

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

4080341-1080729-DMO

Bijlage(n)

- Ontwerpbesluit
- Nota van toelichting bij ontwerpbesluit
- Toetsen en adviezen (11)

Datum 25 april 2025
Betreft Ontwerp Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015

Kenmerk afzender

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Geachte voorzitter,

Op 26 maart 2025 is bij uw Kamer aanhangig gemaakt het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015.¹ Dat wetsvoorstel schaft het huidige abonnementstarief in de Wmo 2015 af en vervangt deze voor maatwerkvoorzieningen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb). De vervanging van het abonnementstarief door de ivb moet de aanzuigende werking van het abonnementstarief grotendeels ongedaan maken en daarnaast het principe herstellen dat cliënten met een maatwerkvoorziening naar draagkracht een eigen bijdrage betalen voor de geleverde ondersteuning. Daardoor zal de beschikbaarheid van maatschappelijke ondersteuning beter gewaarborgd kunnen worden voor burgers die ondersteuning nodig hebben en niet zelf kunnen regelen en daardoor zijn aangewezen op gemeentelijke voorzieningen.

Het wetsvoorstel bevat de grondslag om de ivb verder uit te werken in een algemene maatregel van bestuur. De hoofdlijnen van die uitwerking zijn beschreven in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel. Bijgaand ontwerp van het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 geeft een concreet beeld van de voorgenomen vormgeving van de ivb. Hierin is reeds verwerkt de opbrengst van de bijbehorende internetconsultatie, toetsing en advisering, die soms ook betrekking heeft op het wetsvoorstel.² Ik bied het ontwerp aan, zodat uw Kamer het kan betrekken bij de behandeling van het wetsvoorstel. Wellicht kan het ontwerp de behandeling van het wetsvoorstel vereenvoudigen doordat daarmee bij voorbaat een aantal vragen over de vormgeving van de ivb wordt beantwoord die naar aanleiding van het wetsvoorstel zouden kunnen opkomen.

¹ Kamerstukken II 2024/25, 36 713, nrs. 1-2.

² Zie <https://www.internetconsultatie.nl/besluitvervangingabonnementstarief/b1> en de bijgesloten toetsen en adviezen van het Adviescollege Toetsing Regeldruk, het CAK, het College voor de Rechten van de Mens, de Nederlandse Zorgautoriteit en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Ik vertrouw erop uw Kamer hiermee van dienst te zijn en zie uit naar een spoedige behandeling van het wetsvoorstel. Het is de bedoeling het wetsvoorstel per 1 januari 2027 in werking te laten treden. Daartoe dient het met het oog op de implementatietermijn uiterlijk 1 april 2026 in het Staatsblad gepubliceerd te worden.

Kenmerk
4080341-1080729-DMO

Hoogachtend,

de staatssecretaris Langdurige
en Maatschappelijke Zorg,

Vicky Maeijer

CONCEPT

Besluit van tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Besluit langdurige zorg in verband met de vervanging van het abonnementstarief door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015)

(KetenID WGK025415)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van [datum], nr. [nummer];

Gelet op de artikelen 2.1.4, vierde lid, 2.1.4a, tweede en vijfde lid, en 2.1.4b, vijfde lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 3.2.5, eerste en tweede lid, van de Wet langdurige zorg;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum], nr. [nummer]);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van [datum], nr. [nummer];

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de begripsomschrijving van *belasting* komt het tweede onderdeel te luiden:
 - 2°. in de overige gevallen: in dat jaar ingehouden loonbelasting, bedoeld in artikel 20 van de Wet op de loonbelasting 1964, vermeerderd met de in dat jaar ingehouden premie voor de volksverzekeringen, bedoeld in artikel 9 van de Wet financiering sociale verzekeringen;.
2. De begripsbepaling *bijdrage* vervalt.
3. In de alfabetische volgorde worden de volgende begripsbepalingen ingevoegd, luidende:
 - *nihilstelling*: nihilstelling als bedoeld in artikel 3.8, derde lid;
 - *onderbreking*: periode van ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand waarin:
 - 1°. de levering van een voorziening geheel is onderbroken, waarbij buiten beschouwing blijven de hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvoor het CAK op grond van artikel 3.8c, vijfde lid, het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat voor de maatwerkvoorziening bij de cliënt of de gehuwde cliënten tezamen in rekening is gebracht niet meer bijhoudt; en
 - 2°. de cliënt verblijf als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, van het Besluit zorgverzekering heeft of, wanneer geen sprake is van verblijf, aan de cliënt geen enkel concreet aanbod tot gehele of gedeeltelijke levering is gedaan;
 - *pauzering*: tijdelijke stopzetting van de eigen bijdrage waarbij in verband met een onderbreking geen eigen bijdrage of een eigen bijdrage gelijk aan € 0 in rekening wordt gebracht;.

CONCEPT

4. In de begripsomschrijving van *peiljaar* wordt “een bijdrage” vervangen door “een eigen bijdrage”.

B

Het opschrift van hoofdstuk 3 komt te luiden:

Hoofdstuk 3. Eigen bijdragen

C

Het opschrift van paragraaf 1 komt te luiden:

§1a. Algemeen

D

Artikel 3.1 komt te luiden:

Artikel 3.1

Dit hoofdstuk is van toepassing op eigen bijdragen voor algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie en op eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen.

E

Artikel 3.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid wordt “artikel 3.14, tweede lid, of artikel 3.16” vervangen door “artikel 3.9, tweede lid, artikel 3.14, tweede lid, of artikel 3.16”.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 6. Een vastgestelde eigen bijdrage wordt niet herzien als gevolg van een wijziging van een bedrag, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, indien de herziening tot een hogere eigen bijdrage zou leiden.

F

Artikel 3.3 vervalt.

G

Artikel 3.4 wordt vernummerd tot artikel 3.3.

H

Artikel 3.3 (nieuw) wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt “dit besluit” vervangen door “dit hoofdstuk”, wordt “de bijdrage wordt vastgesteld” vervangen door “de eigen bijdrage al dan niet na herziening wordt vastgesteld” en wordt “bedoeld in artikel 3.18” vervangen door “bedoeld in artikel 3.10a of 3.18”.
2. Het tweede lid komt te luiden:
 2. De cliënt meldt aan het CAK, het college of een instantie als bedoeld in artikel 2.1.4b, eerste lid, van de wet een wijziging van zijn burgerlijke staat als gevolg van het al dan niet voeren van een gezamenlijke huishouding of het al dan niet duurzaam gescheiden

CONCEPT

leven van de persoon met wie de cliënt gehuwd is, indien de wijziging van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

3. Het derde lid vervalt.

I

De artikelen 3.5 en 3.6 worden vervangen door vijf artikelen, luidende:

Artikel 3.4 [meldplicht gemeenten]

1. Indien het CAK of een instantie als bedoeld in artikel 2.1.4b, eerste lid, van de wet belast is met de vaststelling en inning van de eigen bijdrage voor een voorziening, meldt het college aan het CAK of de instantie de datum waarop de levering van de voorziening aan een cliënt aanvangt of, indien een maatwerkvoorziening in de vorm van een persoonsgebonden budget aan de cliënt wordt verstrekt, de datum waarop het budget volgens beschikking ingaat dan wel de datum waarop de cliënt met een maatwerkvoorziening de leeftijd van achttien jaar bereikt. De melding wordt gedaan uiterlijk vier weken na deze datum. Aan het CAK meldt het college daarbij dat het een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of een andere maatwerkvoorziening betreft. Aan het CAK of de instantie meldt het college daarbij tevens het bestaan van een grond voor een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage, indien de toepassing afhankelijk is van de melding door het college.
2. Het college meldt aan het CAK of de instantie de datum waarop een onderbreking aanvangt en eindigt, indien de onderbreking kan leiden tot een pauzering. De meldingen worden gedaan uiterlijk acht weken na de aanvang van de onderbreking en uiterlijk vier weken na de het einde van de onderbreking.
3. Het college meldt aan het CAK of de instantie de datum waarop er een grond ontstaat of vervalt voor het toepassen van een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage, indien de toepassing afhankelijk is van de melding door het college. De meldingen worden gedaan uiterlijk vier weken nadat het ontstaan of vervallen van de grond door het college is vastgesteld.
4. Het college meldt aan het CAK of de instantie de datum waarop de levering van de voorziening eindigt of, indien een maatwerkvoorziening in de vorm van een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de datum waarop het budget volgens beschikking eindigt. De melding wordt gedaan uiterlijk vier weken na deze datum.
5. Het college verstrekt aan het CAK of de instantie desgevraagd binnen vier weken de gegevens, waaronder persoonsgegevens en gegevens over gezondheid, die van belang zijn voor de vaststelling of herziening en de inning van een eigen bijdrage, bij overschrijding van welke termijn het CAK of de instantie zich een oordeel kan vormen op basis van de beschikbare gegevens.
6. Indien een maatwerkvoorziening met beschermd wonen is toegekend door het college van een gemeente waarvan de cliënt geen ingezetene is stelt dat college het college van de gemeente waarvan de cliënt ingezetene is in kennis van een melding als bedoeld in het eerste, derde en vierde lid, welke kennisgeving wordt gedaan op de datum van de melding.
7. Indien een cliënt een maatwerkvoorziening met opvang is toegekend door het college van een gemeente waarvan de cliënt geen ingezetene is:
 - a. stelt dat college het college van de gemeente waarvan de cliënt ingezetene is in kennis van de datum waarop de levering van de voorziening aanvangt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking ingaat en de datum waarop de levering van de voorziening eindigt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking eindigt, welke kennisgeving wordt gedaan uiterlijk vier weken na die datum;
 - b. stelt dat college het CAK in kennis van het ontstaan of vervallen van een grond voor het toepassen van een vrijstelling indien de opvang in een kalendermaand gedurende twee of meer nachten aaneengesloten is geboden en de cliënt daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is, welke kennisgeving wordt gedaan uiterlijk vier weken na de datum waarop een besluit is genomen over de verschuldigdheid van de eigen bijdrage.
8. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de gegevensverwerkingen, bedoeld in het eerste tot en met zevende lid, en kan worden geregeld dat het college op een

CONCEPT

daarbij te bepalen wijze de cliënt in kennis stelt van een melding of kennisgeving als bedoeld in het eerste tot en met zevende lid.

Artikel 3.4a [beslistermijn]

1. Het CAK of de instantie neemt zo spoedig mogelijk doch uiterlijk acht weken na een melding als bedoeld in artikel 3.4, eerste tot en met vierde lid, een besluit over de vaststelling, al dan niet na herziening, van de eigen bijdrage.
2. Indien het college is belast met de vaststelling en inning van de eigen bijdrage, neemt het college een besluit over de vaststelling van de eigen bijdrage zo spoedig mogelijk doch uiterlijk twaalf weken na de datum waarop:
 - a. de levering van de voorziening aanvangt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking ingaat;
 - b. een onderbreking na aanvang vier weken duurt of een onderbreking eindigt, indien de onderbreking leidt tot een pauzering;
 - c. er een grond ontstaat of vervalt voor het toepassen van een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage;
 - d. de levering van de voorziening eindigt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking eindigt.

Artikel 3.5 [start en stop]

1. De eigen bijdrage voor een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie of voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang, al dan niet in de vorm van een persoonsgebonden budget, is verschuldigd:
 - a. indien op de eerste dag van een kalendermaand de levering van de voorziening aan de cliënt aanvangt, het persoonsgebonden budget voor de maatwerkvoorziening van de cliënt volgens beschikking ingaat of de cliënt met een maatwerkvoorziening de leeftijd van achttien jaar bereikt: met ingang van die eerste dag, doch niet eerder dan de eerste dag van de derde kalendermaand voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld;
 - b. indien na de eerste dag van een kalendermaand de levering van de voorziening aan de cliënt aanvangt, het persoonsgebonden budget voor de maatwerkvoorziening van de cliënt volgens beschikking ingaat of de cliënt met een maatwerkvoorziening de leeftijd van achttien jaar bereikt: met ingang van de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand, doch niet eerder dan de eerste dag van de derde kalendermaand voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld.
2. Ambtshalve of op aanvraag van de cliënt kan de termijn van drie kalendermaanden, bedoeld in het eerste lid, met een aantal kalendermaanden worden verkort of kan, in afwijking van het eerste lid, onderdeel a, worden besloten dat de eigen bijdrage verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin deze is vastgesteld, indien zich bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt.
3. De eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang, al dan niet in de vorm van een persoonsgebonden budget, is verschuldigd met ingang van de dag waarop het beschermd wonen of de opvang aanvangt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking ingaat, doch niet eerder dan de eerste dag van de twaalfde kalendermaand voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage wordt vastgesteld.
4. Ambtshalve of op aanvraag van de cliënt kan de termijn van twaalf kalendermaanden, bedoeld in het derde lid, met een aantal kalendermaanden worden verkort of kan, in afwijking van het derde lid, worden besloten dat de eigen bijdrage verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin deze is vastgesteld, indien:
 - a. de eigen bijdrage ten gevolge van een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld;
 - b. deze tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is; en
 - c. zich bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt.
5. Een pauzering van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang geldt:

CONCEPT

- a. indien op de eerste dag van een kalendermaand de onderbreking aanvangt: gedurende de periode met ingang van die eerste dag tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de onderbreking van de voorziening eindigt;
 - b. indien na de eerste dag van een kalendermaand de onderbreking aanvangt: gedurende de periode met ingang van de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de onderbreking van de voorziening eindigt.
6. Een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang geldt met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin de vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van toepassing is tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de vrijstelling, ontheffing of nihilstelling niet meer van toepassing is.
 7. Een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang geldt met ingang van de dag waarop de vrijstelling of ontheffing van toepassing is tot de dag waarop de vrijstelling of ontheffing niet meer van toepassing is.
 8. De eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang is verschuldigd tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering van de voorziening eindigt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking eindigt.
 9. De eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang is verschuldigd tot de dag waarop het beschermd wonen of de opvang eindigt of het persoonsgebonden budget volgens beschikking eindigt.

Artikel 3.6 [herziening]

1. Indien feiten of omstandigheden aanleiding geven tot een wijziging van de door het CAK, het college of de instantie vastgestelde eigen bijdrage, wordt de vaststelling van de eigen bijdrage zo spoedig mogelijk herzien, doch uiterlijk acht weken nadat respectievelijk het CAK, het college of de instantie op de hoogte is gekomen van die feiten of omstandigheden.
2. De herziene eigen bijdrage geldt:
 - a. indien het een jaarlijkse berekening voor een nieuw kalenderjaar betreft: gedurende de periode van de eerste dag van januari tot en met de eenendertigste dag van de maand december van het desbetreffende kalenderjaar;
 - b. indien het een definitieve vaststelling als bedoeld in artikel 3.9, vierde lid, 3.13, vierde lid, of 3.14, vierde lid, betreft: met ingang van de dag waarop de op basis van het voorlopig vastgestelde bijdrageplichtig inkomen berekende eigen bijdrage verschuldigd was;
 - c. indien het een pauzering van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang betreft: met ingang van de dag waarop de periode, bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, aanvangt en vervolgens met ingang van de dag waarop die periode eindigt;
 - d. indien het een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang betreft: met ingang van de dag, bedoeld in artikel 3.5, zesde lid, waarop deze van toepassing is tot de dag, bedoeld in artikel 3.5, zesde lid, waarop deze niet meer van toepassing is;
 - e. indien het een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang betreft: met ingang van de dag, bedoeld in artikel 3.5, zevende lid, waarop deze van toepassing is tot de dag, bedoeld in artikel 3.5, zevende lid, waarop deze niet meer van toepassing is;
 - f. indien het een beëindiging van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang betreft: met ingang van de dag, bedoeld in artikel 3.5, achtste lid;
 - g. indien het een beëindiging van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang betreft: met ingang van de dag, bedoeld in artikel 3.5, negende lid;
 - h. indien het een andere herziening betreft:

CONCEPT

- 1°. van een eigen bijdrage voor een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie of voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang:
 - indien de feiten of omstandigheden zich voordoen of hebben voorgedaan op de eerste dag van een kalendermaand: met ingang van die eerste dag;
 - indien de feiten of omstandigheden zich voordoen of hebben voorgedaan na de eerste dag van een kalendermaand: met ingang van de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand;
 - 2°. van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang: met ingang van de dag waarop de feiten of omstandigheden zich voordoen of hebben voorgedaan.
3. Onverminderd artikel 3.5, eerste tot en met vierde lid, is de herziene eigen bijdrage verschuldigd over ten hoogste zesendertig kalendermaanden voor de maand waarin de herziene bijdrage is vastgesteld.
 4. Ambtshalve of op aanvraag van de cliënt:
 - a. kan de periode, bedoeld in het derde lid, worden verkort tot drie kalendermaanden voor een eigen bijdrage voor een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie of voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang en tot twaalf kalendermaanden voor een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang, indien:
 - 1°. de herziening leidt tot een hogere eigen bijdrage;
 - 2°. de herziene eigen bijdrage ten gevolge van een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld; en
 - 3°. deze tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is;
 - b. kan de periode, bedoeld in het derde lid, worden verkort tot minder kalendermaanden dan voortvloeit uit toepassing van onderdeel a of kan, in afwijking van het derde lid, worden besloten dat de eigen bijdrage verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin deze is vastgesteld, indien zich bovendien bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt.
 5. De periode, bedoeld in het derde lid, kan ambtshalve of op aanvraag van de cliënt met een aantal kalendermaanden worden verlengd, indien:
 - a. de herziening leidt tot een lagere eigen bijdrage;
 - b. de herziene eigen bijdrage ten gevolge van een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld; en
 - c. deze tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is.
 6. Een aanvraag als bedoeld in het vijfde lid wordt gedaan uiterlijk vijf jaar nadat de cliënt op de hoogte is gekomen of kon zijn van de feiten of omstandigheden die aanleiding geven tot herziening van de eigen bijdrage.

Artikel 3.6a [inning en betaling]

1. De eigen bijdrage wordt maandelijks geïnd.
2. De cliënt betaalt de eigen bijdrage binnen dertig dagen nadat de eigen bijdrage voor de kalendermaand waarvoor deze verschuldigd is aan de cliënt in rekening is gebracht dan wel binnen een daarbij bepaalde langere termijn.
3. In afwijking van het eerste en tweede lid wordt een eigen bijdrage die verschuldigd is over een of meer kalendermaanden voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage of de herziene eigen bijdrage wordt vastgesteld, in een keer geïnd en betaalt de cliënt de eigen bijdrage binnen dertig dagen nadat deze in rekening is gebracht dan wel binnen een daarbij bepaalde langere termijn.
4. Het CAK is bevoegd tot verrekening van vorderingen met betrekking tot de eigen bijdrage op of van de cliënt met andere vorderingen van of op de cliënt op grond van de wet of de Wet langdurige zorg.
5. Het college of een instantie als bedoeld in artikel 2.1.4b, eerste lid, van de wet, is bevoegd tot verrekening van vorderingen op of van de cliënt met andere vorderingen van of op de cliënt op grond van de wet of, tenzij de cliënt de thuissituatie heeft verlaten in verband met risico's voor zijn veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, de Participatiewet.

CONCEPT

6. Een herziene eigen bijdrage wordt zoveel mogelijk verrekend met de eerder vastgestelde eigen bijdrage.
7. Het CAK, het college of de instantie kan de cliënt een betalingsregeling aanbieden.

J

Artikel 3.7 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "genoemd in de 3.9, tweede en vierde lid, 3.11, tweede lid, 3.12, derde lid, en artikel 3.14, tweede en vierde lid," vervangen door "genoemd in de artikelen 3.9, tweede en vierde lid, 3.11, tweede lid, 3.12, derde lid, en artikel 3.14, tweede en vierde lid, de minimumbedragen, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c en d, en het bedrag, genoemd in artikel 3.8, tweede lid,".
2. Onder vernummering van het tweede en derde lid tot derde en vierde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:
 2. Bij ministeriële regeling worden de bedragen, genoemd in 3.8, eerste lid, jaarlijks gewijzigd aan de hand van de ontwikkelingen van:
 - a. voor een ongehuwde cliënt die de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt: het bruto-ouderdomspensioen per maand voor de pensioengerechtigde, bedoeld in artikel 9, vijfde lid, onderdeel a, van de Algemene Ouderdomswet, en de bruto-vakantie-uitkering per maand, vastgesteld overeenkomstig artikel 29, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van die wet;
 - b. voor een ongehuwde cliënt die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt: het inkomen per dag, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b, eerste subonderdeel, van de Toeslagenwet en de vakantie-uitkering, bedoeld in artikel 10, eerste lid, van die wet;
 - c. voor de gehuwde cliënt of de gehuwde cliënten tezamen die beiden de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt: het bruto-ouderdomspensioen per maand voor de pensioengerechtigde, bedoeld in artikel 9, vijfde lid, onderdeel b, van de Algemene Ouderdomswet, en de bruto-vakantie-uitkering per maand, vastgesteld overeenkomstig artikel 29, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van die wet;
 - d. voor de gehuwde cliënt of de gehuwde cliënten tezamen van wie ten minste één van beiden de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt: het inkomen per dag, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van de Toeslagenwet en de vakantie-uitkering, bedoeld in artikel 10, eerste lid, van die wet.

K

Na paragraaf 1a (nieuw) wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

§1b. Eigen bijdragen voor algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie

Artikel 3.7a [samenloop]

1. Een vrijstelling van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie is van toepassing indien de cliënt of, indien hij een echtgenoot heeft, zijn echtgenoot:
 - a. een maatwerkvoorziening is toegekend en ten behoeve van de vaststelling van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor die maatwerkvoorziening is aangemeld bij het CAK;
 - b. een maatwerkvoorziening is toegekend die niet louter vervoer omvat en:
 - 1°. ten behoeve van de vaststelling van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor die maatwerkvoorziening is aangemeld bij een instantie als bedoeld in artikel 2.1.4b, eerste lid, van de wet; of

CONCEPT

- 2°. de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor die maatwerkvoorziening wordt vastgesteld door een college;
- c. volgens een indicatiebesluit als bedoeld in artikel 3.2.3 van de Wet langdurige zorg recht heeft op zorg of overige diensten als bedoeld in artikel 3.1.1 van die wet.
2. De ongehuwde cliënt en de gehuwde cliënten zijn gelijktijdig voor niet meer dan één algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie een eigen bijdrage verschuldigd. Deze voorziening wordt door het college aangewezen en op de andere algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie is een vrijstelling van toepassing.

Artikel 3.7b [pauze]

Bij een onderbreking van een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie is een pauzering van de eigen bijdrage van toepassing.

L

Het opschrift van paragraaf 2 komt te luiden:

§2. Eigen bijdragen voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang

M

Artikel 3.8 komt te luiden:

Artikel 3.8 [ivb, samenloop en vrijstellings- en ontheffingsgronden]

1. De eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang bedraagt per maand:
 - a. voor een ongehuwde cliënt die de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt € [PM1 in prijspeil 2025: 23,60], met dien verstande dat dit minimumbedrag indien zijn bijdrageplichtig inkomen, berekend volgens artikel 3.9, meer bedraagt dan € [PM2 135% sociaal minimum voor alleenstaande vanaf AOW-leeftijd: x.xxx,xx], wordt verhoogd met een twaalfde gedeelte van 10% van het verschil tussen dat inkomen en € [PM2];
 - b. voor een ongehuwde cliënt die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt € [PM1], met dien verstande dat dit minimumbedrag, indien zijn bijdrageplichtig inkomen, berekend volgens artikel 3.9, meer bedraagt dan € [PM3 135% sociaal minimum voor alleenstaande beneden AOW-leeftijd: x.xxx,xx], wordt verhoogd met een twaalfde gedeelte van 10% van het verschil tussen dat inkomen en € [PM3];
 - c. voor de gehuwde cliënt die de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt of de gehuwde cliënten tezamen die beiden de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt € [PM1], met dien verstande dat dit minimumbedrag, indien het bijdrageplichtig inkomen, berekend volgens artikel 3.9, meer bedraagt dan € [PM4 135% sociaal minimum voor gehuwden vanaf AOW-leeftijd: x.xxx,xx] wordt verhoogd met een twaalfde gedeelte van 10% van het verschil tussen dat inkomen en € [PM4];
 - d. voor de gehuwde cliënt die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt of de gehuwde cliënten tezamen van wie ten minste één van beiden de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt € [PM1], met dien verstande dat dit minimumbedrag, indien het bijdrageplichtig inkomen, berekend volgens artikel 3.9, meer bedraagt dan € [PM4 135% sociaal minimum voor gehuwden van wie ten minste een der partners beneden de AOW-leeftijd is: x.xxx,xx] wordt verhoogd met een twaalfde gedeelte van 10% van het verschil tussen dat inkomen en € [PM4].
2. De eigen bijdrage, bedoeld in het eerste lid, bedraagt niet meer dan € [PM6 in prijspeil 2025: 328] per maand.
3. Bij verordening kan worden bepaald dat op de eigen bijdrage, bedoeld in het eerste lid, voor een of meer groepen cliënten als bedoeld in het eerste lid een nihilstelling van toepassing is, indien het bijdrageplichtig inkomen dan wel het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen lager is dan een bij die verordening te bepalen bedrag, welk bedrag per groep cliënten kan verschillen.

CONCEPT

4. Een vrijstelling van de eigen bijdrage, bedoeld in het eerste lid, is van toepassing:
 - a. indien de cliënt of zijn echtgenoot een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen dan wel een eigen bijdrage als bedoeld in de artikelen 3.3.2.1 of 3.3.2.2 van het Besluit langdurige zorg verschuldigd is;
 - b. voor elke kalendermaand waarin de cliënt of zijn echtgenoot gedurende twee of meer nachten aaneengesloten een maatwerkvoorziening met opvang geleverd krijgt en daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is;
 - c. voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang die uitsluitend bestaat uit een rolstoel.
5. Een ontheffing van de eigen bijdrage, bedoeld in het eerste lid, is van toepassing indien het college van oordeel is dat:
 - a. na advies van een instelling voor algemeen maatschappelijk werk, de Raad voor de Kinderbescherming of Veilig Thuis, de verschuldigdheid van de eigen bijdrage kan leiden tot mishandeling, verwaarlozing of ernstige schade voor de opvoeding en ontwikkeling van een minderjarige door de ouder, bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet;
 - b. de cliënt onvoldoende betalingscapaciteit heeft;
 - c. de verschuldigdheid van de eigen bijdrage gelet op voortdurende of meervoudige problematiek van de cliënt nadelige gevolgen zou hebben voor de doelstellingen van een integrale dienstverlening of de veiligheid en leefbaarheid van zijn omgeving die niet opwegen tegen de belangen die met de verschuldigdheid van de eigen bijdrage is gediend;
 - d. een cliënt aan wie een maatwerkvoorziening bestaande uit een hulpmiddel of een woningaanpassing is geleverd voordat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, nadien geen eigen bijdrage verschuldigd dient te zijn omdat dit gelet op het belang dat de verschuldigdheid van een eigen bijdrage beoogt te dienen tot een onbillijkheid van overwegende aard zou leiden.
6. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop de betalingscapaciteit, bedoeld in het vijfde lid, onderdeel b, door het college wordt beoordeeld.

N

Na artikel 3.8 worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 3.8a [eigen bijdragen die niet afhankelijk zijn van inkomen of vermogen]

1. Bij verordening kunnen maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang, zonder hulpmiddel of woningaanpassing en niet uitsluitend vervoer omvattend worden aangewezen waarvoor in afwijking van artikel 3.8 voor de ongehuwde cliënt, de gehuwde cliënt of de gehuwde cliënten tezamen een bij verordening te bepalen eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen of vermogen van de cliënt of, indien de cliënt een echtgenoot heeft, van hun gezamenlijke inkomen of vermogen en die per maand ten hoogste de verwachte maandelijkse kostprijs van de aan de cliënt en zijn echtgenoot verstrekte voorzieningen bedraagt, indien het college de cliënt en zijn echtgenoot geen andere maatwerkvoorziening verstrekt dan een aangewezen maatwerkvoorziening en het college bij de beschikking tot verstrekking van de maatwerkvoorziening op basis van de uitkomsten van het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet, vaststelt dat de verwachte maandelijkse kostprijs van de aan de cliënt en zijn echtgenoot verstrekte maatwerkvoorzieningen in bij de verordening te bepalen mate lager zal zijn dan het verwachte bedrag van de eigen bijdrage dat gelet op artikel 3.8, eerste en tweede lid, van toepassing zou zijn.
2. Een aanwijzing van een maatwerkvoorziening als bedoeld in het eerste lid kan worden beperkt tot bij verordening aan te wijzen groepen cliënten.
3. Artikel 3.7a, eerste lid, onderdelen a en c, en artikel 3.8, vierde lid, onderdeel b, vijfde lid, en zesde lid, zijn van overeenkomstige toepassing op een eigen bijdrage als bedoeld in het eerste lid.
4. Ieder kalenderjaar of op aanvraag van de cliënt toetst het college of de verwachte maandelijkse kostprijs van de aan de cliënt en zijn echtgenoot verstrekte maatwerkvoorzieningen in bij de verordening te bepalen mate lager zal zijn dan het

CONCEPT

verwachte bedrag van de eigen bijdrage dat gelet op artikel 3.8, eerste en tweede lid, van toepassing zou zijn.

5. Bij verordening kunnen in het kader van een maatwerkvoorziening geleverde vormen van vervoer met een andere bestemming dan een locatie waar de cliënt een maatregel wordt geleverd die deel uitmaakt van een maatwerkvoorziening, worden aangewezen die zijn uitgezonderd van de eigen bijdrage, bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en waarvoor een bij verordening te bepalen eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen of vermogen van de cliënt of, indien de cliënt een echtgenoot heeft, van hun gezamenlijke inkomen of vermogen en die ten hoogste de kostprijs bedraagt.
6. Indien de maatwerkvoorziening, bedoeld in het vijfde lid, voor het overige uitsluitend bestaat uit een rolstoel, is een vrijstelling van de eigen bijdrage, bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van toepassing.
7. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de hoogte van de eigen bijdrage, bedoeld in het vijfde lid.

Artikel 3.8b [pauze]

1. Bij een onderbreking van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang is een pauzering van de eigen bijdrage voor die voorziening van toepassing, waarbij:
 - a. geen eigen bijdrage in rekening wordt gebracht indien de maatwerkvoorziening geen hulpmiddel of woningaanpassing bevat waarvoor het CAK op grond van artikel 3.8c, derde of vijfde lid, onderdeel a, onder 3°, het totaalbedrag aan eigen bijdrage bijhoudt dat het voor de maatwerkvoorziening bij de cliënt of de gehuwde cliënten tezamen in rekening heeft gebracht;
 - b. een eigen bijdrage gelijk aan € 0 in rekening wordt gebracht indien de maatwerkvoorziening een hulpmiddel of woningaanpassing bevat waarvoor het CAK op grond van artikel 3.8c, derde of vijfde lid, onderdeel a, onder 3°, het totaalbedrag aan eigen bijdrage bijhoudt dat het voor de maatwerkvoorziening bij de cliënt of de gehuwde cliënten tezamen in rekening heeft gebracht.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op een maatwerkvoorziening die in de vorm van een persoonsgebonden budget is verstrekt.

Artikel 3.8c [kostprijsbewaking]

1. Indien een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang een of meer hulpmiddelen of woningaanpassingen bevat en het CAK belast is met de vaststelling en inning van de eigen bijdrage voor die voorziening, meldt het college aan het CAK:
 - a. de cliënt;
 - b. de datum waarop de cliënt voor het eerst een hulpmiddel of woningaanpassing geleverd wordt of volgens beschikking toegestaan wordt het persoonsgebonden budget aan te wenden voor een hulpmiddel of woningaanpassing; en
 - c. de kostprijs, rekening houdend met de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op de datum van levering, of bij wijze van kostprijs het deel van het persoonsgebonden budget dat volgens beschikking toegekend is voor het hulpmiddel of de woningaanpassing.
2. De melding, bedoeld in het eerste lid, wordt gedaan binnen uiterlijk vier weken na de datum, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, of, indien dat later is, de datum waarop de grond voor het toepassen van een vrijstelling in verband met beschermd wonen of opvang vervalt, de grond voor het toepassen van een ontheffing vervalt of de cliënt met de maatwerkvoorziening de leeftijd van achttien jaar bereikt.
3. Het CAK houdt het totaalbedrag aan eigen bijdrage bij dat het voor de maatwerkvoorziening bij de cliënt of de gehuwde cliënten tezamen in rekening heeft gebracht vanaf de datum waarop de cliënt of zijn echtgenoot voor het eerst een hulpmiddel of woningaanpassing geleverd wordt of volgens beschikking toegestaan wordt het persoonsgebonden budget aan te wenden voor een hulpmiddel of woningaanpassing.
4. Het CAK meldt aan het college in welke maand het totaalbedrag, bedoeld in het derde lid, de kostprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing, bedoeld in het derde lid, naar verwachting zal overschrijden. Het CAK meldt daarbij welke cliënt het betreft. De melding

CONCEPT

wordt twee kalendermaanden voor die maand gedaan of, indien de overschrijding binnen deze termijn zal plaatsvinden, onmiddellijk.

5. Binnen vier weken na de melding van het CAK meldt het college het aan het CAK indien de cliënt, bedoeld in het vierde lid:
 - a. in de maand, bedoeld in het vierde lid, in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing geleverd wordt of volgens beschikking toegestaan wordt het persoonsgebonden budget aan te wenden voor een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing, in welk geval het eerste tot en met vijfde lid van overeenkomstige toepassing zijn, met dien verstande dat:
 - 1°. het college de kostprijs, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, meldt van het hulpmiddel of de woningaanpassing waarvoor de levering of aanwending van het persoonsgebonden budget als eerstvolgende heeft plaatsgevonden en plaatsvindt of toegestaan was en is;
 - 2°. het college de datum, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, niet meldt;
 - 3°. het CAK het totaalbedrag, bedoeld in het derde lid, bijhoudt vanaf de eerste dag van de maand, bedoeld in het vierde lid; en
 - 4°. het CAK de overschrijding meldt van de kostprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing waarvoor de levering plaatsvindt of aanwending van het persoonsgebonden budget toegestaan is en als eerstvolgende een melding is gedaan aan het CAK.
 - b. in de maand, bedoeld in het vierde lid, al dan niet in de vorm van een persoonsgebonden budget een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang wordt verstrekt die uitsluitend bestaat uit de eerder door het college aan het CAK gemelde hulpmiddelen en woningaanpassingen, in welk geval de cliënt aan het CAK in afwijking van artikel 3.5 voor deze maatwerkvoorziening geen eigen bijdrage meer verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de maand, bedoeld in het vierde lid;
 - c. in de maand, bedoeld in het vierde lid, al dan niet in de vorm van een persoonsgebonden budget een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang wordt verstrekt zonder andere hulpmiddelen of woningaanpassingen dan eerder door het college aan het CAK gemeld en met andere diensten of maatregelen, in welk geval het CAK het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat het voor de maatwerkvoorziening bij de cliënt in rekening heeft gebracht niet meer bijhoudt met ingang van de eerste dag van de maand, bedoeld in het vierde lid.
6. Het college meldt aan het CAK met betrekking tot een hulpmiddel of woningaanpassing waarvoor een melding als bedoeld in het eerste of vijfde lid is gedaan en nog geen melding als bedoeld in het vierde lid is ontvangen, de datum waarop de levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing aan de cliënt eindigt of waarop het de cliënt volgens beschikking niet langer toegestaan is het persoonsgebonden budget aan te wenden voor het hulpmiddel of de woningaanpassing. De melding wordt gedaan binnen uiterlijk vier weken na deze datum. Het vijfde lid, onderdelen a, b en c, zijn van overeenkomstige toepassing op de melding.
7. Bij de toepassing van het derde tot en met zesde lid geldt voor een hulpmiddel of woningaanpassing als kostprijs het verschil tussen de eerder op grond van het eerste of vijfde lid aan het CAK gemelde kostprijs en het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat het CAK op grond van het derde of vijfde lid in vervolg op die melding heeft bijgehouden, indien dat hulpmiddel of die woningaanpassing eerder aan het CAK is gemeld en na een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage de levering van dat hulpmiddel of die woningaanpassing door het college wordt voortgezet voor de cliënt of het persoonsgebonden budget volgens de beschikking van het college door de cliënt aangewend kan blijven voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing.
8. Bij de toepassing van het eerste tot en met zesde lid geldt voor een hulpmiddel of woningaanpassing als kostprijs het verschil tussen de eerder op grond van het eerste of vijfde lid aan het CAK gemelde kostprijs en het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat het CAK op grond van het derde of vijfde lid in vervolg op die melding heeft bijgehouden, indien met betrekking tot dat hulpmiddel of die woningaanpassing een melding als bedoeld in het eerste of vijfde lid is gedaan en:
 - a. de levering van dat hulpmiddel of die woningaanpassing door het college wordt voortgezet voor de echtgenoot van de cliënt of het persoonsgebonden budget volgens de

CONCEPT

- beschikking van het college door de echtgenoot van de cliënt aangewend kan blijven voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing;
- b. de levering van dat hulpmiddel of die woningaanpassing door een ander college wordt voorgezet voor de cliënt of de echtgenoot van de cliënt of het persoonsgebonden budget volgens de beschikking van een ander college door de cliënt of de echtgenoot van de cliënt aangewend kan blijven voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing.
9. Het CAK en de colleges verstrekken elkaar op verzoek de kostprijs en het totaalbedrag, bedoeld in het achtste lid. Het verzoek en de verstrekking worden zo spoedig mogelijk gedaan, doch uiterlijk op een zodanig tijdstip dat voldaan kan worden aan de termijnen, bedoeld in het eerste tot en met zesde lid.
10. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over:
- a. het bepalen van de kostprijs, waaronder het bepalen van de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing en de in aanmerking te nemen kostenposten, waarbij onder meer onderscheid gemaakt kan worden tussen hulpmiddelen en woningaanpassingen en de wijzen waarop het college het hulpmiddel of de woningaanpassing verkrijgt en aan de cliënt levert;
- b. het op een daarbij te bepalen wijze in kennis stellen van een cliënt door het CAK of het college van een melding als bedoeld in het eerste, vierde, vijfde of zesde lid.
11. Bij de toepassing van dit artikel blijft een rolstoel buiten beschouwing.

O

Artikel 3.9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt „, bedoeld in artikel 3.8, tweede lid“.
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
- a. „Op aanvraag van de cliënt stelt het CAK voor de berekening van de verlaagde bijdrage, bedoeld in artikel 3.8, tweede lid, onderdeel a, in afwijking van het eerste lid,“ wordt vervangen door „In afwijking van het eerste lid stelt het CAK op aanvraag van de cliënt“;
- b. aan het slot wordt toegevoegd „, en de eigen bijdrage daardoor op een lager bedrag zal worden vastgesteld“.
3. In het derde lid wordt „bijdrage, bedoeld in het eerste lid,“ vervangen door „eigen bijdrage“.

P

Artikel 3.10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt „wordt de bijdrage vastgesteld op het bedrag, bedoeld in artikel 2.1.4, derde lid, of 2.1.4a, vierde lid, van de wet“ vervangen door „wordt de eigen bijdrage vastgesteld op het minimumbedrag, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c, of d, of is, indien een verordening als bedoeld in artikel 3.8, derde lid, geldt, een nihilstelling van toepassing“.
2. Het tweede lid alsmede de aanduiding „1.“ voor het eerste lid vervallen.

Q

Artikel 3.10a komt te luiden:

Artikel 3.10a

1. Het CAK herzielt ieder kalenderjaar de vastgestelde eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang die afhankelijk is van het inkomen

CONCEPT

of vermogen van de cliënt of, indien de cliënt een echtgenoot heeft, van hun gezamenlijke inkomen of vermogen.

2. Indien ten aanzien van de ongehuwde of gehuwde cliënt en diens echtgenoot geen voor de vaststelling van de eigen bijdrage benodigde gegevens inzake het inkomen en de rendementsgrondslag beschikbaar zijn en zich geen wijziging van de voor de vaststelling van de eigen bijdrage relevante feiten en omstandigheden heeft voorgedaan, is een herziene eigen bijdrage als bedoeld in het eerste lid, zo nodig in afwijking van artikel 3.10:
 - a. voor cliënten als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c en d, indien zij in de maand voorafgaande aan het kalenderjaar waar de herziening betrekking op heeft het minimumbedrag, genoemd in die onderdelen verschuldigd waren: gelijk aan het minimumbedrag, genoemd in die onderdelen, zoals dat bedrag geldt in de eerste maand van het desbetreffende kalenderjaar;
 - b. voor cliënten die in de maand voorafgaande aan het kalenderjaar waar de herberekening betrekking op heeft als gevolg van een nihilstelling of pauzering een eigen bijdrage van € 0 verschuldigd waren: gelijk aan € 0;
 - c. voor de overige cliënten: gelijk aan het bedrag dat zij aan eigen bijdrage verschuldigd waren in de maand voorafgaande aan het kalenderjaar waarop de herberekening betrekking heeft, met dien verstande dat de eigen bijdrage ten minste het minimumbedrag, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, en ten hoogste het bedrag, genoemd in artikel 3.8, tweede lid, bedraagt, zoals deze bedragen gelden in de eerste maand van het desbetreffende kalenderjaar.

R

Artikel 3.10b vervalt.

S

Het opschrift van paragraaf 3 komt te luiden:

§3. Eigen bijdragen voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen

T

Artikel 3.11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "De bijdrage, bedoeld in artikel 3.1, derde lid," vervangen door "De eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen".
2. In het tweede lid wordt "De bijdrage" vervangen door "De eigen bijdrage".
3. In het derde lid wordt "de bijdrage" vervangen door "de eigen bijdrage".

U

Artikel 3.12 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. in de aanhef wordt "een bijdrage" vervangen door "de eigen bijdrage";
 - b. in onderdeel d wordt "waarover een persoonsgebonden budget is verleend" vervangen door "waarvoor een persoonsgebonden budget is verleend".
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. in de aanhef wordt "De bijdrage" vervangen door "De eigen bijdrage";

CONCEPT

- b. in onderdeel a wordt "en wiens echtgenoot geen maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget ontvangt" vervangen door "en wiens echtgenoot geen maatwerkvoorziening ontvangt";
 - c. in onderdeel b wordt "en wiens echtgenoot een persoonsgebonden budget of een andere maatwerkvoorziening ontvangt" vervangen door "en wiens echtgenoot een maatwerkvoorziening ontvangt";
 - d. in onderdeel c wordt "de bijdrage" vervangen door "de eigen bijdrage".
3. In het derde lid wordt "De bijdrage" vervangen door "De eigen bijdrage".
4. Het vierde lid wordt als volgt gewijzigd:
- a. in onderdeel b wordt "of persoonsgebonden budget voor beschermd wonen" vervangen door "of na eindiging van een persoonsgebonden budget voor beschermd wonen" en wordt "een bijdrage" vervangen door "een eigen bijdrage".
 - b. in onderdeel c wordt "een bijdrage" vervangen door "een eigen bijdrage".
5. In het zesde en zevende lid wordt "de bijdrage" vervangen door "de eigen bijdrage".

V

In artikel 3.13, tweede en derde lid wordt "bijdrage" telkens vervangen door "eigen bijdrage".

W

Artikel 3.14 wordt als volgt gewijzigd:

- 1. In het eerste en derde lid wordt "bijdrage" vervangen door "eigen bijdrage".
- 2. Aan het slot van het tweede lid wordt toegevoegd ", en de eigen bijdrage daardoor op een lager bedrag zal worden vastgesteld".

X

In artikel 3.17, eerste en tweede lid, wordt "de bijdrage" telkens vervangen door "de eigen bijdrage".

Y

Artikel 3.18 wordt als volgt gewijzigd:

- 1. Het eerste lid komt te luiden:
 - 1. Ieder kalenderjaar wordt de vastgestelde eigen bijdrage herzien.
- 2. In het tweede lid wordt "bijdrage" telkens vervangen door "eigen bijdrage".

Z

In artikel 3.19 wordt "bijdrage" telkens vervangen door "eigen bijdrage".

AA

Het opschrift van paragraaf 4 komt te luiden:

CONCEPT

§4. Eigen bijdragen voor een maatwerkvoorziening met opvang

BB

Artikel 3.20 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "De hoogte van de bijdrage, bedoeld in artikel 3.1, vierde lid," vervangen door "De hoogte van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met opvang" en wordt "na afdracht van de bijdrage" vervangen door "na afdracht van de eigen bijdrage".
2. In het tweede lid wordt "De bijdrage, bedoeld in het eerste lid" vervangen door "De eigen bijdrage" en wordt "twee of meer nachten aaneengesloten een maand" vervangen door "twee of meer nachten aaneengesloten in een maand".

ARTIKEL II

Het Besluit langdurige zorg wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 3.3.1.2 wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. Een vastgestelde eigen bijdrage wordt niet herzien als gevolg van een wijziging van een bedrag, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, indien de herziening tot een hogere eigen bijdrage zou leiden.

B

Artikel 3.3.1.3, tweede en derde lid, worden, onder vernummering van het vierde lid tot zevende lid, vervangen door de volgende vijf leden:

2. Het CAK stelt vast of en in welke omvang de verzekerde een eigen bijdrage verschuldigd is.
3. De eigen bijdrage wordt maandelijks geïnd.
4. De verzekerde betaalt de eigen bijdrage binnen dertig dagen nadat de eigen bijdrage voor de maand waarvoor deze verschuldigd is aan de verzekerde in rekening is gebracht dan wel binnen een daarbij bepaalde langere termijn.
5. In afwijking van het eerste en tweede lid wordt een eigen bijdrage die verschuldigd is over een of meer kalendermaanden voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage of de herziene eigen bijdrage wordt vastgesteld, in een keer geïnd en betaalt de verzekerde de eigen bijdrage binnen dertig dagen nadat deze in rekening is gebracht dan wel binnen een daarbij bepaalde langere termijn.
6. Het CAK is bevoegd tot verrekening van vorderingen krachtens de wet van of op de verzekerde met vorderingen van of op de verzekerde krachtens de wet of de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.
7. Een herziene eigen bijdrage wordt zoveel mogelijk verrekend met de eerder vastgestelde eigen bijdrage.
8. Het CAK kan de verzekerde een betalingsregeling aanbieden.

C

Artikel 3.3.1.4 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "dit besluit" vervangen door "de paragrafen 3.1 en 3.2" en wordt "de bijdrage wordt vastgesteld" vervangen door "de eigen bijdrage al dan niet na herziening wordt vastgesteld".
2. Het tweede lid komt te luiden:

CONCEPT

2. De verzekerde meldt aan het CAK een wijziging van zijn burgerlijke staat als gevolg van het al dan niet duurzaam gescheiden leven van de persoon met wie de verzekerde gehuwd is of het al dan niet voeren van een gezamenlijke huishouding, indien de wijziging van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

D

Artikel 3.3.1.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "in artikel 3.3.1.3, vierde lid, onderdelen a en b," vervangen door "in artikel 3.3.1.3, zevende lid, onderdelen a en b,".
2. Het tweede en derde lid komen te luiden:
 2. De eigen bijdrage is verschuldigd met ingang van de dag waarop de verlening van de verzekerde zorg aanvangt of, indien het een persoonsgebonden budget betreft, met ingang van de dag waarop het budget volgens beschikking ingaat, doch niet eerder dan de eerste dag van de twaalfde kalendermaand voorafgaand aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld.
 3. Ambtshalve of op aanvraag van de verzekerde kan de termijn van twaalf kalendermaanden, bedoeld in het tweede lid, met een aantal kalendermaanden worden verkort of kan, in afwijking van het tweede lid, worden besloten dat de eigen bijdrage verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin deze is vastgesteld, indien:
 - a. de eigen bijdrage ten gevolge van een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld;
 - b. deze tekortkoming of vertraging niet aan de verzekerde te wijten is; en
 - c. zich bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de verzekerde.

E

Artikel 3.3.1.6 komt te luiden:

Artikel 3.3.1.6

1. Indien feiten of omstandigheden aanleiding geven tot een wijziging van de hoogte van de eigen bijdrage, wordt de vaststelling van de eigen bijdrage herzien.
2. De herziene eigen bijdrage is verschuldigd:
 - a. indien het een jaarlijkse berekening voor een nieuw kalenderjaar betreft: gedurende de periode van de eerste dag van januari tot en met de eenendertigste dag van de maand december van het desbetreffende kalenderjaar;
 - b. indien het een andere herziening betreft: met ingang van de dag waarop de feiten of omstandigheden zich voordoen of hebben voorgedaan.
3. Onverminderd artikel 3.3.1.5, tweede en derde lid, is de herziene eigen bijdrage verschuldigd over ten hoogste zesendertig kalendermaanden voor de maand waarin de herziene bijdrage is vastgesteld.
4. Ambtshalve of op aanvraag van de verzekerde:
 - a. kan de periode, bedoeld in het derde lid, worden verkort tot twaalf kalendermaanden, indien:
 - 1°. de herziening leidt tot een hogere eigen bijdrage;
 - 2°. de herziene eigen bijdrage ten gevolge van een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld; en
 - 3°. deze tekortkoming of vertraging niet aan de verzekerde te wijten is;
 - b. kan de periode, bedoeld in het derde lid, worden verkort tot minder kalendermaanden dan voortvloeit uit toepassing van onderdeel a of kan, in afwijking van het derde lid, worden besloten dat de eigen bijdrage verschuldigd is met ingang van de eerste dag van

CONCEPT

- de kalendermaand volgende op de maand waarin deze is vastgesteld, indien zich bovendien bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de verzekerde.
5. De periode, bedoeld in het derde lid, kan ambtshalve of op aanvraag van de verzekerde met een aantal kalendermaanden worden verlengd, indien:
 - a. de herziening leidt tot een lagere eigen bijdrage;
 - b. de herziene eigen bijdrage ten gevolge van een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld; en
 - c. deze tekortkoming of vertraging niet aan de verzekerde te wijten is.
 6. Een aanvraag als bedoeld in het vijfde lid wordt gedaan uiterlijk vijf jaar nadat de verzekerde op de hoogte is gekomen of kon zijn van de feiten of omstandigheden die aanleiding geven tot herziening van de eigen bijdrage.

F

Aan het slot van artikel 3.3.2.4, tweede lid, wordt toegevoegd “, en de eigen bijdrage daardoor op een lager bedrag zal worden vastgesteld”.

G

Artikel 3.3.2.8, eerste lid, komt te luiden:

1. Ieder kalenderjaar wordt de vastgestelde eigen bijdrage herzien.

H

In artikel 3.3.2.9, tweede lid, wordt “waarover de bijdrage binnen die maand verschuldigd is” vervangen door “waarover de verzekerde zorg is verleend of, indien het een persoonsgebonden budget betreft, waarvoor het budget volgens beschikking is verleend”.

ARTIKEL III

1. Het recht zoals dat gold onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I blijft van toepassing op:
 - a. bijdragen als bedoeld in artikel 2.1.4 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan dat tijdstip, in de kosten van het gebruik van een algemene voorziening in de periode tot dat tijdstip;
 - b. bijdragen als bedoeld in artikel 2.1.4a van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan dat tijdstip, in de kosten van de levering van een maatwerkvoorziening in de periode tot dat tijdstip of, indien de maatwerkvoorziening in de vorm van een persoonsgebonden budget is verstrekt, van de in de periode tot dat tijdstip toegestane aanwending van het persoonsgebonden budget.
2. Het recht zoals dat gold onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel II blijft van toepassing op bijdragen als bedoeld in artikel 3.2.5 van de Wet langdurige zorg, zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan dat tijdstip, in de kosten van de verlening van zorg in de periode tot dat tijdstip.
3. In afwijking van artikel 3.5, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is een eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang die werd geleverd onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel I, verschuldigd met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin artikel I, onderdeel I, in werking is getreden.
4. Indien de levering van een voorziening als bedoeld in artikel 3.7b of 3.8b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is onderbroken op de dag waarop artikel I, onderdelen K en M, in werking treden, geldt die dag als eerste dag van een onderbreking als bedoeld in respectievelijk artikel 3.7b of 3.8b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.
5. Artikel 3.8c van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is niet van toepassing op hulpmiddelen en woningaanpassingen die op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel N, deel uitmaken van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang en waarvan de

CONCEPT

kostprijs op dat tijdstip is bereikt in het kader van de toepassing van artikel 3.10b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaande aan dat tijdstip. Indien de maatwerkvoorziening uitsluitend bestaat uit deze hulpmiddelen of woningaanpassingen, is voor de maatwerkvoorziening geen eigen bijdrage verschuldigd.

6. Indien een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel N, een of meer hulpmiddelen of woningaanpassingen bevat die onmiddellijk voorafgaand aan dat tijdstip reeds deel uitmaakten van de maatwerkvoorziening en waarvan de kostprijs op dat tijdstip niet is bereikt in het kader van de toepassing van artikel 3.10b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaande aan dat tijdstip, brengt het college bij de melding, bedoeld in artikel 3.8c, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, op de kostprijs in mindering het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat voor deze hulpmiddelen en woningaanpassingen is bijgehouden op grond van artikel 3.10b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaande aan dat tijdstip.

ARTIKEL IV

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

ARTIKEL V

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

CONCEPT

Nota van toelichting

Inhoudsopgave

I. Algemeen

1. Inleiding
2. Hoofdpijnen van dit besluit
 - 2.1 Wettelijke context eigen bijdragen
 - 2.2 Doelen en uitgangspunten eigenbijdragesystematiek
 - 2.3 Hoogte van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb)
 - 2.4 Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb
 - 2.5 Anticumulatie
 - 2.6 Ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden
 - 2.7 Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen
 - 2.8 Landelijke regels voor het starten, stoppen en pauzeren eigen bijdrage
 - 2.9 Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage
 - 2.10 Heldere termijnen meldingen en besluiten
3. Verhouding tot nationale regelgeving
4. Verhouding tot hoger recht
 - 4.1 Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap
 - 4.2 Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
5. Caribisch Nederland
6. Gevolgen voor burgers en uitvoering
 - 6.1 Gevolgen voor burgers
 - 6.2 Gevolgen voor aanbieders
 - 6.3 Gevolgen voor gemeenten
 - 6.4 Gevolgen voor het CAK
7. Gevolgen voor de regeldruk
8. Toezicht, handhaving en rechtsbescherming
 - 8.1 Toezicht en handhaving
 - 8.2 Rechtsbescherming
9. Financiële gevolgen
 - 9.1 Financiële effecten burgers
 - 9.2 Financiële effecten aanbieders
 - 9.3 Financiële effecten gemeenten
 - 9.4 Financiële effecten CAK
10. Advies en consultatie
 - 10.1 Internetconsultatie
 - 10.1.1 Burgers, cliënten en cliëntorganisaties
 - 10.1.2 Aanbieders
 - 10.2 Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)
 - 10.3 CAK
 - 10.4 Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)
 - 10.5 Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden
 - 10.6 College voor de Rechten van de Mens
11. Monitoring en evaluatie

12. Overgangsrecht en inwerkingtreding

II. Artikelsgewijs

Algemeen

1. Inleiding

Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is het vaste abonnementstarief afgeschaft en voor maatwerkvoorzieningen vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (hierna: ivb). In de memorie van toelichting bij die wet is uiteengezet dat de personele en financiële houdbaarheid en de beschikbaarheid van maatschappelijke ondersteuning onder druk staan. Dit is mede het gevolg van de 'aanzuigende werking' van het in 2019 ingevoerde abonnementstarief, een eigen bijdrage van € 21 per maand (prijspeil 2025). De vervanging van het abonnementstarief door de ivb moet deze aanzuigende werking grotendeels ongedaan maken en daarnaast het principe herstellen dat cliënten met een maatwerkvoorziening naar draagkracht een eigen bijdrage betalen voor de geleverde ondersteuning. Daardoor zal de beschikbaarheid van maatschappelijke ondersteuning beter gewaarborgd kunnen worden voor burgers die ondersteuning nodig hebben en niet zelf kunnen regelen en daardoor zijn aangewezen op (gemeentelijke) voorzieningen.

In verband met de vervanging van het abonnementstarief door de ivb, wordt met de onderhavige algemene maatregel van bestuur (hierna: amvb) – op basis van de delegatiegrondslagen die met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 zijn geïntroduceerd – het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 aangepast. Voor zover nodig zijn als gevolg daarvan ook aangepast sommige bepalingen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 over de eigen bijdragen voor beschermd wonen en voor opvang, welke eigen bijdragen al gerelateerd waren aan het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot.¹ Het gaat daarbij om een aantal technische wijzigingen. Verder is de eigenbijdragesystematiek voor beschermd wonen en opvang in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 met dit besluit grotendeels ongemoeid gelaten. Vergelijkbare bepalingen in het Besluit langdurige zorg (hierna: Blz) zijn eveneens aangepast.

2. Hoofdpijnen van dit besluit

2.1 Wettelijke context eigen bijdragen

In dit hoofdstuk worden de hoofdpijnen van dit besluit toegelicht. Eerst wordt de wettelijke context rond de eigen bijdragen voor maatschappelijke ondersteuning kort uiteen gezet. Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is het onderscheid blijven bestaan tussen enerzijds eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen en anderzijds eigen bijdragen voor algemene voorzieningen als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo 2015). Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die op basis van onderzoek² naar onder andere de individuele ondersteuningsbehoefte en mogelijkheden zijn toegesneden op de individuele cliënt. Algemene voorzieningen hebben een laagdrempelig, voorliggend en preventief karakter en zijn gericht op bepaalde doelgroepen (in plaats van individuen).

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen

In het kader van de Wmo 2015 worden de volgende soorten maatwerkvoorzieningen onderscheiden, waarvoor de eigen bijdragen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 verschillend zijn uitgewerkt:

- maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang;
- maatwerkvoorzieningen met beschermd wonen;

¹ De betekenis van het begrip echtgenoot binnen de Wmo 2015 – en daarmee ook binnen deze amvb – is omschreven in artikel 1.1.2 van die wet.

² Conform artikel 2.3.2 Wmo 2015.

CONCEPT

- maatwerkvoorzieningen met opvang.

Voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang gold voorheen het abonnementstarief. Voor deze voorzieningen is de ivb geïntroduceerd, waarvoor met dit besluit regels zijn gesteld.

De beleidsruimte voor gemeenten wat betreft de eigenbijdragesystematiek voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang is met dit besluit nader afgebakend. Voor deze maatwerkvoorzieningen is alleen een ivb verschuldigd, indien de gemeente dit bij verordening heeft bepaald. Gemeenten kunnen er hierbij voor kiezen om voor de ene maatwerkvoorziening wel en voor de andere geen eigen bijdrage te vragen, waarbij zij maatwerkvoorzieningen breed of smal kunnen afbakenen. Ook hebben gemeenten hierbij de mogelijkheid om uitzonderingen te maken voor groepen cliënten of een individuele cliënt. Gemeenten houden daarmee beleidsruimte om maatwerk toe te kunnen passen en rekening te kunnen houden met de menselijke maat bij de uitvoering van de regelgeving. Op andere onderdelen is gekozen voor landelijke uniformiteit. Dit met het oog op de uitvoerbaarheid van de ivb, die door het CAK wordt vastgesteld en geïnd, en ter bescherming van cliënten. Concreet leidt dat tot de volgende landelijk uniforme regels waar geen lokale beleidsruimte (meer) mogelijk is:

- Alle parameters die voor de berekening van de ivb van belang zijn, worden in landelijk geldende regels vastgelegd, inclusief de inkomensgrens vanaf waar de ivb begint op te lopen.
- Verder gelden landelijke regels om stapeling van de ivb tegen te gaan met eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang in het kader van de Wmo 2015 en voor zorg in het kader van de Wet langdurige zorg (hierna: Wlz).
- Ook gelden landelijke regels die de cliënt beschermen tegen (de impact van) eventuele vertraging en/of fouten van de overheid bij het opleggen van de ivb.
- Voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, is landelijk bepaald dat het totaalbedrag dat een cliënt aan ivb betaalt, wordt beperkt tot de kostprijs van die hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- Op de verschuldigheid van de ivb zijn landelijke uitzonderingen gemaakt, bijvoorbeeld voor minderjarigen. Voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit een rolstoel is landelijk bepaald dat geen ivb verschuldigd is.

De systematiek rondom de eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang is met dit besluit ongemoeid gelaten: deze eigen bijdragen waren al gerelateerd aan het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot en met dit besluit is dat zo gebleven. Relevant om hierbij op te merken is dat de eigenbijdragesystematiek bij beschermd wonen en opvang al sinds de introductie van de Wmo 2015 anders is dan bij de maatwerkvoorzieningen waarvoor met dit besluit de ivb is ingevoerd. Omdat beschermd wonen lijkt op zorgvormen die in het kader van de Wlz worden geleverd, komen de regels in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Blz voor de betreffende eigen bijdragen overeen. Deze gelijkenis is er ook op uitvoerend niveau en in de ICT-systemen van het CAK. Met dit besluit is daar niet aan getornd. Waar (technische) wijzigingen zijn aangebracht in bepalingen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 over de eigen bijdragen voor beschermd wonen, zijn vergelijkbare bepalingen in het Blz eveneens aangepast.

Eigen bijdrage voor algemene voorzieningen

De ivb is niet van toepassing op algemene voorzieningen. Gemeenten bepalen of voor algemene voorzieningen een eigen bijdrage geldt en zo ja, voor welke algemene voorzieningen en voor welke cliënten. Daarnaast bepalen gemeenten – binnen op landelijk niveau gestelde randvoorwaarden – hoe hoog een eventuele eigen bijdrage is. Ook zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de inning (waarbij het mogelijk is die via de aanbieder te laten verlopen).

Deze beleidsruimte is met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 en dit besluit op de volgende manier nader afgebakend.

Ten eerste mag de eigen bijdrage die een gemeente voor een algemene voorziening vraagt

CONCEPT

niet hoger zijn dan de kostprijs en moet die financieel passend zijn voor de doelgroep van de algemene voorziening.

Ten tweede gelden er specifieke randvoorwaarden voor eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie: die eigen bijdragen mogen niet cumuleren en ook samenloop met andere eigen bijdragen in het kader van de Wmo 2015 of Wlz moet worden voorkomen. Daarnaast is de periode waarover die eigen bijdrage verschuldigd is (wanneer de eigen bijdrage start, stopt of wordt gepauzeerd) op landelijk niveau gereguleerd.

Algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie onderscheiden zich van andere algemene voorzieningen doordat zij in de kern bestaan uit een hulpverleningsrelatie die naar haar aard persoonlijk en voortdurend is. Een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie is een voorziening waarop de cliënt structureel is aangewezen, die niet is ingericht op tijdelijk, vrijblijvend, onregelmatig of incidenteel gebruik en waar burgers in beginsel met een stabiele frequentie en intensiteit gebruik van maken. Voorbeelden van voorzieningen die als algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie kunnen worden aangeboden, zijn huishoudelijke hulp en vormen van dagbesteding.

Met de voornoemde keuzes is invulling gegeven aan de uitgangspunten dat de eigenbijdragesystematiek voor algemene voorzieningen ondersteunend blijft aan het voorliggende, laagdrempelige en preventieve karakter van die voorzieningen en dat gemeenten zo veel mogelijk ruimte wordt gegeven voor innovatieve invulling van algemene voorzieningen.

2.2 Doelen en uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

Doelstellingen

Met het afschaffen van het abonnementstarief en het invoeren van de ivb voor maatwerkvoorzieningen worden zowel strategische doelen, als een aantal concrete resultaten ('outcome-doelstellingen') en instrumentele doelen nagestreefd. De strategische doelen zijn het vergroten van de beschikbaarheid van voorzieningen voor burgers die daarop zijn aangewezen en het versterken van de financiële houdbaarheid van voorzieningen op macro- en lokaal niveau. Het is essentieel dat deze doelstellingen worden gerealiseerd op een manier die rekening houdt met de financiële draagkracht van burgers.

Meer concreet worden de volgende resultaten ('outcome-doelstellingen') nagestreefd. Ten eerste het grotendeels ongedaan maken van de 'aanzuigende werking' die het abonnementstarief heeft gehad op de vraag naar voorzieningen op grond van de Wmo 2015. Hierdoor kan de schaarse capaciteit die beschikbaar is voor het aanbieden van voorzieningen weer (meer) gericht worden ingezet voor burgers die om financiële of andere redenen – zoals het ontbreken van een sociaal netwerk waar een beroep op kan worden gedaan – niet zelf in hun ondersteuningsbehoefte kunnen voorzien. Een tweede resultaat dat wordt nagestreefd is om de kosten van geleverde voorzieningen voor gemeenten te verminderen en de opbrengsten van de daaraan verbonden eigen bijdrage te vergroten (ten opzichte van ongewijzigd beleid). Zodoende wordt een stevigere balans gecreëerd tussen de financiën waar gemeenten over kunnen beschikken en de taken waar zij voor staan. Deze beoogde resultaten zijn gekwantificeerd in paragraaf 9.3 van deze nota van toelichting.

Om deze resultaten mogelijk te maken wordt beoogd om gemeenten het instrumentarium te geven waarmee zij van burgers een financiële bijdrage kunnen vragen die past bij hun financiële draagkracht wanneer zij een beroep doen op voorzieningen. Zodoende kunnen gemeenten burgers stimuleren om zelf in hun ondersteuningsbehoefte te voorzien wanneer burgers daarvoor in voldoende mate een beroep kunnen doen op hun sociale netwerk of deze ondersteuning particulier kunnen regelen en betalen. Dit zijn de zogenoemde output-doelstellingen van het vervangen van het abonnementstarief door de ivb.

Uitgangspunten

CONCEPT

Voor de vormgeving en invulling van de nieuwe eigenbijdragesystematiek zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de eigen bijdrage wordt afgestemd op de financiële draagkracht van de burger;
- de toename van de stapeling³ van eigen bijdragen voor de burger wordt waar mogelijk beperkt;
- onnodige complexiteit wordt vermeden om uitvoeringsproblematiek uit het verleden (met nadelige consequenties voor de burger) in de toekomst te voorkomen;
- er is ruimte voor maatwerk en de menselijke maat in de uitvoering en toepassing.

In de volgende paragrafen wordt toegelicht hoe met deze amvb – binnen de geschetste wettelijke context – uitwerking is gegeven aan de hiervoor genoemde doelstellingen en uitgangspunten.

Aan het eind van elke paragraaf zal daarbij expliciet worden beschreven in het licht van welke van de bovengenoemde uitgangspunten de beschreven regels noodzakelijk of wenselijk zijn. Daarbij wordt ook ingegaan op de vraag in hoeverre sprake is van nieuwe regels (of meer of minder gedetailleerde regels) ten opzichte van de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit en op hoe de uitvoerbaarheid is geborgd. Dat gebeurt steeds in een tekst onder de kop 'Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek'.

2.3 Hoogte van de ivb

De hoogte van de ivb is een centraal onderdeel van dit besluit. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe de ivb is opgebouwd en welke huishoudenstypen daarbij worden onderscheiden.

Alle bedragen in deze paragraaf zijn weergegeven alsof de ivb in 2025 toegepast zou worden. Deze bedragen zijn bij inwerkingtreding van dit besluit bijgesteld op basis van het actuele prijspeil (2027) en zullen elk jaar worden geactualiseerd. Zo zullen de minimum- en maximumbijdragen ieder jaar worden geïndexeerd aan de hand van de consumentenprijsindex (hierna: CPI). Hiermee wordt de indexatiesystematiek van de ivb vergelijkbaar met de indexatiesystematiek van de eigen bijdragen voor beschermd wonen en voor zorg in het kader van de Wlz.

Maatwerkvoorzieningen moeten, voor iedereen die ze nodig heeft, toegankelijk blijven. Daarom is gekozen voor een eigen bijdrage (ivb) die vanaf een bepaalde inkomensgrens geleidelijk (lineair) oploopt met het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Op deze manier betalen huishoudens een eigen bijdrage die is gebaseerd op de financiële draagkracht van het huishouden.

De hoogte van de ivb die een persoon per maand betaalt is niet gekoppeld aan de hoeveelheid ondersteuning die deze persoon ontvangt. Deze keuze is gemaakt met het oog op de gewenste eenvoud voor zowel burgers, als uitvoering. Voordat het abonnementstarief werd ingevoerd, waren cliënten ook een inkomensafhankelijke eigen bijdrage verschuldigd. Destijds was de vaststelling van de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen echter wel mede afhankelijk van het aantal uur ondersteuning dat een cliënt ontving. Dit leidde tot regeldruk, vertraging bij het opleggen van de eigen bijdrage, was foutgevoelig, en leidde als gevolg daarvan tot stapel- en correctiefacturen voor cliënten. Om stapel- en correctiefacturen in de toekomst zoveel als mogelijk te beperken, is er daarom voor gekozen geen koppeling te hanteren tussen de hoogte van de eigen bijdrage en het aantal ontvangen uren ondersteuning. Dit beperkt de complexiteit van de systematiek, en draagt voor cliënten bij aan de voorspelbaarheid van de hoogte van de ivb.

Bijdrageplichtig inkomen

³ Onder de stapeling van eigen bijdragen wordt verstaan de totale hoogte van eigen bijdragen over een zelfde termijn. Het gaat hier dus om de *som* van de betreffende eigen bijdragen en niet om het totale *aantal* eigen bijdragen dat over een bepaalde termijn verschuldigd is. De ivb kan stapelen met het eigen risico in de Zorgverzekeringswet (hierna: Zvw) en eigen bijdragen in de Zvw, zoals eigen bijdragen voor extramurale farmacie en hulpmiddelen. Vanwege anticumulatiebepalingen kan de ivb niet stapelen met eigen bijdragen voor de Wlz of eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang in de Wmo 2015.

CONCEPT

De hoogte van de ivb is alleen afhankelijk van het bijdrageplichtig inkomen (zie artikel 3.9 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015). Indien de cliënt een echtgenoot heeft, gaat het om het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen. Het bijdrageplichtig inkomen wordt op jaarbasis bepaald en is een bruto inkomensbegrip. Het bestaat ten eerste uit het verzamelinkomen of, als dat ontbreekt, het belastbaar loon (artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015). Het bijdrageplichtig inkomen bestaat verder uit een vermogensinkomensbijtelling (hierna: VIB). Deze VIB bedraagt in principe 4% van het vermogen (de rendementsgrondslag) boven de vermogensgrens zoals vastgesteld in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, van de Wet inkomstenbelasting 2001 (artikel 3.2a, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015).

Aan de wijze van berekening van het bijdrageplichtig inkomen, dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook al van belang was voor de berekening van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen, verandert niets met dit besluit.

Minimum-ivb en inkomensgrens

Huishoudens met een bijdrageplichtig inkomen tot 135% van het sociaal minimum⁴ betalen een eigen bijdrage van € 23,60 per maand, wat gelijk is aan het abonnementstarief dat bij de invoering in 2019 van toepassing was, geïndexeerd naar het prijspeil van 2025.⁵ Dit is de minimum-ivb. Onder 'sociaal minimum' wordt in de context van dit besluit bedoeld op de bruto normbedragen voor het recht op een toeslag op basis van de Toeslagenwet en op het bruto ouderdomspensioen op grond van de Algemene Ouderdomswet (hierna: AOW).

Met de keuze om de bovengenoemde inkomensgrens op het niveau van 135% van het sociaal minimum te leggen, kiest de regering voor een inkomensgrens die hoger ligt dan de grens van 120% van het sociaal minimum die gemeenten doorgaans⁶ hanteren in het kader van hun minimabeleid. De reden hiervoor is dat een deel van de doelgroep van de Wmo 2015 te maken heeft met meerkosten als gevolg van hun beperking. Het Nibud heeft in 2024 onderzoek gedaan naar de meerkosten van het leven met een beperking.⁷ Het Nibud concludeert daarin dat het risico dat mensen met een beperkt inkomen en een beperking maandelijks geld tekortkomen hoger is dan voor andere huishoudens als gevolg van die meerkosten. Het Nibud baseert zich hierbij op een analyse van meerdere voorbeeldbegrotingen voor mensen met een beperking. Bij alleenstaanden met een inkomen op het sociaal minimum wordt in deze voorbeeldbegrotingen – afhankelijk van het type beperking – een tekort zichtbaar.

Door te regelen dat cliënten met een inkomen tot 135% van het sociaal minimum nooit meer verschuldigd zullen zijn dan de minimum-ivb, blijven de financiële effecten van de invoering van de ivb voor mensen met een beperkt inkomen zo klein mogelijk. Er is niet gekozen voor een hogere grens dan 135% van het sociaal minimum omdat dat ten koste zou gaan van de realisatie van de doelen van dit besluit op het vlak van het verbeteren van de beschikbaarheid van Wmo-voorzieningen en de financiële houdbaarheid. Om diezelfde reden is overigens ook niet gekozen voor een minimum-ivb die lager is dan € 23,60.

Marginaal tarief

⁴ Deze bedragen worden periodiek bijgesteld en voor de berekening van de eigen bijdrage ieder jaar opnieuw vastgesteld.

⁵ Daarmee wordt de minimum-ivb hoger dan het abonnementstarief zoals dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit van toepassing was (€ 21 per maand). Het verschil wordt verklaard door het feit dat het abonnementstarief, sinds de invoering per 2019, tot en met het jaar 2023 niet is geïndexeerd.

⁶ Uit onderzoek dat de Commissie sociaal minimum heeft laten uitvoeren onder een aantal gemeenten, blijkt dat de meeste van de onderzochte gemeenten in het kader van minimabeleid een inkomensgrens voor lokale regelingen hanteren van 120% van het sociaal minimum. Zie: Commissie sociaal minimum, *Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum. Rapport II*, 2023, blz. 140-141. Bijlage bij: Kamerstukken II 2023/24, 36 410-XV, nr. 6.

⁷ Nibud, *Meerkosten van het leven met een beperking. Voorbeeldsituaties van huishoudens met meerkosten*, Utrecht: juni 2024.

CONCEPT

Vanaf de inkomensgrens van 135% van het sociaal minimum neemt de ivb lineair toe met het bijdrageplichtig inkomen. Cliënten betalen bovenop de minimum-ivb maandelijks een twaalfde gedeelte van 10% van het deel van hun bijdrageplichtig jaarinkomen dat boven de van toepassing zijnde inkomensgrens uitkomt. De maximum-ivb per maand is € 328. Deze 10% wordt het marginale tarief genoemd.

Er is gekozen voor een marginaal tarief van 10%, omdat hiermee wordt aangesloten bij het marginale tarief zoals dat nu ook van toepassing is bij de eigen bijdragen voor beschermd wonen in het kader van de Wmo 2015 en voor zorg in het kader van de Wlz. Hiermee is niet geheel teruggekeerd naar de situatie van vóór het abonnementstarief. Tot en met 2016 bedroeg het marginaal tarief namelijk 15% en in 2017 en 2018 bedroeg het 12,5%. De keuze voor een marginaal tarief dat lager is dan voorheen, is gemaakt omwille van een betere betaalbaarheid voor mensen met een middeninkomen en voor het beperken van de toename van de stapeling van eigen bijdragen.

Onderscheid naar huishoudentypen

Zoals reeds toegelicht is de inkomensgrens tot waar de minimum-ivb verschuldigd is, en waarboven de ivb oploopt, gekoppeld aan het sociaal minimum. Daarmee is de inkomensgrens ook afhankelijk van de samenstelling van het huishouden.⁸

De ivb onderscheidt de volgende huishoudentypen, waarbij onder een pensioengerechtigde wordt verstaan de persoon die de leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de AOW heeft bereikt (zie artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015):

- éénpersoonshuishoudens van een pensioengerechtigde;
- éénpersoonshuishoudens van een niet-pensioengerechtigde;
- meerpersoonshuishoudens waarvan beide echtgenoten pensioengerechtigd zijn;
- meerpersoonshuishoudens waarvan ten minste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is.

Uit het oogpunt van eenvoud en uitlegbaarheid kiest de regering ervoor om de ivb voor alle huishoudentypen op basis van de dezelfde uitgangspunten te berekenen. Voor meerpersoonshuishoudens waarvan ten minste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is, gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit nog een afwijkend regime. Ten tijde van het abonnementstarief hoefde deze groep geheel geen eigen bijdrage te betalen en voordien alleen boven een hogere inkomensgrens dan andere groepen. Deze laatstgenoemde uitzondering was per 2017 geïntroduceerd omdat het aannemelijk werd geacht dat deze groep voornamelijk bestaat uit eenverdieners met een chronisch zieke partner en omdat een financiële tegemoetkoming van deze eenverdienershuishoudens gewenst werd.⁹ Met de introductie van de ivb is deze uitzondering geschrapt omdat er anders verschillen tussen huishoudentypen ontstaan die mede gelet op de hoogte van de ivb moeilijk uitlegbaar zijn en tot forse en plotse veranderingen van de ivb kunnen leiden wanneer cliënten alleenstaand worden of de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Er zou wat de regering betreft daarmee een onnodig beroep op de alertheid en het doenvermogen van cliënten worden gedaan. Met het vervallen van deze uitzondering wordt de complexiteit gereduceerd en is de vormgeving van de ivb bovendien meer vergelijkbaar met andere eigen bijdragen.

Maximum-ivb

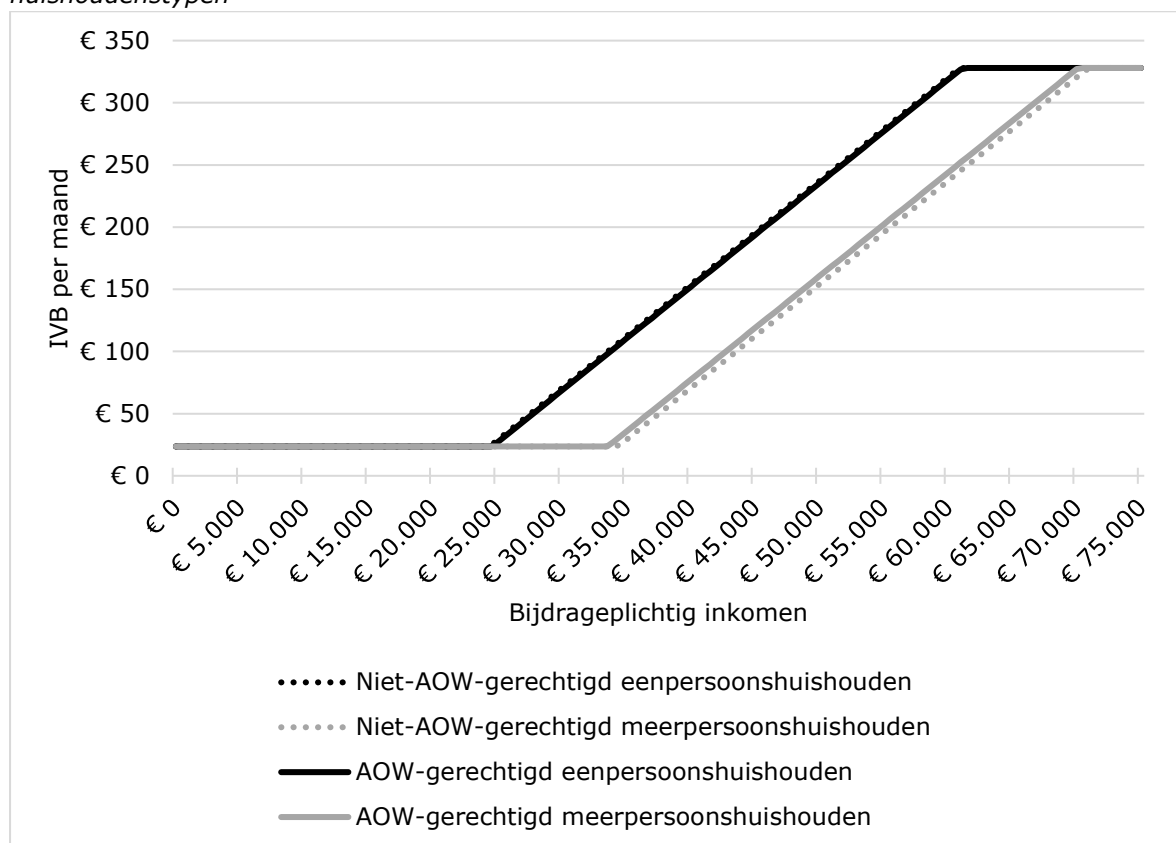
⁸ Zie artikel 1.1.2 Wmo 2015 voor een nadere definiëring van de personen die tot een huishouden behoren.

⁹ Zie Kamerstukken II 2016/17, 34 550 XVI, nr. 10 en Stb. 2016, 527. Overigens werd hierbij ook geconstateerd dat uit verschillende onderzoeken bleek dat veel mensen met een chronische aandoening betaalde arbeid verrichten (tussen de 25% en 70%) en dat een deel van de eenverdieners met een chronisch zieke partner dan ook waarschijnlijk niet noodgedwongen een eenverdienershuishouden is.

CONCEPT

Zoals reeds aangegeven bedraagt de maximum-ivb € 328 per maand. Dit is bij benadering gelijk aan de maandelijkse kosten¹⁰ voor gemeenten voor twee uur huishoudelijke hulp per week¹¹, uitgaande van 4 ¹/₃ weken per maand. Het maximeren van de ivb draagt er aan bij dat de eigen bijdrage in redelijke verhouding blijft staan tot de kosten van de ontvangen hulp en ondersteuning, zonder dat daarvoor een ingewikkelde systematiek nodig is die de hoogte van de eigen bijdrage koppelt aan de hoeveelheid geleverde ondersteuning.

Figuur 1. Hoogte van de ivb per maand in prijspeil 2025 bij verschillende jaarinkomens (t-2) en huishoudenstypen

Om een beeld te geven van hoe de systematiek in de praktijk uitwerkt, is in figuur 1 een visualisatie weergegeven van de systematiek van de ivb. Voor het vaststellen van de ivb wordt in principe uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens van twee kalenderjaren voorafgaand aan het kalenderjaar waarover de ivb verschuldigd is. (Deze keuze wordt hierna toegelicht). De visualisatie in figuur 1 gaat daarom uit van de minimum- en maximum-ivb naar prijspeil 2025 (t) en van bijdrageplichtige inkomens in het peiljaar 2023 (t-2).

In paragraaf 9.1 wordt nader ingegaan op de financiële effecten van de ivb per inkomenscategorie en huishoudenstype.

Peiljaar t-2 en peiljaarverlegging

Zoals hierboven aangegeven, wordt voor het vaststellen van de ivb in principe uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens van twee kalenderjaren voorafgaand aan het kalenderjaar waarover de ivb verschuldigd is. Deze zogenoemde 't-2'-systematiek werd op grond van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 ook voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit al toegepast

¹⁰ Op basis van onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar tarieven (2024) die gemeenten betalen voor diverse vormen van maatschappelijke ondersteuning, zie: <https://maatschappelijkeprijslijst.nl>.

¹¹ Dit is bij benadering het aantal uur huishoudelijke hulp per week dat – volgens het door Bureau HHM ontwikkelde Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning 2019 – nodig is voor een schoon en leefbaar huis in de gemiddelde cliëntsituatie.

CONCEPT

op andere eigen bijdragen die afhankelijk zijn van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Veronderstelling hierbij is dat dit inkomen en vermogen van twee kalenderjaren geleden (t-2) een goede indicator is van de financiële draagkracht van de cliënt in het lopende jaar (jaar t). Indien het inkomen en/of vermogen van de cliënt ten opzichte van t-2 echter is gedaald, komt deze veronderstelling mogelijk niet overeen met de werkelijkheid. Cliënten kunnen het CAK dan verzoeken om de eigen bijdrage vast te stellen op basis van het bijdrageplichtig inkomen in het lopende jaar. Dit wordt een peiljaarverlegging genoemd. Deze mogelijkheid bestond al voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit en is nog steeds opgenomen in de artikelen 3.9 en 3.14 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Een peiljaarverlegging is mogelijk indien het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt in het lopende jaar naar verwachting ten minste € 3.177,80 (op jaarbasis, prijspeil 2025) lager zal zijn dan het bijdrageplichtig inkomen van twee kalenderjaren eerder. Een aangevraagde peiljaarverlegging wordt alleen door het CAK uitgevoerd als dit in het voordeel van de cliënt is. Als de cliënt bij een verzoek om een peiljaarverlegging dus een inkomen en vermogen doorgeeft dat hoger is dan dat van twee jaar geleden, voert het CAK de peiljaarverlegging niet uit. Dit ter bescherming van de burger.

Ontwikkeling sociaal minimum en jaarlijkse aanpassing inkomensgrenzen

Dit besluit bevat de grondslag om de bedragen die horen bij de inkomensgrenzen voor de ivb jaarlijks bij ministeriële regeling vast te stellen aan de hand van de ontwikkeling van het sociaal minimum voor de eerder genoemde huishoudentypen. Omdat – zoals toegelicht – voor het vaststellen van de ivb in principe steeds wordt uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens van twee kalenderjaren voorafgaand aan het kalenderjaar waarop de maandelijkse eigen bijdrage van toepassing is, wordt bij het vaststellen van de genoemde inkomensgrenzen ook steeds uitgegaan van het sociaal minimum van twee kalenderjaren geleden.

De bedragen die horen bij de inkomensgrenzen voor de verschillende huishoudentypen zijn (gegeven het sociaal minimum in 2023):

- a) voor een éénpersoonshuishouden van een pensioengerechtigde: € 24.598 per jaar (135% sociaal minimum);
- b) voor een éénpersoonshuishouden van een niet-pensioengerechtigde: € 24.383 per jaar (135% sociaal minimum);
- c) voor een meerpersoonshuishouden waarvan beide echtgenoten pensioengerechtigd zijn: € 33.576 per jaar (135% sociaal minimum);
- d) voor een meerpersoonshuishouden waarvan ten minste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is: € 34.374 per jaar (135% sociaal minimum).

Situatie 'Inkomen in peiljaar t-2 nog niet bekend bij jaarlijkse aanpassing ivb'

Dit besluit bepaalt dat het CAK de ivb ieder jaar voor het daaropvolgende kalenderjaar opnieuw berekent. Geregeld is dat indien blijkt dat bij deze jaarlijkse berekening het inkomen of het vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot over het nieuwe peiljaar nog onbekend zijn, de eigen bijdrage die de cliënt in het komende jaar moet betalen gelijk is aan de eigen bijdrage die de cliënt in de laatste maand van het voorafgaande jaar betaalde, zij het dat wel rekening wordt gehouden met indexatie van de minimum- en maximum-ivb die, zoals reeds aangegeven, eveneens elk jaar plaatsvindt.

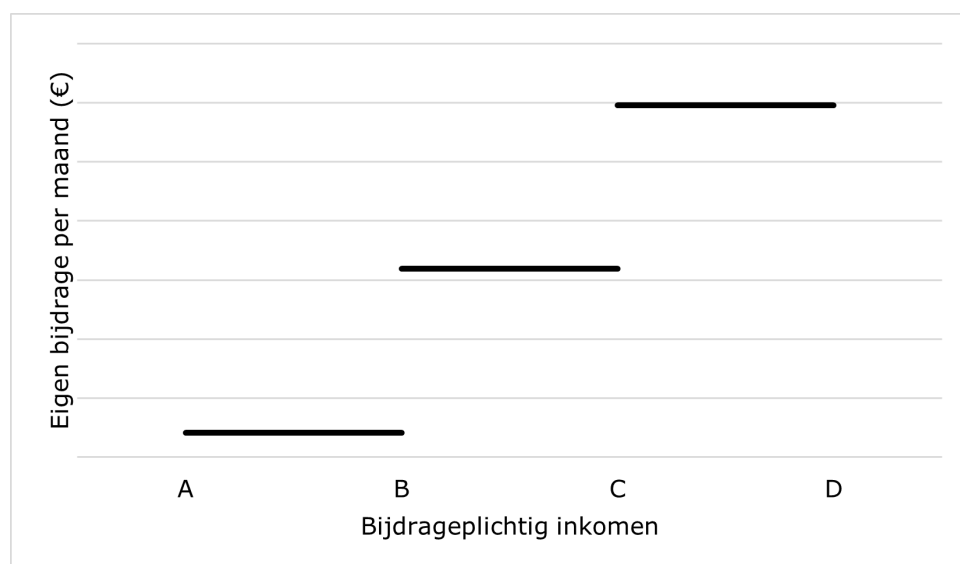
Overwogen alternatief

Naast de gekozen vormgeving van de ivb, waarbij de ivb geleidelijk (lineair) oploopt met het bijdrageplichtig inkomen, is een alternatieve vormgeving overwogen in de vorm van een getrapte ivb, waarbij de ivb 'trapsgewijs' toeneemt met het inkomen. Een getrapte ivb kan op verschillende manieren worden uitgewerkt. Ter illustratie wordt een van de mogelijkheden hieronder toegelicht.

CONCEPT

Een mogelijke invulling van de getrapte variant is om aan de minimum eigen bijdrage van € 23,60 per maand een middelhoog en een hoog tarief toe te voegen. Cliënten met een laag inkomen zouden dan een eigen bijdrage gelijk aan het voormalige abonnementstarief blijven betalen (net als in de lineaire variant van de ivb). Het hoge tarief zou worden vastgesteld op € 328 per maand (wat gelijk is aan de maximum-ivb in de lineaire variant). De hoogte van de middelhoge eigen bijdrage betreft een nadere ontwerpkeuze, evenals de inkomensgrenzen vanaf waar de middelhoge en hoge eigen bijdrage van toepassing zijn. Figuur 2 geeft een abstracte visualisatie van het concept van een getrapte ivb.

Figuur 2: Visualisatie getrapte ivb

De regering heeft evenwel gekozen voor de lineaire vormgeving. De belangrijkste reden voor deze keuze is dat een getrapte ivb grote gevolgen kan hebben voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen dat qua niveau dichtbij 'de randen van de traptreden' ligt. Voor die cliënten kan een kleine verhoging van het bijdrageplichtig inkomen of een eventuele correctie hiervan grote financiële consequenties hebben. Hierdoor kan het voorkomen dat een kleine loonstijging leidt tot een veel hogere eigen bijdrage, waardoor een cliënt na de loonstijging netto slechter af is. Daarmee verwacht het CAK bij een getrapte eigenbijdragevariant meer vragen, klachten, bezwaren en meer verzoeken van cliënten om peiljaarverleggingen dan bij de lineaire variant.¹² Op blz. 41 van haar uitvoeringstoets bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 onderstreept het CAK het belang van de keuze voor een eigen bijdrage die lineair in plaats van getrappt toeneemt met het bijdrageplichtig inkomen. Daarbij verwijst het CAK naar ervaringen die in het verleden zijn opgedaan met de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Thuiszorg (AWBZ), die gebaseerd was op inkomenscategorieën. Het CAK benoemt in dit kader "de mentale en administratieve lasten die een systematiek van inkomenscategorieën met zich meebracht" voor burgers.

De getrapte variant heeft als voordeel dat de hoogte van de eigen bijdrage voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen dat wat verder afligt van 'de randen van de traptreden' niet fluctueert bij kleinere wijzigingen in het bijdrageplichtig inkomen en daarmee (binnen bepaalde marges) stabiel is dan de lineaire variant. Dit voordeel weegt echter niet op tegen de bovengenoemde nadelen.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

¹² Ook in de ICT-systemen van het CAK zorgt een getrappt vormgegeven eigen bijdrage voor extra complexiteit, omdat er bij een getrapte ivb in de ICT meer stappen nodig zijn om de eigen bijdrage vast te kunnen stellen dan bij een lineaire vormgegeven ivb.

CONCEPT

In deze paragraaf wordt samengevat hoe de in paragraaf 2.2 genoemde uitgangspunten voor de vormgeving van de eigenbijdragesystematiek hun weerslag hebben gekregen in het uiteindelijke ontwerp van de ivb.

Het uitgangspunt dat de eigen bijdrage moet zijn afgestemd op de financiële draagkracht van de burger brengt met zich mee dat een berekening nodig is voor het bepalen van de hoogte van de ivb van een cliënt. Dat maakt de ivb qua uitvoering onvermijdelijk minder eenvoudig dan het abonnementstarief, dat in principe voor iedereen hetzelfde was.

Door bij het ontwerp van de ivb de uitvoerende partijen echter intensief te betrekken en te leren van hun ervaringen is onnodige complexiteit vermeden en is de uitvoerbaarheid geborgd. De betrokkenheid van uitvoerende partijen bij het ontwerp van de ivb heeft er onder andere toe geleid dat:

- de hoogte van de ivb alleen afhankelijk is van het inkomen en vermogen en niet van het aantal uren ondersteuning dat iemand ontvangt;
- de ivb geleidelijk, lineair oploopt met het bijdrageplichtig inkomen en niet met plotselinge sprongen of 'trapsgewijs'.

Beide ontwerpkeuzes zijn op basis van geleerde lessen gemaakt en zijn gericht op het voorkomen van onnodige regeldruk en onnodige belasting van het doenvermogen van burgers.

De betrokkenheid van uitvoerende partijen bij het ontwerp van de ivb heeft er ook mede toe geleid dat bepaalde complexe elementen in de regels rond het abonnementstarief, niet geïntroduceerd zijn in relatie tot de ivb. Zo was het al dan niet verschuldigd zijn van het abonnementstarief afhankelijk van het huishoudentype van de cliënt.¹³ De ivb wordt voor alle huishoudentypen op basis van de dezelfde uitgangspunten berekend.

Uit oogpunt van consistentie, uitlegbaarheid en uitvoerbaarheid is verder, wat betreft een aantal basiselementen in het ivb-ontwerp, aangesloten bij de reeds bestaande eigenbijdrageregelingen voor langdurige zorg in het kader van de Wlz en voor beschermd wonen in het kader van de Wmo 2015. Het gaat hier om:

- de basiselementen waaruit het bijdrageplichtig inkomen is opgebouwd, te weten:¹⁴
 - o het verzamelinkomen in peiljaar 't-2';
 - o de vermogensinkomensbijtelling (VIB) op basis van de rendementsgrondslag in het peiljaar 't-2';
- de mate waarin de eigen bijdrage toeneemt met een toename van het bijdrageplichtig inkomen, oftewel het 'marginale tarief' (dat bedraagt 10%).¹⁵

Met de mogelijkheid voor de cliënt om een peiljaarverlegging aan te vragen (als zijn bijdrageplichtig inkomen in het lopende jaar naar verwachting substantieel lager is dan twee kalenderjaren geleden) kan worden geborgd dat ook bij een inkomensval van de cliënt, de eigen bijdrage blijft aansluiten bij diens financiële draagkracht. Deze mogelijkheid bestaat ook voor de eigen bijdragen voor langdurige zorg en beschermd wonen en bestond voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook in relatie tot het abonnementstarief. Voor een cliënt kon een peiljaarverlegging toen bijvoorbeeld nodig zijn om in aanmerking te kunnen komen voor een vrijstelling van het abonnementstarief op basis van het minimabeleid van diens gemeente. Dit proces is uitvoerbaar voor het CAK. Cliënten worden hierbij ondersteund door hen actief en

¹³ Dat onderscheid was in de praktijk lastig uitlegbaar, want had bijvoorbeeld tot gevolg dat een vermogend niet-pensioengerechtigd stel zonder kinderen geen eigen bijdrage verschuldigd was, terwijl een alleenstaande met een laag inkomen en kinderen het abonnementstarief wel moest betalen.

¹⁴ Hoewel de basisbouwstenen waaruit het bijdrageplichtig inkomen is opgebouwd tussen de verschillende regelingen overeenkomen, verschillen de regelingen wat betreft het niveau vanaf waar het bijdrageplichtig inkomen materieel daadwerkelijk tot een hogere eigen bijdrage leidt. O.a. om die reden verschillen de verschillende eigen bijdragen qua hoogte.

¹⁵ Het marginale tarief van 10% geldt in het kader van de Wlz voor de eigen bijdrage voor een 'volledig pakket thuis' (VPT) en voor een 'modulair pakket thuis' (MPT) en voor een persoonsgebonden budget (PGB). In bepaalde situaties geldt het ook voor zorg met verblijf in het kader van de Wlz of voor beschermd wonen in het kader van de Wmo 2015.

CONCEPT

periodiek op deze mogelijkheid te attenderen (zie ook paragraaf 6.1 van deze nota van toelichting).

Hoewel de ivb wat betreft een aantal basiselementen aansluit bij de reeds bestaande eigenbijdrageregelingen voor langdurige zorg en voor beschermd wonen, zijn er ook verschillen. Anders dan bij de eigenbijdrageregelingen voor langdurige zorg en voor beschermd wonen, is er bij de ivb gekozen om het bijdrageplichtig inkomen tot waar de cliënt niet meer dan de minimum-ivb verschuldigd is te relateren aan het sociaal minimum, dat verschillend is voor verschillende huishoudenstypen. Omdat het sociaal minimum voor een meerpersoonshuishouden hoger is dan voor een eenpersoonshuishouden, heeft deze keuze tot gevolg dat een meerpersoonshuishouden met een zelfde bijdrageplichtig inkomen in voorkomende situaties¹⁶ minder ivb verschuldigd is dan een eenpersoonshuishouden. Zo wordt er rekening mee gehouden dat de minimaal noodzakelijke uitgaven van meerpersoonshuishoudens hoger zijn dan die van eenpersoonshuishoudens.

Verder verschillen de eigen bijdragen voor langdurige zorg onderling qua hoogte en daarmee ook in relatie tot de ivb. (Voor beschermd wonen zijn dezelfde eigen bijdragen van toepassing als voor Wlz-zorg met verblijf.) De verschillen hangen samen met de hoeveelheid langdurige zorg die een verzekerde ontvangt en met het antwoord op de vraag of iemand eigen bijdrage verschuldigd is voor verblijf of voor zorg thuis (inclusief de eventueel bijbehorende diensten).¹⁷

2.4 Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb

Gemeenten kunnen voor de maatwerkvoorzieningen waarvoor de ivb geldt in principe geen andere eigen bijdrage dan de ivb opleggen. Met deze amvb worden twee uitzonderingen hierop geregeld: een uitzondering voor de situatie dat de ivb hoger is dan de kostprijs van de voorziening en een uitzondering voor vervoer.

Uitzondering wanneer ivb hoger is dan kostprijs voorziening

Vanwege de ontwerpkeuze om de ivb niet afhankelijk te maken van het aantal uren ondersteuning dat een cliënt ontvangt, kan zich de uitzonderlijke situatie voordoen dat de ivb die een cliënt naar verwachting voor een maatwerkvoorziening verschuldigd is, hoger is dan de verwachte kosten van de ondersteuning die hij ontvangt. Op basis van data van het CAK uit 2018 is geanalyseerd voor welk aandeel van de toenmalige cliëntpopulatie huishoudelijke hulp, dagbesteding en individuele begeleiding, de eigen bijdrage op basis van de nieuwe systematiek hoger zou zijn dan de kostprijs. Dit betreft 1,6% van die cliëntpopulatie, waarvan iets meer dan de helft van deze cliënten uitsluitend huishoudelijke hulp had en iets minder dan de helft ofwel uitsluitend dagbesteding ofwel uitsluitend individuele begeleiding.

Het gaat hier om een naar verhouding klein deel van de cliëntpopulatie, dat – gelet op het inkomen en vermogen – een relatief hoge eigen bijdrage verschuldigd is en een enkelvoudige lichte ondersteuningsvraag¹⁸ heeft. Dat betekent dat zij slechts één, lichte vorm van ondersteuning in hun maatwerkvoorziening ontvangen (in de vorm van bijvoorbeeld minder dan circa 2 uur huishoudelijke hulp per week, minder dan circa 1 uur individuele begeleiding per week of minder dan circa 2 dagdelen dagbesteding per week). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om cliënten met een beginnende ondersteuningsvraag of bijvoorbeeld om ggz-cliënten waarbij een gemeente een 'waakvlamfunctie' met lichte begeleiding in de beschikking heeft opgenomen. In de uitvoeringstoets van VNG Realisatie bij de internetconsultatieversie van het onderhavige besluit, bevestigen gemeenten dat dit een zeer geringe doelgroep betreft.

¹⁶ Dat wil zeggen: in alle situaties, behalve als het eenpersoonshuishouden de minimum-ivb verschuldigd is of het meerpersoonshuishouden de maximum-ivb verschuldigd is.

¹⁷ De verschillen qua hoogte zijn in de techniek terug te voeren op verschillen in de minimum en maximum eigen bijdragen en op verschillen wat betreft het inkomensniveau vanaf waar een stijging van het inkomen materieel kan leiden tot een hogere eigen bijdrage.

¹⁸ Het gaat hier om een ondersteuningsvraag niet zijnde ondersteuning in de vorm van hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, want daarvoor zal de kostprijsbewaking worden gehandhaafd.

CONCEPT

Omdat voor deze cliënten de kostprijs lager is dan de ivb, zouden zij in principe financieel in staat moeten zijn de betreffende ondersteuning zelf te bekostigen. Tijdens het zogenoemde keukentafelgesprek – waarin ook de bij benadering te verwachten hoogte van de eigen bijdrage aan de orde komt¹⁹ – zouden gemeenten deze burgers, wanneer dat passend is gelet op hun doenvermogen, dan ook in overweging kunnen geven de betreffende voorziening particulier te regelen,²⁰ al dan niet met hulp van de gemeente. Bij dit laatste kan dan bijvoorbeeld gedacht worden aan het beschikbaar stellen van standaardcontracten²¹ en/of het verstrekken van een overzicht van door de gemeente gecontracteerde aanbieders die ook openstaan voor contracten met particulieren.

Aangezien het hier (deels) om vormen van ondersteuning gaat met een voorliggend en preventief karakter, behoort het vanuit de aard van de ondersteuning (deels) ook tot de mogelijkheden om deze vormen van ondersteuning als algemene voorziening in te richten. Dit zal met name het geval kunnen zijn bij lichte vormen van dagbesteding en begeleiding. Voor algemene voorzieningen is geen ivb verschuldigd.

Met het onderhavige besluit is aanvullend geregeld dat gemeenten – voor zover zij het passender vinden de betreffende ondersteuning in de vorm van een maatwerkvoorziening aan te bieden – eventueel bij verordening kunnen bepalen dat bij de betreffende cliënten niet de ivb in rekening wordt gebracht, maar een lagere eigen bijdrage van ten hoogste de verwachte maandelijkse kostprijs van de ondersteuning.²² Deze eigen bijdrage, die lager is dan de ivb die de cliënt naar verwachting verschuldigd zou zijn, wordt dan vastgesteld en geïnd door de gemeente – al dan niet via de aanbieder – en niet door het CAK.

Wat de regering hiermee beoogt, is om gemeenten ruimte en flexibiliteit te geven om (een deel van de) betreffende cliënten desgewenst tegemoet te komen, door hun een lagere eigen bijdrage te vragen dan de verwachte ivb, en daar nader vorm aan te geven op een manier die aansluit bij het lokale beleid en de lokale situatie.

Gemeenten die gebruik maken van deze mogelijkheid, mogen de cliënt – zoals aangegeven – per maand ten hoogste een eigen bijdrage vragen op het niveau van de verwachte maandelijkse kostprijs van de ondersteuning. Dit betekent niet dat de eigen bijdrage per definitie als vast maandbedrag moet worden geïnd. De eigen bijdrage mag bijvoorbeeld ook op basis van een uurtarief via de aanbieder worden geïnd, zolang maar geborgd is dat het verschuldigde bedrag in een maand nooit hoger is dan de vooraf verwachte maandelijkse kostprijs van de ondersteuning.

Er is in de regelgeving²³ bewust gekozen voor de formulering “ten hoogste de verwachte maandelijkse kostprijs” en niet voor “ten hoogste de maandelijkse kostprijs”. Dat biedt vooraf duidelijkheid aan zowel de cliënt als aan de gemeente. Het voorkomt dat er eventueel achteraf nog correcties zouden moeten of kunnen plaatsvinden als de werkelijke kostprijs achteraf toch hoger of lager zou blijken te zijn dan vooraf werd verwacht. De cliënt heeft op deze manier bovendien zekerheid dat de eigen bijdrage die hij in plaats van de ivb betaalt ook echt lager is dan de ivb die hij naar verwachting anders zou hebben moeten betalen.

Gemeenten die gebruik maken van de mogelijkheid om de cliënt een lagere eigen bijdrage te vragen dan de verwachte ivb, krijgen flexibiliteit om de doelgroep nader af te bakenen, afgestemd op het lokale beleid en de lokale situatie. De doelgroep bestaat maximaal uit alle cliënten bij wie verwacht wordt dat de maandelijks te betalen ivb hoger zal zijn dan de maandelijkse kostprijs van

¹⁹ Zie artikel 2.3.2, vierde lid, onderdeel g, Wmo 2015.

²⁰ Als er geen mogelijkheid is de ondersteuningsvraag met een (groter) beroep op het eigen netwerk op te vangen.

²¹ Denkbaar is dat genoemde standaardcontracten landelijk worden ontwikkeld. Hierbij kan gedacht worden aan standaardcontracten zoals ook de SVB die beschikbaar stelt voor houders van een pgb (zorgovereenkomsten).

²² Deze mogelijkheid zal bij amvb worden geboden voor maatwerkvoorzieningen zonder hulpmiddel of woningaanpassing en niet uitsluitend vervoer omvattend. Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen wordt voorzien in kostprijsbewaking.

²³ Zie artikel 3.8a, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

CONCEPT

de maatwerkvoorziening. Gemeenten kunnen er echter ook voor kiezen de doelgroep te versmallen door zich binnen deze groep bijvoorbeeld alleen te richten op cliënten die een bepaalde maatwerkvoorziening nodig hebben²⁴ of op cliënten met onvoldoende doenvermogen om de hulp particulier te regelen. Verder kunnen gemeenten ervoor kiezen om alleen een lagere eigen bijdrage te vragen als het verschil tussen de verwachte kostprijs van de ondersteuning en de geschatte hoogte van diens ivb ten minste een bepaalde omvang heeft, waarbij gemeenten bij verordening zelf kunnen invullen hoe groot het verschil moet zijn om als cliënt in aanmerking te komen voor de andere bijdrage dan de ivb. Dit naar analogie van de 'peiljaarverlegging' bij de ivb (zie paragraaf 2.3), die alleen kan worden aangevraagd als het verwachte bijdrageplichtige inkomen in het lopende jaar ten minste in een bepaalde mate (€ 3.177,80; prijspeil 2025) lager is dan het bijdrageplichtig inkomen van twee kalenderjaren geleden.

Het gebruik van de mogelijkheid om voor een maatwerkvoorziening een eigen bijdrage in te stellen ter vervanging van de ivb is facultatief. Indien een gemeente geen gebruik maakt van deze mogelijkheid, de cliënt de ondersteuning ook niet zelf kan of wil regelen en de cliënt bovendien niet genoeg heeft aan het gemeentelijke aanbod van algemene voorzieningen, kan de cliënt er altijd voor kiezen om toch de maatwerkvoorziening aan te vragen en na toekenning daarvan de ivb te betalen die (enigszins) hoger is dan de kostprijs. Zeker indien, zoals bijvoorbeeld bij beginnende dementie, uitbreiding van de ondersteuning op afzienbare termijn te verwachten valt (zodat op termijn de ivb onder de kostprijs van de ondersteuning zou gaan vallen) kan dit bezien vanuit de cliënt een praktische oplossing zijn. Weliswaar is deze dan op korte termijn duurder uit, maar hij hoeft de ondersteuning dan niet particulier in te kopen en hij zal dan al bij de gemeente bekend zijn op het moment waarop uitbreiding noodzakelijk blijkt.

Uitzondering vervoer

Gemeenten hebben de mogelijkheid om in het kader van een maatwerkvoorziening vormen van vervoer aan te wijzen waarvoor een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt (en/of diens echtgenoot) en die niet door het CAK wordt geheven en geïnd. Deze mogelijkheid bestond ook al ten tijde van het abonnementstarief. Hierdoor blijft het mogelijk voor gemeenten om voor vervoer dat in het kader van een maatwerkvoorziening wordt geleverd een lage rit- of kilometerprijs in rekening te brengen. Bestaat de maatwerkvoorziening alleen uit vervoer, dan komt deze eigen bijdrage in de plaats van de ivb. Bevat de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang ook andere vormen van ondersteuning, dan geldt daarnaast de ivb, maar kan de eigen bijdrage voor vervoer niet verlangd worden voor vervoer naar een locatie waar de cliënt die andere ondersteuning (bijvoorbeeld dagbesteding) wordt geboden.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

De hierboven geschetste (uitzonderings)mogelijkheden verhouden zich als volgt tot de in paragraaf 2.2 geformuleerde uitgangspunten voor de eigenbijdragesystematiek.

De introductie van de mogelijkheid om aan cliënten een lagere eigen bijdrage te vragen dan de ivb, geeft gemeenten een extra instrument om in voorkomende situaties in het belang van de cliënt maatwerk toe te passen, aansluitend bij het lokale beleid en passend bij de lokale situatie en omstandigheden.

De uitvoerbaarheid is geborgd doordat gemeenten niet verplicht zijn om gebruik te maken van deze mogelijkheid en zij bovendien veel ruimte krijgen om hier zelf nader vorm en inhoud te geven, zodat zij de vormgeving kunnen afstemmen op hun uitvoeringscapaciteit.

Met de mogelijkheid een uitzondering te maken voor vervoer wordt aangesloten bij een uitzondering die ook voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit bij het

²⁴ Zou zouden gemeenten er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen deze mogelijkheid alleen te gebruiken bij maatwerkvoorzieningen waarvoor de lokale en/of regionale particuliere markt volgens het college niet genoeg is ontwikkeld.

CONCEPT

abonnementstarief van toepassing was en die goed uitvoerbaar is. Verder is geregeld dat geen separate eigen bijdragen voor vervoer mogen worden gevraagd voor vervoer naar een locatie waar de cliënt in het kader van een maatwerkvoorziening ondersteuning wordt geboden. Dit om te borgen dat in deze situaties geen stapeling met de ivb kan plaatsvinden.

2.5 Anticumulatie

In de praktijk kan het voorkomen dat een cliënt en zijn eventuele echtgenoot gelijktijdig zowel gebruik maken van ondersteuning vanuit de Wmo 2015, als van zorg in het kader van de Wlz. Ook komt het soms voor dat een cliënt en zijn eventuele echtgenoot uit hoofde van de Wmo 2015 beschermd wonen ontvangt en tegelijkertijd andere ondersteuning in het kader van een maatwerkvoorziening of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie geleverd krijgt. Om te voorkomen dat zij hierdoor meerdere eigen bijdragen moeten betalen, bevat dit besluit voor dat soort situaties een anticumulatieregeling.

Maatwerkvoorzieningen

Deze anticumulatieregeling houdt in dat in het geval een cliënt en zijn eventuele echtgenoot gelijktijdig gebruik maken van een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo 2015 en van zorg in het kader van de Wlz, zij alleen de eigen bijdrage voor zorg in het kader van de Wlz hoeven te betalen. De eigen bijdrage voor Wlz-zorg is met andere woorden voorliggend aan de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo 2015, ongeacht de hoogte van de eigen bijdrage voor Wlz-zorg. Voor de eigen bijdrage op grond van de Wmo 2015 geldt bovendien dat de cliënt en zijn eventuele echtgenoot maar één eigen bijdrage verschuldigd zijn voor een maatwerkvoorziening. Hierbij zijn de eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang voorliggend aan de ivb en gaat de eigen bijdrage voor beschermd wonen voor op de eigen bijdrage voor opvang.

Er is ook voorzien in anticumulatie wanneer de gemeente gebruik maakt van de uitzonderingsmogelijkheid om in plaats van de ivb een lagere eigen bijdrage in te stellen van ten hoogste de verwachte maandelijkse kostprijs van de ondersteuning (zie paragraaf 2.4 van deze nota van toelichting). Bij de uitzondering voor vervoer is anticumulatie achterwege gelaten, omdat dan een lage rit- of kilometerprijs in rekening wordt gebracht die vergelijkbaar is met tarieven voor openbaar vervoer.

Algemene voorzieningen

Eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die niet gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie kunnen wél met elkaar, met eigen bijdragen voor andere voorzieningen en met eigen bijdragen voor Wlz-zorg cumuleren. Veelal gaat het hierbij om lage nominale deelnemersbijdragen. En omdat deze eigen bijdragen veelal bij ieder gebruik van een algemene voorziening aan de aanbieder worden betaald, is anticumulatie in de praktijk niet uitvoerbaar.²⁵ Een cliënt kan immers in een maand gebruik maken van de diensten van meerdere aanbieders. Anticumulatie is hier bovendien niet aangewezen, omdat de cliënt bij gebruik van dit soort voorzieningen veelal kosten bespaart die hij anders zelf zou hebben moeten maken. Zo is een bijdrage voor iedere geconsumeerde maaltijd in een buurthuis redelijk omdat de cliënt anders zelf de ingrediënten voor zijn maaltijd had moeten kopen.

Anders dan bij overige algemene voorzieningen is er bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie naar de aard van de voorziening echter sprake van een voorziening waar cliënten in beginsel met een stabiele frequentie en intensiteit gebruik van maken en waar geen sprake is van vrijblijvend, onregelmatig of incidenteel gebruik. Indien een gemeente hiervoor een eigen bijdrage vraagt, zal dat er dus naar alle waarschijnlijkheid toe leiden dat de

²⁵ De ivb is niet van toepassing op algemene voorzieningen. Voor algemene voorzieningen kunnen wel andere eigen bijdragen van toepassing zijn. Als gemeenten ervoor kiezen om een eigen bijdrage te vragen voor een algemene voorziening zijn zij zelf verantwoordelijk voor de vaststelling en (de organisatie van) de inning.

CONCEPT

cliënt maandelijks een nagenoeg stabiel bedrag aan eigen bijdrage verschuldigd is. Aldus ontstaat een maandelijks vaste last. Om stapeling hiervan met andere vaste, maandelijks eigen bijdragen te voorkomen, is met dit besluit geregeld dat gemeenten er bij dit type voorzieningen voor moeten zorgen dat er geen samenloop kan plaatsvinden met een eigen bijdrage voor een andere algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie, noch met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening en/of voor zorg in het kader van de Wlz:

- bij samenloop met een eigen bijdrage voor een andere algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie wijst de gemeente aan voor welke van deze algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie de eigen bijdrage van toepassing is;
- bij mogelijke samenloop met een maatwerkvoorziening of met zorg in het kader van de Wlz is geen eigen bijdrage voor de algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie verschuldigd.

Om te kunnen bepalen of sprake is van mogelijke samenloop met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo 2015 of voor zorg in het kader van de Wlz hoeft niet vastgesteld te worden dat de bijdragen daadwerkelijk verschuldigd zijn. Het is immers de bedoeling om samenloop te voorkomen:

- of sprake is van mogelijke samenloop met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening kan door de gemeente worden nagegaan op basis van een aanmelding van de cliënt bij het CAK ten behoeve van de vaststelling en inning van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening;
- of sprake is van mogelijke samenloop met een eigen bijdrage op grond van de Wlz kan door de gemeente worden nagegaan op basis van een indicatiebesluit van het CIZ. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van zogenoemde Wlz-Signalen.²⁶

Vershil

De regering benadrukt dat er een verschil is tussen de bovengenoemde anticumulatiebepalingen (voor eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie) en de anticumulatiebepalingen voor eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen. Voor de uitvoering van die laatstgenoemde bepalingen moet het CAK namelijk wel vaststellen of cliënten daadwerkelijk een eigen bijdrage voor beschermd wonen in het kader van de Wmo 2015 of voor zorg in het kader van de Wlz verschuldigd zijn. Omdat gemeenten echter geen zicht hebben op het al dan niet daadwerkelijk verschuldigd zijn van voornoemde eigen bijdragen is hier echter omwille van de uitvoerbaarheid niet voor gekozen bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

De anticumulatiebepalingen zijn nodig om de stapeling van eigen bijdragen voor burgers zo beperkt mogelijk te houden. Het gaat hier om bepalingen die – voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit – ook reeds van toepassing waren op het abonnementstarief en andere eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen en op eigen bijdragen voor Wlz-zorg. Het CAK voorziet hier geen problemen in de uitvoering.

Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de vaststelling en inning van eventuele eigen bijdragen en daarmee ook voor het voorkomen van de samenloop daarvan met andere eigen bijdragen. Voor een goede uitvoerbaarheid zijn, zoals toegelicht, hierop vereenvoudigde anticumulatiebepalingen van toepassing, die gemeenten kunnen uitvoeren door gebruik te maken van informatie waar zij (eenvoudig) over (kunnen) beschikken.

2.6 Ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden

²⁶ <https://www.inlichtingenbureau.nl/Beleidsreinen/Wmo-en-Jeugdzorg/Dienstverlening-Wlz/Wlz-Signalen>

CONCEPT

In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zijn situaties geregeld waarin een cliënt de ivb niet verschuldigd is. Dit houdt in dat een cliënt in specifieke situaties ontheffing wordt verleend van de ivb of de ivb op nihil wordt gesteld, dan wel dat groepen cliënten vrij zijn gesteld van het betalen van de ivb.

Een cliënt wordt ontheffing verleend als het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) van oordeel is dat er onvoldoende betalingscapaciteit aanwezig is bij de cliënt, of als het college van oordeel is dat de eigen bijdrage kan leiden tot zorgmijding en dat nadelige gevolgen zou hebben voor de doelstellingen van een integrale dienstverlening of de veiligheid en leefbaarheid van de omgeving van de cliënt. Ook wordt een cliënt ontheffing verleend als het college, na advies van een instelling voor algemeen maatschappelijk werk, de Raad voor de Kinderbescherming of Veilig Thuis, van oordeel is dat de verschuldigdheid van de eigen bijdrage kan leiden tot mishandeling, verwaarlozing of ernstige schade voor de opvoeding en ontwikkeling van een minderjarige door de ouder. Deze ontheffingsmogelijkheden bestonden reeds voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit en zijn ongewijzigd.

Met dit besluit wordt ook een nieuwe ontheffingsmogelijkheid geïntroduceerd. Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is geregeld dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Bereiken zij de leeftijd van achttien jaar, dan vervalt die vrijstelling. Dat geldt ook als de cliënt een woningaanpassing of een hulpmiddel heeft ontvangen voordat hij achttien werd. In zo'n geval zal hij alsnog een eigen bijdrage moeten gaan betalen voor die woningaanpassing of dat hulpmiddel nadat hij achttien is geworden. Dit besluit creëert de mogelijkheid om in voorkomende gevallen op basis van een hardheidsclausule in deze situatie ontheffing te verlenen van de eigen bijdrage.

Cliënten met een maatwerkvoorziening die uitsluitend bestaat uit een rolstoel, zijn op basis van dit besluit geen eigen bijdrage verschuldigd. Deze vrijstelling is overeenkomstig de situatie voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit. Gemeenten hebben geen beleidsruimte om hier van af te wijken. Dat geldt ook voor de vrijstellingen uit hoofde van de anticumulatiebepalingen die in paragraaf 2.5 zijn toegelicht.

Daarnaast is het op basis van dit besluit voor gemeenten mogelijk om zogenoemd minimabeleid toe te passen op de ivb. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit was dit ook al mogelijk in relatie tot het abonnementstarief. Dit houdt in dat voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen dat lager is dan een door de gemeente bij verordening bepaalde inkomensgrens, de ivb op nihil gesteld wordt. Gemeenten krijgen niet de mogelijkheid om de berekeningswijze van de ivb aan te passen. Dat zou er namelijk voor zorgen dat de ivb per gemeente zou kunnen gaan verschillen en dat de vaststelling en inning van de ivb zodoende voor het CAK onuitvoerbaar zou worden.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

De bovengenoemde ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden zijn nodig voor het kunnen bieden van lokaal maatwerk en het kunnen toepassen van de menselijke maat bij de uitvoering van de ivb. Zij zijn daarmee in het belang van de cliënt. Het zijn ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden die bovendien voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook al van toepassing waren op het abonnementstarief. Er is met besluit één ontheffingsgrond toegevoegd. Het CAK en VNG Realisatie voorzien geen problemen met de uitvoerbaarheid van de in deze paragraaf genoemde bepalingen.

2.7 Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen

Bij hulpmiddelen en woningaanpassingen zal bewaakt worden dat het totaal van de door de cliënt en zijn eventuele echtgenoot (gedurende een kortere of langere periode) maandelijks betaalde ivb, de kostprijs van de verstrekte hulpmiddelen en woningaanpassingen niet zal overschrijden. De regering kiest hiervoor omdat kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen relatief

CONCEPT

goed uitvoerbaar²⁷ is (mits deze goed wordt ondersteund via het digitale berichtenverkeer tussen CAK en gemeenten, een voorwaarde waarin wordt voorzien) en eraan bijdraagt dat de toename van de stapeling van eigen bijdragen, die het gevolg kan zijn van de ivb, zo veel mogelijk wordt beperkt. Deze vorm van kostprijsbewaking bestond al in de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit en ook reeds voorafgaand aan (de invoering van) het abonnementstarief.

Gemeenten konden er – voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit – voor kiezen om kostprijsbewaking van een hulpmiddel of woningaanpassing zelf uit te voeren, of dit door het CAK te laten doen.²⁸ De wijze waarop het CAK de kostprijsbewaking uitvoerde was in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 vastgelegd. Met onderhavig besluit is geregeld dat alleen het CAK de kostprijsbewaking nog uitvoert. Alleen het CAK is hiertoe in staat, aangezien gemeenten de hoogte van de ivb die een cliënt verschuldigd is niet kennen. Gemeenten dienen in situaties waarin er een hulpmiddel of woningaanpassing wordt verstrekt, de kostprijs daarvan door te geven aan het CAK. Alleen het CAK kan op basis van de ivb die bij de cliënt in rekening is gebracht in de gaten houden of het totaalbedrag aan eigen bijdrage die kostprijs niet overstijgt. Dat beziet het CAK voor één hulpmiddel of woningaanpassing tegelijk. De gemeente geeft voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing eenmalig één kostprijs door aan het CAK. De kostprijs is daarmee geen periodiek bedrag, zoals een huurbedrag per maand. De gemeente heeft ruimte om te bepalen uit welke componenten de totale kostprijs die wordt doorgegeven is opgebouwd. Gemeenten kunnen de kostprijs per type hulpmiddel of woningaanpassing op gestandaardiseerde wijze bepalen, zoals dat ook gebruikelijk was in de periode voorafgaand aan de invoering van het abonnementstarief.

Als de gemeente de kostprijs heeft doorgegeven aan het CAK, voert het CAK vervolgens de kostprijsbewaking uit en meldt een gemeente twee kalendermaanden vooraf wanneer de kostprijs bereikt zal worden. De gemeente gebruikt dit signaal van het CAK om te controleren of de cliënt op het moment van het bereiken van de kostprijs nog andere bijdrageplichtige vormen van maatschappelijke ondersteuning heeft lopen. Geregeld is dat een gemeente binnen vier weken moet reageren op het signaal van het CAK en moet aangeven of er aanleiding is de eigen bijdrage te stoppen of niet. Als de cliënt geen andere bijdrageplichtige vormen van maatschappelijke ondersteuning heeft lopen, stopt de ivb.

De verplichting voor de gemeente om binnen vier weken na de melding van het CAK een terugkoppeling te geven aan het CAK van de uitkomst van de beoordeling van de actuele leveringssituatie van de cliënt, biedt extra bescherming aan de cliënt tegen eventuele onoplettendheid van de gemeente. Het CAK kan op grond van deze terugkoppeling een goed geïnformeerd besluit nemen over het al dan niet voorzetten van de ivb. Vanuit het oogpunt van het voorkomen van regeldruk is het de bedoeling dat deze communicatie tussen gemeenten en CAK via het elektronische berichtenverkeer verloopt.

In dit besluit is geregeld dat gemeenten voor de cliënt en zijn eventuele echtgenoot één kostprijs tegelijk kunnen laten bewaken door het CAK en dat bij meerdere hulpmiddelen en/of woningaanpassingen de kostprijzen serieel (achtereenvolgend) aan het CAK moeten worden doorgegeven en niet gelijktijdig, overlappend of cumulatief. Hier is voor gekozen omdat dan duidelijk is voor welk hulpmiddel of welke woningaanpassing de kostprijsbewaking afgerond is, actief is en nog niet actief is. Op die manier wordt ook voorkomen dat kostprijsbewaking actief is voor een hulpmiddel of woningaanpassing die niet meer geleverd wordt aan de cliënt. Daarnaast vermindert deze ontwerpkeuze de benodigde complexiteit en kwantiteit van het berichtenverkeer tussen gemeente en CAK en daarmee de kans op fouten.

Overwogen alternatieven

²⁷ In tegenstelling tot kostprijsbewaking bij vormen van ondersteuning waarvoor de kostprijs afhankelijk is van het aantal uren geleverde dienstverlening. In het verleden heeft die vorm van kostprijsbewaking geleid tot vertraging en fouten in de uitvoering correctie- en stapelfacturen voor cliënten tot gevolg. Daarom is die vorm van kostprijsbewaking niet geïntroduceerd.

²⁸ Een aantal gemeenten heeft aangegeven dat zij voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit in de praktijk geen actieve vorm van kostprijsbewaking uitvoerden of lieten uitvoeren door het CAK, omdat de maandelijkse kosten van de verstrekte hulpmiddelen toen altijd lager waren dan het abonnementstarief.

CONCEPT

Wat betreft de kostprijsbewaking voor hulpmiddelen en woningaanpassingen heeft VNG Realisatie eerder de aanbeveling gedaan om te onderzoeken of van kostprijsbewaking kan worden afgezien bij eigen bijdragen voor hulpmiddelen die op basis van een huurconstructie aan cliënten in bruikleen worden gegeven. Reden voor deze aanbeveling is dat – hoewel de voorgestelde systematiek van kostprijsbewaking ook uitvoerbaar is bij huurconstructies – de systematiek er bij huurconstructies volgens VNG Realisatie bijvoorbeeld toe kan leiden dat het moment waarop door de gemeente een nieuwe kostprijs aan het CAK wordt doorgegeven niet altijd goed aansluit bij het moment waarop bij een cliënt een oud hulpmiddel wordt vervangen door een nieuwe. Dit kan verwarrend zijn voor de cliënt.

In de ogen van de regering zijn de knelpunten die gemeenten hier voorzien door gemeenten zelf te voorkomen via goede afspraken met de leveranciers van de betreffende hulpmiddelen en goed contractmanagement. Het Ketenbureau i-Sociaal Domein gaat in overleg met de hulpmiddelenbranche hoe dit ondersteund kan worden. Ten principale vindt de regering dat de regels die van toepassing zijn op de eigen bijdrage die een cliënt (in totaal) verschuldigd is, niet afhankelijk zouden mogen zijn van de keuze van een gemeente om een hulpmiddel te kopen of te huren. Daarom vindt de regering het niet passend om de regels rond kostprijsbewaking wel van toepassing te laten zijn op hulpmiddelen die een gemeente koopt en niet van toepassing te laten zijn op hulpmiddelen die een gemeente huurt.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen is nodig om (de toename van) de stapeling van eigen bijdragen, die voor een cliënt het gevolg kan zijn van de ivb, zo beperkt mogelijk te houden.

Het proces van kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen bestond in de basis ook al voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit, in relatie tot het abonnementstarief. Anders dan nu konden gemeenten er toen nog voor kiezen om de kostprijsbewaking zelf uit te voeren, in plaats van het CAK. In de praktijk werd hier verschillend invulling aan gegeven door gemeenten. Met de invoering van de ivb is de relevantie van de kostprijsbewaking voor het beperken van stapeling van eigen bijdragen groter geworden.²⁹ Om de uniformiteit van de uitvoering te vergroten, de transparantie van de uitvoering te versterken en de tijdigheid van de benodigde gegevensaanlevering beter te borgen, is het proces van kostprijsbewaking nu op een groter detailniveau geregeld dan voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit het geval was en voert het CAK de kostprijsbewaking nu uit voor alle gemeenten. In het belang van een goede uitvoerbaarheid, wordt het proces van kostprijsbewaking – anders dan voorheen – nu bovendien ondersteund via het digitale berichtenverkeer tussen CAK en gemeenten (op basis van de iEb-standaard).

2.8 Landelijke regels voor starten, stoppen en pauzeren eigen bijdrage

Dit besluit regelt de landelijke uniformering van het start- en stopmoment van de eigen bijdrage en stelt landelijke regels rond het pauzeren van de eigen bijdrage in situaties waarin de levering in natura van een maatwerkvoorziening of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie tijdelijk wordt onderbroken. Het doel hiervan is om op dit punt eenduidigheid te creëren voor gemeenten.

De uniformering van het start- en stopmoment en van de pauzering van de eigen bijdrage creëert meer zekerheid voor de cliënt en vereenvoudigt de communicatie met de cliënt vanuit gemeenten en het CAK. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit gingen gemeenten in de praktijk verschillend om met het starten van de eigen bijdrage. Zo startte in sommige gevallen de eigen

²⁹ Vanwege de bescheiden hoogte van het abonnementstarief, bleef het totaal van de door de cliënt in de loop van de tijd betaalde bijdragen meestal onder het niveau van de kostprijs, waardoor de kostprijsbewaking toen in de praktijk zelden het gevolg had dat de cliënt geen eigen bijdrage meer verschuldigd was omdat de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing was bereikt. Met de ivb is dat anders.

CONCEPT

bijdrage vanaf het afgeven van de beschikking, in andere gevallen vanaf de intake en in weer andere gevallen vanaf het moment waarop daadwerkelijk ondersteuning werd geleverd. In sommige gemeenten leidde dit tot situaties waarbij wel een eigen bijdrage werd betaald terwijl (nog) geen ondersteuning werd ontvangen door de cliënt. Verder gingen gemeenten bij een tijdelijke onderbreking van de ondersteuning verschillend om met het pauzeren van de eigen bijdrage.

Start- en stopmoment

Dit besluit regelt dat de eigen bijdrage pas verschuldigd is als de levering in natura van een maatwerkvoorziening of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie daadwerkelijk is gestart. Het intakegesprek of andere werkzaamheden gerelateerd aan de toegang tot de ondersteuning worden in deze context niet gezien als het leveren van ondersteuning. De eigen bijdrage stopt nadat de levering is geëindigd.

Pauzering

Met dit besluit wordt ook geregeld dat de ivb voor een maatwerkvoorziening in natura en de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie gepauzeerd moeten worden als de feitelijke levering van de ondersteuning ten minste eenendertig opeenvolgende dagen (of een volledige kalendermaand wanneer die korter duurt)³⁰ tijdelijk wordt onderbroken. Voor een pauzering van de eigen bijdrage moet de levering van de gehele voorziening zijn onderbroken. Indien er wel gedeeltelijk ondersteuning wordt geboden, wordt de eigen bijdrage niet gepauzeerd. Er kunnen twee situaties zijn waarin een dergelijke onderbreking een reden is voor het pauzeren van de eigen bijdrage, namelijk:

- een opname van de cliënt in een instelling voor intramurale zorg;
- als de aanbieder de cliënt die niet is opgenomen geen enkele vorm van feitelijke ondersteuning aanbiedt. Het vereiste dat geen aanbod is gedaan, is om twee redenen van belang. Ten eerste is het de bedoeling dat het college en de aanbieder bewerkstelligen dat de cliënt niet verstoken blijft van ondersteuning. Ten tweede is het niet de bedoeling dat de eigen bijdrage gepauzeerd wordt als de cliënt de ondersteuning weigert.

Wanneer zich één van beide bovengenoemde situatie voordoet en de onderbreking van de gehele maatwerkvoorziening in natura ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of een volledige kalendermaand duurt, dan doet het college daarvan een mededeling aan het CAK. De mededeling van het college zal niet inhoudelijk worden getoetst door het CAK alvorens tot pauzering van de ivb wordt overgegaan. De pauzering van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie zal door het college zelf uitgevoerd worden.

De ivb voor een hulpmiddel of woningaanpassing kan niet gepauzeerd worden wanneer het hulpmiddel of de woningaanpassing correct geleverd is, maar desondanks tijdelijk niet gebruikt wordt door de cliënt. De reden hiervoor is dat het feitelijk gebruik van een hulpmiddel of woningaanpassing door de cliënt niet bepalend is voor de levering ervan: als een scootmobiel door de cliënt bijvoorbeeld tijdens de wintermaanden enige tijd niet wordt gebruikt, heeft dat geen invloed op de feitelijke leveringssituatie. De scootmobiel blijft dan namelijk geleverd aan cliënt.

Als een maatwerkvoorziening een of meer hulpmiddelen of woningaanpassingen bevat waarvoor de in paragraaf 2.7 beschreven kostprijsbewaking is voltooid (en geen andere hulpmiddelen of woningaanpassingen) en de cliënt in het kader van die maatwerkvoorziening daarnaast ook een of meer andere vormen van ondersteuning ontvangt, kan de ivb worden gepauzeerd, ook wanneer de levering van de betreffende hulpmiddelen of woningaanpassingen doorloopt. De ivb wordt dan

³⁰ Het gaat om een onderbreking van ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of van ten minste een volledige kalendermaand die korter duurt dan eenendertig dagen. Dit laatste ziet op situaties waarin de onderbreking van de ondersteuning aanvangt op de eerste dag van een korte maand en eindigt op de laatste dag van die maand. Er is dan nog geen sprake van eenendertig dagen onderbreking, maar wel van een onderbreking van een volledige kalendermaand. Aangezien de eigen bijdrage per hele kalendermaand verschuldigd is, zal ook voor deze gevallen een recht op pauze ontstaan.

CONCEPT

namelijk niet meer betaald voor een hulpmiddel of woningaanpassing, maar enkel nog voor (een) andere vorm(en) van ondersteuning. Wanneer de feitelijke levering van die andere vorm(en) van ondersteuning wordt onderbroken en er is aan de hiervoor beschreven randvoorwaarden voldaan, wordt de eigen bijdrage gepauzeerd.

Bij het pauzeren van de eigen bijdrage loopt de beschikking waarmee de maatwerkvoorziening is toegekend, gewoon door. De beschikking voor de maatwerkvoorziening wordt tijdens de pauzering van de eigen bijdrage niet opgeschort en bij het hervatten van de levering van de ondersteuning is geen nieuwe beschikking nodig.

Persoonsgebonden budget (pgb)

Een maatwerkvoorziening voor maatschappelijke ondersteuning kent twee verstrekkingvormen, namelijk het in natura verstrekken van maatschappelijke ondersteuning en het beschikbaar stellen van een pgb zodat een cliënt zelf die maatschappelijke ondersteuning kan betrekken (zie artikel 2.3.6 Wmo 2015). Ook voor een maatwerkvoorziening die in de vorm van een pgb wordt verstrekt, is een eigen bijdrage verschuldigd. Voor het pgb is in dit besluit geregeld dat de verschuldigdheid van de eigen bijdrage start vanaf het moment waarop het pgb volgens de beschikking ingaat.

Cliënten met een pgb zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van de maatschappelijke ondersteuning. Hiervoor wordt een budget aan de cliënt verstrekt, dat beschikbaar is bij de Sociale verzekeringsbank (hierna: SVB). De cliënt kan zelf bepalen welke hulpverlener hij wanneer contracteert, en in welke gevallen de hulpverlener wordt doorbetaald indien de ondersteuning enige tijd niet geleverd wordt. Het ligt daarom in de rede om de plicht tot het betalen van een eigen bijdrage in te laten gaan op het moment waarop de cliënt over het budget beschikt en om geen regels te stellen over de pauzering van de eigen bijdrage. De eigen bijdrage voor het pgb stopt alleen op het moment waarop het recht op het pgb wordt stopgezet of opgeschort middels een besluit van het college.

Overwogen alternatief

Met betrekking tot het pauzeren van de eigen bijdrage is overwogen om gemeenten een mogelijkheid te geven om – aanvullend op de landelijke regels hieromtrent – bij verordening omstandigheden te benoemen waarin sprake is van gegronde redenen voor een pauzering van de eigen bijdrage. Reden om dit te overwegen was dat gemeenten hiermee een bepaalde ruimte zouden houden voor lokaal maatwerk. Uiteindelijk is hier niet voor gekozen. Ten eerste omdat het belang van zekerheid en duidelijkheid voor de cliënt en een eenduidige communicatie zwaar weegt. Ten tweede omdat een veelvoud aan gegronde redenen voor het pauzeren van de eigen bijdrage (die per gemeente verschillen) naar verwachting een hogere regeldruk voor aanbieders van maatschappelijke ondersteuning met zich mee zou brengen, aangezien de vaststelling of sprake is van een gegronde reden vermoedelijk vaak via de aanbieder zal moeten verlopen en de aanbieder daarover dan per gemeente andere afspraken zou moeten maken. Dit zou onwenselijke regeldruk opleveren.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

De uniformering van de start- en stopmomenten en pauzering van de eigen bijdrage creëert – ten op zichte van de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit – meer duidelijkheid en zekerheid voor de cliënt en vereenvoudigt de communicatie met de cliënt vanuit gemeenten, aanbieders en het CAK. Doordat de regels hieromtrent niet meer per gemeente kunnen verschillen, wordt onnodige complexiteit vermeden. De koppeling van de definities aan de feitelijke levering van de ondersteuning, wordt vanuit het digitale berichtenverkeer ondersteund. Met aanbieders en gemeenten zijn/worden daarnaast de werkprocessen rond het starten, stoppen en pauzeren van de eigen bijdrage uitgewerkt in een zogenaamd Standaard Administratieprotocol. Zodoende wordt de uitvoerbaarheid geborgd.

2.9 Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage

Om de kans op en impact van stapel- en correctiefacturen voor de cliënt te verkleinen, is met dit besluit geregeld dat de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang en voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie, is verkort van twaalf maanden naar drie maanden. Ook is geregeld dat de termijn van zesendertig maanden waarmee deze eigen bijdragen met terugwerkende kracht kunnen worden herzien, door het CAK kan worden verkort naar drie maanden, wanneer aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan: (1) de herziening leidt tot een hogere eigen bijdrage, (2) de herziene eigen bijdrage kon door een ernstige tekortkoming of vertraging in de gegevensverwerking niet eerder worden vastgesteld en (3) deze tekortkoming of vertraging is niet aan de cliënt te wijten.³¹ Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit kon het CAK onder deze voorwaarden de termijn van terugwerkende kracht van een herziening ambtshalve nog beperken tot twaalf, in plaats van drie maanden.

Deze maatregelen verkleinen de impact voor cliënten van een eventuele vertraagde of onjuiste gegevensaanlevering en vormen een (financiële) stimulans voor gemeenten om de gegevens die nodig zijn voor het opleggen, innen of herzien van de eigen bijdrage tijdig en correct aan het CAK te leveren. Het CAK behoudt daarnaast de bevoegdheid om deze termijnen – al dan niet op aanvraag van de cliënt – verder in te korten (of eventueel tot nul maanden terug te brengen) als zich bij een cliënt bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen.

De onderbouwing voor de bovengenoemde termijn van drie maanden is als volgt:

- wat betreft de start van de eigen bijdrage was voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit reeds in artikel 2f Uitvoeringsregeling Wmo 2015 geregeld dat gemeenten, uiterlijk binnen één maand na de dag waarop een voorziening was verstrekt, gegevens aan het CAK moesten aanleveren voor de vaststelling en de inning van het toenmalige abonnementstarief. Met dit besluit is deze termijn van een maand omgezet in de meer eenduidige termijn van vier weken en opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.
- Na de melding van de gemeente dat de maatwerkvoorziening is geleverd, moet het CAK vervolgens zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen een termijn van acht weken, een besluit nemen over de vaststelling van de eigen bijdrage. Mede gelet op de geautomatiseerde gegevensuitwisseling met de Belastingdienst wordt dit werkbaar geacht.
- Bij elkaar opgeteld resulteren bovengenoemde uiterste termijnen van vier en acht weken in een termijn van (afgerond) drie maanden.³²

Een kortere termijn dan drie maanden is – afgezien van bijzondere of verzwarende omstandigheden – niet wenselijk. Mede omdat gemeenten afhankelijk kunnen zijn van aanbieders voor informatie over de start van de levering van de voorziening is het niet redelijk om de genoemde termijn van vier weken voor het aanmelden van een cliënt bij het CAK te verkorten. Ook een eventuele inkorting van de hiervoor genoemde termijn van acht weken voor het CAK, is niet wenselijk. Volgens artikel 4:13, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht (Awb) is een redelijke termijn voor het afgeven van een beschikking door een bestuursorgaan na de ontvangst van een aanvraag in elk geval na acht weken verstreken. Deze termijn is evenwel van toepassing vanaf het moment waarop het bestuursorgaan met een volledige aanvraag over alle relevante informatie beschikt. Het CAK wordt echter geacht om binnen acht weken zowel alle relevante informatie te verzamelen die nodig is voor het vaststellen van de eigen bijdrage (zoals informatie van de Belastingdienst), als de beschikking af te geven. Hiermee wordt het CAK dus reeds een zwaardere norm opgelegd dan de uiterste termijn die in bovengenoemd artikel van de Awb wordt genoemd.

³¹ Indien van deze specifieke omstandigheden geen sprake is, kan een eigen bijdrage met een terugwerkende kracht van 36 maanden worden herzien. Als een herziening leidt tot een lagere eigen bijdrage, en de hierboven genoemde specifieke omstandigheden doen zich voor, kan het CAK deze termijn ambtshalve of op aanvraag van de cliënt verlengen tot vijf jaar. Dit was voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit reeds zo geregeld.

³² Omdat de eigen bijdrage per kalendermaand wordt geïnd en niet per week, wordt de termijn van terugwerkende kracht waarmee een eigen bijdrage kan worden opgelegd of aangepast, uitgedrukt in maanden in plaats van weken.

CONCEPT

Dit past bij de primaire eis, namelijk dat zo spoedig mogelijk wordt besloten over de eigen bijdrage. De termijn van acht weken is een uiterste termijn.

Begrenzing terugwerkende kracht eigen bijdrage beschermd wonen

De hiervoor genoemde begrenzing van drie maanden van de termijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd of herzien, is niet van toepassing op eigen bijdragen voor beschermd wonen. Voor deze eigen bijdragen blijft de betreffende termijn gelijk aan twaalf maanden (gelijk aan de termijn die geldt in het Blz), zoals ook voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit het geval was.

De reden hiervoor is dat de eigenbijdragesystematiek voor beschermd wonen overeenkomt met de eigenbijdragesystematiek binnen de Wlz en niet met de ivb. Zowel de start- en stopmomenten, de hoogte van de bijdrage als de termijn van terugwerkende kracht zijn anders. Het CAK voert de eigenbijdrageregelingen voor beschermd wonen en Wlz-zorg uit vanuit één geïntegreerd systeem. De genoemde termijn van drie maanden is voor de eigen bijdragen in het kader van de Wlz voor nu niet realistisch. Dat komt onder andere omdat een deel van de eigen bijdragen in het kader van de Wlz mede afhankelijk is van de hoeveelheid zorg die wordt geleverd. Die hoeveelheid zorg kan pas na afloop van een kalendermaand worden vastgesteld, waarvoor bovendien een extra gegevensverwerking nodig is die tijd vraagt.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

Door de in dit besluit opgenomen verkorting van de termijnen van terugwerkende kracht voor het starten of herzien van de ivb, wordt de kans op en impact van eventuele stapel- en correctiefacturen voor de cliënt verminderd en wordt de cliënt beter beschermd tegen de impact van (ernstige) tekortkomingen of vertraging in de gegevensverwerking door de overheid. Dit versterkt de borging van de menselijke maat bij de uitvoering. De verkorting is uitvoerbaar voor het CAK. Onder regie van het Ketenbureau i-Sociaal Domein worden bovendien, samen met aanbieders en gemeenten, administratieprotocollen en werkprocessen uitgewerkt om gemeenten en aanbieders te ondersteunen bij het tijdig aanleveren van gegevens over de levering van de voorziening. Hiermee wordt ook de uitvoerbaarheid van de onderliggende termijnen voor gegevensaanlevering geborgd (zie ook de volgende paragraaf).

2.10 Heldere termijnen meldingen en besluiten

Dit besluit stelt een aantal concrete (uiterste) termijnen voor de aanlevering van gegevens en voor het nemen van beslissingen over de eigen bijdrage. Deze heldere termijnen geven duidelijkheid aan de uitvoerende partijen en cliënten. Het opnemen van heldere termijnen in de regelgeving vormt een kernelement van de waarborging van een tijdige en juiste vaststelling (en herziening) van eigen bijdragen. Het gaat hierbij:

- deels om termijnen die reeds van toepassing waren voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit;
- deels om een uitbreiding van de werkingssfeer van die termijnen (namelijk het aantal gegevensaanleveringen waarop die – reeds bestaande – termijnen betrekking hebben);
- deels om een concrete invulling van termijnen die (voorheen) meer open geformuleerd waren.

In deze paragraaf wordt dit nader toegelicht.

Ook voor de inning en betaling van de eigen bijdrage zijn in dit besluit termijnen opgenomen. Deze termijnen waren ook reeds van toepassing voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit.

Hieronder wordt nader ingegaan op de hierboven staande punten.

Gegevensaanlevering gemeenten en beslistermijn

CONCEPT

Zoals al vermeld in paragraaf 2.9 van deze nota van toelichting, is in dit besluit bepaald dat gemeenten binnen vier weken de datum aan het CAK moeten doorgegeven waarop de levering van de voorziening aan een cliënt begint. Deze termijn is afgeleid van de termijn van een maand die hiervoor eerder was opgenomen in artikel 2f Uitvoeringsregeling Wmo 2015.

Met de inwerkingtreding van dit besluit is de bovengenoemde norm van vier weken – uit oogpunt van consistentie – ook van toepassing op de uiterste termijn waarbinnen gemeenten aan het CAK de datum moeten melden waarop:

- een persoonsgebonden budget volgens de beschikking ingaat;
- er grond ontstaat of vervalt voor het toepassen van een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage (en het CAK hiervan niet zelf op de hoogte kan zijn);
- de voorziening na een onderbreking weer wordt hervat (indien dit gevolgen kan hebben voor de eigen bijdrage van de cliënt);³³
- de levering van de voorziening eindigt of, indien een maatwerkvoorziening in de vorm van een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de datum waarop het budget volgens beschikking eindigt.

Ook in relatie tot het onderwerp kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen zijn termijnen van vier weken van toepassing voor meldingen van gemeenten aan het CAK. In paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting is daar reeds op ingegaan.

Gemeenten moeten ook binnen een termijn van vier weken reageren op informatieverzoeken van het CAK, bijvoorbeeld naar aanleiding van een bezwaar van een cliënt bij het CAK dat de start- of stopdatum van de eigen bijdrage niet overeenkomt met de start- of stopdatum van de levering van de voorziening. Dit besluit regelt de bevoegdheid van het CAK om na het verstrijken van deze termijn op basis van de informatie die door de cliënt is aangeleverd en eventuele overige beschikbare informatie, het bezwaar van de cliënt af te handelen, ook als de gemeente nog niet op het informatieverzoek van het CAK heeft gereageerd. Gebleken is dat de cliënt in dit soort situaties meestal gelijk heeft. De situatie waarin de cliënt door een vertraagde reactie van een gemeente onnodig lang moet wachten op de correctie van een feitelijk foutieve start- of stopdatum van de eigen bijdrage zal door deze maatregel kunnen worden voorkomen.³⁴

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit gold voor het CAK op basis van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 de norm dat een besluit over de vaststelling of herziening van een eigen bijdrage “zo spoedig mogelijk” moest worden genomen. Met dit besluit is dat nog steeds zo, maar is daar de uiterste termijn van acht weken aan toegevoegd. Het gaat dan om acht weken na de hierboven genoemde meldingen van gemeenten, of nadat het CAK op de hoogte is gekomen van feiten of omstandigheden die aanleiding geven voor een herziening van de eigen bijdrage. Deze beslistermijn van acht weken voor het CAK en de aanlevertermijn van vier weken voor gemeenten tellen bij elkaar op tot een periode van twaalf weken. Die periode is bij benadering gelijk aan de maximumtermijn van drie maanden waarmee een eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie of voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang met terugwerkende kracht mag worden opgelegd (zie paragraaf 2.9). Mochten partijen dus niet voldoen aan de gestelde termijnen dan heeft dit geen extra negatieve impact voor de cliënt.

Inning / betaling

³³ Voor het melden aan het CAK van de startdatum van een tijdelijke onderbreking geldt voor gemeenten een uiterste termijn van acht weken. De reden voor deze afwijkende termijn is dat een onderbreking van de levering van een voorziening minimaal 31 dagen of een kalendermaand moet duren voordat deze kan leiden tot een pauzering van de eigen bijdrage (zie paragraaf 2.8). Uiterlijk vier weken daarna moet het college de onderbreking melden. Samen is dat – afgerond – acht weken na de start van de onderbreking.

³⁴ Als de gemeente – na het verstrijken van de termijn – eventueel toch nog aanvullende informatie aanlevert bij het CAK op basis waarvan blijkt dat de cliënt toch bijdrageplichtig was in de periode waarover het signaal van de cliënt ging, dan kan het CAK in die gevallen de eigen bijdrage naderhand alsnog opleggen. De termijn waarmee de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie of voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang met terugwerkende kracht kan worden opgelegd, is dan echter gemaximeerd op drie maanden.

CONCEPT

In dit besluit is geregeld dat de cliënt de eigen bijdrage in principe binnen dertig dagen betaalt nadat deze in rekening is gebracht. Het CAK kan ook een langere betalingstermijn bepalen of een betalingsregeling treffen met de cliënt.

Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

De termijnen die in deze paragraaf worden genoemd, zijn deels nieuw en waren deels reeds van toepassing voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit. Met de termijnen is meer duidelijkheid gecreëerd, voor zowel de cliënt als voor de uitvoering. De termijnen dragen bovendien bij aan een snellere vaststelling of herziening van de eigen bijdrage en zodoende aan een betere dienstverlening van het CAK aan de cliënt. De termijnen zijn uitvoerbaar voor het CAK en gemeenten. Om de uitvoerbaarheid voor gemeenten te borgen zijn scherpe afspraken tussen gemeenten en aanbieders nodig over het tijdig aanleveren van gegevens over het starten, stoppen of onderbreken van de levering van de voorziening. Onder regie van het Ketenbureau i-Sociaal Domein worden daarom, samen met aanbieders en gemeenten, administratieprotocollen en werkprocessen uitgewerkt om gemeenten en aanbieders daarbij te ondersteunen.

3. Verhouding tot nationale regelgeving

Dit besluit is gebaseerd op de Wmo 2015 en de Wlz. Die wetten bieden de kaders op grond waarvan en waarbinnen de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen en voor langdurige zorg verder worden uitgewerkt bij of krachtens amvb. In de artikelen 2.1.4, vierde lid, 2.1.4a, tweede en vijfde lid, en 2.1.4b, vijfde lid, Wmo 2015 en artikel 3.2.5, eerste en tweede lid, Wlz staan daarvoor de benodigde delegatiegrondslagen. Deze uitwerking is met dit besluit hoofdzakelijk neergelegd in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Blz. Alleen enkele details, zoals de jaarlijkse actualisering van minimum- en maximumbedragen en inkomensgrenzen, worden bij ministeriële regeling geregeld.

De ivb is afhankelijk van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Voor het bepalen van het inkomen en vermogen is aangesloten bij bestaande regelgeving, zoals de Wet op de loonbelasting 1964, de Wet financiering sociale verzekeringen en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen. Voor het onderscheiden van de verschillende soorten huishoudens en het bijbehorende sociaal minimum is aangesloten bij de Algemene Ouderdomswet en de Toeslagenwet.

4. Verhouding tot hoger recht

4.1 Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Het doel van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: Vrph) is het volledige genot door alle personen met een handicap van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden op voet van gelijkheid te bevorderen, beschermen en waarborgen, en ook de eerbiediging van hun inherente waardigheid te bevorderen. Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.

Maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo 2015 ziet onder meer op het bevorderen van de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking en het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen. De Wmo 2015 levert dan ook een belangrijke bijdrage aan de implementatie van het Vrph, met name wat betreft het recht op toegankelijkheid (artikel 9 Vrph), het recht op zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij (artikel 19 Vrph) en het recht op persoonlijke mobiliteit (artikel 20 Vrph).

CONCEPT

De verhouding van de ivb, zoals uitgewerkt in dit besluit, tot het Vrph wordt beoordeeld aan de hand van de door het College voor de Rechten van de Mens ontwikkelde handreiking 'Wetgeving en het VN-verdrag handicap'.³⁵ Deze handreiking bestaat uit een grondbeginselencheck, een rechten- en verplichtingencheck en een coördinatiecheck. Alvorens op deze checks in te gaan, wordt in algemene zin opgemerkt dat dit besluit in hoge mate een technische uitwerking is van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Met die wet is het abonnementstarief vervangen door een ivb. Hier is aan de orde of ook de uitwerking in dit besluit de toets aan het Vrph kan doorstaan.

Dit besluit is in overeenstemming met de grondbeginselen van het Vrph. Maatwerkvoorzieningen met het oog op zelfredzaamheid en participatie, die bijdragen aan de persoonlijke autonomie en onafhankelijkheid van mensen met een beperking, blijven financieel bereikbaar. De ivb is met minimum- en maximumbijdragen, marginaal tarief, huishoudenscategorieën, beperkte terugwerkende kracht, kostprijsbewaking, pauzering, anticumulatie, vrijstellingen, ontheffingen en nihilstellingen immers zodanig begrensd dat de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen is afgestemd op de financiële draagkracht van de cliënt. In dit verband wordt ook gewezen op de begrenzingen van de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie: financieel passend bij de doelgroep, niet meer dan de kostprijs en geen cumulatie met andere eigen bijdragen in het kader van de Wlz of Wmo 2015. Dit maakt dat mensen met een beperking gebruik kunnen (blijven) maken van voorzieningen op grond van de Wmo 2015 ten behoeve van hun zelfredzaamheid en participatie. Bij de eigen bijdragen wordt geen onderscheid gemaakt tussen personen met een beperking en andere cliënten.

Wat betreft de rechten- en verplichtingencheck wordt opgemerkt dat vroeg in het beleidsvormingsproces – toen nog de invoering van een ivb voor alleen huishoudelijke hulp werd overwogen – alsmede kort na de beslissing van de regering om het wetsvoorstel voor een brede ivb voor te bereiden, gesprekken hebben plaatsgevonden met vertegenwoordigers van Ieder(in) en Anbo. Deze organisaties zijn eveneens uitgenodigd om in het kader van de internetconsultatie op het wetsvoorstel en dit besluit te reageren. Dit heeft geleid tot gezamenlijke reacties van Ieder(in), SeniorenCoalitie, Patiëntenfederatie Nederland, Mantelzorg NL, MIND, Per Saldo, Alzheimer Nederland, Spierziekten Nederland, Wij staan op!, Gehandicapten Patiënten Platform Zeist en Stichting Mobility. Daarnaast zijn in het kader van de internetconsultatie reacties ontvangen van individuele cliënten en van de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland.

Afhankelijk van hun inkomen en vermogen zijn er mensen met een beperking die als gevolg van de invoering van ivb meer gaan betalen dan het voormalige abonnementstarief. Dit geldt overigens ook voor andere cliënten. Door middel van de bovengeschetste begrenzingen van de ivb is rekening gehouden met cliënten die vanwege een levenslange en levensbrede beperking vaker en meer gebruik maken van voorzieningen op grond van de Wmo 2015 en zorg in de zin van de Wlz. Overigens is de invoering van een eigen bijdrage die afhankelijk is van inkomen en vermogen noodzakelijk om de (financiële) druk op gemeenten voor het leveren van voorzieningen op grond van de Wmo 2015 te verlichten en ervoor te zorgen dat die burgers die het meest zijn aangewezen op deze voorzieningen, waaronder mensen met een beperking, er daadwerkelijk gebruik van kunnen maken. De toegankelijkheid (artikel 9 Vrph), het deel uitmaken van de maatschappij (artikel 19 Vrph) en de persoonlijke mobiliteit (artikel 20 Vrph) van mensen met een beperking is daarmee gediend. De bovengeschetste begrenzingen van de ivb maken dat de (financiële) effecten van deze maatregel voor deze burgers proportioneel te achten zijn. Er zijn alternatieven overwogen voor de (vormgeving van) de ivb, maar niet geschikt bevonden.

Bij de coördinatiecheck gaat het om de verhouding van dit besluit tot de landelijke maatregelen ter uitvoering van het Vrph. Begin 2024 is de 'Nationale strategie voor implementatie van het VN-verdrag Handicap' aan de Tweede Kamer aangeboden.³⁶ Deze strategie wordt vertaald in een

³⁵ <https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/61ea65845d726f72c45fa031>

³⁶ Kamerstukken II 2023/24, 24170, nr. 309.

CONCEPT

werkagenda.³⁷ Bij het opstellen van de werkagenda zullen – net als bij de ontwikkeling van de nationale strategie – onder meer ervaringsdeskundigen, vertegenwoordigende organisaties en gemeenten betrokken worden. De strategie en de werkagenda gaan uit van een integrale benadering van diverse levensdomeinen voor mensen met een beperking, waaronder gezondheid en ondersteuning. Onderdeel van de ontwikkeling van de werkagenda is ook het integraal kijken naar hoe bestaande wet- en regelgeving uitwerkt in het leven van mensen met een beperking. De werkagenda zal elke vijf jaar worden herzien.

4.2 Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Het CAK heeft als wettelijke taak het vaststellen en innen van de ivb. Vanuit het college ontvangt het CAK daarom per cliënt meldingen over de aanvang, de onderbreking en de beëindiging van een maatwerkvoorziening waarvoor de ivb geldt. Indien kostprijsbewaking van toepassing is, geeft het college ook de kostprijs door van het hulpmiddel of de woningaanpassing die aan de cliënt wordt geleverd. Voor zover nodig, vermeldt het college ook de datum van aanvang en einde van de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing. Er wordt geen inhoudelijke informatie verstrekt over de geleverde maatschappelijke ondersteuning.

Om de ivb voor een maatwerkvoorziening te kunnen vaststellen, is het noodzakelijk dat het CAK nagaat tot welk huishoudenstype een cliënt behoort en een toets uitvoert op het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. De daartoe benodigde gegevens ter identificatie van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, zoals het burgerservicenummer, naam, adres, woonplaats, burgerlijke staat, datum van geboorte en eventueel overlijden, en zijn inkomens- en vermogensgegevens worden hiertoe aan het CAK verstrekt vanuit de Basisregistratie Personen en door verschillende organisaties, te weten het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, de SVB en de Belastingdienst. Omdat het CAK ook de eigen bijdragen voor de Wlz vaststelt, kan het CAK op basis van die data de anticumulatie van de eigen bijdragen vanuit de Wmo 2015 en Wlz bewaken.

Het verstrekken van alle bovenstaande gegevens in het kader van de ivb zal via reeds bestaande koppelingen in de ICT-systemen verlopen, waaronder het elektronisch gegevensverkeer via het Berichtenverkeer Eigen Bijdrage. De grondslagen voor de uitwisseling van persoonsgegevens zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Wmo 2015 en het Besluit SUWI.

Er zijn ook persoonsgegevens die niet worden uitgewisseld met het CAK. Het gaat hierbij om de gegevens die nodig zijn om een eigen bijdrage vast te stellen en te innen voor algemene voorzieningen en voor maatwerkvoorzieningen waarvoor de gemeente gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid in plaats van de ivb een eigen bijdrage te heffen die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. De gegevens blijven dan bij het college of de instantie die voor het college een eigen bijdrage vaststelt en int.

Deze gegevensverwerkingen betreffen een gerechtvaardigd doel in de zin van artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de AVG nu de verwerking daarvan noodzakelijk is voor de op grond van de wettelijk aan het CAK, het college en de instanties toegekende taak tot het vaststellen en innen van eigen bijdragen voor voorzieningen. Aangezien de eigen bijdrage is gekoppeld aan de levering van de voorzieningen of de toekenning van een pgb, kan het niet anders dan dat voor de vaststelling en inning van de eigen bijdrage kenbaar is dat de cliënt behoefte heeft aan een voorziening. Het enkele gegeven dat een voorziening geleverd wordt of een pgb is toegekend, zou aangemerkt kunnen worden als een persoonsgegeven die verband houden met de fysieke of mentale gezondheid van een natuurlijke persoon. Bij bepaalde ontheffingsgronden en in geval van kostprijsbewaking is dat zelfs evident. Waar het gaat om gegevens betreffende de gezondheid wordt de verstrekking gerechtvaardigd door artikel 9, tweede lid, onderdeel h, van de AVG. Het gaat hier om het beheren (in stand houden) van sociale diensten. Dat van cliënten een eigen bijdrage wordt verlangd voor de voorzieningen die hun geleverd worden, in het bijzonder voor maatwerkvoorzieningen, en voor de verstrekking van een pgb, is een wezenlijk element van het

³⁷ Bij brief van 9 december 2024 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van de werkagenda (Kamerstukken II 2023/24, 24170, nr. 334).

CONCEPT

stelsel van maatschappelijke ondersteuning. Dat maakt het noodzakelijk om ook persoonsgegevens over gezondheid te verwerken. Zoals hierboven reeds opgemerkt, worden voor het vaststellen en innen van de eigen bijdrage niet of nauwelijks gegevens verstrekt over de inhoud van de voorzieningen en in het geheel niet over de fysieke of mentale gezondheid van de cliënt in verband waarmee de voorziening wordt geleverd. Conform het derde lid van artikel 9 van de AVG is met artikel 9 van de Ambtenarenwet 2017 en artikel 2:5 Awb voorzien in een geheimhoudingsplicht van de ambtenaren en andere personen die werkzaam zijn bij het CAK, het college en de instanties en uitvoering geven aan de taak tot het vaststellen in innen van de eigen bijdragen.

5. Caribisch Nederland

In 2010 is de keuze gemaakt om de voorloper van de Wmo 2015 niet van toepassing te verklaren op Caribisch Nederland. Ook de Wmo 2015 is niet van toepassing in Caribisch Nederland en daarmee dit wetsvoorstel evenmin. De maatschappelijke ondersteuning is voor Caribisch Nederland uitgewerkt in het Besluit maatschappelijke ondersteuning en bestrijding huiselijk geweld en kindermishandeling BES, dat per 1 januari 2025 in werking is getreden.

De Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: IBES) biedt geen grondslag voor het vragen van een eigen bijdrage voor het gebruik van algemene voorzieningen. Dit wijkt af van de Wmo 2015 in Europees Nederland. De IBES biedt wel een grondslag voor het vragen van een eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen. In het Besluit maatschappelijke ondersteuning en bestrijding huiselijk geweld en kindermishandeling BES is opgenomen dat bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat een cliënt een bijdrage in de kosten van de maatwerkvoorziening betaalt en dat bij ministeriële regeling regels kunnen worden gesteld over de hoogte van die bijdrage. Deze regels kunnen betrekking hebben op de wijze waarop het inkomen bij de vaststelling van de hoogte van de bijdrage worden betrokken. Hiermee ontstaat de nodige flexibiliteit. Dit is van belang in verband met de introductie van een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning waarbij de mogelijkheid en wenselijkheid van de invoering van een eigen bijdrage nog nader moet worden verkend. In de Regeling maatschappelijke ondersteuning BES die op 1 januari 2025 in werking is getreden, zijn daarom geen bepalingen opgenomen over eigen bijdragen.³⁸

6. Gevolgen voor burgers en uitvoering

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op gevolgen van dit besluit voor burgers en de betrokken uitvoerende partijen (gemeenten, aanbieders en het CAK). In de memorie van toelichting bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is reeds ingegaan op de te verwachten gevolgen van de vervanging van het abonnementstarief door de ivb en de daarbij behorende maatregelen, zoals geregeld in dit besluit. Voor zover zaken reeds aan de orde zijn gesteld in die memorie van toelichting wordt in dit hoofdstuk volstaan met een samenvatting daarvan. In dit hoofdstuk wordt niet ingegaan op de gevolgen voor de regeldruk en de financiële gevolgen en de arbeidsmarktgevolgen voor aanbieders. Die komen in de hoofdstukken 7 en 9 aan de orde.

6.1 Gevolgen voor burgers

Los van de financiële gevolgen en de gevolgen op de regeldruk heeft dit besluit gevolgen voor het beroep dat wordt gedaan op het zogenoemde doenvermogen van burgers. Onder doenvermogen worden zowel begripsvermogen, handelingsvermogen als alertheid en assertiviteit verstaan.³⁹ Het CAK heeft in zijn uitvoeringstoets een zogenoemde doenvermogenstoets uitgevoerd, waarvan de uitkomsten in de bovengenoemde memorie van toelichting zijn verwerkt.

Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- het beroep dat in de nieuwe eigenbijdragesystematiek wordt gedaan op het begripsvermogen

³⁸ Stcrt. 2024, 37917.

³⁹ In deze betekenis van het woord wordt dus met een mentale belasting van de burger ook een beroep gedaan op diens doenvermogen.

CONCEPT

- van de cliënt en hoe die daarbij wordt ondersteund;
- het beroep dat in de nieuwe eigenbijdragesystematiek wordt gedaan op het handelingsvermogen en de alertheid van de cliënt en hoe die daarbij wordt ondersteund;
- overige maatregelen die worden genomen om de mentale belasting van de cliënt binnen de nieuwe eigenbijdragesystematiek te beperken.

Beroep op begripsvermogen en ondersteuning daarbij

Het uitgangspunt dat de hoogte van de eigen bijdrage afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de burger, is een uitgangspunt dat op zichzelf naar verwachting door veel burgers als eerlijk en begrijpelijk zal worden ervaren. Toch vraagt de ivb wel meer van het begripsvermogen van de burger dan het voormalige abonnementstarief. De exacte hoogte van de ivb is voor burgers vooraf minder duidelijk. Er is niet meer, zoals voorheen, sprake van een vast bedrag dat voor eenieder gelijk is, maar het inkomen en vermogen van het huishouden bepaalt de hoogte.

Om de burger zo veel mogelijk te ondersteunen bij het vooraf inschatten van de ivb, zal het CAK een online rekentool ter beschikking stellen. Ook wordt de berekening van de ivb in de desbetreffende beschikking uitgelegd. Daarnaast wordt op grond van artikel 2.2.4 Wmo 2015 onafhankelijke cliëntondersteuning geboden, waar ook gebruik gemaakt kan worden voorafgaand aan en tijdens het onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015.⁴⁰ In het kader van dit onderzoek wordt het zogenoemde keukentafelgesprek gevoerd, waarbij ook wordt onderzocht en besproken welke eigen bijdrage de cliënt ongeveer kan verwachten.

In voorbereiding op de communicatie met burgers worden en zijn onder andere zogenoemde klantreizen uitgevoerd met kleine groepen cliënten. De uitkomsten hiervan worden betrokken bij het verder in beeld brengen van de informatiebehoefte van burgers, de voorbereiding van de communicatie naar burgers en de ontwikkeling van tools ter ondersteuning van hun doenvermogen (zoals bovengenoemde rekentool). Daarnaast is er ook contact met de cliëntorganisatie van het CAK en met gemeenten en zorgaanbieders om goed inzicht te krijgen in hoe burgers qua doenvermogen kunnen worden ondersteund.

Bestaande cliënten worden tijdig op de hoogte gesteld van de wijziging van de eigenbijdragesystematiek als gevolg van dit besluit, ruim voordat de eerste inning van de nieuwe bijdrage zal plaatsvinden. Cliënten die vanwege een hogere eigen bijdrage de ondersteuning niet meer via de gemeente wensen te ontvangen, maar deze bijvoorbeeld particulier willen organiseren (door middel van een beroep op hun sociale netwerk en/of via het inschakelen van particuliere hulp), krijgen zo tijdig gelegenheid om de ondersteuning die zij vanuit de gemeente ontvangen stop te zetten.

Er is – naar aanleiding van de bovengenoemde klantreizen – in de communicatie ook aandacht voor burgers die mogelijk schrikken van de berichten over een nieuwe ivb, de consequenties onvoldoende overzien en daarom mogelijk geen beroep (meer) doen op de Wmo 2015. De regering heeft bekeken hoe dit risico op non-gebruik te beperken (het risico op zorgmijding vanwege bezorgdheid om de ivb, omdat men de consequenties van de ivb onvoldoende overziet). In overleg met communicatiedeskundigen van onder andere het CAK is een aantal doelgroepen met specifieke kenmerken in beeld gebracht. In de communicatiestrategie wordt rekening gehouden met deze afzonderlijke groepen, de momenten en situaties waarop zij mogelijk over de ivb horen en mogelijke emoties die dit kan oproepen. Voor ieder van deze doelgroepen wordt nagedacht over specifieke kernboodschappen, effectieve inzet van communicatiekanalen en communicatieproducten. Met communicatie-experts wordt hierbij ook gewekt aan een strategie om burgers te bereiken die zich niet melden bij de (digitale) loketten van de gemeente.

Wat betreft deze laatste groep hebben gemeenten over het algemeen (voorliggend) beleid om via zogenoemd outreachend werken – bijvoorbeeld binnen welzijn – inwoners op het spoor te komen die een ondersteuningsbehoefte hebben die zij niet bij de gemeente kenbaar maken

⁴⁰ Voor cliëntondersteuning geldt ook na de inwerkingtreding van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 geen eigen bijdrage.

CONCEPT

en waarin die inwoners ook niet zelf kunnen voorzien (bijvoorbeeld vanwege het ontbreken van een sociaal netwerk waar zij een beroep op kunnen doen). Vanuit de gedachte van outreachend werken, werken gemeenten samen met partijen die kunnen helpen om deze groep alsnog te bereiken, zoals buurthuizen, kerken, moskeeën, huisartsen, wijkverpleegkundigen, wijkteams, CJG's en GGD's. Er wordt gewerkt met de inzet van welzijnswerkers en sociale professionals die binnen de wijk vertrouwd worden en met de inzet van belangenorganisaties.

Mede vanuit de klantreizen is er verder het besef dat er bij de ontwikkeling van communicatieproducten ook rekening moet worden gehouden met laaggeletterden, anderstaligen en digibeten. Zo zal in elk geval een infographic worden ontwikkeld waarmee in beeldvorm de ivb wordt uitgelegd en worden speciale flyers ontwikkeld die bijvoorbeeld via (een aantal van) de bovengenoemde kanalen kunnen worden verspreid.

Om continu zicht te houden op de informatiebehoefte, ook bij specifieke doelgroepen, worden de klantreizen tijdens de implementatiefase nog een aantal maal herhaald en zal hierover meermaals input over worden opgehaald bij cliëntorganisaties, zorgaanbieders en professionals die in direct contact staan met cliënten.

Op andere vlakken wordt met dit besluit het beroep op het begripsvermogen van de burger overigens verminderd. Door de landelijke uniformering van het start- en stopmoment en van de mogelijkheden voor pauzering van de eigen bijdrage, vallen de verschillen tussen gemeenten op dit vlak weg en ontstaat er meer duidelijkheid en zekerheid voor de cliënt.

Beroep op handelingsvermogen en alertheid en ondersteuning daarbij

In voorkomende gevallen wordt er als gevolg van dit besluit meer van de alertheid en het handelingsvermogen van cliënten gevraagd. Dit speelt in verschillende situaties, die hieronder uiteengezet worden.

Een aantal burgers zal – door de invoering van de ivb – een hogere eigen bijdrage gaan betalen wanneer zij een beroep doen op ondersteuning op grond van de Wmo 2015. Voor een deel van hen zal de afweging relevant zijn of zij in verband daarmee al dan niet particulier hulp willen en/of kunnen organiseren door een groter beroep te doen op hun sociale netwerk en/of door zelf hulp te gaan bekostigen. Dit doet een beroep op het handelingsvermogen en de alertheid van deze burgers. In aanloop naar de implementatie van de ivb wordt samen met aanbieders onderzocht hoe cliënten die uitstromen eventueel zouden kunnen worden ondersteund bij het zelf organiseren van huishoudelijke hulp.

Mocht de gewijzigde eigen bijdrage anders zijn dan verwacht dan kunnen cliënten contact opnemen met de gemeente of het CAK en/of een bezwaarschrift indienen. Hoewel dit niet anders is dan voorheen, zal het aantal vragen en bezwaren van cliënten als gevolg van de invoering van de ivb naar verwachting wel toenemen. Tegen alle besluiten die het CAK neemt, dus zowel de brief aan de cliënt over de vastgestelde eigen bijdrage, als de facturen waarmee de vastgestelde eigen bijdrage wordt geïnd, kunnen cliënten bezwaar maken. De wijze waarop dat kan, staat in een bezwaarclausule onderaan deze beschikkingen.

Verder zijn voor het beroep op het handelingsvermogen en alertheid van de burger de volgende zaken nog relevant.

Voor het berekenen en opleggen van eigen bijdragen dient het CAK zich te baseren op de registraties waarin de gegevens worden opgeslagen die daarvoor relevant zijn. Het gaat hierbij voornamelijk om persoonsgegevens zoals naam, adres en woonplaats, om de samenstelling van het huishouden en om gegevens over het inkomen en vermogen. Deze gegevens verkrijgt het CAK vooral uit de Basisregistratie Personen (hierna: BRP) en van de Belastingdienst. Hoewel deze gegevens meestal correct zijn, is het raadzaam dat de burger bij het ontvangen van de beschikking nog wel controleert of de juiste gegevens zijn gebruikt. De berekening van de eigen

CONCEPT

bijdrage wordt, zoals hierboven vermeld, op de beschikking uitgelegd om burgers hierbij te ondersteunen.

Daarnaast blijven er – net als voorheen onder het abonnementstarief – situaties bestaan waarbij ook van de burger zelf informatie nodig is. Dit is conform de praktijk bij inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdrageregelingen op grond van de Wlz en voor beschermd wonen op grond van de Wmo 2015. Het CAK attendeert burgers actief om alert te zijn op deze situaties. Dit om te voorkomen dat de eigen bijdrage achteraf herzien moet worden en dat de cliënt als gevolg daarvan met een correctiefactuur wordt geconfronteerd.

Het gaat hierbij bijvoorbeeld om informatie over wijzigingen in de samenstelling van het huishouden, in het bijzonder bij samenwonen zonder huwelijk of zonder geregistreerd partnerschap, omdat het CAK die informatie niet uit de BRP kan halen. Bij de zogenoemde startbrief en bij de (jaarlijkse) beschikkingen wijst het CAK de burger er actief op om dergelijke wijzigingen – waar ze aan de orde zijn – bij het CAK te melden.⁴¹ Informatie over (wijzigingen in) de samenstelling van het huishouden is overigens ook van belang voor gemeenten die algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie aanbieden en daarvoor een eigen bijdrage vragen. Om uitvoering te kunnen geven aan de anticumulatiebepalingen die in dit besluit zijn opgenomen (zie paragraaf 2.5 van deze nota van toelichting) hebben zij deze gegevens nodig.

Ook burgers die een zogenoemde peiljaarverlegging aanvragen geven daarbij zelf informatie over het inkomen en vermogen door aan het CAK. Zoals vermeld in paragraaf 2.3 van deze nota van toelichting, wordt de ivb in beginsel berekend op basis van het bijdrageplichtig inkomen in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarvoor de ivb wordt vastgesteld (t-2). Als er sindsdien een inkomensdaling heeft plaatsgevonden kan de cliënt dat bij het CAK melden met het verzoek om een zogenoemde peiljaarverlegging. Hierbij wordt de eigen bijdrage – in het voordeel van de cliënt – op basis van het lagere inkomen in het lopende kalenderjaar (t) vastgesteld. De mogelijkheid van een peiljaarverlegging bestond al voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit, en was toen relevant in het kader van de uitvoering van zogenoemd minimabeleid.⁴² Door de vervanging van het abonnementstarief door de ivb varieert de hoogte van de eigen bijdrage met het bijdrageplichtig inkomen, zodat er meer situaties zijn waarin het voor een cliënt relevant is om van deze mogelijkheid gebruik te maken. Het is belangrijk dat de burger hier voldoende alert op is. Daarom attendeert het CAK burgers actief op de mogelijkheid om een peiljaarverlegging aan te vragen. Ter bescherming van burgers past het CAK een aangevraagde peiljaarverlegging alleen toe als deze daadwerkelijk in het voordeel van de cliënt blijkt te zijn.

Als het inkomen van een cliënt na een peiljaarverlegging in het lopende kalenderjaar toch hoger blijkt te zijn dan aanvankelijk door de cliënt aan het CAK was doorgegeven, is het in het belang van de cliënt dat hij dat tijdig doorgeeft aan het CAK, omdat de cliënt anders na afloop van het jaar op basis van gegevens van de Belastingdienst met een correctiefactuur kan worden geconfronteerd. Ook op het belang hiervan wordt de burger door het CAK actief geattendeerd. Dat gebeurt bij het toekennen van de initieel aangevraagde peiljaarverlegging.⁴³

Overige maatregelen om mentale belasting te beperken

Dit besluit bevat ook enkele maatregelen die bijdragen aan de beperking van de mentale belasting van burgers. Eén ervan is het terugbrengen van de maximumtermijn waarmee de ivb en een eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie met

⁴¹ Als een burger een ongeregistreerd partnerschap eenmaal bij het CAK heeft gemeld, legt het CAK een koppeling aan met de gegevens van de betreffende partner, waardoor het CAK vanuit het BRP een melding krijgt wanneer de betreffende partner eventueel naar een ander adres verhuist.

⁴² Dit betreft beleid van gemeenten – uitgevoerd door het CAK – om cliënten met een bijdrageplichtig inkomen onder een bepaalde grens, vrij te stellen van het betalen van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang.

⁴³ Het is ook in het belang van de burger om een eventuele inkomensdaling in het aangepaste peiljaar bij het CAK te melden, zodat de eigen bijdrage daarop tijdig kan worden verlaagd. Als de cliënt dat niet op tijd doet, kan hij wel de te veel betaalde eigen bijdrage achteraf gerestitueerd krijgen.

CONCEPT

terugwerkende kracht kan worden opgelegd van twaalf naar drie maanden. Gelijktijdig is ook geregeld dat bij een tussentijdse verhoging van deze eigen bijdragen, de maximumtermijn voor terugwerkende kracht kan worden verkort naar drie maanden (zie paragraaf 2.9 van deze nota van toelichting). Verder zijn met dit besluit regels en termijnen gesteld die er bijvoorbeeld voor zorgen dat – bij een vertraagde reactie van de gemeente op een informatieverzoek van het CAK – de burger niet meer onnodig lang hoeft te wachten op bijvoorbeeld de correctie door het CAK van een feitelijk foutieve start- of stopdatum van de eigen bijdrage (zie paragraaf 2.10 van deze nota van toelichting).

6.2 Gevolgen voor aanbieders

Dit besluit kan gevolgen hebben voor de contracten van aanbieders van maatschappelijke ondersteuning met gemeenten. Zo zullen gemeenten die dat nu nog niet doen in verband met dit besluit duidelijke contractafspraken moeten maken met aanbieders over het tijdig aanleveren van gegevens over wanneer de ondersteuning start, stopt en wordt onderbroken. Ook zullen gemeenten – afhankelijk van hoe zij de verstrekking van hulpmiddelen en woningaanpassingen organiseren in het kader van maatwerkvoorzieningen – mogelijk afspraken willen maken met leveranciers van hulpmiddelen en/of woningaanpassingen over de aanlevering van gegevens die nodig zijn voor de kostprijsbewaking die bij hulpmiddelen en woningaanpassingen plaatsvindt (zie paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting). Afhankelijk van deze contractafspraken kan het zijn dat aanbieders hun administratieve processen op onderdelen moeten aanpassen.

Verder is het denkbaar dat aanbieders van ondersteuning met een kritischer houding te maken krijgen van cliënten, wanneer die – in vergelijking met de huidige situatie – meer eigen bijdrage moeten betalen voor een voorziening. Daarentegen kan de (voorgenomen) verduidelijking van het startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor aanbieders juist tot gevolg hebben dat aanbieders hier minder vragen over ontvangen van cliënten.

6.3 Gevolgen voor gemeenten

In de basis verandert de invoering van de ivb, zoals in dit besluit geregeld, niet veel aan het werkproces bij gemeenten: gemeenten melden, net als voorheen bij het abonnementstarief, bij het CAK welke cliënt een maatwerkvoorziening ontvangt en geven daarbij een startdatum door. Het CAK berekent en int vervolgens de eigen bijdrage, en draagt de opgehaalde eigen bijdrage af aan de betreffende gemeente. Als de maatwerkvoorziening wordt onderbroken of stopt, geeft de gemeente dit door en zorgt het CAK ervoor dat de eigen bijdrage wordt gepauzeerd of stopt.

De grootste gevolgen van dit besluit voor gemeenten zijn verbonden aan het onderdeel kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen (zie paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting) en aan de regels rond het pauzeren van de eigen bijdrage en de uniformering van het start- en stopmoment eigen bijdrage (zie paragraaf 2.8 van deze nota van toelichting). Gemeenten zullen hier hun interne processen en software op moeten aanpassen en in voorkomende gevallen mogelijk ook hun contractafspraken met aanbieders. Zo zullen gemeenten die dat nu nog niet doen, duidelijke contractafspraken moeten maken met aanbieders over het tijdig aanleveren van gegevens over wanneer de ondersteuning start, stopt en wordt onderbroken.

Bij de implementatie van de ivb zullen medewerkers van de gemeente geïnstrueerd moeten worden over de nieuwe regels: gemeenten verwachten dat de wijziging tot veel vragen van cliënten zal leiden. Onder burgers die een hogere eigen bijdrage gaan betalen zal er ook onvrede zijn. Dat vraagt om goede communicatieve vaardigheden bij medewerkers van gemeenten. Daarnaast houden gemeenten er rekening mee dat de invoering van de ivb, al dan niet tijdelijk, kan leiden tot meer bezwaren van burgers.

Tot slot: afhankelijk van de manier waarop gemeenten invulling geven aan de beleidsruimte die zij hebben, kan de impact van het onderhavige besluit voor gemeenten variëren. Gemeenten die gebruik maken van de met dit besluit gecreëerde mogelijkheid om bij bepaalde groepen cliënten zelf een lagere eigen bijdrage dan de ivb in rekening te brengen (zie paragraaf 2.4 van deze nota

CONCEPT

van toelichting) zullen daarvoor een proces moeten inrichten en software moeten aanpassen. Gemeenten die algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie aanbieden en hier een eigen bijdrage voor vragen, zullen ook uitvoering moeten geven aan de anticumulatiebepalingen die in dit besluit zijn opgenomen (zie paragraaf 2.5 van deze nota van toelichting). Ook dit vraagt dan om aanpassing van hun werkprocessen en software.

6.4 Gevolgen voor het CAK

Het CAK zal de nieuwe eigenbijdragesystematiek moeten inregelen in de eigen organisatie. Onderdeel daarvan is dat het CAK voor alle gemeenten de kostprijsbewaking bij voorzieningen met hulpmiddelen en/of woningaanpassingen gaat uitvoeren (zie paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting). Dit vergt een grote aanpassing in de processen en daarmee de ICT van het CAK. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit konden gemeenten er ook voor kiezen om de kostprijsbewaking zelf uit te voeren. Die mogelijkheid is met dit besluit komen te vervallen.

Het CAK zal voor alle cliënten die een maatwerkvoorziening ontvangen waarvoor de ivb verschuldigd is, een toets op het inkomen en vermogen uitvoeren via een koppeling met de Belastingdienst. Deze koppeling wordt niet voor het eerst gemaakt, maar werd ten tijde van het abonnementstarief, voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit, ook al gebruikt in het kader van de uitvoering van (eventueel) "minimabeleid"⁴⁴ van gemeenten en voor de uitvoering van de eigenbijdrageregeling voor beschermd wonen.

Het CAK verwacht dat de ivb tot een toename van het contact tussen het CAK en cliënten zal leiden (vanwege een toename van het aantal vragen van cliënten en mogelijke onvrede onder cliënten) met een piek bij de invoering van de ivb. Daarentegen zal de landelijke uniformering van de regels rond het starten, stoppen en pauzeren van de eigen bijdrage er naar verwachting toe leiden dat het CAK hier op termijn structureel minder vragen van cliënten over ontvangt en dat het CAK die vragen beter zal kunnen beantwoorden.

Het CAK verwacht – ten opzichte van de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit – meer verzoeken en bezwaren van cliënten te zullen ontvangen om aanpassing van de eigen bijdrage te bewerkstelligen. De in dit besluit opgenomen termijnen zullen er naar verwachting toe leiden dat het CAK in voorkomende gevallen sneller zal kunnen reageren op bezwaren van cliënten. Ook merkt het CAK op dat deze termijnen bijdragen aan een snellere vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

7. Gevolgen voor de regeldruk

De regeldruk bij gebruik van maatschappelijke ondersteuning neemt door de voorgestelde wijziging van de eigenbijdragesystematiek toe. De berekening van de eigen bijdrage wordt complexer omdat deze afhankelijk wordt van het inkomen en vermogen. Hierdoor zijn beschikkingen over eigen bijdragen minder eenvoudig en gaat er naar verwachting meer tijd naar bezwaar- en beroepsprocedures.

Behalve van de bovengenoemde structurele toename van de regeldruk is er ook sprake van een eenmalige, incidentele toename van de regeldruk: er gaat voor maatwerkvoorzieningen een nieuwe eigenbijdragesystematiek gelden en ook bestaande cliënten zullen daar (eenmalig) kennis van moeten nemen.

De totale toename van de regeldruk voor cliënten is in de memorie van toelichting van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 gekwantificeerd. Deze bedraagt structureel € 1.477.683 en incidenteel € 2.760.226.

⁴⁴ Dit houdt in dat gemeenten die dat willen per huishoudenstype een grens kunnen vaststellen voor het bijdrageplichtig inkomen waar beneden cliënten geen eigen bijdrage hoeven te betalen.

CONCEPT

Aanbieders worden eenmalig belast met het kennisnemen van de regeling voor de ivb. Dit leidt (zoals onderbouwd in de bovengenoemde memorie van toelichting) eenmalig tot een toename van de regeldruk met circa € 25.000.

Wat betreft het doorgeven van het starten, stoppen of onderbreken van de ondersteuning wordt gebruik gemaakt van het berichtenverkeer Wmo, zoals dat ook voorafgaand aan de inwerking-treding van dit besluit bestond. Daardoor wordt hier in principe geen verzwaring van regeldruk voorzien.

8. Toezicht, handhaving en rechtsbescherming

8.1 Toezicht en handhaving

De controle op een juiste uitvoering door het college van de regels voor de eigen bijdragen en het vaststellen van het beleid en de verordening daaromtrent ligt primair bij de gemeenteraad. Daar waar gemeenten duidelijk de wettelijke kaders voor de eigen bijdragen overschrijden, kan de minister van VWS optreden als interbestuurlijk toezichthouder. De minister van VWS zal hierbij de stappen van de interventieladder interbestuurlijk toezicht doorlopen.

Het toezicht op de uitvoering van wettelijke regelingen door het CAK is op basis van artikel 16 van de Wet marktordening gezondheidszorg (hierna: Wmg) belegd bij de Nederlandse Zorgautoriteit (hierna: NZa).

Toezicht en handhaving jegens burgers is niet aan de orde. De vaststelling en inning van de ivb is een proces dat vrijwel volledig wordt uitgevoerd zonder dat de cliënt verplicht is daarvoor iets te ondernemen. Slechts in een relatief klein aantal gevallen is informatie van de cliënt nodig om de eigen bijdrage correct vast te stellen, zoals bij sommige wijzigingen in de samenstelling van een gezamenlijke huishouding. Het CAK zal cliënten daarop attenderen, zodat herziening van de eigen bijdrage met terugwerkende kracht zoveel mogelijk wordt voorkomen.

8.2 Rechtsbescherming

Het vaststellen van de eigen bijdrage is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Dat geldt ook voor een herziene vaststelling van de eigen bijdrage. Verder is de eigen bijdrage een bestuursrechtelijke geldschuld in de zin van de Awb. Tegen besluiten over de eigen bijdrage staat op grond van de Awb bezwaar en beroep open. Als een cliënt het niet eens is met een besluit van het CAK, het college of een andere instantie over de eigen bijdrage, kan daartegen bezwaar worden gemaakt bij het CAK, dat college of die instantie. Bij een spoedeisend belang kan een voorlopige voorziening gevraagd worden. De cliënt kan in beroep gaan bij de rechtbank. Een hoger beroep wordt behandeld door de Centrale Raad van Beroep (hierna: CRvB).

De bevoegdheidsverdeling tussen het CAK en het college heeft de CRvB meermaals uiteengezet.⁴⁵ Het college beslist of de cliënt met een maatwerkvoorziening een eigen bijdrage verschuldigd is en het CAK stelt de hoogte van de eigen bijdrage vast en int deze voor de gemeente. Het CAK gaat bij het vaststellen van de eigen bijdrage af op de gegevens van met name het college en de Belastingdienst. Het college levert het CAK gegevens aan over de verstrekking van de maatwerkvoorziening, waartoe ook behoort de verschuldigdheid van een eigen bijdrage, zoals de toepasselijkheid van een ontheffing, en de uitgangspunten die voor de berekening van de eigen bijdrage van belang zijn, zoals de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing. Bij de Belastingdienst gaat het daarbij om de gegevens voor de berekening van het bijdrageplichtig inkomen. Uitzonderingen op de aldus geschetste bevoegdheidsverdeling betreffen beslissingen over de verschuldigdheid van de eigen bijdrage die het college bij gebrek aan gegevens niet kan nemen, maar het CAK wel. Een voorbeeld hiervan is de vrijstelling in het kader van het eventuele minimabeleid van de gemeente.

⁴⁵ Zie de uitspraak van 4 juli 2024 (ECLI:NL:CRVB:2024:1315) waarin verwezen wordt naar de uitspraak van 13 juni 2018 (ECLI:NL:CRVB:2018:1811).

CONCEPT

Het CAK mag in het kader van de primaire besluitvorming in beginsel uitgaan van de door het college verstrekte gegevens. De verantwoordelijkheid van CAK is in dat stadium beperkt tot het juist overnemen en verwerken van de verstrekte gegevens. Dit neemt niet weg dat een uit een gemotiveerde betwisting blijken de kennelijke fout van het college door het CAK moet worden geredresseerd. In bezwaar en beroep zal getoetst kunnen worden of het CAK de primaire besluitvorming op correcte wijze heeft uitgevoerd. Het CAK zal dan kunnen nagaan of de gegevens juist zijn aangeleverd, overgenomen en verwerkt en aan de hand daarvan het besluit eventueel corrigeren. Langs deze routes kan de cliënt ook omissies aankaarten bij de naleving van de meldplichten van het college om relevante informatie te verstrekken aan het CAK, bijvoorbeeld met betrekking tot een onderbreking van de levering van een maatwerkvoorziening of de kostprijbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen. Een vergelijkbare verantwoordelijkheid van het CAK geldt ook voor de gegevens die het CAK ten behoeve van het vaststellen van de eigen bijdrage heeft verkregen van andere organen zoals de Belastingdienst.

Indien de juistheid van door het college geleverde gegevens aan de orde is, dient de cliënt zich te wenden tot het college en kan dat worden aangevochten in het kader van de besluitvorming door het college. De bevoegdheid van CAK gaat niet verder dan de vaststelling en inning van de eigen bijdrage. Het CAK treedt bijvoorbeeld niet in de toekenning van een maatwerkvoorziening, de beoordeling van een ontheffingsgrond of de hoogte van de kostprijs van een hulpmiddel. Opnieuw geldt een en ander ook voor de gegevens die het CAK ten behoeve van het vaststellen van de eigen bijdrage heeft verkregen van andere organen zoals de Belastingdienst. Het CAK treedt bijvoorbeeld niet in het opleggen van een belastingaanslag.

Het is aan het college om een cliënt in het kader van de besluitvorming voldoende te informeren over de verschuldigdheid van de eigen bijdrage en de daarbij door het college gehanteerde uitgangspunten, zoals de kostprijs van een hulpmiddel.⁴⁶ Indien een cliënt van oordeel is dat het besluit van het college daarover onvoldoende duidelijkheid biedt, ligt het op de weg van de cliënt tegen dat besluit bezwaar te maken bij het college.

Bij eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen die door het college of een andere instantie zelf worden vastgesteld en geïnd, is het duidelijk dat cliënten bezwaar kunnen maken tegen besluiten bij het college of de andere instantie. Een bevoegdheidsverdeling met het CAK is hier niet aan de orde.

Behalve bezwaar en (hoger) beroep tegen besluiten, biedt de Awb de cliënt ook de mogelijkheid een klacht in te dienen over de wijze waarop het CAK, het college of een andere instantie zich met betrekking tot het opleggen van een eigen bijdrage jegens hem of een ander heeft gedragen. Dit is een andere route waarlangs de cliënt omissies van het college bij de naleving van zijn meldplichten kan aankaarten. Daarnaast kan op grond van de Awb de Nationale of Gemeentelijke ombudsman verzocht worden een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen.

9. Financiële gevolgen

De wijzigingen in dit besluit hebben financiële gevolgen voor cliënten, aanbieders, gemeenten en het CAK. Deze gevolgen worden hieronder per groep toegelicht.

9.1 Financiële effecten burgers

Voor alle bedragen die in deze paragraaf worden genoemd, geldt dat die zijn weergegeven in prijspeil 2025. Het voornemen is om deze bedragen bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel (per 2027) te indexeren naar het dan geldende prijspeil en vervolgens jaarlijks te indexeren.

⁴⁶ Zie ook de uitspraak van 25 oktober 2017 waarin de CRvB heeft geoordeeld dat het besluit waarbij de maatwerkvoorziening wordt verstrekt het laatste moment is waarop een betrokkene kennis moet kunnen nemen van de verschuldigdheid van een bijdrage en de kostprijs van de voorziening (ECLI:NL:CRVB:2017:3358).

CONCEPT

Invoering van de ivb

De invoering van de ivb heeft financiële gevolgen voor burgers die een eigen bijdrage verschuldigd zijn voor maatwerkvoorzieningen waar – in de periode voorafgaand aan de invoering van dit besluit – het abonnementstarief op van toepassing was.

Burgers met een bijdrageplichtig inkomen tot 135% van het sociaal minimum zijn de minimum-ivb verschuldigd. Zoals toegelicht in paragraaf 2.3 wordt in de context van dit besluit met de term 'sociaal minimum' bedoeld op de bruto normbedragen voor het recht op een toeslag op basis van de Toeslagenwet en op het bruto ouderdomspensioen op grond van de AOW. De minimum-ivb is gelijk aan € 23,60 per maand, dat is het abonnementstarief dat in 2019 van toepassing was, geïndexeerd naar het prijspeil van 2025. Daarmee is de minimum-ivb iets hoger dan het abonnementstarief zoals dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit nog van toepassing was (€ 21 per maand). Dat komt doordat het abonnementstarief sinds de invoering tot en met het jaar 2023 niet is geïndexeerd.

Clënten met een bijdrageplichtig inkomen dat hoger is dan 135% van het sociaal minimum betalen een eigen bijdrage die hoger is dan de minimum-ivb en die – afhankelijk van de hoogte van dat bijdrageplichtig inkomen – kan oplopen tot maximaal € 328 per maand.

In de volgende tabel zijn de financiële effecten van de ivb voor burgers met verschillende huishoudentypen en inkomensniveaus (op huishoudensniveau) nader in beeld gebracht.

Tabel 1: Financiële effecten ivb (afgerond op hele euro's)*

Huishoudens-type	Bruto-inkomen**	Per maand			Per jaar (bij gebruik gedurende het hele jaar)	
		Huidige EB	Nieuwe EB	Toename EB	Toename EB	Toename EB als % besteedbaar inkomen
Niet AOW-gerechtigde alleenstaanden	Bijstand	21	24	3	31	0,2%
	AO-uitkering; 75% WML	21	24	3	31	0,2%
	AO-uitkering; 100% WML	21	33	12	139	0,7%
	AO-uitkering; 120% WML	21	75	54	648	2,8%
	AO-uitkering; 150% WML	21	139	118	1.412	5,1%
	Werkende; WML	21	28	7	83	0,3%
	Werkende; 120% WML	21	68	47	562	2,0%
	Werkende; modaal	21	157	136	1.632	4,8%
	Werkende; 2 x modaal	21	328	307	3.684	6,7%
Niet AOW-gerechtigde meerpersoons-huishoudens	Bijstand	-	24	24	283	1,3%
	alleenverdiener; WML	-	24	24	283	1,1%
	alleenverdiener; modaal	-	74	74	885	2,7%
	alleenverdiener; 1,5 x modaal	-	238	238	2.858	6,7%
	alleenverdiener; 2 x modaal	-	328	328	3.936	7,5%
AOW-gerechtigde alleenstaanden	AOW	21	24	3	31	0,2%
	AOW + € 5.000	21	24	3	31	0,1%
	AOW + € 10.000	21	49	28	335	1,3%
	AOW + € 20.000	21	127	106	1.277	4,0%
	AOW	21	24	3	31	0,1%

CONCEPT

AOW-gerechtigde	AOW + € 10.000	21	30	9	102	0,3%
meerpersoons-huishoudens	AOW + € 20.000	21	108	87	1.044	2,7%
	AOW + € 30.000	21	187	166	1.986	4,5%

* Afkortingen: EB = eigen bijdrage; AO-uitkering = uitkering bij arbeidsongeschiktheid, hierbij is van de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA); WML = wettelijk minimumloon.

De minimum- en maximum-bedragen van de ivb worden elk jaar aangepast op basis van de CPI. Jaarlijks worden ook de bedragen van de inkomensgrenzen voor de ivb opnieuw vastgesteld, zodat die meebewegen met de ontwikkeling van het sociaal minimum.

9.2 Financiële effecten aanbieders

In globale lijnen zal de nieuwe eigenbijdragesystematiek vooral voor aanbieders van huishoudelijke hulp een drukkend effect tot gevolg hebben op de vraag naar hun dienstverlening op basis van de Wmo 2015. Verwacht wordt dat circa 124.000⁴⁷ van de huidige cliënten als gevolg van de aanpassing van het abonnementstarief naar een ivb, geen beroep meer zullen doen op de Wmo 2015. Dit betreft naar verwachting circa 100.000 cliënten huishoudelijke hulp en circa 40.000 cliënten hulpmiddelen en diensten. Omdat sommige cliënten tot beide groepen behoren (en dus zowel huishoudelijke hulp als hulpmiddelen en/of diensten ontvangen) gaat het in totaal om circa 124.000 cliënten. Anderzijds zal er de komende jaren sprake zijn van een toenemende vraag naar maatschappelijke ondersteuning als gevolg van de vergrijzing van de bevolking.

In de arbeidsmarktprognose 2023 in het kader van het Arbeidsmarktprogramma Zorg en Welzijn (hierna: AZW) was in het scenario Nieuw Beleid de vervanging van het abonnementstarief door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdragesystematiek meegenomen.⁴⁸ Inmiddels is er een nieuwe arbeidsmarktprognose beschikbaar (arbeidsmarktprognose 2024). Daarin is alleen geen scenario opgenomen waarin nieuw beleid (waaronder de vervanging van het abonnementstarief door de ivb) is meegenomen. De eerdere doorrekening in de arbeidsmarktprognose 2023 geeft echter nog steeds een goede indicatie van de verwachte arbeidsmarkteffecten van de invoering van de ivb.⁴⁹

De uitkomsten van de prognose uit 2023 laten zien dat de vraag naar zorg hulpen (de beroepsgroep waar ook huishoudelijke hulpen onder vallen) binnen de thuiszorg in het ingangsjaar met circa 3% zou afnemen. Binnen enkele jaren daarna zou de vraag al weer boven het niveau van voor de invoering van de nieuwe eigenbijdragesystematiek liggen. De verwachting is daarom voorsnog dat het scenario van incidentele vraaguitval binnen de Wmo 2015 als gevolg van de omzetting van het abonnementstarief naar een inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdragesystematiek niet op grote schaal tot ontslagen gaat leiden. Uiteraard zal de vraaguitval per individuele aanbieder verschillen en kan deze voor individuele aanbieders groter uitvallen dan het landelijk gemiddelde. De verwachting is echter dat ook in dat geval de vraaguitval grotendeels opgevangen kan worden via het natuurlijk verloop onder huishoudelijke hulpen.

9.3 Financiële effecten gemeenten

De structurele kosten voor gemeenten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zijn eerder geraamd op € 440 miljoen.⁵⁰ De verwachting is dat door de afschaffing van het abonnementstarief en de invoering van de ivb (conform dit besluit), deze structurele kosten – op € 50 miljoen na – zullen wegvallen. Dat betekent dat een structurele (netto) kostendaling bij

⁴⁷ Aantallen op basis van jaar 2022.

⁴⁸ Kamerstukken II 2023/24, 29 282, nr. 554.

⁴⁹ Behoudens dat in die prognose nog werd uitgegaan van invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage per 1 januari 2026. De beoogde invoeringsdatum is nu 1 januari 2027.

⁵⁰ Deze raming is ook het uitgangspunt geweest voor de 110 miljoen euro die in het kader van het IZA per 2025 aan gemeenten wordt toegekend. Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg>.

CONCEPT

gemeenten wordt verwacht van € 390 miljoen. De verwachting is dat dit voor circa 80% een gedragseffect zal betreffen (een daling van de kosten als gevolg van een minder groot beroep op voorzieningen) en voor circa 20% een financieringseffect (meer opbrengsten uit eigen bijdragen).

De bovengenoemde structurele (netto) kostendaling wordt gedeeltelijk uitgenomen uit het Gemeentefonds. De structurele uitname betreft € 225 miljoen per jaar met ingang van 2027. Het gaat hierbij om een uitname van alle middelen die het Rijk in het verleden aan het Gemeentefonds heeft toegevoegd in verband met de invoering van het abonnementstarief en van de extra middelen die het Rijk hiervoor per 2025 nog zal toevoegen (zoals toegezegd in het IZA)⁵¹ op de hiervoor genoemde € 50 miljoen⁵² na.⁵³

De verwachting is dat de geraamde structurele netto besparing bij gemeenten (van € 390 miljoen) niet in het eerste jaar al volledig gerealiseerd zal worden, maar dat – net als bij het abonnementstarief – het structurele effect geleidelijk bereikt zal worden, waarbij wel de verwachting is dat in het jaar van invoering meer dan € 225 miljoen (netto) kostendaling bij gemeenten zal worden gerealiseerd.

Het dempende effect van de ivb op het aantal burgers dat een beroep doet op de Wmo 2015 heeft ook een dempend effect op de uitvoeringskosten voor gemeenten. Daar staat tegenover dat er ook factoren zijn die verband houden met de invoering van de ivb – en breder, met dit besluit – die voor hogere uitvoeringskosten kunnen zorgen. Zo is de verwachting dat de ivb leidt tot meer vragen en bezwaren van burgers, wat een beroep doet op de competenties van personeel en de personele capaciteit. Daarnaast noemt VNG Realisatie nog een aantal andere (potentiële) factoren – met name in relatie tot het onderdeel kostprijsbewaking – die tot een toename van de (structurele) uitvoeringskosten kunnen leiden. Om die deels weg te nemen heeft de regering een aantal aanbevelingen van de VNG en VNG Realisatie overgenomen (zie paragraaf 10.5). In hoeverre gemeenten voor het overige nog met hogere structurele uitvoeringskosten te maken (kunnen) krijgen is voor een belangrijk deel afhankelijk van hoe gemeenten invulling geven aan de beleidsruimte die hun met dit besluit geboden wordt. De regering ziet geen aanleiding om per saldo een structurele toename van de uitvoeringskosten van gemeenten te verwachten.

Ook zijn er implementatiekosten. Om uitvoering te kunnen geven aan de bepalingen in dit besluit zullen gemeenten op onderdelen hun ICT en werkprocessen moeten aanpassen (zie paragraaf 6.3) en moeten medewerkers worden geïnstrueerd. Gemeenten moeten hun software in het kader van nieuwe releases van de berichtenstandaard (voor de communicatie met aanbieders en het CAK) reeds regelmatig aanpassen waardoor de regering op dat vlak vooralsnog geen meerkosten verwacht. Verder is er een landelijke programma-organisatie⁵⁴ van waaruit gemeenten worden ondersteund bij de implementatie. Over de (eenmalige) kosten van activiteiten die daarbij vanuit VNG Realisatie en/of het Ketenbureau i-Sociaal Domein worden ingezet om gemeenten te helpen bij een soepele implementatie, wordt nog gesproken met deze partijen.

9.4 Financiële effecten CAK

⁵¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg>.

⁵² Deze 50 miljoen euro betreft het deel van de kostenstijging die zich bij gemeenten heeft voorgedaan als gevolg van de invoering van het abonnementstarief, dat niet ongedaan gemaakt wordt met de afschaffing van het abonnementstarief en de (her)invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage.

⁵³ Voor de overige 165 miljoen euro is bij de invoering van het abonnementstarief in het kader van het Interbestuurlijke Programma (IBP) afgesproken dat dit gefinancierd zou worden uit het accres van het Gemeentefonds. Zie Kamerstukken II 2021/22, 29 538, nr. 329.

⁵⁴ Er is een landelijke programmaorganisatie met diverse werkgroepen en een landelijke stuurgroep waarin in elk geval het CAK, de VNG, het Ketenbureau i-Sociaal Domein, het Zorginstituut Nederland en het ministerie van VWS vertegenwoordigd zijn en van waaruit de implementatie van de ivb gezamenlijk met betrokkenen wordt voorbereid.

CONCEPT

Het CAK heeft de incidentele implementatiekosten en structurele beheerskosten⁵⁵ van de invoering van de ivb als volgt geraamd (bedragen in miljoenen euro's, afgerond op 1 decimaal, prijzen 2024):⁵⁶

Tabel 4. Implementatiekosten en structurele beheerskosten CAK

	2024	2025	2026	2027	2028	2029 (struct)
Implementatiekosten in € (incidenteel)	1,8	5,0	10,4	2,1	-	-
Beheerskosten in €	-	-	-	8,6	7,8	7,6
Totaal per jaar in €	1,8	5,0	10,4	10,6	7,8	7,6

De verwachte kosten voor het CAK worden gedekt uit de financiële middelen die voor de implementatie en uitvoering van de ivb gereserveerd zijn op de begroting van het ministerie van VWS.

10. Advies en consultatie

10.1 Internetconsultatie

Het ontwerp van dit besluit is van 4 juni tot en met 16 juli 2024 opengesteld voor internetconsultatie. Tevens is een aantal partijen schriftelijk uitgenodigd om te reageren.

De internetconsultatieversie van dit besluit bevatte ook enkele wijzigingen die los van de vervanging van het abonnementstarief wenselijk zijn en die inmiddels zijn afgesplitst in twee separate algemene maatregelen van bestuur. Dit betreft ten eerste het afbouwen van de 'compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag voor pensioengerechtigden' (hierna: CVO) en om het afschaffen van de 'extra vermogensvrijstelling voor niet-pensioengerechtigden' (hierna: EVV) en ten tweede het hanteren van het peiljaar t-2 voor burgers die voor het eerst inkomen genieten. Beide separate algemene maatregelen van bestuur hebben betrekking op eigen bijdragen uit hoofde van zowel de Wmo 2015, als de Wlz, en zijn per 1 januari 2026 in werking getreden.⁵⁷

In het kader van de internetconsultatie zijn in totaal 37 reacties ontvangen. Daarnaast hebben sommige organisaties buiten de formele consultatieperiode gereageerd. De ontvangen reacties zijn voornamelijk afkomstig van individuele burgers en cliënten en van individuele gemeenten. Daarnaast hebben ook cliëntorganisaties en koepelorganisaties van aanbieders gereageerd. Op de reactie die de VNG in het kader van de internetconsultatie heeft ingebracht, wordt separaat ingegaan in paragraaf 10.5 van deze nota van toelichting. De reacties van individuele gemeenten sluiten in grote lijnen aan bij de ontvangen reactie van de VNG en worden in de onderhavige paragraaf niet verder besproken.

Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- de reacties van individuele burgers, cliënten en cliëntorganisaties;
- de reacties van koepels van aanbieders.

10.1.1 Burgers, cliënten en cliëntorganisaties

⁵⁵ De structurele beheerskosten zijn inclusief de kosten van jaarlijkse indexatie van de ivb.

⁵⁶ Hiernaast heeft het CAK in 2023 en 2024 – in afwachting van nadere besluitvorming over de ivb – ook gewerkt aan een aantal zogenoemde 'no regret'-maatregelen. Dit betreft werkzaamheden voor maatregelen die hoe dan ook een verbetering zouden betekenen voor de dienstverlening van het CAK aan de burger (eventueel ook zonder invoering van de ivb) en die bovendien noodzakelijk zijn voor invoering van de ivb. De begrote kosten hiervoor bedragen € 1,5 miljoen in 2023 en € 1,3 miljoen in 2024. Deze kosten maken geen deel uit van de implementatiekosten die zijn opgenomen in tabel 4.

⁵⁷ Stb. 2025, PM en Stb. 2025, PM.

CONCEPT

Burgers en cliënten

Er zijn diverse reacties binnengekomen van individuele burgers. De reacties van burgers zijn gemengd: sommige burgers staan negatief tegenover het vervangen van het abonnementstarief door de ivb, andere positief. Gemeten naar het aantal reacties lijkt het sentiment onder burgers per saldo meer negatief dan positief.

Door tegenstanders wordt gewezen op het feit dat mensen die gebruik maken van de Wmo 2015 vaak geen keuze hebben. De aanspraak op maatschappelijke ondersteuning wordt veroorzaakt door een chronische ziekte of gebrek waar de persoon niet zelf voor heeft gekozen. Het overkomt de burger en deze heeft de ondersteuning nodig. Bovendien hebben mensen met een chronische ziekte of handicap vaak al veel meerkosten. Daarom zou het niet zo moeten zijn dat iemand die is aangewezen op maatschappelijke ondersteuning om die reden meer zou moeten betalen dan een gezond iemand. Sommige burgers zijn bang voor een inkomensval als gevolg van de ivb. Een ander vindt dat mensen die werken, een inkomen hebben en sparen, met de ivb gestraft worden. Het belang van maatregelen tegen stapeling wordt onderschreven. Ook wordt er op gewezen dat draagkracht niet altijd is af te meten aan inkomen.

Daarnaast constateert de regering dat er ook burgers zijn die expliciet voorstander zijn van de voorgestelde maatregelen. De voorstanders wijzen er eensluidend op dat door invoering van een ivb, de maatschappelijke ondersteuning weer terecht gaat komen bij mensen die het echt nodig hebben en het anders niet kunnen betalen. De aanzuigende werking van het abonnementstarief wordt daarbij door alle voorstanders van de ivb genoemd. Daarbij noemt een burger die zelf als professional binnen de Wmo 2015 werkzaam is, als extra reden zelf in de afgelopen jaren een enorme stijging te hebben gezien van het gebruik van maatschappelijke ondersteuning door mensen met ruim voldoende inkomen en vermogen om de ondersteuning zelf te regelen. Ook is er een burger die benadrukt dat de afschaffing van de uitzondering voor niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens goed is, omdat het niet uit te leggen is waarom een echtpaar met allebei een goed inkomen geen eigen bijdrage zou hoeven te betalen en een alleenstaande op bijstandsniveau wel een eigen bijdrage moet betalen. De regering herkent in deze reacties veel van de signalen die het de voorgaande jaren heeft ontvangen over de werking van het abonnementstarief in de praktijk en in die zin is het een bevestiging van de relevantie van de doelen van dit besluit en de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015.

De regering heeft oog voor de vragen en zorgen van burgers over stapeling van zorgkosten voor met name chronisch zieken en mensen met een beperking. Mede naar aanleiding van deze inbreng heeft de regering de grens verhoogd tot waar burgers niet meer dan de minimum-ivb verschuldigd zullen zijn: in de internetconsultatieversie van dit besluit was die grens nog op 120% van het sociaal minimum gesteld. Die grens is verhoogd naar 135% van het sociaal minimum. Tot die grens betalen cliënten niet meer dan het abonnementstarief dat in 2019 van toepassing was, geïndexeerd naar het actuele prijspeil.

Verder ziet de regering in de reacties een bevestiging van het belang van de maatregelen die al in de internetconsultatieversie van het onderhavige besluit waren opgenomen om de toename van de stapeling van zorgkosten waar mogelijk te beperken. De regering ziet dat deze maatregelen echt nodig zijn en dat de daarbij gemaakte keuzes juist zijn. Hierbij denkt de regering onder andere aan de keuzes om de ivb onafhankelijk te laten zijn van de hoeveelheid en het type ondersteuning, om de ivb niet te laten stapelen met eigen bijdragen voor langdurige zorg en beschermd wonen, om de maandelijkse ivb te maximeren en om het mogelijk te maken om een burger ontheffing van de ivb te verlenen wanneer hij onvoldoende vrij besteedbaar inkomen heeft om aan zijn betalingsverplichtingen te voldoen.

Verder zal de regering de komende jaren goed blijven volgen hoe de uitvoering van de nieuwe eigenbijdragesystematiek vanuit het cliëntperspectief verloopt. De regering heeft in dit besluit verder op een aantal concrete onderdelen de mogelijkheid gecreëerd om later met aanvullende

CONCEPT

regelgeving te komen, mocht dit nodig blijken om onbedoelde effecten voor cliënten te voorkomen.⁵⁸

Onder de groep burgers die zich uitspreekt tegen (de voorgestelde vormgeving van) de ivb, bevinden zich burgers die tegelijkertijd wél vinden dat er iets moet veranderen aan het stelsel. Men komt daarvoor ook met een aantal alternatieve voorstellen. Zo is er een voorstel om alleen ivb te innen voor huishoudelijke hulp en het abonnementstarief in stand te houden voor andere vormen van maatschappelijke ondersteuning. Een ander voorstel is om de ivb alleen vast te stellen op basis van inkomen en om het vermogen daar niet bij te betrekken, omdat dat eenvoudiger en duidelijker is. Ook wordt voorgesteld om maatschappelijke ondersteuning via de inkomstenbelasting te financieren en daarvoor geen eigen bijdrage meer te heffen.

Deze voorstellen heeft de regering om verschillende redenen niet overgenomen.

- Een uitgangspunt van het ontwerp van de ivb is dat die wordt afgestemd op de financiële draagkracht van de burger: daar hoort het vermogen vanaf een bepaalde drempel ook bij.
- Het afschaffen van de eigen bijdrage zou de vraag naar maatschappelijke ondersteuning nog verder doen toenemen en de problemen rond de beschikbaarheid van die ondersteuning nog groter maken.
- Het alternatief om de ivb alleen van toepassing te laten zijn op huishoudelijke hulp heeft de regering eerder wel overwogen, maar hier later toch van afgezien (dit wordt hieronder toegelicht bij de reactie op de inbreng van cliëntorganisaties).

Cliëntorganisaties

In de internetconsultatie heeft een aantal cliëntorganisaties gezamenlijk gereageerd. Deze reactie is geschreven vanuit Ieder(in), Patiëntenfederatie Nederland, Alzheimer Nederland, Spierziekten Nederland, MIND, MantelzorgNL, Per Saldo, Gehandicapten Patiënten Platform Zeist, Wij staan op en de Seniorencoalitie bestaande uit ANBO-PCOB, NOOM, Koepel Gepensioneerden en SOM.nl. In de gezamenlijke reactie geven de cliëntorganisaties aan negatief te staan tegenover de invoering van de ivb. De cliëntorganisaties geven in hun reactie de regering vijf concrete punten mee ter overweging. Deze punten betreffen niet alleen het onderhavige besluit maar ook de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 waar dit besluit de uitwerking van is.

1. Onderzoek andere gerichte maatregelen

Als eerste vragen de cliëntorganisatie de regering om in plaats van de invoering van de voorgestelde ivb andere gerichte maatregelen te nemen om de groei van het gebruik van de Wmo 2015 te beperken. De toename van de vraag naar maatschappelijke ondersteuning als gevolg van het abonnementstarief betrof grotendeels de huishoudelijke hulp. De cliëntorganisaties zouden het dan ook passender vinden als de ivb zich alleen zou richten op de eenvoudige huishoudelijke hulp. Voor de overige voorzieningen en voor cliënten die gebruik maken van huishoudelijke hulp in combinatie met een andere voorziening zou dan het abonnementstarief van toepassing blijven.

In reactie hierop geeft de regering aan dat in een eerdere fase is overwogen om niet voor alle maatwerkvoorzieningen die eerder onder het abonnementstarief vielen een ivb in te voeren, maar alleen voor maatwerkvoorzieningen met hulp bij het huishouden.⁵⁹ Het ging daarbij niet alleen om een ivb voor *enkelvoudige* huishoudelijke hulp, zoals cliëntorganisaties voorstellen, maar voor alle maatwerkvoorzieningen met huishoudelijke hulp. Een ivb voor alleen enkelvoudige huishoudelijke hulp zou er namelijk toe leiden dat sommige cliënten *meer* eigen bijdrage verschuldigd zijn dan andere, enkel en alleen omdat zij een *minder* groot beroep doen op de Wmo 2015.

⁵⁸ Zo is in dit besluit bijvoorbeeld geregeld dat bij ministeriële regeling nadere regels gesteld kunnen worden over de manier waarop gemeenten beoordelen of burgers in aanmerking komen voor een ontheffing van de ivb in verband met een gebrek aan betalingscapaciteit. Ook kunnen op basis van dit besluit bij ministeriële regeling bijvoorbeeld nadere regels gesteld worden over de hoogte van de eigen bijdrage die gemeenten vragen voor vervoer.

⁵⁹ Kamerstukken II 2022/23, 29 538, nr. 346.

Reden om het alternatief van een ivb voor alleen maatwerkvoorzieningen met huishoudelijke hulp destijds te overwegen was dat de doelstelling die toen werd nagestreefd beperkter was dan de doelstelling van het onderhavige besluit en voornamelijk zag op het matigen van de aanzuigende werking van het abonnementstarief in plaats van het grotendeels ongedaan maken daarvan. Bovendien werd toen ook niet beoogd de financiële houdbaarheid van de Wmo 2015 in bredere zin te versterken en cliënten voor alle maatwerkvoorzieningen naar financiële draagkracht te laten bijdragen. Bij die meer beperkte doelstelling paste een eigenbijdragemaatregel die uitsluitend zou aangrijpen op die voorzieningen en inkomenscategorieën, waar de aanzuigende werking van het abonnementstarief het grootste is geweest. De regering heeft uiteindelijk niet voor dit alternatief gekozen, omdat dit niet afdoende werd geacht voor het realiseren van de bredere doelstelling van het onderhavige besluit (de doelstelling zoals genoemd in paragraaf 2.2 van deze nota van toelichting).

2. Voorkom verdere stapeling

Ten tweede roepen de cliëntorganisaties de regering op om een verdere stapeling van zorgkosten te voorkomen. Men is positief over het verkorten van de termijn waarover de eigen bijdrage met terugwerkende kracht mag worden opgelegd van 12 naar 3 maanden. Tegelijkertijd maken zij zich grote zorgen over de stapeling van zorgkosten. De cliëntorganisaties vrezen voor een deel van de burgers een forse toename van de eigen bijdrage.

In reactie op het argument dat de ivb (een deel van de) burgers stimuleert om op een andere wijze ondersteuning te zoeken, schrijven cliëntorganisaties dat het zoeken naar vervangende ondersteuning niet mogelijk is voor burgers die een bouwkundige woningaanpassing hebben ontvangen. Die burgers hebben namelijk niet de mogelijkheid om zo'n woningaanpassing ongedaan te maken.

Verder pleiten de cliëntorganisaties voor een vrijstelling van de ivb voor burgers met een levenslange en levensbrede beperking. De ivb zal volgens cliëntorganisaties de bestaanszekerheid van meer mensen aantasten en dat geldt volgens hen in versterkte mate voor mensen met een levenslange en levensbrede beperking. De cliëntorganisaties wijzen hierbij op een recent rapport van het Nibud waarin staat dat mensen met een beperking te maken hebben met relatief hoge meerkosten. Naar datzelfde rapport wordt ook verwezen door de Coalitie voor Inclusie en de Vereniging Inclusie Nederland die afzonderlijk een inbreng heeft ingestuurd. Daarbij wordt ook gewezen op het VN-verdrag Handicap.

Het onderzoek van het Nibud⁶⁰ waar cliëntorganisaties naar verwijzen, is voor de regering mede aanleiding geweest om het onderhavige besluit aan te passen. In dat onderzoek concludeert het Nibud dat het risico dat mensen met een beperkt inkomen en een beperking maandelijks geld tekortkomen, hoger is dan voor andere huishoudens. Dit is het gevolg van meerkosten in verband met hun beperking. Het Nibud baseert zich hierbij op een analyse van meerdere voorbeeldbegrotingen voor mensen met een beperking. Bij alleenstaanden met een inkomen op het sociaal minimum wordt in deze voorbeeldbegrotingen – afhankelijk van het type beperking – een tekort zichtbaar. In verband hiermee heeft de regering de grens verhoogd tot waar burgers niet meer dan de minimum-ivb verschuldigd zullen zijn: in de internetconsultatieversie van dit besluit was die grens nog op 120% van het sociaal minimum gesteld. Die grens is verhoogd naar 135% sociaal minimum. Tot die grens betalen cliënten niet meer dan het abonnementstarief dat in 2019 van toepassing was, geïndexeerd naar het actuele prijspeil.

De regering is zich bewust van het feit dat het niet voor alle burgers mogelijk is om op andere wijze ondersteuning te zoeken. Cliënten die een bouwkundige woningaanpassing hebben ontvangen, zijn wat dat betreft niet uniek. Ook voor burgers die vanuit de Wmo 2015 andere vormen van ondersteuning ontvangen dan een bouwkundige woningaanpassing kan gelden dat zij in de praktijk moeilijk op een andere wijze ondersteuning kunnen zoeken. De doelstelling van onderhavig besluit en de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is echter ook om de

⁶⁰ Nibud, *Meerkosten van het leven met een beperking. Voorbeeldsituaties van huishoudens met meerkosten*, Utrecht: juni 2024.

CONCEPT

financiële houdbaarheid van de Wmo 2015 in bredere zin te versterken. Dit wordt bereikt door alle cliënten naar financiële draagkracht bij te laten dragen in de kosten van maatwerkvoorzieningen.

Het voorstel van cliëntorganisaties om burgers met een levenslange en levensbrede beperking uit te zonderen van het betalen van ivb heeft niet geleid tot een aanpassing van dit besluit. Door cliënten met een levenslange en levensbrede beperking vrij te stellen van het betalen van een eigen bijdrage zou een onderscheid ontstaan tussen cliënten die wel en niet levenslange en levensbrede beperkingen ervaren, terwijl voor cliënten die vanwege een minder zware beperking (al dan niet langdurig) ondersteuning nodig hebben, even goed geldt dat zij daar niet zelf voor gekozen hebben. Wel is het zo dat de ivb onafhankelijk is van de hoeveelheid en soorten ondersteuning die iemand in een maand ontvangt. Dat heeft tot gevolg dat iemand die in een maand relatief veel ondersteuning nodig heeft, niet meer ivb per maand betaalt dan iemand met hetzelfde bijdrageplichtige inkomen die in een maand relatief minder ondersteuning nodig heeft.

3. Zorgmijding

Als derde punt vragen de cliëntorganisaties de regering om te voorkomen dat de eigen bijdrage leidt tot zorgmijding. In hun reactie geven de cliëntorganisaties aan dat burgers die geen hoge eigen bijdrage kunnen betalen, het eigen sociale netwerk niet (nog meer) in kunnen zetten en evenmin particuliere hulp kunnen financieren, in de knel komen. De cliëntorganisaties achten het van belang dat laagdrempelige ondersteuning zo toegankelijk mogelijk blijft, zodat mogelijk duurdere zorg op termijn voorkomen wordt.

In reactie hierop geeft de regering aan dat de hoogte van de ivb is afgestemd op de financiële draagkracht van de burger en zijn eventuele partner. Verder is de ivb gemaximeerd op een bedrag per maand. Ook betaalt de burger, in het geval van een hulpmiddel of woningaanpassing, in totaal nooit meer dan de kostprijs van dat hulpmiddel of die woningaanpassing. Daarnaast blijft de mogelijkheid van kracht dat gemeenten burgers ontheffing verlenen van de ivb bij een gebrek aan betalingscapaciteit.

4. PGB; start bijdrage en pauze

Ten vierde pleiten de cliëntorganisaties ervoor om niet alleen de eigen bijdrage voor ondersteuning in natura, maar ook de eigen bijdrage voor een pgb te laten starten bij de aanvang van de ondersteuning. Verder pleiten zij ervoor om het ook bij het pgb mogelijk te maken dat de eigen bijdrage wordt gepauzeerd. Men ziet dat de regering, wat betreft het startmoment van de eigen bijdrage en de mogelijkheid voor pauzering van de eigen bijdrage, onderscheid maakt tussen de levering van ondersteuning bij een pgb en in natura.

In dit besluit is het bovengenoemde onderscheid inderdaad gemaakt. Bij zorg in natura is de cliënt een eigen bijdrage verschuldigd vanaf het moment dat de ondersteuning feitelijk wordt geleverd. Bij cliënten die de maatwerkvoorziening in de vorm van een pgb ontvangen, is de eigen bijdrage verschuldigd vanaf de datum waarop het budget beschikbaar is gesteld. De budgethouder – en niet het college – maakt zelf afspraken met de aanbieder over de levering van de ondersteuning. Op basis van het plan dat een budgethouder bij het college indient om een pgb te verkrijgen teneinde zelf de benodigde ondersteuning in te kopen, wordt door het college een besluit genomen over hoogte van het budget en de datum waarop de cliënt over het budget kan beschikken. De budgethouder wordt geacht vanaf deze datum zelf zijn ondersteuning in te kopen. De regering ziet daarom geen reden om de verschuldigdheid van de bijdrage op een ander moment te laten ingaan.

Verder acht de regering een pauze niet op zijn plaats bij een pgb, omdat de budgethouder zelf afspraken dient te maken over de levering van de ondersteuning gedurende de periode waarvoor het budget is verstrekt en zelf ook de taak van contractmanagement met de aanbieder op zich heeft genomen.

5. Regeldruk

CONCEPT

Als laatste dragen de cliëntorganisaties aan dat zij zich zorgen maken over de uitvoering van de ivb en de stijging van de regeldruk voor ontvangers van ondersteuning uit hoofde van de Wmo 2015. De cliëntorganisaties achten deze stijging onwenselijk, aangezien de regeldruk reeds hoog wordt geacht.

In reactie daarop signaleert de regering dat de regeldruk voor de burger in relatie tot eigen bijdragen vooral optreedt als die met een veelheid aan stapel- en correctiefacturen wordt geconfronteerd als gevolg van fouten en/of vertraging bij de uitvoering. De regering heeft daarom – lerend van lessen uit het verleden en ervaringen van het CAK – met dit besluit maatregelen genomen en ontwerpkeuzes gemaakt waarmee de kans op vertraging en fouten worden verkleind. Zo is de ivb niet meer afhankelijk van het aantal uren geleverde ondersteuning, waardoor de eigen bijdrage jaarlijks op basis van het inkomen en vermogen kan worden vastgesteld. Ook worden enkele termijnen, waarbinnen ketenpartners de benodigde gegevens voor vaststellen van de ivb moeten aanleveren, verkort. Dit heeft tot gevolg dat de burger zo snel als mogelijk de correcte ivb opgelegd krijgt en het risico op herzieningen en naheffingen aanzienlijk wordt verkleind.

10.1.2 Aanbieders

Vanuit aanbieders is onder andere een gezamenlijke reactie ontvangen van Valente en de Nederlandse ggz (vanaf hier: dNggz). Beide organisaties hadden ook gezamenlijk gereageerd in het kader van de internetconsultatie bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Vanwege de onderlinge samenhang tussen het onderhavig besluit en de genoemde wet, wordt – waar relevant – in het nu volgende ook hun reactie bij het ontwerp van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 betrokken.

Valente en dNggz geven aan het te waarderen dat met de ivb gestreefd wordt naar meer beschikbaarheid van ondersteuning voor kwetsbare groepen. Zij geven aan dat hoe meer geld er rechtstreeks aan Wmo-ondersteuning besteed kan worden voor de doelgroep die dit echt nodig heeft, hoe beter dat is voor de mensen met een ondersteuningsbehoefte. Ook waarderen zij het dat mogelijk wordt gemaakt dat er geen eigen bijdrage betaald hoeft te worden op het moment dat er 'buiten de cliënt om' omstandigheden zijn waardoor er een maand lang geen ondersteuning wordt geleverd. Verder noemen deze twee koepelorganisaties het positief dat de eigen bijdrage (behalve voor beschermd wonen) binnen drie maanden opgelegd wordt. Bij dit laatste punt onderstrepen zij dat de systemen en processen daar dan wel op ingericht moeten zijn en dat daar voldoende voorbereidingstijd voor moet zijn.

Daarnaast hebben Valente en dNggz een aantal bezwaren en aandachtspunten bij het ontwerpbesluit ingebracht. Daar wordt hieronder op ingegaan. Het gaat hier om punten bij de volgende onderwerpen:

- pauzering van de eigen bijdrage;
- de keuze om de ivb onafhankelijk te laten zijn van het aantal uren ondersteuning;
- het risico op het voortijdig afbreken van ondersteuning;
- de relatie van de ivb met eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang.

Brancheorganisatie Actiz heeft in het kader van de internetconsultatie bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 gereageerd en daarbij ook punten ingebracht die in het bijzonder de inhoud van het onderhavige besluit raken. Deze laatstgenoemde punten betreffen:

- de termijn waarmee eigen bijdrage maximaal met terugwerkende kracht kan worden opgelegd.

Ook daarop zal later in deze paragraaf worden ingegaan.

Pauzering eigen bijdrage

Wat betreft het pauzeren van de eigen bijdrage geven Valente en dNggz ten eerste aan dat cliënten het als onrechtvaardig kunnen ervaren wanneer een aanbieder – bijvoorbeeld door ziekte van personeel – niet het afgesproken aantal uren ondersteuning kan leveren, maar wel *net* genoeg

CONCEPT

om als cliënt niet in aanmerking te komen voor een pauze van de eigen bijdrage. Het onderhavige besluit regelt namelijk dat de eigen bijdrage alleen bij een onderbreking van de ondersteuning van ten minste 31 dagen of een volledige kalendermaand gepauzeerd kan worden. Valente en dNggz geven aan dat dit tot grote discussies kan leiden tussen cliënt en aanbieder.

In reactie hierop merkt de regering ten eerste op dat elke afbakening van het recht op pauze van de eigen bijdrage in voorkomende situaties tot grensvlakdiscussies kan leiden tussen cliënt en aanbieder. Ook bij een andere afbakening kan zich tenslotte de situatie voordoen dat een aanbieder minder ondersteuning levert dan was afgesproken, maar wel *net* genoeg om als cliënt niet in aanmerking te komen voor een pauze van de eigen bijdrage. De regering constateert dat het tot op zekere hoogte onvermijdelijk is dat zich discussies kunnen voordoen tussen cliënten en aanbieders over de pauzering van de eigen bijdrage. Het onderhavige besluit biedt wel een veel duidelijker regeling van de pauzering dan voorheen, zodat eventuele discussies sneller beslecht kunnen worden. De duidelijke regels over de pauzering in dit besluit helpen zo bovendien voorkomen dat de eigen bijdrage van assertieve cliënten eerder wordt gepauzeerd dan van niet-assertieve cliënten en bevorderen zodoende dat cliënten gelijk behandeld worden.

Ten tweede merkt de regering op dat als het recht op pauze gekoppeld zou worden aan *de mate waarin* de afgesproken ondersteuning in een maand wordt geboden, dit tot een flinke toename van de regeldruk zou kunnen leiden, aangezien dan niet alleen het aantal geleverde uren ondersteuning bijgehouden zou moeten worden ten opzichte van het afgesproken aantal uren ondersteuning, maar daarbij ook steeds bewaakt zou moeten worden of sprake is van een zodanige terugval in de ondersteuning dat de eigen bijdrage gepauzeerd behoort te worden.

Valente en dNggz onderstrepen verder dat de regels rond het pauzeren van de eigen bijdrage er niet toe zouden mogen leiden dat een cliënt straks ondersteuning weigert om zo voor een pauze van de eigen bijdrage in aanmerking te komen.

De regering is het hiermee eens. Daarom is in onderhavig besluit geregeld dat de eigen bijdrage alleen wordt gepauzeerd wanneer de levering van de ondersteuning is onderbroken door (1) het volledig uitblijven van aanbod vanuit de aanbieder of (2) door een opname van de cliënt in een instelling voor intramurale zorg. Met andere woorden: als wel een aanbod tot ondersteuning wordt gedaan, maar de cliënt dat aanbod weigert, is dat geen grond voor het pauzeren van de eigen bijdrage.

Valente en dNggz pleiten er verder voor om – uit oogpunt van het belang van beperking van regeldruk – in *elke* omstandigheid waarin in een kalendermaand geen ondersteuning heeft plaatsgevonden de eigen bijdrage te pauzeren. Op die manier zou niet bijgehouden hoeven worden van welke omstandigheid sprake is als er een maand geen ondersteuning wordt geleverd.

De regering heeft hier om verschillende redenen niet voor gekozen. Ten eerste omdat een dergelijk 'ongeclausuleerd' recht op pauze ertoe zou kunnen leiden dat cliënten hun eigen bijdrage zouden kunnen pauzeren door ondersteuning tijdelijk te weigeren. Ook Valente en dNggz vinden dat onwenselijk. Bovendien zou dat tot een (mogelijk fors) groter gebruik van de mogelijkheid tot pauzering van de eigen bijdrage kunnen leiden en daarmee ook juist tot hogere regeldruk.

Valente en dNggz merken over de pauzering van de eigen bijdrage terecht op dat meestal niet vooraf bekend is of er een recht op pauze zal ontstaan. Vaak zal dat pas na verloop van tijd of achteraf kunnen worden geconstateerd. Dit betekent dat de pauzering van de eigen bijdrage in de praktijk vaak de vorm zal hebben van een restitutie van een reeds betaalde eigen bijdrage en/of een verrekening met de eigen bijdrage in een volgende kalendermaand.

Ivb onafhankelijk van aantal uren ondersteuning

Wat betreft de in de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 gemaakte keuze om de ivb niet afhankelijk te maken van het verstrekte aantal uren ondersteuning per maand, hebben Valente en dNggz destijds, bij de internetconsultatie van het ontwerp van die wet, aangegeven dat

CONCEPT

daarmee veel regeldruk kan worden vermeden die in het verleden gold bij de ivb. Valente en dNggz hebben in reactie op het ontwerp van onderhavig besluit echter ook de verwachting uitgesproken dat als gevolg van die keuze cliënten zullen proberen zoveel mogelijk uren toegewezen te krijgen, wat invloed zou kunnen hebben op de beschikbaarheid van personeel.

De regering verwacht niet dat door de ivb het aantal verleende uren ondersteuning per cliënt sterk zal toenemen. De belangrijkste reden is dat de omvang van de ondersteuning die de cliënt in het kader van een maatwerkvoorziening ontvangt niet vrij gekozen kan worden door de cliënt, maar bepaald wordt door de gemeente op basis van (periodiek) onderzoek naar onder meer de behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren van de cliënt, de mogelijkheden om op eigen kracht of met gebruikelijke hulp zijn zelfredzaamheid of participatie te verbeteren en de mogelijkheden om met mantelzorg of hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of participatie (zie de artikelen 2.3.2, 2.3.5 en 2.3.9 Wmo 2015). Bovendien was ook het abonnementstarief onafhankelijk van het aantal uren ondersteuning en uit de monitor abonnementstarief zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen dat de invoering van het abonnementstarief heeft geleid tot een sterke toename van het aantal uren ondersteuning per cliënt⁶¹ (de zogenoemde aanzuigende werking van het abonnementstarief heeft vooral plaatsgevonden in de vorm van een forse toename van het aantal cliënten).

Risico op voortijdig afbreken van ondersteuning

Valente en dNggz geven aan dat de ivb kan leiden tot zorgmijding en verwachten dat er een groep cliënten met een hoog bijdrageplichtig inkomen is die vanwege de ivb te vroeg zal stoppen met ambulante ondersteuning, wat tot ernstiger problematiek kan leiden. Ook de Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW) heeft eerder⁶² aangegeven een risico te zien dat cliënten te vroeg stoppen met begeleiding omdat het langzaam afbouwen van de begeleiding geen invloed heeft op de hoogte van de eigen bijdrage. In gevallen waar sprake is van ernstige psychische problematiek en er een traject is geweest van ambulantisering, leert de ervaring dat beëindiging van de ambulante ondersteuning na verloop van tijd alleen een nieuwe (en veel duurdere) klinische opname tot gevolg zou hebben. Valente en dNggz verwachten daarom, zeker voor de meer complexe doelgroep, een toename van de maatschappelijke kosten.

De regering vindt met Valente en dNggz dat het niet wenselijk is als cliënten hun ambulante ondersteuning vroegtijdig afbreken als dit niet verantwoord is. Op basis van het onderhavige besluit kunnen gemeenten cliënten ontheffing verlenen van de ivb wanneer de verschuldigdheid van de ivb – gelet op voortdurende of meervoudige problematiek van de cliënt – nadelige gevolgen zou hebben voor de doelstellingen van een integrale dienstverlening aan de cliënt of de veiligheid en leefbaarheid van diens omgeving.

Als het om lichtere vormen van maatschappelijke ondersteuning gaat (zoals begeleiding die plaatsvindt in het kader van het afschalen van een ambulant traject of in de context van een zogenoemde waakvlamfunctie), hebben gemeenten ook de ruimte om die ondersteuning als algemene voorziening aan te bieden. Voor een algemene voorziening is geen ivb verschuldigd. Mocht de gemeente een kleine bijdrage willen vragen voor zo'n algemene voorziening, dan moet die eigen bijdrage – op grond van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 – financieel passend zijn voor de doelgroep. De cliënt hoeft dan geen (financiële) prikkel te ervaren om eerder te stoppen dan nodig met deze vorm van nazorg.

⁶¹ Uit de vierde rapportage van de Monitor Abonnementstarief (bijlage bij Kamerstukken II 2022/23, 29 538, nr. 345) kan weliswaar worden afgeleid dat de gemiddelde uitgaven per cliënt huishoudelijke hulp tussen 2018 en 2021 met bijna 10% zijn toegenomen (van 2535 euro naar 2783 euro), maar dit is mede het gevolg geweest van de introductie van nieuwe loonschalen (zie blz. 40). Over de periode 2019-2021 zijn de lonen in de VVT-sector (incl. hulp bij het huishouden) met circa 7,5% verhoogd. Daarnaast meldt de derde rapportage van de Monitor Abonnementstarief (bijlage bij Kamerstukken II 2021/22, 29 538, nr. 331) dat diverse gemeenten maatregelen hebben genomen om de Wmo-uitgaven te beperken, bijvoorbeeld door beschikkingen af te geven voor een minder groot aantal uren per week (blz. 13, 45).

⁶² In het kader van de internetconsultatie bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015.

CONCEPT

De Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 geeft gemeenten ook ruimte om voor bepaalde maatwerkvoorzieningen, bijvoorbeeld een maatwerkvoorziening in de vorm van een (zeer) kleine hoeveelheid begeleiding per maand, eventueel geen eigen bijdrage te vragen. Het onderhavige besluit regelt daarnaast ook dat gemeenten bij verordening kunnen bepalen dat (bepaalde groepen) cliënten een lagere eigen bijdrage dan de ivb verschuldigd zijn, in de uitzonderlijke situatie dat bij die cliënten wordt ingeschat dat hun maandelijkse ivb hoger zal zijn dan de maandelijkse kosten van hun ondersteuning (zie paragraaf 2.4 van deze nota van toelichting).

Tot slot merkt de regering op dat de maandelijkse kosten van individuele begeleiding doorgaans hoger zullen zijn dan de maandelijks te betalen ivb, dat de ivb is afgestemd op de financiële draagkracht van de cliënt, en dat de cliënt – waar dat kan eventueel in samenspraak met zijn omgeving – ook zelf een verantwoordelijkheid heeft om benodigde ambulante ondersteuning niet te vroeg af te breken.

Relatie ivb met eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang

Valente en dNggz vinden het noodzakelijk dat een uitvoeringstoets wordt gedaan om inzichtelijk te maken wat de risico's en financiële gevolgen zijn van de vervanging van het abonnementstarief door de ivb, voor cliënten in opvang en beschermd wonen, alsmede voor de uitvoeringslasten voor aanbieders van beschermd wonen en opvang. Daarbij wijzen Valente en dNggz op de financieel precaire situatie van deze cliënten.

De vervanging van het abonnementstarief door een ivb heeft in beginsel geen gevolgen voor cliënten in opvang of cliënten beschermd wonen. Cliënten die al een eigen bijdrage voor opvang of beschermd wonen verschuldigd zijn, zijn de ivb niet verschuldigd. De systematiek rondom de eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang wordt met het onderhavige besluit – behoudens een aantal technische aanpassingen – ongemoeid gelaten. Alleen voor zover aanbieders van beschermd wonen en opvang ook ondersteuning thuis leveren (waarvoor de ivb geldt) worden voor hen gevolgen voorzien. Deze effecten zijn reeds in beeld gebracht in de paragrafen 6.2 en 9.2.

Als cliënten de overstap maken van beschermd wonen naar een maatwerkvoorziening met ondersteuning thuis geldt voor hen wel de ivb, waar voorheen het abonnementstarief gold. De financiële gevolgen van de ivb voor cliënten met verschillende inkomens en huishoudenstypen zijn in beeld gebracht in paragraaf 9.1 van deze nota van toelichting.

Termijn waarmee eigen bijdrage maximaal met terugwerkende kracht kan worden opgelegd

Zoals aangegeven, heeft ook brancheorganisatie Actiz gereageerd op een aantal zaken die zijn uitgewerkt in dit besluit. Actiz noemt de koppeling van het startmoment van de eigen bijdrage aan de start van de feitelijke ondersteuning een goed uitgangspunt. Tegelijk is Actiz kritisch op het besluit om de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage⁶³ met terugwerkende kracht kan worden opgelegd te verkorten van twaalf naar drie maanden. Actiz begrijpt de achtergrond van dit besluit, maar volgens Actiz is het in de praktijk niet (altijd) realistisch om de eigen bijdrage binnen drie maanden na het starten van de ondersteuning op te leggen. Een reden die Actiz hierbij onder andere noemt is dat ondersteuning in toenemende mate door onderaannemers wordt geleverd en dat veel gegevensuitwisseling plaatsvindt in een maandcyclus, waarbij de onderaannemer de hoofdaannemer pas na afloop van de maand informeert en de hoofdaannemer weer een maand later de gemeente. Zeker als gaande het proces correcties op fouten nodig zijn in de aangeleverde gegevens, is volgens Actiz al snel meer tijd nodig dan 3 maanden. Actiz noemt daarom als alternatief een maximumtermijn van 6 maanden.

In reactie op deze inbreng van Actiz merkt de regering ten eerste op dat met het onderhavige besluit de termijn waarbinnen gemeenten de start van de ondersteuning bij het CAK moeten

⁶³ Dat wil zeggen: eigen bijdragen in het kader van de Wmo 2015, met uitzondering van eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang.

CONCEPT

melden niet is verkort. Artikel 2f van de Uitvoeringsregeling Wmo 2015, zoals dat luidde voor inwerkingtreding van dit besluit, bepaalde reeds dat de gemeente – binnen één maand na de dag waarop de maatwerkvoorziening is verstrekt – aan het CAK de gegevens moet verstrekken die noodzakelijk zijn voor de vaststelling en de inning van de eigen bijdrage. In dat opzicht is dus geen strengere norm aan gemeenten opgelegd.

Wel zijn de consequenties veranderd van het niet halen van die termijn: waar het CAK eerder de eigen bijdrage – bij een vertraagde gegevensaanlevering – desnoods nog met twaalf maanden terugwerkende kracht kon opleggen, is die termijn met onderhavig besluit verkort naar drie maanden. De regering kiest hiervoor met oog op de bescherming van de cliënt. Daarmee neemt het belang voor gemeenten om gegevens tijdig en correct bij het CAK aan te leveren toe. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit bleek uit data van het CAK dat de tijdigheid en kwaliteit van de gegevensaanlevering verschilt tussen gemeenten.

Hoewel in het kader van de internetconsultatie (veruit) de meeste reacties van de individuele gemeenten geen bewaren tegen de termijn van drie maanden bevatten, pleiten sommige voor een langere termijn (van zes maanden). VNG Realisatie geeft in haar uitvoeringstoets aan dat de verkorting van de genoemde termijn naar 3 maanden uitvoerbaar is, maar dat gemeenten hierbij wel deels afhankelijk zijn van aanbieders en dat zij hier scherpere afspraken met aanbieders over moeten maken. Het signaal van Actiz sluit hierbij aan en laat zien dat een verandering nodig is in de werkwijze van (sommige) aanbieders en gemeenten op het gebied van gegevensuitwisseling om ervoor te zorgen dat alle gemeenten tijdig de juiste gegevens bij het CAK kunnen aanleveren voor de inning van de eigen bijdrage.

De VNG heeft in haar reactie op de internetconsultatie bepleit om gemeenten en aanbieders te ondersteunen bij het doorvoeren van de benodigde aanpassingen. Dit is ter hand genomen. Onder regie van het Ketenbureau i-Sociaal Domein worden samen met aanbieders en gemeenten administratieprotocollen en werkprocessen uitgewerkt om die ondersteuning te bieden. Ook Actiz wordt hierbij betrokken. Daarbij wordt bekeken hoe bij planbare vormen van ondersteuning de werkprocessen zo kunnen worden ingericht dat gegevensaanlevering vanuit de aanbieder over de start van de ondersteuning vervroegd kan worden om zo de tijdigheid en kwaliteit van de gegevensaanlevering van gemeenten aan het CAK te verbeteren.

10.2 Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)

Dit besluit is op 4 juni 2024 voor advies voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (hierna: ATR). Het ATR heeft op 5 juli 2024 advies uitgebracht. Het ATR heeft geadviseerd het besluit niet vast te stellen, tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden. Het ATR brengt hiermee tot uitdrukking dat het de onderbouwing van de maatregelen van dit besluit, zoals was voorgelegd aan het Adviescollege, onvoldoende acht. Het Adviescollege benadrukt dat dit dictum geen uitspraak is over de wenselijkheid van maatregelen om het beroep op Wmo-voorzieningen te beperken. Het ATR heeft de volgende vier aanbevelingen gedaan:

In relatie tot de onderbouwing van het nut en de noodzaak van de maatregelen, adviseert het ATR:

1. bij elk afzonderlijk onderdeel van het besluit (afwijking, uitzondering en detaillering) de toename van de complexiteit voor de burger expliciet en zichtbaar in de weging van nut en noodzaak te betrekken;
2. daarbij specifiek te motiveren dat het onderdeel niet tot complexiteit en uitvoeringsproblemen gaat leiden.

In relatie tot de werkbaarheid van de maatregelen adviseert het ATR:

3. om in de analyse van de effecten voor het doenvermogen van burgers het risico van non-gebruik te betrekken en te beschrijven hoe de regeling (ook) voor deze groep burgers werkbaar is te maken.
4. om in het kader van de doenvermogenstoets een praktijkproef of praktijksimulatie onder burgers uit te voeren.

CONCEPT

Het ATR heeft geen opmerkingen over de in de nota van toelichting gegeven beschrijving en berekening van de gevolgen voor de regeldruk.

De regering heeft de bovengenoemde vier adviezen van het ATR overgenomen. Hieronder wordt kort ingegaan op de overwegingen van het ATR bij deze adviezen en wordt toegelicht hoe de regering opvolging heeft gegeven aan deze adviezen. Daarbij wordt eerst ingegaan op de adviezen 1 en 2 (over de onderbouwing van nut en noodzaak van het besluit) en vervolgens op de adviezen 3 en 4 (over de werkbaarheid van het besluit).

Adviezen 1 en 2: onderbouwing nut en noodzaak

Het eerste advies licht het ATR als volgt toe. Het ATR schrijft dat het ontwerpbesluit op zich al wel per onderwerp motiveert waarom uitzonderingen, afwijkingen en detailleringen noodzakelijk en gewenst zijn. In zoverre geeft de onderbouwing van nut en noodzaak bij het ATR geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Volgens het college is in de onderbouwing echter niet expliciet zichtbaar gemaakt of en in welke mate de toename van de complexiteit voor de burger in de weging van nut en noodzaak van het onderdeel een rol heeft gespeeld. Inzicht hierin is noodzakelijk omdat de toelichting als één van de vier uitgangspunten bij de inrichting en invulling van de ivb formuleert dat *“onnodige complexiteit wordt vermeden om uitvoeringsproblematiek uit het verleden (met nadelige consequenties voor de burger) in de toekomst te voorkomen”*.

De regering heeft dit advies opgevolgd door bij de beschrijving van de hoofdlijnen van het onderhavige besluit, in de paragrafen 2.3 tot en met 2.10 van deze nota van toelichting, per onderdeel expliciet te beschrijven hoe uitwerking en invulling is gegeven aan de uitgangspunten voor de eigenbijdragesystematiek, zoals geformuleerd in paragraaf 2.2 van deze nota van toelichting (waaronder het uitgangspunt dat onnodige complexiteit wordt vermeden). Daarover zijn aan de paragrafen 2.3 tot en met 2.10 sub paragrafen toegevoegd met de kop ‘Toetsing aan uitgangspunten eigenbijdragesystematiek’. Zodoende wordt per onderdeel expliciet zichtbaar hoe de regering een eventuele toename van complexiteit – waar die aan de orde is – heeft meegewogen in de weging van nut en noodzaak van dat onderdeel.

Het tweede advies heeft de regering zo opgevat dat gemotiveerd moet worden waarom een toename van complexiteit, waar dat aan de orde is, niet tot uitvoeringsproblematiek zal leiden. De regering heeft aan dit advies opvolging gegeven door in de paragrafen 2.3 tot en met 2.10 van deze nota van toelichting, bij de hiervoor genoemde toetsing aan de uitgangspunten van de eigenbijdragesystematiek, ook in te gaan op de vraag hoe de uitvoerbaarheid van de betreffende regelgeving is geborgd. Daarnaast is opvolging gegeven aan dit advies van het ATR door in hoofdstuk 10 van deze nota van toelichting in te gaan op de uitvoeringstoetsen van het CAK en VNG Realisatie (alsmede op de bestuurlijke reactie van de VNG daarbij) die bij dit besluit zijn uitgevoerd en waarin de uitvoerbaarheid van de verschillende onderdelen van dit besluit expliciet zijn getoetst.

Met deze toevoegingen is scherper zichtbaar geworden welke onderdelen van het besluit wel en niet leiden tot een toename van complexiteit en hoe de regering dat heeft afgewogen. Hieruit komen de volgende rode lijnen naar voren:

- Veel van de uitzonderingen die in dit besluit zijn opgenomen, waren voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook reeds van toepassing op het abonnementstarief en leiden daarom ten opzichte van die periode niet tot een toename van complexiteit. Het gaat hier om uitzonderingen die toen niet tot problemen in de uitvoering hebben geleid. Het zijn uitzonderingen die onder andere noodzakelijk zijn voor de toepassing van de menselijke maat en het beperken van stapeling van eigen bijdragen en die daarom worden gehandhaafd. Bovendien gaat het om uitzonderingen die onverminderd van belang zouden zijn bij een keuze voor de door het ATR genoemde beleidsalternatieven (waaronder het alternatief van een ‘getrapte ivb’, zie paragraaf 2.3). Deze uitzonderingen betreffen:
 - o de regels rond anticumulatie van de ivb met andere eigen bijdragen (paragraaf 2.5);

CONCEPT

- nagenoeg alle in het besluit opgenomen ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden (paragraaf 2.6).
- Op een aantal onderdelen leidt het onderhavige besluit tot een afname van de complexiteit voor cliënten en een afname van het beroep op hun doenvermogen, ten opzichte van de periode waarin het abonnementstarief nog van toepassing was:
 - de vrijstelling voor zogenoemde niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens komt te vervallen. Deze vrijstelling leidde in de praktijk tot moeilijk uitlegbare verschillen tussen burgers (paragraaf 2.3);
 - de regels rond het starten en pauzeren van de eigen bijdrage zijn verhelderd en landelijk geüniformeerd: de eigen bijdrage start pas nadat de ondersteuning daadwerkelijk is geleverd, wat een intuïtief logisch en eenvoudig te begrijpen startmoment is voor de burger (paragraaf 2.8);
 - het verkorten van de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd van twaalf naar drie maanden (paragraaf 2.9): dit schept helderheid en beschermt de cliënt tegen de impact van vertragingen en onjuistheden in de uitvoering;
 - de heldere termijnen voor meldingen en besluiten die in dit besluit zijn opgenomen (paragraaf 2.10). Het CAK merkt hierover op dat deze termijnen bijdragen aan een snellere vaststelling of herziening van de eigen bijdrage. Zo leiden deze termijnen er bijvoorbeeld toe dat burgers niet onnodig lang hoeven te wachten op de correctie van een foutieve start- of stopdatum van de eigen bijdrage wanneer de gemeente niet reageert op een informatieverzoek van het CAK.
- Niet alle complexiteit raakt de cliënt in negatieve zin. Soms zorgen extra regels juist voor een betere cliëntbescherming en/of voor meer opties voor persoonlijk maatwerk voor de burger. Een belangrijke voorwaarde die vervuld moet zijn om regels toe te kunnen voegen die leiden tot een beter eindresultaat voor de cliënt, is dat dit in nauwe afstemming gebeurt met de uitvoerende partijen. Alleen dan is namelijk ook een goede uitvoerbaarheid te borgen. Dat heeft de regering bij dit besluit uitvoerig gedaan door reeds in de ontwerpfase de voorstellen periodiek te bespreken in een tweewekelijkse 'Ketenwerkgroep uitvoeringsaspecten', waarin naast het ministerie van VWS, ook het CAK, het Ketenbureau i-Sociaal-Domein, de VNG, VNG Realisatie, en het Zorginstituut Nederland vertegenwoordigd waren. Dit is in overeenstemming met lessen die zijn terug te vinden in het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, namelijk dat er voorafgaand aan nieuw beleid meer aandacht moet zijn voor de uitvoerbaarheid van politieke wensen, maar ook dat wet- en regelgeving de mogelijkheid zou moeten bieden tot maatwerk voor onvoorziene effecten van wetgeving en voor het kunnen toepassen van de menselijke maat.⁶⁴

Advies 3 en 4: werkbaarheid van de maatregelen voor de burger

Het ATR heeft ook aanbevelingen gedaan om de zogenoemde werkbaarheid van de maatregelen voor de burger te vergroten. Het ATR schrijft dat niet alle burgers het systeem van de eigen bijdrage bij maatschappelijke ondersteuning zullen begrijpen, en dat daarmee het risico op non-gebruik (zorgmijding) zeer reëel is. Het ATR geeft aan dat het risico bestaat dat mensen die maatschappelijke ondersteuning nodig hebben, geen contact met de gemeente zoeken omdat ze niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden of al zijn afgehaakt bij de verkenning van de mogelijkheden omdat het allemaal veel te ingewikkeld is. De complexiteit van het stelsel kan volgens het ATR zo de effectiviteit ervan onder druk zetten.

In de versie van het besluit dat voor toetsing aan het ATR was voorgelegd, werd dit risico niet benoemd. Het ATR adviseert daarom om in de analyse van de effecten voor het doenvermogen van burgers het risico van non-gebruik te betrekken en te beschrijven hoe de regeling (ook) voor deze groep burgers werkbaar is te maken. Het ATR benadrukt daarbij dat maatregelen om cliënten

⁶⁴ Zie Kamerstukken II 2020/21, 35 510, nr. 2, blz. 28-29. In de kabinetsreactie op dit verslag staat dan ook onder andere dat de inzet is om waar nodig bevoegdheden met beoordelingsruimte in wetten op te nemen. Zie Kamerstukken II 2020/21, 35 510, nr. 4, blz. 10.

CONCEPT

bij het keukentafelgesprek (het onderzoek op basis van artikel 2.3.2. Wmo 2015) te ondersteunen niet volstaan, omdat die uitsluitend zijn gericht op de groep die de weg naar de gemeente wel weet te vinden. Ook adviseert het ATR om in het kader van de doenvermogenstoets een praktijkproef of praktijksimulatie onder burgers uit te voeren.

De regering heeft deze aanbevelingen opgevolgd door het uitvoeren van een aantal zogenoemde klantreizen met kleine groepen Wmo-cliënten en door in paragraaf 6.1 van deze nota van toelichting in te gaan op het risico van non-gebruik en te beschrijven hoe de regering dit risico wil beperken. Bij de maatregelen om het risico op non-gebruik te beperken heeft de regering aangesloten bij de aanbevelingen van het Sociaal en Cultureel Planbureau in het rapport '*Zien, luisteren en helpen. Wat gemeenten kunnen doen voor een beter bereik in het sociaal domein*'.⁶⁵ Daarin beveelt het SCP aan om mensen die ondersteuning nodig hebben maar die behoefte niet bij de gemeente kenbaar maken, niet te beschouwen als non-gebruikers, maar vooral als inwoners die niet zijn bereikt. Om deze mensen beter te kunnen bereiken beveelt het SCP aan om:

- na te gaan hoe zij bereikt kunnen worden op een manier die aansluit bij hun behoeften;
- ondersteuning niet alleen via (digitale) loketten te bieden, maar ook op mensen af te stappen;
- om ervaringsdeskundigen te betrekken.

Om hier invulling aan te geven, zijn en worden een aantal klantreizen uitgevoerd met groepen cliënten en is er daarnaast ook contact (geweest) met de cliëntorganisatie van het CAK, andere cliëntorganisaties en andere partijen die in direct contact staan met cliënten, in het bijzonder gemeenten en zorgaanbieders.

Bij de genoemde klantreizen is ook nader zicht ontstaan op de groep die mogelijk schrikt van de berichten over een nieuwe ivb, de consequenties onvoldoende overziet en daarom mogelijk geen beroep (meer) doet op de Wmo 2015. Zij ontvangen bijvoorbeeld (delen van) informatie tijdens een gesprek binnen het eigen netwerk, op straat, tijdens een contact met een hulpverlener, lezen een kop in de krant of zien uitlatingen op social media, worden bezorgd over de kosten en kunnen om die reden afhaken.

In overleg met communicatiedeskundigen van onder andere het CAK is – in aanloop naar en naar aanleiding van de bovengenoemde klantreizen – een aantal doelgroepen met specifieke kenmerken in beeld gebracht. In de communicatiestrategie wordt rekening gehouden met deze afzonderlijke groepen, de momenten en situaties waarop zij mogelijk over de ivb horen en mogelijke emoties die dit kan oproepen. Voor ieder van deze doelgroepen wordt nagedacht over specifieke kernboodschappen, effectieve inzet van communicatiekanalen en communicatieproducten. Met communicatie-experts wordt hierbij ook gewekt aan een strategie om burgers te bereiken die zich niet melden bij de (digitale) loketten van de gemeente.

Wat betreft deze laatste groep hebben gemeenten over het algemeen (voorliggend) beleid om via zogenoemd outreachend werken – bijvoorbeeld binnen welzijn – inwoners op het spoor te komen die een ondersteuningsbehoefte hebben die zij niet bij de gemeente kenbaar maken en waarin die inwoners ook niet zelf kunnen voorzien (bijvoorbeeld vanwege het ontbreken van een sociaal netwerk waar zij een beroep op kunnen doen). Vanuit de gedachte van outreachend werken, werken gemeenten samen met partijen die kunnen helpen om deze groep alsnog te bereiken, zoals buurthuizen, kerken, moskeeën, huisartsen, wijkverpleegkundigen, wijkteams, CJG's en GGD's. Er wordt gewerkt met de inzet van welzijnswerkers en sociale professionals die binnen de wijk vertrouwd worden en met de inzet van belangenorganisaties.

Mede vanuit de klantreizen is er verder het besef dat er bij de ontwikkeling van communicatieproducten ook rekening moet worden gehouden met laaggeletterden, anderstaligen en digibeten. Zo zal in elk geval een infographic worden ontwikkeld waarmee in beeldvorm de ivb wordt uitgelegd en worden speciale flyers ontwikkeld die die bijvoorbeeld via (een aantal van) de bovengenoemde kanalen kunnen worden verspreid.

⁶⁵ Sociaal en Cultureel Planbureau, *Zien luisteren en helpen. Wat gemeenten kunnen doen voor een beter bereik in het sociaal domein*, Den Haag: juni 2024.

CONCEPT

Om continu zicht te houden op de informatiebehoefte, ook bij specifieke doelgroepen worden de klantreizen tijdens de implementatiefase nog een aantal maal herhaald en zal hierover meermaals input over worden opgehaald bij cliëntorganisaties, zorgaanbieders en professionals die in direct contact staan met Wmo-gebruikers.

Door de vervanging van het abonnementstarief door de ivb, is er overigens ook de verwachting bij de regering dat de druk op gemeentelijke Wmo-budgetten zal afnemen en dat het draagvlak bij gemeenten zal toenemen om binnen de Wmo 2015 in te zetten op groepen die het meest kwetsbaar of zorgmijddend zijn.

10.3 CAK

Het CAK is – samen met de andere ketenpartijen VNG, Ketenbureau i-Sociaal domein en Zorginstituut Nederland – nauw betrokken in de ontwerpfasen van dit besluit. Het ontwerp van dit besluit is per brief van 3 juli 2024 formeel aan het CAK voorgelegd voor een uitvoeringstoets. Het CAK heeft deze uitvoeringstoets op 18 juli 2024 opgeleverd in de vorm van een addendum bij haar uitvoeringstoets van 23 februari 2024 bij het toenmalige ontwerp van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Het CAK heeft op 18 februari 2025 een tweede addendum opgeleverd. Vanwege de inhoudelijke samenhang tussen wet en amvb, worden de betreffende uitvoeringstoetsen in samenhang gezien. Een aantal opmerkingen van het CAK is reeds behandeld in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel en blijft hier buiten beschouwing.

Het CAK benoemt in haar uitvoeringstoetsen een aantal randvoorwaarden voor een goede implementatie en uitvoering van de ivb. Een aantal van die randvoorwaarden heeft betrekking op de samenwerking tussen de uitvoerende partijen en het ministerie van VWS. Dit betreft bijvoorbeeld afspraken over de communicatie naar de burger en rond (de monitoring van) de kwaliteit van de gegevensaanlevering. Aan deze randvoorwaarden is uitwerking en invulling gegeven binnen de ketenbrede governancestructuur⁶⁶ die in voorbereiding op de invoering van de ivb is ingericht.

In de uitvoeringstoets die het CAK heeft opgeleverd in het kader van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 (d.d. 23 februari 2024), noemt het CAK ook een aantal specifieke maatregelen die noodzakelijk – en daarmee randvoorwaardelijk – zijn voor een goede uitvoering van de ivb. Het CAK constateert dat die maatregelen in het onderhavige besluit zijn opgenomen:

- Ten eerste gaat het hier om het maximeren van de termijn waarmee de ivb met terugwerkende kracht kan worden opgelegd op drie maanden (in plaats van de twaalf maanden waarmee het abonnementstarief voorheen met terugwerkende kracht kon worden opgelegd). Zie ook paragraaf 2.9 van deze nota van toelichting.
- Ten tweede betreft dit het helder definiëren van de startdatum van de eigen bijdrage en van (het recht op) pauzering van de eigen bijdrage, zodat op basis daarvan ook het digitale berichtenverkeer tussen CAK en gemeenten kan worden geüniformeerd (wat leidt tot minder administratieve lasten voor de keten). Zie ook paragraaf 2.8 van deze nota van toelichting.

Het CAK constateert daarnaast dat opvolging en invulling is gegeven aan de aanbevelingen van het CAK⁶⁷ om een aantal zaken in het onderhavige besluit te regelen. Het CAK noemt hierbij onder andere de termijn van vier weken die in het onderhavige besluit voor gemeenten is opgenomen om op informatieverzoeken van het CAK te reageren (bijvoorbeeld naar aanleiding van een bezwaar van een cliënt). Ook betreft dit de daaraan gekoppelde bevoegdheid voor het CAK om, na het verstrijken van die termijn, een oordeel te vormen op basis van de beschikbare gegevens, ook

⁶⁶ Dit is een structuur met diverse werkgroepen en een landelijke stuurgroep onder voorzitterschap van het ministerie van VWS waarin in elk geval CAK, VNG, Ketenbureau i-Sociaal Domein en Zorginstituut Nederland vertegenwoordigd zijn en waarin de implementatie van de ivb gezamenlijk is voorbereid en ter hand is genomen. In de stuurgroep zijn ook go/no-go momenten vastgesteld aan de hand waarvan bewaakt wordt of de voorwaarden voor een verantwoorde implementatie tijdig worden vervuld.

⁶⁷ Dit zijn aanbevelingen uit de uitvoeringstoets van het CAK d.d. 23 februari 2024, bij het toenmalige voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015.

als de gemeente dan nog niet heeft gereageerd. Artikel 3.4, vijfde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelt beide zaken (hier is in paragraaf 2.10 van deze nota van toelichting nader op ingegaan). Het CAK merkt in zijn algemeenheid op dat de termijnen die in artikel 3.4 zijn opgenomen bijdragen aan een snellere vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

Wat betreft de regels rond kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en/of woningaanpassingen (zie artikel 3.8c Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting) schrijft het CAK dat in het onderhavige besluit “voor de meest optimale variant van kostprijsbewaking is gekozen”. Het CAK benadrukt daarbij dat het nodig is om vast te houden aan de ontwerpkeuze dat – zodra het CAK aan de gemeente heeft gemeld dat de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing wordt bereikt – de gemeente zelf beoordeelt en aan het CAK doorgeeft of er aan de cliënt nog andere vormen van ondersteuning worden geleverd waarvoor de ivb verschuldigd is en of er nog een ander hulpmiddel of een andere woningaanpassing is waarvoor een kostprijs aan het CAK moet worden doorgegeven. De gemeente beschikt namelijk reeds over de informatie die hiervoor nodig is. Als het CAK dit zou moeten beoordelen zou dat betekenen dat het CAK van de gemeente (een grote hoeveelheid) informatie over de verschillende geleverde vormen van ondersteuning zou moeten ontvangen, zonder dat altijd sprake is van een afdoende doelbinding.⁶⁸ Het CAK heeft immers geen inhoudelijke gegevens over verstrekte ondersteuning nodig om de eigen bijdrage te kunnen berekenen.

Het CAK noemt de implementatie van de kostprijsbewaking wel impactvol en complex. Een reden hiervoor is dat het CAK de kostprijsbewaking voor alle gemeenten moet gaan uitvoeren. Een andere reden is dat de implementatie van kostprijsbewaking nieuwe functionaliteiten vereist in de werkprocessen en de ICT van gemeenten en het CAK, alsmede in (de standaard voor) het onderlinge digitale berichtenverkeer, waarbij rekening moet worden gehouden met veel verschillende scenario's. Het is belangrijk dat dit zorgvuldig gebeurt: als het proces van kostprijsbewaking niet goed in de systemen en het berichtenverkeer geborgd wordt, is er een groot risico op fouten, zo meldt het CAK. Mede om hiervoor de benodigde tijd te creëren heeft de regering eerder besloten de beoogde invoeringsdatum van de ivb op te schuiven naar 1 januari 2027 (terwijl eerder de ambitie was om de ivb per 1 januari 2026 in te voeren).⁶⁹ Dit is door het CAK als positief beoordeeld. Het CAK beaamt dat dit de kans biedt om het proces van kostprijsbewaking beter in de systemen te verwerken en de ondersteuning van het proces van de ivb via het berichtenverkeer beter te borgen op zowel de korte als de langere termijn.

10.4 Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)

De NZa is verzocht om een toezichts- en handhavingstoets. Bij brief van 12 juli 2024 heeft de NZa laten weten een nieuwe toets niet nodig te achten vanwege de sterke samenhang van het ontwerpbesluit met het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, waarover de NZa op 24 februari 2024 al een toets heeft uitgebracht. De NZa constateert dat een groot deel van de opmerkingen uit die toets zijn verwerkt in het ontwerpbesluit.

Wel formuleert de NZa vooral in vragende vorm enkele aandachtspunten in de kantlijn bij het ontwerp van de nota van toelichting. Hieronder worden de vragen van de NZa kort beantwoord.

- De kostprijs in het kader van de kostprijsbewaking wordt bepaald door de gemeente. Daarbij dient de gemeente wel rekening te houden met de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op de datum van levering. Indien een pgb is verstrekt, geldt als kostprijs het deel van het budget dat volgens de beschikking is toegekend voor het hulpmiddel of de woningaanpassing.

⁶⁸ Doelbinding houdt in dat persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden moeten worden verzameld, en dat zij vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze mogen worden verwerkt.

⁶⁹ Kamerstukken II 2024/25, 29 538, nr. 365. Het werd noodzakelijk geacht de beoogde invoeringsdatum te verschuiven omdat er voldoende tijd moet zitten tussen de publicatie van de wet- en regelgeving over de ivb en het moment van inwerkingtreding en om zo aan zowel burgers, aanbieders van ondersteuning, als aan uitvoerende partijen – zoals het CAK en gemeenten – de gelegenheid te bieden zich goed voor te bereiden op de wet- en regelgeving.

CONCEPT

- Om cumulatie van de ivb met een eigen bijdrage voor beschermd wonen tegen te gaan, kan het CAK op grond van artikel 5.1.3 Wmo 2015 zoals gewijzigd met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, nagaan of een cliënt een eigen bijdrage voor beschermd wonen verschuldigd is.
- Het uitvoeren van kostprijsbewaking voor één hulpmiddel of woningaanpassing per keer is eenvoudiger en minder foutgevoelig dan voor alle hulpmiddelen en woningaanpassingen tegelijk. De cliënt weet dat hij in totaal nooit meer eigen bijdrage betaalt dan de kostprijs van de hulpmiddelen die hij geleverd krijgt en dat de eigen bijdrage stopt wanneer de levering stopt (en er geen andere vormen van ondersteuning worden geboden). Het ontwerpbesluit biedt de grondslag om bij ministeriële regeling indien nodig de transparantie van de kostprijsbewaking richting de cliënt nader te regelen.
- Wat de reden van een onderbreking is die aanleiding geeft tot pauzering van de eigen bijdrage, is niet relevant voor het CAK. Over (de onderbreking van) de levering van voorzieningen kan de cliënt contact opnemen met de aanbieder en de gemeente.
- De eigen bijdragen voor beschermd wonen kent een eigen systematiek. Het is nu niet realistisch om ook voor beschermd wonen de termijn waarmee met terugwerkende kracht een eigen bijdrage opgelegd kan worden terug te brengen tot drie maanden.
- Het klopt dat de gemeente alsnog met vertraging informatie kan verstrekken waar het CAK naar aanleiding van een signaal van de cliënt om heeft verzocht. De termijn waarmee een eigen bijdrage wordt herzien – indien de informatie van de gemeente daar aanleiding toe geeft – kan dan wel beperkt worden tot (minder dan) drie maanden. Onder omstandigheden kan zelfs geheel worden afgezien van een herziening.

10.5 Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden

In het kader van dit besluit is ook een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (hierna: UDO) uitgevoerd.⁷⁰ De UDO is meer dan een toets op uitvoerbaarheid. Het is een proces waarbij medeoverheden vroegtijdig worden betrokken bij het ontwikkelen van nieuwe beleidsvoornemens.

Sinds het voorjaar van 2023, heeft het ministerie van VWS overleg gevoerd met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG), VNG Realisatie en op onderdelen – via de VNG – ook met enkele individuele gemeenten, over de beleidsvoornemens om het toenmalige abonnementstarief te vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. In het kader van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 heeft VNG Realisatie in februari 2024 een eerste uitvoeringstoets gepubliceerd bij de uitgewerkte contouren van deze beleidsvoornemens. Als sluitstuk van de UDO heeft VNG Realisatie ook op de internetconsultatieversie van het onderhavige besluit een uitvoeringstoets uitgevoerd, die op 6 augustus 2024 is aangeboden aan het ministerie van VWS. De VNG heeft in het kader van de UDO op 29 juli 2024 een bestuurlijke weging gegeven. Ook heeft de VNG op 15 juli 2024 nog separaat gereageerd in het kader van de internetconsultatie.

De VNG is blij met de invoering van de ivb en hecht hier veel waarde aan. In de ogen van de VNG zal de invoering er aan bijdragen dat de Wmo 2015 toegang biedt tot maatschappelijke ondersteuning aan inwoners die ondersteuning nodig hebben en niet in staat zijn die zelf op andere wijze te organiseren.

Wat betreft de ontwerpen van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 en het onderhavige besluit die aan de VNG zijn voorgelegd, merkt de VNG op dat die uitvoerbaar zijn, maar dat de invulling op onderdelen wat gemeenten betreft anders zou moeten (zie verderop in deze paragraaf) en dat de uitvoerbaarheid op een aantal onderdelen voor gemeenten beter kan. De VNG pleit op die onderdelen voor een betere balans tussen aandacht voor het perspectief van de cliënt en de uitvoerbaarheid en regeldruk voor de gemeenten. De regering heeft naar aanleiding van die inbreng een aantal zaken in het onderhavige besluit aangepast (die later in deze paragraaf concreet worden toegelicht).

⁷⁰ Kamerstukken II 2022/23, 33 047, nr. 25

CONCEPT

Verder maakt de VNG een aantal algemene opmerkingen. Die gaan over:

- het belang van een tijdige voorbereiding en de ondersteuning van gemeenten daarbij
- de beleidsruimte die aan gemeenten wordt gegeven (in onderhavig besluit en de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015)
- de zorgen van gemeenten bij de uitname uit het Gemeentefonds die aan de invoering van de ivb gekoppeld is en over de in- en uitvoeringskosten voor gemeenten die met de invoering samenhangen.

Hieronder worden eerst de algemene opmerkingen van de VNG besproken en wordt daarna ingegaan op de specifieke opmerkingen en aanbevelingen van de VNG.

Algemene opmerkingen

Belang van tijdige voorbereiding en ondersteuning gemeenten

De VNG geeft aan dat met name wat betreft het onderdeel kostprijsbewaking de uitvoering van de ivb voor gemeenten complexer is dan de uitvoering van het abonnementstarief. Om dit goed te laten verlopen, is het volgens de VNG van belang dat de automatisering van deze taak bij gemeenten – en de daarvoor benodigde aanpassingen in het digitale berichtenverkeer met het CAK – tijdig gerealiseerd kunnen worden. Verder onderstreept de VNG dat het van belang is om gemeenten op beleids- en uitvoerend niveau tijdig mee te nemen in wat er gaat veranderen en wat zij moeten doen in de voorbereiding op de invoering van de wet- en regelgeving in relatie tot de vervanging van het abonnementstarief. Ook ten aanzien van het onderwerp ‘pauzering van de eigen bijdrage’ benoemt de VNG het belang van een goede ondersteuning via het digitale berichtenverkeer en het tijdig meenemen van gemeenten bij de voorbereidingen op de implementatie.

De regering onderstreept het belang van deze punten en heeft in lijn hiermee maatregelen genomen. Om de invoering van de ivb goed voor te bereiden – en ook gemeenten daarbij te ondersteunen – is een ketenbrede programma-organisatie ingericht, waarvan naast het ministerie van VWS en het CAK ook de VNG, het Ketenbureau i-Sociaal Domein en het Zorginstituut Nederland deel uitmaken. Vanuit deze programma-organisatie wordt de planning – die gericht is op tijdige inrichting van werkprocessen en automatisering van gemeentelijke taken – bewaakt en is er veelvuldig overleg met gemeenten, zowel om informatie met gemeenten te delen, als om bij hen op te halen welke informatie- en ondersteuningsbehoefte zij hebben. Er worden goed bezochte inloopspreekuren en klankbordgroepen voor en met gemeenten georganiseerd. Daarnaast worden er diverse producten ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen tijdens de voorbereiding, denk aan handreikingen, draaiboeken, een administratieprotocol met werkprocessen, voorbeeldteksten, formats en een toolkit voor burgercommunicatie. Ook bij de ontwikkeling van deze producten worden gemeenten betrokken. Tijdens de voorbereidingsperiode wordt de voortgang per gemeente gemonitord, zodat waar nodig het gesprek wordt gevoerd over benodigde acties als een gemeente problemen ervaart. Ook is er nauw contact met gemeentelijke softwareleveranciers en aanbieders over de voortgang van de inrichting van kostprijsbewaking.

Beleidsruimte gemeenten

De VNG geeft aan dat er met de voorgelegde wet- en regelgeving meer landelijke uniformiteit komt en minder (beleids-)ruimte voor gemeenten voor lokale keuzes en lokale (politieke) inkleuring. In haar reactie op het ontwerpbesluit licht de VNG dat niet verder toe, maar in haar eerdere reactie op het ontwerp van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, gaf de VNG aan hiermee met name te doelen op de volgende drie zaken:

- de vrijstelling van de eigen bijdrage voor cliënten onder de 18, zoals geregeld in de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, waardoor de mogelijkheid voor gemeenten is vervallen om aan ouders van minderjarige cliënten eventueel een eigen bijdrage voor een woningaanpassing te vragen;

CONCEPT

- de verkorting van de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd van twaalf naar drie maanden (zoals geregeld in het onderhavige besluit);
- de bepalingen rond het tegengaan van mogelijke stapeling van een eigen bijdrage voor een algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening of zorg in het kader van de Wlz (zoals opgenomen in het onderhavige besluit).

Alvorens op het thema beleidsruimte in te gaan, merkt de regering hierbij vooraf op dat alleen bij het eerste punt dat de VNG noemt, sprake is van een inperking van beleidsruimte ten opzichte van de periode voor de inwerkingtreding van dit besluit.

- Wat betreft de termijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd hadden gemeenten ook voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit al geen beleidsruimte om hier zelf over te beslissen. De maximumtermijn was ook toen landelijk vastgelegd in regelgeving (toen nog op 12 maanden, nu op 3 maanden) en alleen het CAK had de ruimte om – in bepaalde situaties de termijn eventueel nog verder te verkorten. Dat blijft zo. De regering ziet deze termijn bovendien als onderdeel van het administratieve proces rond de eigen bijdrage waarvoor landelijke regels nodig zijn en geen lokale beleidsruimte gewenst is.
- Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit was ook reeds geregeld dat de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie (toen nog het abonnementstarief) niet kon stapelen met andere eigen bijdragen. Ook hier is dus geen sprake van inperking van de beleidsruimte.

Specifiek wat betreft de mogelijkheid om van ouders eventueel een eigen bijdrage te vragen voor een woningaanpassing voor hun minderjarige kind, is wel sprake van een inperking van de beleidsruimte. De wettelijke bepaling die dit regelde, is met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 geschrapt en vervangen is door een bepaling die regelt dat cliënten onder de 18 geen eigen bijdrage verschuldigd zijn. De reden hiervoor was dat de regels over wie in welke situatie (niet) als ouders konden worden beschouwd complex en moeilijk uitlegbaar waren. Daarnaast is de Wmo 2015 op deze manier meer in lijn gebracht met andere wetten op het terrein van de zorg op grond waarvan voor personen onder de achttien jaar in beginsel ook geen eigen bijdragen betaald hoeven te worden.⁷¹

Dat op het bovenstaande specifieke punt de beleidsruimte voor gemeenten minder is geworden betekent echter niet dat de beleidsruimte voor gemeenten in den brede is ingeperkt.

Wat betreft maatwerkvoorzieningen hebben gemeenten op grond van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 bijvoorbeeld beleidsruimte om bij verordening af te bakenen voor welke maatwerkvoorzieningen wel of geen een eigen bijdrage verschuldigd is.⁷² Ook kunnen gemeenten bij verordening groepen cliënten op basis van hun inkomen vrijstellen van de verplichting om ivb te betalen (in het kader van zogenoemd minimabeleid). Daarnaast hebben gemeenten bijvoorbeeld ruimte om beleid te voeren in het kader van het verlenen van ontheffingen aan individuele cliënten.⁷³ De regering heeft er wel bewust voor gekozen om de manier waarop de ivb wordt berekend, op landelijk niveau te regelen en gemeenten op dat punt

⁷¹ Voor jeugdzorg op grond van de Jeugdwet gelden geen eigen bijdragen, cliënten onder de achttien jaar zijn vrijgesteld van het betalen van een bijdrage voor langdurige zorg als bedoeld in de Wet langdurige zorg, en voor zorgverzekeringen als bedoeld in de Zorgverzekeringswet geldt voor verzekerden onder de achttien jaar geen nominale premie of eigen risico, terwijl voor hen bovendien een vrijstelling geldt van het betalen van zorggebonden eigen bijdragen voor mondzorg. Wel betalen ze, indien ze de desbetreffende zorg gebruiken, zorggebonden eigen bijdragen voor onder andere geneesmiddelen en hulpmiddelen.

⁷² Daarbij kunnen zij die maatwerkvoorzieningen breed afbakenen, bijvoorbeeld alle dagbesteding en begeleiding – of juist smal en specifiek, bijvoorbeeld individuele begeleiding van minder dan 2 uur per maand.

⁷³ Daarnaast houden gemeenten de mogelijkheid om voor vervoer een separate eigen bijdrage te vragen, bijvoorbeeld in de vorm van een kilometervergoeding die de vervoerder kan innen. Verder krijgen gemeenten ruimte om in uitzonderingssituaties van cliënten – in plaats van de ivb – zelf een lagere eigen bijdrage van de client te vragen en die te innen (die onafhankelijk van het inkomen en vermogen).

CONCEPT

geen beleidsruimte te geven. Dit is nodig uit oogpunt van uitvoerbaarheid voor het CAK en om onnodige complexiteit te vermijden.

Wat betreft algemene voorzieningen neemt de beleidsruimte toe. Voor de meeste algemene voorzieningen waren gemeenten ook voorheen al vrij om – binnen bepaalde randvoorwaarden – een eigen bijdrage te vragen en te innen. In de praktijk gaat het daarbij meestal om een lage onkostenvergoeding of deelnemersbijdrage. Echter, specifiek voor zogenoemde algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie, mochten gemeenten toen alleen het abonnementstarief als eigen bijdrage vragen. Met de inwerkingtreding van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, is die beperking komen te vervallen. Daarmee zijn de regels die voor algemene voorzieningen gelden ook van kracht op dit specifieke type algemene voorziening.

Zorgen over uitname uit Gemeentefonds/ zorgen over in- en uitvoeringskosten

De VNG heeft ook aangegeven zich zorgen te maken over de uitname van € 225 miljoen uit het Gemeentefonds die gekoppeld is aan de invoering van de ivb. De VNG noemt het onzeker of deze besparing reëel is. In reactie hierop merkt de regering op dat de budgettaire gevolgen van de vervanging van het abonnementstarief door de ivb zijn gebaseerd op kwantitatief onderbouwde ramingen. Daarbij is, zoals ook aangegeven in paragraaf 9.3 van deze nota van toelichting, rekening gehouden met de verwachting dat de geraamde structurele netto besparing bij gemeenten (van € 390 miljoen) niet in het eerste jaar al volledig zal worden gerealiseerd, maar geleidelijk zal worden bereikt, waarbij wel de verwachting is dat in het jaar van invoering meer dan € 225 miljoen netto kostendaling bij gemeenten zal worden gerealiseerd.

Gemeenten maken zich ook zorgen over de in- en uitvoeringskosten die met het onderhavige besluit en de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 samenhangen. De VNG wil hier graag nader onderzoek naar.

De reactie van de regering daarop is als volgt. In het kader van de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) bij zowel de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, als het onderhavige besluit heeft het ministerie van VWS aan VNG Realisatie gevraagd om een schatting te maken van deze kosten. Uit beide uitvoeringstoetsen van VNG Realisatie blijkt dat een schatting van deze kosten op landelijk niveau lastig te maken is, omdat de kosten deels afhankelijk zijn van lokale beleidskeuzes en de mate waarin gemeenten de benodigde administratieve processen kunnen automatiseren.

Mede op basis van deze bevindingen van VNG Realisatie merkt de regering op dat door te voorzien in een tijdige automatisering van de betreffende gemeentelijke taken en in ondersteuning bij het aanpassen of inrichten van werkprocessen, de structurele uitvoeringskosten voor gemeenten zo beperkt mogelijk zullen blijven. Ook de aanpassingen die naar aanleiding van de inbreng van gemeenten nog zijn aangebracht in het onderhavige besluit (zie later in deze paragraaf) dragen daar aan bij. De structurele uitvoeringskosten van gemeenten zijn – zoals gezegd – verder deels afhankelijk van de manier waarop zij de beleidsruimte invullen die hun met dit besluit en de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 wordt geboden. De ivb zelf heeft een structureel dempend effect op het aantal burgers dat een beroep doet op de Wmo 2015 en daarmee ook op de uitvoeringskosten van gemeenten. Alles afwegende, verwacht de regering daarom per saldo geen structurele toename van de uitvoeringslasten van gemeenten.

Vanzelfsprekend zijn er ook uitvoeringskosten gemoeid met de invoering van het onderhavige besluit en de bovengenoemde wet.⁷⁴ Om die te verminderen worden gemeenten vanuit de eerder genoemde landelijke programma-organisatie ondersteund bij de implementatie. Over de (eenmalige) kosten van activiteiten die daarbij vanuit VNG Realisatie en/of het Ketenbureau i-

⁷⁴ Die komen naar verwachting van het Rijk in elk geval deels in de plaats van de kosten van het regulier onderhoud van bestaande ICT-systemen. Gemeenten moeten hun software in het kader van nieuwe releases van de berichtenstandaard (voor de communicatie met aanbieders en het CAK) reeds regelmatig aanpassen, waardoor de regering hier vooralsnog geen meerkosten verwacht.

CONCEPT

Sociaal Domein worden ingezet om gemeenten te helpen bij een soepele implementatie, wordt nog gesproken met deze partijen.

Specifieke opmerkingen en aanbevelingen

De VNG heeft in reactie op de internetconsultatieversie van het onderhavige besluit bepleit om nog een aantal zaken in het besluit aan te passen. Hieronder wordt daar nader op ingegaan. Dit betreft:

- de vormgeving van de ivb;
- de mogelijkheid voor gemeenten om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb als de verwachting is dat de ivb voor de cliënt hoger zal zijn dan de kostprijs van de maatwerkvoorziening;
- de regels rond de samenloop van eigen bijdragen (in het bijzonder in relatie tot algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en eigen bijdragen voor vervoer);
- de regels rond de kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen;
- de begrenzing van de maximumtermijn van terugwerkende kracht bij de start en herziening van de eigen bijdrage.

Vormgeving ivb

In de consultatieversie van het onderhavige besluit was nog een afwijkend eigenbijdrageregime opgenomen voor meerpersoonshuishoudens waarbij ten minste een van beide partners de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt. De VNG heeft aangegeven dat gemeenten dit afwijkende regime niet goed uitlegbaar vinden naar hun inwoners. De VNG heeft daarom verzocht om dit afwijkende eigenbijdrageregime niet meer in het besluit op te nemen.

De regering heeft op dit punt het besluit aangepast en ervoor gekozen om de hoogte van de ivb voor alle te onderscheiden huishoudentypen op dezelfde uitgangspunten te baseren. Deze keuze is met name gemaakt om de complexiteit van de ivb te verminderen en voor een betere voorspelbaarheid, uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de ivb. Het afwijkende ivb-regime voor niet-AOW gerechtigde meerpersoonshuishoudens dat in de consultatieversie van dit besluit was opgenomen zou voor cliënten kunnen leiden tot forse, plotse en moeilijk uitlegbare veranderingen van de ivb wanneer zij alleenstaand worden of de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken. In voorkomende situaties zou dat tot betalingsproblematiek kunnen leiden.

Daarnaast vindt de regering het eerder overwogen afwijkende ivb-regime voor deze groep niet duurzaam passen bij de doelstellingen van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 om de houdbaarheid van de Wmo 2015 te versterken in het licht van de uitdagingen waarvoor het stelsel van maatschappelijke ondersteuning de komende jaren wordt gesteld (onder andere vanwege de dubbele vergrijzing).

Mogelijkheid voor gemeenten om een lagere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb

De VNG is kritisch over de mogelijkheid die met het onderhavige besluit voor gemeenten wordt gecreëerd om bij verordening te regelen dat bij een cliënt een andere (en lagere) eigen bijdrage dan de (geschatte) ivb in rekening wordt gebracht in de uitzonderlijke situatie dat verwacht wordt dat de ivb voor de cliënt hoger zal zijn dan de kostprijs van de ondersteuning die hij ontvangt (zie paragraaf 2.4 van deze nota van toelichting).

VNG Realisatie schrijft in zijn uitvoeringstoets dat gemeenten bevestigen dat dit een zeer geringe doelgroep betreft, maar ook dat gemeenten het bijna niet uitvoerbaar achten om van deze mogelijkheid gebruik te maken en dat dat een onevenredig grote impact op de gemeentelijke uitvoering met zich zou meebrengen. Als reden hiervoor wordt genoemd dat gemeenten de doelgroep niet goed kunnen identificeren en dat zij hierbij bovendien periodieke checks op de situatie van de cliënt en diens eventuele partner zouden moeten uitvoeren (qua inkomen, huishoudsamenstelling en ondersteuningsbehoefte). Daarnaast noemen gemeenten als reden dat zij – indien zij van deze mogelijkheid gebruik zouden maken – zelf een proces zouden moeten

CONCEPT

inrichten voor de inning van de eigen bijdrage, terwijl de softwarematige ondersteuning daarvoor nog deels of geheel gebouwd moet worden.

Naar aanleiding hiervan is het onderhavige besluit deels aangepast en is de toelichting op een aantal onderdelen verhelderd.

Wat het identificeren van de doelgroep betreft, is verhelderd dat daarvoor niet met zekerheid hoeft te worden vastgesteld of de ivb van een cliënt hoger zal zijn dan de kostprijs. Het volstaat om een inschatting te maken van de kostprijs van de ondersteuning en om met de cliënt samen een inschatting te maken van de te verwachten ivb. Daarbij kan aangesloten worden bij het onderzoek dat gemeenten nu reeds uitvoeren ter uitvoering van artikel 2.3.2. Wmo 2015 (het zogenoemde 'keukentafelgesprek'). In het kader van dat onderzoek dienen gemeenten reeds met de cliënt te onderzoeken welke eigen bijdrage de cliënt verschuldigd zal zijn. Dit kan alleen als de cliënt de benodigde inkomens- en vermogensgegevens vrijwillig aan de gemeente ter beschikking stelt. Indien de cliënt dat niet wil, hoeft de gemeente geen inschatting te maken en blijft het mogelijk om de betreffende cliënt aan te melden bij het CAK voor het opleggen van de ivb.⁷⁵

In het betreffende artikel is verder verhelderd dat gemeenten die gebruik maken van de mogelijkheid om van sommige cliënten een lagere eigen bijdrage te vragen dan de ivb, niet continu hoeven te monitoren of de cliënt nog aan de voorwaarden voldoet. Het volstaat om dit in elk geval een maal per jaar opnieuw te toetsen, alsmede bij nieuw onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte van de cliënt (cf. artikel 2.3.2 Wmo 2015) of op aanvraag van de cliënt.

Wat dit laatste betreft, is het van belang dat als de gemeente een cliënt een lagere eigen bijdrage dan de geschatte ivb in rekening brengt, de gemeente de cliënt er daarbij actief op attendeert dat het in diens belang is om eventuele dalingen in het inkomen door te geven aan de gemeente, zodat dan op basis daarvan kan worden bekeken of de cliënt door die daling toch beter af is met de ivb. In dat opzicht is er een parallel met de mogelijkheid die de cliënt in het kader van de ivb heeft om bij een (scherpe) inkomensdaling een zogenoemde peiljaarverlegging aan te vragen bij het CAK (zie paragraaf 2.3 van deze nota van toelichting). Het CAK attendeert cliënten actief op het belang daarvan.⁷⁶

Daarnaast heeft de regering naar aanleiding van de inbreng van gemeenten de doelstelling van deze bepaling verhelderd en de inhoud van deze bepaling op twee punten aangepast om de bepaling zodoende beter te laten aansluiten bij de doelstelling.

Wat de doelstelling betreft: de regering beoogt met de in dit besluit gecreëerde mogelijkheid niet te bewerkstelligen dat gemeenten op lokaal niveau alsnog het systeem van 'kostprijsbewaking op basis van geleverde uren ondersteuning' gaan uitvoeren, waar op landelijk niveau bewust van is afgezien omdat zo'n systeem in het verleden tot hoge regeldruk en problemen in de uitvoering leidde (zie de memorie van toelichting bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015).

Wat de regering wel beoogt, is om gemeenten ruimte en flexibiliteit te geven om (een deel van de) betreffende cliënten desgewenst tegemoet te komen door een lagere eigen bijdrage te vragen dan de verwachte ivb van de cliënt, en dit in te vullen en vorm te geven op een manier die aansluit bij het lokale beleid en de lokale situatie.

⁷⁵ Behoudens eventueel beleid van de gemeente om voor bepaalde maatwerkvoorzieningen geen eigen bijdrage te vragen. Gemeenten hebben op basis van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 de mogelijkheid om voor bepaalde maatwerkvoorzieningen geen eigen bijdrage te vragen. Zo zouden gemeenten er bijvoorbeeld desgewenst voor kunnen kiezen om voor bepaalde lichte, eenvoudige maatwerkvoorzieningen, bijvoorbeeld maatwerkvoorzieningen die enkel bestaan uit minder dan 1 uur individuele begeleiding per week, geen eigen bijdrage te vragen.

⁷⁶ Ook wat betreft huishoudenssamenstelling kan het in het belang van de cliënt zijn om wijzigingen aan de gemeente door te geven. In het bijzonder gaat het hierbij om samenwonen zonder huwelijk en/of geregistreerd partnerschap, omdat de gemeente die informatie niet zonder meer uit de Basis Registratie Personen (BRP) kan halen. Ook wat dit betreft is er een parallel te trekken met de ivb. Met als verschil dat er bij de ivb een verplichting bestaat dat de cliënt deze informatie aan het CAK meldt.

CONCEPT

Aansluitend bij deze bedoeling heeft de regering, naar aanleiding van de inbreng van gemeenten, het besluit op twee manieren aangepast:

Ten eerste is meer flexibiliteit voor gemeenten gecreëerd om zelf de doelgroep af te bakenen. De doelgroep van de gemeentelijke regeling hoeft niet per definitie de complete groep cliënten te zijn voor wie de ivb naar verwachting (ook maar iets) hoger is dan de kostprijs van de verstrekte ondersteuning. Geregeld is nu dat gemeenten er ook voor kunnen kiezen alleen een lagere eigen bijdrage dan de ivb bij de cliënt in rekening te brengen als het verschil tussen de verwachte kostprijs van de ondersteuning en de geschatte hoogte van diens ivb ten minste een bepaalde omvang heeft, waarbij gemeenten bij verordening zelf kunnen invullen hoe groot het verschil moet zijn om als cliënt in aanmerking te komen voor de lagere eigen bijdrage dan de ivb.

Ten tweede is meer flexibiliteit voor gemeenten gecreëerd door te regelen dat de eigen bijdrage die gemeenten in plaats van de ivb in rekening brengen "ten hoogste" het niveau mag hebben van de verwachte maandelijkse kostprijs van de ondersteuning. In de internetconsultatieversie van dit besluit was nog opgenomen dat die eigen bijdrage gelijk moest zijn aan het niveau van de maandelijkse kostprijs.

Beide wijzigingen in het besluit accentueren dat het Rijk niet van gemeenten verwacht dat zij bij het gebruik van de geboden mogelijkheid te allen tijde voorkomen dat een cliënt een hogere ivb betaalt dan de kostprijs van de ondersteuning en ook niet dat zij achteraf vaststellen of de kostprijs van de ondersteuning daadwerkelijk het vooraf ingeschatte niveau had.

Daarnaast bevat onderhavig besluit de bepaling dat gemeenten het gebruik van de bovengenoemde mogelijkheid mogen beperken tot bepaalde maatwerkvoorzieningen of bepaalde groepen cliënten (zie ook paragraaf 2.4 van deze nota van toelichting). Dit was ook al in de consultatieversie opgenomen.

Wat betreft het punt van VNG Realisatie dat het gebruik maken van de betreffende mogelijkheid voor gemeenten een onevenredig grote impact op de gemeentelijke uitvoering met zich mee zou brengen (omdat gemeenten dan zelf een proces zouden moeten inrichten voor de inning van de eigen bijdrage, waarvoor de softwarematige ondersteuning nog deels of geheel gebouwd moet worden) merkt de regering het volgende op.

Gemeenten hebben tot op zekere hoogte reeds ervaring met het vragen van eigen bijdragen die niet door het CAK worden geïnd. In het bijzonder gaat het hierbij om eigen bijdragen voor vervoer dat onderdeel is van een maatwerkvoorziening dan wel voor vervoer dat als algemene voorziening is ingericht. Vaak vragen gemeenten hiervoor een eigen bijdrage in de vorm van een kilometervergoeding die geïnd wordt door de vervoerder. Hoewel het organiseren van de inning van een eigen bijdrage voor geleverde ondersteuning dus niet ten principale onuitvoerbaar is voor gemeenten, realiseert de regering zich wel dat het inrichten van een nieuw en separaat proces hiervoor een drempel kan zijn voor gemeenten, waar het om een eigen bijdrage gaat voor een (zeer) beperkte groep cliënten. Daarom is het ministerie van VWS met de VNG in gesprek over de mogelijkheid om een handreiking met uitvoeringsmodaliteiten op te stellen om gemeenten die gebruik willen maken van de mogelijkheid om van de cliënt een lagere eigen bijdrage dan de ivb te kunnen vragen, hierbij zo veel mogelijk te ondersteunen.

De komende jaren zal periodiek gemonitord worden in hoeverre gemeenten gebruik maken van de mogelijkheid om van cliënten een andere eigen bijdrage te vragen dan de ivb als verwacht wordt dat de ivb hoger zal zijn dan de kostprijs van de ondersteuning. Daarbij zal ook bekeken worden wat hun overwegingen daarbij zijn en welke drempels of knelpunten zij hierbij eventueel ervaren. De uitkomsten hiervan zullen bij de evaluatie van onderhavig besluit worden betrokken.

Samenloop van eigen bijdragen en anticumulatie

Vervoer

CONCEPT

Gemeenten hebben in hun inbreng ook aandacht voor het volgende gevraagd. In de versie van dit besluit die voor consultatie is voorgelegd, was nog geregeld dat gemeenten alleen een separate (kilometer)vergoeding voor een maatwerkvoorziening vervoer zouden kunnen blijven vragen (conform de praktijk) als de cliënt of diens partner geen andere vormen van ondersteuning zouden ontvangen als onderdeel van een maatwerkvoorziening. Als er naast vervoer ook sprake zou zijn van andere maatregelen als onderdeel van de maatwerkvoorziening⁷⁷, dan zou alleen de ivb verschuldigd zijn en zou de gemeente geen aparte (kilometer)vergoeding voor het vervoer meer kunnen vragen.

Gemeenten hebben hier echter een aantal opmerkingen over gemaakt. Ten eerste vindt een aantal gemeenten dit niet wenselijk omdat dit zou betekenen dat een cliënt die meerdere vormen van ondersteuning ontvangt (of waarvan de partner meerdere vormen van ondersteuning ontvangt) onbeperkt (gratis) gebruik zou kunnen maken van vervoer. Die gemeenten vinden dat niet goed uitlegbaar naar andere inwoners. Ten tweede voorzien gemeenten problemen in de uitvoering omdat de eigen bijdrage voor vervoer vaak in de vorm van een ritprijs wordt geïnd door de vervoerder, die niet weet of een cliënt (of diens partner) nog andere vormen van ondersteuning ontvangt.

De regering heeft naar aanleiding van deze inbreng van gemeenten het besluit aangepast. In het onderhavige besluit is geregeld dat gemeenten – aansluitend bij hoe dit voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit geregeld was – ook een separate (kilometer)vergoeding voor vervoer in het kader van een maatwerkvoorziening kunnen vragen als de cliënt of diens partner ook andere vormen van ondersteuning als onderdeel van een maatwerkvoorziening ontvangt en daarvoor de ivb verschuldigd is. Enige uitzondering hierop is vervoer naar een locatie waar een andere vorm van ondersteuning wordt geboden die onderdeel is van de maatwerkvoorziening, bijvoorbeeld naar dagbesteding. Daar zit het benodigde vervoer altijd bij inbegrepen. De VNG meldt dat dit overeenkomt met waar gemeenten van uit gaan.

Anticumulatie bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie

Gemeenten hebben ook opmerkingen gemaakt over bepalingen in het onderhavige besluit die de cumulatie van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie tegengaan. In die bepalingen is geregeld dat als gemeenten eigen bijdragen vragen voor dit type algemene voorzieningen, zij moeten bewaken dat er geen samenloop kan plaatsvinden met andere eigen bijdragen in het kader van de Wmo 2015 en Wlz. Voor wat betreft de Wlz kunnen zij daarvoor nagaan of de cliënt of diens partner een Wlz-indicatie heeft. Voor wat betreft de Wmo 2015 kunnen gemeenten daarvoor nagaan of de cliënt of diens partner is aangemeld bij het CAK voor het opleggen van een eigen bijdrage. Indien van één van deze situaties sprake is, is de cliënt geen eigen bijdrage verschuldigd voor een algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie (zie paragraaf 2.5 van deze nota van toelichting). Sommige gemeenten geven aan dat deze controle handmatig zou moeten gebeuren en daarom arbeidsintensief is. VNG Realisatie schrijft dat met name het feit dat de controle op huishoudensniveau moet plaatsvinden zorgt voor meer werk omdat de huidige gemeentelijke administratie van maatwerkvoorzieningen is ingericht op cliëntniveau en niet op huishoudensniveau. Gemeenten hebben daarom verzocht deze anticumulatiebepalingen te schrappen, dan wel het CAK de controle op samenloop te laten uitvoeren.

Deze inbreng van betreffende gemeenten heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Een belangrijke overweging hierbij is dat gemeenten (voor de bovengenoemde controle op een mogelijke samenloop van eigen bijdragen) door middel van zogenoemde Wlz-Signalen⁷⁸ van het Inlichtingenbureau een signaal kunnen krijgen wanneer uit het Wlz-Register blijkt dat een cliënt of diens partner een Wlz-indicatie heeft of krijgt. De wettelijke basis om de Wlz-Signalen voor dit doel te gebruiken is geregeld in artikel 5.2.5, derde lid, Wmo 2015 zoals gewijzigd met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Gemeenten maakten voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook reeds gebruik van Wlz-Signalen bij burgers met een

⁷⁷ Dat wil zeggen, andere vormen van ondersteuning niet zijnde opvang of beschermd wonen.

⁷⁸ <https://www.inlichtingenbureau.nl/Beleidsreinen/Wmo-en-Jeugdzorg/Dienstverlening-Wlz/Wlz-Signalen>.

CONCEPT

maatwerkvoorziening met als doel te voorkomen dat een cliënt een dubbele verstrekking ontvangt (uit zowel de Wlz en de Wmo 2015) en/of dat er sprake is van dubbele financiering. De gemeente kan op basis van het BRP en/of op basis van gegevens die de cliënt bij inschrijving verstrekt, nagaan wie de partner van de cliënt is, zodat ook voor de partner een Wlz-Signaal aangevraagd kan worden en ook bekeken kan worden of de partner reeds is aangemeld bij het CAK voor inning van een andere eigen bijdrage in het kader van de Wmo 2015. Vanuit het landelijke programma dat werkt aan de invoering van de nieuwe eigenbijdragesystematiek zullen gemeenten worden geïnformeerd over de mogelijkheid deze opties in hun werkprocessen te verwerken.

Gezien het bovenstaande acht de regering de uitvoeringslasten van deze anticumulatiebepalingen voor gemeenten acceptabel. Omdat de bepalingen bovendien voor de cliënt van groot belang kunnen zijn, heeft de regering ervoor gekozen om ze in het onderhavige besluit te handhaven. Een rol voor het CAK ligt niet in de rede omdat gemeenten volgens artikel 2.1.4b, eerste lid, van de Wmo 2015, zoals die bepaling is komen te luiden met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, verantwoordelijk zijn voor (de organisatie van de) inning van eventuele eigen bijdragen voor algemene voorzieningen.

Kostprijsbewaking bij maatwerkvoorziening met hulpmiddelen en woningaanpassingen

Uit de uitvoeringstoets van VNG Realisatie blijkt dat met name het onderdeel kostprijsbewaking ervoor zorgt dat de uitvoering van de ivb voor gemeenten complexer is dan de uitvoering van het abonnementstarief was. Om de uitvoering van de kostprijsbewaking goed te laten verlopen is het volgens de VNG van belang dat de automatisering van de daarvoor benodigde taken bij gemeenten – en de benodigde aanpassingen in het digitale berichtenverkeer met het CAK – tijdig gerealiseerd worden.

De landelijke planning voor de implementatie van de ivb is daar ook op gericht. Tot op gemeentelijk niveau zal vanuit het landelijke programma voor invoering van de ivb gemonitord worden of gemeenten en softwareleveranciers zich in voldoende mate weten voor te bereiden en waar nodig in gesprek gaan over benodigde ondersteuning.

Gemeenten zullen zich ook op andere manieren moeten voorbereiden op de rol die zij vervullen bij de kostprijsbewaking. Zo zullen gemeenten een methodiek hanteren voor het vaststellen van kostprijzen. Gemeenten dienen aan het CAK per hulpmiddel of woningaanpassing, behoudens fouten en correcties, eenmalig één kostprijs door te geven aan het CAK die gebaseerd is op de (verwachte) totale, gecumuleerde uitgaven aan dat hulpmiddel of woningaanpassing gedurende de levensduur daarvan.⁷⁹ Met name als gemeenten hulpmiddelen of woningaanpassingen op basis van een huurconstructie in bruikleen geven aan cliënten ervaren gemeenten dit als complex. VNG Realisatie schrijft in haar uitvoeringstoets dan ook dat gemeenten het belangrijk vinden dat er tijdig een handreiking met richtlijnen komt voor het goed en eenduidig vaststellen van kostprijzen en waarin ingegaan wordt op andere elementen die van belang kunnen zijn om het proces van kostprijsbewaking bij gemeenten goed te kunnen implementeren.

De regering heeft het belang hiervan onderkend. Een dergelijke handreiking voor het vaststellen van kostprijzen wordt inmiddels door het Ketenbureau i-Sociaal Domein in samenwerking met een aantal gemeenten en leveranciers van hulpmiddelen opgesteld en zal naar verwachting op korte termijn kunnen worden gepubliceerd. Ook wordt het werkproces voor kostprijsbewaking beschreven en vastgelegd in een administratieprotocol, die tijdens de voorbereiding van het onderhavige besluit beschikbaar wordt gesteld aan alle gemeenten.

Wat betreft de vormgeving van de kostprijsbewaking hebben gemeenten een aantal voorstellen tot aanpassing gedaan, waarop hieronder wordt ingegaan.

Doorgeven kostprijs aan CAK op individueel of huishoudensniveau

⁷⁹ Rekening houdend met de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op het moment van de aanvang van de levering aan de cliënt.

CONCEPT

In de versie van het besluit die voorlag voor internetconsultatie was nog opgenomen dat als er in een huishouden sprake was van meerdere, in het kader van een maatwerkvoorziening verstrekte hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, gemeenten *per huishouden* voor één hulpmiddel of woningaanpassing tegelijk de kostprijs aan het CAK moesten doorgeven. Omdat de huidige gemeentelijke administratie van maatwerkvoorzieningen echter is ingericht op cliëntniveau en niet op huishoudensniveau, hebben gemeenten verzocht dit onderdeel van het besluit aan te passen.

De regering heeft het besluit op dit punt aangepast. In onderhavig besluit is geregeld dat *per cliënt* voor één hulpmiddel of woningaanpassing tegelijk de kostprijs aan het CAK moet worden doorgegeven door gemeenten. Overweging hierbij is dat anders zowel door gemeenten (bij het doorgeven van de kostprijs) als door het CAK (bij het opleggen en innen van de eigen bijdrage) een beoordeling van het huishoudentype plaatsvindt. Uit nadere analyse bleek dat als het CAK daarbij over andere informatie beschikt dan de gemeente (wat zou kunnen bij samenlevingsvormen die niet uit het BRP blijken), dit tot fouten zou kunnen leiden die mogelijk pas laat worden gesignaleerd, met nadelige gevolgen voor de cliënt. Door de beoordeling van het huishoudentype bij één partij te leggen, te weten het CAK, kan dat worden voorkomen. Dat betekent dat nu consequent geregeld is dat de gemeente bij het doorgeven van informatie aan het CAK in het kader van een maatwerkvoorziening alleen het cliëntniveau betreft en dat het CAK vervolgens bij de verwerking van die gegevens – bij het uitvoeren van de kostprijsbewaking en het opleggen en innen van de eigen bijdrage – het huishoudentype betreft.

Kostprijsbewaking bij huurhulpmiddelen

Gemeenten hebben ook bepleit om te regelen dat bij hulpmiddelen die, in het kader van een maatwerkvoorziening, op basis van een huurconstructie in bruikleen worden gegeven aan cliënten, de maandelijkse huurprijs als kostprijs aan het CAK kan worden doorgegeven. Daarbij bepleiten deze gemeenten ook om de maandelijkse eigen bijdrage voor de cliënt daarop af te stemmen (indien de cliënt of diens partner verder geen andere vormen van ondersteuning ontvangt). Dit is voor gemeenten die met dergelijke huurconstructies werken eenvoudiger dan het moeten bepalen en eenmalig doorgeven van een kostprijs die gebaseerd is op de (verwachte) totale, gecumuleerde uitgaven aan dat hulpmiddel gedurende de levensduur daarvan.⁸⁰

Deze inbreng van gemeenten heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Het aanpassen van de regelgeving in lijn met dit voorstel zou betekenen dat de eigen bijdrage van cliënten die een maatwerkvoorziening ontvangen met uitsluitend een gehuurd hulpmiddel,⁸¹ niet langer zou zijn afgestemd op het inkomen en vermogen van de cliënt en diens eventuele partner, maar op de maandelijkse huurprijs van het hulpmiddel. Daarmee is dit voorstel niet in overeenstemming met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Het aanpassen van de wet- en regelgeving in lijn met dit voorstel zou bovendien tot gevolg hebben dat cliënten met hetzelfde inkomen en vermogen en hetzelfde hulpmiddel, toch ieder een andere maandelijks eigen bijdrage verschuldigd kunnen zijn, puur en alleen omdat de gemeente het ene hulpmiddel heeft gekocht en het andere heeft gehuurd. De ene cliënt zou dan de ivb als eigen bijdrage betalen en de andere de maandelijkse huurprijs van het hulpmiddel. Dat verschil vindt de regering onwenselijk. Ten principale vindt de regering dat de regels die van toepassing zijn op de eigen bijdrage die een cliënt (in totaal) verschuldigd is, niet afhankelijk zouden mogen zijn van de keuze van een gemeente om een hulpmiddel te kopen of te huren.

Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage

In lijn met de inbreng van Actiz (zie paragraaf 10.1 van deze nota van toelichting) heeft de VNG ervoor gepleit om de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd, niet te maximeren op drie maanden, maar op zes maanden. De VNG schrijft te verwachten dat in veel situaties gemeenten de termijn van drie maanden wel zullen halen, maar er zich situaties kunnen voordoen waarin dat niet lukt, of nog niet lukt: veel gemeenten moeten

⁸⁰ Rekening houdend met de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op het moment van de aanvang van de levering aan de cliënt.

⁸¹ En waarbij de eventuele partner geen maatwerkvoorziening, opvang of Wlz-zorg ontvangt.

hiervoor het berichtenverkeer en contracten met hun aanbieders anders gaan inrichten, wat tijd kost, ook voor de betreffende aanbieders. Dit sluit aan de constatering van VNG Realisatie dat de verkorting van de genoemde termijn naar drie maanden uitvoerbaar is, maar dat gemeenten hierbij wel deels afhankelijk zijn van aanbieders en dat zij hier scherpere afspraken met aanbieders over moeten maken. De VNG heeft in haar reactie op de internetconsultatie bepleit om gemeenten en aanbieders te ondersteunen bij het doorvoeren van de benodigde aanpassingen.

Deze inbreng van gemeenten heeft niet tot aanpassing van het onderhavige besluit geleid. Ten tijde van de internetconsultatie van dit besluit was de geplande datum van inwerkingtreding nog 1 januari 2026. Inmiddels is de beoogde invoeringsdatum een jaar opgeschoven en is daarmee meer tijd ontstaan voor de benodigde aanpassing van werkprocessen. Zoals ook aangegeven in reactie op de inbreng van Actiz (zie paragraaf 10.1.2 van deze nota van toelichting) wordt – om hierbij ondersteuning te bieden – onder regie van het Ketenbureau i-Sociaal Domein samen met aanbieders en gemeenten een administratieprotocol uitgewerkt met werkprocessen. Voor planbare vormen van ondersteuning worden pragmatische werkprocessen uitgewerkt, rekening houdend met het belang van snelle gegevensaanlevering vanuit de aanbieder voor cliënten en gemeenten. Hierbij wordt ook de kennis en ervaring betrokken van gemeenten en aanbieders waar al sprake is van relatief korte aanlevertermijnen. De regering acht het verkorten van de betreffende maximumtermijn naar drie maanden nodig met het oog op de bescherming van de cliënt tegen de impact van vertraging en fouten in de gegevensaanlevering in de uitvoeringsketen.

10.6 College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) heeft bij brief van 27 juni 2024 gereageerd op de internetconsultatie van het besluit. Het besluit raakt aan de positie van mensen met een beperking. Mensen met een (levenslange en levensbrede) beperking moeten vaker dan anderen voor langere tijd (soms levenslang) aanspraak maken op voorzieningen uit de Wmo 2015. Het is niet uit te sluiten dat de invoering van de ivb leidt tot een stapeling van zorgkosten en negatieve financiële gevolgen voor mensen met een beperking. Het College doet daarom de aanbeveling in de toelichting een expliciete beoordeling in het licht van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap op te nemen. Voor een dergelijke beoordeling heeft het College de handreiking 'Wetgeving en het VN-verdrag handicap' ontwikkeld.⁸² Naar aanleiding van deze aanbeveling is paragraaf 4.1 toegevoegd aan de nota van toelichting.

11. Monitoring en evaluatie

De monitoring en evaluatie van dit besluit zal worden betrokken bij de evaluatie van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, zoals in de memorie van toelichting bij die wet beschreven.

12. Overgangsrecht en inwerkingtreding

De beoogde inwerkingtredingsdatum van dit besluit is 1 januari 2027, tegelijk met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Er is voldoende tijd geboden voor de implementatie van het voorliggende besluit. De voorbereidingen voor het daaraan ten grondslag liggende wetsvoorstel zijn gestart in 2023. Het besluit zelf is in afstemming met uitvoeringsorganisaties in het voorjaar van 2024 opgesteld, direct waarna de internetconsultatie, toetsing en advisering zijn gestart.

Voor enkele wijzigingen ten aanzien van de eigen bijdrage is voorzien in overgangsrecht. Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang die al werden geleverd, gaat het om de aanvang van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage en van een onderbreking. Voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang gaat het verder om de voortzetting van de kostprijbewaking. Een en ander wordt uiteengezet in de artikelsgewijze deel van deze nota van toelichting.

⁸² <https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/61ea65845d726f72c45fa031>

CONCEPT

Een overgangsregime voor de verlaging van het aantal kalendermaanden waarover een eigen bijdrage in het verleden verschuldigd kan raken van twaalf maanden zoals gold voor het abonnementstarief naar drie maanden zoals geldt voor de ivb, is niet nodig geacht. Er is geen aanleiding om eerder vastgestelde eigen bijdragen te wijzigen. Die bijdragen zijn verschuldigd in verband met geleverde voorzieningen. Bovendien zijn die bijdragen beperkt tot het abonnementstarief van € 21,- per maand (prijspeil 2025). De ivb kan daarentegen oplopen naar een maandelijks bedrag van € 328 (prijspeil 2025).

II. Artikelsgewijs

Vooraf

Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is aan artikel 1.1.1, eerste lid, Wmo 2015 het begrip "eigen bijdrage" toegevoegd. Dat begrip geldt ook voor het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Met voorliggende aanpassing van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is waar nodig "bijdrage" gewijzigd in "eigen bijdrage". Dit wordt hieronder verder niet meer toegelicht.

Het CAK stelt eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen vast. Daarnaast zijn er eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen die worden vastgesteld en geïnd door het college of door een andere instantie in plaats van het college. Dit kan ingevolge artikel 2.1.4b, eerste lid, Wmo 2015 een aanbieder zijn of een openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie, centrumgemeente of een orgaan of persoon als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze wordt in het vervolg van deze nota van toelichting kortweg aangeduid met 'instantie'.

Artikel I

Onderdeel A

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om in de omschrijving van het begrip "belasting" een kennelijke verschrijving te corrigeren. Voor de gevallen waarin over het peiljaar geen aanslag of navorderingsaanslag inkomstenbelasting is of wordt vastgesteld, werd verwezen naar het inkomensgegeven, bedoeld in artikel 21, onderdeel e, onder 2°, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Dat gegeven betreft echter geen belasting, maar het belastbare loon. De verwijzing is vervangen door eenzelfde bepaling als in het Blz is opgenomen, namelijk de in dat jaar ingehouden loonbelasting, bedoeld in artikel 20 van de Wet op de loonbelasting 1964, vermeerderd met de in dat jaar ingehouden premie voor de volksverzekeringen bedoeld in artikel 9 van de Wet financiering sociale verzekeringen. Voor de cliënt heeft dit geen gevolgen, omdat het CAK in de praktijk al uitging van de begripsomschrijving zoals die na deze wijziging is komen te luiden.

In verband met de introductie van het begrip "eigen bijdrage" in artikel 1.1.1, eerste lid, Wmo 2015, vervalt het begrip "bijdrage".

Het begrip "nihilstelling" is gereserveerd voor de gevallen waarin bij verordening is bepaald dat de ivb voor een of meer groepen cliënten op nihil worden gesteld, indien het bijdrageplichtig inkomen dan wel het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen lager is dan een bij die verordening te bepalen bedrag (artikel 3.8, derde lid).

Daarnaast zijn de begrippen "onderbreking" en "pauzering" opgenomen. Als de levering van een voorziening gedurende ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand wordt onderbroken, wordt de eigen bijdrage tijdelijk niet meer in rekening gebracht of op € 0 gesteld. Hoewel de eigen bijdrage in geval van een pauze € 0 kan bedragen, dient pauzering wel te worden onderscheiden van een nihilstelling. Van een voor de eigen bijdrage relevante onderbreking is slechts sprake in de volgende twee situaties. De eerste is als de cliënt tijdelijk verblijf wordt verleend dat medisch noodzakelijk is in verband met de

CONCEPT

geneeskundige zorg of chirurgische tandheelkundige hulp van specialistische aard. Dit is verblijf wordt verleend als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, van het Besluit zorgverzekering. Te denken valt aan opname in een ziekenhuis of een revalidatie-instelling. De tweede situatie – indien geen sprake is van verblijf – is dat er niet alleen geen levering plaatsvindt, maar de aanbieder ook geen enkel concreet aanbod tot levering doet, bijvoorbeeld vanwege een gebrek aan capaciteit van de aanbieder die de maatschappelijke ondersteuning moet leveren. Is de aanbieder wel in staat de voorziening geheel of gedeeltelijk aan te bieden en het aanbod daadwerkelijk gestand te doen, maar wordt door de cliënt geen gebruik gemaakt van dat concrete aanbod (zonder dat sprake is van het hierboven genoemde medisch noodzakelijke verblijf), dan is geen sprake (meer) van een onderbreking van de levering die tot een pauzering van de eigen bijdrage leidt. Ook als dit aanbod slechts een deel van de voorziening betreft, is geen sprake (meer) van een onderbreking in de zin van dit besluit. Een onderbreking omvat immers de gehele voorziening, zij het dat bij een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang buiten beschouwing blijven de hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvan de kostprijsbewaking reeds voltooid is. Overigens kan een onderbreking ook deels bestaan uit verblijf en deels uit het ontbreken van (een aanbod tot) levering.

In verband met de toepassing van de pauzering per kalendermaand, is bepaald dat een tijdelijke onderbreking ten minste eenendertig aaneensluitende dagen moet belopen. Afhankelijk van de dag waarop de onderbreking aanvangt, kan dat spaak lopen bij kalendermaanden met minder dan eenendertig dagen, zoals februari. Als de onderbreking aanvangt op de eerste dag en eindigt op de laatste dag van zo'n maand, dan wordt er feitelijk een volledige kalendermaand geen voorziening geleverd, maar zou toch geen pauzering van de eigen bijdrage van toepassing worden omdat er nog geen eenendertig dagen zijn verstreken. Daarom is voor die situaties met de zinsnede "of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand" een uitzondering gemaakt waardoor de vrijstelling geldt als de levering van de voorziening wel gedurende een gehele kalendermaand is onderbroken, maar nog geen eenendertig dagen.

Onderdeel B

Het opschrift van hoofdstuk 3 is gewijzigd. Het eerdere opschrift luidde "Bijdrage in de kosten van een maatwerkvoorziening of een persoonsgebonden budget". Niet alleen was wijziging nodig om van "Bijdrage" "Eigen bijdragen" te maken, zoals hierboven al toegelicht, maar ook omdat het persoonsgebonden budget slechts een verstrekkingvorm van de maatwerkvoorziening is en omdat hoofdstuk 3 tevens betrekking heeft op algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie.

Onderdelen C en D

De vernummering van paragraaf 1 tot paragraaf 1a hangt samen met de nieuw ingevoegde paragraaf 1b.

Artikel 3.1 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelde welke paragrafen van hoofdstuk 3 van toepassing waren op welke soorten eigen bijdragen. Een dergelijke bepaling is niet meer nodig, omdat uit de opschriften van de verschillende paragrafen van hoofdstuk 3 en de tekst van de artikelen duidelijk blijkt welke eigen bijdragen voor welke soorten voorzieningen gelden.

Het nieuwe artikel 3.1 bepaalt dat de regels over de eigen bijdragen die in hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zijn opgenomen, gelden voor algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen. De bepalingen over de eigen bijdrage in hoofdstuk 3 zijn nu als volgt ingedeeld:

- algemene regels voor de hieronder genoemde voorzieningen (paragraaf 1a, artikelen 3.1 t/m 3.7; zie artikel I, onderdelen C t/m J);
- regels voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie (paragraaf 1b, artikelen 3.7a en 3.7b; zie artikel I, onderdeel K);
- regels voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang (paragraaf 2, artikelen 3.8 t/m 3.10a; zie artikel I, onderdeel L t/m R);

CONCEPT

- regels voor maatwerkvoorzieningen met beschermd wonen (paragraaf 3, artikelen 3.11 t/m 3.19; zie artikel I, onderdelen S t/m Z);
- regels voor maatwerkvoorzieningen met opvang (paragraaf 4, artikel 3.20; zie artikel I, onderdelen AA en BB).

Voor een goed begrip van de structuur van hoofdstuk 3 is van belang dat een college de cliënt slechts één maatwerkvoorziening kan verstrekken en dat daarvoor één eigen bijdrage verschuldigd kan zijn. Een maatwerkvoorziening is, gelet op de omschrijving daarvan in artikel 1.1.1 Wmo 2015, immers een geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen. De nieuwe opschriften van de paragrafen maken duidelijk welke paragraaf geldt in welke situatie. Zo geldt paragraaf 3 zodra een cliënt beschermd woont, ongeacht de vraag of hij daarbij ook nog andere maatschappelijke ondersteuning, bijvoorbeeld een hulpmiddel, krijgt. En indien de cliënt opvang als maatwerkvoorziening heeft en daarnaast begeleiding, geldt paragraaf 4 en niet paragraaf 2. Paragraaf 1a geldt voor alle genoemde voorzieningen, tenzij daarvan in de andere paragrafen van wordt afgeweken.

Onderdeel E

Artikel 3.2 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bepaalt hoe het vermogen wordt berekend dat in aanmerking wordt genomen voor de vaststelling van het bijdrageplichtig inkomen dat daarvan afhankelijk is. Voor het berekenen van de vermogensgrondslag wordt in principe uitgegaan van de rendementsgrondslag op 1 januari van het peiljaar (t-2). Indien een verzoek van de cliënt tot peiljaarverlegging naar het lopende jaar door het CAK is gehonoreerd, regelt het derde lid van artikel 3.2 dat wordt uitgegaan van de verwachte rendementsgrondslag over het lopende jaar (t) voor zover de te verwachten rendementsgrondslag meer bedraagt dan het van toepassing zijnde bedrag in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, Wet inkomstenbelasting 2001. Ook voor de ivb is peiljaarverlegging mogelijk. Daarom is aan artikel 3.2, derde lid, een verwijzing toegevoegd naar artikel 3.9, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Dit is het artikellid waarin de mogelijkheid voor peiljaarverlegging voor de berekening van de ivb is geregeld.

Op grond van artikel 3.2, eerste lid, onderdeel a, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 worden op aanvraag van de cliënt bij ministeriële regeling aangewezen eenmalige uitkeringen afgetrokken van de vermogensgrondslag. Het betreft financiële bijdragen, compensaties of tegemoetkomingen met een zodanige maatschappelijke betekenis dat deze niet meetellen voor het vermogen op basis waarvan de eigen bijdrage wordt vastgesteld. Toepassing van deze vermogensuitzonderingen is (vooralsnog) afhankelijk van informatie van de cliënt en daarmee van zijn doenvermogen. Gelet op de aard en de doelgroep van de eenmalige uitkeringen is het onwenselijk om de cliënt, zeker met terugwerkende kracht oplopend tot 36 maanden, te confronteren met een verhoging van de eigen bijdrage als gevolg van een eventuele wijziging van een uitkering. Met het toegevoegde zesde lid wordt dat voorkomen. De eigen bijdrage kan wel (met terugwerkende kracht) verlaagd worden als de cliënt het CAK op de hoogte stelt van een verhoging van een eenmalige uitkering.

Onderdelen F, G en H

Artikel 3.3 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit, ging over de termijn waarbinnen de cliënt een vastgestelde eigen bijdrage moet betalen en over de mogelijkheid van verrekening van vorderingen op of van de cliënt. Die bepalingen zijn, met wijzigingen ten gevolge van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, verplaatst naar een logischere plek binnen hoofdstuk 3, paragraaf 1a, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, namelijk naar het nieuwe artikel 3.6a dat volgt op bepalingen waarin wordt geregeld wanneer het CAK eigen bijdragen vaststelt of herziet. Het vierde lid van artikel 3.3 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit, is niet overgenomen in het nieuwe artikel 3.6a. In de begripsomschrijving van inkomen is immers al tot uitdrukking gebracht dat het inkomensgegeven, bedoeld in artikel 21, onderdeel e, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, bepalend is en uit artikel 5.2.3 Wmo 2015 vloeit reeds voort dat de Belastingdienst dat gegeven verstrekt. De gegevensverstrekking door het college over verstrekte voorzieningen is verwerkt in de diverse meldplichten van het college.

CONCEPT

In het eerste lid van artikel 3.3 (voorheen artikel 3.4) zijn drie wijzigingen aangebracht. Ten eerste is – conform de reikwijdte zoals neergelegd in artikel 3.1 – “dit besluit” vervangen door “dit hoofdstuk”.

Ten tweede is het woord “vastgesteld” vervangen door de woorden “al dan niet na herziening wordt vastgesteld”. Het eerste lid zal immers veelal een situatie betreffen waarin de cliënt al een eigen bijdrage verschuldigd is, maar de hoogte daarvan gewijzigd moet worden omdat zijn burgerlijke staat is veranderd of omdat hij een bepaalde leeftijd heeft bereikt. Het gaat dan niet om een eerste vaststelling, maar om een vaststelling na een herziening.

Voor het geval een eigen bijdrage verschuldigd wordt na het vervallen van een vrijstellings- of ontheffingsgrond als bedoeld in artikel 2.1.4a, tweede lid, eerste volzin, Wmo 2015, of in de artikelen 3.8, vierde en vijfde lid, 3.12, zesde lid, of 3.20, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, zal het echter niet gaan om een vaststelling na herziening, maar om een vaststelling. Tijdens de vrijstelling of ontheffing is men immers geen eigen bijdrage verschuldigd. Dit is bijvoorbeeld aan de orde indien een cliënt aan wie een maatwerkvoorziening werd toegekend, achttien wordt. Vanaf dat moment vervalt zijn op artikel 2.1.4a, tweede lid, eerste volzin, Wmo 2015 gebaseerde vrijstelling van de eigen bijdrage en wordt hij derhalve een eigen bijdrage verschuldigd.

Ten derde wordt ook naar het nieuwe artikel 3.10a verwezen. Dit artikel regelt, net zoals artikel 3.18 dat voor de eigen bijdrage voor beschermd wonen doet, de jaarlijkse herziening van de hoogte van de ivb.

Het tweede lid van artikel 3.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit regelde wanneer een herziening naar aanleiding van een wijziging in de omstandigheden van de cliënt of zijn eventuele echtgenoot in aanmerking dient te worden genomen. Dit artikellid is vervallen omdat hierover regels zijn opgenomen in artikel 3.6 dat over herzieningen gaat.

Het tweede lid van artikel 3.3 (nieuw) is een precisering ten opzichte van het artikel 3.4, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit. Die bepaling bevatte een zeer ruime verplichting voor de cliënt om alle feiten en omstandigheden die relevant zijn voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage te melden. Dat is echter niet nodig. Het CAK, het college of de instantie beschikken reeds over vrijwel alle gegevens voor het vaststellen van de eigen bijdrage. Alleen informatie over duurzaam gescheiden leven of een gezamenlijke huishouding is niet altijd bekend. Daarom moet de cliënt het melden als zich daarin een wijziging voordoet die van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

Onderdeel I

Artikel 3.4

Eerste lid

Er zijn eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen die het CAK vaststelt en int en eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die een instantie als bedoeld in artikel 2.1.4b, eerste lid, van de wet int. Omdat met het voorliggende besluit in artikel 3.5 is geregeld dat de ingangsdatum van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening en voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie afhankelijk is van de datum waarop de levering van de voorziening aan de cliënt aanvangt, het persoonsgebonden budget voor de maatwerkvoorziening van de cliënt volgens beschikking ingaat of de cliënt met een maatwerkvoorziening de leeftijd van achttien jaar bereikt, regelt het eerste lid van artikel 3.4 dat het college het CAK of de instantie op de hoogte stelt van deze datum. Deze melding dient binnen vier weken na die datum gedaan te worden.

CONCEPT

Cliënten kunnen ontslagen worden van de verschuldigdheid van een eigen bijdrage. Wanneer voor een groep cliënten een uitzondering wordt gemaakt op de hoofdregel dat een eigen bijdrage verschuldigd is, zoals voor minderjarigen, wordt dat een vrijstelling genoemd. Een uitzondering voor een individuele cliënt, bijvoorbeeld in verband met de betalingscapaciteit, heet een ontheffing. Als het college weet van een reden voor een vrijstelling of ontheffing, dan geeft het college dat door aan het CAK of de instantie. Het zijn namelijk het CAK en de instantie die een vrijstelling of ontheffing afgeven met betrekking tot de eigen bijdragen die zij vaststellen. Indien de vrijstelling of ontheffing afhangt van de beoordeling door het college of van omstandigheden waar het college gelet op artikel 3.8, vierde of vijfde lid, wel, maar het CAK of de instantie geen kennis van heeft, wordt zo'n besluit genomen op basis van een mededeling van het college.

Gelet op de verschillen tussen de bijbehorende eigen bijdragen, zal het college bij de melding aan het CAK in ieder geval aan moeten geven of de geleverde maatwerkvoorziening al dan niet gepaard gaat met beschermd wonen. Als beschermd wonen wordt geleverd, is de eigen bijdrage voor beschermd wonen van toepassing en niet de ivb. Als een cliënt aansluitend op beschermd wonen op zichzelf gaat wonen en daarbij een maatwerkvoorziening ontvangt, zal aan het CAK moeten worden doorgegeven dat een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen geleverd wordt. In dat geval zal de eigen bijdrage voor beschermd wonen moeten worden omgezet in een ivb.

Indien een cliënt een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen heeft, hoeft het college aan het CAK niet aan te geven welke maatschappelijke ondersteuning geleverd wordt. De ivb daarvoor is immers niet afhankelijk van de soort (of hoeveelheid) maatschappelijke ondersteuning die geleverd wordt. Als een cliënt bijvoorbeeld huishoudelijke hulp ontvangt en daar begeleiding bijkomt, zal dat niet gemeld hoeven te worden. In die situatie blijft de ivb van toepassing. Alleen in het kader van de kostprijsbewaking zal aan het CAK kenbaar gemaakt worden dat een hulpmiddel of woningaanpassing wordt geleverd. Het CAK hoeft dan echter niet te weten welk hulpmiddel of welke woningaanpassing geleverd wordt. Kostprijsbewaking is geregeld in artikel 3.8c.

Uiteraard maakt het college aan het CAK geen melding van de startdatum van een voorziening waarvoor de eigen bijdrage wordt vastgesteld en geïnd door het college of de instantie.

Indien de cliënt een pgb ontvangt, is de ingangsdatum van de eigen bijdrage niet afhankelijk van de datum waarop de cliënt voor het eerst daadwerkelijk ondersteuning ontvangt, maar van de datum waarop dat budget volgens de verleningsbeschikking ingaat. Als de cliënt een pgb heeft, kan hij immers zelf besluiten wanneer hij de door hem ingekochte ondersteuning laat ingaan. Het CAK, het college of de instantie zijn daarvan niet op de hoogte. Om deze reden is bepaald dat als de cliënt een pgb heeft, het college de begindatum meldt van de periode waarvoor dat budget door het college bij beschikking is toegekend. Die datum markeert ook de start van de termijn van vier weken voor de melding door het college aan het CAK of de instantie.

Tweede lid

Het is mogelijk dat de levering van de voorziening wordt onderbroken. Een onderbreking kan leiden tot pauzing van de eigen bijdrage. In dergelijke gevallen maakt het college melding van de onderbreking bij het CAK of de instantie die de eigen bijdrage voor de voorziening vaststelt en int. Het college geeft eerst de datum door waarop de onderbreking is begonnen, en later de datum waarop de onderbreking is geëindigd. Een eventuele onderbreking van de levering van een voorziening die met een pgb wordt bekostigd, heeft geen gevolgen voor de eigen bijdrage. Voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie wordt geen pgb verstrekt en voor maatwerkvoorzieningen is dit in artikel 3.8b, tweede lid, expliciet uitgesloten.

Ook deze meldingen zijn aan een uiterste termijn gebonden. Om tot een pauzing van de eigen bijdrage te kunnen leiden, dient een onderbreking minimaal eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand te belopen. Daarna heeft het college (bijna) vier weken de tijd om de onderbreking melden. Samen is dat – afgerond – acht weken na de start van

CONCEPT

de onderbreking. Voor de melding van het einde van de onderbreking geldt een uiterste termijn van vier weken.

Derde lid

Het is mogelijk dat gedurende de levering van een voorziening een vrijstelling of ontheffing van toepassing wordt op de cliënt. Een vrijstelling of ontheffing kan afhangen van de beoordeling door het college of van omstandigheden waar het college gelet op artikel 3.8, vierde of vijfde lid, wel, maar het CAK of de instantie geen kennis van heeft. Het derde lid regelt dat het college dan meldt dat een vrijstelling of ontheffing aan de orde is en daarbij ook doorgeeft op welke datum de oorzaak van de vrijstelling of ontheffing intrad. De melding moet gedaan worden binnen vier weken nadat het college heeft geconstateerd dat er een grond is voor een vrijstelling of ontheffing. Er kunnen situaties zijn – bijvoorbeeld bij sommige ontheffingsgronden – waarin met het oog op de belangen van de cliënt of zijn omgeving spoed geboden is. Als er geen reden meer is voor de vrijstelling of ontheffing, doet het college daarvan mededeling aan het CAK, wederom onder vermelding van de datum waarop de oorzaak van de vrijstelling of ontheffing ophield te bestaan. Ook voor deze melding geldt een uiterste termijn van vier weken.

Vierde lid

In artikel 3.5 is geregeld wanneer de verschuldigdheid van de eigen bijdrage eindigt. Dit is afhankelijk van de datum waarop de levering van de voorziening eindigt. Als het een voorziening betreft waarvoor het CAK of een instantie de eigen bijdrage vaststelt en int, meldt het college deze datum ingevolge het vierde lid binnen vier weken aan het CAK of de instantie. Indien de cliënt een pgb ontvangt, is de beëindiging van de eigen bijdrage afhankelijk van de einddatum van de periode waarvoor dat budget bij beschikking van het college is verstrekt en meldt het college deze einddatum.

Vijfde lid

De procedures voor het vaststellen en innen van de (herziene) eigen bijdrage verlopen voor het merendeel aan de hand van informatie die de daarbij betrokken organisaties elkaar verstrekken. Voor een adequate uitvoering van deze procedures is het van belang dat het college desgevraagd het CAK en de instantie tijdig van volledige en juiste informatie voorzien. Voor zover het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geen termijnen stelt aan de verstrekking van informatie aan het CAK in het kader van deze procedures, geeft het vijfde lid het college een termijn van vier weken om te reageren op informatieverzoeken van het CAK.

Als deze termijn wordt overschreden, is het CAK of de instantie bevoegd te beslissen op basis van de beschikbare informatie. Vaak is een verzoek om informatie ingegeven door een bezwaar van de cliënt dat bepaalde gegevens niet kloppen waardoor de eigen bijdrage niet correct is, bijvoorbeeld dat de start- of stopdatum van de eigen bijdrage niet overeenkomt met het feitelijke begin of eind van de levering van de voorziening. Uit de huidige praktijk blijkt dat de cliënt in dit soort situaties meestal gelijk heeft en een herziening van de eigen bijdrage geboden is. Behalve in het kader van bezwaar- en beroepsprocedures kan de eigen bijdrage ook om andere redenen worden herzien. Wanneer dat met terugwerkende kracht geschiedt, zal achteraf toepassing gegeven moeten worden aan de voorschriften op basis waarvan de eigen bijdrage wordt bepaald. De reguliere procedures met de bijbehorende termijnen, zoals voor kostprijsbewaking, zullen in dergelijke gevallen niet op de gebruikelijke wijze doorlopen kunnen worden. Het CAK zal dan de benodigde gegevens opvragen bij het college. Voor het college geldt een termijn van vier weken om de verlangde gegevens te verstrekken. Met het vijfde lid wordt voorkomen dat de cliënt nadeel ondervindt van een gebrekkige informatie-uitwisseling met het college.

Indien het college vervolgens alsnog gegevens aan het CAK of de instantie verstrekt waaruit blijkt dat een op basis van de eerder beschikbare informatie vastgestelde (herziene) eigen bijdrage onjuist is, dan zal het CAK of de instantie het eerdere besluit herzien. De periode waarover de eigen bijdrage dan verschuldigd is, vloeit voort uit artikel 3.6. Voor de toepassing van dat artikel

CONCEPT

wordt hier opgemerkt dat in het geval het college zich niet heeft gehouden aan de termijn van vier weken voor het verstrekken van de door het CAK of de instantie verzochte informatie, er slechts in uitzonderlijke omstandigheden eventueel sprake van zal kunnen zijn dat een tekortkoming of vertraging in de gegevensverwerking aan de cliënt te wijten is.

Zesde lid

Uitgangspunt is dat maatwerkvoorzieningen worden verstrekt door de gemeente waar iemand woont. Ingevolge artikel 1.2.1, onderdeel b, Wmo 2015 kan men zich voor het verkrijgen van beschermd wonen ook wenden tot een andere gemeente. Ook in die gevallen dient samenloop van eigen bijdragen te worden voorkomen.

De eigen bijdrage voor een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie is niet verschuldigd door de cliënt die een maatwerkvoorziening is toegekend en daarvoor in verband met de eigen bijdrage is aangemeld bij het CAK. Het is aan het college dat de eigen bijdrage voor die algemene voorziening vaststelt, om deze samenloop te voorkomen. Om dat te kunnen doen, is een kennisgeving nodig van de andere gemeente die de cliënt beschermd wonen biedt. Of de cliënt daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is, is niet relevant. Het volstaat dat de andere gemeente een kennisgeving doet van een melding aan het CAK. De kennisgeving kan en moet gedaan worden op dezelfde dag als de melding.

De ivb voor een maatwerkvoorziening is niet verschuldigd als de cliënt een bijdrage voor beschermd wonen verschuldigd is. Het CAK, dat de ivb en de eigen bijdrage voor beschermd wonen vaststelt, kan de samenloop ervan voorkomen. Als het college echter een eigen bijdrage vaststelt die in de plaats komt van de ivb, moet het college de eventuele samenloop voorkomen. Om dat te kunnen doen, is eveneens een kennisgeving van het andere college nodig dat de cliënt bij het CAK is aangemeld in verband met een eigen bijdrage voor beschermd wonen. Het zesde lid ziet ook op deze situatie.

Zevende lid

Uitgangspunt is dat maatwerkvoorzieningen worden verstrekt door de gemeente waar iemand woont. Ingevolge artikel 1.2.1, onderdeel c, Wmo 2015 kan men zich voor het verkrijgen van opvang ook wenden tot een andere gemeente. Ook in die gevallen dient samenloop van eigen bijdragen te worden voorkomen. De eigen bijdrage voor opvang wordt vastgesteld door de gemeente of de instantie.

De eigen bijdrage voor een algemene voorziening waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie is niet verschuldigd door de cliënt die een maatwerkvoorziening is toegekend. Het is aan het college dat de eigen bijdrage voor die algemene voorziening vaststelt, om deze samenloop te voorkomen. Dat is ook het geval als het college een eigen bijdrage vaststelt die in de plaats komt van de ivb. Om de samenloop te kunnen voorkomen, is een kennisgeving nodig van de andere gemeente die de cliënt opvang biedt. Of de cliënt daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is, is niet relevant. Daarom volstaat het dat de andere gemeente een kennisgeving doet aan het college van aanvang en einde van de verstrekking van de opvang, al dan niet in de vorm van een persoonsgebonden budget. De kennisgeving kan en moet gedaan worden op dezelfde dag als de melding. Dit is geregeld in onderdeel a.

De ivb voor een maatwerkvoorziening is niet verschuldigd voor elke kalendermaand waarin de cliënt of zijn echtgenoot gedurende twee of meer nachten aaneengesloten een maatwerkvoorziening met opvang geleverd krijgt en daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is. Het CAK, dat de ivb vaststelt, kan deze samenloop voorkomen. Om dat te kunnen doen, is een kennisgeving van het college nodig dat een vrijstelling van toepassing is. Onderdeel b van het zevende lid bepaalt dat het college het CAK daarvan op de hoogte stelt binnen vier weken na een besluit dat een eigen bijdrage voor opvang verschuldigd is of niet langer verschuldigd is.

Achtste lid

CONCEPT

Het achtste lid biedt de grondslag om – indien nodig – nadere regels te stellen over de informatie-uitwisseling tussen het college enerzijds en het CAK of de instantie anderzijds. Het gaat om regels ter precisering van de verwerkingen, bijvoorbeeld de inhoud van de melding of de wijze waarop de melding geschiedt.

Daarnaast biedt het achtste lid de grondslag om het college te verplichten de cliënt op de hoogte te stellen van meldingen aan het CAK of de instantie. De communicatie met de cliënt is een aandachtspunt bij de implementatie van het voorliggende besluit. Het is van belang dat het voor de cliënt inzichtelijk is hoe zijn eigen bijdrage wordt vastgesteld en geïnd. De cliënt kan dan de juistheid verifiëren van de besluiten die het CAK of de instantie neemt over de eigen bijdrage. Indien de cliënt het niet eens is met zo'n besluit, kan hij zich – afhankelijk van het probleem – tot het college, het CAK of de instantie wenden en eventueel bezwaar en beroep instellen. In overleg met gemeenten en het CAK wordt bezien hoe cliënten het beste dat inzicht geboden kan worden. Indien dat op basis van ervaringen in de praktijk nodig blijkt, kunnen bij ministeriële regeling verplichtingen worden ingevoerd omtrent het informeren van cliënten over de meldingen door het college aan het CAK of de instantie die relevant zijn voor het vaststellen en innen van de eigen bijdrage.

Artikel 3.4a

Eerste lid

Voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang en voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie nemen het CAK en de instantie zo spoedig mogelijk na een melding van het college een besluit over de verschuldigdheid van de eigen bijdrage door de cliënt. Indien een eigen bijdrage verschuldigd is, vermeldt het besluit ook de hoogte van de eigen bijdrage. Het CAK en de instantie zijn afhankelijk van gegevens die vooral aangeleverd worden door derden zoals de Belastingdienst en in zeer beperkte mate door de cliënt. Het is de bedoeling dat deze gegevens voortvarend worden uitgevraagd om vervolgens de eigen bijdrage vast te stellen. Mede gelet op de geautomatiseerde gegevensuitwisseling met de Belastingdienst en andere betrokken organisaties, kan de eigen bijdrage uiterlijk binnen acht weken na de melding van het college worden vastgesteld door het CAK of de instantie. Een zo snel mogelijke vaststelling is in het belang van de cliënt. Daarnaast hangt de uiterste termijn van acht weken samen met de termijn van vier weken voor de melding door het college en met de maximale periode van drie voorafgaande kalendermaanden waarover ingevolge artikel 3.5 voor dergelijke voorzieningen alsnog een eigen bijdrage verschuldigd is na de vaststelling ervan. Als het langer duurt voordat het CAK of de instantie de eigen bijdrage vaststelt, dan loopt de gemeente inkomsten uit eigen bijdragen mis. Het is van belang om dat te voorkomen.

Ook voor voorzieningen met beschermd wonen is een besluit zo snel mogelijk na de melding van het college, doch uiterlijk binnen acht weken wenselijk. Dat biedt het CAK voldoende tijd om de benodigde gegevens te vergaren en vervolgens de cliënt binnen afzienbare termijn duidelijkheid te verschaffen over zijn eigen bijdrage. Zo kan worden voorkomen dat de gemeente inkomsten misloopt.

Tweede lid

Besluiten over eigen bijdragen die door het college zelf worden vastgesteld en geïnd, worden zo spoedig mogelijk genomen. Van het college mag verwacht worden dat de eigen bijdrage voortvarend wordt vastgesteld. In sommige situaties – bijvoorbeeld bij de toepassing van een ontheffingsgrond – kan met het oog op de belangen van de cliënt of zijn omgeving zelfs spoed geboden zijn. Niet alleen de cliënt heeft belang bij een voortvarende vaststelling van de eigen bijdrage, ook de inkomsten van de gemeente zijn daarmee gediend. De uiterste beslistermijn bedraagt twaalf weken. Deze termijn begint te lopen als de levering van de voorziening aanvangt of eindigt alsmede wanneer er een reden is voor het toepassen van een vrijstelling of ontheffing dan wel wanneer er niet langer een reden is voor zo'n toepassing. Bij een onderbreking die van invloed is op de eigen bijdrage, begint de beslistermijn voor de pauzering te lopen vier weken na

CONCEPT

aanvang van de onderbreking en vervolgens zodra de onderbreking eindigt. In geval van een persoonsgebonden budget is voor aanvang en einde van de maatwerkvoorziening de in de beschikking vermelde datum doorslaggevend. Gemeenten zijn soms deels afhankelijk van gegevens van derden. Wanneer dat aanbieders zijn, kunnen gemeenten daarover bindende afspraken maken.

Artikel 3.5

Eerste en derde lid

In het eerste lid van artikel 3.5 is geregeld dat een eigen bijdrage voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand, indien op die dag de levering van maatschappelijke ondersteuning start of het pgb voor de maatwerkvoorziening ingaat dan wel de cliënt met een maatwerkvoorziening achttien jaar wordt (onderdeel a). De eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening is alleen verschuldigd door cliënten in de leeftijd vanaf achttien jaar. Wanneer een cliënt vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar een maatwerkvoorziening werd geleverd, is de dag waarop de leeftijd van achttien jaar wordt bereikt bepalend voor de datum met ingang waarvan de eigen bijdrage wordt geheven. Begint de levering of het pgb op de tweede of volgende dag van een kalendermaand, dan is de eigen bijdrage vanaf de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand verschuldigd; hetzelfde geldt voor de cliënt met een maatwerkvoorziening die achttien jaar wordt (onderdeel b). Aldus is grotendeels aangesloten bij de ingangsdatum van het abonnementstarief dat voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit voor deze voorzieningen gold. Verschil is echter dat de datum waarop de maatschappelijke ondersteuning voor het eerst is geleverd, een pgb ingaat of de cliënt achttien jaar wordt bepalend is voor de datum met ingang waarvan de eigen bijdrage wordt geheven, terwijl voordien bepalend was het 'ingangstijdstip' dat het college aan het CAK had doorgegeven. In de praktijk vulden gemeenten ditingangstijdstip verschillend in, met als gevolg dat soms een eigen bijdrage werd gevraagd voordat de cliënt daadwerkelijk maatschappelijke ondersteuning had ontvangen. Voor maatschappelijke ondersteuning in natura is dit ten gevolge van het nieuwe artikel 3.5, eerste en derde lid, niet meer mogelijk. Voor het persoonsgebonden budget geldt de datum waarmee het pgb volgens de verleningsbeschikking ingaat. De feitelijke levering van de voorziening valt onder de eigen regie van de cliënt en is niet relevant voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage. Een cliënt met een pgb kan namelijk zelf bepalen vanaf welk moment hij de door hem met dat budget ingekochte maatschappelijke ondersteuning ontvangt.

De eigen bijdrage voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang geldt altijd voor een hele kalendermaand.

In het derde lid is geregeld dat de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang verschuldigd is met ingang van de eerste dag waarop het beschermd wonen of opvang voor het eerst is geleverd. Indien voor beschermd wonen of opvang een pgb is verstrekt – voor opvang gebeurt dit in de praktijk overigens niet – gaat de eigen bijdrage in met ingang van de eerste dag waarop het budget volgens de verleningsbeschikking ingaat. Wat betreft de ingangsdatum van de eigen bijdrage voor beschermd wonen wijkt dit niet af van de praktijk voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit. De hoogte van de eigen bijdrage voor beschermd wonen wordt berekend op basis van het aantal dagen dat in de eerste kalendermaand beschermd wonen wordt geleverd of het budget daarvoor kan worden ingezet. Dit is geregeld in artikel 3.19, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. De ingangsdatum van de eigen bijdrage voor opvang is met het tweede lid duidelijker geregeld dan voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit in het toenmalige artikel 3.5, zesde lid.

In zowel het eerste, als het derde lid is er rekening mee gehouden dat het voorkomt dat de gegevens die nodig zijn voor de vaststelling van een eigen bijdrage met forse vertraging bij het CAK of de instantie binnenkomen. Zonder nadere regels zou dit ertoe kunnen leiden dat de cliënt

CONCEPT

over een langdurige periode in het verleden een eigen bijdrage zou moeten betalen. In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit luidde, was de periode waarover met terugwerkende kracht een eigen bijdrage kon worden opgelegd beperkt tot twaalf maanden, gerekend vanaf de maand waarin het besluit tot vaststelling aan de cliënt is verzonden. Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang is deze termijn teruggebracht tot maximaal drie kalendermaanden voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld. Voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang blijft deze termijn min of meer gelijk: twaalf kalendermaanden voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld.

Tweede en vierde lid

Er zijn situaties waarin de termijn van drie of twaalf kalendermaanden voor de terugwerkende kracht waarmee een eigen bijdrage verschuldigd kan worden, te lang is. Op grond van het tweede en vierde lid kan ambtshalve of op aanvraag van de cliënt die periode worden verkort of zelfs worden bepaald dat de eigen bijdrage pas ingaat op de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld. Verkorting van de termijn van twaalf maanden is mogelijk indien de eigen bijdrage wegens ernstige problemen in de gegevensaanlevering niet eerder kon worden vastgesteld, dit niet aan de cliënt is te wijten (bijvoorbeeld als sprake is van strategisch gedrag om veranderingen in het inkomen niet of te laat door te geven aan de Belastingdienst) en er zich bovendien bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt. Een vergelijkbare bepaling stond in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat tot de inwerkingtreding van het voorliggende besluit luidde.

Bij de termijn van drie maanden kan ook sprake zijn van een verlate vaststelling, maar gelet op de beslistermijn gaat het daarbij hooguit om enkele weken. Bij een dergelijke overschrijding is kan geen sprake zijn van een ernstige tekortkoming of vertraging. Daarom geldt hier alleen de voorwaarde van bijzondere of verzwarende omstandigheden voor de cliënt.

Vijfde lid

Een onderbreking van de levering van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang kan leiden tot pauzering van de eigen bijdrage. In verband met de uitvoerbaarheid voor het CAK is het verloop van de pauzering van de eigen bijdrage anders dan bij een nihilstelling. Een nihilstelling past het CAK eigenstandig toe op basis van gegevens omtrent het bijdrageplichtig inkomen. Voor een pauzering van de ivb is het CAK afhankelijk van gegevens van het college die op dezelfde wijze worden aangeleverd als bij aanvang en einde van de levering van een maatwerkvoorziening. Aanvang en einde van de pauzering is daarom op dezelfde manier geregeld. In verband met de uniformiteit geldt dit ook voor eigen bijdragen die worden vastgesteld en geïnd door het college of door een andere instantie in plaats van het college. Voor zover vrijstellingen en ontheffingen van de ivb afhankelijk zijn van gegevens van het college, worden die gegevens op een andere wijze aangeleverd waardoor een vrijstelling of ontheffing altijd kan gelden vanaf de kalendermaand waarin deze van toepassing wordt. Dat is ook noodzakelijk gelet op de redenen voor de ontheffingen en de (meeste) vrijstellingen.

Zesde en zevende lid

Is een cliënt vrijgesteld of ontheven van de bijdrageplicht, dan is hij geen eigen bijdrage verschuldigd. Bij een nihilstelling is wel een eigen bijdrage verschuldigd, maar is het bedrag gelijk aan nul.

Het zesde lid bepaalt dat een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang ingaat met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin de grond voor vrijstelling, ontheffing of nihilstelling zich voordoet tot de eerste dag van de kalendermaand

CONCEPT

volgende op de maand waarin de vrijstelling, ontheffing dan wel nihilstelling eindigt. In beginsel zal het CAK of de instantie zich baseren op een melding van het college uit hoofde van artikel 3.4 dat sprake is van een grond voor vrijstelling of ontheffing. De in het zesde lid opgenomen ingangs- en stopdata gelden zowel indien een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling al bij aanvang in dient te gaan, als wanneer de cliënt eerst een eigen bijdrage verschuldigd is en zich vervolgens een grond voor vrijstelling, ontheffing of nihilstelling voordoet. Hierdoor wordt voorkomen dat cliënten waarvoor al direct een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling geldt, toch nog eerst een maand eigen bijdrage moeten betalen.

Ingevolge het zevende lid gelden vrijstellingen en ontheffingen van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang niet per maand, maar vanaf de begindatum tot de einddatum ervan. Dit strookt met het derde lid, waarin de verschuldigdheid van deze eigen bijdrage is gekoppeld aan de dag waarop beschermd wonen of opvang aanvangt.

Achtste lid

Indien de levering van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang stopt, eindigt de bijdrageplicht met ingang van de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand. Aan een beschikking, inhoudende dat een eigen bijdrage eindigt, zal overigens een herziening ten grondslag liggen. Artikel 3.6 bevat regels die bij de herziening in acht moeten worden genomen.

Negende lid

Voor het einde van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang wordt aangehaakt bij de dag waarop het beschermd wonen of de opvang dan wel het persoonsgebonden budget daarvoor eindigt. Ook al voor de inwerkingtreding van dit besluit werd bij beëindiging de hoogte van de eigen bijdrage voor beschermd wonen berekend naar het aantal dagen dat beschermd wonen in de laatste kalendermaand is geleverd of kon worden verkregen met een persoonsgebonden budget; dit is geregeld in artikel 3.19, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Artikel 3.6

Eerste lid

Artikel 3.6 gaat over de herziening van eigen bijdragen. Het betreft alle eigen bijdragen waarvoor hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geldt, dus niet alleen voor eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen, maar ook voor eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Herziening van de eigen bijdrage is aan de orde zodra er iets in de situatie van de cliënt of, indien hij een echtgenoot heeft, zijn echtgenoot wijzigt dat gevolgen heeft voor de eigen bijdrage van de cliënt. Er zal bijvoorbeeld ook sprake zijn van een herziening indien de burgerlijke staat van de cliënt of zijn eventuele echtgenoot wijzigt of indien het bijdrageplichtig inkomen verandert. Ook is herziening aan de orde als regelgeving ten aanzien van de eigen bijdrage wijzigt, zoals bij de jaarlijkse indexeringsmet inachtneming van de artikelen 3.7, 3.10a en 3.18 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Pauzering gaat eveneens gepaard met een herziening. Bij een herziening wordt een besluit genomen tot vaststelling van de eigen bijdrage.

Het spreekt voor zich dat het CAK, het college of de instantie een eigen bijdrage niet eerder kan herzien dan dat zij van de noodzaak tot herziening op de hoogte zijn gekomen en dat zij zo spoedig mogelijk daarna een besluit nemen. Voor herzieningen geldt – net als in artikel 3.4a, eerste en tweede lid, is bepaald voor vaststellingen door het CAK, het college en de instantie – een uiterste beslistermijn van acht weken. Ook kunnen zich situaties voordoen – bijvoorbeeld bij sommige ontheffingsgronden – waarin met het oog op de belangen van de cliënt of zijn omgeving spoed geboden is.

CONCEPT

Tweede lid

Het tweede lid regelt wanneer een herziening ingaat. De herziening als gevolg van de jaarlijkse indexering geldt vanzelfsprekend per 1 januari van het nieuwe kalenderjaar en vervolgens voor de rest van dat jaar. Eveneens vanzelfsprekend is dat de herziening vanwege de definitieve bepaling van het bijdrageplichtig inkomen na een peiljaarverlegging betrekking heeft op dezelfde periode als waarvoor de eigen bijdrage is vastgesteld op basis van de voorlopige inschatting van het bijdrageplichtig inkomen. Voor alle andere herzieningen is aangesloten bij hetgeen in artikel 3.5 geregeld is voor het moment waarop de eigen bijdrage voor het eerst verschuldigd is, waarop een pauzering, vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van toepassing wordt of eindigt of waarop de eigen bijdrage eindigt.

Derde tot en met zesde lid

Het komt voor dat het CAK, het college of de instantie met een (forse) vertraging op de hoogte komt van feiten of omstandigheden die tot herziening aanleiding geven. Het derde lid bevat de hoofdregel dat een herziening niet langer terugwerkt dan 36 kalendermaanden voor de maand waarin het besluit tot herziening wordt vastgesteld. Leidt de herziening ertoe dat de eigen bijdrage die de cliënt over een periode in het verleden verschuldigd is, lager is dan het oorspronkelijk vastgestelde bedrag, dan zal het CAK of eerderbedoelde instantie het verschil aan de cliënt restitueren. Leidt het tot de conclusie dat een cliënt te weinig in rekening is gebracht, dan zal het verschil alsnog bij de cliënt worden geheven en geïnd.

Met de verwijzing naar artikel 3.5, eerste tot en met vierde lid, is geëxpliciteerd dat die bepalingen voorrang hebben op artikel 3.6, derde lid. Het is dus niet mogelijk met een herziening op grond van artikel 3.6 de cliënt alsnog een eigen bijdrage op te leggen over meer kalendermaanden voorafgaand aan de oorspronkelijke vaststelling dan artikel 3.5 toestaat. Artikel 3.5 beschermt de cliënt tegen het heffen van een eigen bijdrage over een periode die zich te ver uitstrekt in het verleden. Deze bescherming kan niet ondergraven worden door middel van een herziening.

Op deze hoofdregel worden in het vierde en vijfde lid, net zoals dat gebeurde in artikel 3.6 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit, uitzonderingen gemaakt.

Het vierde lid gaat over de situatie waarin de herziening uitwijst dat de cliënt over voorbije maanden zou moeten bijbetalen. Indien de lange periode tussen het optreden van de feiten of omstandigheden die aanleiding geven tot de herziening en de daadwerkelijke herziening het gevolg is van een ernstige tekortkoming of vertraging in de gegevensverwerking en dit niet aan de cliënt te wijten is, kan het CAK ambtshalve of op verzoek van de cliënt de terugwerkende kracht beperken tot drie kalendermaanden indien de herziening een eigen bijdrage betreft voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie of voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Voor een maatwerkvoorziening voor beschermd wonen of opvang kan de terugwerkende kracht worden teruggebracht tot twaalf kalendermaanden (onderdeel a). De periode waarover de cliënt met terugwerkende kracht moet bijbetalen kan nog verder worden verkort tot minder dan die drie of twaalf kalendermaanden, indien voldaan wordt aan bovengenoemde voorwaarden en er tevens sprake is van bijzondere of voor de cliënt verzwarende omstandigheden (onderdeel b). Dan is het ook mogelijk af te zien van terugwerkende kracht door de periode te verkorten tot nul kalendermaanden.

Het vijfde lid gaat over de situatie waarin de cliënt ten gevolge van de herziening geld terug krijgt over de voorbije maanden. Ambtshalve of op aanvraag kan de terugwerkende kracht van 36 kalendermaanden met een aantal kalendermaanden worden verlengd als de herziene eigen bijdrage vanwege een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld en deze tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is.

Het zesde lid geeft de cliënt vijf jaar de tijd om een aanvraag in te dienen voor een verlenging van de periode van 36 kalendermaanden. Deze termijn gaat lopen op het moment dat de cliënt op de

CONCEPT

hoogte was of kon zijn van de feiten en omstandigheden die aanleiding geven tot herziening van de eigen bijdrage.

Artikel 3.6a

Artikel 3.6a regelt de inning, betaling en verrekening van de eigen bijdragen. Voorheen was dit geregeld in artikel 3.3 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Eerste lid

De vastgestelde eigen bijdrage wordt maandelijks bij de cliënt in rekening gebracht.

Tweede en derde lid

Het tweede en derde lid regelen wanneer de cliënt moet betalen. In beginsel belooft de betalingstermijn dertig dagen na facturatie. Eventueel kan de cliënt bij facturatie een langere betalingstermijn worden geboden.

Het komt voor dat het CAK met een (forse) vertraging op de hoogte komt van feiten of omstandigheden die leiden tot een eerste vaststelling van een eigen bijdrage of tot een herziening van de eigen bijdrage. Ingevolge de artikelen 3.5 en 3.6 wordt de (herziene) eigen bijdrage dan met ingang van een kalendermaand in het verleden vastgesteld, waardoor de eigen bijdrage met terugwerkende kracht verschuldigd is. Dan kan de eigen bijdrage over die periode niet elke maand geïnd en betaald worden. Om die reden bepaalt het derde lid dat eigen bijdragen over perioden die liggen voor de maand waarin een eigen bijdrage wordt vastgesteld of herzien, uiterlijk moeten worden betaald binnen dertig dagen nadat de aldus vastgestelde of herziene eigen bijdrage aan de cliënt in rekening is gebracht.

Vierde, vijfde en zesde lid

Het vierde, vijfde en zesde lid regelen de mogelijkheden om vorderingen met betrekking tot de eigen bijdrage op grond van de Wmo 2015 te verrekenen met andere vorderingen op of van de cliënt. De inning van vorderingen kan door middel van verrekeningen vergemakkelijkt worden. De mogelijkheden tot verrekening verschillen voor het CAK en voor het college en de instantie, afhankelijk van hun taken. Verrekening tussen vorderingen op grond van de Wmo 2015 zelf is ingevolge genoemde leden altijd mogelijk voor het CAK, het college of de instantie. Dit is, zoals in het zesde lid neergelegd, zelfs wenselijk wanneer een eigen bijdrage met terugwerkende kracht wordt geïnd.

Het CAK heeft naast de uitvoering van eigen bijdragen op grond van de Wmo 2015 ook als taak het innen van eigen bijdragen op grond van de Wlz. Het vierde lid geeft het CAK de bevoegdheid vorderingen uit hoofde van die wet te verrekenen met vorderingen inzake eigen bijdragen op grond van de Wmo 2015. Het college en mogelijk de instantie geven behalve aan de Wmo 2015, ook uitvoering aan de Participatiewet. Het vijfde lid geeft het college en de instantie de bevoegdheid vorderingen op grond van die wet te verrekenen met vorderingen inzake eigen bijdragen op grond van de Wmo 2015.

Bijzondere aandacht behoeven cliënten die de thuissituatie hebben verlaten in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld. Verrekening van vorderingen zoals geregeld in het vierde en vijfde is een bevoegdheid en geen verplichting. Van met name gemeenten en instanties mag verwacht worden dat zij ten aanzien van deze cliënten prudent gebruik maken van de bevoegdheid tot verrekening. Verrekening kan hun financiële situatie verlichten, zeker als vorderingen met betrekking tot de eigen bijdrage voor opvang tegen elkaar weggestreept kunnen worden, waartoe het zesde lid uitnodigt. Echter, voorkomen dient te worden dat inning door middel van verrekening er onbedoeld toe leidt dat de veiligheid van deze cliënten in gevaar komt, bijvoorbeeld doordat de geweldpleger er achter komt dat en waar het slachtoffer wordt opgevangen. Daarom is verrekening met vorderingen uit hoofde van de Participatiewet bij

CONCEPT

voorbaat uitgesloten. De voordelen voor de financiële afhandeling van vorderingen wegen dan niet op tegen de risico's voor de veiligheid van de cliënt die mogelijk groter zijn wanneer verrekening ook buiten het domein van de maatschappelijke ondersteuning toepassing vindt.

Zevende lid

Het zevende lid bepaalt, wellicht ten overvloede, dat een betalingsregeling getroffen kan worden met een cliënt. Het CAK, het college en de instantie kunnen dat uit eigen beweging aanbieden. De cliënt kan er ook om verzoeken. Een betalingsregeling kan nodig zijn wanneer een eigen bijdrage wordt geïnd die met terugwerkende kracht verschuldigd is of wanneer de cliënt bijvoorbeeld vanwege schuldenproblematiek een geringe betalingscapaciteit heeft.

Onderdeel J

Artikel 3.7, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bepaalt dat een aantal in hoofdstuk 3 van dat besluit opgenomen bedragen ieder jaar geïndexeerd wordt aan de hand van de prijsindex voor de gezinsconsumptie. De berekende bedragen worden naar beneden afgerond op een veelvoud van € 0,2. Aan de opsomming van de bedragen die op deze wijze worden geïndexeerd, zijn toegevoegd de bedragen, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, en het bedrag, genoemd in het tweede lid van dat artikel. Het gaat hier om de bedragen die van belang zijn voor het minimum en het maximum van de ivb voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang.

Het ingevoegde tweede lid regelt de jaarlijkse bijstelling van de inkomensgrenzen die in artikel 3.8, eerste lid, worden gesteld voor het bepalen van de eigen bijdrage. De hoogte van deze inkomensgrenzen corresponderen met het sociaal minimum voor verschillende typen huishoudens. Het sociaal minimum wordt elk jaar gewijzigd. Deze wijziging is gekoppeld aan de ontwikkelingen van verschillende inkomensbestanddelen voor elk type huishouden. Voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt, wordt gerefereerd aan het inkomen en de vakantie-uitkering volgens de Toeslagenwet. Voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, wordt gerefereerd aan het pensioen en de vakantie-uitkering volgens de Algemene Ouderdomswet. De jaarlijkse bijstelling van de inkomensgrenzen in artikel 3.8, eerste lid, geschiedt bij ministeriële regeling.

Overigens gelden de inkomensgrenzen ook in geval van een peiljaarverlegging. Dan wordt wel uitgegaan van het actuele inkomen in het jaar t, maar de grens vanaf welk bedrag dat inkomen meetelt voor de eigen bijdrage blijft gerelateerd aan het sociaal minimum in het jaar t-2. Aldus is deze inkomensgrens voor iedereen gelijk.

Onderdeel K

De nieuwe paragraaf 1b van hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bevat twee artikelen die van belang zijn voor de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie. Tot de inwerkingtreding van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 en van het voorliggende besluit gold daarvoor het abonnementstarief, dat door het CAK werd vastgesteld en geïnd. Sinds de inwerkingtreding van die wet en dit besluit bepaalt de gemeenteraad bij verordening of en voor welke algemene voorzieningen een eigen bijdrage dient te worden betaald en hoe hoog die is. Gelet op artikel 2.1.4, derde lid, Wmo 2015 geldt daarbij de kostprijs als maximum en moet de eigen bijdrage financieel passend zijn voor de doelgroep van die voorziening. De eigen bijdragen voor algemene voorzieningen worden sinds de inwerkingtreding van eerdergenoemde wet en van het voorliggende besluit door of namens het college vastgesteld en geïnd.

Artikel 3.7a

Artikel 3.7a bevat de gronden voor vrijstelling van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie in verband met de samenloop van eigen bijdragen. Het eerste lid, onderdeel a, regelt dat geen eigen bijdrage verschuldigd is voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame

CONCEPT

hulpverleningsrelatie, indien de cliënt of zijn echtgenoot tevens bij het CAK is aangemeld voor het heffen en innen van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening.

Onderdeel b van het eerste lid bepaalt dat ook geen eigen bijdrage verschuldigd is voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie, indien de cliënt of zijn echtgenoot een maatwerkvoorziening wordt geleverd waarvoor een college of een instantie een eigen bijdrage kan heffen.

Hierbij geldt een uitzondering voor een maatwerkvoorziening die slechts vervoer omvat. Vaak zal het gaan om een bijdrage per rit. Dergelijke bijdragen kunnen wél cumuleren met bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Het eerste lid, onderdeel c, zorgt ervoor dat evenmin een eigen bijdrage verschuldigd is voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie, indien de cliënt of zijn echtgenoot is geïndiceerd voor Wlz-zorg.

Opgemerkt wordt dat de onderdelen a, b en c van het eerste lid zo zijn geformuleerd dat samenloop van deze eigen bijdragen bij voorbaat wordt voorkomen. Het daadwerkelijk verschuldigd zijn van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening of voor Wlz-zorg is niet vereist. Dat zo'n eigen bijdrage mogelijk opgelegd zou kunnen worden, bijvoorbeeld bij een aanmelding bij het CAK of een indicatie voor Wlz-zorg, volstaat. Dit heeft, zeker voor Wlz-zorg ook een praktische reden, namelijk het beperken van de gegevensuitwisseling die nodig is voor het vaststellen van eigen bijdragen.

In dit verband is ook van belang dat een cliënt waaraan een maatwerkvoorziening wordt geleverd, altijd wordt aangemeld bij het CAK of de instantie die tot taak heeft de eigen bijdrage daarvoor vast te stellen. Ook in gevallen waarin een vrijstelling, ontheffing, nihilstelling of pauzering aan de orde is, zal door het voorkomen van samenloop geen eigen bijdrage verschuldigd zijn voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Verder volgt uit het tweede lid van deze samenloopbepaling dat eigen bijdragen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie niet kunnen cumuleren. Als er meerdere van dergelijke voorzieningen worden geleverd, wijst het college één van die voorzieningen aan waarvoor de bijbehorende eigen bijdrage verschuldigd is.

Artikel 3.7b

Artikel 3.7b regelt een pauzering van de eigen bijdrage wegens een onderbreking van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie. De minimale duur van een onderbreking op basis waarvan de eigen bijdrage gepauzeerd kan worden, vloeit voort uit de definitie in artikel 1.1: dat is ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand. Eveneens uit de begripsbepaling vloeit voort dat de onderbreking de complete voorziening treft en dat de onderbreking bestaat uit verblijf en/of het ontbreken van (een aanbod tot) levering. De periode waarover de pauzering geldt en de in verband daarmee te nemen besluiten tot herziening van de eigen bijdrage is geregeld in de artikelen 3.5, vijfde lid, en 3.6, tweede lid, onderdeel c.

Over de verhouding tussen de pauzering en de samenloop van eigen bijdragen wordt het volgende opgemerkt. Bij een pauzering van de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie wordt tijdelijk geen eigen bijdrage of een bedrag van € 0 in rekening gebracht, maar blijft de bijdrageplicht gelden. Artikel 3.7a, eerste lid, waarmee de stapeling met eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen en langdurige zorg wordt voorkomen, blijft daarom onverkort van kracht. Indien de cliënt en zijn eventuele echtgenoot twee of meer algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie geleverd krijgen en de eigen bijdrage wordt gepauzeerd, kan het college op grond van artikel 3.7a, tweede lid, een andere algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie aanwijzen. Dat heeft overigens

CONCEPT

alleen zin als geen sprake is van een onderbreking wegens verblijf van de cliënt en de andere voorziening daadwerkelijk geheel of gedeeltelijk aangeboden en/of geleverd kan worden.

Onderdeel L

Verwezen wordt naar de toelichting op artikel I, onderdelen C en D.

Onderdeel M

Artikel 3.8

Eerste en tweede lid

Artikel 3.8 regelt de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit gold daarvoor het abonnementstarief. Met dit besluit wordt de eigen bijdrage voor deze maatwerkvoorzieningen weer inkomens- en vermogensafhankelijk, tenzij daarop – voor zover mogelijk binnen de kaders die artikel 3.8a daarvoor stelt – bij verordening uitzonderingen zijn gemaakt.

Voor alle typen huishoudens, te weten ongehuwde cliënten vanaf de pensioengerechtigde leeftijd, ongehuwde cliënten beneden de pensioengerechtigde leeftijd, gehuwde cliënten vanaf de pensioengerechtigde leeftijd en gehuwde cliënten beneden de pensioengerechtigde leeftijd, geldt dat de eigen bijdrage € [PM1 in prijspeil 2025: 23,60] per kalendermaand bedraagt zolang hun (in artikel 3.9 geregelde en voor gehuwden gezamenlijke) bijdrageplichtig inkomen niet meer is dan de 135% van het voor hen geldende sociaal minimum. In het eerste lid, onderdelen a, b, c en d, is voor ieder type huishouden opgenomen bij welk bedrag deze inkomensgrens ligt. Indien het bijdrageplichtig inkomen van betrokkenen hoger is dan 135% van het toepasselijke sociaal minimum, wordt de maandelijkse eigen bijdrage van € [PM1] vermeerderd met een twaalfde deel van 10% van het verschil tussen het bijdrageplichtig inkomen en deze 135% van het toepasselijke sociaal minimum. Op jaarbasis is de eigen bijdrage dus twaalf maal € [PM1] plus 10% van het bijdrageplichtig jaarinkomen boven 135% van het toepasselijke sociaal minimum, maar omdat de eigen bijdrage per maand in rekening wordt gebracht, wordt dit bedrag door twaalf gedeeld. De eigen bijdrage wordt echter ingevolge het tweede lid van het voorliggende artikel gemaximeerd op € [PM6 in prijspeil 2025: 328] per maand.

De minimum- en maximum eigen bijdrage en de bedragen die 135% van het toepasselijke sociaal minimum weergeven, worden op grond van artikel 3.7, eerste en vierde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 jaarlijks geactualiseerd.

Derde lid

Op grond van artikel 3.8, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit, konden bij verordening de eigen bijdrage op nihil worden gesteld voor cliënten behorende tot de groepen, bedoeld in de onderdelen a, b en c van het huidige artikel 3.8, eerste lid, indien het (voor gehuwden: gezamenlijke) bijdrageplichtig inkomen lag beneden een bij die verordening vastgestelde grens. Die grens mocht per groep verschillen. Aldus konden gemeenten beleid voor minima voeren. Voor cliënten behorende tot de groep, bedoeld in het huidige artikel 3.8, eerste lid, onderdeel d, dat wil zeggen gehuwden van wie ten minste een der echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt, was dit niet geregeld. Dat kwam omdat deze cliënten toen nog vrijgesteld waren van de bijdrageplicht.

De bovengenoemde mogelijkheid is met het voorliggende besluit in het derde lid van artikel 3.8 opgenomen. Omdat gehuwden van wie ten minste een van beide echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt sinds de inwerkingtreding van het voorliggende besluit een eigen bijdrage verschuldigd zijn die ten minste € [PM1] bedraagt, krijgt de gemeente ook voor hen de mogelijkheid om de bijdrage op nihil te stellen.

CONCEPT

De nihilstelling van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang, die afhankelijk is van het inkomen en het vermogen van de cliënt en zijn echtgenoot, wordt door het CAK uitgevoerd. Alleen het CAK kan immers het bijdrageplichtig inkomen berekenen. Zoals in artikel 3.4 is geregeld, dient een college al zijn cliënten voor wie het CAK de wettelijke taak van vaststelling en inning van de eigen bijdragen heeft, aan het CAK te melden. Als de desbetreffende gemeente minimeleid voert en het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt dan wel het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen van de cliënt en zijn echtgenoot onder de door de gemeente bij verordening geregelde toepasselijke grens valt, is sprake van een nihilstelling en zal het CAK de eigen bijdrage op € 0 vaststellen.

Vierde lid

Artikel 2.1.4a, tweede lid, eerste volzin, Wmo 2015 regelt dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdragen voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit bevatte het toenmalige artikel 3.8, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 een vrijstelling voor cliënten jonger dan achttien jaar, behalve voor woningaanpassingen indien de gemeente bij verordening had bepaald dat de ouders de bijdrage daarvoor verschuldigd waren. Voor dat laatste geval bevatte het voormalige artikel 2.1.5 Wmo 2015 dan weer een aantal regels. Besloten is om deze ingewikkelde en lastig uitvoerbare constructie te vervangen door een heldere in artikel 2.1.4a, tweede lid, van de wet opgenomen regel, inhoudende dat cliënten jonger dan achttien jaar nooit een eigen bijdrage verschuldigd zijn voor een maatwerkvoorziening.

Aan artikel 2.1.4a, tweede lid, tweede volzin, Wmo 2015 wordt invulling gegeven door in artikel 3.8, vierde en vijfde lid, gevallen te regelen waarin geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verschuldigd is. Het gaat hier om een vrijstelling van de bijdrageplicht of om ontheffing daarvan.

Artikel 3.8, vierde lid, bevat de gronden voor vrijstelling van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Onderdeel a bepaalt allereerst dat een cliënt geen eigen bijdrage verschuldigd is voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang indien hij of zijn eventuele echtgenoot een eigen bijdrage verschuldigd is voor Wlz-zorg, zoals berekend volgens artikel 3.3.2.1 of 3.3.2.2 Blz. De cliënt is ingevolge onderdeel a ook vrijgesteld van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang als zijn eventuele echtgenoot een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen verschuldigd is.

Relevant hierbij is dat – anders dan bij de anticumulatie van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie zoals geregeld in artikel 3.7a – hier niet geldt dat er al een vrijstellingsgrond is zodra een cliënt of zijn echtgenoot bij het CAK is aangemeld in verband met de eigen bijdrage voor beschermd wonen of zodra hij of zijn echtgenoot een Wlz-indicatie heeft. Voor de hier geregelde anticumulatie geldt dat de cliënt of zijn echtgenoot daadwerkelijk een bijdrage voor beschermd wonen verschuldigd is of voor zorg in het kader van de Wlz. Omdat het CAK zowel de bijdrageplicht voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang heft als die voor maatwerkvoorzieningen met beschermd wonen en voor Wlz-zorg, is deze bepaling voor het CAK uitvoerbaar.

Onderdeel b regelt dat geen eigen bijdrage verschuldigd is indien de cliënt of zijn echtgenoot gedurende twee of meer nachten aaneengesloten in de maand in een instelling voor opvang verblijft en uit dien hoofde een eigen bijdrage verschuldigd is.

Onderdeel c regelt dat geen eigen bijdrage verschuldigd is indien de cliënt bij wijze van maatwerkvoorziening uitsluitend een rolstoel geleverd wordt.

In artikel 3.8, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit waren twee vrijstellingsgronden opgenomen die met de inwerkingtreding van het voorliggende besluit zijn vervallen. De eerste vrijstellingsgrond betrof gehuwden van wie ten minste een van beide echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt (artikel 3.8, derde lid, onderdeel f, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de

CONCEPT

inwerkingtreding van het voorliggende besluit luidde). Deze vrijstellingsgrond is vervallen omdat van deze gehuuden met de inwerkingtreding van het voorliggende besluit een eigen bijdrage wordt geheven, zoals bepaald in het eerste lid, aanhef en onderdeel d, van artikel 3.8. Daarbij geldt dat de bijdrage ten minste € [PM1] bedraagt. De tweede vrijstellingsgrond stond in artikel 3.8, derde lid, onderdeel i, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit luidde. Het betrof een in verband met de epidemie van COVID-19 ingevoerde vrijstelling voor de maanden april en mei van het jaar 2020. Deze vrijstelling is uitgewerkt en kon daarom vervallen.

Vijfde en zesde lid

Artikel 3.8, vijfde lid, bevat de gronden voor ontheffing van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. De ontheffingsgronden die in de onderdelen a, b en c zijn geregeld, golden ook al onder het abonnementstarief. In navolging van hetgeen voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit in artikel 3.8, zevende lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 was geregeld, maakt het zesde lid het mogelijk bij ministeriële regeling te bepalen hoe het college de betalingscapaciteit beoordeelt voor de toepassing van deze ontheffingsgrond in het vijfde lid, onderdeel b.

Met onderdeel c is verduidelijkt dat de ontheffing vanwege nadelige gevolgen betrekking heeft op een cliënt met een voortdurende of meervoudige problematiek. De verschuldigdheid van de eigen bijdrage kan door die problematiek leiden tot nadelige gevolgen voor het realiseren van een geslaagde integrale dienstverlening aan de cliënt of voor de veiligheid en leefbaarheid van zijn omgeving. Als die niet opwegen tegen het belang van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage, dan kan ontheffing verleend worden.

Ontheffingsgrond d is nieuw. Zoals hiervoor is aangegeven, is inmiddels op het niveau van de wet geregeld dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Bereiken zij die leeftijd, dan vervalt die vrijstelling. Het is mogelijk dat de cliënt een woningaanpassing of een hulpmiddel heeft ontvangen voordat hij achttien werd. In zo'n geval zal hij alsnog een eigen bijdrage moeten gaan betalen voor die woningaanpassing of dat hulpmiddel nadat hij achttien is geworden. Onderdeel d behelst een hardheidsclausule die de mogelijkheid geeft tot ontheffing van de eigen bijdrage.

Voor het toepassen van de vrijstellingen (met uitzondering van de samenloop met beschermd wonen of langdurige zorg) en ontheffingen baseert het CAK zich op meldingen door het college. In de gevallen waarin de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang door het college wordt geheven en geïnd, kan het college de vrijstelling of ontheffing zelf toepassen.

Onderdeel N

Artikel 3.8a

Artikel 3.8a betreft eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang en zonder hulpmiddelen of woningaanpassingen die niet afhankelijk zijn van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Deze eigen bijdragen gelden alleen voor bij verordening aangewezen vormen van maatschappelijke ondersteuning. Bij verordening wordt ook de hoogte van de eigen bijdrage geregeld. Artikel 2.1.4a, vijfde lid, onderdeel d, tweede subonderdeel, Wmo 2015 biedt daarvoor de grondslag. Ingevolge artikel 2.1.4b, derde lid, onderdeel b, van die wet worden deze eigen bijdragen door het college vastgesteld en geïnd.

Benadrukt wordt dat het al dan niet benutten van deze uitzonderingsmogelijkheden een politiek-bestuurlijke afweging is bij de vormgeving van het gemeentelijk beleid voor maatschappelijke ondersteuning. Het is aan de gemeenteraad de belangenafweging te maken of het gelet op de lokale situatie wenselijk is voor bepaalde vormen van maatschappelijke ondersteuning de

CONCEPT

financiële drempel te verlagen bij een in omvang relatief geringe ondersteuningsbehoefte of een separate eigen bijdrage voor vervoer in te stellen.

Eerste lid

De in artikel 3.8, eerste en tweede lid, geregelde ivb is onafhankelijk van de omvang en het type maatschappelijke ondersteuning dat in de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen en opvang is opgenomen. Ook indien het gaat om ondersteuning die periodiek in de vorm van uren dienstverlening wordt geleverd, zoals huishoudelijke hulp of begeleiding, is de ivb niet afhankelijk van de hoeveelheid ondersteuning die wordt geleverd. Indien een cliënt en zijn eventuele echtgenoot slechts weinig van dergelijke periodieke ondersteuning ontvangen en er sprake is van een hoog bijdrageplichtig inkomen, is het niet uitgesloten dat de maandelijkse kostprijs van de ondersteuning naar verwachting lager is dan de maandelijkse ivb die de cliënt en zijn eventuele echtgenoot verschuldigd zouden zijn. Aan gemeenten wordt de mogelijkheid geboden in zo'n geval een zodanige eigen bijdrage in rekening te brengen dat de cliënt per maand een bedrag betaalt dat gelijk is aan de verwachte maandelijkse kostprijs van de verstrekte maatwerkvoorzieningen of een bedrag dat lager is. Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen is die optie niet nodig, aangezien daarvoor met artikel 3.8c kostprijbewaking is ingericht. De hoogte van de eigen bijdrage wordt bij verordening bepaald en hangt niet af van het inkomen en vermogen van de cliënt of, indien de cliënt een echtgenoot heeft, van hun gezamenlijke inkomen en vermogen. Hierbij geldt wel een bovengrens: de eigen bijdrage die de cliënt in een maand in rekening wordt gebracht, mag niet hoger zijn dan de verwachte maandelijkse kostprijs. De gemeenteraad kan ingevolge het eerste lid bij verordening bepalen voor welke vormen van maatschappelijke ondersteuning dit geldt. De mogelijkheid van een eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het gezamenlijk inkomen en vermogen hoeft niet opengesteld te worden voor alle gevallen waarin de verwachte maandelijkse kostprijs van de ondersteuning lager is dan de ivb die de cliënt en zijn eventuele echtgenoot naar verwachting per maand verschuldigd zouden zijn. In de verordening wordt neergelegd hoeveel lager de kostprijs naar verwachting moet zijn ten opzichte van de ivb. Ook op die manier kunnen gemeenten nader afbakenen in welke situaties de ivb vervangen wordt door een eigen bijdrage waarvan de hoogte niet afhankelijk is van inkomen en vermogen.

Heeft de gemeenteraad deze mogelijkheid gebruikt en ontstaat tijdens het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015, de indruk dat de cliënt behoefte heeft aan een maatwerkvoorziening met maatschappelijke ondersteuning waarvoor de matiging van de eigen bijdrage tot ten hoogste de verwachte maandelijkse kostprijs geldt en dat de ivb die hij, eventueel tezamen met zijn echtgenoot, ingevolge artikel 3.8, eerste en tweede lid, elke maand zou moeten betalen hoger zou kunnen zijn dan de verwachte maandelijkse kostprijs van de aan de cliënt en zijn echtgenoot verstrekte maatwerkvoorzieningen, dan kan in dat onderzoek met de cliënt besproken worden wat de cliënt wenst. Eén van de mogelijkheden is dat de cliënt een aanvraag voor de maatwerkvoorziening indient, waarna hem en zijn eventuele echtgenoot conform de verordening een eigen bijdrage in rekening wordt gebracht die per maand nooit hoger kan zijn dan de verwachte maandelijkse kostprijs van de aan hen verstrekte maatwerkvoorzieningen. Een andere mogelijkheid zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat de cliënt besluit om zelf ondersteuning in te kopen.

Gemeenten worden in staat geacht tijdens het onderzoek een goede inschatting te maken van de kostprijs. Er ontstaat dan immers al een beeld van de behoeften en voorkeuren van de cliënt, van zijn eigen mogelijkheden voor zelfredzaamheid en participatie en van de eventueel te leveren maatwerkvoorziening. Op basis van ervaringen met eerder geleverde voorzieningen, die in de toekenningsbeschikkingen gespecificeerd behoren te zijn, en de kosten die de gemeente daarvoor heeft gemaakt, kan een adequate raming worden gemaakt van de kostprijs van de aan de cliënt te leveren voorziening. De eigen bijdrage is daarop gemaximeerd.

Opgemerkt wordt dat de medewerkers van de gemeente die het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 verrichten, niet beschikken over het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt of, indien de cliënt gehuwd is, over het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen van hem en zijn eventuele echtgenoot. De vraag of de ivb die de cliënt zou moeten betalen hoger uit zou komen dan de verwachte maandelijkse kostprijs van zijn maatschappelijke ondersteuning, zal derhalve

CONCEPT

moeten worden gebaseerd op een inschatting. Het college kan de cliënt daartoe gelet op artikel 2.3.2 in verbinding met artikel 5.1.1 Wmo 2015 vragen om gegevens omtrent het bijdrageplichtig inkomen te verstrekken, zoals een aanslag inkomstenbelasting over het peiljaar t-2 of een loonstrook uit dat jaar. Het kan daarbij ook gaan om informatie over de samenstelling van het huishouden die relevant is voor de inschatting van de hoogte van de ivb. Een cliënt is niet verplicht om aan dat verzoek te voldoen, maar indien diens gevolg niet aannemelijk kan worden dat zijn ivb naar verwachting hoger zou worden dan de maandelijkse kostprijs van de maatschappelijke ondersteuning die tot zijn maatwerkvoorziening behoort, zal geen gebruik gemaakt kunnen worden van de in het eerste lid bedoelde optie.

Na het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 beslist het college over de verstrekking van de maatwerkvoorziening. Dat is ook het moment waarop het college vaststelt of de maandelijkse kostprijs daarvan naar verwachting lager zal zijn dan de ivb. Is dat het geval, dan wordt de cliënt niet aangemeld bij het CAK en is een eigen bijdrage verschuldigd die niet afhankelijk is van inkomen en vermogen, maar van de verwachte maandelijkse kostprijs. Gelet op artikel 2.1.4b, derde lid, onderdeel b, Wmo 2015 heeft het college namelijk de taak dergelijke eigen bijdragen vast te stellen en te innen, wat gelet op artikel 3.4, eerste lid, met zich brengt dat deze cliënten niet bij het CAK worden aangemeld.

De beoordeling of een cliënt in aanmerking komt voor een eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen, vindt plaats ter gelegenheid van het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015. Dat onderzoek wordt opnieuw uitgevoerd wanneer een melding wordt gedaan van een gewijzigde behoefte aan maatschappelijke ondersteuning of ter gelegenheid van een periodieke heroverweging als bedoeld in artikel 2.3.9 Wmo 2015. Daarnaast vindt op grond van het vierde lid jaarlijks of op verzoek een toetsing plaats.

Tweede lid

Ingevolge het tweede lid kan de gemeenteraad de mogelijkheid van een eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, beperken tot cliënten die behoren tot door hem bij verordening aangewezen groepen. Het kan hierbij om inkomensgroepen gaan, maar dat hoeft niet. Er kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan cliënten die onvoldoende doenvermogen hebben om de benodigde maatschappelijke ondersteuning zelf in te kopen. In ieder geval dient draagkrachtig gemotiveerd te kunnen worden waarom het onderscheid tussen de aangewezen doelgroepen en andere cliënten gerechtvaardigd is. Deze motivering is van belang met het oog op een mogelijk beroep op het gelijkheidsbeginsel.

Derde lid

Net als voor de ivb, zijn er situaties die zich lenen voor het toepassen van een vrijstelling of ontheffing van de eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Er zijn vrijstellingsgronden opgenomen om de samenloop te regelen met eigen bijdragen op grond van de Wlz en eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang. Aangezien de gemeente niet weet of een cliënt of zijn eventuele echtgenoot een eigen bijdrage op grond van de Wlz of voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen verschuldigd is, kan niet dezelfde vrijstellingsgrond van toepassing zijn als voor de ivb is opgenomen in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel a. Omdat de gemeente wel kan nagaan of de cliënt of zijn eventuele echtgenoot is geïndiceerd voor langdurige zorg, wordt door de verwijzing naar de samenloopbepaling voor een algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie artikel 3.7a, eerste lid, onderdeel c, volstaan met de toets of een indicatiebesluit is afgegeven. Wat betreft beschermd wonen is om vergelijkbare redenen verwezen naar artikel 3.7a, eerste lid, onderdeel a. Het college kent een dergelijke maatwerkvoorziening toe en meldt de cliënt aan bij het CAK. Aan de hand daarvan kan het college deze vrijstelling toepassen. De vrijstelling voor opvang zoals geregeld in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel b, kan het college op overeenkomstige wijze toepassen bij de eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. De vrijstelling voor rolstoelen zoals geregeld in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel c, is niet relevant aangezien de mogelijkheid van een eigen bijdrage die

CONCEPT

onafhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, niet gegeven is voor een maatwerkvoorziening dat een hulpmiddel bevat. Verder zijn de ontheffingsgronden als bedoeld in artikel 3.8, vijfde lid, hier van overeenkomstige toepassing verklaard.

Opgemerkt wordt dat deze vrijstellingen en ontheffingen aldus zijn geregeld voor het geval zich een samenloop van eigen bijdragen voordoet. Weliswaar kan alleen voor bij verordening aangewezen maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen en opvang een eigen bijdrage ingesteld worden die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, maar bij een wijziging van de verstrekte maatwerkvoorziening – bijvoorbeeld wanneer er behalve een aangewezen voorziening ook opvang wordt geleverd – kan zich de situatie voordoen dat de cliënt en zijn eventuele echtgenoot in een bepaalde kalendermaand verschillende eigen bijdragen verschuldigd zouden zijn. Door de toepassing van een vrijstelling is dan duidelijk welke eigen bijdrage in die kalendermaand verschuldigd is.

Vierde lid

Een gemeente die gebruik maakt van de mogelijkheid die artikel 3.8a, eerste lid, biedt, is niet gehouden doorlopend te toetsen of een cliënt nog steeds voldoet aan de voorwaarden voor de eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Behalve ter gelegenheid van een nieuw onderzoek, als bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015, zijn er drie momenten waarop een dergelijke toets verricht moet worden.

Ten eerste wordt de ivb, die bij wijze van hoofdregel gebaseerd is op het bijdrageplichtig inkomen in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin de maatwerkvoorziening wordt verstrekt (t-2), elk kalenderjaar door het CAK herzien. Naar analogie zal het college ook elk kalenderjaar moeten toetsen of het bijdrageplichtig inkomen en de daaraan gekoppelde ivb zodanig zijn gewijzigd dat niet meer voldaan wordt aan het vereiste dat de verwachte ivb hoger is dan de verwachte maandelijkse kostprijs van de maatwerkvoorziening.

Ten tweede kan de ivb op aanvraag van de cliënt herzien worden in het kader van een peiljaarverlegging op grond van artikel 3.9. Een dergelijk verzoek wordt door het CAK gehonoreerd als het bijdrageplichtig inkomen in het lopende jaar in bepaalde mate lager is dan in het jaar t-2. De ivb wordt dan gebaseerd op het bijdrageplichtig inkomen in het lopende kalenderjaar. Naar analogie kan de cliënt het college verzoeken opnieuw te toetsen of de verwachte ivb dan nog steeds hoger uitvalt dan de verwachte maandelijkse kostprijs van de maatwerkvoorziening.

Ten derde kan de ivb door het CAK herzien worden naar aanleiding van een melding van de cliënt over het al dan niet voeren van een gezamenlijke huishouding of het al dan niet duurzaam gescheiden leven van de persoon met wie de cliënt gehuwd is (artikel 3.3, tweede lid). Als dat relevant kan zijn voor de eigen bijdrage die in de plaats komt van de ivb, moet de cliënt een dergelijke melding aan het college doen. Het college zal naar aanleiding van zo'n melding opnieuw toetsen of de verwachte ivb dan nog steeds hoger uitvalt dan de verwachte maandelijkse kostprijs van de maatwerkvoorziening. Overigens speelt de samenstelling van het huishouden ook een rol bij de hierboven beschreven andere twee momenten waarop wordt getoetst of een cliënt nog steeds voldoet aan de voorwaarden voor de eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. De samenstelling van het huishouden is immers van belang voor het bijdrageplichtig inkomen en de daarop te baseren ivb.

Vijfde lid

Het vijfde lid bepaalt dat bij verordening vormen van vervoer kunnen worden aangewezen waarvoor een in die verordening te bepalen eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt of, indien de cliënt een echtgenoot heeft, van hun gezamenlijke inkomen en vermogen. Deze eigen bijdrage mag niet hoger zijn dan de kostprijs. Op grond van deze bepaling zullen gemeenteraden vormen van vervoer kunnen aanwijzen waarvoor zij bijvoorbeeld een eigen bijdrage per rit of kilometer kunnen vragen dat op hetzelfde niveau zit

CONCEPT

als het gangbare tarief voor openbaar vervoer. Vervoer naar een locatie waar een andere maatregel wordt aangeboden aan de cliënt, bijvoorbeeld dagbesteding, kan niet bij verordening worden uitgezonderd van de ivb. De gedachte achter deze afzonderlijke eigen bijdrage voor vervoer is dat een cliënt voor individuele ritten gebruik kan maken van (aangepast) vervoer tegen een vergelijkbaar tarief als andere burgers betalen bij gebruik van het openbaar vervoer. Hoewel iets dergelijks ook als algemene voorziening kan worden vormgegeven, is deze mogelijkheid – die was neergelegd in artikel 3.8, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voorafgaande aan dit besluit luidde – behouden. Er zijn namelijk gemeenten die cliënten alleen voor een eigen bijdrage per rit of kilometer in aanmerking willen laten komen, indien na een onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 is vast komen te staan dat zij daar behoefte aan hebben. In dat geval zal het vervoer als een maatwerkvoorziening worden verstrekt. Als de maatwerkvoorziening naast vervoer nog andere maatregelen bevat, zijn daarop de bepalingen voor de ivb van toepassing. De eigen bijdrage voor vervoer die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, komt dan bovenop de eventueel verschuldigde ivb.

Als een gemeenteraad gebruik wil maken van de bevoegdheid die in het vijfde lid geregeld is, is hij niet verplicht om al het vervoer dat tot een maatwerkvoorziening kan behoren, aan te wijzen. Wellicht ten overvloede wordt hier verder nog opgemerkt dat het in het vijfde lid bedoelde vervoer niet gaat om (mobiliteits)hulpmiddelen waarmee de cliënt zichzelf kan vervoeren, zoals een aangepaste fiets of een scootmobiel.

Zesde lid

Op deze afzonderlijke eigen bijdrage voor vervoer zijn de in het tweede lid geregelde aanwijzingsbevoegdheid en de in het derde lid geregelde anticumulatie niet van toepassing, met uitzondering van de vrijstelling voor een rolstoel. In het zesde lid is een vrijstelling van de ivb opgenomen voor het geval de cliënt naast een bij verordening aangewezen vorm van vervoer alleen een rolstoel geleverd krijgt. Dan betaalt de cliënt alleen de eigen bijdrage voor vervoer en is de cliënt geen ivb verschuldigd.

Zevende lid

Het zevende lid biedt de grondslag om bij ministeriële regeling de hoogte van de eigen bijdrage voor vervoer uit te werken. Indien de uitvoeringspraktijk daartoe aanleiding geeft, zou van deze regelgevende bevoegdheid gebruik gemaakt kunnen worden ten einde te waarborgen dat cliënten een passende eigen bijdrage voor vervoer betalen. Er zou bijvoorbeeld een maximum aan gesteld kunnen worden, zodat deze bijdrage vergelijkbaar is met de reiskosten per openbaar vervoer.

Artikel 3.8b

Voor de toelichting op artikel 3.8b wordt verwezen naar de toelichting op het deels gelijkkluidende artikel 3.7b, dat betrekking heeft op de pauzering voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie. Behalve dat artikel 3.8b betrekking heeft op een pauzering van de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang, is een belangrijk verschil dat hier een uitzondering geldt voor een maatwerkvoorziening die in de vorm van een persoonsgebonden budget is verstrekt (artikel 3.8b, tweede lid). Cliënten met een pgb voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang kopen hun maatschappelijke ondersteuning immers zelf in en kunnen diens gevolge zelf met hun aanbieders afspreken wat er zal gebeuren als de ingekochte ondersteuning tijdelijk niet geleverd kan worden. Als afgesproken is dat dan niet betaald hoeft te worden, kan de budgethouder het geld dat op die manier wordt bespaard, gebruiken voor de inkoop van vervangende ondersteuning.

Een ander verschil met algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie is dat in het kader van een maatwerkvoorziening hulpmiddelen en woningaanpassingen kunnen worden geleverd. Dit verschil is in een aantal opzichten van belang. Ten eerste is het feitelijk gebruik van een hulpmiddel of woningaanpassing door de cliënt niet bepalend voor de levering ervan. Als de cliënt bijvoorbeeld een scootmobiel tijdens de wintermaanden of wegens een ziekenhuisopname

CONCEPT

enige tijd niet gebruikt, heeft dat geen invloed op de feitelijke leveringssituatie. De scooter blijft dan geleverd aan cliënt. Er is geen sprake van een onderbreking en de eigen bijdrage zal in dit voorbeeld dus niet worden gepauzeerd.

Ten tweede blijven bij het beantwoorden van de vraag of de gehele maatwerkvoorziening is onderbroken, buiten beschouwing de hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvan de kostprijsbewaking reeds voltooid is (artikel 1.1). Met andere woorden: als de levering wordt voortgezet van hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvan de kostprijs inmiddels niet meer door het CAK bewaakt wordt en de levering van alle andere componenten van de maatwerkvoorziening is onderbroken, dan wordt dat beschouwd als een onderbreking van de gehele maatwerkvoorziening.

Ten derde wordt ook bij de uitvoering van de pauzering onderscheid gemaakt tussen maatwerkvoorzieningen zonder of met hulpmiddelen of woningaanpassingen waarvan de kostprijs bewaakt wordt door het CAK (artikel 3.8b, eerste lid). Bevat de maatwerkvoorziening niet dergelijke hulpmiddelen of woningaanpassingen, dan wordt de pauzering geëffectueerd door geen eigen bijdrage in rekening te brengen. Indien de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang een hulpmiddel of woningaanpassing bevat waarvan de kostprijs bewaakt wordt door het CAK, dan zal de kostprijsbewaking gecontinueerd moeten worden als de levering van de maatwerkvoorziening na de pauze wordt voortgezet. Daarom wordt in die gevallen de eigen bijdrage gepauzeerd door deze gelijk aan € 0 te stellen. Dan kan het CAK ook tijdens de onderbreking doorgaan met het bijhouden van de eigen bijdrage die in rekening is gebracht.

Over de verhouding tussen de pauzering en de samenloop van eigen bijdragen wordt het volgende opgemerkt. Een pauzering van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang heeft geen gevolgen voor de samenloop met de eigen bijdrage voor andere voorzieningen of voor langdurige zorg. De anticumulatie zoals geregeld in de artikelen 3.7a, eerste lid, 3.8, vierde lid, onderdelen a en b, en 3.8a, derde lid, blijft immers van toepassing.

Artikel 3.8c

Eerste en tweede lid

Een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang kan een of meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen bevatten. Uit artikel 2.1.4a, vierde lid, Wmo 2015 volgt dat voor zo'n hulpmiddel of woningaanpassing nooit meer dan de kostprijs aan eigen bijdrage geheven mag worden. Artikel 3.8c regelt hoe wordt bewaakt dat de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing niet wordt overschreden. Deze kostprijsbewaking wordt alleen uitgevoerd voor hulpmiddelen en woningaanpassingen die op dat moment deel uitmaken van de maatwerkvoorziening. Overigens is kostprijsbewaking slechts van belang voor maatwerkvoorzieningen waarvoor een ivb geldt; ingevolge artikel 3.8a is het namelijk alleen mogelijk bij verordening te bepalen dat voor maatwerkvoorzieningen zonder een hulpmiddel of woningaanpassing een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele partner.

Omdat het CAK – en niet het college – weet hoe hoog de ivb is die bij een cliënt in rekening is gebracht, bewaakt het CAK of het totaalbedrag van de aan de cliënt en zijn eventuele partner in rekening gebrachte ivb op enig moment de kostprijs overschrijdt. Daartoe dient het CAK van het college de kostprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing te ontvangen, alsmede de datum waarop is gestart met levering van hulpmiddelen of woningaanpassingen aan de cliënt. Het eerste lid verplicht het college dan ook om deze aan het CAK te melden, welke melding ingevolge het tweede lid uiterlijk binnen vier weken na de start van de levering gedaan moet worden. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat deze melding ook gedaan moet worden als een nihilstelling in verband met minimabeleid of een vrijstelling in verband met de verschuldigdheid van een eigen bijdrage voor langdurige zorg van toepassing is.

CONCEPT

Het is mogelijk dat de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing aan een cliënt is aangevangen toen deze een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang ontving. Tijdens het leveren van een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang vindt geen kostprijsbewaking plaats van een hulpmiddel of woningaanpassing, omdat de cliënt voor het hulpmiddel of de woningaanpassing dan geen ivb verschuldigd is. De kostprijsbewaking begint als de maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang eindigt en overgaat in een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang.

Een vergelijkbare, maar ook net iets andere situatie doet zich voor als een cliënt met maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang voor het bereiken van de leeftijd van 18 jaar een hulpmiddel of woningaanpassing geleverd werd. De ivb voor die voorziening is pas verschuldigd wanneer de cliënt 18 jaar wordt. Eerst dan begint de kostprijsbewaking. Het college meldt ook in dergelijke gevallen de datum van levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing en de kostprijs op die datum van levering.

In beide situaties geldt een afwijkende termijn voor de melding aan het CAK. Deze termijn is gekoppeld aan de datum waarop de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verstrekt wordt, dan wel de datum waarop de cliënt 18 jaar wordt. Uiterlijk binnen vier weken daarna moet de melding gedaan worden. Opgemerkt wordt dat deze afwijkende termijn geen toepassing vindt wanneer de maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang door een andere gemeente verstrekt wordt. Het college van de gemeente die een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verstrekt, zal het CAK binnen vier weken na de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing een melding moeten doen.

Verder is het mogelijk dat de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing aan een cliënt is aangevangen terwijl een ontheffing van toepassing was. Ook dan is geen ivb verschuldigd en vindt geen kostprijsbewaking plaats. Eerst wanneer naar het oordeel van het college de ontheffing beëindigd dient te worden, is kostprijsbewaking aan de orde. Daarom is in dergelijke gevallen de termijn van vier weken eveneens gekoppeld aan het vervallen van de grond voor de ontheffing.

Kostprijsbewaking wordt uitgevoerd voor één hulpmiddel of woningaanpassing tegelijk. Indien de cliënt per dezelfde datum meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen geleverd krijgen, kiest het college voor welk hulpmiddel of woningaanpassing de kostprijs aan het CAK als eerste wordt doorgegeven. Wanneer de kostprijsbewaking daarvoor is afgerond, kan het andere hulpmiddel of de andere woningaanpassing worden doorgegeven, mits dat dan nog geleverd wordt. Ook voor het geval hulpmiddelen en/of woningaanpassingen achtereenvolgens worden geleverd, voorziet artikel 3.8c, eerste tot en met vijfde lid, in een cyclus van kostprijsbewaking.

Tevens is er rekening mee gehouden dat beide echtgenoten ieder een hulpmiddel of woningaanpassing geleverd kunnen krijgen in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. In dat geval wordt van beide echtgenoten de eerste levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing door het college gemeld aan het CAK. Aangezien de ivb is gebaseerd op het gezamenlijk inkomen en vermogen, vindt ook dan voor één hulpmiddel of woningaanpassing de kostprijsbewaking plaats.

Per hulpmiddel of woningaanpassing dient één kostprijs te worden doorgegeven aan het CAK voor de kostprijsbewaking. Op grond van artikel 2.1.4a, vierde lid, Wmo 2015 legt het college bij verordening vast op welke wijze de kostprijs van een hulpmiddel en een woningaanpassing wordt berekend. In artikel 2.1.4.a, vijfde lid, onder a, Wmo 2015 staat dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld kunnen worden over de berekening van de kostprijs. Artikel 3.8c van dit besluit is daarop gestoeld. Het gaat bij de kostprijsbewaking om de kostprijs die gerelateerd is aan de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op het moment van aanvang van de levering. De waarde hoeft niet voor elk individueel hulpmiddel of elke woningaanpassing afzonderlijk exact te worden bepaald. Indien het college bijvoorbeeld een tweedehands hulpmiddel aan een cliënt levert dat eerder aan een andere cliënt beschikbaar is gesteld, ligt het in de rede er bij het bepalen van de kostprijs acht op te slaan wat een tweedehands hulpmiddel doorgaans nog waard is. Gemeenten kunnen de kostprijs van

CONCEPT

(zowel nieuwe als tweedehandse) hulpmiddelen per type hulpmiddel of woningaanpassing op gestandaardiseerde wijze bepalen.

De gemeente heeft ruimte om te bepalen uit welke componenten een kostprijs is opgebouwd. Een gemeente kan een hulpmiddel kopen, huren of op een andere manier verkrijgen. Bij koop kan voor het bepalen van de kostprijs gebruik gemaakt worden van de aanschafprijs. Bij huur, lease of andere wijzen van verkrijging waarbij sprake is van periodieke betalingen zal ten behoeve van de kostprijsbewaking toch één kostprijs aan het CAK doorgegeven moeten worden. Dat kan bijvoorbeeld per soort hulpmiddel of woningaanpassing berekend worden door het maandelijkse huur- of leasebedrag te vermenigvuldigen met het aantal maanden van de gemiddelde afschrijvingstermijn. Een andere mogelijkheid is om bij huur, lease of andere wijzen van verkrijging in het geval van een nieuw hulpmiddel of nieuwe woningaanpassing uit te gaan van de catalogusprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing. Bij het berekenen van de kostprijs kunnen ook kosten worden betrokken voor het duurzaam gebruik van het hulpmiddel. Voorbeelden zijn kosten voor onderhoud – of de gemiddelde (marktconforme) afkoopsom daarvoor – en verzekeringen. Dergelijke kosten kunnen – afhankelijk van de keuze die de gemeente bij verordening heeft gemaakt – als onderdeel worden gezien van de kostprijs.

De burger mag van het college verwachten dat de wijze van berekenen van de kostprijs zoals vastgelegd in de verordening al in het keukentafelgesprek aan de orde komt, zodat een burger met een ondersteuningsvraag zich vooraf al op de hoogte kan stellen van wat bij benadering de kostprijs zal zijn die via de eigen bijdrage geïnd zal worden. De burger kan met inachtneming van deze kostprijs en met inachtneming van de verwachte hoogte van de ivb, die eveneens aan de orde komt in het keukentafelgesprek en met de rekentool van het CAK in te schatten is, een afweging maken of hij het hulpmiddel of de woningaanpassing via de Wmo geleverd wil krijgen.

Kostprijsbewaking is ook mogelijk bij hulpmiddelen of woningaanpassingen indien aan een cliënt een pgb is toegekend. Omdat de cliënt dan zelf in het hulpmiddel of de woningaanpassing kan voorzien met ingang van de datum waarop het budget daarvoor beschikbaar is gesteld, wordt deze datum gemeld in plaats van de datum van levering. Voor de kostprijs wordt in dat geval aangesloten bij het bedrag dat blijkt de beschikking aan de cliënt is toegekend om zich van het hulpmiddel of de woningaanpassing te voorzien. De kostprijsbewaking wordt uitgevoerd met dat bedrag, ook als de cliënt hogere of lagere kosten heeft gemaakt voor het hulpmiddel of de woningaanpassing. Wanneer de cliënt er bijvoorbeeld voor kiest om met aanvullende eigen middelen een duurder hulpmiddel aan te schaffen, wordt de cliënt niet voor het hogere bedrag aangeslagen voor de ivb; dan zou de cliënt immers dubbel betalen. Waar in de toelichting op de volgende leden met betrekking tot hulpmiddelen en woningaanpassingen sprake is van levering en kostprijs, leze men in geval van een pgb beschikking en toegekend bedrag.

Derde en vierde lid

Het derde en vierde lid regelen hoe de kostprijsbewaking plaatsvindt nadat het college de leveringsdatum en de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing aan het CAK heeft gemeld. Het derde lid bepaalt dat het CAK vanaf het moment van aanvang van de eerste levering van een hulpmiddel of woningaanpassing bijhoudt welke bedragen maandelijks aan ivb bij de cliënt en zijn eventuele echtgenoot in rekening worden gebracht. Ook als de cliënt en zijn echtgenoot beiden op dezelfde dag voor het eerst een hulpmiddel of woningaanpassing geleverd hebben gekregen, dan wordt de kostprijs van deze hulpmiddelen of woningaanpassingen achtereenvolgens bewaakt. Het CAK bepaalt dan de volgorde, waarbij het voor de hand ligt dat de volgorde van aanmelding door het college wordt aangehouden. Als één hulpmiddel of woningaanpassing, bijvoorbeeld een traplift, aan de cliënt en zijn echtgenoot samen is geleverd, dan vindt eenmaal kostprijsbewaking plaats.

Indien de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing aan een cliënt is aangevangen toen deze een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang ontving of nog geen 18 jaar was, worden de bij wijze van ivb in rekening gebrachte bedragen bijgehouden vanaf respectievelijk de datum van aanvang van de levering van de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of

CONCEPT

opvang of de datum waarop de cliënt de leeftijd van 18 jaar bereikt. Ingeval de maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang door een andere gemeente verstrekt wordt dan de gemeente die een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verstrekt, administreert het CAK (na de melding van laatstbedoelde gemeente) vanaf de eerste levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing dat geen ivb in rekening is gebracht aan de cliënt en zijn echtgenoot aangezien geen ivb verschuldigd tot het beschermd wonen of de opvang eindigt.

Het CAK telt de maandelijkse bedragen aan ivb bij elkaar op. Het is de bedoeling dat de bijdrageplicht eindigt zodra dit gecumuleerde bedrag de kostprijs zou overschrijden. Het is echter niet de bedoeling dat de bijdrageplicht eindigt indien de cliënt naast het hulpmiddel of de woningaanpassing waarvoor de kostprijsbewaking eindigt, nog een andere vorm van maatschappelijke ondersteuning in zijn maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang geniet. Dit kan een heel andere vorm van maatschappelijke ondersteuning zijn, maar ook kan het gaan om een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing. Bij aanmelding van een tweede of volgende kostprijs wordt de datum van aanvang van levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing niet gemeld, omdat deze datum in het verleden ligt en de tweede of volgende kostprijsbewaking immers niet vanaf die datum door het CAK zal worden uitgevoerd, maar aansluitend op de vorige kostprijsbewaking. Krijgen de cliënt en zijn echtgenoot beiden hulpmiddelen of woningaanpassingen geleverd, dan vindt kostprijsbewaking plaats in de volgorde waarin de hulpmiddelen en woningaanpassingen bij het CAK zijn aangemeld.

Slechts de gemeente is op de hoogte van de precieze vormen van maatschappelijke ondersteuning die de cliënt bij wijze van maatwerkvoorziening ontvangt. Daarom bepaalt het vierde lid dat het CAK het college waarschuwt indien het totaal van de ivb die sinds de melding, bedoeld in het eerste lid, bij de cliënt in rekening is gebracht, de kostprijs dreigt te overschrijden. Het CAK doet dit twee kalendermaanden voor de maand waarin de ivb de kostprijs naar verwachting van het CAK zou overschrijden. Het CAK kan zich onmogelijk aan deze termijn houden als de ivb binnen twee maanden de kostprijs overstijgt. In dat geval zal het CAK dit onmiddellijk melden. Het gaat hierbij altijd om een verwachting van het CAK, omdat hier geen zekerheid over bestaat.

Het is mogelijk dat er tijdens de periode van kostprijsbewaking een vrijstelling, ontheffing, nihilstelling of pauzering intreedt. Op grond van het derde lid administreert het CAK de kostprijs minus de in rekening gebrachte eigen bijdrage; er wordt dan geen bedrag meer 'afgeboekt' van de kostprijs. Wanneer de vrijstelling, ontheffing, nihilstelling of pauzering weer vervalt, wordt het afboeken in het kader van de kostprijsbewaking weer hervat. Mutaties in de levering van eerder bij het CAK aangemelde hulpmiddelen en woningaanpassingen worden ondertussen op grond van het zesde lid wel gemeld door het college. Dan behoudt het CAK het actuele overzicht van de hulpmiddelen en woningaanpassingen van de cliënt en zijn echtgenoot.

Overigens wordt opgemerkt dat artikel 3.8c op dit punt afwijkt van wat voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit in artikel 3.10b, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 was geregeld. Op grond van laatstgenoemd artikellid ging de kostprijsbewaking ook door tijdens een vrijstelling of ontheffing van de bijdrageplicht of een nihilstelling, maar werd een bedrag afgeboekt alsof de eigen bijdrage voldaan werd. Besloten is om deze virtuele kostprijsbewaking af te schaffen, omdat er niet daadwerkelijk een eigen bijdrage wordt geheven en geïnd en het bovendien van het CAK vergt om eigen bijdragen te administreren van cliënten die niet bijdrageplichtig zijn. In de nieuwe situatie wordt bij een vrijstelling of ontheffing geen eigen bijdrage geadministreerd, maar alleen het bedrag van de kostprijs bewaard.

Vijfde lid

Nadat het college de in het vierde lid bedoelde melding van het CAK heeft ontvangen, gaat het college na of de cliënt nog andere vormen van maatschappelijke ondersteuning ontvangt dan het hulpmiddel of de woningaanpassing waarvoor de kostprijsbewaking geldt. Het college dient binnen vier weken na de melding van het CAK een terugmelding te doen. Er kunnen zich verschillende situaties voordoen.

CONCEPT

Onderdeel a zet een volgende cyclus van kostprijsbewaking in gang waarbij het eerste tot en met vijfde lid achtereenvolgens met enkele aanpassingen opnieuw worden doorlopen. Het betreft de situatie waarin de cliënt een ander hulpmiddel of een andere woningaanpassing geleverd krijgt. Het college laat dat dan weten aan het CAK. Daarbij wordt in de volgorde van aanvang van levering ook de kostprijs vermeld van het hulpmiddel of de woningaanpassing naar de waarde ten tijde van de aanvang van levering ervan. Er kunnen alleen voorzieningen worden aangemeld voor kostprijsbewaking die op het moment van aanmelding daadwerkelijk geleverd worden. Wordt een hulpmiddel inmiddels niet meer geleverd, dan kan de gemeente niet alsnog de kostprijs daarvan in rekening brengen. Daarom is het van belang dat het college bij het bereiken van een kostprijs de actuele leveringssituatie van de cliënt toetst. De inning van de ivb wordt gecontinueerd en de kostprijsbewaking gaat over een ander hulpmiddel of een andere woningaanpassing. Welke dat is, hangt af van de levering van hulpmiddelen of woningaanpassingen aan de cliënt en zijn echtgenoot. Het CAK zet de kostprijsbewaking voort voor het hulpmiddel dat of de woningaanpassing die als eerstvolgende aangemeld is bij het CAK is en nog steeds daadwerkelijk geleverd wordt aan de cliënt of zijn echtgenoot. Om zeker te zijn van de actuele leveringssituatie is in het zesde lid bepaald dat het college van eerder aangemelde hulpmiddelen en woningaanpassingen aan het CAK laat weten wanneer de levering van zo'n hulpmiddel of woningaanpassing aan een cliënt of zijn echtgenoot eindigt. Het is niet nodig dat de datum van aanvang van de feitelijke levering van dit hulpmiddel of die woningaanpassing aan het CAK wordt doorgegeven. De kostprijsbewaking wordt immers voortgezet vanaf de kalendermaand waarin het totaalbedrag aan opgelegde eigen bijdrage de kostprijs van het vorige hulpmiddel of de vorige woningaanpassing zou overschrijden. Met ingang van die kalendermaand telt het CAK de maandelijks in rekening gebrachte eigen bijdrage bij elkaar op tot de kostprijs van het andere hulpmiddel of de andere woningaanpassing zal worden bereikt, waarvan het CAK wederom twee maanden tevoren melding maakt.

Onderdeel b betreft de situatie waarin de cliënt een maatwerkvoorziening geleverd krijgt die alleen bestaat uit de eerder gemelde hulpmiddelen of woningaanpassingen. Het college laat dat dan aan het CAK weten. Het CAK herzielt de eigen bijdrage vervolgens op zo'n manier, dat geen eigen bijdrage meer verschuldigd zal zijn vanaf de eerste dag van de kalendermaand waarin het totaalbedrag aan ivb dat sinds de melding, bedoeld in het eerste lid, in rekening is gebracht, de kostprijs zou overstijgen. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de ivb nooit hoger is dan de kostprijs. De datum met ingang waarvan de eigen bijdrage niet meer verschuldigd is, wijkt dan af van de hoofdregel van artikel 3.5, vijfde lid, die luidt dat de verschuldigdheid van de eigen bijdrage eindigt in geval van stopzetting van de levering van de voorziening. Een en ander onder voorbehoud van wijzigingen van de maatwerkvoorziening na de terugmelding door het college en voor het staken van de kostprijsbewaking.

Onderdeel c betreft de situatie waarin de cliënt behalve de eerder gemelde hulpmiddelen en woningaanpassingen ook andere diensten of maatregelen geleverd krijgt in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. De ivb wordt gecontinueerd, maar het CAK zal de kostprijsbewaking staken met ingang van de kalendermaand waarin het totaalbedrag aan opgelegde eigen bijdrage de kostprijs van het vorige hulpmiddel of de vorige woningaanpassing zou overschrijden. Ook hier wordt het voorbehoud gemaakt voor eventuele wijzigingen van de maatwerkvoorziening na de terugmelding door het college en voor het staken van de kostprijsbewaking. Als er in de tussentijd bijvoorbeeld toch weer een hulpmiddel aan de cliënt geleverd wordt, dan zal de kostprijsbewaking worden voortgezet. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het CAK wel administreert dat de ivb de kostprijs van de geleverde hulpmiddelen en woningaanpassingen heeft overschreden. Indien de levering van de andere diensten of maatregelen eindigt en de levering van de hulpmiddelen en woningaanpassingen wordt voortgezet, is de cliënt immers geen ivb meer verschuldigd. Hiervoor is van belang dat het CAK op de hoogte blijft van de actuele leveringssituatie. Ook daarom is in het zesde lid bepaald dat het college een melding aan het CAK doet wanneer de levering van eerder aangemelde hulpmiddelen en woningaanpassingen aan een cliënt of zijn echtgenoot eindigt.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat zich bij voltooiing van de kostprijsbewaking voor een bepaald hulpmiddel of een bepaalde woningaanpassing nog andere situaties zouden kunnen

CONCEPT

voordoen die het college ook aan het CAK moet doorgeven. De melding is dan echter niet gebaseerd op artikel 3.8c, vijfde lid, maar op artikel 3.4. Het gaat namelijk om situaties waarin de maatwerkvoorziening waarvoor een ivb verschuldigd is, eindigt:

- de cliënt krijgt geen ander hulpmiddel of een andere woningaanpassing geleverd, maar een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang waarvoor de gemeente bij verordening heeft bepaald dat een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen of vermogen. Het college laat dat op grond van artikel 3.4, vierde lid, dan weten aan het CAK. Het CAK stopt de ivb op grond van artikel 3.5, vijfde lid, met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering van de voorziening eindigt en het college start met het heffen van een eigen bijdrage als bedoeld in artikel 3.8a, eerste lid, overeenkomstig de daarvoor geldende verordening;
- de cliënt krijgt in het geheel geen maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang meer geleverd. Deze situatie lijkt sterk op de situatie in onderdeel b. Het verschil is dat tegelijkertijd met voltooiing van de kostprijsbewaking de levering van het betreffende hulpmiddel of de betreffende woningaanpassing stopt. Het college meldt dat aan het CAK op grond van artikel 3.4, vierde lid. De cliënt is dan op grond van artikel 3.5, vijfde lid, geen ivb meer verschuldigd met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering van de voorziening eindigt;
- de cliënt krijgt een maatwerkvoorziening met beschermd wonen geleverd. Het college meldt dat aan het CAK op grond van artikel 3.4, eerste lid. De cliënt is aan het CAK geen eigen bijdrage meer verschuldigd op grond van artikel 3.8, maar wel op grond van artikel 3.11. Voor het geval de verschuldigdheid van deze eigen bijdragen overlappen in de maand waarin de maatwerkvoorziening met beschermd wonen start, volgt uit de samenloopbepaling in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel a, dat alleen de eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening met beschermd wonen verschuldigd is;
- de cliënt krijgt een maatwerkvoorziening met opvang geleverd. Het college meldt dat aan het CAK op grond van artikel 3.4, vierde lid. De cliënt is aan het CAK geen eigen bijdrage meer verschuldigd op grond van artikel 3.8, maar wel aan het college op grond van artikel 3.20. Voor het geval de verschuldigdheid van deze eigen bijdragen overlappen in de maand waarin de maatwerkvoorziening met beschermd wonen start, volgt uit de samenloopbepaling in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel b, dat alleen de eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening met opvang verschuldigd is.

Tot slot is het mogelijk dat na afloop van de kostprijsbewaking later – dus niet aansluitend op de beëindiging van de kostprijsbewaking – opnieuw een of meer hulpmiddelen en/of woningaanpassingen geleverd worden in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Dat kan een vervanging zijn van een eerder geleverde hulpmiddel of woningaanpassing en/of een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing. Dan doet het college daarvoor op grond van het eerste lid een melding aan het CAK en begint een nieuwe kostprijsbewaking te lopen.

Zesde lid

Om de kostprijsbewaking uit te kunnen voeren moet het CAK op de hoogte blijven van de actuele levering van hulpmiddelen en woningaanpassingen aan de cliënt die eerder bij het CAK zijn aangemeld en waarvoor het CAK nog niet het signaal heeft gegeven dat de kostprijs bereikt wordt. Daarom verplicht het zesde lid het college om aan het CAK te melden als de levering van zo'n hulpmiddel of woningaanpassing aan de cliënt eindigt. Deze verplichting geldt onafhankelijk van de status van de kostprijsbewaking. Als de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing eindigt en er voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing een kostprijsbewaking uitgevoerd wordt, dan dient deze gestaakt te worden. Als er nog geen kostprijsbewaking voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld omdat de kostprijs bewaakt wordt van een hulpmiddel dat of woningaanpassing die eerder aan de cliënt of zijn echtgenoot is geleverd of eerder bij het CAK is aangemeld, dan moet voorkomen worden dat de kostprijsbewaking automatisch wordt voortgezet voor een hulpmiddel dat of woningaanpassing die niet langer geleverd wordt. Als de kostprijsbewaking is gestopt, bijvoorbeeld vanwege een vrijstelling of ontheffing van de ivb, kan het later nodig zijn de kostprijsbewaking voort te zetten, bijvoorbeeld

CONCEPT

omdat de vrijstellings- of ontheffingsgrond vervalt en de ivb opnieuw verschuldigd is; ook in dat geval moet voorkomen worden dat de kostprijsbewaking wordt voortgezet voor een hulpmiddel dat of woningaanpassing die niet langer geleverd wordt.

Wanneer de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing eindigt, kunnen zich dezelfde situaties voordoen als wanneer het CAK te kennen geeft dat het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat in rekening is gebracht bij de cliënt en zijn echtgenoot, de kostprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing zal overschrijden. Het college zal dus moeten melden of een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing wordt geleverd, de maatwerkvoorziening uitsluitend bestaat uit de eerder gemelde hulpmiddelen of woningaanpassingen dan wel ook uit andere diensten of maatregelen bestaat. De consequenties die het CAK aan de melding verbindt, zijn eveneens hetzelfde. Daartoe zijn de onderdelen a, b en c van het vijfde lid van overeenkomstige toepassing verklaard.

Zevende lid

Het is mogelijk dat de kostprijsbewaking wordt voortgezet nadat de grond voor een vrijstelling of ontheffing is vervallen en de cliënt de ivb opnieuw verschuldigd is. Dan gaat de kostprijsbewaking verder met het bedrag van de oorspronkelijk gemelde kostprijs minus het totaalbedrag aan eigen bijdrage dat het CAK reeds in het kader van de kostprijsbewaking heeft bijgehouden tot aan het moment dat de vrijstelling of ontheffing inging. Een hernieuwde aanmelding van de cliënt voor de kostprijsbewaking – onder vermelding van de datum van levering en de kostprijs – door het college is dan overbodig.

Achtste en negende lid

Wanneer de cliënt naar een andere gemeente verhuist, is het wenselijk dat de cliënt zo mogelijk de beschikking houdt over het reeds verschaft hulpmiddel en dit hulpmiddel meeneemt bij de verhuizing naar de nieuwe gemeente. Gemeenten realiseren dit in onderling overleg. Het is ook mogelijk dat een voor de cliënt aangebrachte woningaanpassing na een verhuizing naar een instelling bij wijze van maatwerkvoorziening beschikbaar wordt gesteld aan de echtgenoot. Er kunnen zich nog andere situaties voordoen waarin de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing wordt voortgezet op grond van een nieuwe beschikking tot verstrekking van een maatwerkvoorziening die is gericht tot de cliënt of zijn eventuele echtgenoot. Het achtste lid strekt ertoe dat in dergelijke situaties ook de kostprijsbewaking van dat hulpmiddel of die woningaanpassing wordt voortgezet. Op die manier wordt voorkomen dat via de eigen bijdrage die is gebaseerd op het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot als het ware dubbel betaald wordt voor hetzelfde hulpmiddel of dezelfde woningaanpassing.

Afhankelijk van de situatie kan de voortzetting van de kostprijsbewaking vereisen dat het CAK en de betrokken colleges elkaar de voor de kostprijsbewaking benodigde gegevens verstrekken. Dit is geregeld in het negende lid. De gegevensuitwisseling geschiedt op verzoek en dient voortvarend te verlopen zodat de termijnen gehaald kunnen worden die in het eerste tot en met vijfde lid zijn opgenomen voor de kostprijsbewaking. De artikelen 5.2.1 en 5.2.4 Wmo 2015, zoals gewijzigd met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, bieden daartoe de grondslag.

Tiende lid

Onderdeel a van het tiende lid maakt het mogelijk om indien nodig bij ministeriële regeling kaders te stellen waarbinnen de gemeenteraad bij verordening kan bepalen hoe de kostprijs wordt berekend.

Op grond van artikel 2.1.4a, vierde lid, Wmo 2015 wordt bij verordening bepaald op welke wijze de kostprijs wordt berekend. Aldus kan de gemeenteraad desgewenst voorkomen dat de kostprijs voor ieder individueel hulpmiddel afzonderlijk moet worden berekend. In de verordening kan bijvoorbeeld een kostprijs per productcategorie worden opgenomen, uitgaande van gestandaardiseerde prijzen. Op die manier hoeft de gemeente niet bijvoorbeeld per merk en model

CONCEPT

scootmobiel een afzonderlijke kostprijs vast te stellen, maar kan zij volstaan met één kostprijs voor scootmobielen, ongeacht merk en model. Het voorgaande geldt overigens ook voor woningaanpassingen, voor zover het althans gaat om woningaanpassingen die niet uniek zijn, zoals het aanbrengen van een eenvoudige traplift in een rijtjeshuis. Daarnaast kan de gemeente in de verordening bepalen dat ook kosten van onderhoud en voor een verzekering deel uitmaken van de kostprijs.

Op grond van artikel 2.1.4a, vijfde lid, onderdeel a, Wmo 2015 kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wel kaders gesteld worden waarbinnen de gemeenteraad kan bepalen hoe de kostprijs wordt berekend. Artikel 3.8c, achtste lid, bevat de grondslag om dat bij ministeriële regeling te kunnen doen, ter uitwerking van of in aanvulling op hetgeen al in artikel 3.8c is geregeld. Deze mogelijkheid is gecreëerd voor het geval zich onverhoopt ongewenste situaties voordoen.

Onderdeel b van het tiende lid biedt de grondslag om het CAK en het college te verplichten de cliënt op de hoogte te stellen van onderlinge meldingen bij de uitvoering van de kostprijsbewaking. Kostprijsbewaking als onderdeel van de systematiek voor het opleggen van de eigen bijdrage is in hoge mate een administratief proces dat wordt uitgevoerd in samenwerking tussen het college en het CAK. In de toelichting op artikel 3.4, zesde lid, is reeds uiteengezet wat het belang is van de communicatie met de cliënt over het vaststellen en innen van de eigen bijdrage, hoe deze communicatie bij de implementatie van het voorliggende besluit vorm wordt gegeven. Daarom is ook ten aanzien van kostprijsbewaking een de mogelijkheid opgenomen om, indien dat nodig blijkt, bij ministeriële regeling verplichtingen in te voeren omtrent het informeren van cliënten over de meldingen tussen het CAK en het college.

Elfde lid

Het elfde lid zondert een rolstoel uit van de kostprijsbewaking. Voor een maatwerkvoorziening die uitsluitend bestaat uit een rolstoel, is op grond van artikel 3.8, vierde lid, onderdeel c, sowieso geen eigen bijdrage verschuldigd. Voor een rolstoel vindt ook geen kostprijsbewaking plaats als een maatwerkvoorziening behalve een rolstoel ook andere maatregelen bevat en daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat geen eigen bijdrage meer verschuldigd is als de andere maatregelen naast een rolstoel alleen hulpmiddelen of woningaanpassingen zijn en de kostprijs daarvan bereikt wordt.

Onderdeel O

Artikel 3.9 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelt het bijdrageplichtig inkomen dat het CAK bij de berekening van de ivb voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang gebruikt. Voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit gold voor deze soort maatwerkvoorziening het abonnementstarief, dat niet afhankelijk was van het inkomen of vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Artikel 3.9 was toen slechts van belang voor het antwoord op de vraag of het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot zo laag was, dat – indien de gemeenteraad minimabeleid voerde – de nihilstelling van artikel 3.8, tweede lid, van het toenmalige besluit zou moeten worden toegepast. Nu voor de door het CAK te heffen en innen ivb voor de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen en opvang het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot altijd van belang is, is de reikwijdte van artikel 3.9 uitgebreid.

Voorts is geregeld dat het CAK een verzoek om peiljaarverlegging op grond van het tweede lid van artikel 3.9 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 afwijst als een peiljaarverlegging niet leidt tot een verlaging van de eigen bijdrage. Een peiljaarverlegging kan slechts plaatsvinden als het bijdrageplichtig inkomen in het lopende jaar ten minste € 3.177,80 (prijspeil 2025) lager zal zijn dan in het jaar t-2. Zeker voor de ivb hoeft dat echter niet altijd te resulteren in een verlaging van de eigen bijdrage. Een aanzienlijke groep cliënten is immers niet meer dan de minimum-ivb verschuldigd, namelijk bij een bijdrageplichtig inkomen tot 135% van het sociaal minimum. Onder die inkomensgrens heeft een lager bijdrageplichtig inkomen in het lopende jaar ten opzichte van

CONCEPT

het jaar t-2 in principe geen effect op de hoogte van de ivb (behoudens de toepassing van eventueel minimabeleid van de gemeente op grond van artikel 3.8, derde lid). Met deze wijziging van het tweede lid kan het CAK in die gevallen verzoeken om een peiljaarverlegging eenvoudig afdoen. Bovendien wordt op deze wijze in regelgeving geborgd dat de cliënt met het aanvragen van een peiljaarverlegging nooit in strijd met zijn eigen belang kan handelen. Het verzoek om een peiljaarverlegging kan immers niet leiden tot een hogere eigen bijdrage.

Onderdeel P

Artikel 3.10, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit luidde, regelde dat de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang gelijk was aan het abonnementstarief indien het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt of, indien hij een echtgenoot had, het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen niet kon worden vastgesteld omdat inkomensgegevens of de rendementsgrondslag ontbraken. Onder het abonnementstarief betekende dit slechts dat eventueel minimabeleid van de gemeenten in dit geval niet werd toegepast. Op grond van artikel 3.10, tweede lid, werd het minimabeleid echter alsnog toegepast, als uit later beschikbare gegevens omtrent het inkomen en de rendementsgrondslag en daarmee uit een later berekend bijdrageplichtig inkomen bleek dat het bijdrageplichtig inkomen beneden de door de gemeente vastgestelde grens lag.

Artikel 3.10, eerste lid, is met het voorliggende besluit zo gewijzigd, dat het CAK bij onbekendheid van inkomen of rendementsgrondslag en daarmee van het bijdrageplichtig inkomen de ivb vaststelt op het laagste bedrag van de ivb dat de cliënt opgelegd zou kunnen worden. Dan is dus de minimum-ivb of, in geval de gemeente minimabeleid voert, een nihilstelling van toepassing. Het oude artikel 3.10, tweede lid, is naast artikel 3.6 niet meer nodig. Nadat het inkomen of de rendementsgrondslag alsnog bekend zijn geworden, zal het CAK de eigen bijdrage herberekenen, waarna de eigen bijdrage, gelet op artikel 3.6, eerste lid, zal worden herzien als die herberekening tot wijzigingen in de eigen bijdrage dient te leiden.

Onderdeel Q

Artikel 3.10a

Eerste lid

Artikel 3.10a Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit, regelde dat de eigen bijdrage steeds over een hele maand moet worden betaald, ook als de cliënt slechts gedurende een deel van een maand maatschappelijke ondersteuning kreeg. Dit artikel keert niet terug. Uit de nieuwe artikelen 3.5 en 3.6 volgt immers al dat een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang altijd een hele maandbijdrage is.

Het nieuwe artikel 3.10a, eerste lid, bepaalt, net zoals artikel 3.18 dat beoogt voor de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen, dat het CAK de eigen bijdrage ieder jaar voor het daaropvolgende kalenderjaar opnieuw berekent. Indien dit tot wijziging van het bedrag leidt, zal het CAK de eigen bijdrage gelet op artikel 3.6, eerste lid, vervolgens dienen te herzien. Het zal hierbij vaak gaan om het verwerken van de gevolgen van indexering.

Indien het college of de instantie ingevolge artikel 3.8a, eerste lid, de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang vaststelt en int, is deze niet afhankelijk van het inkomen of vermogen van de cliënt. Om die reden legt het eerste lid van artikel 3.10a de colleges en instanties geen jaarlijkse plicht tot herberekening op.

Tweede lid

Blijkt bij de jaarlijkse berekening dat het inkomen en de rendementsgrondslag van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot over het nieuwe peiljaar nog onbekend zijn, dan zorgt het tweede lid van

CONCEPT

artikel 3.10a er, zo nodig in afwijking van artikel 3.10, eerste lid, voor dat de eigen bijdrage die de cliënt in het komende jaar moet betalen gelijk is aan de bijdrage die de cliënt in de laatste maand van het voorafgaande jaar betaalden, zij het dat wel rekening wordt gehouden met indexatie van de minimum- en maximum-ivb die op grond van artikel 3.7 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zal hebben plaatsgevonden. Voorwaarde is dat de feiten en omstandigheden die van belang zijn voor het vaststellen van de eigen bijdrage van de cliënt niet veranderd zijn. Mocht dat wel het geval zijn, dan vindt een herziening van de eigen bijdrage plaats op grond van artikel 3.6, eerste lid. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een wijziging van de langdurige zorg of ondersteuning die de cliënt en zijn eventuele echtgenoot met ingang van het nieuwe kalenderjaar ontvangen, als met ingang van het nieuwe kalenderjaar het gemeentelijk minimabeleid is beëindigd en de nihilstelling daardoor vervalt of als met ingang van het nieuwe kalenderjaar blijkt dat de pauzering van de eigen bijdrage is geëindigd.

Onderdeel a van het tweede lid zorgt ervoor dat cliënten die in de maand voorafgaande aan de eerste kalendermaand waar de herberekening voor geldt de minimum-ivb, bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, verschuldigd waren, vanaf die eerste kalendermaand nog steeds de minimum-ivb verschuldigd zijn, maar dan de minimum-ivb die ingevolge indexatie voor dat nieuwe kalenderjaar geldt.

Onderdeel b bewerkstelligt dat cliënten die in de maand voorafgaande aan de eerste kalendermaand waar de herberekening betrekking op heeft een eigen bijdrage van € 0 gold, deze in laatstbedoelde maand € 0 blijft. Het gaat hier om nihilstellingen en om cliënten waarvoor de eigen bijdrage is gepauzeerd.

Onderdeel c geldt voor alle cliënten die meer betaalden dan het voor hen geldende minimum. Zij blijven de eerste tijd de bijdrage betalen die zij over de laatste maand van het voorafgaande kalenderjaar betaalden, met dien verstande dat minimaal het geïndexeerde bedrag, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, en maximaal het geïndexeerde bedrag, genoemd in artikel 3.8, tweede lid, geldt.

Nadat het inkomen en de rendementsgrondslag alsnog bekend zijn geworden, zal het CAK de eigen bijdrage nogmaals berekenen. Daarna zal de eigen bijdrage, gelet op artikel 3.6, eerste lid, moeten worden herzien als die berekening tot wijzigingen in de eigen bijdrage dient te leiden.

Onderdeel R

Artikel 3.10b Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is vervallen. Het regelde de kostprijsbewaking. Regels daarover zijn nu opgenomen in artikel 3.8c.

Onderdeel S

Verwezen wordt naar de toelichting op artikel I, onderdelen C en D.

Onderdelen T en U

De wijzigingen in de artikelen 3.11 en 3.12 zijn redactioneel van aard.

Onderdeel W

De wijzigingen in artikel 3.14, eerste en derde lid, zijn redactioneel van aard. Het tweede lid is aangevuld met de voorwaarde dat een peiljaarverlegging alleen mogelijk is als dat een verlaging van de eigen bijdrage tot gevolg heeft. Er kunnen zich situaties voordoen waarin een lager bijdrageplichtig inkomen niet leidt tot een lagere eigen bijdrage, bijvoorbeeld als dan de minimale lage eigen bijdrage van € 205 (prijspeil 2025) verschuldigd zou blijven. In dergelijke gevallen zal het CAK een verzoek om peiljaarverlegging afwijzen.

Onderdelen X tot en met BB

CONCEPT

De wijzigingen in de artikelen 3.17 tot en met 3.20 Uitvoeringsbesluit zijn redactioneel van aard.

Over onderdeel Y wordt opgemerkt dat op grond van artikel 3.18, eerste lid, de eigen bijdrage jaarlijks opnieuw wordt berekend voor het daaropvolgende kalenderjaar. Als gevolg van de jaarlijkse indexerings van de bedragen die gehanteerd worden bij de berekening van de eigen bijdrage, zal dat leiden tot een herziening van de vastgestelde eigen bijdrage.

Verder wordt over onderdeel Z opgemerkt dat de redactie van artikel 3.19, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is aangepast in verband met de formulering van de artikelen 3.5 en 3.6. In laatstgenoemde bepalingen wordt geregeld met ingang van welke maand een eigen bijdrage verschuldigd is. De verschuldigdheid geldt per de eerste dag van die maand. Indien de maatwerkvoorziening met beschermd wonen een gedeelte van de maand is geleverd, wordt de eigen bijdrage berekend over dat gedeelte. Daarbij wordt, zoals in het eerste lid bepaald, afwezigheid uit de instelling voor beschermd wonen, anders dan in verband met beëindiging van de voorziening of het pgb, buiten beschouwing gelaten.

Artikel II

In de paragrafen 3.1 en 3.2 Blz is de eigen bijdrage geregeld in de kosten van Wlz-zorg. Deze eigen bijdrage wordt geheven en geïnd door het CAK en is mede afhankelijk van het inkomen en vermogen van de verzekerde en diens eventuele echtgenoot. Met artikel II worden deze paragrafen aangepast, zodat de systematiek van de eigen bijdragen voor Wlz-zorg overeenkomt met de wijze waarop dat met het voorliggende besluit is geregeld voor de eigen bijdrage voor maatschappelijke ondersteuning. Hieronder worden de wijzigingen voor het Blz kort aangestipt, in aanvulling op de toelichting op artikel I met betrekking tot vergelijkbare wijzigingen van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Onderdeel A

Op grond van artikel 3.3.1.2, eerste lid, onderdeel a, Blz worden op aanvraag van de verzekerde bij ministeriële regeling aangewezen eenmalige uitkeringen afgetrokken van de vermogensgrondslag. Het betreft financiële bijdragen, compensaties of tegemoetkomingen met een zodanige maatschappelijke betekenis dat deze niet meetellen voor het vermogen op basis waarvan de eigen bijdrage wordt vastgesteld. Toepassing van deze vermogensuitsonderingen is (vooralsnog) afhankelijk van informatie van de verzekerde en daarmee van zijn doenvermogen. Gelet op de aard en de doelgroep van de eenmalige uitkeringen is het onwenselijk om de verzekerde, zeker met terugwerkende kracht oplopend tot 36 maanden, te confronteren met een verhoging van de eigen bijdrage als gevolg van een eventuele wijziging van een uitkering. Met het toegevoegde zesde lid wordt dat voorkomen. De eigen bijdrage kan wel (met terugwerkende kracht) verlaagd worden als de verzekerde het CAK op de hoogte stelt van een verhoging van een uitkering.

Onderdeel B

In artikel 3.3.1.3 Blz zijn enkele leden vervangen om de redactie meer in overeenstemming te brengen met de vergelijkbare bepalingen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Het is nog steeds het CAK dat vaststelt of en in welke omvang de verzekerde een eigen bijdrage verschuldigd is. Geëxpliciteerd is dat de eigen bijdrage maandelijks wordt geïnd, zij het dat een eigen bijdrage die met terugwerkende kracht verschuldigd is in één keer wordt geïnd. De betalingstermijn blijft dertig dagen. Wel is de aanvang van die termijn verduidelijkt. Deze begint te lopen vanaf het moment dat het CAK de maandelijks te betalen eigen bijdrage in rekening brengt. Artikel 3.3.1.3, tweede lid, Blz zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit, zou zo gelezen kunnen worden dat het CAK de eigen bijdrage maandelijks vaststelt. Dat is echter niet het geval. Het CAK neemt een beschikking tot vaststelling van de eigen bijdrage en gaat vervolgens over tot maandelijks inning. Het CAK heeft nog steeds de mogelijkheid om een langere betalingstermijn te bieden. Ook is, net als in artikel 3.6a, zevende lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, bepaald dat het

CONCEPT

CAK een betalingsregeling kan aanbieden. De grondslag voor verrekening van vorderingen op of van de cliënt is geactualiseerd door de verwijzingen naar de de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Wet maatschappelijke ondersteuning te schrappen. Het CAK blijft bevoegd tot verrekening met vorderingen uit hoofde van de Wlz en de Wmo 2015. Het ligt in de rede dat het CAK een herziene eigen bijdrage op grond van de Wmo 2015 voor zover mogelijk verrekend met de eerder vastgestelde eigen bijdrage op grond van die wet.

Onderdeel C

In het eerste lid van artikel 3.3.1.4 Blz is tot uitdrukking gebracht dat de eigen bijdrage voor een eerste keer wordt vastgesteld en vervolgens bij eventuele herzieningen.

In het tweede lid van genoemd artikel is, net als in artikel 3.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, de informatieplicht gepreciseerd die op de verzekerde rust. Artikel 3.3.1.4, tweede lid, Blz zoals dat luidde voor inwerkingtreding van het voorliggende besluit bevatte een zeer ruime verplichting voor de cliënt om alle feiten en omstandigheden die relevant zijn voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage te melden. Dat is echter niet nodig. Het CAK beschikt reeds over vrijwel alle gegevens die nodig zijn voor het vaststellen van de eigen bijdrage. Alleen informatie over duurzaam gescheiden leven of een gezamenlijke huishouding is niet altijd bekend. Daarom moet de verzekerde het melden als zich daarin een wijziging voordoet die van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

Onderdeel D

Artikel 3.3.1.5 Blz regelt wanneer de eigen bijdrage ingaat en over welke periode in het verleden nog een eigen bijdrage opgelegd kan worden. De redactie van deze bepaling is gelijk getrokken met artikel 3.5 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Dat brengt materieel geen veranderingen met zich.

Onderdeel E

Artikel 3.3.1.6 Blz is integraal vervangen, wederom teneinde bepalingen in het Blz en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoveel mogelijk gelijklopend te krijgen. Dit artikel regelt de herziening van de eigen bijdrage. Het CAK gaat daartoe over wanneer feiten of omstandigheden daar aanleiding voor geven. Dat is ook het geval bij wijziging van wet- en regelgeving, zoals de jaarlijkse indexerende van de bedragen die voor de berekening van de eigen bijdrage gelden. Dan wordt bij de herziening vastgesteld welke eigen bijdrage over het nieuwe kalenderjaar verschuldigd is. Andere herzieningen, bijvoorbeeld bij wijziging van de burgerlijke staat van de verzekerde, gaan in per de maand waarin de feiten of omstandigheden optreden die aanleiding geven voor de herziening.

Een herziening werkt nog steeds maximaal 36 kalendermaanden terug. Het startmoment van deze termijn is wel aangepast. Aangesloten is bij het moment van de herziene vaststelling, in plaats van de verzending ervan aan de verzekerde.

De mogelijkheid om de termijn te verkorten tot 12 kalendermaanden, is blijven bestaan. Voor de verzekerde is deze mogelijkheid uiteraard van belang als de herziening leidt tot een hogere eigen bijdrage. De redenen om de termijn te verkorten, zijn ongewijzigd. Kortweg gaat het om gebreken in de benodigde gegevensverwerkingen die niet aan de verzekerde te wijten zijn. In de praktijk maakte het CAK altijd gebruik van de bevoegdheid om de termijn te verkorten indien aan de daarvoor geldende voorwaarden voldaan werd. In het vierde lid is vastgelegd dat het CAK dit ambtshalve of op verzoek van de verzekerde kan doen. Als zich bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de verzekerde kan de termijn nog verder worden verkort. Het is ook mogelijk af te zien van terugwerkende kracht door de periode te verkorten tot nul kalendermaanden.

De mogelijkheid om de termijn te verlengen voor het geval de eigen bijdrage lager uitvalt als gevolg van de herziening, is eveneens gehandhaafd. Dat kan het CAK uit eigen beweging doen of op verzoek van de verzekerde. Een dergelijk verzoek moet wel worden ingediend binnen vijf jaar

CONCEPT

nadat de verzekerde bekend was of kon zijn met de feiten of omstandigheden die aanleiding geven tot de herziening.

De verrekening met andere vorderingen is nu niet meer geregeld in artikel 3.3.1.6 Blz, maar in artikel 3.3.1.3 Blz.

Onderdeel F

Het tweede lid van artikel 3.3.2.4 Blz is aangevuld met de voorwaarde dat een peiljaarverlegging alleen mogelijk is als dat een verlaging van de eigen bijdrage tot gevolg heeft. Er kunnen zich situaties voordoen waarin een lager bijdrageplichtig inkomen niet leidt tot een lagere eigen bijdrage, bijvoorbeeld als dan de minimale lage eigen bijdrage van € 205 (prijsspeil 2025) verschuldigd zou blijven. In dergelijke gevallen zal het CAK een verzoek om peiljaarverlegging afwijzen.

Onderdeel G

Op grond van artikel 3.3.2.8, eerste lid, Blz wordt de eigen bijdrage jaarlijks opnieuw berekend voor het daaropvolgende kalenderjaar. Als gevolg van de jaarlijkse indexering van de bedragen die gehanteerd worden bij de berekening van de eigen bijdrage, zal dat leiden tot een herziening van de vastgestelde eigen bijdrage.

Onderdeel H

De redactie van artikel 3.3.2.9, tweede lid, Blz is aangepast in verband met de wijzigingen van de artikelen 3.3.1.5 en 3.3.1.6 Blz. In laatstgenoemde bepalingen wordt geregeld met ingang van welke maand een eigen bijdrage verschuldigd is. De verschuldigdheid geldt per de eerste dag van die maand. Indien de zorg een gedeelte van de maand is verleend, wordt de eigen bijdrage berekend over dat gedeelte. Daarbij wordt, zoals in het eerste lid bepaald, afwezigheid uit de instelling, anders dan in verband met beëindiging van de zorgverlening, buiten beschouwing gelaten.

Artikel III

Artikel III bevat het overgangsrecht. Uitgangspunt is onmiddellijke werking. Dat wil zeggen dat de nieuwe regels gelden vanaf het moment van inwerkingtreding van dit besluit.

In het eerste en tweede lid is geregeld dat het oude recht nog wel van toepassing blijft op maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg die – al dan niet in de vorm van een persoonsgebonden budget – geleverd is voor de inwerkingtreding van dit besluit. Het gewijzigde Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het gewijzigde Blz gelden voor respectievelijk maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg die geleverd wordt vanaf de inwerkingtreding van dit besluit of waarvoor vanaf dat moment een persoonsgebonden budget ingezet mag worden. Uitgaande van inwerkingtreding per 1 januari 2027 is het dus bijvoorbeeld niet zo dat het abonnementstarief van toepassing blijft op voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning die vóór die datum zijn toegekend. Het moment van levering of toegestane inzet van het pgb bepaalt immers of het abonnementstarief dan wel de ivb van toepassing is: vóór 1 januari 2027 is dat het abonnementstarief en daarna de ivb. Dit is onder meer van belang voor het afhandelen van bezwaar en beroep tegen besluiten omtrent het opleggen van eigen bijdragen.

Het derde lid bepaalt dat de ivb voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang die al werden geleverd voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit eerst ingaat vanaf die inwerkingtreding. Overigens kunnen reeds ingediende aanvragen tot verkorting van de periode waarover een eigen bijdrage over het verleden verschuldigd is, worden beoordeeld aan de hand van het huidige Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

CONCEPT

Het vierde lid regelt dat een onderbreking van de levering van een voorziening op het moment van inwerkingtreding van dit besluit als de eerste dag wordt aangemerkt van een periode die ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand moet belopen om de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie (artikel 3.7b) of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang (artikel 3.8b) te pauzeren. Voor de inwerkingtreding van het voorliggende besluit gold het minimum aantal dagen niet. Daarom is bepaald dat deze termijn niet eerder kan starten dan per inwerkingtreding van het voorliggende besluit.

Het vijfde en zesde lid regelen de kostprijsbewaking voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang en met één of meer hulpmiddelen of woningaanpassingen die vóór de inwerkingtreding van dit besluit al werden verstrekt. Hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvan de kostprijs al was bereikt, worden buiten beschouwing gelaten bij de voortzetting van de kostprijsbewaking. Het vijfde lid bepaalt dat geen ivb verschuldigd is als de maatwerkvoorziening alleen uit dergelijke hulpmiddelen en woningaanpassingen bestaat. Bevat de maatwerkvoorziening daarnaast andere maatregelen voor maatschappelijke ondersteuning, dan kan daarvoor wel de ivb verschuldigd zijn maar vindt geen kostprijsbewaking plaats omdat artikel 3.8c buiten toepassing blijft.

Als de maatwerkvoorziening reeds andere hulpmiddelen of woningaanpassingen bevatte waarvoor de kostprijsbewaking nog niet is voltooid of gestart, dan is de kostprijsbewaking ex artikel 3.8c alleen op die hulpmiddelen en woningaanpassingen van toepassing. Het zesde lid bepaalt dat voor het daarbij eerst te bewaken hulpmiddel of woningaanpassing niet de volledige kostprijs, doch slechts de resterende kostprijs wordt doorgegeven aan het CAK. Dat wil zeggen dat het totaalbedrag van eigen bijdragen dat in het kader van de kostprijsbewaking vóór de inwerkingtreding van dit besluit is bijgehouden voor deze andere hulpmiddelen en woningaanpassingen in mindering wordt gebracht op de kostprijs. Indien de kostprijsbewaking werd uitgevoerd door het CAK, baseert het college zich voor de resterende kostprijs op informatie van het CAK. Als de kostprijsbewaking werd uitgevoerd door de gemeente, beschikt het college zelf reeds over de benodigde informatie.

Een overgangsregime voor de verlaging van het aantal kalendermaanden waarover een eigen bijdrage in het verleden verschuldigd kan raken van twaalf maanden zoals gold voor het abonnementstarief naar drie maanden zoals geldt voor de ivb, is niet nodig geacht. Er is geen aanleiding om eerder vastgestelde eigen bijdragen te wijzigen. Die bijdragen zijn verschuldigd in verband met geleverde voorzieningen. Bovendien zijn die bijdragen beperkt tot het abonnementstarief van € 21,- per maand (prijspeil 2025). De ivb kan daarentegen oplopen naar een maandelijks bedrag van € 328 (prijspeil 2025).

Artikel IV

Het is de bedoeling dit besluit tegelijk in werking te laten treden met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. De daadwerkelijke inwerkingtreding zal bij koninklijk besluit worden geregeld, waarbij zo nodig – net als bij genoemde wet – verschillende artikelen of onderdelen daarvan op een ander tijdstip in werking kunnen treden dan andere.

Artikel V

Dit besluit heeft als citeertitel "Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015".

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postadres
Postbus 84015
2508 AA Den Haag

088 711 40 00
info@hetcak.nl

KvK 56806787

www.hetcak.nl

Datum

18 februari 2025

Kenmerk

DK.2502.UVTIVBWMO

Onderwerp

Actualisering Uitvoeringstoets i.v.m. uitstel besluit vervanging abonnementstarief Wmo

In een brief naar de Tweede Kamer op 20 december 2024 heeft de Staatssecretaris aan de Tweede Kamer laten weten dat invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo 2015 wordt uitgesteld tot 1 januari 2027. Op basis van de nieuwe invoeringsdatum heeft het CAK op verzoek van het ministerie van VWS waar nodig een actualisatie opgesteld van het plan van aanpak welke wij op 18 juli 2024 hebben opgeleverd (met brief met als kenmerk DK.2407.UVTIVBWMO).

Met het plan van aanpak van 18 juli 2024 hebben wij waar nodig de uitvoeringstoets van 23 februari 2024 (met brief met kenmerk DK.2402.UVTIVBWMO) bij het wetsvoorstel geactualiseerd en aangevuld op basis van de AMvB waarmee we in zijn gegaan op de uitvoerbaarheid van het ontwerpbesluit vervanging abonnementstarief. Met oplevering van de Actualisatie plan van aanpak, addendum 2 bij uitvoeringstoets inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo per 1 januari 2027 wordt het plan van aanpak van 18 juli 2024 aangevuld en geactualiseerd nu de invoeringsdatum is gewijzigd. Daarbij hebben wij de inhoudelijke ontwikkelingen rondom de AMvB tussen 18 juli 2024 en heden meegenomen.

Het Plan van aanpak 18 juli 2024 en de actualisatie Plan van aanpak 18 februari 2025 zijn daarmee twee addenda bij de eerder opgeleverde uitvoeringstoets van d.d. 23 februari 2024. Het eindresultaat van bovenstaande is dat wij een uitvoeringstoets hebben opgeleverd in drie delen.

Op 22 januari 2025 is het eerste concept van de actualisatie plan van aanpak gedeeld en op 5 februari 2025 op ambtelijk niveau met uw medewerkers besproken waarna de opmerkingen zijn verwerkt.

In onderling overleg is tussen CAK en VWS afgesproken dat een formele reactie van VWS op het plan van aanpak van 18 juli 2024 wordt samengevoegd met een formele reactie op de actualisatie van het plan van aanpak welke we middels deze brief opleveren.

Contactpersoon voor deze toets bij het CAK is [REDACTED]
bereikbaar via e-mailadres [REDACTED]

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,
CAK [REDACTED]

Bijlagen: Actualisatie Plan van aanpak, addendum bij de uitvoeringstoets inkomens- en
vermogensafhankelijke bijdrage Wmo 2015

Actualisatie Plan van Aanpak

Addendum 2 bij uitvoeringstoets inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo per 1 januari 2027.

Aan: VWS
Datum: 18 februari 2025
Van: CAK:
Versie: 1.0

Inhoudsopgave

	Aanleiding	3
1.	Managementsamenvatting	4
2	Leeswijzer en aanvullingen	9
3	Nieuwe planning gericht op invoering per 1 januari 2027	13
	3.1 Globale planning programma	13
	3.2 Implementatie epics	14
	3.3 Samenloop Wmo ivb en Programma Rationalisatie	15
4	Financiële impact	16
	4.1 Implementatiekosten	16
	4.2.Begroting No regrets	26
	4.3 Structurele beheerskosten	27
	4.4 Meerkosten in detail	29
	4.5 Effecten functionaliteiten	33
	Bijlage I CIO oordeel actualisatie PvA invoering Wmo ivb	34

Aanleiding

Bij Voorjaarsnota 2023 heeft het vorige kabinet aangekondigd het abonnementstarief Wmo 2015 te zullen vervangen door een Inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (hierna te noemen ivb).

Daarvoor is een wetsvoorstel in voorbereiding. Op 23 februari 2024 bracht het CAK een uitvoeringstoets uit op basis van het wetsvoorstel. In reactie op een verzoek van het ministerie van VWS leverde het CAK op 18 juli 2024 een toets op uitvoerbaarheid van de AMvB op. Dat document is een aanvulling op de uitvoeringstoets op het wetsvoorstel. We hebben de toets op uitvoerbaarheid van de AMvB Plan van Aanpak genoemd (hierna te noemen 'pva 18 juli 2024'), waarin ook rekening werd gehouden met meer actuele informatie.

Op 8 mei 2024 is het wetsvoorstel voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Op 28 augustus 2024 heeft de Raad van State geadviseerd om het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 overtuigender te motiveren en zo nodig aan te passen of deels te heroverwegen. De periode is sindsdien door VWS benut om het advies van de Raad van State te verwerken en het wetsvoorstel aan te passen.

De planning om de Inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo 2015 per 1 januari 2026 in te voeren was reeds ambitieus, maar is met het kritische advies van de Raad van State onder nog hogere druk komen te staan. In een brief naar de Tweede Kamer op 20 december 2024 heeft de Staatssecretaris aan de Tweede Kamer laten weten dat invoering wordt uitgesteld tot 1 januari 2027.

Verplaatsing van de invoeringsdatum naar 1 januari 2027 heeft gevolgen voor de planning van het CAK en de keten evenals het feit dat het financiële impact heeft. Op basis van de nieuwe invoeringsdatum heeft het CAK op verzoek van het ministerie van VWS waar nodig een actualisatie opgesteld van het pva van 18 juli 2024. In hoofdstuk 2 staat beschreven welke hoofdstukken zijn aangepast en hoe de samenhang is tussen dit document en het pva van 18 juli 2024.

1. Managementsamenvatting

Impact	Ingrijpend	Middelgroot	Beperkt
			
Impact burger		x	
Impact keten	x		
Impact CAK	x		
Risico procesverstoring: klein/gemiddeld/ groot			
Invoering kan per 01-01-'27 (onder randvoorwaarden waaronder ketenbreed commitment inclusief go/no go momenten)			

Invoering en uitvoering:

Invoering per 1 januari 2027 van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo is haalbaar onder randvoorwaarden waaronder ketenbreed commitment inclusief go/no go momenten. De gevolgen van de verplaatsing van de ingangsdatum naar 1 januari 2027 zijn:

1. Er vindt een verschuiving plaats van de volgorde waarin wij functionaliteiten (epics) oppakken wat leidt tot een nieuwe planning voor zowel het CAK als de keten;
2. De kwaliteit van de uitvoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage wordt beter wat een soepele invoering bevordert;
3. Minder kans op fouten in de keten waardoor er minder administratieve lasten ontstaan voor de burger, het CAK, de keten;
4. Het biedt de kans om ondersteuning van het proces van de Wmo ivb via het berichtenverkeer beter te borgen op zowel de korte als de langere termijn;

Het CAK beoordeelt de impact van de latere invoering als positief.

Impact burger

Ten opzichte van de uitvoeringstoets op de AMvB (het pva 18 juli 2024) en de uitvoeringstoets op de wet (d.d. 23 februari 2024) leidt invoering per 1 januari 2027 niet tot een substantiële wijziging voor burgers en blijft hetgeen wij daarover beschreven hebben in het pva 18 juli 2024 onverkort van toepassing. Wij schreven al dat de voorgenomen Wmo ivb de complexiteit voor Wmo-cliënten vergroot en dat de ivb voor een aanzienlijk deel van hen (naar verwachting meer dan de helft) een hogere maandelijkse eigen bijdrage betekent. De latere invoeringsdatum biedt een kans om de best mogelijk werkende uitvoering van de nieuwe regeling voor de burger met elkaar te organiseren.

Impact keten

Naast een nieuwe planning voor het CAK gaat de nieuwe invoeringsdatum ook leiden tot een nieuwe ketenplanning. Daarover zijn we momenteel in gesprek. Het verschuiven van de implementatiedatum naar 1 januari 2027 zal niet leiden tot een reductie van complexiteit, maar wel tot het beter kunnen borgen dat

die complexiteit goed kan worden uitgevoerd door de processen en systemen. In het bijzonder de implementatie van kostprijsbewaking blijft complex, zelfs in de meest optimale variant met zo min mogelijk impact op de burger zoals opgenomen in de AMvB. De complexiteit uit de voorgestelde nieuwe regels vloeit voort uit het moeten borgen van vele scenario's waarmee rekening gehouden moet worden in de systemen en processen van het CAK en de keten gecombineerd met het feit dat het CAK vanaf 1 januari 2027 voor alle gemeenten kostprijsbewaking gaat uitvoeren. Het CAK is blij dat er niet teruggekeerd wordt naar kostprijsbewaking op basis van geleverde uren zorg zoals voor invoering van het abonnementstarief gold. Dat maakte het complex met veel impact op de burger en het CAK omdat de uitvoering in die variant in hoge mate afhankelijk was van de gegevens vanuit zorgaanbieders met vertraging in het proces tot gevolg leidend tot veel stapelfacturen.

Sinds publicatie van ons pva 18 juli 2024 is duidelijk geworden dat iEb 4.0 niet volstaat en (gefaseerde) implementatie van iEb 2026 inclusief kostprijsbewaking gelijktijdig met de datum van invoering van de ivb noodzakelijk is. We zijn met de keten in gesprek over de invulling van de extra tijd die is ontstaan in de ontwikkelfase van de iEb standaard. Bij het maken van keuzes hanteert het CAK samen met de keten het uitgangspunt dat de gewenste nieuwe functionaliteiten die niet nodig zijn voor invoering van de ivb, maar wel substantiële analyse- en realisatiecapaciteit vragen, worden meegenomen in een latere release. Dat wil zeggen in een release die niet gelijktijdig met de invoering van de nieuwe wet hoeft te worden geïmplementeerd. Daarmee voorkomen we onnodige druk op de invoering van de wet.

Aandachtspunt bij de ketenplanning is verder het tijdig beschikbaar krijgen van niet meer wijzigende wet- en regelgeving en de specificaties van de iEb standaard zodat er voldoende tijd is om de noodzakelijke iEb standaard (bekend onder de werknaam iEb 2026) te kunnen implementeren en voorkomen wordt dat er opnieuw extra druk komt te staan op de implementatieplanning van de keten en het CAK. Tijdig beschikbaar betekent in dit verband dat wijzigingen in de wet en/of Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en/of Uitvoeringsregeling Wmo 2015 minimaal 1 jaar van tevoren bekend zijn en na die tijd niet meer mogen wijzigen voor zover dat impact kan hebben op de uitvoering in de keten en binnen het CAK wat betreft eigen bijdrage. Daaronder verstaan we ook dat er geen wijzigingen in het wetsvoorstel meer plaatsvinden die leiden tot nieuwe berichtenuitwisseling met gemeenten of aanpassingen van de berichtenstandaard. Om tijdig gereed te zijn hanteert het CAK de volgende tijdlijn:

- Het CAK kan tot 1 juli 2025 wijzigingen met weinig impact zonder problemen meenemen.
- Het CAK start op 1 juli 2025 met de voorbereiding van de (af)bouw middels een analyse van de onderdelen die een afhankelijkheid kennen met de AMvB en de berichtenstandaard. De conceptversie van de AMvB en de uitkomsten van het releaseproces van de berichtenstandaard zijn daarvoor nodig. Wijzigingen na 1 juli 2025 kunnen impact hebben op de planning, afhankelijk van de grootte van de wijziging.
- Op 1 oktober 2025 start het CAK met de bouw van de ict die nodig is voor het berichtenverkeer en kostprijsbewaking ten behoeve van de ivb. Het is voor het CAK gewenst dat de uitkomsten van het releaseproces van de nieuwe iEb standaard op dat moment beschikbaar zijn. Zo weten we zeker dat we het juiste bouwen en voorkomen we zoveel mogelijk dat we bouwen op basis van verkeerde aannames. Wijzigingen na 1 oktober 2025 hebben in dit stadium een grote(re) impact op de planning. Op het moment dat sprake is van wijzigingen na deze datum stelt het CAK daarvan de impact vast. Het CAK maakt transparant welke uitgangspunten zij hanteert bij het (voorbereiden) van de realisatie en stemt deze af met de ketenpartners. Als er na 1 oktober 2025 nog wijzigingen volgen in de AMvB

en/of uit de specificaties, heeft dat mogelijk een grote impact op de planning. We zijn met de keten in gesprek over het eerder dan gebruikelijk delen van de uitkomsten van het releaseproces.

- Wijzigingen in wet- en regelgeving die impact hebben op de uitvoering van de eigen bijdrage en/of de berichtenstandaard na 1 januari 2026 passen niet meer in de planning waardoor een soepele invoering per 1 januari 2027 niet meer kan worden gegarandeerd waarvan burgers mogelijk hinder gaan ondervinden. Daardoor komt de invoeringsdatum van 1 januari 2027 in gevaar.

Om een soepele uitvoering van de ivb vanaf de start te kunnen garanderen, is de randvoorwaarde voor het CAK van groot belang namelijk dat het laatste kwartaal voor de datum voor invoering beschikbaar is voor de voorbereiding van de livegang en het (keten)testen met minimaal 2 (bij voorkeur) grotere softwareleveranciers is afgerond. Deze randvoorwaarde draagt bij aan het verkleinen van het risico dat het uitvoeren van het nieuwe proces niet soepel verloopt vanaf de start met administratieve lasten voor de keten en de burger tot gevolg. In deze periode kunnen CAK, ketenpartners en softwareleveranciers bevindingen uit de ketentest herstellen en (her)testen om de laatste zaken op orde te krijgen voordat het systeem live gaat.

Impact CAK

De AMvB wijzigt het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Het CAK juicht toe dat de AMvB is vormgegeven conform de diverse teksten uit de Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel. Hetgeen we daarover al beschreven hebben in de managementsamenvatting pva 18 juli 2024 onder het kopje 'Wijziging ten opzichte van wetsvoorstel' blijft ongewijzigd. Dat neemt niet weg dat de impact van kostprijsbewaking op de keten en het CAK groot blijft. De gewijzigde invoeringsdatum heeft impact op het CAK in termen van het opnieuw moeten prioriteren van het aanpassen van verschillende processen en ICT systemen. Na een zorgvuldige risicoafweging heeft dat geleid tot een nieuwe planning. Het CAK houdt bij de prioritering van werkzaamheden rekening met de brede (ICT-)veranderagenda van het CAK om de (cumulatieve) impact van een jaar uitstel bij andere projecten en programma's te minimaliseren.

Risico's

De complexiteit van met name de kostprijsbewaking legt onverminderd een grote druk op invoering van de Wmo ivb, ook per 1 januari 2027. De planning van het ministerie van VWS is gericht op publicatie van de wet en AMvB uiterlijk in het eerste kwartaal 2026. Om tijdig gereed te kunnen zijn voor een soepele invoering van de ivb inclusief het kunnen starten met ketentesten in het derde kwartaal van 2026 met minimaal twee (bij voorkeur) grote softwareleveranciers, is het CAK gestart met bouwen van de systemen op basis van het wetsvoorstel en de concept- AMvB. Hierbij bestaat het risico dat wet- en regelgeving in het proces van parlementaire behandeling na 1 oktober 2025 nog tot wijzigingen leidt op een manier dat ze impact hebben op de uitvoering en/of het berichtenverkeer. Om die reden verwijzen wij hier naar randvoorwaarde 9¹ in onze uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel van 23 februari 2024 en de tijdlijn beschreven onder het eerder beschreven kopje impact keten in dit document.

Kosten

De implementatiekosten voor invoering van de Wmo ivb bedragen afgerond € 19,3 miljoen euro (inclusief meerkosten). Inclusief separaat toegezegde middelen voor voortzetting van zogenoemde 'no regret maatregelen' komen de implementatiekosten op € 22,2 miljoen. 'No regret maatregelen' zijn voor het CAK

¹ Randvoorwaarde 9: Moties en amendementen moeten worden getoetst op uitvoerbaarheid door de keten voordat de minister naar de kamer reageert

noodzakelijke werkzaamheden ter voorbereiding voor Wmo ivb, nadat het wetsvoorstel voor een eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp in 2023 was ingetrokken.

Implementatiekosten (inclusief meerkosten) 2024 en verder

	R2024	2025	2026	2027	Totaal
IT-kosten	€ 1.254.000	€ 3.591.000	€ 4.904.000	€ 197.000	€ 9.946.000
Business	€ 574.000	€ 1.359.000	€ 5.504.000	€ 1.882.000	€ 9.319.000
Totaal	€ 1.828.000	€ 4.950.000	€ 10.408.000	€ 2.079.000	€ 19.265.000

Structurele beheerskosten 2027 en verder

	2027	2028	2029	2030
fte	82	72	70	70
Personeel	€ 6.020.000	€ 5.360.000	€ 5.170.000	€ 5.170.000
Uitvoeringskosten	€ 360.000	€ 320.000	€ 310.000	€ 310.000
automatisering	€ 1.670.000	€ 1.630.000	€ 1.610.000	€ 1.610.000
totaal	€ 8.050.000	€ 7.310.000	€ 7.090.000	€ 7.090.000

Meerkosten voor de implementatie

De meerkosten voor implementatie bedragen € 2.343.000. De structurele meerkosten dalen in vergelijking met de uitvoeringstoets van 23 februari 2024 met ca 3%. Ten opzichte van het pva 18 juli 2024 stijgen de kosten met 3%. Bovendien starten de structurele beheerskosten² een jaar later. Onderstaande tabellen laten het verloop van de structurele uitvoeringskosten en de implementatiekosten zien. De verschillen worden in paragraaf 4.4 “De meerkosten in detail” toegelicht.

We hebben de meerkosten zo realistisch mogelijk ingeschat. De opschaling die reeds heeft plaatsgevonden in IT teams in aanloop naar de oorspronkelijk beoogde implementatiedatum van 1 januari 2026 benutten we zo veel mogelijk. In paragraaf 4.4.2 staat een vergelijking qua financiële impact tussen begroting in de uitvoeringstoets van 23 februari 2024, pva 18 juli 2024 en de begroting in dit document.

Verloop begroting structurele beheerskosten Wmo IVB	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
A. Opdrachtbrief Vws obv UVT	€ -	€ -	€ 8.120.000	€ 7.550.000	€ 7.340.000	€ 7.340.000	€ -
B. Plan van aanpak	€ -	€ -	€ 7.840.000	€ 7.100.000	€ 6.900.000	€ 6.900.000	€ -
C. Toename structurele automatiseringskosten	€ -	€ -	€ -	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000
D. Niet standaard bedrijfsapplicaties (was PM post)	€ -	€ -	€ -	€ 80.000	€ 80.000	€ 60.000	€ 60.000
E. Verschuiving door gewijzigde planning	€ -	€ -	€ -7.840.000	€ 740.000	€ 200.000	€ -	€ 6.900.000
D Actuele begroting Wmo IVB (B + C +D + E)	€ -	€ -	€ -	€ 8.050.000	€ 7.310.000	€ 7.090.000	€ 7.090.000

² € 7.840.000 is voor 2026 begroot in plan van aanpak 18 juli 2024

Verloop implementatie begroting Wmo IVB	Bedrag	R2024	2025	2026	2027
A. Opdrachtbrief Vws obv UVT	€ 16.960.000	€ 3.497.500	€ 8.835.000	€ 4.207.500	€ 420.000
<i>Plan van aanpak</i>	€ 16.755.000	€ 2.622.280	€ 8.785.561	€ 4.858.977	€ 488.182
<i>Juni brief</i>	€ 167.000	€ -	€ 167.000	€ -	€ -
B. Pva incl juni brief	€ 16.922.000	€ 2.622.280	€ 8.952.561	€ 4.858.977	€ 488.182
<i>Meerkosten door uitstel</i>	€ 551.000	€ -	€ 60.000	€ -	€ 491.000
<i>Meerkosten door IeB 2026</i>	€ 840.000	€ 2.000	€ 209.500	€ 628.500	€ -
<i>Meerkosten Vermogensuitzondering EB klant bepalen</i>	€ 190.000	€ -	€ 190.000	€ -	€ -
<i>Meerkosten extra communicatiemoment</i>	€ 955.000	€ -	€ -	€ 955.000	€ -
<i>Minderkosten AOW brief</i>	€ -193.000	€ -	€ -	€ -193.000	€ -
<i>Verschuiving door gewijzigde planning</i>	€ -	€ -796.280	€ -4.462.061	€ 4.158.523	€ 1.099.818
C Totale meerkosten t.o.v. PVA	€ 2.343.000	€ -794.280	€ -4.002.561	€ 5.549.023	€ 1.590.818
D Actuele begroting Wmo IVB (B + C)	€ 19.265.000	€ 1.828.000	€ 4.950.000	€ 10.408.000	€ 2.079.000
E Extra benodigde financiering (D - A)	€ 2.305.000	€ -1.669.500	€ -3.885.000	€ 6.200.500	€ 1.659.000

2. Leeswijzer en aanvullingen

In dit hoofdstuk staat beschreven hoe de hoofdstukken uit het plan van aanpak van het CAK d.d. 18 juli 2024 hierna te noemen 'pva 18 juli 2024' in samenhang gelezen moeten worden met de hoofdstukken in dit document. Met deze aanvulling actualiseren wij het pva 18 juli 2024 op basis van het feit dat de datum van invoer wijzigt van 1 januari 2026 naar 1 januari 2027 en dat de scope van de Wmo ivb is gewijzigd³.

Hoofdstuk 1 Managementsamenvatting

De managementsamenvatting in dit document vervangt de managementsamenvatting uit het pva 18 juli 2024 met uitzondering van hetgeen beschreven staat in de managementsamenvatting pva 18 juli 2024 onder het kopje "Wijziging ten opzichte van wetsvoorstel". Dat blijft ongewijzigd.

Hoofdstuk 2 (aanleiding en doelstelling) en 3 (definities)

De aanleiding en doelstellingen blijven ongewijzigd en worden aangevuld met de paragraaf aanleiding in dit document. Ook het hoofdstuk over definities blijft ongewijzigd met de kanttekening dat dit hoofdstuk is geschreven op basis van de versie van de AMvB die op dat moment beschikbaar was. In afstemming met de keten zijn de afgelopen maanden enkele aanpassingen gedaan op de AMvB. Bijvoorbeeld op het onderdeel kostprijsbewaking. Gemeenten leveren de kostprijs aan op het niveau van het bsn in plaats van op het niveau van het huishouden. De impact van eventuele toekomstige wijzigingen zullen apart moeten worden beoordeeld. Hiervoor verwijzen wij naar de eerder opgenomen randvoorwaarden met name randvoorwaarde 9 "Moties en amendementen moeten worden getoetst op uitvoerbaarheid door de keten voordat de minister naar de kamer reageert." en hoofdstuk 3 met de aangepaste planning.

Hoofdstuk 4 Randvoorwaarden, aanbevelingen en uitgangspunten

Ook dit hoofdstuk blijft ongewijzigd met uitzondering van randvoorwaarde 12 Geen aanpassing ten opzichte van iEb berichtenstandaard 4.0. Deze randvoorwaarde vervalt en wordt vervangen door een nieuwe randvoorwaarde.

Randvoorwaarde 12 vervalt

Het is de afgelopen maanden duidelijk geworden dat met de invoering van de nieuwe wet er ook een nieuwe iEb standaard geïmplementeerd moet worden (hierna te noemen iEb 2026) per datum van invoering ivb. Voortschrijdend inzicht heeft opgeleverd dat iEb 3.0 en iEb 4.0 niet volstaan.

Nu is besloten om de invoerdatum van de Wmo ivb te verplaatsen naar 1 januari 2027 vindt de release van iEb 2026 niet langer plaats vlak achter de release van iEb 4.0. Implementatie van iEb 4.0 blijft verlopen conform de oorspronkelijke planning en de release van iEb 2026 schuift op naar later in de tijd. Het uitstel van invoering van de wet biedt ruimte om de release van iEb 2026 beter te borgen in de planning van de keten en het CAK en er ontstaat weer ruimte om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen wat een soepele invoering van de ivb per 1 januari 2027 bevordert. De financiële gevolgen staan beschreven in paragraaf 4.4.2

Aandachtspunt is dat de implementatie van iEb 2026 samenvalt met de invoering van de ivb waardoor er spanning blijft staan op de planning van het CAK en op de keten. Daarmee onderscheidt deze release van de iEb standaard zich van een release die niet samenvalt met een grote wetswijziging zoals bij iEb

³ Gaat o.a. om iEb 2026 zie verder ook paragraaf 4.4.2.

4.0 het geval is. Het CAK wil het risico zo klein mogelijk maken dat de processen en systemen niet op tijd gereed zijn voor een rechtmatige uitvoering van de nieuwe wet per 1 januari 2027. Om die reden wordt er een randvoorwaarde toegevoegd.

Nieuwe randvoorwaarde: Het kwartaal voor de invoeringsdatum Wmo ivb is beschikbaar voor de voorbereiding op de livegang.

Het is duidelijk geworden dat de implementatie van iEb 2026 per invoeringsdatum noodzakelijk is om de wet rechtmatig te kunnen uitvoeren. Daarmee valt de implementatie van iEb 2026 in de nieuwe planning samen met de invoeringsdatum van de Wmo ivb. Gecombineerd met de ervaringen die zijn opgedaan bij de invoering van het abonnementstarief, is het voor het CAK en de andere ketenpartners noodzakelijk dat het kwartaal voor de invoeringsdatum van de wet, in dit geval dus het vierde kwartaal van 2026, exclusief beschikbaar is voor de livegang.

Ketentesten starten in derde kwartaal 2026

CAK wil de zekerheid hebben dat de Wmo ivb met softwareleveranciers en gemeenten goed getest is en test daarom voorafgaand aan het laatste kwartaal voor livegang. In afstemming met de ketenpartners wordt 'goed getest' vertaald naar: het ketentesten van de berichtenstandaard is in het derde kwartaal met minimaal 2, bij voorkeur grotere softwareleveranciers succesvol afgerond.

Het belang van deze randvoorwaarde is gelegen in het feit dat in de planning ruimte nodig is om onvoorziene tegenvallers en bevindingen uit de ketentesten op te lossen. In de ketenplanning geen ruimte inbouwen om deze op te vangen zien wij als zeer risicovol. Het vierde kwartaal biedt deze ruimte.

Uit deze randvoorwaarde volgt dat de wet inclusief AMvB en de specificaties van de iEb standaard tijdig beschikbaar moeten zijn om te kunnen bouwen. In hoofdstuk 3 van dit document staat meer over de planning van het CAK. De planning van het ministerie van VWS is gericht op publicatie van de wet en d AMvB uiterlijk in het eerste kwartaal 2026. Om tijdig gereed te kunnen zijn voor een soepele invoering van de ivb inclusief het kunnen starten met ketentesten in het derde kwartaal van 2026 met minimaal twee (bij voorkeur) grote softwareleveranciers, is het CAK gestart met bouwen van de systemen op basis van het wetsvoorstel en de concept- AMvB. Het CAK is met de keten in gesprek over het tijdig beschikbaar krijgen van (concept) specificaties op grond waarvan zij kan gaan starten met bouwen.

Wijzigingen wet, AMvB en/of specificaties

Uit deze randvoorwaarde volgt ook dat er geen wijzigingen in het wetsvoorstel en/of AMvB en/of specificaties van de iEb standaard meer plaatsvinden die leiden tot nieuwe berichtenuitwisseling met gemeenten of aanpassingen van de berichtenstandaard dan wel leiden tot aanpassingen in de uitvoering van de eigen bijdrage bij het CAK. Hiermee herhalen wij hetgeen we ook hebben opgenomen op pagina 27 van onze Uitvoeringstoets namelijk het belang dat ook wijzigingen in Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en Uitvoeringsregeling Wmo 2015 minimaal 1 jaar van tevoren bekend zijn en niet meer mogen wijzigingen voor zover dat impact kan hebben op de uitvoering in de keten wat betreft eigen bijdrage. Wijzigingen in bovengenoemde zin na 1 januari 2026 leiden ertoe dat een soepele invoering per 1 januari 2027 niet meer kan worden gegarandeerd waarvan burgers mogelijk hinder gaan ondervinden. Daardoor komt de invoeringsdatum van 1 januari 2027 in gevaar. Wijzigingen in bovengenoemde zin zijn na 1 oktober 2025 onwenselijk gezien het stadium van de bouw waarin we ons dan bevinden waardoor ze gevolgen hebben voor de planning van het CAK en de keten en het mogelijk tot rework en meerkosten leiden. Tijdige beschikbaarheid van niet meer wijzigende wet- en regelgeving en de specificaties van iEb 2026 is noodzakelijk om het CAK en de softwareleveranciers in staat te stellen hun systemen in te richten conform

de specificaties en er tijdig gestart kan worden met ketentesten in het derde kwartaal van 2026 zoals hierboven beschreven.

Hoofdstuk 5 Impact op de keten

Voor dit hoofdstuk geldt de volgende aanvulling:

Kostprijsbewaking

Kostprijsbewaking is voor alle ketenpartners verreweg het meest complexe onderdeel van deze wetwijziging ook al is er in de AMvB gekozen voor de meest optimale variant met het oog op zo min mogelijk impact voor de burger. De complexiteit uit de voorgestelde nieuwe regels vloeit voort uit het moeten borgen van vele scenario's waarmee rekening gehouden moet worden in de systemen en processen van het CAK en de keten gecombineerd met het feit dat het CAK vanaf 1 januari 2027 voor alle gemeenten kostprijsbewaking gaat uitvoeren. Het CAK is blij dat er niet teruggekeerd wordt naar kostprijsbewaking op basis van geleverde uren zorg zoals voor invoering van het abonnementstarief gold. Dat maakte het complex met veel impact op de burger en het CAK omdat de uitvoering in die variant in hoge mate afhankelijk was van de gegevens vanuit zorgaanbieders met vertraging in het proces tot gevolg leidend tot bijvoorbeeld veel stapelfacturen.

De impact is groot zowel op de eigen processen binnen het CAK en gemeenten als op het berichtenverkeer in de keten. Inmiddels is na oplevering van het pva 18 juli 2024 nog duidelijker geworden dat kostprijsbewaking nieuwe functionaliteiten vereist, niet alleen in de eigen processen van gemeenten (berekenen kostprijs) en CAK (ontvangen, bewaken en terugkoppelen), maar ook in het onderlinge berichtenverkeer om de nieuwe wet te kunnen uitvoeren. De verwachting is niet dat uitstel van de wet naar 1 januari 2027 leidt tot minder complexiteit maar wel dat die complexiteit beter kan worden verwerkt in de systemen waardoor het risico op fouten wordt verminderd. Dat zal weer leiden tot minder administratieve lasten bij de ketenpartners en de burgers.

Aanpassingen iEb standaard

Ten opzichte van wat beschreven staat in het pva 18 juli 2024 geldt wat hierboven beschreven staat onder het kopje randvoorwaarde 12 vervalt. Er zijn in de periode na het opleveren van het pva 18 juli 2024 om begrijpelijke redenen aanpassingen gedaan in de regelgeving op het onderwerp kostprijsbewaking (gemeente levert niet op huishoudniveau aan, maar op bsn niveau) die meer impact hebben op het berichtenverkeer dan in eerste instantie was gedacht. Om de benodigde functionaliteiten toch binnen de oorspronkelijk zeer krappe planning te kunnen realiseren, zijn er de afgelopen periode door de gezamenlijke ketenpartners concessies gedaan op de kwaliteit van de functionaliteiten ten gunste van de snelheid. Nu de invoeringsdatum is gewijzigd naar 1 januari 2027 biedt het de kans om ondersteuning van het proces van de Wmo ivb via het berichtenverkeer beter te borgen op zowel de korte als de langere termijn. De ketenpartners hebben een lijst met onderwerpen opgesteld om die zeer gewenste kwaliteitsslag te kunnen maken. Invoering van de wet per 1 januari 2027 biedt de mogelijkheid om de punten op de lijst op te pakken.

Het CAK heeft punten voor bovengenoemde lijst aangedragen waarvan het vindt dat die bijdragen aan het beter borgen van de uitvoering in de keten en het risico op het maken van fouten in de keten beperken. De punten moeten bijdragen aan het beperken van de administratieve lasten bij burgers, gemeenten en het CAK. Ook gaat het om punten die nodig zijn voor de invoering van de ivb. De focus ligt daarbij op kostprijsbewaking omdat het een complex proces is met groot risico op fouten als het niet goed geborgd

wordt. Wat het CAK betreft, worden geen punten aan de scope toegevoegd die de implementatiedatum in gevaar kunnen brengen.

Hoofdstuk 6 Impact op het CAK

Dit hoofdstuk blijft ongewijzigd met uitzondering van aanvullingen en/of wijzigingen die volgen uit de nieuwe planning en de financiële impact zoals beschreven staat in hoofdstuk 3 en 4 van dit document. We gaan bijvoorbeeld een nieuwe communicatieplanning opzetten en proberen daarbij ook de inzichten van de inmiddels uitgevoerde klantreis mee te nemen.

Hoofdstuk 7 Risico's, fraude en beheersmaatregelen

Dit hoofdstuk blijft ongewijzigd in stand. We vullen de risico's aan met een nieuw risico. Het risico is dat de besturing van de iEb2026 release niet onder de verantwoordelijkheid valt van de stuurgroep Wmo ivb, maar onder de stuurgroep iStandaarden. Het risico is dat er in de stuurgroep iStandaarden besluiten worden genomen over de planning en de inhoud van de release die niet in lijn zijn met de behoefte van de stuurgroep ivb. We mitigeren dit risico nu zoveel mogelijk door korte communicatielijnen met de deelnemers die in de stuurgroep Wmo ivb en in de stuurgroep iStandaarden zitten, maar het is een complicerende factor gezien de verschillende verantwoordelijkheden.

Hoofdstuk 8 Planning

Dit hoofdstuk wordt vervangen door hoofdstuk 3 in dit document.

Hoofdstuk 9 Financiële gevolgen

Dit hoofdstuk wordt vervangen door hoofdstuk 4 in dit document.

Bijlage I – CIO oordeel

Het CIO oordeel: Verfijning uitvoeringstoets Wmo ivb uit het PvA 18 juli 2024 is geactualiseerd op basis van de onderhavige actualisatie van het pva. Bijlage 1 bij dit document (CIO oordeel actualisatie PvA invoering Wmo ivb) is daarmee een aanvulling op bijlage 1 uit het pva 18 juli 2024.

Bijlage A Toetsingskader en beoordeling CIO uit pva 18 juli 2024 blijft ongewijzigd van kracht.

Bijlage II – Vergelijking functionaliteiten Wmo ivb – PEB HH

Deze bijlage blijft ongewijzigd van kracht.

3. Nieuwe planning gericht op invoering per 1 januari 2027

Ten opzichte van de uitvoeringstoets en het pva 18 juli 2024 is de planning aangepast aan de nieuwe invoeringsdatum van 1 januari 2027. Binnen het realisatietraject is er opnieuw geprioriteerd. Daarbij is een risicoschatting gemaakt om te voorkomen dat er in de laatste fase teveel druk ontstaat die de datum van invoering in gevaar kan brengen. Hetgeen wij beschreven hebben in hoofdstuk 2 onder kopje Hoofdstuk 4 Randvoorwaarden, aanbevelingen en uitgangspunten moet eraan bijdragen dat de druk op de laatste fase beperkt blijft.

Er wordt doorgewerkt aan de onderdelen die geen afhankelijkheid hebben van de wetgeving of de nieuwe specificaties van het berichtenverkeer. Waar mogelijk zijn onderdelen naar voren gehaald die geen of minder afhankelijkheid hebben van de wetgeving of de nieuwe specificaties van het berichtenverkeer. Daarnaast wordt er in de planning rekening gehouden met potentiële wijzigingen die nog voortkomen uit het wetgevingstraject of van de specificaties van het berichtenverkeer voor zover die wijzigingen plaatsvinden voor de hieronder beschreven data. Doel is de kans op rework zo klein mogelijk te houden, omdat rework de druk op de laatste fase voor invoering verhoogt. Er is bij de onderdelen die in tijd naar achteren verschoven zijn om de kans op rework te verkleinen rekening gehouden dat er voldoende (af)bouw- en (keten)testtijd beschikbaar is gegeven de datum van livegang op 1 januari 2027. Tot slot is er gekeken naar de samenloop met andere verandertrajecten zoals die op dit moment bekend zijn (zie voor toelichting samenloop rationalisatieprogramma paragraaf 3.3) binnen het CAK en het zo efficiënt mogelijk inzetten van de beschikbare capaciteit.

Uiteraard geldt dat hoe kleiner een potentiële wijziging ten opzichte van de bij ons bekende AMvB en hoe eerder deze bekend is, hoe kleiner het risico dat dit impact heeft op de invoeringsdatum van 1 januari 2027. Voor de specificaties van de berichtenstandaard gaan we ervan uit dat er alleen wijzigingen en aanvullingen worden gedaan ten opzichte van het tot nu toe gelopen referentieproces om te komen tot specificaties, die nodig zijn voor een goede implementatie van de ivb. Andere wijzigingen moeten wat het CAK betreft in een andere release worden opgenomen, met een ander (later) moment van livegang. Samen met de ketenpartners stellen we een lijst op met verbeteringen die binnen dit kader kunnen worden opgepakt in verband met het uitstel tot 1 januari 2027. Het CAK ziet in dit uitstel van de invoeringsdatum overigens ook een kans om de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo middels de nieuwe berichtenstandaard te vergroten, vooral op het vlak van de kostprijsbewaking.

Bovenstaande betekent concreet in de tijd:

- Het CAK kan tot 1 juli 2025 wijzigingen met weinig impact zonder problemen meenemen.
- Het CAK start op 1 juli 2025 met de voorbereiding van de (af)bouw middels een analyse van de onderdelen die een afhankelijkheid kennen met de AMvB en de berichtenstandaard. De conceptversie van de AMvB en de uitkomsten van het releaseproces van de berichtenstandaard zijn daarvoor nodig. Wijzigingen na 1 juli 2025 kunnen impact hebben op de planning, afhankelijk van de grootte van de wijziging.
- Op 1 oktober 2025 start het CAK met de bouw van de ict die nodig is voor het berichtenverkeer en kostprijsbewaking ten behoeve van de ivb. Het is voor het CAK gewenst dat de uitkomsten van het releaseproces van de nieuwe iEb standaard op dat moment beschikbaar zijn. Zo weten we zeker dat we het juiste bouwen en voorkomen we zoveel mogelijk dat we bouwen op basis van verkeerde aannames. Wijzigingen na 1 oktober 2025 hebben in dit stadium een grote(re) impact op de planning. Op het moment dat sprake is van wijzigingen na deze datum stelt het CAK daarvan de impact vast.

Het CAK maakt transparant welke uitgangspunten zij hanteert bij het (voorbereiden) van de realisatie en stemt deze af met de ketenpartners. Als er na 1 oktober 2025 nog wijzigingen volgen in de AMvB en/of uit de specificaties, heeft dat mogelijk een grote impact op de planning. We zijn met de keten in gesprek over het eerder dan gebruikelijk delen van de uitkomsten van het releaseproces.

- Wijzigingen in wet- en regelgeving die impact hebben op de uitvoering van de eigen bijdrage en/of de berichtenstandaard na 1 januari 2026 passen niet meer in de planning waardoor een soepele invoering per 1 januari 2027 niet meer kan worden gegarandeerd waarvan burgers mogelijk hinder gaan ondervinden. Daardoor komt de invoeringsdatum van 1 januari 2027 in gevaar.
- Op 1 april 2026 is de bouw van alle onderdelen afgerond die in de keten getest moeten worden, inclusief de nieuwe berichtenstandaard;
- Op 1 juli 2026 is de interne ketentest gereed;
- Op 1 oktober 2026 moet de externe ketentest met tenminste 2 softwareleveranciers van gemeenten uitgevoerd zijn;
- Het CAK houdt het laatste kwartaal van 2026 vrij voor de implementatie en uitrol. Het CAK wil hier geen bouw of testwerkzaamheden meer uitvoeren die noodzakelijk zijn voor de livegang van de ivb, anders dan het herstellen van geconstateerde fouten (bijv. uit de externe ketentest) en issues uit de uitgevoerde testen.

Voor het communicatie- en business implementatietraject geldt voor een aantal werkzaamheden dat deze worden doorgeschoven naar 2026. Conform het programma-uitgangspunt 'live wanneer het kan' zullen er vooruitlopend op de invoeringsdatum van 1 januari 2027 al wel (delen van) functionaliteiten in beheer genomen kunnen worden, denk hierbij aan de APT tool, signaleringsfunctionaliteit of delen van het ZGI-proces, waarvoor een business implementatietraject zal worden voorbereid en uitgevoerd.

3.1. Globale planning programma

Door het verschuiven van de invoeringsdatum naar 1 januari 2027 duurt het programma Wmo ivb twee kwartalen langer dan in het pva 18 juli 2024 gepland. Het programma eindigt 30 juni 2027 in plaats van 31 december 2026. Daarbij oudt het CAK tot twee kwartalen na de invoeringsdatum de verhoogde dijkbewaking in stand voor bijvoorbeeld het beantwoorden van extra vragen en het oplossing van mogelijke incidenten.

3.2. Implementatie epics

Het programma zorgt voor een gecontroleerde ontwikkeling van de te leveren functionaliteiten. De functionaliteiten in scope worden in epics gerealiseerd. In het plan van aanpak werd er nog geen rekening gehouden met een extra iEb release. Inmiddels is duidelijk dat deze wel nodig is. Deze is daarom opgenomen in de planning (epic iEb2026). Deze vervangt een functionaliteit binnen de epic die eerder wel was voorzien (kostprijsbewaking via FIT). Zie voor een toelichting bij deze laatste epic pagina 21.

Voor een aantal epics geldt dat zij gerealiseerd én getest moeten zijn binnen de Wmo-keten voor de invoeringsdatum 1 januari 2027. Gezien eerder genoemde tijdlijn moeten deze epics uiterlijk 1 oktober 2026 gereed en getest zijn. Dit geldt voor:

1. EB klant bepalen
2. Financiële processen
3. Communicatie en informatievoorziening
4. Kostprijsbewaking
5. Ketentesten
6. Functioneel inhoudelijke terugkoppeling (FIT) – iEb 4.0 (implementatie al eerder, op 7 april 2025)

7. iEb2026

Voor de overige epics geldt dit niet. Dit betekent dat ze ofwel niet in de keten getest hoeven te worden, waardoor er meer tijd is voor de realisatie, ofwel de betreffende epic één of twee kwartalen na de wetswijziging live kan gaan. Deze overige epics binnen het programma Wmo ivb zijn:

8. Aanpassingen APT tool (Aanpassen termijnen tool)
9. Digitaliseren ZGI-meldingen proces
10. E-mandate
11. Registratie (wettelijke) vertegenwoordiger
12. E-herkenning en DigiD gemachtigden
13. Kostprijsbewaking via FIT⁴
14. Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer van gemeenten naar CAK
15. Verlagen bewaartermijnen
16. Brief AOW-leeftijd (bijna) bereikt

3.3. Samenloop Wmo-IVB en Programma Rationalisatie

In 2024 is een uitvoeringstoets voor een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor de (gehele) Wmo opgeleverd. De omvang en impact van de benodigde proces- en systeemaanpassingen van dit voorgenomen wetsvoorstel is dusdanig groot dat interferentie met het lopende Programma Rationalisatie onvermijdelijk was. Het CAK heeft een voorkeursscenario's opgesteld, welke ter besluitvorming voorligt in het Bestuurlijk Overleg. Dit houdt in dat Wmo ivb in eerste instantie wordt gebouwd op het huidig platform. Na invoering van de Wmo ivb per 1 januari 2027 is het CAK voornemens de Wmo alsnog te rationaliseren en over te brengen naar het nieuwe platform, om zo het fundament voor Wmo toekomst bestendig te maken. De globale planning voor dit traject loopt van Q3 2027 t/m Q1 2030. Het CAK heeft hiervoor een WaU aanvraag ingediend van € 9,8 miljoen. Deze aanvraag loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming 2025. Met dit voorkeursscenario kunnen zowel Wmo ivb als het rationalisatie programma gerealiseerd worden.

⁴ Zie pagina 21 voor uitleg over onderscheidt met punt 4.

4. Financiële impact

De financiële gevolgen zijn uitgesplitst in een begroting voor implementatiekosten en een begroting voor de structurele beheerskosten. De meerkosten die volgen uit de verschuiving van de invoeringsdatum zijn daarin meegenomen. Deze meerkosten zijn bovendien ook apart inzichtelijk gemaakt in paragraaf 4.4.

De begrotingen zijn opgesteld op basis van het prijspeil 2024 en zijn gebaseerd op de randvoorwaarden en uitgangspunten zoals verwoord in hoofdstuk 4 van de eerder aangeleverde uitvoeringstoets 23 februari 2024, de aanvulling daarop in hoofdstuk 4 van het pva 18 juli 2024 en hoofdstuk 2 van dit document.

Bij het vaststellen van de financiële impact van de verschuiving van de livegang naar 1 januari 2027 op de implementatie hebben we geprobeerd de meerkosten zo laag mogelijk te houden. Dat doen we doordat we de opschaling die reeds heeft plaatsgevonden in IT teams in aanloop naar de oorspronkelijk beoogde implementatiedatum van 1 januari 2026 zo veel mogelijk benutten. De de structurele beheerskosten dalen t.o.v. de uitvoeringstoets 23 februari 2024 licht (ca 3%) en t.o.v. het pva 18 juli 2024 stijgen ze beperkt (3%). Bovendien starten de structurele beheerskosten een jaar later.

4.1. Implementatiekosten (inclusief meerkosten)

Voor het innen van de ivb gaan we aanpassingen doorvoeren in ons gehele Wmo ICT-landschap. De functionaliteiten maken het mogelijk om de nieuwe regeling met de begrote formatie uit te voeren. Om er zeker van te zijn dat de functionaliteiten die we gaan realiseren precies werken zoals ze zouden moeten, worden testen georganiseerd samen met de keten.

De verwachte implementatiekosten voor de invoering van de ivb (zowel business als IT) bedragen afgerond € 19,3 miljoen euro, zie figuur 1 voor de opbouw van de kosten. De bedragen zijn afgerond op duizendtallen om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen en exclusief de kosten voor de no regret maatregelen. Wanneer we de no regrets optellen bij de € 19,3 miljoen euro komen we uit op een bedrag van afgerond € 22,2 miljoen.

In afwachting van het wetsvoorstel ivb en het verzoek om een uitvoeringstoets, is het CAK in afstemming met VWS al in 2023 gestart met de voorbereidingen. Dit betreft werkzaamheden die in elk denkbaar scenario een verbetering betekenen voor de dienstverlening aan de burger en die bovendien noodzakelijk zijn bij invoering van de ivb. Deze zijn daarom 'no regrets' genoemd. De kosten voor de no regret functionaliteiten zijn in 2 memo's⁵ aan VWS becijferd en bedragen in totaal afgerond € 2,9 miljoen, zie paragraaf 4.2 voor de opbouw van de begroting. De no regrets worden in het CAK binnen het programma Wmo ivb gerealiseerd. Voor 2025 worden nog kosten verwacht voor het onderdeel peiljaarverlegging. Hiervoor wordt de bestemmingsreserve No Regrets gebruikt (€206K).

⁵ Voorbereiding CAK inkomensafhankelijke Wmo kosten Q1 en Q2 2024 - versie 10 januari 2024 1.0 & Inkomensafhankelijke Eigen Bijdrage Wmo Voorstel programmafianciën 2023 – 20 juni 2023

Project algemeen IT			R2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Projectorganisatie	€ 1.924.000	13.300	€ 338.000	€ 698.000	€ 691.000	€ 197.000
Externe toetsing	€ 80.000	-	€ -	€ -	€ 80.000	€ -
Totaal Project algemeen IT	€ 2.004.000	13.300	€ 338.000	€ 698.000	€ 771.000	€ 197.000
Project kosten niet zijnde formatie			R2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Aanschaf hardware <naam hardware + leverancier>	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
Licenties	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
UX bureau	€ 50.000	-	€ -	€ 50.000	€ -	€ -
Pentest	€ 10.000	-	€ -	€ -	€ 10.000	€ -
Totaal Project kosten niet zijnde formatie	€ 60.000	-	€ -	€ 50.000	€ 10.000	€ -
Projectrealisatie ART-Trein			R2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
EB klant bepalen	€ 1.157.000	11.570	€ 283.000	€ 583.000	€ 291.000	€ -
Financiele processen	€ 225.000	2.250	€ 5.000	€ 147.000	€ 73.000	€ -
Communicatie en Informatievoorziening	€ 100.000	1.000	€ 1.000	€ 49.500	€ 49.500	€ -
Kostprijsbewaking	€ 345.000	3.450	€ 241.000	€ 104.000	€ -	€ -
Ketentesten	€ 750.000	7.500	€ 15.000	€ -	€ 735.000	€ -
E-mandate	€ 750.000	7.500	€ -	€ 250.000	€ 500.000	€ -
Registratie Wettelijke vertegenwoordigers	€ 250.000	2.500	€ -	€ -	€ 250.000	€ -
E-herkenning	€ 455.000	4.550	€ -	€ 114.000	€ 341.000	€ -
Functionele terugkoppeling (iEb 4.0)	€ 995.000	9.950	€ 349.000	€ 646.000	€ -	€ -
KPB via Functionele terugkoppeling	€ 160.000	1.600	€ -	€ 40.000	€ 120.000	€ -
Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer	€ 550.000	5.500	€ -	€ 550.000	€ -	€ -
Aanpassing APT	€ 170.000	1.700	€ 4.000	€ 166.000	€ -	€ -
Verlagen bewaartermijnen	€ 845.000	8.450	€ -	€ -	€ 845.000	€ -
Digitaliseren ZGI-proces	€ 290.000	2.900	€ -	€ -	€ 290.000	€ -
iEb 2026	€ 840.000	8.400	€ 2.000	€ 209.500	€ 628.500	€ -
Overig	€ -	-	€ 16.000	€ -16.000	€ -	€ -
Totaal Projectrealisatie ART-Trein	€ 7.882.000	78.820	€ 916.000	€ 2.843.000	€ 4.123.000	€ -
Project algemeen Business			R2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Implementatieplan	€ -	-	€ -	€ -	€ 60.000	€ -
Opstellen/aanpassen A/O	€ 60.000	600	€ -	€ -	€ 120.000	€ -
Kennis en training	€ 120.000	2.300	€ -	€ -	€ 931.000	€ -
Communicatiemiddelen OOP	€ 931.000	-	€ -	€ -	€ 2.121.000	€ -
Communicatie uren	€ 2.121.000	45.215	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Project algemeen Business	€ 3.232.000	48.115	€ -	€ -	€ 3.232.000	€ -
Projectrealisatie (Business)			R2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Projectorganisatie	€ 600.000	4.600	€ 95.000	€ 235.000	€ 220.000	€ 50.000
Inzet kennismedewerkers	€ 2.882.000	33.330	€ 479.000	€ 851.000	€ 890.000	€ 662.000
Verhoogde dijkbewaking	€ 1.100.000	12.400	€ -	€ -	€ -	€ 1.100.000
Aanloopkosten	€ 880.000	22.200	€ -	€ -	€ 880.000	€ -
GAT	€ 100.000	1.000	€ -	€ -	€ 100.000	€ -
Materiedeskundigen	€ 525.000	5.050	€ -	€ 273.000	€ 182.000	€ 70.000
Totaal Projectrealisatie (Business)	€ 6.087.000	78.580	€ 574.000	€ 1.359.000	€ 2.272.000	€ 1.882.000
Totaal	€ 19.265.000	218.815	€ 1.828.000	€ 4.950.000	€ 10.408.000	€ 2.079.000

Figuur 1: de implementatiebegroting voor het realiseren van de functionaliteiten (exclusief de no regrets). De bedragen zijn afgerond op duizend euro. De kosten 'overig' waren niet begroot en zijn met name gemaakt in de voorbereiding van het programma Wmo ivb. De kosten verwachten we in 2025 in te lopen en daarmee binnen budget te blijven.

In onderstaande sub paragraaf 4.1.1 worden de verschillende kostenposten toegelicht. Daarbij is aangegeven wanneer is gerekend met externe tarieven bij de implementatie. Bij nadere uitwerking zullen wij waar mogelijk interne fte's inzetten, zodat naar verwachting het aantal externe fte's lager zal zijn. De mate waarin dit mogelijk is valt op dit moment niet in te schatten.

4.1.1. Toelichting begroting implementatiekosten

PROJECTORGANISATIE IT

De IT-projectorganisatie bestaat onder meer uit een programmamanager, projectmanagement-ondersteuning, een architect en een ketentestcoördinator.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Externe programma-manager	Externe inhuur 4.600 uur; €160 per uur	735.000
Projectmanagementondersteuning	Externe inhuur 2.500 uur; €120 per uur	300.000
Architect	Externe inhuur 3.300 uur; €148 per uur	486.000
Ketentestcoördinator	Externe inhuur 2.900 uur ; €139 per uur	403.000
Totaal projectorganisatie IT		1.924.000

EXTERNE TOETSING

Op meerdere momenten laten wij extern toetsen of we op de juiste weg zitten, zodat we waar nodig tijdig bij kunnen sturen. Onderwerpen van toets zijn: ketentesten, berichtenverkeer, tijdige aanlevering gemeenten, interne beheersing en eventuele restpunten na de livegang.

ICT INFRASTRUCTUUR

Voor deze uitvoeringstoets⁶ voorzien wij geen wijzigingen in onze ICT-infrastructuur.

KOSTEN LEVERANCIERS

Kosten voor inhuren user experience (UX) bureau door team portalen voor digitaliseren van ZGI-proces⁷.

PENETRATIE TEST

Uitvoeren van een penetratietest op onze portalen. Bij elke aanpassing aan functionaliteit van onze portalen en publieke website moeten wij volgens onze beveiligingskaders toetsen of er geen onacceptabele kwetsbaarheden kunnen ontstaan.

PROJECT REALISATIE ART-TREIN

Betreft de kosten voor alle noodzakelijke aanpassingen in onze systemen: logistiek, beschikking, financieel, klantportaal en rekenmodule inclusief het uitvoeren van ketentesten, het opstellen van beheerdocumentatie en het trainen en opleiden van de beheerorganisatie.

Onderdeel	Aantal*	Kosten (€)
EB klant bepalen	Externe inhuur 11.570 uur	1.157.000
Financiële processen	Externe inhuur 2.250 uur	225.000
Communicatie en Informatievoorziening	Externe inhuur 1.000 uur	100.000
Kostprijsbewaking	Externe inhuur 3.450 uur	345.000
Ketentesten	Externe inhuur 7.500 uur	750.000
E-mandate	Externe inhuur 7.500 uur	750.000
Registratie (wettelijke) vertegenwoordigers	Externe inhuur 2.500 uur	250.000
E-herkenning	Externe inhuur 4.550 uur	455.000
Functionele terugkoppeling / iEb4.0	Externe inhuur 9.950 uur	995.000

⁶ We bedoelen hier de totale uitvoeringstoets zoals verwoord in de uitvoeringstoets op het wetsvoorstel d.d. 23 februari 2024, de uitvoeringstoets op de AMvB (PvA 18 juli 2024) en onderhavig document.

⁷ Een ZGI melding is een melding die een burger doet om aan te geven dat zijn/haar start of stopdatum van de zorg niet klopt.

Kostprijsbewaking via functionele terugkoppeling	Externe inhuur 1.600 uur	160.000
Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer	Externe inhuur 5.500 uur	550.000
Aanpassing APT	Externe inhuur 1.700 uur	170.000
Verlagen bewaartermijnen	Externe inhuur 8.450 uur	845.000
Digitaliseren ZGI-proces	Externe inhuur 2.900 uur	290.000
iEb 2026	Externe inhuur 8.400 uur	840.000
ART Release Train	Externe inhuur 78.820 uur, €100 per uur.	7.882.000

*Gerekend met een uurtarief van €100,- per uur. Dit is gebaseerd op een mix van interne en externe inzet. De verhouding die we hierbij hanteren is 80% externe inzet en 20% interne inzet. Mocht de verhouding veranderen naar meer extern dan wordt het uurtarief hoger.

De ICT-werkzaamheden voor het opleveren van de basisfunctionaliteiten delen we op onderstaande domeinen. De epic iEb 2026 hebben we daaraan toegevoegd om de reden als beschreven in hoofdstuk 2 en 3.

- **EB klant bepalen**

Onder dit domein worden verschillende functionaliteiten opgeleverd die het proces van vaststellen eigen bijdrage (EB) tot beschikken inregelen. Hierbij worden verschillende geautomatiseerde beslisbomen gebouwd die rekening houden met o.a. anticumulatie en scenario's waarbij inkomensgegevens ontbreken. Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt om de inkomensgegevens van alle Wmo-klanten op te vragen bij de Belastingdienst. Ook omvat dit het aanpassen van de beschikkingen en het tonen van de berekening daarop. Met de huidige performance zal het jaarlijks beschikken van de populatie een langere doorlooptijd kennen dan bij het abonnementstarief. Om dat binnen de vastgestelde tijdlijnen te kunnen voltooien zal de performance verhoogd moeten worden.

- **Financiële processen**

Voor de ivb gaan we nieuwe componenten in het grootboek aanmaken. Er geldt weliswaar geen overgangsregeling bij de invoering van de ivb, maar wel een administratieve overgang voor de afloop van de openstaande posities van het Wmo abonnementstarief. Op deze manier kunnen we in de beginjaren de stromen ivb en abonnementstarief gescheiden verantwoorden. Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt de financiële stromen te monitoren en daarover te rapporten in onze kwartaalrapportages naar VWS. Tevens zullen beide regelingen op één factuur worden verwerkt in geval van correcties met terugwerkende kracht voor 2027.

- **Communicatie en informatievoorziening**

Dit domein omvat de herziening van alle Wmo-uitingen zodat deze passend zijn voor de ivb, met uitzondering van de factuur en beschikking, die in de andere onderwerpen hierboven zijn opgenomen. Daarnaast wordt de rekentool aangepast. Daarbij hoort een pentest van de rekentool vanwege de functionele aanpassingen op de publieke website. Verder wordt het medewerkersportaal (MPR) aangepast met nieuwe informatie omtrent de ivb. Tevens zullen enkele instructiefilmpjes worden gemaakt, waarmee het duidelijk wordt voor de burger hoe de rekentool werkt en welke componenten nodig zijn om een juiste ivb te kunnen berekenen.

- **Kostprijsbewaking**

Op dit moment maakt een minderheid van de gemeenten gebruik van kostprijsbewaking door het CAK. Dat is mogelijk omdat het abonnementstarief voor ieder gelijk is, waardoor gemeenten relatief

eenvoudig zelf kunnen bewaken dat de kostprijs niet wordt overschreden. Met de ivb zal dit niet meer mogelijk zijn, omdat de gemeenten niet weten welke eigen bijdrage is opgelegd. Daarom zullen alle 342 gemeenten informatie over het bereiken van de kostprijs nodig hebben. De huidige methode is het aanbieden van een bestand via een beveiligd online platform waar gemeenten deze gegevens kunnen ophalen. Met invoering van de ivb wordt deze werkwijze vervangen door uitwisseling van gegevens via het berichtenverkeer op basis van iEb 2026. Verschuiving van de invoeringsdatum maakt het mogelijk dit complexe proces goed te borgen via iEb 2026. Zie verder hieronder bij iEb 2026.

- **Ketentesten**

De functionaliteiten die we gaan realiseren gaan we testen via systeemtesten. Hierbij wordt er een grondige interne en externe ketentest voor de nieuwe regeling georganiseerd.

- **iEb 2026**

Hierin implementeren we kostprijsbewaking via functionele terugkoppeling. Dit is de door de gehele keten gewenste oplossing voor het uitvoeren van kostprijsbewaking maar vereist nog een toevoeging op de reeds geplande iEb 4.0 standaard voor livegang om het specifieke kostprijsbericht via deze weg te kunnen versturen en ontvangen. Onder epic 'Kostprijsbewaking via FIT' (zie hierboven) vermeldden we in de uitvoeringstoets en pva 18 juli 2024 dat in het geval de kostprijsbewaking onderdeel is van de berichtenstandaard de kosten moeten worden herijkt. In uitvoeringstoets en pva 18 juli 2024 ging het CAK immers, met het oog op de haalbaarheid van inwerkingtreding per 1 januari 2026, nog uit van kostprijsbewaking conform de werkwijze onder het abonnementstarief, waarbij de terugkoppeling buiten het berichtenverkeer plaatsvindt. In het derde kwartaal van 2024 na oplevering van het pva 18 juli 2024 is vastgesteld dat kostprijsbewaking inclusief het bericht bereiken kostprijs onderdeel wordt van de nieuwe berichtenstandaard iEb2026. Onze inschatting is dat de invoering van kostprijsbewaking inclusief de daarmee samenhangende iEb2026 een grote realisatie-inspanning vereist gezien de eerder benoemde complexiteit van kostprijsbewaking. Daar komt bij dat de exacte inrichting ervan nog niet is vastgesteld en de discussie nog gaande is gecombineerd met het feit dat de AMvB nog niet is vastgesteld. Bovendien moet de functionaliteit in samenloop met alle andere ivb functionaliteit gerealiseerd en getest worden hetgeen moet leiden tot correct vastgestelde beschikkingen en facturen. We moeten dit met gemeenten invoeren en testen waarvan 282 gemeenten de kostprijs voor het eerst door CAK laten bewaken. Omdat de realisatie-inspanning als groot wordt ingeschat houden we deze kosteninschatting gelijk aan de inschatting van iEb 4.0 (€ 995.000), deze was ook als groot ingeschat. De reeds gebudgetteerde kosten van 'Kostprijsbewaking via FIT' brengen we in mindering: € 1.000.000⁸ -/- € 160.000 = € 840.000. Na publicatie definitieve versie iEb2026 stelt CAK vast of dit bedrag accuraat is.

Naast de bovengenoemde basisfunctionaliteiten, onderscheiden we de volgende functionaliteiten die gegeven de beschreven context in de uitvoeringstoets nodig zijn voor een goede uitvoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage.

⁸ Hier is € 995.000 afgerond op € 1000.000

- **Bevorderen automatische incasso middels introductie E-mandate**

De automatische incasso kent voordelen voor zowel burgers als voor het CAK en gemeenten. De burger wordt hiermee ontzorgd en ervaart hierdoor minder administratieve lasten, terwijl hij tegelijk controle houdt over betalingen, omdat een betaling kan worden gestorneerd of de machtiging kan worden ingetrokken. Omdat automatische incasso leidt tot beter betaalgedrag, leidt dit tot minder betalingsachterstanden voor burgers, minder werk voor het CAK en een stabielere afdracht aan gemeenten.

- **Registratie (wettelijke) vertegenwoordiger**

Het streven is een geautomatiseerde bestandsvergelijking met de rechtspraak (www.rechtspraak.nl), een register⁹, waar alle rechterlijke uitspraken over wettelijke vertegenwoordiging vanaf 2014 in staan, met als doel een eenduidige registratie van wettelijke vertegenwoordigers: altijd de juiste wettelijke vertegenwoordiger bij de juiste klant. Momenteel is handmatige controle noodzakelijk op juistheid van onze registratie en of de juiste documenten zijn ontvangen. Een juiste registratie maakt het voor wettelijk vertegenwoordigers eenvoudiger om zaken voor de burger en/of diverse burgers te regelen. Op dit moment zien we soms dat de vertegenwoordiger de DigiD van de burger gebruikt, wat uiteraard niet de bedoeling is. Voor een goede implementatie zijn we afhankelijk van medewerking van rechtspraak.nl om uitwisseling op bsn mogelijk te maken.

- **E-herkenning en DigiD gemachtigden**

Burgers die een wettelijk vertegenwoordiger hebben, zijn niet zelf bevoegd om wijzigingen door te geven. Wijzigingsverzoeken dienen uitsluitend te worden doorgegeven door de wettelijke vertegenwoordiger (bewindvoerder of curator). Om wijzigingen digitaal te kunnen insturen is een E-herkenning (bedrijven) of DigiD gemachtigden (natuurlijke personen) mogelijkheid nodig t.b.v. inloggen op MijnCAK. Deze inlog is persoonsgebonden en daarmee niet overdraagbaar aan bijvoorbeeld een bewindvoerder. Omdat het CAK e-herkenning en DigiD gemachtigden (nog) niet aanbiedt, leidt dit er toe dat MijnCAK op dit moment niet gebruikt kan worden voor burgers met een (wettelijke) vertegenwoordiger/bewindvoerder. Burgers met een wettelijke vertegenwoordiger zijn kwetsbaar. Door e-herkenning en DigiD gemachtigden aan te bieden kan de (wettelijke) vertegenwoordiger/bewindvoerder digitaal zaken doen voor hun klant.

- **Functioneel inhoudelijke terugkoppeling (FIT) – iEb 4.0**

Deze functionaliteit houdt in dat het CAK niet alleen een technische validatie van het start-/stopbericht aan de keten teruggeeft (huidige situatie), maar naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen in het proces een inhoudelijke terugkoppeling kan geven aan gemeenten. Functioneel inhoudelijke terugkoppeling gebeurt nu voor een aantal onderwerpen via rapportages, niet via de iEb-standaard. Het plaatsen van deze rapportage door het CAK, maar ook het verwerken door gemeenten hiervan is een handmatige actie, die tijdrovend en foutgevoelig is. Het implementeren van het FIT berichtenkoppel zorgt voor een gestandaardiseerd en efficiënter proces in de keten en een uitbreiding van de informatie die gedeeld wordt.

- **Kostprijsbewaking via de FIT**

In deze epic beoogden we kostprijsbewaking via separate rapportages uit te voeren. In het referentieproces is in het derde kwartaal van 2024 (na oplevering van ons PVA 10 juli 2024) vastgesteld dat kostprijsbewaking via de berichtenstandaard wordt gerealiseerd. De meerkosten hiervan hadden we eerder nog niet becijferd en doen dit nu wel, zie hiervoor onder iEb2026. Omdat

⁹ Centraal curatele- en bewindregister (CCBR),

op dit moment niet vastgesteld is of het beschikbaar stellen van separate rapportages overbodig wordt, handhaven we het budget hiervoor.

- **Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer van gemeenten naar CAK**

Op dit moment kunnen start- en stop berichten die technisch valide zijn bij de inhoudelijke verwerking een behoorlijke klantimpact tot gevolg hebben. Het blijkt dat gemeenten soms per abuis berichten hebben verstuurd. Ook sturen gemeenten soms berichten waarbij men zich niet bewust is van de potentiële impact op de klant. De interne CAK signaleringsfunctionaliteit is een extra controlemiddel om berichten met grote klantimpact vroegtijdig te signaleren, zodat eerst met de gemeente contact opgenomen kan worden of bericht daadwerkelijk correct is. Hierbij wordt het berichtenverkeer ongemoeid gelaten. Deze functionaliteit gaat het CAK helpen om klanten niet onnodig 'lastig' te vallen met bijvoorbeeld stapelfacturen. Daarnaast gaat het de keten helpen om verbetering te brengen in de aanlevering van de berichten. Vanwege de hogere eigen bijdragen bij de ivb, en daarmee klantimpact, groeit het belang van een dergelijke functionaliteit.

- **Aanpassing APT-tool (Aanpassen termijnen tool)**

Het huidige abonnementstarief is in principe gelijk voor iedere burger die gebruik maakt van hulp en/of ondersteuning uit de Wmo. Wanneer, met name naar aanleiding van een bezwaarschrift of beroep, een besluit handmatig moet worden herzien door het CAK, kan dat in de huidige ICT door middel van het aanpassen van de periode waarover de eigen bijdrage verschuldigd is. Met de introductie van de ivb zal er tevens behoefte zijn aan het handmatig kunnen aanpassen van de hoogte van de maandelijkse eigen bijdrage. Daartoe wordt de APT-tool aangepast.

- **Verlagen bewaartermijnen**

Het beleidsvoornemen bestaat om de bewaartermijn voor de Wmo voor het CAK (en de SVB) te verkorten van vijftien naar zeven jaar. Dat heeft gevolgen voor de uitvoering, met name op het gebied van opschonen van data. Het handhaven van de bewaartermijn bevordert een efficiënt gegevensbeheer. Door functionaliteit op te leveren die ervoor zorgt dat de bewaartermijn gehandhaafd kan worden, wordt voorkomen dat onnodige gegevens langdurig worden opgeslagen. Wat op zijn beurt de kosten en de complexiteit van gegevensopslag vermindert. Deze functionaliteit vloeit niet direct voort uit de introductie van de ivb, maar zal ook voor de ivb moeten worden geïmplementeerd en is daarom opgenomen in deze uitvoeringstoets.

- **Digitaliseren ZGI-meldingen proces**

Een ZGI-melding is een melding die een burger doet om aan te geven dat zijn/haar start of stopdatum van de zorg niet klopt. Als de burger, nadat bij de gemeente navraag is gedaan, een bezwaar indient bij het CAK treedt een grotendeels handmatig en tijdrovend proces op om met de betrokken gemeenten hierover te communiceren. De wens is dat het ZGI (zorggegevens incorrect) proces wordt gedigitaliseerd en waar mogelijk geautomatiseerd zodat het proces minder foutgevoelig wordt en de doorlooptijden korter worden. Daarnaast wordt het rapporteren eenvoudiger en kan deze afgezet worden tegen de ontvangen iEb-berichten.

ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

Aanpassingen AO/IC, onder meer opstellen van werkinstructies, handleidingen, procesaanpassingen, risicomatrices en autorisatiematrix.

Onderdeel	Omschrijving	Kosten (€)
AO/IC	Externe inhuur ondersteunende capaciteit 600 uur; €100 per uur	60.000

KENNIS EN TRAINING

De voorbereiding van de bedrijfsvoering op de nieuwe/gewijzigde wettelijke taak. Betreft onder meer de aanpassing van de in- en externe kennisbank. Er worden algemene en specifieke trainingen opgezet en gegeven. Alle betrokken medewerkers worden opgeleid.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Opleiding KCC	360 uur; €53 per uur	19.000
Ontwikkelen training door Planning & Kwaliteit,	1.860 uur; €49 per uur	91.000
Opleiden teams SDKP, Vastleggen & Beschikken, Minnelijk beheer, Klachten bezwaar & beroepen	109 uur; €91 per uur	10.000
Totaal kennis en training		120.000

COMMUNICATIEMIDDELEN

Ontwerpen en versturen van een algemene en persoonlijke informatiebrief aan de doelgroep.
Aanpassing van de website van het CAK (navigatie, content) wordt gefinancierd uit de reguliere begroting.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Voorlichtingsfilmpjes	3	18.000
Ontwerpen infographics	diverse	3.000
Kosten brochure ontwerp	1	3.000
Kosten flyer ontwerp	1	1.000
Stelpost kosten ondersteunen gemeente	1	35.000
Brief 720.000 uitingen en bedrukken envelop	1	285.000
Flyer bij uiting in oktober 2026	1	17.000
Flyer bij startpakketten vanaf okt (3mnd)	1	2.000
Kosten uitingen incidenten Q1 2027	1	10.000
Communicatiemiddelen juni brief	1	106.000
Telefoonkosten n.a.v. uitingen	1	105.000
Extra communicatiemoment nav klantreizen*		345.000
Totaal communicatiemiddelen		931.000

* In het vierde kwartaal van 2024 is de klantreis afgerond. Er is in de keten nog niet besloten of het tot een extra communicatiemoment leidt. Daarover maken we op een later moment nadere afspraken.

COMMUNICATIE (UREN)

Inzet vanuit Klantservice (KS) t.b.v. telefoontjes n.a.v. uitingen om burgers voor de ingang van de Wmo lvb te informeren over de regeling. De volgende uitingen zijn opgenomen van de teams van het CAK Klant Contact Centrum KCC-Voice, KCC Non-voice en DAC: 1x brief met 720.000 uitingen + bedrukken envelop, juni brief 267.500, flyer bij bestaande uiting 550.000, flyer bij startpakketten en extra communicatiemoment naar aanleiding van de klantreizen.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Inzet KCC-Voice	32.870 uur; € 53 per uur	1.750.000
Inzet KCC Non-Voice	10.426 uur; €33 per uur	344.000
Inzet DAC	825 uur; €33 per uur	27.000
Totaal communicatie		2.121.000

PROJECT ORGANISATIE BUSINESS

De business projectleider voert de regie over de business implementatie: planning, realisatie en verantwoording.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Business projectleider	Externe inhuur 4.600 uur; €130 per uur	600.000

INZET KENNISMEDEWERKERS

Inzet van business medewerkers op diverse aandachtsgebieden. Onder meer zorgen voor business aansluiting op IT-realisatie, opleveren business requirements en verantwoordingsvraagstukken.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Productmanager Wmo	Intern tarief 4.900 uur; €62 per uur	305.000
Business analisten	Intern en extern tarief: 20.700 uur, gem € 82 per uur	1.702.000
Verantwoordingspecialist	Extern tarief 5.230; €105 per uur	550.000
Data analist	Extern tarief 2.500 uur; 130 per uur	325.000
Inzet kennismedewerkers		2.882.000

De bemensing van de business analyse rol is afgenomen ten gunste van de rollen Verantwoordingspecialist en Data analist. Het hart van de eigen bijdrage regeling wordt gewijzigd en daarmee ook een overgroot deel van data die daarmee gemoeid is. Dit heeft invloed op bestaande dashboards en rapportages voor interne sturing en externe verantwoording. De genoemde twee rollen vereisen meer capaciteit dan eerder was begroot. Het programmateam wordt ondersteund door een coördinator interne beheersing en externe verantwoording. De financiering van deze rol valt onder Verantwoordingspecialist.

VERHOOGDE DIJKBEWAKING

Om de uitvoering na de implementatie goed te borgen wordt er 'verhoogde dijkbewaking' ingericht om tijdig te anticiperen bij incidenten of procesverstoringen binnen de gehele keten. Deze medewerkers fungeren als extra ondersteuning voor de reguliere uitvoering. De meeste collega's zullen ook betrokken zijn geweest bij het implementatietraject. Zij moeten ervoor zorgen dat, indien er verstoringen optreden of vragen zijn, die direct opgelost dan wel beantwoord worden. Voor het uitvoeren van de reguliere werkzaamheden zal er backfill aangetrokken moeten worden.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Team SDKP	Externe inzet 2 fte gedurende 9 maanden en 1 fte voor 3 maanden. €100 per uur	302.000
Team Vastleggen & beschikken	Externe inzet 4fte (36 uur) voor 6 maanden en 1 fte voor 3 maanden. €49 per uur	190.000

Team Betalingsverkeer	Externe inzet 2 fte (36 uur) gedurende 6 maanden. €100 per uur	173.000
Team Minnelijk Beheer	Externe inzet 3 fte (36 uur) gedurende 6 maanden. €49 per uur	127.000
Team Klachten, Bezwaren & Beroepen	Externe inzet 4 fte (36 uur) gedurende 3 maanden. €100 per uur	173.000
KS t.b.v. incidenten	3 fte gedurende 6 maanden. €49 per uur	105.000
Klantcentrum – communicatie	0,3 fte gedurende 3 maanden. €120 per uur	30.000
Totaal verhoogde dijkbewaking		1.100.000

AANLOOPKOSTEN

Aanloopkosten t.b.v. het inwerken van de structurele fte's om te starten in de 2^e helft van 2026. Gaat om het inwerken van extra personeel om de vragen te kunnen beantwoorden die worden verwacht naar aanleiding van de informatiebrief en voorlichtingsacties.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Juridisch beheer	0,3 fte gedurende 3 maanden. €49 per uur	12.000
Team SDKP	3 fte gedurende 3 maanden. €39 per uur	50.000
Team Vastleggen & Beschikken 1	4 fte gedurende 3 maanden. €37 per uur	64.000
Team Vastleggen & Beschikken 2	11,5 fte gedurende 3 maanden. €39 per uur	193.000
Team Betalingsverkeer	3 fte gedurende 3 maanden. €37 per uur	48.000
Team Minnelijk beheer	3 fte gedurende 3 maanden. €39 per uur	50.000
Klachten, Bezwaren & Beroepen	10,5 fte gedurende 3 maanden. €37 per uur	168.000
KS	6.815 uren gedurende 4 maanden van KS. €43 per uur	295.000
Totaal aanloopkosten		880.000

GEbruikersACCEPTATIE TESTEN

Met behulp van gebruikersacceptatietesten toetsen wij of de gerealiseerde oplossing werkt voor de gebruiker.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Gebruikersacceptatietesten	Externe inzet 1.000 uur. €100 per uur	100.000

MATERIEDESKUNDIGEN

Materiedeskundigen zijn betrokken het programma vanaf het moment van specificeren van de requirements t/m de periode na livegang.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Materiedeskundigen	Externe tarief 5.050 uur. €104 per uur	525.000

We rekenen hier met een extern tarief omdat interne medewerkers die een sleutelpositie innemen in één van de interne teams tijdelijk worden vervangen door een externe medewerker.

4.2. Begroting no regrets

In 2023 is gestart met de werkzaamheden aan drie zogenaamde epics. Dit zijn de eerdergenoemde *no regret* maatregelen:

1. Duidelijker beschikken
2. Verbetering factureren
3. Automatisering peiljaarverlegging

Zoals afgesproken met VWS is een deel van de kosten in 2023 gemaakt, een ander deel in 2024. De *no regret* maatregelen zijn complementair aan de functionaliteiten die nodig zijn voor een goede uitvoering van de ivb. Doordat we al hebben geïnvesteerd in deze functionaliteiten zorgen we ervoor dat de implementatiekosten Wmo ivb worden gespreid. Deze kosten hoeven immers niet meer gemaakt te worden straks bij de invoering van de ivb. In onderstaande tabel gaan we uit van realisatie t/m 2024. Doordat het CAK de realisatie i.v.m. samenloop met andere ict trajecten binnen het CAK heeft moeten herprioriteren eindigt de realisatie van de laatste functionaliteit (peiljaarverlegging) eind 2025/begin 2026. Omdat het budget voor het grootste deel is benut hebben we deze tabel niet meer geupdate, het overblijvende budget wordt via bestemmingsreserve voor 2025 beschikbaar gemaakt.

Hieronder staat de opbouw van de begroting in het kader van de *no regret* maatregelen.

	2023	2024
Project algemeen IT		
Projectorganisatie	€ 83.544	€ 73.728
Totaal Project algemeen IT	€ 83.544	€ 73.728
Projectrealisatie ART-Trein		
Duidelijker beschikken	€ 222.729	€ 530.000
Verbetering factureren	€ 339.600	€ 40.000
Automatisering peiljaarverlegging	€ 384.880	€ 375.000
Totaal Projectrealisatie ART-Trein	€ 947.209	€ 945.000
Projectrealisatie (Business)		
Projectorganisatie	€ 50.126	€ 234.560
Inzet kennismedewerkers	€ 427.900	€ 92.160
Totaal Projectrealisatie (Business)	€ 478.026	€ 326.720
Totaal	€ 1.508.780	€ 1.345.448

Figuur 2: de begroting voor het realiseren van de *no regret* maatregelen.

4.2.1. Toelichting bij de begroting no regrets

PROJECTORGANISATIE

De projectmanagement organisatie bestaat onder meer uit een programmamanager en business projectleider. Uit praktische overwegingen is de realisatie van de *no regrets* onderdeel gemaakt van het programma Wmo ivb.

DUIDELIJKER BESCHIKKEN

Het is belangrijk dat burgers door een beschikking weten waarom zij wel of geen eigen bijdrage betalen. En (straks) ook hoe deze eigen bijdrage berekend is. Een uitleg van die berekening ontbreekt tot nu toe. Met deze no regret maatregel wordt een eerste stap gezet door te tonen of het bijdrageplichtig inkomen lager is dan de van toepassing zijnde inkomensgrens voor minimabeleid van de gemeente van de klant. Onder de nog te realiseren functionaliteit 'EB klant bepalen' (zie paragraaf 4.1.1) gaan we dit uitbreiden met de volledige berekening voor Wmo ivb. Bij de ivb is dit nog meer van belang, omdat de hoogte van de eigen bijdrage in alle gevallen afhangt van de hoogte van het bijdrage plichtig inkomen. Daarnaast bekijken wij kritisch in welke gevallen het sturen van een nieuwe beschikking op zijn plaats is, of juist tot verwarring bij de burger leidt. Met als uitgangspunt dat wij jaarlijks een beschikking sturen en alleen tussentijds een beschikking versturen als de hoogte van de eigen bijdrage wijzigt of het burgers duidelijkheid geeft.

VERBETERING FACTUREREN

Tot en met 2023 stuurden wij een factuur voor iedere afzonderlijke maand, wat bij herziening van de eigen bijdrage over een langere periode tot stapelfacturen leidde en tot onduidelijkheid bij burgers. In combinatie met de ivb verwachtten wij nog meer onduidelijkheid bij burgers. Daarom is nu de verzamelfactuur geïntroduceerd: bij een herziening wordt slechts één nieuwe factuur gemaakt, waarop inzichtelijk is over welke maanden welk bedrag verschuldigd is en wat het te betalen of te ontvangen saldo is. Zo weten burgers beter waar zij aan toe zijn. De verzamelfactuur is in februari 2024 live gegaan.

AUTOMATISERING PEILJAARVERLEGGING

De eigen bijdrage wordt gebaseerd op het inkomen van twee jaar terug (t-2). Een burger die in het lopende jaar een veel lager inkomen heeft kan een peiljaarverlegging aanvragen. Dit is bij het abonnementstarief, in het kader van minimabeleid, grotendeels een handmatig proces. Met de introductie van de ivb zal het aantal peiljaarverleggingen naar verwachting flink toenemen. Daarom wordt dit proces nu zoveel mogelijk gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Zodat we burgers sneller kunnen helpen met het berekenen van een eigen bijdrage die bij hun situatie past.

KENNIS EN TRAINING

De voorbereiding van de bedrijfsvoering op de no regret maatregelen. Betreft onder meer de aanpassing van de in- en externe kennisbank. Er worden algemene en specifieke trainingen opgezet en gegeven. Alle betrokken medewerkers worden opgeleid.

4.3. Structurele beheerskosten

Het verschuiven van de invoeringsdatum van de ivb naar 1 januari 2027 heeft impact op de hoogte van de structurele beheerskosten. In ons model rekenen we dat de structurele automatiseringskosten (beheer) toenemen met 15% van de IT-implementatiekosten. Ook verschuiven de kosten een jaar in de tijd ten opzichte van hetgeen wij daarover hebben opgenomen in het pva 18 juli 2024.

4.3.1. Uitgangspunten begroting

- Het gaat bij de voorgestelde wijziging van de wet en het uitvoeringsbesluit (AMvB) om een voortzetting van een eigen bijdrageregeling Wmo maar met een gewijzigde berekeningssystematiek.
- Er is gerekend met het prijspeil van 2024, op basis van interne tarieven. Alleen voor KCC-voice is gerekend met een extern tarief omdat we nu ook gebruik maken van het facilitair callcenter. Bij het facilitair callcenter is de recente cao-verhoging van 7% meegenomen ten opzichte van de begroting in de memo 'onderbouwing begroting uitvoeringstoets ivb versie 1.0 d.d.12 maart 2024'. Er is geen rekening gehouden met toekomstige loon- en prijspeilontwikkelingen. Als deze zich voordoen nemen we deze mee in de Mid Term Review (MTR).

- De begroting is onder voorbehoud van (significante) wijzigingen in klantaantallen en wijzigingen in randvoorwaarden en uitgangspunten.
- Uitgangspunt is dat de 'no regrets' tijdig zijn gerealiseerd.

4.3.2. Begroting structurele beheerskosten

In vergelijking met de uitvoeringstoets passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp is de klantgroep die een eigen bijdrage gaat betalen hoger dan het minimumtarief vier keer groter omdat de groep die geraakt wordt door de ivb ten opzichte van de passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp groter is. We verwachten daarom ook dat het klantcontact, bezwaren, klachten en verzoeken met dezelfde factor gaat stijgen. Als gevolg daarvan zijn de structurele uitvoeringskosten hoger. Echter zijn de structurele beheerskosten lager dan de eerder geschatte kosten in de uitvoeringstoets over de jaren 2027 tot en met 2030. Voor onderdelen waar een lineaire verband niet waarschijnlijk is hebben we per kostenpost gekeken naar het meest waarschijnlijke scenario. De bedragen zijn afgerond op tienduizendtallen.

	Totaal overzicht FTE's				Totaaloverzicht Financieel			
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Totaal fte's / personeel	82	72	70	70	€ 6.020.000	€ 5.360.000	€ 5.170.000	€ 5.170.000
Bureaunkosten					€ -	€ -	€ -	€ -
Huisvestingskosten					€ -	€ -	€ -	€ -
Uitvoeringskosten					€ 360.000	€ 320.000	€ 310.000	€ 310.000
Automatiseringskosten					€ 1.670.000	€ 1.630.000	€ 1.610.000	€ 1.610.000
Algemene beheerskosten					€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal structurele beheerskosten					€ 8.050.000	€ 7.310.000	€ 7.090.000	€ 7.090.000

4.3.3. Toelichting op de begroting structurele beheerskosten

In de jaarlijkse structurele beheerskosten is er een afloop zichtbaar over de jaren na de invoering, zie tabel hierboven. Dit komt voornamelijk omdat de verwachting is dat het klantcontact geleidelijk zal dalen na invoering van de ivb.

PERSONEELSKOSTEN

De invoering van de ivb gaat gepaard met een stijging in aantal fte's bij elk team. Hierbij is ook rekening gehouden met een fte voor beleidsondersteuning vanuit een stafafdeling omdat er t.o.v. het abonnementstarief meer beleidsondersteuning nodig is. De stijging in aantal fte's is berekend op basis van de verwachte samenstelling in klantgroepen. En daarmee de verwachte toename in klantcontact.

BUREAUKOSTEN

n.v.t.

HUISVESTINGSKOSTEN

n.v.t.

UITVOERINGSKOSTEN

Vanaf 1 januari 2024 versturen we al een jaarbeschikking in verband met de jaarlijkse indexatie. We gaan bij invoering van de ivb jaarlijks beschikkingen sturen waarbij er een uitleg komt over de opbouw van de eigen bijdrage die inkomens- en vermogensafhankelijk wordt. Dit zorgt voor een toename van materiaal- en productiekosten. We houden in de begroting rekening met het toevoegen van 1 vel papier bij de facturen. Verder leidt de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor een groep burgers tot een hogere eigen bijdrage. Als gevolg hiervan verwachten wij dat het betaalgedrag van deze groep verslechtert. In de begroting houden wij daarom rekening met een toename van het aantal te versturen

betalingsbrieven en betalingsherinneringen. We verwachten een toename van €151.000 aan jaarlijkse structurele kosten.

Voor elke call maken wij telefoonkosten (Odido). Als gevolg van de toename van het aantal calls verwachten wij een stijging van de telefoonkosten ten opzichte van de huidige situatie met € 202.000¹⁰ in het eerste jaar na invoering van de ivb. Dit loopt geleidelijk af tot een bedrag van € 153.000 in het jaar 2030.

AUTOMATISERINGSKOSTEN

Het invoeren van de ivb vraagt om aanpassingen van onze ICT-organisatie. Investerings in systemen en applicaties brengt ook structurele beheerskosten met zich mee. Wij hanteren als vaste rekenregel dat 15% van de ICT-ontwikkelkosten terugkomen als ICT-beheerskosten. Voor deze¹¹ uitvoeringstoets gaat het om een bedrag van gemiddeld € 1.182.000 per jaar.

De extra structurele IT-kosten voor de nieuwe werkplekken (hardware en software) bedragen in de eerste vier jaar gemiddeld € 310.000 per jaar.

ALGEMENE BEHEERSKOSTEN

n.v.t.

4.4. De meerkosten in detail

In de paragraaf beschrijven we in detail de meerkosten.

4.4.1. Structurele beheerskosten

In vergelijking met de uitvoeringstoets dalen de structurele beheerskosten met ca 3%. Ten opzichte van het plan van aanpak stijgen de kosten met 3%. Daarnaast vangt de kosten een jaar later aan.

De structurele automatiseringskosten stijgen als gevolg van hogere IT-implementatiekosten (zie paragraaf 4.4.2) in combinatie met de hiervoor genoemde vaste rekenregel van 15%.

De niet standaard bedrijfsapplicaties waren eerder nog als PM post opgenomen. De kosten zijn nu financieel gemaakt.

Verloop begroting structurele beheerskosten Wmo IVB	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
A. Opdrachtbrief Vws obv UVT	€ -	€ -	€ 8.120.000	€ 7.550.000	€ 7.340.000	€ 7.340.000	€ -
B. Plan van aanpak	€ -	€ -	€ 7.840.000	€ 7.100.000	€ 6.900.000	€ 6.900.000	€ -
C. Toename structurele automatiseringskosten	€ -	€ -	€ -	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000
D. Niet standaard bedrijfsapplicaties (was PM post)	€ -	€ -	€ -	€ 80.000	€ 80.000	€ 60.000	€ 60.000
E. Verschuiving door gewijzigde planning	€ -	€ -	€ -7.840.000	€ 740.000	€ 200.000	€ -	€ 6.900.000
D Actuele begroting Wmo IVB (B + C + D + E)	€ -	€ -	€ -	€ 8.050.000	€ 7.310.000	€ 7.090.000	€ 7.090.000

¹⁰ Optellen van de bedragen kan verschil opleveren ten opzichte van de tabellen. Dit komt door afrondingsverschillen.

¹¹ Met deze wordt bedoeld dit document waarbij dit document een aanvulling is op het PvA 18 juli 2024 en de uitvoeringstoets van 23 februari 2024. Zie inleiding en hoofdstuk 2.

4.4.2. De implementatiekosten

In onderstaande overzicht delen we wat het verschil is in implementatiekosten naar aanleiding van de verschuiving van livegang naar 1 januari 2027.

Verloop implementatie begroting Wmo IVB	Bedrag	R2024	2025	2026	2027
A. Opdrachtbrief Vws obv UVT	€ 16.960.000	€ 3.497.500	€ 8.835.000	€ 4.207.500	€ 420.000
Plan van aanpak	€ 16.755.000	€ 2.622.280	€ 8.785.561	€ 4.858.977	€ 488.182
Juni brief	€ 167.000	€ -	€ 167.000	€ -	€ -
B. Pva incl juni brief	€ 16.922.000	€ 2.622.280	€ 8.952.561	€ 4.858.977	€ 488.182
Meerkosten door uitstel	€ 551.000	€ -	€ 60.000	€ -	€ 491.000
Meerkosten door IeB 2026	€ 840.000	€ 2.000	€ 209.500	€ 628.500	€ -
Meerkosten Vermogensuitzondering EB klant bepalen	€ 190.000	€ -	€ 190.000	€ -	€ -
Meerkosten extra communicatiemoment	€ 955.000	€ -	€ -	€ 955.000	€ -
Minderkosten AOW brief	€ -193.000	€ -	€ -	€ -193.000	€ -
Verschuiving door gewijzigde planning	€ -	€ -796.280	€ -4.462.061	€ 4.158.523	€ 1.099.818
C Totale meerkosten t.o.v. PVA	€ 2.343.000	€ -794.280	€ -4.002.561	€ 5.549.023	€ 1.590.818
D Actuele begroting Wmo IVB (B + C)	€ 19.265.000	€ 1.828.000	€ 4.950.000	€ 10.408.000	€ 2.079.000
E Extra benodigde financiering (D - A)	€ 2.305.000	€ -1.669.500	€ -3.885.000	€ 6.200.500	€ 1.659.000

Toelichting meerkosten t.o.v. PVA 18 juli 2024 in detail (€2.343K)

Meerkosten door uitstel (€551K)

Algemene opmerking m.b.t. Projectorganisatie rollen

Een groot aantal van de hieronder genoemde rollen zijn externen en we zouden deze in een aantal gevallen willen schalen zodanig dat we geen verloop creëren. Immers bij teveel terugschalen (inzet van 3-3,5 dag/week is vaak een ondergrens) in aantal uren lopen we de kans dat het programmateam op cruciale plekken verloop heeft. Als deze medewerkers op een andere programma/project worden ingezet, komen deze ten laste daarvan. Voor het jaar 2025 is de ureninzet van de business projectleider en de programmamanager 20% kleiner. Door de verschuiving van de livegang naar 1-1-2027 worden deze beide rollen één kwartaal langer ingezet en blijven de totale kosten van deze rollen gelijk.

Projectorganisatie IT

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Projectmanagementondersteuning	200 uur extra; €120 per uur	24.000
Totaal projectorganisatie IT		24.000

Project realisatie ART-trein

Betreft de extra kosten voor alle noodzakelijke aanpassingen in onze systemen: logistiek, beschikking, financieel, klantportaal en rekenmodule inclusief het uitvoeren van ketentesten, het opstellen van beheerdocumentatie en het trainen en opleiden van de beheerorganisatie.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Inefficiency realisatie features als gevolg uitstel IVB	Externe inhuur 600 uur; €100 per uur	60.000
ART Release Train		60.000

We blijven functionaliteit realiseren en/of bereiden deze zoveel mogelijk voor tot het moment dat we afhankelijk zijn van besluitvorming van externe partijen. Dat betekent dat epics of functionaliteit daarbinnen waarvan we afhankelijk zijn van de inhoud van de AMvB en referentieproces zo laat mogelijk realiseren. Dit betreft de epics: EB klant bepalen, Financiële processen op orde, Communicatie, Informatievoorziening en Ketentesten. Dit levert inefficiency op qua inzet van uren in bijvoorbeeld analysecapaciteit en voorbereiding testwerkzaamheden. Een deel van het testplan dat er nu ligt moet op een later moment up to date gemaakt worden. Ook is er rekening gehouden met de kleine wijzigingen in de berekening van de eigen bijdrage namelijk de reeds aangekondigde wijzigingen op de parameters voor de berekening van de ivb (minimum eigen bijdrage, maximum eigen bijdrage, manier van oploop, regime niet aow-gerechtigde meerpersoonshuishoudens).

Inzet kennismedewerkers en materiedeskundigen

De vakinhoudelijke rollen zoals hieronder genoemd hebben we ook langer nodig. Bij uitloop ontstaat meer inzet omdat we bijv. rekening houden met een langer besluitvormingstraject in het referentieproces iEb2026. In de verschillende fasen van het referentieproces en het wetgevingstraject kunnen er wijzigingen komen op de specificaties die tot dan toe bekend zijn. Om dit goed te kunnen analyseren en verwerken blijft ondersteuning van deze rollen nodig.

Materiedeskundigen - In de business implementatie zorgen we dat alle operationele teams voorbereid zijn en gereed om de Wmo ivb te ondersteunen. Dat doen we bijv. door werkprocessen en -instructies aan te passen, trainen en opleiden, teams indien nodig (tijdelijk) op te schalen. Met de business implementatie zijn we op dit moment al bezig en zullen we een jaar later weer opstarten waardoor we hier minder efficiënt werken. We vragen medewerkers zich de net even andere inhoud opnieuw eigen te maken. Ook vragen we medewerkers gemaakte plannen te herijken en eventueel aan te passen. Daarnaast zijn er wellicht medewerkers met wie we nu werken die straks geen onderdeel meer zijn van het programma en dienen we medewerkers opnieuw in te werken en mee te nemen in de materie en scope van het programma.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Productmanager Wmo	800 uur extra; €62 per uur	50.000
Business analisten	2.700 uur extra. Bestaande uit interne en externe fte wisselend met een extra inzet van 1 of 2 kwartalen. Ook is 1 fte 1Q eerder afgeschaald. Gem €119 per uur	319.000
Verantwoordingspecialist	700 uur extra; €105 per uur	73.000
Materiedeskundigen	250 uur extra; €100 per uur	25.000
Totaal		467.000

iEb 2026 (€840K)

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
"iEb 2026"	Externe inhuur 8.400 uur; €100 per uur	840.000

De verwachting is dat het uitstellen van de implementatiedatum zorgt voor een verlengd referentieproces voor iEb 2026 en de daarmee samenhangende realisatie. Van de onderwerpen die de keten opnieuw wil bespreken (zie hoofdstuk 2 onder aanpassingen iEb standaard) zijn de onderwerpen m.b.t. status kostprijs en stopdatum kostprijs meegenomen in deze kosteninschatting. Of er sprake is van meerkosten als andere onderwerpen van de lijst genoemd in hoofdstuk 2 gerealiseerd moeten worden, stellen we vast als daar sprake van is. Ook omdat nu niet bekend is wat de scope van de vereiste verandering is.

Toevoegen vermogensuitzondering aan scope EV klant bepalen (€190K)

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Toevoegen vermogensuitzondering aan scope EB klant bepalen	Externe inhuur 1.900 uur; €100 per uur	190.000

Als de klant een letselschadevergoeding heeft gehad of een andere vermogensuitzondering mag deze geen impact hebben op de EB. Dit kon ooit in Wmo 2015 maar was niet meer relevant voor Wmo AT. Echter wordt dit wel weer zeer relevant bij Wmo ivb. Het faciliteren en verwerken van vermogensuitzonderingen wordt toegevoegd aan de scope van de epic EB klant bepalen. Eerder hebben we deze functionaliteit niet begroot.

Meerkosten extra communicatiemoment (€955K)

In het vierde kwartaal van 2024 is de klantreis afgerond. Mogelijk leidt dit tot een extra communicatiemoment. Definitieve conclusies trekken we in het eerste kwartaal van 2025 met onze ketenpartners. Eventuele kosten hiervan zijn in de begroting opgenomen.

Minderkosten AOW brief (-/- €193K)

Op basis van de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel en concept AMvB waarop wij de uitvoeringstoets hebben opgeleverd in het pva 18 juli 2024 hebben wij een post Brief AOW-leeftijd opgenomen. Deze brief was bedoeld voor de groep meerpersoonshuishouden waarvan tenminste één van de partners nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt. Voor deze groep was een uitzondering opgenomen. Zij waren tot een inkomensgrens van 170% van het sociaal minimum vrijgesteld van het betalen van de eigen bijdrage. Dat zou betekenen dat op het moment dat beiden de AOW-leeftijd hebben bereikt, zij plotseling geconfronteerd zouden worden met de eigen bijdrage. Dit zou een zorgvuldig communicatieplan voor Wmo-klanten en hun partners die binnen deze groep vallen vereisen. De uitzonderingspositie van deze groep is vervallen en daarmee is deze post vervallen

Uurtarief

De ratio intern-extern blijkt in de realiteit anders te zijn waarmee in de UvT is gerekend. Hierdoor is het gemiddelde uurtarief hoger dan begroot. Ook hebben we geconstateerd dat de externe tarieven door de inflatiecorrectie zijn verhoogd ten opzichte van het moment van het opstellen van de uitvoeringstoets op hoofdlijnen. Met het uitstel naar implementatie per 2027 zal deze inflatiecorrectie waarschijnlijk nog hoger

worden. In het geval deze extra kosten niet opgevangen kunnen worden door onderuitnutting zou dit kunnen leiden tot een claim in de MTR in 2026.

Effect meerkosten op de begroting - De hierboven omschreven meerkosten in de begroting:

Project algemeen IT	Bedrag	Uren	2024	2025	2026	2027
Projectorganisatie	€ 24.000	200	€ -7.455	€ 7.091	€ 91	€ 24.273
Externe toetsing	€ -	-	€ -	€ -80.000	€ 80.000	€ -
Totaal Project algemeen IT	€ 24.000	200	€ -7.455	€ -72.909	€ 80.091	€ 24.273

Project kosten niet zijnde formatie	Bedrag	Uren	2024	2025	2026	2027
Aanschaf hardware <naam hardware + leverancier>	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
Licenties	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
UX bureau	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
Pentest	€ -	-	€ -	€ -10.000	€ 10.000	€ -
Totaal Project kosten niet zijnde formatie	€ -	-	€ -	€ -10.000	€ 10.000	€ -

Projectrealisatie ART-Trein	Bedrag	Uren	2024	2025	2026	2027
EB klant bepalen	€ 250.000	2.500	€ -321.667	€ 280.667	€ 291.000	€ -
Financiële processen	€ -	-	€ -107.500	€ 34.500	€ 73.000	€ -
Communicatie en Informatievoorziening	€ -	-	€ 1.000	€ -50.500	€ 49.500	€ -
Kostprijsbewaking	€ -	-	€ 68.500	€ -68.500	€ -	€ -
Ketentesten	€ -	-	€ 15.000	€ -750.000	€ 735.000	€ -
E-mandate	€ -	-	€ -	€ -500.000	€ 500.000	€ -
Registratie Wettelijke vertegenwoordigers	€ -	-	€ -	€ -250.000	€ 250.000	€ -
E-herkenning	€ -	-	€ -	€ 250	€ -250	€ -
Functionele terugkoppeling (iEb 4.0)	€ -	-	€ -397.250	€ 397.250	€ -	€ -
KPB via Functionele terugkoppeling	€ -	-	€ -	€ -80.000	€ 80.000	€ -
Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer	€ -	-	€ -	€ 550.000	€ -550.000	€ -
Aanpassing APT	€ -	-	€ 4.000	€ -4.000	€ -	€ -
Verlagen bewaartermijnen	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
Digitaliseren ZGI-proces	€ -	-	€ -	€ -290.000	€ 290.000	€ -
AOW brief	€ -193.000	-1.930	€ -	€ -193.000	€ -	€ -
IeB 2026	€ 840.000	8.400	€ 2.000	€ 209.500	€ 628.500	€ -
Totaal Projectrealisatie ART-Trein	€ 897.000	8.970	€ -719.917	€ -729.833	€ 2.346.750	€ -

Project algemeen Business	Bedrag	Uren	2024	2025	2026	2027
Implementatieplan	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
Opstellen/aanpassen A/O	€ -	-	€ -	€ -60.000	€ 60.000	€ -
Kennis en training	€ -	-	€ -	€ -120.000	€ 120.000	€ -
Communicatiemiddelen OOP	€ 345.000	-	€ -	€ -586.000	€ 931.000	€ -
Communicatie uren	€ 610.000	12.000	€ -	€ -1.511.000	€ 2.121.000	€ -
Totaal Project algemeen Business	€ 955.000	12.000	€ -	€ -2.277.000	€ 3.232.000	€ -

Projectrealisatie (Business)	Bedrag	Uren	2024	2025	2026	2027
Projectorganisatie	€ -	-	€ -15.000	€ 15.000	€ -	€ -
Inzet kennismedewerkers	€ 442.000	4.230	€ 39.000	€ -39.000	€ -	€ 442.000
Verhoogde dijkbewaking	€ -	-	€ -	€ -	€ -1.100.000	€ 1.100.000
Aanloopkosten	€ -	-	€ -	€ -880.000	€ 880.000	€ -
GAT	€ -	-	€ -	€ -100.000	€ 100.000	€ -
Materiedeskundigen	€ 25.000	250	€ -90.909	€ 91.182	€ 182	€ 24.545
Totaal Projectrealisatie (Business)	€ 467.000	4.480	€ -66.909	€ -912.818	€ -119.818	€ 1.566.545

Totaal	€ 2.343.000	23.950	€ -794.280	€ -4.002.561	€ 5.549.023	€ 1.590.818
---------------	--------------------	---------------	-------------------	---------------------	--------------------	--------------------

4.5. Effect functionaliteiten

Het effect van de gerealiseerde functionaliteiten is dat we epics zoals omschrijven in paragraaf 4.1.1 hebben gerealiseerd.

Bijlage I CIO oordeel actualisatie PvA invoering Wmo ivb

Aanleiding en doel van dit oordeel

Dit CIO oordeel beschouwt de aanvulling op het 'Plan van Aanpak - Addendum bij uitvoeringstoets (UVT) Inkomens- en vermogens- afhankelijke bijdrage Wmo. Het oordeel is gebaseerd op het CAK-toetskader, dat is gebaseerd op Rijksbrede kaders (bij CIO oordelen) om alle aspecten van het plan van aanpak te toetsen en de belangrijkste risico's te inventariseren. In dit CIO oordeel staan bovendien aanbevelingen c.q. concrete verbetervoorstellen. Het CIO oordeel gaat over de ICT-component van de invoering Wmo ivb en niet zozeer over de activiteiten en daarmee gemoeide kosten aan de businesskant.

Opbouw van dit oordeel

Dit oordeel is als volgt opgebouwd. Eerst wordt kort de doelstelling en de context van het plan van aanpak beschreven, waarna de kern van het CIO oordeel wordt gegeven. Het oordeel wordt vervolgens onderbouwd met observaties op basis van het CAK-toetskader. Daaruit volgen concrete aanbevelingen c.q. verbetervoorstellen.

Doelstelling van het Plan van Aanpak

Bij de Voorjaarsnota 2023 heeft het vorige Kabinet aangekondigd het abonnementstarief Wmo 2015 te vervangen door een Inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (hierna te noemen ivb). Daarvoor is een wetsvoorstel in voorbereiding. Op 23 februari 2024 bracht het CAK een uitvoeringstoets uit op basis van het wetsvoorstel. Op 18 juli 2024 leverde het CAK in aanvulling op de uitvoeringstoets middels een Plan van Aanpak op (hierna te noemen pva 18 juli 2024), waarin ook rekening werd gehouden met meer actuele informatie, waaronder de concept AMvB tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 vanwege invoering van de Wmo ivb.

In een brief naar de Tweede Kamer op 20 december 2024 heeft de Staatssecretaris aan de Tweede Kamer laten weten dat invoering Wmo ivb wordt uitgesteld tot 1 januari 2027. Verplaatsing van de invoeringsdatum heeft gevolgen voor de planning van het CAK en de keten evenals het feit dat het financiële impact heeft. Op basis van de nieuwe invoeringsdatum heeft het CAK op verzoek van het ministerie van VWS waar nodig een actualisatie opgesteld van het PvA 18 juli 2024.

CIO oordeel

De uitvoeringstoets, de gedetailleerde uitwerking in een plan van aanpak en de aanvulling op het plan van aanpak als gevolg van het jaar uitstel is met zichtbare zorgvuldigheid tot stand gekomen en kent een gedegen procesmatige en inhoudelijke aanpak. De impact op de burger, de keten en de bedrijfsvoering met de daarbij behorende uitvoeringskosten is gedegen onderzocht en uitgewerkt in uit te voeren activiteiten, inclusief de hierbij behorende kosten. De begroting bevat voldoende hardheid en dit geeft vertrouwen in de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van het plan van aanpak. Extra aandacht gaat uit naar de keten met name de kostprijsbewaking in relatie tot aangepaste berichtenstandaard iEb2026. De waardering voor het plan van aanpak is hiermee **groen/oranje**. Het CIO-ordeel is daarom **positief** om te starten (met aanbevelingen). De aanbevelingen behoeven opvolging.

Aandachtspunten

1. Kostprijsbewaking / berichtenstandaard / keten

In het plan van aanpak wordt het proces kostprijsbewaking uitvoerig behandeld. Dit proces is complex van aard. De wijzigingen in dit proces hebben een grote impact op de uitvoering door het CAK en gemeenten, met name op het gebied van kostprijsbewaking. Dit vereist niet alleen nieuwe functionaliteit, niet alleen bij gemeenten en CAK, maar

ook in het onderlinge berichtenverkeer. Door het jaar uitstel ontstaat er ruimte om na implementatie van iEb4.0 een speciaal. Inmiddels is duidelijk geworden dat iEb 4.0 niet volstaat en (gefaseerde) implementatie van iEb 2026 inclusief kostprijsbewaking gelijktijdig met de datum van invoering van de ivb noodzakelijk is. Het jaar uitstel biedt de benodigde ruimte om deze wijziging mee te nemen. Aandachtspunt is dat de implementatie van iEb 2026 samenvalt met de invoering van de ivb waardoor er spanning blijft staan op de planning van het CAK en op de ketenplanning.

2. ICT

Ten opzichte van de UVT en het daaropvolgende plan van aanpak neemt de omvang iets toe, onder andere door een wijziging in de berekening van de EB (proces vermogensuitzondering) en de toevoeging van de epic iEb-2026. Gebleken is dat zonder deze nieuwe berichtenstandaard het niet mogelijk is om de kostprijsbewaking goed uit te voeren. Binnen de planning vindt een verschuiving plaats van op te pakken epics. Het jaar uitstel wordt benut om afhankelijkheden zoveel mogelijk weg te nemen en leidt tot verschuivingen van epics binnen de planning.

De realisatie bestaat uit nu 16 epics, in de vorm van MVP's (minimal viable product) wat een basale versie is van een product die zo snel mogelijk beschikbaar wordt gesteld aan de gebruiker), verdeeld over meerdere fases. Naast de randvoorwaardelijke epics voor het uitvoeren van de regeling vallen nu ook de niet-randvoorwaardelijke epics en beide fases zullen afgerond zijn op 1-1-2027.

De ICT kosten van het project overstijgen de grens van 5 miljoen en zijn als groot project aangemeld bij het Rijks ICT-dashboard.

3. Samenloop

In 2024 is een uitvoeringstoets voor een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor de (gehele) Wmo opgeleverd. De omvang en impact van de benodigde proces- en systeemaanpassingen van dit voorgenomen wetsvoorstel is dusdanig groot dat interferentie met het oorspronkelijke Programma Rationalisatie onvermijdelijk was. Het CAK heeft twee scenario's opgesteld, waarbij het voorkeursscenario ter besluitvorming voorligt bij Bestuurlijk Overleg van 20 februari. Dit houdt in dat Wmo ivb in eerste instantie wordt gebouwd op het huidige platform.

Na invoering van de Wmo ivb per 1 januari 2027 is het CAK voornemens de Wmo alsnog te rationaliseren en over te brengen naar het nieuwe platform, om zo het fundament voor Wmo toekomst bestendig te maken. De globale planning voor dit traject loopt van Q3 2027 t/m Q1 2030. Het CAK heeft hiervoor een WaU aanvraag ingediend van € 9,8 miljoen. Deze aanvraag loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming 2025. Met deze gewijzigde scope kunnen zowel Wmo ivb als het rationalisatie programma conform planning doorgang vinden.

Adviezen

• Kostprijsbewaking / berichtenstandaard / keten

Door uitstel van invoering Wmo ivb met een jaar (naar 1 januari 2027) lijkt het dat het CAK ogenschijnlijk meer tijd heeft om de eerder vastgestelde epics tijdig gereed te hebben. Door veranderd inzicht is de epic vaststellen EB uitgebreid (proces vermogensuitzondering) en is de epic iEb2026 toegevoegd. Beide epics zijn randvoorwaardelijk voor een goede implementatie van Wmo ivb. Voor iEb2026 is een parkeerlijst opgesteld met gewenste, maar niet strikt noodzakelijke functionaliteiten. Tevens is het mogelijk dat er gedurende het traject nieuwe inzichten ontstaan die ervoor zorgen dat er meer tijd nodig is dan verwacht.

Advies: Ga zuinig om met toezeggingen van niet strikt noodzakelijke functionaliteiten. De praktijk leert dat tegenvallers in de realisatie voorkomen en dat er weinig ruimte overblijft om tegenvallers op te vangen.

De besturing van de iEb2026 release valt niet onder de verantwoordelijkheid van de stuurgroep Wmo ivb maar onder de stuurgroep iStandaarden, wat een complicerende factor is bij de besluitvorming over de planning en inhoud van de release.

Advies: Zorg voor goede afstemming met de stuurgroep iStandaarden, zodat afspraken met betrekking tot planning en inhoud van de release worden nagekomen en vertraging wordt voorkomen.

- **ICT**

Naar aanleiding van het vorige oordeel (is er een BIA uitgevoerd en er zijn afspraken gemaakt op welk moment van het trajecten de DPIA's op epic-niveau worden uitgevoerd).

Advies: Geen

- **Samenloop**

Ten opzichte van het CIO oordeel van juli 2024 is vastgesteld dat er samenloop is met het Programma Rationalisatie. Hierover zijn afspraken gemaakt met VWS over hoe hier mee om te gaan. Besloten is om Wmo ivb te laten landen op het huidige platform zodat de invoeringsdatum van 1-1-2027 niet in gevaar komt en Rationalisatie ook ongehinderd doorgang kan vinden. Verder is afgesproken om rationalisatie van Wmo ivb op te pakken in de loop van 2027, waarbij de financiering is geregeld via de WaU-budget.

Advies: Verder zou ik graag het gesprek aangaan over de stappen die we onder de vlag van ivb kunnen zetten richting de Wmo doelarchitectuur. Het advies was eerder om "AS IS de wetswijziging implementeren" en dat advies blijft ook gehandhaafd. De herijking van de (MVP) domeinarchitectuur Wmo is recent gestart, maar wellicht kunnen we al wat haakjes slaan om voor te bereiden op bijvoorbeeld uitfasering van MDM en/of aanpakken van REMO.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport.

Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum

17 juli 2024

Kenmerk

DK.2407.UVTIVBWMO

Onderwerp

Actualisering Uitvoeringstoets i.v.m. ontwerpbesluit vervanging abonnementstarief
Wmo 2015

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postadres
Postbus 84015
2508 AA Den Haag

088 711 40 00
info@hetcak.nl

KvK 56806787

www.hetcak.nl

Bij uw brief met kenmerk 3861666-1067965 DMO, die wij op 3 juli 2024 ontvingen, verzocht u het CAK een (actualisering) van de uitvoeringstoets te schrijven in verband met het ontwerpbesluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Op 23 februari jl. hebben wij de uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (ivb) opgeleverd (met brief met kenmerk DK.2402.UVTIVBWMO). In deze toets zijn wij – n.a.v. uw brief van 21 december 2023 met kenmerk 3750701-1059799-DMO – ingegaan op de uitvoerbaarheid van het Wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo 2015.

In onderling overleg is tussen CAK en VWS afgesproken dat – waar dit volstaat – wij verwijzen naar de analyses die wij reeds hebben uitgevoerd in bovengenoemde uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Middels een Plan van Aanpak actualiseren wij waar nodig de uitvoeringstoets van 23 februari jl. bij het wetsvoorstel en vullen wij aan op basis van de AMvB waarmee we ingaan op de uitvoerbaarheid van het ontwerpbesluit. Het Plan van aanpak is daarmee een addendum bij de eerder opgeleverde uitvoeringstoets van d.d. 23 februari 2024.

Op 3 juli 2024 is het eerste concept van het Plan van Aanpak gedeeld en op 8 juli op ambtelijk niveau met uw medewerkers besproken waarna de opmerkingen zijn verwerkt.

Het eindresultaat van bovenstaande is dat wij een uitvoeringstoets hebben opgeleverd in twee delen. Deel I en II vormen samen een geheel. Wij beseffen ons dat een uitvoeringstoets die bestaat uit twee documenten de leesbaarheid niet bevordert en mogelijk extra vragen oproept. Zoals afgesproken integreren wij deze beide documenten tot één document. Daarna stemmen wij met elkaar af hoe daarmee verder te gaan.

Contactpersoon voor deze toets bij het CAK is [REDACTED]
bereikbaar via e-mailadres [REDACTED]

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

CAK [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Plan van Aanpak

Addendum bij uitvoeringstoets Inkomens- en vermogens- afhankelijke bijdrage Wmo

Auteur: CAK
Datum: 18 juli 2024
Versie: 1.0

Inhoudsopgave

1.	Managementsamenvatting	4
2.	Aanleiding en doelstelling	6
3.	Definitie	7
4.	Randvoorwaarden, aanbevelingen en uitgangspunten	14
5.	Impact op de keten	16
6.	Impact CAK	19
7.	Risico's, fraude en beheersmaatregelen	31
8.	Planning	35
9.	Financiële gevolgen	37
	Bijlage I – CIO-advies	56
	Bijlage II – Vergelijking functionaliteiten Wmo ivb – PEB HH	61

Leeswijzer

Dit Plan van Aanpak is een addendum op de eerder uitgebrachte uitvoeringstoets (d.d. 23 februari 2024 hierna te noemen deel 1). Enerzijds vormt het een aanvulling en verdieping anderzijds vervangt het sommige onderdelen uit deel 1. Het brengt de impact in beeld van de AMvB op het CAK, de burger en de keten. Daarnaast geeft het inzicht in de uitvoeringskosten voor het CAK. Het brengt wijzigingen in beeld ten opzichte van de uitvoeringstoets en geeft een verfijning van de eerder begrote kosten. Daarmee vervalt het op 12 maart 2024 opgeleverde memo met begroting. In onderstaande tabel is e.e.a. weergegeven.

Hoofdstukken PvA (addendum)	Verhouding tot Uitvoeringstoets deel 1 en Memo onderbouwing begroting uitvoeringstoets ivb
1 Managementsamenvatting	Aanvulling op de managementsamenvatting van deel 1 van de uitvoeringstoets.
2 Aanleiding en doelstelling	Aanvulling op hoofdstuk 3 (aanleiding en doelstelling) uit deel 1 van de uitvoeringstoets
3 Definitie	Aanvulling wat betreft inhoud van de AMvB, op enkele punten een wijziging t.o.v. wat in hoofdstuk 4 Definitie in de uitvoeringstoets staat, namelijk daar waar de AMvB afwijkt van het wetsvoorstel.
4 Randvoorwaarden, aanbevelingen en uitgangspunten	Aanvulling op hoofdstuk 5 van deel 1 van de uitvoeringstoets.
5 Impact op de keten	Vervanging van hoofdstuk 8 van deel I van de uitvoeringstoets.
6 Impact CAK	Uitbreiding en verdieping t.o.v. hoofdstuk 9 van deel 1 van de uitvoeringstoets
7 Risico's, fraude en beheersmaatregelen	Kleine wijziging t.o.v. hoofdstuk 11 deel 1 van de uitvoeringstoets
8 Planning	Aanvulling op hoofdstuk 12 deel 1 van de uitvoeringstoets
9 Financiële gevolgen	Dit hoofdstuk komt in plaats van het memo met de begroting die op 12 maart als afzonderlijke bijlage voor de uitvoeringstoets is opgeleverd en hoofdstuk 9 van deel I van de uitvoeringstoets. De uitvoeringstoets zelf bevatte geen begroting.
	De volgende hoofdstukken uit de uitvoeringstoets blijven onverminderd gelden: 1. Managementsamenvatting (uitgezonderd alinea over kosten) 2. Onze visie 3. Aanleiding en doelstelling 5. Randvoorwaarden, aanbevelingen en uitgangspunten 6. Impact op burgers 7. Communicatie 10. Interne beheersing en externe verantwoording 14. Wijziging of beëindiging taak

1. Managementsamenvatting

Invoering en uitvoering: standpunt ongewijzigd

Ons standpunt is niet gewijzigd: De invoeringsdatum van 1 januari 2026 vinden wij als CAK ambitieus, maar onder randvoorwaarden wel haalbaar.

Wijziging ten opzichte van wetsvoorstel

De AMvB wijzigt het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Het CAK juicht toe dat de AMvB is vormgegeven conform de diverse teksten uit de Memorie van toelichting. Tevens is de AMvB in lijn met randvoorwaarde 6 en de door ons genoemde aanbevelingen 2 t/m 4 uit deel 1 van onze

uitvoeringstoets. Enkele wijzigingen waren nog niet, of in minder detail, opgenomen in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel. De wijzigingen met de grootste impact op de uitvoering door het CAK:

- Het CAK vindt het positief dat in de AMvB is gezocht naar de meest optimale variant van kostprijsbewaking. Desondanks blijft kostprijsbewaking complex met veel impact op gegevensuitwisseling in de keten. Geautomatiseerde uitwisseling van het terugkoppelbericht per 1-1-2026 is voor de keten wenselijk. Momenteel wordt samen met de ketenpartijen gezocht naar een oplossing.
- Ook pauzeren is in meer detail uitgewerkt. Nieuw is dat de eigen bijdrage nu ook tijdelijk op nihil kan worden gesteld bij woningaanpassingen en hulpmiddelen, wanneer tijdelijk feitelijk geen sprake is van levering. Bijvoorbeeld als een hulpmiddel defect is en reparatie of vervanging meer dan 31 dagen op zich laat wachten. Het CAK vindt het positief dat deze mogelijkheid tot pauzeren bij woningaanpassingen en hulpmiddelen vorm wordt gegeven via een nihilstelling zodat kostprijsbewaking door kan lopen. Het feit dat er überhaupt gepauzeerd kan worden bij woningaanpassingen en hulpmiddelen vergroot wel de impact op de uitvoering in de keten.
- Toevoegen van termijnen voor aanleveren gegevens binnen de keten. Deze termijnen dragen bij aan een snellere vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

Impact burger

De voorgenomen Wmo ivb vergroot de complexiteit voor Wmo-cliënten en betekent voor een aanzienlijk deel van hen (naar verwachting meer dan de helft) een hogere maandelijkse eigen bijdrage. Ten opzichte van deel 1 van de uitvoeringstoets leidt de AMvB niet tot een substantiële wijziging voor burgers en blijft hetgeen wij daar beschreven hebben onverkort van toepassing.

Impact keten

De wijze waarop de AMvB vorm is gegeven, draagt naar verwachting bij aan het beter functioneren van de keten. De implementatie van kostprijsbewaking blijft, zelfs in de meest optimale variant, complex vanwege de vele scenario's waarmee rekening gehouden moet worden gecombineerd met het feit dat het CAK vanaf 1-1-2026 voor alle gemeenten kostprijsbewaking gaat uitvoeren. De impact is groter dan eerder ingeschat omdat we in deel 1 er nog vanuit gingen dat een aanpassing van het berichtenverkeer per 1-1-2026 niet noodzakelijk is om kostprijsbewaking te kunnen uitvoeren. Inmiddels is duidelijk dat kostprijsbewaking nieuwe functionaliteit vereist, niet alleen bij gemeenten en CAK, maar ook in het onderlinge berichtenverkeer. Daarmee komt meer nadruk te liggen op randvoorwaarde 12 uit de uitvoeringstoets: Geen aanpassing van de iEb-berichtenstandaard ten opzichte van de reeds geplande

Impact	Ingrijpend	Middelgroot	Beperkt
			
Impact burger		x	
Impact keten	x		
Impact CAK	x		

Risico procesverstoring: klein/gemiddeld/**groot**

Invoering kan per 01-01-'26 (onder randvoorwaarden waaronder ketenbreed commitment inclusief go/no go momenten)

Eindoordeel: uitvoerbaar

versie 4.0. Ook wint aanbeveling 4 uit de uitvoeringstoets aan kracht: Onderzoek met de ketenpartners hoe kostprijsbewaking kan worden teruggekoppeld aan gemeenten per 1 januari 2026. Inmiddels wordt samen met de ketenpartners gezocht naar een voor alle partijen werkbare oplossing per 1-1-2026.

Impact CAK

Omdat de AMvB op de meeste onderdelen in lijn is met de beleidsvoornemens beschreven in de Memorie van Toelichting, is de impact van de AMvB zelf op de meeste onderdelen voor het CAK beperkt. Dat neemt niet weg dat de impact van kostprijsbewaking op het CAK groot blijft om de reden die in de vorige alinea beschreven staat.

Risico's

De complexiteit van met name de kostprijsbewaking legt een grote druk op invoering van de Wmo ivb per 1 januari 2026. Inmiddels is het Zorginstituut Nederland gestart met het ontwikkelen van een nieuwe release van de iEb-berichtenstandaard, maar het is nog niet duidelijk hoe omvangrijk deze release zal zijn. Wij verwachten dat deze aanzienlijk is, met name vanwege genoemde complexiteit van de kostprijsbewaking. Daarbij is voor het CAK en de gemeenten van belang dat de oplossing van het terugkoppelbericht 'bereiken kostprijs' via het berichtenverkeer voorrang krijgt zodat dit bericht per 1-1-2026 beschikbaar is. Met de ketenpartners zijn we op zoek naar een oplossing om dit te bereiken. Het moment van implementatie van eventuele andere (gewenste) aanpassingen van de iEb standaard wordt door het CAK bepaald zodra de omvang inzichtelijk is. Gezien de ambitieuze planning die er al ligt, lukt dat niet per 1-1-2026.

Kosten

De implementatiekosten voor invoering van de Wmo ivb bedragen afgerond € 16,8 miljoen euro. Inclusief separaat toegezegde middelen voor voortzetting van zogenoemde 'no regret maatregelen' komen de implementatiekosten op € 19,7 miljoen. No regret maatregelen zijn voor het CAK noodzakelijke werkzaamheden ter voorbereiding voor Wmo ivb, nadat het wetsvoorstel voor een eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp was ingetrokken. Doordat wij deze werkzaamheden vroegtijdig konden starten, heeft het bijgedragen dat het CAK het ambitieuze tijdpad voor invoering van de ivb per 1-1-2026 als uitvoerbaar beschouwd.

	2024	2025	2026	2027	Totaal
IT-kosten	€ 1.981.372	€ 4.403.742	€ 2.467.159	€ 172.727	€ 9.025.000
Business	€ 640.909	€ 4.381.818	€ 2.391.818	€ 315.455	€ 7.730.000
Totaal	€ 2.622.281	€ 8.785.560	€ 4.858.977	€ 488.182	€ 16.755.000

De structurele kosten bedragen vanaf 2026:

	2026	2027	2028	2029
fte	82	72	70	70
Personeel	€ 6.020.000	€ 5.360.000	€ 5.170.000	€ 5.170.000
Uitvoeringskosten	€ 360.000	€ 320.000	€ 310.000	€ 310.000
automatisering	€ 1.460.000	€ 1.420.000	€ 1.420.000	€ 1.420.000
totaal	€ 7.840.000	€ 7.100.000	€ 6.900.000	€ 6.900.000

2. Aanleiding en doelstelling

2.1. Vraagstelling van VWS

In de brief van d.d. 3 juli 2024 met als kenmerk 3861666-1067965 DMO vraagt het ministerie van VWS een (actualisering van) uitvoeringstoets in verband met het Ontwerp besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Deze brief volgt op de door het CAK op 23 februari 2024 opgeleverde Uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (ivb) (met brief met kenmerk DK.2402.UVTIVBWMO) aangevuld met de memo onderbouwing begroting uitvoeringstoets ivb versie 1.0 d.d.12 maart 2024. In deze toets zijn wij – n.a.v. de brief van het Ministerie van VWS van 21 december 2023 met kenmerk 3750701-1059799-DMO – ingegaan op de uitvoerbaarheid van het Wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo 2015. In onze uitvoeringstoets op het wetsvoorstel Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (IVB) d.d. 23 februari gaven wij aan dat de exacte impact van het geheel van de voorstellen (wettekst en Algemene Maatregel van Bestuur) pas in beeld kan worden gebracht op basis van de concept Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die in meer detail invulling geeft aan het wetsvoorstel, waaronder regels rondom pauzeren en kostprijsbewaking.

Op 22 mei 2024 ontvingen wij de concept AMvB ontwerpbesluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 van het ministerie van VWS. De AMvB wijzigt het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Op 19 april 2024 is een eerste ambtelijk concept van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) gedeeld met de Werkgroep Uitvoeringsaspecten. Wij hebben op basis van deze informatie een update gedaan van onze uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (ivb) d.d. 23 februari. In dit addendum zijn de wijzigingen en aanvullingen inzichtelijk gemaakt. De uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (ivb) d.d. 23 februari 2024 en het addendum uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (ivb) d.d. 12 juli 2024 vormen samen dus een geheel.

Dit addendum bevat ook een totaaloverzicht van de implementatie- en structurele kosten voor ivb. Hierdoor komt het memo Onderbouwing begroting uitvoeringstoets ivb versie 1.0 d.d. 12 maart 2024 te vervallen.

Wij hebben met het ministerie van VWS voor dit addendum de volgende termijnen afgesproken:

- Uiterlijk op 3 juli 2024 opleveren van het concept addendum. Dit is gebeurd.
- Uiterlijk 12 juli 2024 leveren we de definitieve versie op van het addendum. In overleg met VWS is deze datum verschoven naar uiterlijk 19 juli 2024.

3. Definitie

3.1. Juridisch kader

Dit hoofdstuk bevat de wijzigingen en aanpassingen m.b.t. het juridische kader in hoofdstuk 4 van de uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage Wmo (ivb) d.d. 23 februari 2024.

3.1.1. Vermogensgrondslag

Ten aanzien van het bepalen van het vermogen zijn er twee wijzigingen:

1. Het eerste lid, onderdeel b van artikel 3:2, regelde de extra vermogensvrijstelling voor de cliënt die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en diens (wettelijke)partner. Dit onderdeel is vervallen vanwege het schrappen van deze vermogensvrijstelling.

2. De compensatie vervallen ouderentoeslag (art 3:2a Uvb) vervalt. Voor de ivb treedt deze wijziging direct per 1-1-2026 in. De overige bepalingen in artikel 3.2 Uvb blijven ongewijzigd. Deze twee wijzigingen hebben geen impact op de burgers want deze aftrekposten zijn niet relevant bij het abonnementstarief en worden niet geïntroduceerd bij de start van de ivb. Voor het CAK is er geen impact voor de invoering van de ivb. In het algemeen geldt wel dat minder aftrekposten de berekening van een eigen bijdrage minder complex maakt wat vanuit uitvoeringsperspectief positief is.

3.1.2. Informatieplicht burger (3:3 lid 2)

De informatieplicht van de burgers aan het CAK is verengd. Het oude artikel 3.4 lid 3 wordt vervangen door een nieuw artikel 3.3. lid 2 inhoudende dat alleen informatie over duurzaam gescheiden leven of een gezamenlijke huishouding door de burger moet worden gemeld als zich daarin een wijziging voordoet die van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

De informatie die de burger aan het CAK moet melden is bij peiljaarverlegging breder dan wijzigingen van de burgerlijke staat zoals hierboven staat beschreven. Van het CAK wordt verwacht dat wij de burger attenderen op het belang van het tijdig doorgeven van wijzigingen van het inkomen bij peiljaarverlegging en dat dit gebeurt bij het bevestigen van de (initieel aangevraagde) peiljaarverlegging. Dat doet het CAK op dit moment al waardoor deze wijziging in de praktijk voor zowel de burger als het CAK geringe impact heeft.

3.2 Meldplicht gemeenten (artikel 3.4)

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel stond weinig beschreven over de meldplicht van gemeenten aan het CAK anders dan dat de startdatum gekoppeld zou worden aan de datum waarop de voorziening is geleverd. Die beleidslijn is opgenomen in het nieuwe artikel 3:4.

In de AMvB zijn de termijnen toegevoegd waarbinnen de gemeente de gegevens moet aanleveren aan het CAK. Een andere nieuwe toevoeging is een bepaling (lid 5) die gaat over het aanleveren van gegevens door gemeenten n.a.v. informatieverzoek CAK inclusief een termijn. De gemeente moet binnen vier weken desgevraagd de gegevens verstrekken aan de het CAK die nodig zijn voor het kunnen vaststellen, herzien en innen van de eigen bijdrage. Het gaat hier om de situatie dat er sprake is van wat bij het CAK bekend staat als Zorggegevens incorrect (ZGI). Het huidige uitvoeringsbesluit bevat geen termijn voor gemeenten. In de huidige Uitvoeringsregeling staat wel een termijn van een maand en die wordt vervangen door een regel in het Uitvoeringsbesluit. Daarmee is dit dus een nieuwe bepaling in het Uitvoeringsbesluit t.o.v. de EB AT en de MvT. Wanneer de termijn van 4 weken wordt overschreden, kan het CAK de ivb vaststellen op basis van de gegevens die wel beschikbaar zijn. Deze wijziging is positief voor de burger en het CAK omdat het bijdraagt aan een snellere gegevensuitwisseling en het sneller kunnen vaststellen van de ivb.

3.3 Termijn vaststellen eigen bijdrage door CAK (lid 7)

Het CAK moet zo spoedig mogelijk nadat ze de gegevens van de gemeente hebben ontvangen een besluit nemen over de vaststelling van de eigen bijdrage. In dit artikel staat nu ook een termijn genoemd namelijk een termijn van 8 weken. De formulering van lid 7 wijkt af van het huidige 3:5 lid 1 Uvb in de zin dat zo spoedig mogelijk in lid 6 gekoppeld is aan de melding van de gemeente (3:4 lid 5) en bij het huidige 3:5 lid 1 nog gekoppeld is aan de ontvangst van inkomensgegevens van de Belastingdienst. De conclusie is dat de termijn voor het vaststellen door het CAK korter wordt dan op dit moment volgt uit de regels van de Awb. De impact van deze wijziging is gunstig voor de burger. De burger krijgt namelijk binnen 12 weken na de start van de voorziening (4 weken voor de gemeente om aan te melden en 8 weken voor het CAK = 12 weken) duidelijkheid wat zijn eigen bijdrage gaat worden. Gecombineerd met de regel die al eerder in de MvT stond dat de eigen bijdrage tot maximaal drie maanden (circa 12 weken) terug mag worden opgelegd, draagt het dus bij aan een snellere vaststelling en minder stapelfacturen. De verwachting is dat de impact op het CAK beperkt zal zijn omdat het proces van opvragen van gegevens bij de Belastingdienst een bestaand proces is.

3.4 Herziening (artikel 3:6)

Daar waar de artikelen 3.4 en 3.5 gaan over de initiële vaststelling d.w.z. de vaststelling die volgt na het aanleveren van een startdatum van de gemeente, gaat artikel 3.6 over de situatie dat de ivb moet worden herzien. Nieuw is de termijn die aan het CAK wordt gesteld. Het eerste lid bepaalt namelijk dat indien feiten of omstandigheden aanleiding geven tot een wijziging van de hoogte van de eigen bijdrage, de vaststelling van de eigen bijdrage wordt herzien. Inhoudelijk wijkt het daarmee niet af van het huidige artikel 3:6 lid 1 Uvb. Nieuw is dat er ook nu een termijn is opgenomen waarbinnen het CAK de ivb moet hebben herzien namelijk binnen 8 weken nadat het CAK op de hoogte is gekomen van de feiten en omstandigheden. De impact op het CAK is om dezelfde reden als genoemd in paragraaf 3.3. beperkt.

3.5 Innen, betalen en verrekenen artikel 3: 6a

Dit artikel vervangt het huidige artikel 3:3 Uvb. De huidige uitvoeringspraktijk van de verzamel factuur is nu ook vastgelegd in het uitvoeringsbesluit via 3:6a lid 3 en lid 6. Dat is nieuw aan dit artikel maar niet nieuw voor de uitvoeringspraktijk van het CAK hetgeen positief is.

3.6 Jaarlijks aanpassen parameters artikel 3:7

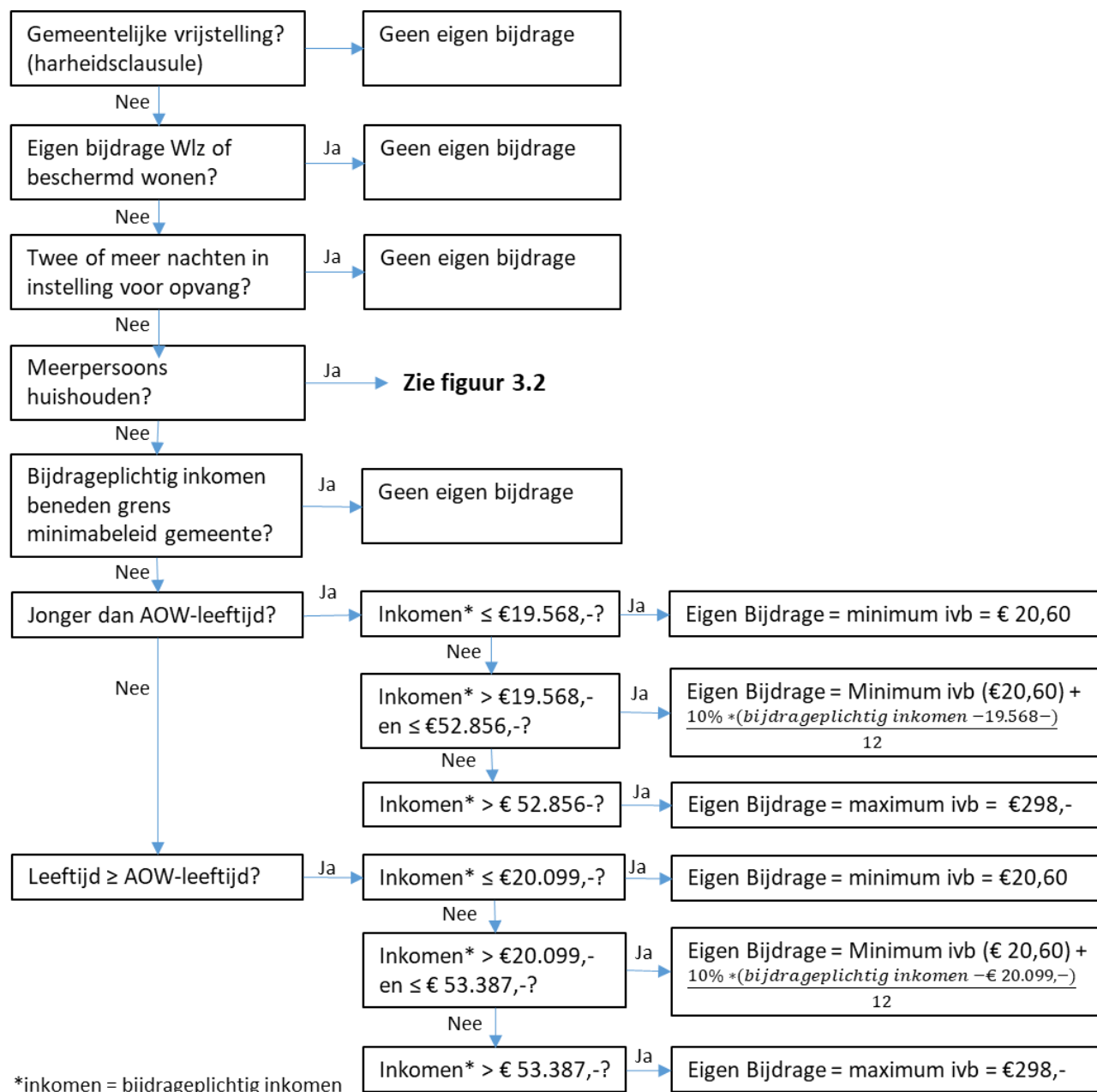
Dit artikel beschrijft de regels die gelden bij het jaarlijks aanpassen van bepaalde parameters die gelden voor het berekenen van de ivb en EB BW. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het indexeren van de minimale en maximale bedragen. Aan dit artikel wordt nu voor de ivb lid 4 toegevoegd.

In artikel 3:7 lid 4 wordt uitgelegd op basis waarvan de inkomensgrenzen (120 respectievelijk 170% van het sociaal minimum) van elk huishoudtype jaarlijks worden aangepast. In de MvT stond al wel dat ze jaarlijks aangepast konden worden maar daar is nu meer inhoud aan toegevoegd. Voor de minimale en maximale ivb gelden de reguliere indexatieregels die niet gewijzigd zijn t.o.v. de eerdere MvT. De indexatieregels zijn gelijk aan de huidige indexatieregels. Alle parameters krijgt het CAK t.z.t. van VWS. Het CAK hoeft die parameters dus niet zelf te berekenen.

3.7 Parameters ivb, samenloop, vrijstellings- en ontheffingsgronden en nihilstellingen (artikel 3:8)

Ten aanzien van het maximumtarief genoemd in lid 2 heeft er een aanpassing plaatsgevonden. In de MvT bij het wetsvoorstel werd gerekend met een maximumbedrag van € 275 per maand. Dat is het prijspeil 2023. Inmiddels is het prijspeil van 2024 bekend en dat bedraagt € 298,- per maand. Naar verwachting komt het prijspeil in 2026 uit op een bedrag boven de € 300,- per maand. In paragraaf 4.1.2 op pagina 16 t/m 18 van onze UvT zijn we uitgebreid ingegaan op de parameters waarmee het CAK de ivb moet gaan bepalen. Wij hebben m.u.v. het gewijzigde maximumbedrag geen wijzigingen kunnen constateren op de

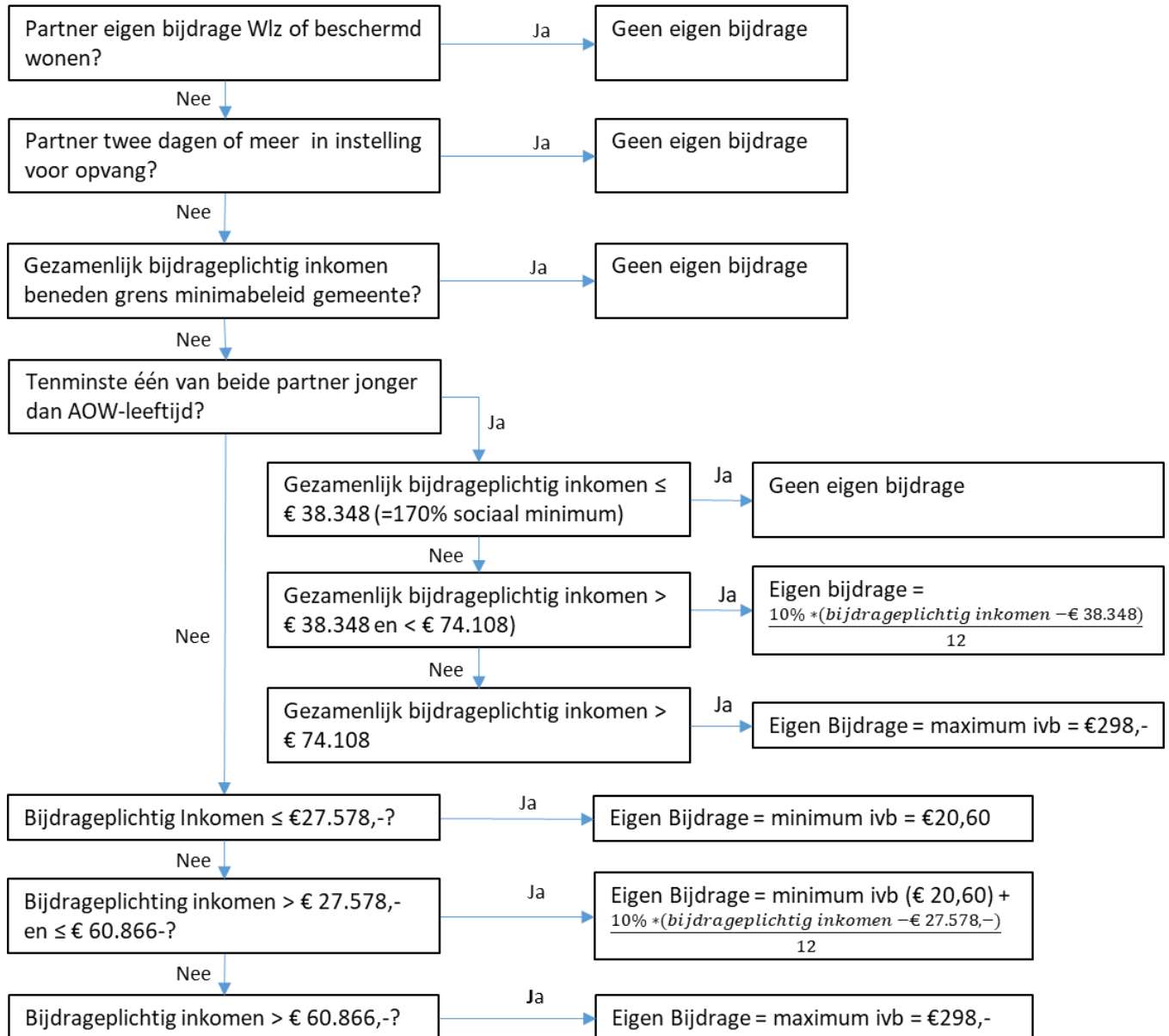
methode t.o.v. de MvT bij het wetsvoorstel behalve dat wij in het rekenvoorbeeld op pagina 19 en 20 van onze UvT met andere peiljaren hebben gerekend dan het rekenvoorbeeld wat nu is opgenomen in de NvT bij de AMvB. Wij hebben ons rekenvoorbeeld daarom aangepast op de peiljaren die in de AMvB staan. Daarmee vervangt onderstaand rekenvoorbeeld het rekenvoorbeeld uit onze eerder opgeleverde UvT. (Wij verwachten dat de bedragen genoemd in lid 1 en 2 tijdig door het ministerie van VWS aan ons kenbaar worden gemaakt).

Figuur 3.1 **Stroomschema berekening eigen bijdrage éénpersoonshuishouden, deel 1**

Eigen bijdrage bij meerpersoonshuishouden (vervolg op figuur 3.1)

Let op! Het bijdrageplichtig inkomen betreft het gezamenlijk inkomen

Figuur 3.2 Stroomschema berekening eigen bijdrage, deel 2

3.7.1 Minimabeleid artikel 3:8 lid 3

Voor de groep gehuwden van wie ten minste een van beide echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt geldt op dit moment een vrijstelling. Daardoor kan deze groep ook niet onder het **minimabeleid** vallen omdat ze geen EB AT hoeven te betalen. Die vrijstelling vervalt en is vervangen door een nihilstelling namelijk tot 170% van het sociaal minimum wat voor deze groep geldt, is de ivb € 0. De nihilstelling tot 170% van het sociaal minimum is ongewijzigd t.o.v. hetgeen in de MvT stond. Vanaf 170% betaalt deze groep een ivb. Wat nieuw is ten opzichte van de MvT en de EB AT is dat deze groep nu wel onder het minimabeleid van de gemeente kan vallen. Het minimabeleid zelf is een vorm van een nihilstelling en niet een vorm van vrijstelling of ontheffing. Voor het CAK betekent het dat de groep die onder het minimabeleid kan vallen, groter wordt. Voor de uitvoeringspraktijk heeft dat nauwelijks impact. Voor de burger is dit een gunstige wijziging ten opzichte van het eerdere beleidsvoornemen beschreven in de MvT omdat ze, afhankelijk van het door de gemeente gevoerde beleid, alsnog niets hoeven te betalen.

3.7.2 Ontheffingsgrond jongeren artikel 3.8 lid 4 onder g

Er is ten opzichte van de MvT en het abonnementstarief een ontheffingsgrond toegevoegd aan artikel 3:8 namelijk lid 4 onder g. Ongewijzigd ten opzichte van de MvT is dat er voor jongeren onder de 18 jaar geen ivb gaat gelden, ook niet voor woningaanpassingen en hulpmiddelen. Voor deze groep geldt een vrijstelling. In de MvT stond nog dat voor een woningaanpassing of hulpmiddel geleverd voor het 18^e jaar ook bij het bereiken van het 18^e jaar daarna geen ivb in rekening gebracht mocht worden als de betreffende woningaanpassing of hulpmiddel nog in gebruik was. Die regel is vervallen. De vrijstelling vervalt dus zodra de jongere 18 jaar wordt. Daarvoor in de plaats is een ontheffingsgrond gekomen voor gemeenten om alsnog een ontheffing af te geven. Voor de burger is dit een potentieel ongunstige aanpassing omdat ze afhankelijk zijn van een besluit van de gemeente. Voor het CAK betekent het naar verwachting een geringe toename van het aantal aangemelde ontheffingen.

3.8 Pauzeren artikel 3:8 b

Ten opzichte van de MvT zijn er een aantal aanvullende bepalingen opgenomen over pauzeren namelijk:

- Er is een termijn toegevoegd. Pauzeren kan wanneer een maatwerkvoorziening (zonder beschermd wonen of opvang) gedurende meer dan éénendertig (31) aaneengesloten dagen of, indien dat korter is een kalendermaand is onderbroken. In dat geval is een vrijstelling of nihilstelling van de eigen bijdrage van toepassing vanaf de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de onderbreking is gestart tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering is hervat. Dus als de ondersteuning op de eerste van de maand of later stopt en de stop meer dan 31 dagen duurt, dan start de nihilstelling in de volgende kalendermaand.
- Lid 3 geeft aan welke redenen van onderbreking van levering kunnen leiden tot een onderbreking van de verschuldigdheid van een ivb. Dit is een limitatieve lijst en betreft de situatie dat de burger is opgenomen in het ziekenhuis of de aanbieder qua levering in gebreke blijft. Aangezien dit door de gemeente moet worden beoordeeld, heeft dit geen impact op het CAK.
- De hoofdregel blijft dat pauzeren bij woningaanpassingen en hulpmiddelen niet kan. Pauzeren is namelijk gekoppeld aan de feitelijke levering en niet aan het gebruik. Bij hulpmiddelen en woningaanpassingen kan er maar één keer geleverd worden. Daarna volgt eventueel een nieuwe levering en daarom stond in de MvT dat pauzeren bij woningaanpassingen en hulpmiddelen niet kan. Er ontstaat nu een knelpunt bij woningaanpassingen en hulpmiddelen die kapot of anderszins onbruikbaar zijn en waarbij reparatie of vervanging lang op zich laat wachten. Dat kan bij aanvang levering maar ook daarna ontstaan. De voorziening is dan wel geleverd maar kan niet gebruikt worden.

Artikel 3.8 b lid 1 onder b van de concept AMvB geeft nu aan dat bij hulpmiddelen en woningaanpassingen in zeer beperkte en bijzondere omstandigheden de ivb tijdelijk op € 0,- kan worden gezet. Het kan incidenteel voor komen dat het lang duurt (langer dan 31 dagen) voordat de woningaanpassing of hulpmiddel wordt gerepareerd of vervangen. In dat geval wordt het billijk geacht dat de burger tijdelijk geen ivb hoeft te betalen. In dat geval verloopt het 'pauzeren' via een nihilstelling (3.8b lid 1 onder b). De reden dat bij woningaanpassing en hulpmiddel sprake is van een nihilstelling en niet van een vrijstelling is dat de kostprijsbewaking nu gewoon door kan lopen. Bij een nihilstelling geldt immers dat de burger nog steeds een ivb verschuldigd is maar dat het tarief tijdelijk € 0 is. Omdat de gegevensuitwisseling rondom nihilstellingen en bestaande werkwijze is en het aantal beperkt heeft deze wijziging weinig impact op het CAK. Nihilstelling bij hulpmiddelen en woningaanpassing kan alleen als de kostprijsbewaking nog loopt.

Deze wijziging heeft impact op de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en de zorgleverancier en mogelijk op het berichtenverkeer (i standaarden) rondom pauze in samenhang met de gegevensuitwisseling en/of het berichtenverkeer rondom kostprijsbewaking. Daarmee is het impactvol voor de uitvoeringspraktijk van het CAK en de keten. De concrete impact wordt samen met de ketenpartners in beeld gebracht.

3.9 Kostprijsbewaking (artikel 3:8c)

De MvT bevatte nog weinig uitgewerkte regels als het gaat om kostprijsbewaking. De AMvB bevat veel details als het gaat om de uitvoering van kostprijsbewaking. Gezocht is naar de meest optimale variant die in lijn is met de beleidsvoornemens in de MvT. Voor al deze details geldt dat ze impact hebben op de gegevensuitwisseling binnen de keten. Met de keten zal beoordeeld moeten worden of, en zo ja, welke aanpassingen nodig zijn van de berichtenstandaarden. Zie verder hoofdstuk 5.

3.9.1 Kostprijsbewaking per huishouden

Artikel 3.8c lid 1 geeft aan dat de gemeente feitelijk per huishouden slechts één kostprijs door mag geven. Een aandachtspunt hierbij is dat de gemeente niet op het niveau van huishouden, maar op het niveau van een individu een Wmo-beschikking afgeeft en een voorziening verstrekt. Dit leidt tot een aantal aandachtspunten bij deze bepaling:

1. Het CAK stelt in de huidige uitvoeringspraktijk zelf de huishoudsamenstelling vast in het kader van de berekening van de EB AT en straks de ivb. Dat wijzigt niet. Met name rond start of einde van samenwonen, of in geval van scheiding van tafel en bed, kan het CAK tot een andere conclusie komen dan de gemeente waarbij voor het opleggen van de ivb het oordeel van het CAK leidend is.
2. De bepaling vereist dat wanneer een gemeente met een tweede kostprijs binnen een huishouden komt, het CAK die kostprijs weigert en een (functionele) foutmelding naar de gemeente moet sturen. Dat betekent een extra check omdat bij de functionele beoordeling van een bericht met kostprijs dus ook naar de huishoudsamenstelling gekeken moet worden. Daarnaast stelt dit eisen aan de administratie bij de gemeente.
3. Voor veel gemeenten zorgt dit naar verwachting voor extra administratie als ze op het niveau van het huishouden één kostprijs moeten doorgeven aan het CAK.

3.9.2 Start kostprijsbewaking

Op grond van artikel 3:8c lid 1 geeft de gemeente aan het CAK de datum van levering van de woningaanpassing of hulpmiddel door en de kostprijs. Vervolgens start het CAK de kostprijsbewaking o.g.v. de 3:8c lid 2 vanaf het moment van levering van de woningaanpassing of hulpmiddel. Bij een opvolgende kostprijsbewaking start het CAK vanaf het moment dat de vorige kostprijs is bereikt. De startdatum van de levering van de tweede voorziening waarvoor de kostprijs wordt bewaakt, is dan

niet meer relevant. Deze startdatum hoeft dus niet te worden aangeleverd bij het CAK, maar de kostprijs van de opvolgende woningaanpassing of hulpmiddel wel o.g.v. 3:8 c lid 4. Doordat er in dit geval geen startdatum doorgegeven hoeft te worden, is het voor het CAK inzichtelijk dat het om een opvolgende kostprijs gaat hetgeen positief is voor de uitvoeringspraktijk van het CAK. Bezien moet worden welke impact deze bepaling heeft voor het berichtenverkeer.

3.9.3 Opschorten kostprijsbewaking

Als tijdens kostprijsbewaking een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling gaat gelden, wordt de kostprijsbewaking opgeschort en weer gestart zodra de reguliere ivb weer geldt (pagina 56 NvT). Dit is een wijziging ten opzichte van de huidige regels (3:10 b lid 3 Uvb). Er wordt dus niet van het CAK gevraagd een virtuele kostprijsbewaking bij te houden. Bij een nihilstelling kan de kostprijsbewaking gewoon doorlopen want de burger is nog steeds een ivb verschuldigd maar het tarief is €0.-. Ook hier moet gekeken worden naar de impact op de gegevensuitwisseling en/of het berichtenverkeer (iEb standaarden) in de keten.

3.9.4 Terugmelding gemeenten naar CAK artikel 3.8c lid 4

Binnen 4 weken nadat het CAK aan de gemeente heeft gemeld dat de kostprijs binnenkort wordt overschreden (o.g.v. 3.8c lid 3) moet de gemeente een terugmelding doen aan het CAK. Voor zowel het bericht van het CAK aan de gemeente dat de kostprijs bereikt gaat worden als het bericht dat de gemeente daaropvolgend aan het CAK moet sturen geldt dat bekeken moet worden welke impact dat heeft op de gegevensuitwisseling en/of het berichtenverkeer in de keten.

3.10 Eigen bijdrage beschermd wonen (EB BW)

In de MvT bij het wetsvoorstel staat dat het beleidsvoornemen is dat de eigen bijdrage beschermd wonen (EB BW) ongewijzigd blijft bij invoering van de ivb. De voorliggende AMvB bevat (tekstuele) aanpassingen op het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 die ook van toepassing zijn op de eigen bijdrage beschermd wonen. Met deze aanpassingen worden geen wijzigingen in de uitvoeringspraktijk van de EB BW beoogd, maar gebleken is dat deze (onbedoeld) toch een ongewenst effect hebben op de uitvoeringspraktijk. Datzelfde geldt voor de voorgestelde wijzigingen van gelijke strekking op het Besluit langdurige zorg. Het CAK heeft daarover separaat input geleverd aan het ministerie van VWS en is daarover in gesprek waarbij wij hebben vernomen dat deze wijzigingen geen onderdeel meer gaan uitmaken van de AMvB. De impact op de eigen bijdrage Wmo beschermd wonen en Wlz blijven daarmee buiten beschouwing in dit document.

3.11 Impact op de burger en de keten

In paragraaf 4.3 van onze opgeleverde UvT hebben wij het gewijzigd proces op hoofdlijnen beschreven en welke impact wij zien op de burger en de keten. De AMvB leidt niet tot wijzigingen van hetgeen wij beschreven hebben qua impact op de burger. Bij de impact op de keten volgde al dat de regels rondom pauzeren en kostprijsbewaking de meeste impact hebben. De AMvB bevestigt dat beeld en heeft het m.n. op kostprijsbewaking versterkt, omdat wij verwachten dat dit zal leiden tot een aanpassing van de iEb standaard en mogelijk de iWmo standaard waardoor wij per 1-1-2026 een extra release moeten implementeren hetgeen niet past binnen de reeds ambitieuze planning. Momenteel zijn we met de keten op zoek naar een werkbare oplossing.

4. Randvoorwaarden, aanbevelingen en uitgangspunten

Ten opzichte van de uitvoeringstoets zien wij geen nieuwe randvoorwaarden, aanbevelingen of uitgangspunten. De randvoorwaarden blijven gehanteerd zoals in deel I van de uitvoeringstoets beschreven:

1. Opdrachtverstrekking tot implementatie uiterlijk op 15 mei 2024. Het CAK heeft recent de opdrachtbrief ontvangen.
2. Geen nieuwe opdrachten binnen domein Wmo
3. Gezamenlijk vastgestelde go/no go momenten
4. Ketenpartijen committeren zich aan de ketenplanning
5. Ketenbrede stuurgroep maakt afspraken over naleving termijnen
6. Behoud van belangrijke punten in wetsvoorstel en Memorie van Toelichting
7. Externe programmastructuur en governance aanhouden na livegang
8. Te hanteren werkwijze bij pauzeren moet duidelijk zijn en conform huidige werkwijze
9. Moties en amendementen moeten worden getoetst op uitvoerbaarheid door de keten voordat de minister naar de kamer reageert
10. Gemeenten informeren koppels tijdig over hogere eigen bijdrage bij bereiken AOW-leeftijd
11. Geen nieuwe berichtenuitwisseling met gemeenten
12. Geen aanpassing ten opzichte van iEb berichtenstandaard 4.0
13. Wettelijke grondslag gegevensuitwisseling in het kader van schuldenpreventie

De toelichting op de randvoorwaarden staan in deel I van de uitvoeringstoets. In aanvulling op de toelichting bij punt 10 geldt deze randvoorwaarde voor nieuwe Wmo cliënten. Bij bestaande cliënten verstuurt het CAK een informerende brief.

We zijn blij dat de AMvB is vormgegeven conform de diverse teksten uit de Memorie van toelichting die in randvoorwaarde 6 worden genoemd en conform de aanbevelingen 2 t/m 4. Dit betreft:

- Verkorting van de termijn van 12 maanden naar 3 maanden voor het met terugwerkende kracht opleggen van de eigen bijdrage.
- Definiëring van start- en stopdatum van de eigen bijdrage, waarmee meer uniformiteit in het gebruik van de iEb-berichtenstandaard ontstaat.
- Geen nieuw gemeente-specifiek beleid in relatie tot de eigen bijdrage
- Geen overgangsrecht wat betreft de eigen bijdrage
- Bij kostprijsbewaking bepaalt de gemeente of de eigen bijdrage moet stoppen
- Wanneer bij de jaarlijkse herziening van de eigen bijdrage nog geen inkomen is vastgesteld, moet tenminste de minimale eigen bijdrage worden opgelegd, i.v.m. de jaarlijkse indexatie van het minimumbedrag. (tenzij sprake is van een vrijstelling, nihilstelling of ontheffing).
- Opname van een termijn voor gemeenten voor reactie op meldingen van incorrecte zorggegevens. Daarbij hanteren wij het uitgangspunt dat het CAK niet verantwoordelijk is en ook geen taak heeft als het gaat om het handhaven van en/of rapporteren over het naleven van de termijnen door gemeenten.
- Verbetering van de positie van jongeren, door niet langer het inkomen in het lopende jaar te schatten, maar uit te gaan van het inkomen van 2 jaar terug, conform de werkwijze bij de gehele doelgroep.

Extra aandacht voor randvoorwaarde 5 en 12

Wij willen nogmaals randvoorwaarde 12 benadrukken: Geen aanpassing ten opzichte van iEb berichtenstandaard 4.0. Sinds we de uitvoeringstoets hebben opgeleverd is deze randvoorwaarde van nog groter belang geworden. De AMvB beschrijft meer in detail welke regels er gelden met betrekking tot de eigen bijdrage Wmo ivb. Met name de te hanteren werkwijze bij kostprijsbewaking blijkt bij nader onderzoek tot aanvullende functionele eisen te leiden aan zowel processen bij gemeenten en CAK als voor het berichtenverkeer tussen CAK en gemeenten. Uit de overleggen die hierover in de tussentijd zijn gevoerd met onder meer VNG, Zorginstituut Nederland, ketenbureau i-sociaal domein en VWS, blijkt dat de impact op het berichtenverkeer aanzienlijk kan zijn. Deze randvoorwaarde moet voorkomen dat een nieuwe berichtenstandaard teveel druk legt op de planning en het risico te groot wordt dat werkprocessen niet goed lopen als zich onvoorziene tegenslagen voordoen. Voorkomen moet worden dat burgers daar hinder van ondervinden. Voor het CAK is van groot belang dat het testen van alle systemen met de keten in oktober 2025 zijn afgerond en de volledige focus in het 4^e kwartaal van 2025 kan liggen op het opstarten van de (nieuwe) processen voor de ivb. Ook gemeenten moeten in het 4^e kwartaal hun nieuwe processen kunnen opstarten. Denk aan het versturen en ontvangen van de kostprijzen, het opvragen van gegevens bij de belastingdienst en het gaan versturen van beschikkingen. Er moet in het laatste kwartaal van 2025 ook voldoende ruimte zijn om onverwachte knelpunten op te lossen.

Daarmee wint ook aanbeveling 5 aan kracht: Onderzoek met de ketenpartners hoe kostprijsbewaking kan worden teruggekoppeld aan gemeenten. Bij deze aanbeveling wordt de suggestie gedaan om invoering van de nodige functionaliteit in de iEb-standaard gefaseerd in te voeren en dat e.e.a. in samenwerking met alle ketenpartners moet worden onderzocht. Wij verwachten dat dit betekent dat per 1 januari 2026 eerst met een tijdelijke oplossing moet worden gewerkt alvorens alle functionaliteit in de iEb-standaard is doorgevoerd. Op dit moment onderzoeken we met de ketenpartners of met een kleine aanpassing van de iEb 4.0 het CAK het bereiken van de kostprijs via de berichtenstandaard per 1 januari 2026 kan melden aan de gemeenten. Eventueel andere gewenste aanpassingen van de iEb standaard kunnen dan later in 2026 geïmplementeerd worden.

5. Impact op de keten

De implementatie van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage heeft impact op de keten. In hoofdlijnen gaat het om:

- Aanpassen van werk- en ICT-processen binnen gemeenten en het CAK.
- Inrichten van kostprijsbewaking.
- Aanlevering van gegevens van kostprijzen van bestaande klanten door gemeenten aan het CAK en verwerking ervan door het CAK.
- Herzien van contractuele afspraken tussen gemeenten en zorgaanbieders in het kader van pauzeren en het aanscherpen van de definitie startdatum.

Om een goede inschatting van de impact op de keten te kunnen maken hebben we voor deze uitvoeringstoets gesproken met VWS, de VNG, het Ketenbureau i-Sociaal Domein, Zorginstituut Nederland en verschillende gemeenten en softwareleveranciers.

De impact op de keten hangt met name af van de vraag of en zo ja, in welke mate er een aanpassing moet komen op de iEb standaarden ten gevolge van de regels rondom kostprijsbewaking en pauzeren. Op de overige onderdelen gaat het om impact die volgt uit een volumestijging van de gegevensuitwisseling.

5.1. Primair proces: uitwisseling gegevens met ketenpartners

Start- en stopberichten eigen bijdrage

De populatie burgers waarvoor vanaf 1 januari 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage geldt is gelijk aan de populatie burgers waarop direct voorafgaand de eigen bijdrage abonnementstarief van toepassing is.

Voor deze populatie is er geen extra berichtenverkeer tussen gemeenten en het CAK nodig. Wel kan het zijn dat de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage burgers doet besluiten de zorg vanuit de Wmo te stoppen. Voor die burgers stuurt de gemeente een stopbericht naar het CAK. Idealiter gebeurt dit al in de tweede helft van 2025, zodat burgers ruimschoots voor 1 januari 2026 zijn afgemeld.

De uitvoering van de taken rondom kostprijsbewaking en pauzebeleid worden groter. Dit gaat straks gelden voor alle gemeenten. Dat betekent dat we vanaf 1 januari 2026 meer berichten uitwisselen in de keten. Daarmee stijgt het volume van de berichten. Zie verder de paragraaf over kostprijsbewaking en pauze in dit hoofdstuk.

5.2. Kostprijsbewaking

Ondanks dat voor de meest optimale variant van kostprijsbewaking is gekozen, is implementatie ervan complex en impactvol. Dat komt omdat rekening gehouden moet worden met veel verschillende scenario's en het CAK de kostprijsbewaking per 1-1-2026 voor alle gemeenten gaat uitvoeren. Voor alle gemeenten geldt dat zij hun administratie moeten aanpassen en voor een groot deel van de gemeenten geldt dat zij vanaf 1-1-2026 voor het eerst met het CAK gegevens moeten gaan uitwisselen ten behoeve van kostprijsbewaking. Voor de gegevensuitwisseling in de keten geldt dat kostprijsbewaking worden uitgevoerd gebruikmakend van het bestaande berichtenverkeer via iEb 3.0 en de geplande release van iEb 4.0. Op één onderdeel van de kostprijsbewaking voorziet de geplande release van iEb 4.0 nog niet namelijk het terugkoppelbericht van CAK naar gemeente over het bereiken van de kostprijs. Vanuit de

keten is gebleken dat er behoefte is om deze terugkoppeling al per 1-1-2026 beschikbaar te hebben door een bericht via het berichtenverkeer. Daarvoor is aanpassingen van de iEb-standaard nodig.

Aanpassingen iEb standaard

Voor het vaststellen van de eigen bijdrage vindt berichtuitwisseling plaats via de iEb-standaard. Zorginstituut Nederland beheert deze standaard. Aanpassing ervan vindt plaats op basis van het referentieproces. Het inmiddels gestarte referentieproces moet uitwijzen of de huidige berichtenstandaard voldoet en zo niet, welke aanpassingen moeten plaatsvinden in iEb 2026. Als de berichtenstandaard inderdaad aangepast moet worden, wordt de exacte impact van iEb 2026 op het CAK en de keten op een later moment bepaald inclusief de datum waarop deze kan worden geïmplementeerd.

Ondertussen zoeken we samen met de ketenpartners naar een oplossing om gebruikmakend van bestaande manieren van gegevensuitwisseling en de bestaande standaard aangevuld met iEb 4.0 de kostprijsbewaking per 1-1-2026 met minimale administratieve last voor de keten uit te voeren. Daarbij wordt ook gezocht naar een mogelijkheid om het terugkoppelbericht bereiken kostprijs van het CAK aan gemeente met voorrang beschikbaar te krijgen via het berichtenverkeer. Wanneer blijkt dat het niet lukt om hierover overeenstemming te bereiken binnen de keten dan geldt voor het CAK dat het implementeren van iEb 2026 per 1-1-2026, vanwege de samenloop met de overgang van AT naar ivb voor 342 gemeenten per diezelfde datum, niet haalbaar is.

Hieronder staat beschreven welke impact al wel duidelijk is rondom kostprijsbewaking.

Initiële aanlevering kostprijzen

Er is een groep gemeenten waarvoor het CAK (momenteel) geen kostprijsbewaking uitvoert. Met deze gemeenten moeten we tijdig afspraken maken m.b.t. de initiële aanlevering van de kostprijs. De centrale uitvoering door het CAK leidt tot aanpassingen in de administratie en software. Gemeenten moeten de kostprijs per 1 januari 2026 vaststellen, softwareleveranciers moeten het serieel aanleveren van de kostprijs bouwen. Daarnaast leidt het tot extra berichtenverkeer.

De verplichte aanlevering van de initiële kostprijs vanuit de gemeenten aan het CAK zal zowel initieel als regulier een aanzienlijke stijging in het aantal berichten tot gevolg hebben. We verwachten in het vierde kwartaal van 2025 een bulk aan initiële aanleveringen van de kostprijs. Vanaf 2026 zal de berichtuitwisseling over de kostprijs regulier worden, wat leidt tot een structureel hoger aantal berichten. Zowel de initiële stroom als de reguliere berichtuitwisseling vanaf 2026 impliceert dat gemeenten en andere ketenpartners zich moeten voorbereiden op een constante stroom van gegevensuitwisseling met betrekking tot kostprijsbewaking.

5.3. Pauzeren

Het pauzebeleid is in de AMvB verder gespecificeerd. Er zijn twee redenen voor pauzeren. De eerste is wanneer een burger ten minste 31 dagen of een volledige kalendermaand intramuraal wordt opgenomen. Of als ten minste 31 dagen of een volledige kalendermaand er geen feitelijke levering heeft plaatsgevonden en er ook geen enkel vervangende levering is aangeboden. Daarnaast geldt er een uitzondering op de bepaling van tenminste 31 dagen. Dit is het geval indien er een kalendermaand geen zorg is geleverd en die maand minder dagen heeft dan 31. Voor het CAK is dit uitvoerbaar en zal dit inbouwen in de software. We nemen aan dat softwareleveranciers dit voor de gemeenten doen.

In het eerdergenoemde referentieproces voor iEb 2026 wordt duidelijk of het pauzebeleid impact heeft op de iWmo-standaard en als gevolg daarvan op de iEb-standaard.

Pauze verloopt via de huidige werkwijze door middel van stop- en startberichten: De verwachting is dat er meer gebruik gemaakt gaat worden van pauzeren omdat de burger meer gaat betalen en er dus eerder bij de gemeente om zal vragen. Daardoor zullen er meer stopberichten verstuurd worden en nadien startberichten wanneer de pauze eindigt. Pauze wordt naar verwachting veelal met terugwerkende kracht vastgesteld en leidt daarmee tot een toename in het aantal herstelfacturen (restituties) en ZGI-meldingen (zorggegevens incorrect).

Zorggegevens incorrect (ZGI)

Omdat de eigen bijdrage voor circa de helft van de doelgroep hoger wordt, verwachten wij een toename van burgers die van mening zijn dat de start- of de stopdatum niet correct is. Dit noemen wij 'zorggegevens incorrect', of afgekort: ZGI.

5.4. Definitie start (artikel 3.5)

De AMvB heeft ook de definitie van start en stop van de eigen bijdrage verder verduidelijkt, wat enkele procesmatige verbeteringen en effecten met zich meebrengt:

Startberichten naar CAK: Startberichten worden alleen verstuurd bij de daadwerkelijke start van zorg, in plaats van de datum van de beschikking van de Wmo maatwerkvoorziening. Dit zorgt voor een tweeledig effect:

- Procesverbetering: Het versturen van startberichten op het moment van daadwerkelijke zorgstart verbetert het proces en zorgt voor een meer accurate administratie en minder ZGI-meldingen.
- Vermindering van correctieberichten: Hierdoor ontstaan er minder correctieberichten, wat leidt tot een verlaging van administratieve lasten in de gehele keten en minder correctiefacturen (stapelfacturen) naar de burger.

5.5. Afspraken met ketenpartners

Bij de implementatie van de berichtenstandaarden iEb 2.0 (1 oktober 2022) en iEb 3.0 (1 april 2023) is nauw samengewerkt binnen de keten met een vaste projectstructuur en planning. Voor de invoering van de inkomens- vermogensafhankelijke eigen bijdrage binnen de Wmo is het CAK er voorstander van om eenzelfde structuur op te zetten. Concreet betekent dit een stuur- en werkgroep waarin het CAK, VWS, de VNG, het Ketenbureau i-Sociaal Domein en Zorginstituut Nederland vertegenwoordigd zijn. Vanuit die projectsturing wordt afgestemd met andere partijen uit het veld. Denk hierbij aan gemeenten, zorgaanbieders en softwareleveranciers, maar ook met de BRP, Belastingdienst, UWV (Polisadministratie) en de Sociale Verzekeringsbank.

Voor de gegevensuitwisselingen met de Belastingdienst en UWV (Polisadministratie) wordt gebruik gemaakt van bestaande uitwisselingkanalen en -protocollen. Het overleg met genoemde organisaties richt zich voornamelijk op de grote(re) aantallen van de berichten.

6. Impact CAK

In deze aanvullende toets hebben wij de impact op het CAK uitgebreider en grondiger geanalyseerd op basis van de concept AMvB. Hieronder worden de aanpassingen binnen onze bedrijfsvoering en aan ons applicatielandschap beschreven. De aanpassingen worden financieel gemaakt in de begroting.

6.1. Voorlichting burgers

Zoals in deel 1 van de uitvoeringstoets beschreven staat, is dienstverlening met de menselijke maat ons uitgangspunt. Dit betekent onder andere dat wij rekening houden met het doenvermogen van mensen en proactief en tijdig communiceren. Onze aanpak:

- Burgers worden in de eerste helft van 2025 geïnformeerd door gemeenten over de wijzigingen met een algemene voorlichtingsbrief. Het CAK faciliteert in het opstellen van de kernboodschap. We verwachten op deze brief de gebruikelijke hoeveelheid reacties bij ons callcenter, omdat burgers weten dat wij de eigen bijdrage opleggen. Wanneer het moment van het versturen van de brieven nadert, maken we afspraken met de gemeenten over de planning en aantallen. Na de zomer versturen wij een maatwerk voorlichtingsbrief aan burgers die gebruikmaken van de Wmo-maatwerkvoorzieningen (720.000¹). De kosten van materiaal, porto en diensten voor het afdrukken en verzenden zijn opgenomen in de implementatiebegroting. De startpakketten, beschikkingen en facturen worden aangepast. De berekening van de hoogte van de eigen bijdrage wordt bij de beschikking gevoegd. Dit leidt ertoe dat het aantal pagina's van de beschikking toeneemt wat hogere terugkerende kosten met zich brengt.
- Daarnaast verwachten we een toename van een aantal andere uitingen, waaronder het aantal correctiefacturen, betalingsregelingen en bijbehorende toelichting, en brieven waarin het totale openstaande saldo wordt gevraagd. Deze kosten zijn opgenomen in de begroting onder structurele kosten. Op onze 'MijnCAK' omgeving kunnen burgers na implementatie informatie vinden over de eigen bijdrage voor Wmo. De rekentool op de website wordt uitgebreid zodat burgers de hoogte van hun eigen bijdrage kunnen berekenen. Daarnaast introduceren we een nieuwe tool voor een aanpassing van de eigen bijdrage (peiljaarverlegging). Burgers kunnen met behulp van deze tool bepalen of ze in aanmerking komen voor een aanpassing van de eigen bijdrage en kunnen burgers daadwerkelijk een aanpassing aanvragen.

6.2. Administratieve organisatie

De informatie voor medewerkers met burgercontact wordt aangevuld door informatie over de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Voor de meeste processen nemen vooral de volumes toe, maar blijft het proces min of meer hetzelfde. In sommige gevallen zal er een afname zijn van de volumes, zoals bijvoorbeeld de jaarbeschikkingen in verband met verwachte uitstroom van cliënten met hogere inkomens. We verwachten met name wijzigingen in de administratieve organisatie op twee onderwerpen, namelijk: kostprijsbewaking en ZGI.

6.3. Financiële processen

De verwachting is dat bij de start van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage meer wordt geïnd door hogere opgelegde bijdragen. Dit zorgt ervoor dat er meer wordt afgedragen aan de gemeenten. De extra afdrachten worden langzaam minder wanneer sommige burgers Wmo-maatwerkvoorzieningen zelf gaan regelen. Dit effect kan tijdelijk zijn omdat door toename van de vergrijzing het Wmo gebruik weer zal

¹ Geschatte aantal klanten op peildatum 1-1-2026. Dit aantal kan ook hoger of lager uitvallen.

stijgen. Het is op het moment van schrijven niet exact in te schatten hoeveel meer zal worden afgedragen, omdat het CAK op het moment van schrijven niet beschikt over de inkomensgegevens van de burger.

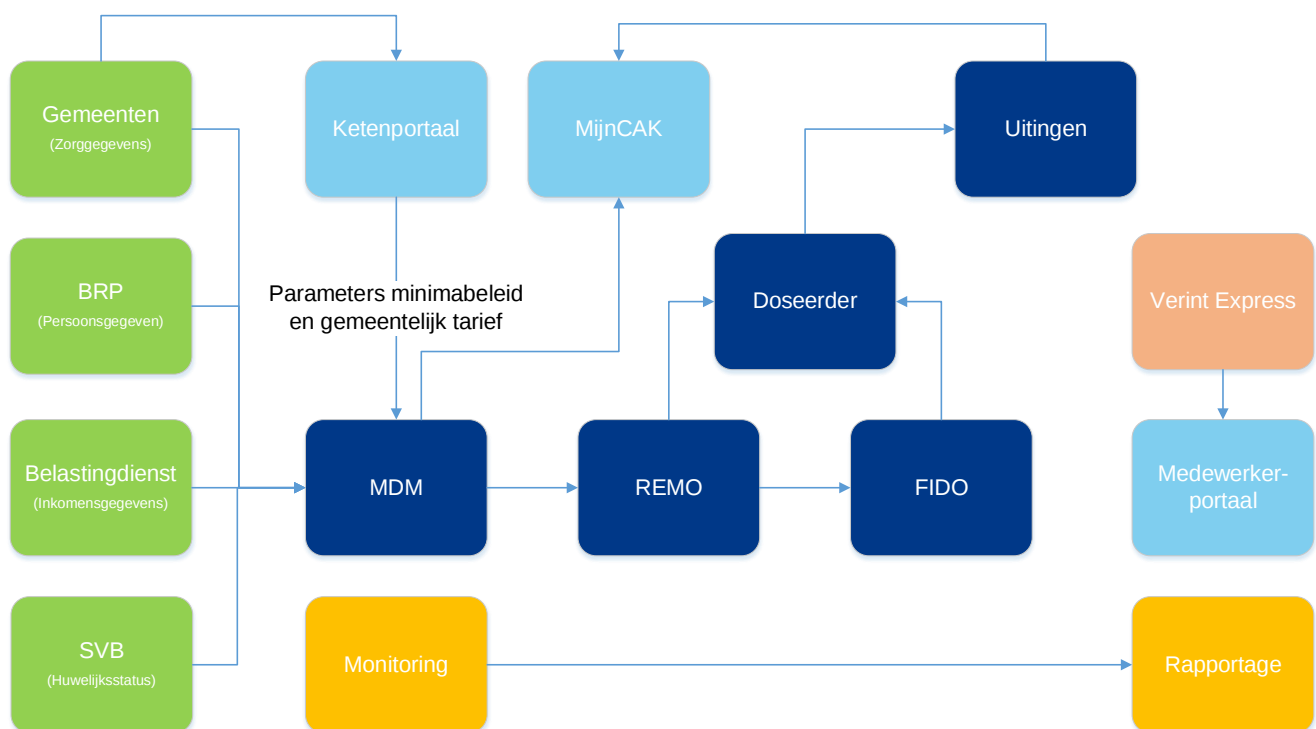
6.4. Informatiehuishouding

De inhoud en opbouw van de beschikking worden aangepast. Daardoor ontstaan er verschillende varianten. We nemen het rekenschema op, zowel bij het minimale leid als bij de berekening van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Op de beschikking wordt een clause opgenomen dat de (hoogte van) eigen bijdrage kan worden herzien als bepaalde gegevens veranderen, bijvoorbeeld na ontvangst van het definitieve inkomen van de Belastingdienst. Ook de eigen bijdrage zonder eigen inkomen en de peiljaarverlegging leiden tot een andere variant van de beschikking. Deze wijzigingen leiden eveneens tot nieuwe varianten van de factuur.

6.5. Automatisering (ICT)

De ivb wordt gerealiseerd met behulp van functionele aanpassingen en uitbreidingen in het huidige applicatielandschap en op de bestaande infrastructuur. De realisatie hiervan is ingrijpend en raakt vrijwel alle onderdelen, data en business logica, van het Wmo ICT-applicatielandschap. De functionele aanpassingen worden per ICT-onderdeel in deze paragraaf beschreven. Het ICT- applicatielandschap, de applicaties en hun samenhang zijn hieronder weergegeven.

In de tekst onder de afbeelding lichten wij de wijzigingen per onderdeel toe. De hardheid van de kosten voor ICT is ingeschat op 90%. Dat betekent dat met 90% zekerheid is ingeschat dat de ICT-oplossing maakbaar en haalbaar is in termen van tijd en geld.

In tegenstelling tot bij de invoering van Wmo AT gaan we door op de bestaande systemen en processen van de Wmo bij het CAK. Ook blijven we gebruik maken van hetzelfde bankrekeningnummer. Er hoeven dus geen applicaties te worden afgesloten. Ook is er geen sprake van een slotverantwoording op de Wmo AT, aangezien deze regeling na 1-1-26 nog volgens de gestelde termijnen mutaties zal verwerken. We zullen over Wmo ivb en Wmo AT separaat verwantwoorden ondanks dat beide regelingen in dezelfde applicaties worden geadministreerd.

6.5.1. Vastlegging (MDM)

De inkomens- en vermogensgegevens van burgers dienen bij de Belastingdienst te worden opgehaald en vastgelegd. Door het automatiseren van de peiljaarverlegging, dient ook dit gegeven op burgerniveau te worden vastgelegd. De wijziging leidt voor deze component dus tot het vastleggen van nieuwe gegevens en een toename van het vastleggen van gegevens die al op kleinere schaal worden vastgelegd. Deze gegevens moeten kunnen worden doorgegeven aan de beschikkingsmodule.

Daarnaast wordt in het kader van de registratie van de wettelijk vertegenwoordiger een koppeling gemaakt tussen de vastleggingsmodule en Rechtspraak.nl. Hierbij is er wel een afhankelijkheid met Rechtspraak.nl om gegevensuitwisseling mogelijk te maken op BSN-niveau. Verder wordt mede door het team MDM een signaleringsfunctionaliteit gebouwd die het mogelijk gaat maken om inzicht te verkrijgen op bepaalde type berichten.

6.5.2. Rekenmodule (REMO)

De rekenmodule moet in staat zijn de juiste gegevens op te vragen bij, en te ontvangen van, de vastleggingsmodule. De berekenwijze van de hoogte van de eigen bijdrage op basis van het inkomen moet hierbij worden toegevoegd. Binnen de anticumulatieregels moet Wmo AT gewijzigd worden in Wmo ivb. Bij het ontbreken van inkomensgegevens wordt een voorlopige eigen bijdrage zonder inkomen (een zogenaamde 'vebzi') opgelegd, de minimale eigen bijdrage. Dat geldt ook voor de eigen bijdrage 18- en 19-jarigen, waarbij er voor deze groep in de praktijk sprake is van een definitieve eigen bijdrage. Op basis van de samenloop en de inkomensgegevens wordt de hoogte van de eigen bijdrage vastgesteld. Het rekenschema wordt opgeslagen om op de beschikking te worden getoond.

De kostprijsbewaking heeft impact op team Wmo (REMO). Over de wijze van uitvoering vindt op het moment van schrijven van dit document nog overleg plaats met de keten. Een van de opties is dat bij de invoering van Wmo ivb de kostprijsbewaking plaatsvindt door middel van een rapportage. Een andere optie is dat het direct bij invoering via het berichtenverkeer middels een FIT bericht gaat. Wanneer er tijdelijk gewerkt gaat worden met een rapportage is een voorwaarde dat de kostprijsinformatie is vastgelegd in de applicatie MDM, zoals we dat nu ook al doen voor de gemeenten die een kostprijs aan ons doorgeven. Vervolgens moeten deze gegevens in de nieuwe situatie ontsloten worden door REMO, waar de berekening van de kostprijsbewaking plaatsvindt en de trigger wordt afgegeven voor het berekenen van de kostprijs. De impact is groot omdat voor de berekening van de kostprijsbewaking zowel data door REMO ontsloten zal moeten worden, alsook de business rules moeten aansluiten bij de toekomstige oplossing in REMO. Daarnaast moeten rapportages voor alle gemeentes en intern gebruik geleverd kunnen worden. Voor het CAK is het desondanks een uitvoerbare werkwijze. Gezien de wens van gemeenten zijn we met de keten in overleg over een uitwisseling via het berichtenverkeer middels een FIT bericht per 1-1-2026.

6.5.3. *Financieel domein (FIDO)*

Het financiële domein is primair verantwoordelijk voor het vastleggen van de financiële feiten, o.a. voor het vaststellen en samenstellen van de factuur. De ontwikkelingen in het kader van de verzamelfactuur zijn inmiddels afgerond als onderdeel van de no regret maatregelen. We gaan bij de invoering van de nieuwe regeling Wmo ivb en waarvan toepassing Wmo AT op één factuur samenvoegen. Dit wordt gedaan om te voorkomen dat burgers bij correcties dubbele facturen ontvangen.

Voor ivb gaan we een nieuw component in het grootboek aanmaken. Er geldt weliswaar geen overgangsregeling bij de invoering van de ivb maar wel een administratieve overgang voor de afloop van de openstaande posities van het Wmo abonnementstarief. Op deze manier kunnen we in de beginjaren de stromen ivb en abonnementstarief gescheiden beheersen en verantwoorden.

6.5.4. *Outputsysteem (Doseerder)*

De doseerder bepaalt aan de hand van de CAK-jaarplanning wanneer een uiting naar de klant wordt verzonden, rekening houdend met capaciteit van het CAK (callcenter) en afspraken met externe partijen (Paragon). Er zijn geen aanpassingen van het systeem nodig. Het output managementsysteem (OMS) is onderdeel van het rationalisatieprogramma en staat op de planning gerationaliseerd te worden.

6.5.5. *Uitingen*

De beschikking wordt aangepast, het aangepaste rekenschema wordt opgenomen bij de beschikkingen voor de eigen bijdrage. De factuur wordt eveneens aangepast. De betreffende applicatie wordt aangepast zodat deze de juiste bouwblokken kan genereren om de uitingen, afhankelijk van de situatie, op te stellen. De bouwblokken bestaan uit teksten en gegevens. De aanpassingen zijn van dien aard dat ook bij de leverancier wijzigingen nodig zijn.

6.5.6. *MijnCAK en rekentools*

Op onze 'MijnCAK' omgeving kunnen burgers nu informatie vinden over het Wmo abonnementstarief. Dat moet worden aangepast met informatie over de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. De rekentool op de website wordt uitgebreid met de inkomens- en vermogenscomponenten. Het is daarom belangrijk dat we in een vroeg stadium (idealiter juli 2025) de definitieve bedragen en percentages ontvangen.

Daarnaast bouwen we een nieuwe tool voor de indicatie peiljaarverlegging, zodat burgers kunnen zien of ze in aanmerking komen voor een aanpassing van de eigen bijdrage. We gaan uit van een situatie na de eerste implementatie van de MEBV. Burgers kunnen dan ook een peiljaarverlegging doorgeven, net als bezwaar maken of in beroep gaan.

In het kader van de E-herkenning en DigiD machtigen komt er voor de betrokken teams toegang tot de Mijn omgeving via het Centraal Persoons Register (CPR).

6.5.7. *Medewerkersportaal*

Het medewerkersportaal ondersteunt de medewerkers met klantcontact bij het afhandelen van klantvragen. Het medewerkersportaal moet aangepast worden met informatie over de inkomensafhankelijke eigen bijdrage.

6.5.8. *Ketenportaal*

Het ketenportaal blijft ongewijzigd. De producten die via het portaal worden uitgewisseld veranderen, maar de functionaliteit niet. Wel worden alle functionaliteiten voor Wmo ivb getest in de keten.

6.5.9. De middleware (verbinding tussen de systemen)

De uitwisseling van (nieuwe) gegevens tussen de verschillende applicaties wordt aangepast. Tevens worden nieuwe notificaties ingericht. Een notificatie is het bericht van een verandering met mogelijke gevolgen voor onze administratie als gevolg van een gebeurtenis buiten het CAK.

6.5.10. Monitoring

De kwaliteit en tijdigheid van de start en stop berichten worden blijvend gemonitord. De Wmo AT en Wmo BW dashboards en maandrapporten worden aangepast en/of uitgebreid naar een Wmo ivb dashboard en maandrapport. Verder gaan we een dashboard maken voor de monitoring van AOW brieven.

6.5.11. Rapportage

Het hart van de eigen bijdrage regeling wordt gewijzigd en daarmee ook een overgroot deel van data die daarmee gemoeid is. De verwachting is dat er nieuwe tabellen gecreëerd zullen worden en/of dat datastructuren gewijzigd worden. Het datawarehouse wordt aangepast als gevolg van deze wijzigingen in de bronsystemen. Daarnaast behoeven de verschillende (operationele) dashboards, de maandrapportage en de verantwoordingsrapportages aanpassingen. Ook de aanleversrapportages voor de gemeentes worden aangepast. Dit alles heeft ook invloed op de bestaande rapportages voor de Bestuurlijke Verantwoording. Verder wordt mede door het team Reporting een signaleringsfunctionaliteit gebouwd die het mogelijk gaat maken om inzicht te verkrijgen in bepaalde type berichten.

We maken het mogelijk om burgers van tevoren erop attent te maken dat ze de AOW-leeftijd bijna bereikt hebben en dat dit gevolgen kan hebben voor de hoogte van de eigen bijdrage. Dit gebeurt middels een brief. In deze brief wordt uitgelegd welke gevolgen dat heeft voor de eigen bijdrage. Deze functionaliteit wordt ingebouwd in REMO.

6.6. Security en privacy

Het verstrekken van persoonsgegevens vanuit de BRP, UWV, SVB en de Belastingdienst in het kader van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage verloopt via reeds bestaande koppelingen in de ICT-systemen die al geldt voor burgers waarop het zogenoemde 'minimabeleid voor eigen bijdragen' van toepassing is en voor bijdragen voor beschermd wonen. De grondslag voor gegevensverwerking zal ook gaan gelden voor het vaststellen en innen van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage.

6.6.1. Threshold assessment

De inkomens- en vermogensgegevens worden voor alle Wmo klanten opgevraagd en vastgelegd.

6.6.2. Impact privacy

Wij verwerken voor de inkomensafhankelijke eigen bijdrage meer gegevens (inkomensgegevens). Hiervoor moeten het verwerkingenregister en de Privacy Impact Assessment (PIA) voor de betreffende bedrijfsprocessen worden geactualiseerd. Daarnaast moet dit meegenomen worden in de Business Impact Analyse (BIA). Deze wordt volgens planning in 2024 geactualiseerd. Hierbij is het relevant om te vermelden dat de dataclassificatie van de informatie (BIV-classificatie) voor de betreffende bedrijfsprocessen is vastgesteld op 'hoog'. Het basis beveiligingsniveau (BBN) voor het huidige proces dient te voldoen aan BBN-niveau 1 + BBN-niveau 2. Dat verandert niet door dit beleidsvoornemen.

6.7. Huisvesting

Er lijkt vooralsnog geen extra huisvesting nodig. Wij herijken deze inschatting voorafgaand aan de inwerkingtreding.

6.8. Organisatie

De structurele werkzaamheden als gevolg van de wijziging worden ondergebracht in het cluster Wmo en Klantservices. Er is geen sprake van een afzonderlijk organisatieonderdeel.

6.9. Personeel

6.9.1. Formatieplaatsen

Hieronder lichten wij toe welke (extra) werkzaamheden wij voorzien als gevolg van de invoering van de ivb. Het gaat hier om de structurele kosten. Deze zijn opgenomen in de begroting structurele kosten in hoofdstuk 10. De formatie is naar onze inschatting vergelijkbaar en zeker niet hoger dan van voor de invoering van Wmo AT. De samenstelling van de formatie is echter anders. Voor de Wmo AT was het CAK anders georganiseerd (gekanteld) en door het automatiseren van de processen zijn er nu andere rollen nodig.

Verwerking poststukken (teams DAC en Operations)

Wij verwachten een hoger responspercentage op de beschikkingen van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Het gaat om een hoger aantal bezwaren, klachten en verzoeken tot peiljaarverlegging. Het aantal verzoeken om (aanvraag)formulieren toe te sturen zal stijgen. Daarnaast leidt de toestroom tot extra werkzaamheden in de afhandeling (verwerken eenvoudige verzoeken en indexeren van complexere verzoeken naar de juiste afdeling). De complexiteit zal eveneens toenemen. We gaan uit van een totale extra inzet van 3,3 fte per jaar voor het team DAC. En een extra structurele toename van afgerond 4,3 fte voor het team Operations.

Afhandelen vragen ketenpartners (team Servicedesk Ketenpartners - SDKP)

Op basis van de cijfers van de introductie van het abonnementstarief Wmo voorzien we een verdubbeling van het aantal reacties in het eerste jaar na invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Op basis van de uitgangspunten voor de aantallen en op basis van de ervaring gaan we uit van 800 extra vragen per maand met een afhandeltijd van 15 minuten per vraag. Dit betekent een structurele toename van 2 fte. Verder verwachten wij meer reacties in het kader van de kostprijsbewaking (1 fte). We gaan uit van een totale extra inzet van 3 fte per jaar.

Afhandelen ZGI (zorggegevens incorrect), PJV en HHS (team Vastleggen & Beschikken)

De eigen bijdrage wordt voor een deel van de burgers hoger. De ervaring leert dat burgers met een hogere eigen bijdrage kritischer zijn en de gegevens op beschikking en factuur beter controleren. Daarnaast verwachten wij meer correcties op start- en stopberichten met terugwerkende kracht door het opnemen van de mogelijkheid van pauzeren. Burgers zullen hierover vaker contact met ons opnemen.

Het aantal ZGI-meldingen neemt toe. Het afhandelen van dergelijke verzoeken is een arbeidsintensief proces met veel handmatige handelingen. De verwerkingstijd van een verzoek is gemiddeld een half uur. Als onderdeel van de invoering van de ivb zal het digitaliseren van het ZGI-proces worden doorgevoerd. Het digitaliseren van het volledige proces zal naar verwachting de gemiddelde verwerkingstijd halveren tot 15 minuten.

Voor de begroting hebben we gebruik gemaakt van de ervaringscijfers uit de bronsystemen (peiljaar 2023). Daarnaast gaan we uit van een gemiddelde over vier kwartalen. De ZGI –meldingen zijn een reactie op eerder gestuurde uitingen en volgen dat ritme. Ervan uitgaande dat het ZGI-proces volledig is gedigitaliseerd bij de invoering van de ivb betekent dit een structurele toename van 1,5 fte.

Peiljaarverlegging (PJV)

Met de komst van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage speelt het inkomen bij meer burgers een rol bij de berekening van de hoogte van de eigen bijdrage. De verwachting is dat het aantal peiljaarverleggingen zal toenemen. We kiezen er voor dit proces te automatiseren. Dit heeft een dempend effect op de extra structurele kosten. De rol van de PJV-deskundige zal over de loop van de jaren veranderen van operationeel naar monitoring. In de huidige planning wordt het PJV-proces voor de invoering van de ivb geautomatiseerd. Bij de invoering van de nieuwe regeling verwachten we nog veel aanvragen per brief. We nemen dit mee in de zogenaamde dijkbewaking. Verder verwachten we veel bewijsstukken te moeten opvragen bij de burgers. Dit is een tijdrovend proces en betekent een extra inzet van 8 fte in het eerste jaar na invoering van de nieuwe regeling per 2026. En in de jaren daarna een afname van 2 fte. Dat betekent 6 fte vanaf 2027.

Huishoudsamenstelling (HHS)

Met de komst van de ivb verwachten we niet zozeer aanpassingen in de huishoudsamenstelling bij de burger. De verwachting is wel dat mensen scherper zullen toezien op wijzigingen en deze zullen doorgeven aan het CAK. Ook gezien de informatieplicht die de burgers hebben als het gaat om de huishoudsamenstelling. Omdat het vaststellen van de HHS een complex proces is en het belangrijk is dat we de burger juist en tijdig factureren is de doorlooptijd van cruciaal belang. Om die reden nemen we een extra fte op, zodat we inkomende verzoeken tijdig kunnen verwerken. Daarmee factureren we juist en voorkomen we onnodig klachten, bezwaren en telefonisch verkeer.

Proces

De impact van uitval en niet goed verwerkte berichten wordt groter wanneer de bedragen die betaald moeten worden hoger zijn. De ingezette lijn van het sneller verwerken van uitval wordt doorgezet. Hierdoor zijn er meer medewerkers nodig die de verwerking van de berichten monitoren en handelen op uitval en incidenten. Dit betekent een structurele toename van 4 fte, waarvan twee extra data analisten en twee procesmedewerkers.

Klachten, bezwaren en beroep (KBB)

Na invoering van het wetsvoorstel Wmo ivb verwachten we een forse toename van het aantal bezwaren. Enerzijds omdat het financieel belang voor burgers bij een bezwaar toeneemt, anderzijds omdat de regeling aanzienlijk complexer wordt (bezwaren rond inkomen/vermogen en peiljaarverleggingen, bezwaren over kostprijzen). De wijziging heeft met name invloed op de aantallen inkomensbezwaren en bezwaren over peiljaarverleggingen. Daarnaast verwachten we meer klachten en bezwaren in verband met pauzes en ZGI. Verder verwachten we wat meer beroepzaken, omdat het financiële belang van burgers toeneemt. Gezien de uitbreiding in het team is er extra aansturing nodig (1,5 fte). We gaan uit van een totale extra inzet van 11 fte per jaar.

Betalingsverkeer

De extra werkzaamheden voor team Betalingsverkeer als gevolg van de wijziging zijn:

- Facturatie: analyse op (verzamel)facturen;
- Afdrachten: analyse op aansluiting toegewezen ontvangsten versus afdracht verplichting per regeling;
- Bankverwerking: Meer handmatige controles door restbedragen (door saldering - creditfacturen ook afwijkende bedragen), waardoor ook meer meerontvangsten;
- Betalingen aan burger: Verwachting is dat er meer en hogere creditfacturen aangemaakt worden

(herstel naar verleden), dit leidt vanwege ontbreken IBAN van de burger tot meer handmatige werkzaamheden. Bovenstaande leidt tot meer handmatige werkzaamheden om de voortbrengingsprocessen voor burgers tijdig en juist uit te voeren.

Bovenstaande werkzaamheden leiden tot de inzet van 3 fte extra per jaar.

Minnelijk beheer

Na invoering van het wetsvoorstel Wmo ivb verwachten we een toename in het aantal betaalverzoeken. Op dit moment versturen we 50.000 betaalverzoeken op basis van een betaalgedrag van 91%. We verwachten een daling van het betaalgedrag met ongeveer 3 procentpunt wat leidt tot een verhoging van het aantal betaalverzoeken met 33%. Dit betekent dat we naar verwachting 66.500 betaalverzoeken per maand zullen versturen. Daarnaast zullen er meer betaalregelingen afgesproken moeten worden. We verwachten een verdubbeling van het aantal regelingen. Op basis van de verwachte toename in werkdruk komen we op een totale extra inzet van ongeveer 3,5 fte.

Juridisch beheer

Er wordt een stijging van 33% betaalverzoeken verwacht. Dit betekent dat er ook een stijging zal plaatsvinden in de facturen die door worden gezet naar de incassopartners. De behandeling van de dossiers die overgezet zijn naar de incassopartners betekent meerwerk voor de afdeling Juridisch Beheer. In totaal een structurele toename van 0,3 fte.

Klantservices

De beschikkingen worden complexer vanwege het tonen van de berekening. Daarnaast is de beschikking de uiting waarop burgers voor het eerst de daadwerkelijk te betalen eigen bijdrage te zien krijgen. We verwachten daarom in het eerste jaar (2026) een toename in de klantcontacten. Ongeveer 30% van de klantcontacten zal over de uitingen (o.a. beschikkingen en facturen) gaan die gerelateerd zijn aan de systematiek van de nieuwe regeling Wmo ivb. Gedurende de jaren na de invoering verwachten we een afname in het aantal klantcontacten over de nieuwe systematiek tot 20% van het totaal aantal klantcontacten.

Samen met de jaarbeschikking als gevolg van indexatie en de jaarlijkse beschikkingen voor de Wlz verwachten wij een zeer hoge piekbelasting aan het begin van 2026 op ons callcenter. Er zijn verschillende maatregelen mogelijk om die piek enigszins te verlagen. Denk aan het gelijktijdig verzenden van beschikking en factuur, zodat de burger slechts één keer contact zoekt in plaats van twee of meer keren. Ook is het mogelijk om de beschikking tussen het factuurmoment van december en januari te verzenden. Dit zorgt voor een grotere spreiding, maar leidt tot een hoog aantal contactmomenten. Andere mogelijkheden zijn een meer directe kanaalsturing, bijvoorbeeld om burgers te verleiden de MijnCAK omgeving te gebruiken om contact te zoeken via de mail. Dat laatste zorgt voor een lager aantal telefonische vragen, maar vergt wel inzet van capaciteit om de mails te beantwoorden. Een andere optie is de inzet van de Interactive Voice Response (IVR oftewel 'het bandje'). Het is mogelijk om daarmee de meest gestelde vraag te beantwoorden.

Voor de structurele begroting is uitgegaan van een bereikbaarheid van 80% en het tegelijkertijd versturen van de beschikking en de factuur. Het gebruikelijke aantal calls op de beschikkingen en facturen, die we als gevolg van deze wijziging aanpassen, zijn opgenomen als structurele kosten. De extra calls die we verwachten, boven het gebruikelijke callaanbod op uitingen, hebben we opgenomen in de implementatiebegroting als aanloopkosten (zie sub paragraaf 7.10.2).

6.9.2. Kennis en competenties

Voor de medewerkers met direct burgercontact (voice en non voice) kan onderscheid worden gemaakt in bestaande medewerkers en nieuwe medewerkers (instroom). Voor de bestaande populatie gaan we uit van een training van 3 uur. De trainingen zullen in eerste instantie in 2025 plaatsvinden en worden zoveel mogelijk gespreid om de invloed op de bereikbaarheid te beperken.

De nieuwe medewerkers ontvangen een training van 4 weken die bestaat uit 2 weken basistraining en 2 weken begeleid bellen. We doen de aanname dat de callratio per 2029 op het huidige gemiddelde niveau is (vanuit de kennis uit het verleden en vanuit de uitvoering van de eigen bijdrage Wet langdurige zorg) en de instroom vanaf dat jaar stabiel zal zijn.

De medewerkers die werken voor de teams minnelijke beheer, betalingsverkeer, dataverkeer en vastleggen en beschikken ontvangen eveneens een training.

Er zal een uitgebreid artikel op de kennisbank worden opgenomen en kan de te ontwikkelen e-learning als naslag worden geraadpleegd. De inhoud van de e-learning wordt gemaakt door de expert leren & ontwikkelen i.s.m. de praktijkbegeleider. De e-learning wordt voorzien van communicatiemiddelen die het CAK en gemeenten verwachten te gaan inzetten richting burgers. Dit is afhankelijk van het tijdstip van opleveren van de communicatiemiddelen. Denk aan animaties, posters, flyers, brochures en slide voor narrow casting.

6.10. Implementatie

De implementatie wordt als programma uitgevoerd binnen een Agile-omgeving. Het is niet alleen een intern programma maar ook moet de keten aangestuurd worden.

6.10.1. Governance

Onder leiding van een programmamanager wordt de implementatie uitgerold. Er is een intern governancemodel opgetuigd:

- Uitwerking beheerorganisatie, inclusief mandaat gremia in uitvoering en bij change initiatieven.
- Service afspraken.
- Communicatie- en escalatie lijnen.

Om deze implementatie te besturen is er een CAK interne en een externe keten-governance ingericht.

Wij hebben een programmastructuur ingericht onder verantwoordelijkheid van het Cluster Wmo. De structuur bestaat uit een CAK interne stuurgroep en een programmateam. In deze stuurgroep hebben o.a. de Directeuren Wmo en R&C en de managers Uitvoering Regeling, Klantmanagement en Strategie & Beleid zitting. De stuurgroep monitort via het programma de realisatie van de Wmo ivb. Over de voortgang van de realisatie van Wmo ivb wordt intern gerapporteerd binnen het CAK waardoor relevante afdelingen en rollen binnen het CAK, waaronder de Raad van Bestuur, periodiek zijn geïnformeerd. Onze CIO-office treedt op als een onafhankelijke adviserende partij binnen de governance.

Voor de externe governance wordt gebruik gemaakt van een externe stuurgroep waarin VWS, CAK, VNG, ZIN en het Ketenbureau i-Sociaal Domein deelnemen. Onder de stuurgroep is een ketenwerkgroep ingericht, waarin dezelfde partijen deelnemen als in de stuurgroep. De ketenwerkgroep wordt op dit nog aangestuurd door een beleidsadviseur van VWS en in de loop van het derde kwartaal 2024 door een

onafhankelijke programmamanager die in opdracht van VWS werkt en wordt aangesteld door VWS. Deze programmamanager is de 'linking pin' vanuit de ketenwerkgroep naar de stuurgroep, maar is geen lid van de stuurgroep. Waar nodig kan de ketenwerkgroep werkgroepen inrichten voor specifieke domeinen zoals beleidsvragen en (ketenbrede) communicatie.

6.10.2. Organisatie

Gezien de omvang van de wijziging en het implementatietraject hebben wij een fulltime programmamanager aangesteld. Deze voert de regie over de ICT en business implementatie. De programmamanager is ook verantwoordelijk voor stakeholdermanagement, het communicatieplan en de programmabegroting. Het gaat om een inzet van bijna 3 jaar voor 36 uur per week. Medio 2023 is een businessprojectleider voor bijna 3 jaar aangesteld. De businessprojectleider voert de regie over de businessimplementatie: planning, realisatie en verantwoording. Daarnaast is een productmanager aangesteld die alles regisseert wat de IT-implementatie raakt. Het gaat om een inzet voor bijna 3 jaar.

Het programma wordt ondersteund door verschillende rollen, namelijk: business analisten, een architect, (keten) test coördinator, coördinator interne beheersing en externe verantwoording, materiedeskundigen en een data analist.

Aanloopkosten

Klantservices

Het eerste moment waarop we een reactie van burgers verwachten, is na het ontvangen van de algemene informatiebrief die de gemeenten versturen. Voor de berekening zijn we uitgegaan van de huidige totale Wmo (abonnementstarief) populatie van 720.000 burgers. Wanneer het moment van het versturen nadert, stemmen we met de gemeenten het daadwerkelijke aantal vast. Klantservices kan die aantallen en de eventuele spreiding daarvan verwerken in de planning. We verwachten dat 3% van de ontvangers van die brief contact zal opnemen met het CAK.

Na de algemene informatiebrief volgen verschillende voorlichtingsacties voor de gehele Wmo populatie (naar schatting 720.000) over de wijziging in de berekening van de eigen bijdrage. Omdat deze brief al concreter ingaat op de mogelijke financiële gevolgen voor de burger, verwachten we na deze brief een callratio van 15%.

De voorlichtingsacties zijn bedoeld om burgers tijdig goed te informeren en zo te voorkomen dat burgers pas contact opnemen bij het ontvangen van de beschikking of factuur. De brieven zorgen voor spreiding van de reacties. Daarnaast kunnen we met de brieven de burger stimuleren de rekentool op de website te gebruiken. Enerzijds om alvast een berekening te maken, zodat de burger bij het ontvangen van de beschikking niet verrast is over de hoogte van de eigen bijdrage, anderzijds om zelf tijdig te bepalen of het afnemen van hulp of andere maatwerkvoorzieningen via de Wmo nog wel de voordeligste optie is.

In de begroting van 2025 wordt rekening gehouden met de callresponse naar aanleiding van de voorlichtingsacties. Zonder die brieven verwachten wij een extreem hoge piek in januari 2026 waarbij een goede bereikbaarheid vrijwel niet te organiseren is. We verwachten in de beginperiode een hoog responsepercentage op de beschikkingen en facturen. Het aantal fte dat nodig is om die extra belasting van het callcenter op te vangen, is opgenomen in de implementatiebegroting. Wij zien deze extra kosten als een direct gevolg van de wijziging, maar zien deze kosten niet als structureel.

Business teams in de uitvoering

De medewerkers die extra nodig zijn om de nieuwe regeling uit te voeren worden een kwartaal voorafgaand aan de invoering van de ivb ingewerkt.

Dijkbewaking

Om de uitvoering na de implementatie goed te borgen wordt er 'verhoogde dijkbewaking' ingericht. Deze medewerkers fungeren als extra ondersteuning voor de reguliere uitvoering. De meeste collega's zullen ook betrokken zijn geweest bij het implementatietraject. Zij moeten ervoor zorgen dat, indien er verstoringen optreden of vragen zijn, die direct opgelost dan wel beantwoord worden. Voor het uitvoeren van de reguliere werkzaamheden zal er backfill aangetrokken moeten worden.

Verwacht wordt dat we significant meer peiljaarverleggingen (PJV), ZGI-meldingen en wijzigingen omtrent de huishoudsamenstelling te verwerken krijgen. Om geautomatiseerde processen te monitoren en handmatige werkzaamheden op te vangen zetten we 4 fte dijkbewaking gedurende een half jaar na invoering. Daarna schalen we in het derde kwartaal af naar een verhoogde dijkbewaking van 1 fte tot oktober.

Zoals eerder beschreven is de regelgeving nieuw. We verwachten daarom direct na de implementatie meer tijd nodig te hebben voor uitleg aan gemeenten en uitzoekwerk. De eerste zes maanden rekenen we daarom op een verdubbeling van de afhandeltijd per verzoek. Dit leidt tot de inzet van 2 fte bij team Servicedesk ketenpartners gedurende de eerste drie kwartalen na invoering. In het vierde kwartaal 2026 schalen we af naar een verhoogde dijkbewaking van 1 fte.

De verhoogde dijkbewaking voor de teams Betalingsverkeer (BTV) en Minnelijk beheer (MB) heeft als taak om tijdig te anticiperen bij incidenten of procesverstoringen binnen de gehele keten. Verstoringen kunnen leiden tot systeemaanpassingen en/of herziening van geïmplementeerde processen. Als gevolg daarvan moeten instructies worden herschreven en medewerkers opnieuw geïnstrueerd worden. Ook kan een verstoring leiden tot een issue m.b.t. de inspanningsverplichting. Om de verantwoording op orde te houden moeten hier de juiste vervolgstappen voor worden uitgevoerd. Indien processen nog niet volledig geïmplementeerd zijn, zal de extra dijkbewaking ervoor zorgen dat dit alsnog wordt gedaan. Hiermee wordt voorkomen dat een klein gebrek leidt tot een enorme escalatie. Hiervoor is gedurende een half jaar de inzet van 2 fte nodig.

Van een deel van de burgers wordt verwacht dat de wijziging financiële impact zal hebben. Van dit deel wordt verwacht dat 8% een betalingsregeling zal willen afsluiten. Hiervoor is gedurende een half jaar de inzet van 3 fte nodig.

Tot slot, in het eerste kwartaal van 2026 verwachten we incidenteel veel meer klachten en bezwaren, omdat klanten zullen moeten wennen aan de nieuwe regeling. Om deze piek op te vangen is er in het eerste kwartaal 2026 een extra inzet nodig van 4 fte bij het team KBB.

Mocht dijkbewaking niet nodig zijn, dan zijn we in staat snel af te schalen.

6.10.3. Cumulatieve effecten

Wij hebben onderzocht hoe het beleidsvoornemen zich verhoudt tot andere geplande wijzigingen. Er is samenloop bij met name de volgende geplande trajecten geïdentificeerd:

- Het rationalisatieprogramma binnen het focusgebied Vereenvoudiging ICT
- MEBV
- Mogelijk implementatie wijzigingen Algemene Wet Bestuursrecht (AWB)
- Realisatie van IT controls als vervolg op de Roadmap in Control
- Life cycle management (bijvoorbeeld upgrade van Oracle Financials, ontwikkelsoftware en hardware voor de operating systems)

Voor realisatie van de IT controls en het life cycle management verwachten wij dat we dit parallel kunnen ontwikkelen naast de realisatie van het beleidsvoornemen van deze uitvoeringstoets. De trajecten die samenloop kennen gaan wij met extra aandacht volgen in ons portfolioproses.

Vereenvoudiging ICT

Voor het rationalisatieprogramma binnen Vereenvoudiging ICT geldt dat er sprake is van dwingende samenloop. Dat betekent dat deze twee trajecten elkaar ontegenzeggelijk raken en dat het beleidsvoornemen consequenties voor het rationalisatieprogramma heeft.

De inkomensafhankelijke eigen bijdrage is voor het CAK een majeure wijziging die de hele applicatieve en administratieve keten raakt van het Wmo landschap. De samenloop is er in het bijzonder bij het financiële domein en het domein vastleggen en besluiten binnen het rationalisatieprogramma, welke nu voor 2024/2025 is gepland. Met het rationalisatieprogramma hebben we een afspraak gemaakt over een point-of-no-return waarop besloten moet worden of de nieuwe regeling Wmo ivb in het nieuwe financiële programma (OFC) dan wel in de huidige OF12 oplossing geconfigureerd moet worden.

Er is in het kader van deze uitvoeringstoets een onderzoek gestart naar hoe we om kunnen gaan met deze samenloop, wat de eventuele risico's en bijbehorende mitigerende maatregelen zijn en wat de consequenties zijn van te kiezen scenario's. De samenloop wordt via reguliere ambtelijke en bestuurlijke overleggen bestuurd.

7. Risico's, fraude en beheersmaatregelen

Ten opzichte van de uitvoeringstoets is de risicomatrix nagenoeg ongewijzigd. Er zijn wat tekstuele aanpassingen gedaan en er is een risico toegevoegd (nummer 23).

Nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Impact	Bruto risico	Mitigerende maatregel	Kans	Impact	Netto risico
Implementatie									
Tijdige implementatie									
1	VWS heeft wetgeving (wet en AMvB) niet op tijd klaar (1-1-2025 moet tekst van de wet en AMvB definitief zijn om ketenplanning te halen).	Gerichte tijdige communicatie is niet mogelijk; burger wordt niet tijdig bereikt.; alle klanten krijgen te laat informatie een brief over de ivb, leidt tot hoog aantal reacties contacten, en ontevredenheid, afbreukrisico imago. Totale keten(planning) loopt vertraging op, implementatie is niet gereed op 1-1-2026. Zie ook de overige risico's onder tijdige implementatie.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Tijdslijn maken en te plannen acties zodat duidelijk is wat wanneer nodig is en wat de gevolgen van later opleveren zijn. Sturen vanuit ketenbrede stuurgroep. Periodieke afstemming met VWS.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico
2	Uitgangspunten en aannames die voor de uitvoeringstoets noodzakelijk waren, veranderen aanzienlijk in de periode tussen de opdracht en de implementatie.	Planning, budget, oplossingsrichtingen zijn niet meer realistisch.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Tijdslijn maken, afstemmen en terug plannen actie zodat duidelijk is wat wanneer nodig is en wat de gevolgen van later opleveren zijn. Sturen vanuit ketenbrede stuurgroep. Periodieke afstemming met VWS. Ketenbreed nieuwe invoeringsdatum afspreken.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
3	Software leveranciers binnen het iWmo-domein zijn niet op tijd klaar om software beschikbaar te stellen die het mogelijk maakt om de juiste informatie tussen de zorgaanbieders en gemeenten met elkaar te delen	Keten(planning) loopt vertraging op, implementatie CAK is niet gereed op 1-1-2026. Daarnaast is gerichte communicatie naar de burger ook niet mogelijk.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Tijdslijn maken, afstemmen en terug plannen actie zodat duidelijk is wat wanneer nodig is en wat de gevolgen van later opleveren zijn. Sturen vanuit ketenbrede stuurgroep. Periodieke afstemming met VWS.	Mogelijk	Omvangrijk	Verhoogd risico
4	Onze leverancier Paragon is niet op tijd klaar om aangepaste uitingen te sturen.	Keten(planning) loopt vertraging op, implementatie CAK is niet gereed op 1-1-2026. Daarnaast is gerichte communicatie naar de burger ook niet mogelijk.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Tijdslijn maken, afstemmen en terug plannen actie zodat duidelijk is wat wanneer nodig is en wat de gevolgen van later opleveren zijn. Sturen vanuit ketenbrede stuurgroep. Periodieke afstemming met VWS.	Onwaarschijnlijk	Omvangrijk	Gemiddeld risico
5	Agile Release Train (ART) niet in staat om functionaliteiten tijdig te ontwikkelen, te (keten)testen en op te leveren	Implementatie CAK is niet gereed op 1-1-2026.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Extra capaciteit inkopen (uitbesteden). Alleen de essentiële zaken voor 1-1-2026 opleveren en overige zaken die minder essentieel zijn later. Sturen op capaciteitsplanning. .	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico
6	Duidelijke afspraken met ketenpartners zijn niet tijdig gemaakt over aanlevering van gegevens	Niet of te laat gegevens ontvangen en niet tijdig de juiste eigen bijdrage kunnen opleggen. Klantimpact.	Onwaarschijnlijk	Omvangrijk	Gemiddeld risico	De ketenpartnermanagers maken op tijd afspraken met de ketenpartners en informeren de ketenpartners tijdig.	Onwaarschijnlijk	Gemiddeld	Laag risico
7	De ICT-component van de UvT komt boven de 5 miljoen en er moet een BIT-toets plaatsvinden.	Mocht het tot een toetsing komen, dan mogen we geen beslissende stappen zetten, door bijvoorbeeld versneld te gaan ontwikkelen.	Onwaarschijnlijk	Gemiddeld	Laag risico	De complexiteit van de verandering beheersen zodat we zichtbaar kunnen aantonen dat we in kunnen spelen op tegenvallers of veranderende omstandigheden.	Onwaarschijnlijk	Klein	Zeer laag risico
8	Kostprijzbewaking moet als functionele terugkoppeling toegevoegd worden aan de iEb-standaard en/of door CAK geïmplementeerd voor de invoering van Wmo ivb (per 1-1-2026)	De volgorde van de op te leveren functionaliteiten moet aangepast worden. Waardoor handmatige processen bij de invoering van de ivb in stand blijven, die anders geautomatiseerd zouden verlopen.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Kostprijzbewaking als functionele terugkoppeling via iEb naar voren halen in de planning.	Zeer zeldzaam	Gemiddeld	Zeer laag risico
Administratieve aanpassingen door het CAK									
9	Nieuwe werkwijze is op startdatum niet of onvoldoende ingebed in de organisatie	Medewerkers zijn niet voorbereid, teams onvoldoende bezet. Kwaliteit van de dienstverlening door het CAK komt in gevaar, beloftes aan klanten en kpi's worden niet gehaald.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Het programma voor de invoering krijgt als deliverables de inpassing in de bedrijfsvoering, communicatie richting medewerkers, actualiseren van AO/IC, met management doorvoeren van personele consequenties. Aansluiten op bestaande processen.	Onwaarschijnlijk	Gemiddeld	Laag risico
Samenloop andere trajecten									
10	Andere CAK-trajecten, zoals bijvoorbeeld de rationalisatie, lopen vertraging op vanwege inzet capaciteit bij de implementatie van deze wijziging.	Nader te onderzoeken, zie ook de beschrijving bij "cumulatieve effecten" in de uitvoeringstoets.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Via portfolio op tijd keuzes maken. Wet gaat voor op optimalisatie.	Onwaarschijnlijk	Klein	Zeer laag risico
11	Andere CAK-trajecten, zoals bijvoorbeeld de rationalisatie, lopen vertraging op waardoor gevolgen zijn voor de implementatie van deze wijziging.	Nader te onderzoeken, zie ook de beschrijving bij "cumulatieve effecten" in de uitvoeringstoets.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	In de sturing van de randvoorwaardelijke projecten, wordt de relatie met Wmo ivb meegewogen in de besluitvorming. Daarnaast verkennen van mogelijkheden in bijvoorbeeld voortzetting van huidige onderdelen in het applicatielandschap.	Mogelijk	Klein	Laag risico
12	MEBV is niet tijdig geïmplementeerd.	Ons landschap ziet er dan anders uit dan gepland, mogelijk investering nodig in onze digitale voorzieningen.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico	Beperkt beïnvloedbaar.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico

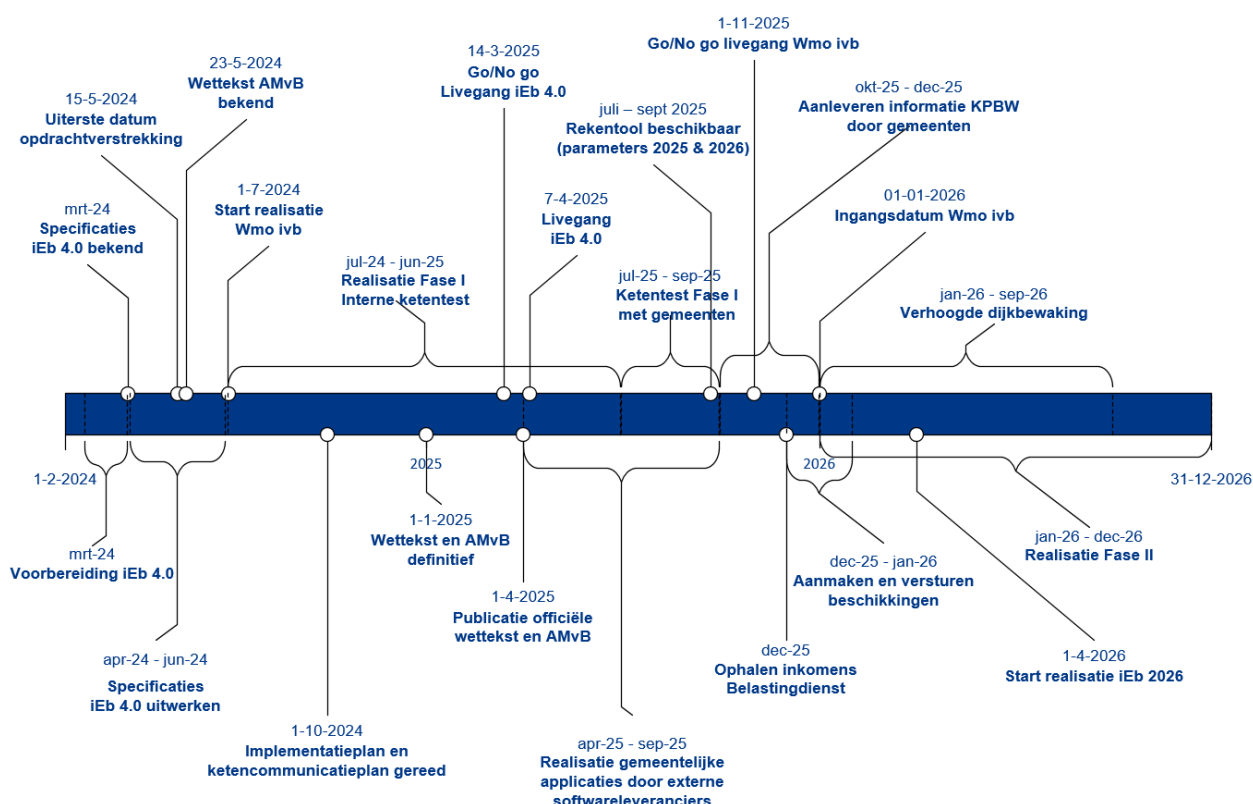
Nr.	Risico	Gevolg	Kans	Impact	Initieel risico	Mitigerende maatregel	Kans	Impact	
	Uitvoering								
	Burgers								
13	Burgers begrijpen de systematiek van de eigen bijdrage onvoldoende. Bijvoorbeeld dat de eigen bijdrage niet afhankelijk is van het aantal zorguren. Geldt voor hogere eigen bijdrage voor bestaande hulpmiddelen of woonaanpassingen.	Ontevreden klanten; leidt tot toename vragen, klachten en bezwaren. Consequenties voor de bereikbaarheid en afhandeling van de klachten en bezwaren. Reputatieschade (Ombudsman en/of toezichthouder).	Bijna zeker	Gemiddeld	Hoog risico	Gerichte communicatie richting doelgroep ruim voor 1-1-2026. Tijdig opstellen communicatieplan n.a.v. klantreizen. Voldoende capaciteit Klantservices.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico
14	Burgers kunnen onterecht uit aangepaste factuur afleiden dat zorg is gestopt, terwijl de zorg slechts tijdelijk niet geleverd is.	Leidt tot toename vragen via telefoon en e-mail; mogelijk stopzetten automatische incasso. En tot ontrevrenheid bij burgers.	Mogelijk	Klein	Laag risico	Bepalen a.d.h.v. klantpanel wat op een factuur moet komen om het begrijpelijk te houden. Bepalen intern wat er op uitingen moet komen.	Zeer zeldzaam	Klein	Verwaarloosbaar risico
15	Burgers betalen eigen bijdrage terwijl de zorg niet geleverd is, gemeente levert pas achteraf een start en einde (pauze)bericht aan; ontevreden klanten.	Leidt tot toename vragen via telefoon en e-mail; mogelijk stopzetten automatische incasso. En tot ontrevrenheid bij burgers. leidt tot toename vragen, klachten en bezwaren. Consequenties voor de bereikbaarheid en afhandeling van de klachten en bezwaren. Reputatieschade (Ombudsman en/of toezichthouder).	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Afspraken met de gemeenten om altijd op tijd te melden en niet te lang achteraf. Afdwongen via de AMvB.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
16	De burger betaalt de eigen bijdrage niet omdat langer dan een maand geen zorg is geleverd, gemeente heeft CAK geen bericht gestuurd.	Burger ontvangt aanmaningen en dossier wordt uiteindelijk overgedragen naar de incassopartners.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Afspraken met de gemeenten om altijd op tijd te melden en niet te lang achteraf.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
17	Het CAK moet burgers doorverwijzen naar de gemeente i.v.m. vragen over zorgproduct of geleverde zorg.	Burger wordt 'van kastje naar de muur' gestuurd; weet niet meer wat te doen en/of is ontevreden.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Afgestemde communicatie gemeenten en CAK; proces inrichten bij CAK waarbij gemeenten gebonden zijn aan een reactietermijn voor het antwoord, bij overschrijding van de termijn wordt de burger in het gelijk gesteld door het CAK. Goede doorverwijzing naar gemeenten. Ketenpartners spelen een belangrijke rol richting de keten.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
18	Gemeenten beschikken niet over startdata en einddata zorg, maar alleen over hun eigen indicatie(beschikking) data.	Burger wordt met verkeerde data aan- of afgemeld en ontvangt uitingen met onjuiste gegevens, kan leiden tot onnodige correctie en naheffingen.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico	Gemeenten de gevolgen laten zien van de correcties (tijd, geld en imago).	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
19	Complexe regelgeving en lastige uitlegbaarheid vanuit de medewerker.	Burger niet juist geïnformeerd. Verwarring en boosheid bij klanten. Grote werkpiek bij CAK. Mogelijk lange wachttijden voor klanten.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Tijdig starten met interne opleidingen, en de geest van de wet duiden. Daarnaast de rekentool uitleggen zowel aan burgers als ook richting gemeenten.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
20	De kwaliteit van het aanlevergedrag van gemeenten blijft op hetzelfde huidige niveau.	Burgers worden geconfronteerd met uitingen met correcties; onbegrijpelijkheid en daarmee onbegrip klant neemt toe.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Gemeenten inzage geven in de kwaliteit van aanlevering, en aangeven wat de gevolgen (kosten) zijn. Daarnaast moeten de gemeenten als startdatum eigen bijdrage de werkelijke startdatum zorg gaan aanleveren. Verder wordt de maximering van de initiële startdatum op 3 maanden gezet. Tot slot, wordt het proces herindiceren verbeterd.	Mogelijk	Omvangrijk	Verhoogd risico
21	Door pauze mogelijkheid meer creditnota's, maar het ontbreekt aan rekeningnummers.	Veel uitbetalingen kunnen niet worden gedaan. Burger ontvangt restitutie niet en zijn ontevreden, leidt tot reacties. Veel handmatig werk.	Bijna zeker	Gemiddeld	Hoog risico	Automatische incasso verhogen (Werkt niet bij flucturerende bedragen). Drempel automatische incasso lager maken. Een verbeterproces. In het kader van de MEBV wordt dit al opgepakt.	Waarschijnlijk	Klein	Gemiddeld risico
22	De burger heeft een informatieplicht, maar de burger levert de informatie die van belang is voor de EB niet of niet op tijd.	Onjuiste vaststelling eigen bijdrage, correcties/stapelfacturen.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico	Duidelijke communicatie in beschikkingen. Vrijwel alle informatie halen we uit andere overheidsbronnen: Belastingdienst, BRP, gemeente, UWV. Dat laatste is nieuw, deden we niet bij abonnementstarief. Betreft wijziging van inkomen voor mensen die voor het eerst inkomen hebben. Moeten we inregelen.	Onwaarschijnlijk	Gemiddeld	Laag risico

Nr.	Risico	Gevolg	Kans	Impact	Initieel risico	Mitigerende maatregel	Kans	Impact	
Keten									
23	Na livegang treden (ICT) incidenten op in de gehele keten die impact hebben op de uitvoering van onze wettelijke taken.	CAK kan de eigen bijdrage niet opleggen en klant impact.	Mogelijk	Omvangrijk	Verhoogd risico	Overlegstructuur/escalatieladder via ketenpartnermanagement.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
24	VNG kan niet namens alle gemeenten spreken. Risico is dat niet alle gemeenten zich houden aan afspraken die met VNG zijn gemaakt.	We kunnen geen bindende afspraken maken met alle gemeenten.	Bijna zeker	Gemiddeld	Hoog risico	Actieve communicatie naar gemeenten en VNG over gemaakte afspraken, inclusief contact opnemen bij afwijking van afspraken.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico
25	In het kader van de terugkoppeling kostprijsbewaking aan gemeenten, kent de huidige methode via porta veel handwerk, met risico op vertraging en fouten.	Het opleggen van de eigen bijdrage blijft onterecht doorlopen waardoor er herstelacties nodig zijn.	Waarschijnlijk	Gemiddeld	Verhoogd risico	Berichtenverkeer kostprijsbewaking opnemen in nieuwe release iEb (release na invoering ivb). Rapportage op ontvangst reactie gemeenten.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
Capaciteit									
26	De capaciteit qua mensen (zowel qua aantallen als qua relevante kennis) is onvoldoende.	De druk op de uitvoering neemt toe.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Strategische personeelsplanning actueel houden. Tijdslijnen bijhouden. Tijdig communityplan opstellen.	Mogelijk	Gemiddeld	Gemiddeld risico
27	Onvoldoende mensen in de arbeidsmarkt.	Bereikbaarheid komt onder druk te staan.	Waarschijnlijk	Omvangrijk	Hoog risico	Extra capaciteit inkopen (uitbesteden) , extra budget reserveren.	Mogelijk	Omvangrijk	Verhoogd risico

8. Planning

Ten opzichte van de uitvoeringstoets is de planning nauwelijks veranderd. De wettekst en de AMvB moeten definitief zijn per 1 januari 2025 en gepubliceerd zijn op 1 april 2025 (uitgaande van inwerkingtreding per 1 januari 2026). Bij eventuele wijzigingen na deze datum en/of latere vaststelling AMvB dan wel latere publicatie moet de impact opnieuw vastgesteld worden.

8.1. Globale planning programma

De planning die het CAK met de keten afstemt wordt en blijft afgestemd met de CAK-interne planning. Interne belemmeringen in realisatie van de CAK interne planning worden besproken in de ketenwerkgroep en indien noodzakelijk geagendeerd in de externe stuurgroep.

8.2. Fasen van implementatie

Het programma zorgt voor een gecontroleerde ontwikkeling van de te leveren functionaliteiten. De functionaliteiten in scope worden gefaseerd gerealiseerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen functionaliteiten die voor 1-1-2026 worden gerealiseerd en functionaliteiten die na de invoering van de Wmo ivb worden geïmplementeerd. Hieronder volgt een toelichting op de fasen van implementatie.

Release iEb 4.0

Op 7 april 2025 zal release iEb 4.0 in gebruik worden genomen. De release bevat een nieuw berichtenpaar waarmee het CAK functionele terugkoppeling aan gemeenten kan geven, wat administratieve lasten vermindert. De implementatie gaat via een big bang-scenario waarbij alle ketenpartijen tegelijk overgaan op de release iEb 4.0.

8.2.1. Fase I: implementatie functionaliteiten met hoogste prioriteit

In de eerste fase richten we ons op het oppakken van de eerste acht epics, waarbij we de functionaliteiten ontwikkelen en implementeren waarvan het essentieel is dat het op 1 januari 2026 gerealiseerd is. Deze fase legt de fundering waarop verdere uitbreidingen in de tweede fase van implementatie gebouwd worden.

1. EB klant bepalen
2. Financiële processen
3. Communicatie en informatievoorziening
4. Kostprijsbewaking
5. Ketentesten
6. Functioneel inhoudelijke terugkoppeling (FIT) – iEb 4.0
7. Aanpassingen APT tool (Aanpassen termijnen tool)
8. Digitaliseren ZGI-meldingen proces

Daarnaast loopt de realisatie en implementatie van de drie no regret epics.

8.2.2. Fase II: implementatie overige functionaliteiten

In de tweede fase² implementeren we de overige functionaliteiten. Hiermee zorgen we voor een gestructureerde en efficiënte aanpak die resulteert in een hoge kwaliteit en volledigheid van het programma.

9. E-mandate
10. Registratie (wettelijke) vertegenwoordiger
11. E-herkenning en DigiD gemachtigden
12. Kostprijsbewaking via FIT
13. Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer van gemeenten naar CAK
14. Verlagen bewaartermijnen
15. Brief AOW-leeftijd (bijna) bereikt³

² In onze intern programmaplan is deze fase onderverdeeld in fase II en fase III

³ Dit onderdeel is toegevoegd en volgt uit randvoorwaarde 10 waarbij het CAK de burgers die bij haar bekend zijn en op korte termijn de AOW leeftijd gaan bereiken, proactief gaat informeren over de gevolgen voor de eigen bijdrage bij het bereiken van de AOW leeftijd.

9. Financiële gevolgen

Dit hoofdstuk is een invulling van hoofdstuk 11 uit deel 1 van de aangeleverde uitvoeringstoets en vervangt de memo toelichting begroting UvT die hiermee vervalt.

De financiële gevolgen zijn uitgesplitst in een begroting voor implementatiekosten en een begroting voor de structurele beheerskosten. De begrotingen zijn opgesteld op basis van het prijspeil 2024 en zijn gebaseerd op de randvoorwaarden en uitgangspunten zoals verwoord in hoofdstuk 4 van de eerder aangeleverde uitvoeringstoets en de aanvulling daarop in hoofdstuk 4 van dit document.

9.1. Implementatiekosten

Voor het innen van de ivb gaan we aanpassingen doorvoeren in ons gehele Wmo ICT-landschap. De functionaliteiten maken het mogelijk om de nieuwe regeling uit te voeren. Om er zeker van te zijn dat de functionaliteiten die we gaan realiseren precies werken zoals ze zouden moeten, worden testen georganiseerd samen met de keten.

De verwachte implementatiekosten voor de invoering van de ivb (zowel business als IT) bedragen afgerond € 16,8 miljoen euro, zie figuur 1 voor de opbouw van de kosten. De bedragen zijn afgerond op tienduizendtallen om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen en exclusief de kosten voor de no regret maatregelen. Wanneer we de no regrets optellen bij de € 16,8 miljoen euro komen we uit op een bedrag van afgerond €19,7 miljoen.

In afwachting van het wetsvoorstel ivb en het verzoek om een uitvoeringstoets, is het CAK in afstemming met VWS al in 2023 gestart met de voorbereidingen. Dit betreft werkzaamheden die in elk denkbaar scenario een verbetering betekenen voor de dienstverlening aan de burger en die bovendien noodzakelijk zijn bij invoering van de ivb. Deze zijn daarom 'no regrets' genoemd. De kosten voor de no regrets functionaliteiten zijn in 2 memo's⁴ aan VWS becijferd en bedragen in totaal afgerond € 2,9 miljoen, zie paragraaf 10.2 voor de opbouw van de begroting.

⁴ Voorbereiding CAK inkomensafhankelijke Wmo kosten Q1 en Q2 2024 - versie 10 januari 2024 1.0 & Inkomensafhankelijke Eigen Bijdrage Wmo Voorstel programmafinanciën 2023 – 20 juni 2023

Project algemeen IT			2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Projectorganisatie	€ 1.900.000	14.800	€ 345.455	€ 690.909	€ 690.909	€ 172.727
Externe toetsing	€ 80.000	-	€ -	€ 80.000	€ -	€ -
Totaal Project algemeen IT	€ 1.980.000	14.800	€ 345.455	€ 770.909	€ 690.909	€ 172.727

Project kosten niet zijnde formatie			2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Aanschaf hardware <naam hardware + leverancier>	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
Licenties	€ -	-	€ -	€ -	€ -	€ -
UX bureau	€ 50.000	-	€ -	€ 50.000	€ -	€ -
Pentest	€ 10.000	-	€ -	€ 10.000	€ -	€ -
Totaal Project kosten niet zijnde formatie	€ 60.000	-	€ -	€ 60.000	€ -	€ -

Projectrealisatie ART-Trein			2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
EB klant bepalen	€ 907.000	9.070	€ 604.667	€ 302.333		
Financiële processen	€ 225.000	2.250	€ 112.500	€ 112.500		
Communicatie en Informatievoorziening	€ 100.000	1.000	€ -	€ 100.000		
Kostprijsbewaking	€ 345.000	3.450	€ 172.500	€ 172.500		
Ketentesten	€ 750.000	7.500		€ 750.000		
E-mandate	€ 750.000	7.500		€ 750.000		
Registratie Wettelijke vertegenwoordigers	€ 250.000	2.500		€ 250.000		
E-herkenning	€ 455.000	4.550		€ 113.750	€ 341.250	
Functionele terugkoppeling (iEb 4.0)	€ 995.000	9.950	€ 746.250	€ 248.750		
KPB via Functionele terugkoppeling	€ 160.000	1.600		€ 120.000	€ 40.000	
Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer	€ 550.000	5.500			€ 550.000	
Aanpassing APT	€ 170.000	1.700		€ 170.000		
Verlagen bewaartermijnen	€ 845.000	8.450			€ 845.000	
Digitaliseren ZGI-proces	€ 290.000	2.900		€ 290.000		
AOW brief	€ 193.000	1.930		€ 193.000		
Totaal Projectrealisatie ART-Trein	€ 6.985.000	€ 69.850	€ 1.635.917	€ 3.572.833	€ 1.776.250	€ -

Project algemeen Business			2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Implementatieplan				€ 60.000		
Opstellen/aanpassen A/O	€ 60.000	600		€ 120.000		
Kennis en training	€ 120.000	2.300		€ 480.000		
Communicatiemiddelen OOP	€ 480.000			€ 1.450.000		
Communicatie uren	€ 1.450.000	32.100				
Totaal Project algemeen Business	€ 2.110.000	35.000	€ -	€ 2.110.000	€ -	€ -

Projectrealisatie (Business)			2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Projectorganisatie	€ 600.000	4.600	€ 110.000	€ 220.000	€ 220.000	€ 50.000
Inzet kennismedewerkers	€ 2.440.000	29.100	€ 440.000	€ 890.000	€ 890.000	€ 220.000
Verhoogde dijkbewaking	€ 1.100.000	12.400			€ 1.100.000	
Aanloopkosten	€ 880.000	22.200		€ 880.000		
GAT	€ 100.000	1.000		€ 100.000		
Materiedeskundigen	€ 500.000	4.800	€ 90.909	€ 181.818	€ 181.818	€ 45.455
Totaal Projectrealisatie (Business)	€ 5.620.000	74.100	€ 640.909	€ 2.271.818	€ 2.391.818	€ 315.455

Totaal			2024	2025	2026	2027
	Bedrag	Uren				
Totaal	€ 16.755.000	193.750	€ 2.622.280	€ 8.785.561	€ 4.858.977	€ 488.182

Figuur 1: de implementatiebegroting voor het realiseren van de functionaliteiten⁵ (exclusief de no regrets). Bij toevoeging no regrets komen we uit op een bedrag van €19,7 miljoen euro, zie paragraaf 10.2. De bedragen zijn afgerond op tienduizend euro.

De totale implementatiekosten voor de invoering van de ivb (afgerond 16,8 miljoen) zijn hoger afgezet tegen de totale kosten die geraamd waren voor invoering van de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp (afgerond 11,7 miljoen euro). Dit komt voornamelijk doordat er meerdere functionaliteiten nodig zijn ten opzichte van deze vorige uitvoeringstoets (= PEB HH, zie bijlage II). Daardoor is ook de doorlooptijd voor het realiseren van de functionaliteiten langer waardoor de projectorganisatie langer in stand blijft, wat tot meerkosten leidt.

⁵ De AOW-brief is toegevoegd ten opzichte van de eerder aangeleverde memo onderbouwing begroting uitvoeringstoets ivb versie 1.0 d.d.12 maart 2024.

De scope van de werkzaamheden die vallen onder basisfunctionaliteiten Wmo ivb is groter geworden. Zo is kostprijsbewaking een functionaliteit die bij de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp niet aan de orde was. De per klant variabele eigen bijdragen bij de ivb vereisen deze nu wel. Dit leidt tot een toevoeging van de volgende functionaliteiten;

- Kostprijsbewaking via Functionele Terugkoppeling: dit is de door de gehele keten heen gewenste oplossing voor het uitvoeren van kostprijsbewaking, maar vereist nog een toevoeging op de reeds geplande iEb 4.0 standaard voor livegang om het specifieke kostprijsbericht via deze weg te kunnen versturen en ontvangen. Dit zou dan in een nieuwe release ingericht moeten worden (iEb 2026). In het geval iEb2026 een major release wordt in plaats van een minor, waar we nu in ons budget vanuit gaan, dan geldt een ander bedrag voor implementatie. De verwachting is dat de kosten dan vergelijkbaar zijn met de kosten die nodig zijn voor de implementatie van iEb4.0 (dus $995 - 160 = 795K$). Na publicatie definitieve versie iEb2026 stelt CAK vast of dit bedrag accuraat is.
- Functionele Terugkoppeling (iEb 4.0): legt de basis om FIT berichten te kunnen versturen en is onderdeel van de iEb 4.0. Deze functionaliteit moet eerst gerealiseerd worden voordat ook het kostprijs FIT bericht hieraan toegevoegd kan worden.
- Kostprijsbewaking: tot het moment dat de keten klaar is om de kostprijsbewaking via het FIT bericht te laten lopen, is er vanaf livegang van de ivb een tijdelijke oplossing nodig om te kunnen voorzien in de kostprijsbewaking.

Twee onderwerpen hadden achteraf gezien ook al opgenomen moeten zijn in de UvT passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp maar hebben we destijds onvoldoende in beeld gehad:

- Overige uitingen aanpassen: voor alle uitingen (naast de facturen en beschikkingen) die door het CAK verstuurd worden zal bepaald moeten worden of deze (tekstueel, of door implementeren van parameters) moeten worden aangepast t.b.v. de nieuwe regeling.
- APT tool: in uitzonderlijke gevallen (na bijvoorbeeld KBB procedures) moet de mogelijkheid bestaan om de ivb van de klant aan te passen buiten ons reguliere proces, en zonder de klant volledig vrij te stellen. Dit wordt nu van belang voor alle burgers die van de Wmo gebruik maken, in plaats van enkel voor degenen die huishoudelijke hulp afnemen.

Daarnaast zijn er enkele processen en onderwerpen op het gebied van de dienstverlening die van veel groter belang zijn geworden, omdat het aantal burgers dat een hogere eigen bijdrage gaat betalen aanzienlijk groter is dan voorzien bij de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp. Bij de ivb is de inkomensgrens vanaf waar de eigen bijdrage lineair stijgt immers veel lager (120% van het sociaal minimum) dan bij de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp. Bovendien gaat het niet slechts om burgers die gebruik maken van huishoudelijke hulp, maar om alle maatwerkvoorzieningen, met uitzondering van beschermd wonen en opvang. De volgende processen krijgen een grotere impact:

- Digitaliseren zorggegevens incorrect (ZGI) proces: Betreft meldingen van burgers met ondersteuning uit de Wmo over incorrecte start- of stopdatum. Dit is op dit moment een grotendeels handmatig en daarmee tijdrovend en foutgevoelig proces. We verwachten een flinke toename (groter dan bij de passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp) in het aantal ZGI meldingen wanneer overgegaan wordt naar de ivb. Daarmee is dit proces niet langer handmatig in stand te houden en zullen we dit moeten digitaliseren en waar mogelijk automatiseren.
- Registratie wettelijk vertegenwoordigers: we zijn op dit moment afhankelijk van het door de wettelijk vertegenwoordiger melden bij het CAK dat een klant vertegenwoordigd wordt. In de praktijk blijkt dit vaak niet aan ons te worden doorgegeven. Het niet bij ons bekend staan van een wettelijk vertegenwoordiger, en het dus niet weten dat een burger niet zelfstandig mag handelen, kan indien post niet doorgestuurd wordt naar of ingezien wordt door de wettelijk vertegenwoordiger zorgen voor onnodige schuldenpositie. Deze ongewenste financiële

klantimpact zal vele malen groter worden bij de ivb. De noodzaak om deze administratie beter op orde te krijgen neemt daarmee toe.

- Gemachtigden DigiD (voor natuurlijke personen) en E-herkenning (voor ondernemingen): wettelijk vertegenwoordigers kunnen op dit moment enkel analoog zaken doen met het CAK voor hun klanten, aangezien zij geen toegang hebben tot de Mijn CAK omgeving waar de klant zelf wel digitaal zaken kan regelen. Dit analoge proces zorgt voor veel vertraging in de dienstverlening. Hier wordt de burger nu al door geraakt, maar wanneer overgegaan wordt op de ivb zal de financiële impact van de lange doorlooptijd om wijzigingen door te geven voor klanten groter worden. Hiermee wordt de noodzaak om wettelijk vertegenwoordigers toegang tot de Mijn CAK omgeving te verlenen ook groter.
- E-mandate machtigingen: met een voor veel burgers hogere eigen bijdrage bij de ivb, verwachten we dat ook het betaalgedrag negatief zal veranderen. Een manier om het innen van de eigen bijdrage te bevorderen is via automatische incasso's (AI). Het afgeven van machtigingen voor AI (ook vaak gedaan door (wettelijk) vertegenwoordigers), verloopt nu via een analoog SEPA-formulier en is daarmee niet laagdrempelig en erg onvriendelijk. Door een digitale mogelijkheid te creëren voor het afgeven van de machtiging, verwachten we de AI-graad en daarmee het innen van de eigen bijdrages te kunnen verhogen. Bovendien is deze route veel klantvriendelijker en sneller.
- Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer: de juistheid van het aanleveren van start-, stop en correctieberichten laat nog te wensen over. Dit heeft op dit moment al impact op de burger; vaak worden er correcties met terugwerkende kracht doorgevoerd en daarmee eigen bijdrages met terugwerkende kracht opgelegd. Met invoer van de ivb, waarbij er sprake is van hogere eigen bijdrages, wordt de financiële impact hiervan voor de burger groter. Daarmee wordt ook de noodzaak groter om berichten die potentieel een grote impact hebben voor de burger vroegtijdig te signaleren zodat afstemming met de gemeenten plaats kan vinden over de juistheid en ongewenste en mogelijk onnodige impact voor de burger voorkomen kan worden.
- Hanteren bewaartermijnen: de huidige bewaartermijn zal worden verlaagd van 15 naar 7 jaar, en wordt daarmee vanaf 2027 relevant binnen de Wmo AT en tevens ivb. Het voor die tijd goed implementeren van het kunnen hanteren en naleven van deze bewaartermijnen binnen onze interne Wmo keten is daarmee noodzakelijk. De kosten voor deze functionaliteit vallen hoger uit, omdat er vanuit het rationalisatieprogramma niet tijdig een oplossing gereed is, waardoor het correct toepassen van de bewaartermijn binnen dit programma ingeregeld moet worden.

In bijlage II staat een vergelijking van de functionaliteiten opgevoerd in deze uitvoeringstoets ten opzichte van de uitvoeringstoets passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp.

Scope uitbreiding

Ten opzichte van de eerder vervallen memo over de begroting zijn er twee onderwerpen bijgekomen, namelijk: AOW-brief en de zogenoemde juni brief. De AOW-brief is reeds opgenomen in de implementatiebegroting, zie figuur 1. Met de ketenpartijen is afgesteld dat het informeren van AOW-gerechtigden beter door het CAK kan worden gedaan in plaats van door de gemeenten, en om deze reden is dit opgenomen binnen de CAK-scope.

De juni brief zorgt ervoor dat de burgers, die waarschijnlijk een eigen bijdrage zullen betalen hoger dan het minimum, extra worden geïnformeerd. Zij kunnen dan in een vroeg stadium een keuze maken of ze na de invoering van de ivb nog steeds gebruik willen maken van de maatwerkvoorzieningen. De kosten voor het organiseren van de juni brief zijn als volgt:

Project algemeen Business	Bedrag	Uren	2024	2025	2026	2027
Communicatiemiddelen OOP	€ 106.000			€ 106.000		
Communicatie uren	€ 61.000	1.115		€ 61.000		
Totaal Project algemeen Business	€ 167.000	1.115	€ -	€ 167.000	€ -	€ -

Er bestaat een kans dat een BIT-toets moet plaatsvinden. De kosten voor het uitvoeren van een eventuele BIT-toets zijn geen onderdeel van de implementatiekosten.

In onderstaande sub paragraaf 10.1.1 worden de verschillende kostenposten toegelicht. Daarbij is aangegeven wanneer is gerekend met externe tarieven bij de implementatie. Bij nadere uitwerking zullen wij waar mogelijk interne fte's inzetten, zodat naar verwachting het aantal externe fte's lager zal zijn. De mate waarin dit mogelijk is valt op dit moment niet in te schatten.

9.1.1. Toelichting begroting implementatiekosten

PROJECTORGANISATIE IT

De IT-projectorganisatie bestaat onder meer uit een programmamanager, projectmanagement-ondersteuning, een architect en een ketentestcoördinator.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Externe programma-manager	1 fte (36 uur) externe programmamanager, 2,75 jaar, €160 per uur. Aantal uur 4.600	736.000
Projectmanagementondersteuning	0,5 fte (16 uur), 2,75 jaar. €120 per uur. Aantal uur 2.300	276.000
Architect	1 fte (36 uur) externe architect, 2 jaar, €148 per uur. Aantal uur 3.300	488.400
Ketentestcoördinator	1 fte gedurende 1,25 jaar vanaf half augustus 2024 en 0,5 fte gedurende 1,25 jaar. €139 per uur. Aantal uur 2.900.	403.100
Totaal projectorganisatie IT		1.903.500*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 1.900.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

EXTERNE TOETSING

Op meerdere momenten laten wij extern toetsen of we op de juiste weg zitten, zodat we waar nodig tijdig bij kunnen sturen. Onderwerpen van toets zijn: ketentesten, berichtenverkeer, tijdige aanlevering gemeenten, interne beheersing en eventuele restpunten na de livegang.

ICT INFRASTRUCTUUR

Voor deze uitvoeringstoets voorzien wij geen wijzigingen in onze ICT-infrastructuur.

KOSTEN LEVERANCIERS

Kosten voor inhuren user experience (UX) bureau door team portalen voor digitaliseren van ZGI-proces⁶.

PENETRATIE TEST

Uitvoeren van een penetratietest op onze portalen. Bij elke aanpassing aan functionaliteit van onze portalen en publieke website moeten wij volgens onze beveiligingskaders toetsen of er geen onacceptabele kwetsbaarheden kunnen ontstaan.

PROJECT REALISATIE ART-TREIN

Betreft de kosten voor alle noodzakelijke aanpassingen in onze systemen: logistiek, beschikking, financieel, klantportaal en rekenmodule inclusief het uitvoeren van ketentesten, het opstellen van beheerdocumentatie en het trainen en opleiden van de beheerorganisatie.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
EB klant bepalen	Externe inhuur 9.070 uur, €100 per uur	907.000
Financiële processen	Externe inhuur 2.250 uur, €100 per uur	225.000
Communicatie en Informatievoorziening	Externe inhuur 1.000 uur, €100 per uur.	100.000
Kostprijsbewaking	Externe inhuur 3.450 uur, €100 per uur	345.000
Ketentesten	Externe inhuur 7.500 uur, €100 per uur	750.000
E-mandate	Externe inhuur 7.500 uur, €100 per uur	750.000
Registratie (wettelijke) vertegenwoordigers	Externe inhuur 2.500 uur, €100 per uur	250.000
E-herkenning	Externe inhuur 4.550 uur, €100 per uur	455.000
Functionele terugkoppeling	Externe inhuur 9.950 uur, €100 per uur	995.000
Kostprijsbewaking via functionele terugkoppeling	Externe inhuur 1.600 uur, €100 per uur	160.000
Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer	Externe inhuur 5.500 uur, €100 per uur	550.000
Aanpassing APT	Externe inhuur 1.700, €100 per uur	170.000
Verlagen bewaartermijnen	Externe inhuur 8.450, €100 per uur	845.000
Digitaliseren ZGI-proces	Externe inhuur 2.900, €100 per uur	290.000
AOW-brief	Externe inhuur 1.930, €100 per uur	193.000
ART Release Train	Externe inhuur 69.850 uur, €100 per uur.	6.985.000

*Het uurtarief van €100,- per uur is gebaseerd op een mix van interne en externe inzet. De verhouding die we hierbij hanteren is 80% externe inzet en 20% interne inzet. Mocht de verhouding veranderen naar meer extern dan wordt het uurtarief hoger.

⁶ Een ZGI melding is een melding die een burger doet om aan te geven dat zijn/haar start of stopdatum van de zorg niet klopt.

De ICT-werkzaamheden voor het opleveren van de basisfunctionaliteiten delen we op in 5 domeinen.

- **EB klant bepalen**

Onder dit domein worden verschillende functionaliteiten opgeleverd die het proces van vaststellen eigen bijdrage (EB) tot beschikken inregelen. Hierbij worden verschillende geautomatiseerde beslisbomen gebouwd die rekening houden met o.a. anticumulatie en scenario's waarbij inkomensgegevens ontbreken. Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt om de inkomensgegevens van alle Wmo-klanten op te vragen bij de Belastingdienst. Ook omvat dit het aanpassen van de beschikkingen en het tonen van de berekening daarop. Het jaarlijks beschikken van de populatie zal een langere doorlooptijd kennen met de huidige performance. Om dat binnen de vastgestelde tijdlijnen te kunnen voltooien zal de performance verhoogd moeten worden.

- **Financiële processen**

Voor de ivb gaan we nieuwe componenten in het grootboek aanmaken. Er geldt weliswaar geen overgangsregeling bij de invoering van de ivb maar wel een administratieve overgang voor de afloop van de openstaande posities van het Wmo abonnementstarief. Op deze manier kunnen we in de beginjaren de stromen ivb en abonnementstarief gescheiden verantwoorden. Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt de financiële stromen te monitoren en daarover te rapporten in onze kwartaalrapportages naar VWS. Tevens zullen beide regelingen op één factuur worden verwerkt in geval van correcties met terugwerkende kracht voor 2026.

- **Communicatie en informatievoorziening**

Dit domein omvat de herziening van alle Wmo-uitingen zodat deze passend zijn voor de ivb, met uitzondering van de factuur en beschikking, die in de andere onderwerpen hierboven zijn opgenomen. Daarnaast wordt de rekentool aangepast. Daarbij hoort een pentest van de rekentool vanwege de functionele aanpassingen op de publieke website. Verder wordt het medewerkersportaal (MPR) aangepast met nieuwe informatie omtrent de ivb. Tevens zullen enkele instructiefilmpjes worden gemaakt, waarmee het duidelijk wordt voor de burger hoe de rekentool werkt en welke componenten nodig zijn om een juiste ivb te kunnen berekenen.

- **Kostprijsbewaking**

Op dit moment maakt een minderheid van de gemeenten gebruik van kostprijsbewaking door het CAK. Dat is mogelijk omdat het abonnementstarief voor ieder gelijk is, waardoor gemeenten relatief eenvoudig zelf kunnen bewaken dat de kostprijs niet wordt overschreden. Met de ivb zal dit niet meer mogelijk zijn, omdat de gemeenten niet weten welke eigen bijdrage is opgelegd. Daarom zullen alle 342 gemeenten informatie over het bereiken van de kostprijs nodig hebben. De huidige methode is het aanbieden van een bestand via een beveiligd online platform waar gemeenten deze gegevens kunnen ophalen.

- **Ketentesten**

De functionaliteiten die we gaan realiseren gaan we testen via systeemtesten. Hierbij wordt er een grondige interne en externe ketentest voor de nieuwe regeling georganiseerd.

Naast de bovengenoemde basisfunctionaliteiten, onderscheiden we de volgende functionaliteiten die gegeven de in paragraaf 10.1 beschreven context nodig zijn voor een goede uitvoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage.

- **Bevorderen automatische incasso middels introductie E-mandate**

De automatische incasso kent voordelen voor zowel burgers als voor het CAK en gemeenten. De burger wordt hiermee ontzorgd en ervaart hierdoor minder administratieve lasten, terwijl hij tegelijk controle houdt over betalingen, omdat een betaling kan worden gestorneerd of de machtiging kan worden ingetrokken. Omdat automatische incasso leidt tot beter betaalgedrag, leidt dit tot minder betalingsachterstanden voor burgers, minder werk voor het CAK en een stabielere afdracht aan gemeenten.

- **Registratie (wettelijke) vertegenwoordiger**

Het streven is een geautomatiseerde bestandsvergelijking met de rechtspraak (www.rechtspraak.nl), een register⁷, waar alle rechterlijke uitspraken over wettelijke vertegenwoordiging vanaf 2014 in staan, met als doel een eenduidige registratie van wettelijke vertegenwoordigers: altijd de juiste wettelijke vertegenwoordiger bij de juiste klant. Momenteel is handmatige controle noodzakelijk op juistheid van onze registratie en of de juiste documenten zijn ontvangen. Een juiste registratie maakt het voor wettelijk vertegenwoordigers eenvoudiger om zaken voor de burger en/of diverse burgers te regelen. Op dit moment zien we soms dat de vertegenwoordiger de DigiD van de burger gebruikt, wat uiteraard niet de bedoeling is. Voor een goede implementatie zijn we afhankelijk van medewerking van rechtspraak.nl om uitwisseling op BSN mogelijk te maken.

- **E-herkenning en DigiD gemachtigden**

Burgers die een wettelijk vertegenwoordiger hebben, zijn niet zelf bevoegd om wijzigingen door te geven. Wijzigingsverzoeken dienen uitsluitend te worden doorgegeven door de wettelijke vertegenwoordiger (bewindvoerder of curator). Om wijzigingen digitaal te kunnen insturen is een E-herkenning(bedrijven) of DigiD gemachtigden (natuurlijke personen) mogelijkheid nodig t.b.v. inloggen op MijnCAK. Deze inlog is persoonsgebonden en daarmee niet overdraagbaar aan bijvoorbeeld een bewindvoerder. Omdat het CAK e-herkenning en DigiD gemachtigden (nog) niet aanbiedt, leidt dit er toe dat MijnCAK op dit moment niet gebruikt kan worden voor burgers met een (wettelijke) vertegenwoordiger/bewindvoerder. Burgers met een wettelijke vertegenwoordiger zijn kwetsbaar. Door e-herkenning en DigiD gemachtigden aan te bieden kan de (wettelijke) vertegenwoordiger/bewindvoerder digitaal zaken doen voor hun klant.

- **Functioneel inhoudelijke terugkoppeling (FIT) – iEb 4.0**

Deze functionaliteit houdt in dat het CAK niet alleen een technische validatie van het start-/stopbericht aan de keten teruggeeft (huidige situatie), maar naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen in het proces een inhoudelijke terugkoppeling kan geven aan gemeenten. Functioneel inhoudelijke terugkoppeling gebeurt nu voor een aantal onderwerpen via rapportages, niet via de iEb-standaard. Het plaatsen van deze rapportage door het CAK, maar ook het verwerken door gemeenten hiervan is een handmatige actie, die tijdrovend en foutgevoelig is. Het implementeren van het FIT berichtenkoppel zorgt voor een gestandaardiseerd en efficiënter proces in de keten en een uitbreiding van de informatie die gedeeld wordt. Voor de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage kan de functioneel inhoudelijke terugkoppeling in potentie ook worden ingezet voor het berichtenverkeer over de kostprijsbewaking, maar dat specifieke onderdeel is niet voorzien bij de inmiddels geplande release iEb 4.0.

- **Kostprijsbewaking via de FIT**

De functioneel inhoudelijk terugkoppeling, zoals hierboven beschreven, professionaliseert de uitwisseling van gegevens tussen de gemeenten en het CAK. Met het realiseren van de functioneel

⁷ Centraal curatele- en bewindregister (CCBR),

inhoudelijke terugkoppeling wordt er een basis gelegd voor verdere toepassing van de kostprijsbewaking. Dus kort samengevat wordt met de FIT eerst de structuur van het bericht opgeleverd. Vervolgens gaan we met deze functionaliteit 'kostprijsbewaking via de FIT' ook de kostprijsbewaking via de FIT implementeren. Het is nog niet zeker in welke release van de berichtstandaard de kostprijsbewaking via FIT wordt ingeregeld. Als het onderdeel wordt van de release iEb 2026 dan zal er een herijking moeten komen van de inschatting.

- **Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer van gemeenten naar CAK**

Op dit moment kunnen start- en stop berichten die technisch valide zijn bij de inhoudelijke verwerking een behoorlijke klantimpact tot gevolg hebben. Het blijkt dat gemeenten soms per abuis berichten hebben verstuurd. Ook sturen gemeenten soms berichten waarbij men zich niet bewust is van de potentiële impact op de klant. De interne CAK signaleringsfunctionaliteit is een extra controlemiddel om berichten met grote klantimpact vroegtijdig te signaleren, zodat eerst met de gemeente contact opgenomen kan worden of bericht daadwerkelijk correct is. Hierbij wordt het berichtenverkeer ongemoeid gelaten. Deze functionaliteit gaat het CAK helpen om klanten niet onnodig 'lastig' te vallen met bijvoorbeeld stapelfacturen. Daarnaast gaat het de keten helpen om verbetering te brengen in de aanlevering van de berichten. Vanwege de hogere eigen bijdragen bij de ivb, en daarmee klantimpact, groeit het belang van een dergelijke functionaliteit.

- **Aanpassing APT-tool (Aanpassen termijnen tool)**

Het huidige abonnementstarief is in principe gelijk voor iedere burger die gebruik maakt van hulp en/of ondersteuning uit de Wmo. Wanneer, met name naar aanleiding van een bezwaarschrift of beroep, een besluit handmatig moet worden herzien door het CAK, kan dat in de huidige ICT door middel van het aanpassen van de periode waarover de eigen bijdrage verschuldigd is. Met de introductie van de ivb zal er tevens behoefte zijn aan het handmatig kunnen aanpassen van de hoogte van de maandelijkse eigen bijdrage. Daartoe wordt de APT-tool aangepast.

- **Verlagen bewaartermijnen**

Het beleidsvoornemen bestaat om de bewaartermijn voor de Wmo voor het CAK (en de SVB) te verkorten van vijftien naar zeven jaar. Dat heeft gevolgen voor de uitvoering, met name op het gebied van opschonen van data. Het handhaven van de bewaartermijn bevordert een efficiënt gegevensbeheer. Door functionaliteit op te leveren die ervoor zorgt dat de bewaartermijn gehandhaafd kan worden, wordt voorkomen dat onnodige gegevens langdurig worden opgeslagen. Wat op zijn beurt de kosten en de complexiteit van gegevensopslag vermindert. Deze functionaliteit vloeit niet direct voort uit de introductie van de ivb, maar zal ook voor de ivb moeten worden geïmplementeerd en is daarom opgenomen in deze uitvoeringstoets.

- **Digitaliseren ZGI-meldingen proces**

Een ZGI-melding is een melding die een burger doet om aan te geven dat zijn/haar start of stopdatum van de zorg niet klopt. Als de burger, nadat bij de gemeente navraag is gedaan, een bezwaar indient bij het CAK treedt een grotendeels handmatig en tijdrovend proces op om met de betrokken gemeenten hierover te communiceren. De wens is dat het ZGI (zorggegevens incorrect) proces wordt gedigitaliseerd en waar mogelijk geautomatiseerd zodat het proces minder foutgevoelig wordt en de doorlooptijden korter worden. Daarnaast wordt het rapporteren eenvoudiger en kan deze afgezet worden tegen de ontvangen iEb-berichten.

- **Brief AOW-leeftijd (bijna) bereikt**

Meerpersoonshuishouden waarvan tenminste één van de partners nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt, zijn tot een inkomensgrens van 170% van het sociaal minimum vrijgesteld van

het betalen van de eigen bijdrage. Dat betekent dat op het moment dat beiden de AOW-leeftijd hebben bereikt, zij plotseling geconfronteerd worden met de eigen bijdrage. Dit vereist een zorgvuldig communicatieplan voor Wmo-klanten en hun partners die binnen deze groep vallen. Het CAK kan vooral een rol vervullen bij Wmo-klanten die reeds bekend zijn bij het CAK. Het bestaande IT-systeem van het CAK dient aangepast te worden om deze groep drie maanden voorafgaand aan de AOW-leeftijd te informeren

ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

Aanpassingen AO/IC, onder meer opstellen van werkinstructies, handleidingen, procesaanpassingen, risicomatrices en autorisatiematrix.

Onderdeel	Omschrijving	Kosten (€)
AO/IC	Externe inhuur ondersteunende capaciteit 600 uur, €100 per uur.	60.000

KENNIS EN TRAINING

De voorbereiding van de bedrijfsvoering op de nieuwe/gewijzigde wettelijke taak. Betreft onder meer de aanpassing van de in- en externe kennisbank. Er worden algemene en specifieke trainingen opgezet en gegeven. Alle betrokken medewerkers worden opgeleid.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Opleiding KCC	360 uur, €54,38 per uur	19.577
Ontwikkelen training door Planning & Kwaliteit,	1.860 uur, €49 per uur	91.140
Opleiden teams SDKP, Vastleggen & Beschikken, Minnelijk beheer, Klachten bezwaar & beroepen	109 uur met gemiddeld €91 per uur	9.880
Totaal kennis en training		120.597*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 120.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Ontwerpen en versturen van een algemene en persoonlijke informatiebrief aan de doelgroep.
Aanpassing van de website van het CAK (navigatie, content) wordt gefinancierd uit de reguliere begroting.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Voorlichtingsfilmpjes	3	18.000
Ontwerpen infographics	diverse	3.000
Kosten brochure ontwerp	1	2.500
Kosten flyer ontwerp	1	1.000
Stelpost kosten ondersteunen gemeente	1	35.000
Brief 720.000 uitingen en bedrukken envelop	1	284.300
Flyer bij uiting in oktober 2025	1	17.000
Flyer bij startpakketten vanaf okt (3mnd)	1	1.300
Kosten uitingen incidenten Q1 2026	1	10.000
Telefoonkosten n.a.v. brief met 720.000 uitingen + bedrukken envelop, flyer bij bestaande uiting 550.000 en flyer bij startpakketten	1	103.600
Totaal communicatiemiddelen		475.700*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 480.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

COMMUNICATIE (UREN)

Inzet vanuit KS t.b.v. telefoontjes n.a.v. uitingen om burgers voor de ingang van de Wmo Ivb te informeren over de regeling. de volgende uitingen zijn opgenomen in het PvA van KCC-Voice, KCC Non-voice en DAC: brief met 720.000 uitingen + bedrukken envelop, juni brief 267.500, flyer bij bestaande uiting 550.000 en flyer bij startpakketten

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Inzet KCC-Voice	19.755 uur met een tarief van €54.38	1.074.226
Inzet KCC Non-Voice	10.426 uur met een tarief van €33 per uur	344.058
Inzet DAC	825 uur met een tarief van €33 per uur	27.225
Totaal communicatie		1.445.509*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 1.450.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

PROJECT ORGANISATIE BUSINESS

De business projectleider voert de regie over de business implementatie: planning, realisatie en verantwoording.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Business projectleider	1 fte (36 uur) externe business projectleider. 2,75 jaar, €130 per uur. Aantal uur 4.600	598.000*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 600.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

INZET KENNISMEDEWERKERS

Inzet van business medewerkers op diverse aandachtsgebieden. Onder meer zorgen voor business aansluiting op IT-realisatie, opleveren business requirements en verantwoordingsvraagstukken.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Productmanager Wmo	0,9 fte (32 uur) inzet 2,75jr (incl. nazorgperiode). 4.100 uur €62 per uur intern tarief.	255.102
Business analisten	18.000 uur á gewogen gemiddeld €77 per uur bestaande uit interne en externe fte wisselend met een duur van 1 tot 2,5 jaar.	1.385.000
Verantwoordingsspecialist	1 verantwoordingsspecialist voor 0,5 fte (16 uur) inzet 1,5 jaar € 100 per uur 1 verantwoordingsspecialist voor 1 fte (36 uur) inzet 2 jaar € 108 per uur.	477.000
Data analist	1 fte (36 uur) inzet 1,5 jaar. 2.500 uur €130 per uur.	325.000
Totaal projectorganisatie		2.442.516*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 2.440.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

De bemensing van de business analyse rol is afgenomen ten gunste van de rollen Verantwoordingsspecialist en Data analist. Het hart van de eigen bijdrage regeling wordt gewijzigd en daarmee ook een overgroot deel van data die daarmee gemoeid is. Dit heeft invloed op bestaande dashboards en rapportages voor interne sturing en externe verantwoording. De genoemde twee rollen vereisen meer capaciteit dan eerder was begroot. Op blz. 33 wordt gesproken dat het programmateam wordt ondersteund door een coördinator interne beheersing en externe verantwoording wordt vervuld, de financiering van deze rol valt onder Verantwoordingsspecialist.

VERHOOGDE DIJKBEWAKING

Dijkbewaking wordt ingericht om tijdig te anticiperen bij incidenten of procesverstoringen binnen de gehele keten.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Team SDKP	Externe inzet 2 fte gedurende 9 maanden en 1 fte voor 3 maanden. €100 per uur	302.400
Team Vastleggen & beschikken	Externe inzet 4fte (36 uur) voor 6 maanden en 1 fte voor 3 maanden. €49 per uur.	190.512
Team Betalingsverkeer	Externe inzet 2 fte (36 uur) gedurende 6 maanden. €100 per uur	172.800
Team Minnelijk Beheer	Externe inzet 3 fte (36 uur) gedurende 6 maanden €49 per uur	127.008
Team Klachten, Bezwaren & Beroepen	Externe inzet 4 fte (36 uur) gedurende 3 maanden €100 per uur	172.800
KS t.b.v. incidenten	3 fte gedurende 6 maanden €49 per uur	106.869
Klantcentrum – communicatie	0,3 fte gedurende 3 maanden. extern tarief €120	31.200
Totaal verhoogde dijkbewaking		1.103.589*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 1.100.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

AANLOOPKOSTEN

Aanloopkosten t.b.v. het inwerken van de structurele fte's om te starten per 1 januari 2026.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Juridisch beheer	0,3 fte gedurende 6 maanden €49 per uur	12.691
Team SDKP	3 fte gedurende 3 maanden tegen intern tarief €39 per uur.	50.544
Team Vastleggen & Beschikken 1	4 fte gedurende 3 maanden tegen intern tarief €37 per uur	63.936
Team Vastleggen & Beschikken 2	11,5 fte gedurende 3 maanden tegen intern tarief €39 per uur	193.752
Team Betalingsverkeer	3 fte gedurende 3 maanden tegen intern tarief €37 per uur	47.952
Team Minnelijk beheer	3 fte gedurende 3 maanden tegen intern tarief €39 per uur	50.544
Klachten, Bezwaren & Beroepen	10,5 fte gedurende 3 maanden tegen intern tarief € 37 per uur	167.832
KS	6.815 uren gedurende 4 maanden van KS met een gemiddeld uurtarief van €43 per uur	295.225
Totaal aanloopkosten		882.480*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 880.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

GEBRUIKERSACCEPTATIE TESTEN

Met behulp van gebruikersacceptatietesten toetsen wij of de gerealiseerde oplossing werkt voor de gebruiker.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Gebruikersacceptatietesten	Externe inzet 1.000 uur, €100 per uur	100.000
Totaal gebruikersacceptatietesten		100.000

MATERIEDESKUNDIGEN

Materiedeskundigen voeden de business analist met tbv opstellen business specificaties e.d.

Onderdeel	Aantal	Kosten (€)
Materiedeskundigen	4.771 uur á gewogen gemiddelde €104,8 per uur op extern tarief.	500.182*

*Bedrag is niet afgerond op tienduizend. Wel afronden zou betekenen € 500.000 zoals in de implementatiebegroting staat.

9.2. Begroting no regrets

In 2023 is gestart met de werkzaamheden aan drie zogenaamde epics. Dit zijn de eerdergenoemde *no regret* maatregelen:

1. Duidelijker beschikken
2. Verbetering factureren
3. Automatisering peiljaarverlegging

Zoals afgesproken met VWS wordt een deel van de kosten in 2023 gemaakt, een ander deel in 2024. De no regret maatregelen zijn complementair aan de functionaliteiten die nodig zijn (zoals eerder beschreven in dit hoofdstuk) voor een goede uitvoering van de ivb per 1-1-2026. Doordat we al hebben geïnvesteerd in deze functionaliteiten zorgen we ervoor dat de implementatiekosten Wmo ivb worden gespreid. Deze kosten hoeven immers niet meer gemaakt te worden straks bij de invoering van de ivb. De verwachting is dat door het verbeteren van de facturen en het duidelijker beschikken, het klantcontact straks bij de invoering van de ivb niet hoger is dan nu ingeschat in de begroting van Wmo ivb. Daarnaast gaat het automatiseren van de peiljaarverlegging ervoor zorgen dat CAK efficiënter de verwachte verhoging in aanvragen kan verwerken.

Hieronder staat de opbouw van de begroting in het kader van de no regret maatregelen.

	2023	2024
Project algemeen IT		
Projectorganisatie	€ 83.544	€ 73.728
Totaal Project algemeen IT	€ 83.544	€ 73.728
Projectrealisatie ART-Trein		
Duidelijker beschikken	€ 222.729	€ 530.000
Verbetering factureren	€ 339.600	€ 40.000
Automatisering peiljaarverlegging	€ 384.880	€ 375.000
Totaal Projectrealisatie ART-Trein	€ 947.209	€ 945.000
Projectrealisatie (Business)		
Projectorganisatie	€ 50.126	€ 234.560
Inzet kennismedewerkers	€ 427.900	€ 92.160
Totaal Projectrealisatie (Business)	€ 478.026	€ 326.720
Totaal	€ 1.508.780	€ 1.345.448

Figuur 2: de begroting voor het realiseren van de no regret maatregelen. Deze bedragen zijn niet afgerond op tienduizend euro

9.2.1. Toelichting bij de begroting no regrets

PROJECTORGANISATIE

De projectmanagement organisatie bestaat onder meer uit een programmamanager, business projectleider en administratieve ondersteuning.

DUIDELIJKER BESCHIKKEN

Het is belangrijk dat burgers door een beschikking weten waarom zij wel of geen eigen bijdrage betalen. En (straks) ook hoe deze eigen bijdrage berekend is. Een uitleg van die berekening ontbreekt tot nu toe. Met deze no regret maatregel wordt een eerste stap gezet door te tonen of het bijdrageplichtig inkomen lager is dan de van toepassing zijnde inkomensgrens voor minimabeleid van de gemeente van de klant. Onder de nog te realiseren functionaliteit 'EB klant bepalen' (zie paragraaf 1.1) gaan we dit uitbreiden met de volledige berekening voor Wmo ivb. Bij de ivb is dit nog meer van belang, omdat de hoogte van de eigen bijdrage in alle gevallen afhangt van de hoogte van het bijdrage plichtig inkomen. Daarnaast bekijken wij kritisch in welke gevallen het sturen van een nieuwe beschikking op zijn plaats is, of juist tot verwarring bij de burger leidt. Met als uitgangspunt dat wij jaarlijks een beschikking sturen en alleen tussentijds een beschikking versturen als de hoogte van de eigen bijdrage wijzigt of het burgers duidelijkheid geeft.

VERBETERING FACTUREREN

Tot en met 2023 stuurden wij een factuur voor iedere afzonderlijke maand, wat bij herziening van de eigen bijdrage over een langere periode tot stapelfacturen leidde en tot onduidelijkheid bij burgers. In combinatie met de ivb verwachtten wij nog meer onduidelijkheid bij burgers. Daarom is nu de verzamelfactuur geïntroduceerd: bij een herziening wordt slechts één nieuwe factuur gemaakt, waarop inzichtelijk is over welke maanden welk bedrag verschuldigd is en wat het te betalen of te ontvangen saldo is. Zo weten burgers beter waar zij aan toe zijn. De verzamelfactuur is in februari 2024 live gegaan.

AUTOMATISERING PEILJAARVERLEGGING

De eigen bijdrage wordt gebaseerd op het inkomen van twee jaar terug (t-2). Een burger die in het lopende jaar een veel lager inkomen heeft kan een peiljaarverlegging aanvragen. Dit is bij het abonnementstarief, in het kader van minimabeleid, grotendeels een handmatig proces. Met de introductie van de ivb zal het aantal peiljaarverleggingen naar verwachting flink toenemen. Daarom wordt dit proces

nu zoveel mogelijk gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Zodat we burgers sneller kunnen helpen met het berekenen van een eigen bijdrage die bij hun situatie past.

KENNIS EN TRAINING

De voorbereiding van de bedrijfsvoering op de no regret maatregelen. Betreft onder meer de aanpassing van de in- en externe kennisbank. Er worden algemene en specifieke trainingen opgezet en gegeven. Alle betrokken medewerkers worden opgeleid.

9.3. Structurele beheerskosten

9.3.1. Uitgangspunten begroting

- Er is gerekend met het prijspeil van 2024, op basis van interne tarieven. Alleen voor KCC-voice is gerekend met een extern tarief omdat we nu ook gebruik maken van het facilitair callcenter. Bij het facilitair callcenter is de recente cao-verhoging van 7% meegenomen ten opzichte van de begroting in de memo 'onderbouwing begroting uitvoeringstoets ivb versie 1.0 d.d.12 maart 2024'. Er is geen rekening gehouden met toekomstige loon- en prijspeilontwikkelingen. Als deze zich voordoen nemen we deze mee in de Mid Term Review (MTR).
- Het overgrote deel van de structurele IT-kosten voor werkplekken (hardware en software) zijn begroot in de jaarlijkse beheerskosten. De verbijzonderde bedrijfsapplicaties die niet standaard worden meegeleverd bij een werkplek en afhankelijk zijn van rol en afdeling zijn PM begroot. Hiervan is op dit moment nog geen inschatting te geven. Als we de kosten verder gaan uitwerken zal hier wel een inschatting voor worden gemaakt.
- De begroting is onder voorbehoud van (significante) wijzigingen in klantaantallen en wijzigingen in randvoorwaarden en uitgangspunten.
- Uitgangspunt is dat de 'no regrets' tijdig zijn gerealiseerd.

9.3.2. Begroting structurele beheerskosten

In vergelijking met de uitvoeringstoets passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp is de klantgroep die een eigen bijdrage gaat betalen hoger dan het minimumtarief vier keer groter. We verwachten daarom ook dat het klantcontact, bezwaren, klachten en verzoeken met dezelfde factor gaat stijgen. Als gevolg daarvan zijn de structurele uitvoeringskosten hoger. Echter zijn de structurele beheerskosten lager dan de eerder geschatte kosten in de uitvoeringstoets over de jaren 2026 tot en met 2029. Voor onderdelen waar een lineaire verband niet waarschijnlijk is hebben we per kostenpost gekeken naar het meest waarschijnlijke scenario. De bedragen zijn afgerond op tienduizendtallen.

	Totaal overzicht FTE's				Totaaloverzicht Financieel			
	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
Totaal fte's / personeel	82	72	70	70	€ 6.020.000	€ 5.360.000	€ 5.170.000	€ 5.170.000
Bureaunkosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Huisvestingskosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitvoeringskosten	€ 360.000	€ 320.000	€ 310.000	€ 310.000	€ 360.000	€ 320.000	€ 310.000	€ 310.000
Automatiseringskosten	€ 1.460.000	€ 1.420.000	€ 1.420.000	€ 1.420.000	€ 1.460.000	€ 1.420.000	€ 1.420.000	€ 1.420.000
Algemene beheerskosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal structurele beheerskosten	€ 7.840.000	€ 7.100.000	€ 6.900.000	€ 6.900.000	€ 7.840.000	€ 7.100.000	€ 6.900.000	€ 6.900.000

9.3.3. Toelichting op de begroting structurele beheerskosten

In de jaarlijkse structurele beheerskosten is er een afloop zichtbaar over de jaren na de invoering, zie tabel hierboven. Dit komt voornamelijk omdat de verwachting is dat het klantcontact geleidelijk zal dalen na invoering van de ivb.

PERSONEELSKOSTEN

De invoering van de ivb gaat gepaard met een stijging in aantal fte's bij elk team. Hierbij is ook rekening gehouden met een fte voor beleidsondersteuning vanuit een stafafdeling. De stijging in aantal fte's is berekend op basis van de verwachte samenstelling in klantgroepen. En daarmee de verwachte toename in klantcontact.

BUREAUKOSTEN

n.v.t.

HUISVESTINGSKOSTEN

n.v.t.

UITVOERINGSKOSTEN

Vanaf 1 januari 2024 versturen we al een jaarbeschikking in verband met de jaarlijkse indexatie. We gaan bij invoering van de ivb jaarlijks beschikkingen sturen waarbij er een uitleg komt over de opbouw van de eigen bijdrage die inkomens- en vermogensafhankelijk wordt. Dit zorgt voor een toename van materiaal- en productiekosten. We houden in de begroting rekening met het toevoegen van 1 vel papier bij de facturen. Verder leidt de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor een groep burgers tot een hogere eigen bijdrage. Als gevolg hiervan verwachten wij dat het betaalgedrag van deze groep verslechterd. In de begroting houden wij daarom rekening met een toename van het aantal te versturen betalingsbrieven en betalingsherinneringen. We verwachten een toename van €151.000 aan jaarlijkse structurele kosten.

Voor elke call maken wij telefoonkosten (Odido). Als gevolg van de toename van het aantal calls verwachten wij een stijging van de telefoonkosten ten opzichte van de huidige situatie met € 202.000⁸ in het eerste jaar na invoering van de ivb. Dit loopt geleidelijk af tot een bedrag van € 153.000 in het jaar 2029.

Tot slot, de verwachting is dat het aantal gerechtelijke procedures stijgt. Dat betekent een structurele toename van €2.000 aan extra kosten.

AUTOMATISERINGSKOSTEN

Het invoeren van de ivb vraagt om aanpassingen van onze ICT-organisatie. Investerings in systemen en applicaties brengt ook structurele beheerskosten met zich mee. Wij hanteren als vaste rekenregel dat 15% van de ICT-ontwikkelkosten terugkomen als ICT-beheerskosten. Voor deze uitvoeringstoets gaat het om een bedrag van gemiddeld € 1.048.000 per jaar.

De extra structurele IT-kosten voor de nieuwe werkplekken (hardware en software) bedragen gemiddeld afgerond € 250.000. Hierin zitten nog niet de kosten voor de bedrijfsapplicaties die niet standaard worden meegeleverd bij een werkplek en afhankelijk zijn van rol en afdeling. En de daarbij behorende datagebruik. Deze zijn PM begroot. Hiervan is op dit moment nog geen inschatting te geven. Als we de kosten verder gaan uitwerken zal hier wel een inschatting voor worden gemaakt.

⁸ Optellen van de bedragen kan verschil opleveren ten opzichte van de tabellen. Dit komt door afrondingsverschillen.

ALGEMENE BEHEERSKOSTEN

n.v.t.

9.4. Effect functionaliteiten

In deze paragraaf komt geen begroting maar beschrijven we in kwalitatieve termen de meerwaarde van de functionaliteiten (ook wel epics genoemd) die wel noodzakelijk zijn voor het goed kunnen uitvoeren van de ivb maar niet al op 1-1-2026 beschikbaar hoeven te zijn.

E-mandate

Het sneller kunnen invoeren van automatische incasso machtigingen in het medewerkersportaal (MPR) zorgt voor een efficiënter en minder arbeidsintensief intern proces voor het CAK. Het zelf kunnen opvoeren door de klant via E-mandate, zorgt voor een reductie van de uitvoer van dit proces voor het CAK. Het niet uitvoeren van deze epic houdt dit minder efficiënte proces voor klant en CAK in stand, tevens past dit niet bij de verwachtingen in het kader van de digitale dienstverlening.

Registratie wettelijk vertegenwoordiger

Een verbeterde registratie van wettelijk vertegenwoordigers zorgt voor een verbeterde klantdienstverlening; het benaderen van de juiste vertegenwoordiger van de klant leidt tot een sneller dienstverleningsproces. Het uitvoeren van (semi) geautomatiseerde bestandsvergelijking zorgt ervoor dat het up-to-date houden van de administratie een minder handmatig proces en daarmee minder arbeidsintensief zal worden. Het niet realiseren van deze epic zorgt ervoor dat de huidige administratie gehandhaafd blijft waarvan we weten dat deze niet volledig juist is. We houden dan bewust een onvoldoende administratie van vertegenwoordigers in stand en zullen deze ook zo nu en dan foutief benaderen, terwijl de juiste informatie wel beschikbaar is bij een andere bron.

E-herkenning ook hier DigiD gemachtigden toevoegen zie eerder

Het toegang verlenen tot de mijn CAK omgeving aan (wettelijk) vertegenwoordigers zorgt ervoor dat aanvragen die nu door hen enkel schriftelijk ingediend kunnen worden, digitaal gedaan kunnen worden. De verwerking van deze aanvragen zal daarmee voor het CAK minder arbeidsintensief worden. Niet uitvoeren van deze epic zorgt ervoor dat vertegenwoordigers enkel aanvragen op papier kunnen doen, en de dienstverlening daarmee tijdrovend en niet laagdrempelig is. Tevens werkt dit misbruik van het DigiD door niet-wettelijk vertegenwoordigers in de hand.

Functionele terugkoppeling (FIT) – iEb 4.0

Het automatiseren van de functionele terugkoppeling zorgt voor een reductie in arbeidsintensiviteit van dit proces (inhoudelijke terugkoppeling), mits dit goed door de hele keten wordt geïmplementeerd. Het niet uitvoeren van deze epic houdt het voor gemeenten huidige grotendeels handmatige, tijdrovende en foutgevoelige proces in stand. De impact hiervan op de structurele uitvoeringskosten bij gemeenten is op dit moment niet bekend.

Kostprijsbewaking via FIT – iEb 2026

Zowel in de situatie dat we kostprijsbewaking via de rapportage uitvoeren, als wanneer we deze via FIT uitvoeren, is er 1 fte begroot om dit proces uit te kunnen voeren en te kunnen monitoren. Het niet uitvoeren van deze functionaliteit zal op dit punt in de uitvoeringsbegroting geen impact hebben. Het niet realiseren van deze functionaliteit zal echter leiden tot een moeilijker uitvoerbaar proces voor ketenpartners (gemeenten), en daarmee vermoedelijk ook tot kwalitatief slechtere aanlevering en als gevolg daarvan een minder goede dienstverlening naar de klant waarin meer correcties uitgevoerd moeten worden. Wat uiteindelijk zal resulteren in een verhogend effect op de uitvoeringskosten.

Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer

Het signaleren van berichten die potentieel grote (onwenselijke) klantimpact hebben heeft met name impact op de kwaliteit van de dienstverlening naar de klant, en leervermogen in de keten. Het CAK zal iets meer structurele inzet nodig hebben voor het monitoren en afhandelen van de signalen die geautomatiseerd afgegeven worden. Daar staat tegenover dat deze inzet de afhandeling van incidenten met inzet door meerdere afdelingen zal verlagen. Het niet uitvoeren van deze functionaliteit zorgt ervoor dat we geen stap kunnen zetten in de kwaliteit van het berichtenverkeer en de daaropvolgende dienstverlening.

Aanpassing APT (Aanpassen termijnen tool)

Er bestaan uitzonderlijke gevallen waarin we de eigen bijdrage van de klant handmatig aan moeten passen (na bijvoorbeeld een bezwaarprocedure). Met de ivb is het noodzakelijk om zelf de hoogte van de eigen bijdrage aan te kunnen passen. In de huidige ICT is het enkel mogelijk klanten volledig vrij te stellen voor een of meer maanden. Indien de functionaliteit niet of niet tijdig gebouwd wordt is er nadelig financiële impact voor het CAK en met name gemeenten (afdrachten aan gemeenten), namelijk: in het geval we de klant deels vrij zouden willen stellen, kunnen we niet anders dan dit in zijn geheel doen voor een of meer maanden.

Verlagen bewaartermijn

Het implementeren van een (semi-)geautomatiseerde schoning van gegevens zorgt ervoor dat we tijdig kunnen voldoen aan wet- en regelgeving op dit punt. Des te grotere stappen we hier nu in kunnen zetten, des te efficiënter en minder arbeidsintensief zal dit proces worden wanneer het einde van de bewaartermijnen is bereikt. Het oppakken van deze functionaliteit zal ervoor zorgen dat we tijdig (bewaartermijn 7 jaar) de functionaliteit hebben om gegevens te schonen en dat klantgegevens dus niet langer bewaard zullen blijven zodat het CAK kan voldoen aan de wet.

Digitaliseren ZGI-proces

ZGI (Zorggegevens incorrect) betreft het proces als burgers aangeven dat de door de gemeente aangeleverde informatie niet juist is. Dit is op dit moment nog niet gedigitaliseerd. De verwachting is dat het aantal ZGI-meldingen significant zal stijgen bij de invoering van de ivb. Aangezien het afhandelen van een ZGI-melding een tijdrovend proces is, is het belangrijk dat dit proces gedigitaliseerd en geautomatiseerd wordt. Als we dit proces niet digitaliseren dan houden we een intensief handmatig en daarmee langzamer en foutgevoeliger proces in stand.

AOW-brief

Het zorgvuldig informeren van meerpersoonshuishoudens, waarvan één partner nog niet de AOW-leeftijd heeft bereikt, is essentieel. Door deze groep drie maanden voor de AOW-leeftijd te informeren, voorkomt het CAK onverwachte financiële verrassingen en verhoogt het de klanttevredenheid. Het niet realiseren van deze epic kan leiden tot verwarring, ontevredenheid en verhoogde druk op de klantenservice, omdat klanten onverwacht vragen en zorgen zullen hebben over hun nieuwe financiële verplichtingen.

Bijlage I – CIO oordeel – Verfijning uitvoeringstoets Wmo ivb

Aanleiding en doel van dit oordeel

Dit CIO oordeel beschouwt het 'Plan van Aanpak - Addendum bij uitvoeringstoets (UVT) Inkomens- en vermogens- afhankelijke bijdrage Wmo'. Het oordeel is gebaseerd op het CAK-toetskader, dat is gebaseerd op rijksbrede kaders om alle aspecten van het plan van aanpak te toetsen en de risico's te inventariseren. In dit CIO oordeel staan bovendien aanbevelingen / concrete verbetervoorstellen. Het CIO oordeel gaat over de ICT-component en niet zozeer over de activiteiten en daarmee gemoeide kosten aan de businesskant.

Opbouw van dit oordeel

Dit oordeel is als volgt opgebouwd. Eerst wordt kort de doelstelling en de context van het plan van aanpak beschreven, waarna de kern van het CIO oordeel gegeven wordt. Dat oordeel wordt vervolgens onderbouwd met observaties op basis van het CAK-toetskaders. Daaruit volgen vervolgens concrete adviezen. In de bijlage A wordt inzicht gegeven in alle scores van het plan op de onderdelen het CAK-toetskader.

Doelstelling van het Plan van Aanpak

Op 23 februari 2024 leverde het CAK een uitvoeringstoets op over invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo (ivb). Deze toets is gebaseerd op het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting. Op verzoek van VWS werd deze uitvoeringstoets sneller dan gebruikelijk opgeleverd en volgde de begroting op hoofdlijnen later, op 12 maart 2024, in een afzonderlijk memo.

Inmiddels heeft VWS nader invulling gegeven aan het wetsvoorstel middels een aangepast AMvB, wat als input dient voor dit plan van aanpak. Dit plan is een aanvulling en verdieping op de in februari 2024 uitgebrachte uitvoeringstoets en brengt de impact in beeld van de AMvB op CAK, burger, keten en uitvoeringskosten. Het brengt wijzigingen in beeld ten opzichte van de uitvoeringstoets en geeft een verfijning van de eerder begrote kosten.

CIO oordeel

De globale uitvoeringstoets en het aanvullende plan van aanpak is met zichtbare zorgvuldigheid tot stand gekomen en kent een gedegen procesmatige en inhoudelijke aanpak. De impact op de burger, de keten en de bedrijfsvoering met de daarbij behorende uitvoeringskosten is gedegen onderzocht en uitgewerkt in uit te voeren activiteiten, inclusief de hierbij behorende kosten. De begroting bevat voldoende hardheid en dit geeft vertrouwen in de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van het plan van aanpak. Extra aandacht gaat uit naar het beheersen van de samenloop met andere veranderinitiatieven bij het CAK, zodat de benodigde capaciteit ook daadwerkelijk geborgd is. De waardering voor het plan van aanpak is hiermee **groen/oranje**. Het CIO-ordeel is daarom **positief** om te starten (met aanbevelingen). De aanbevelingen behoeven opvolging.

Aandachtspunten

1. Kostprijzbewaking / berichtenstandaard / keten

In het plan van aanpak wordt het proces kostprijzbewaking uitvoerig behandeld. Dit proces is complex van aard. De wijzigingen in dit proces hebben een grote impact op de uitvoering door het CAK en gemeenten. Dit vereist niet alleen nieuwe functionaliteit, niet alleen bij gemeenten en CAK, maar ook in het onderlinge

berichtenverkeer. Het is te verwachten dat dit toch zal leiden tot een aanpassing van de iEb standaard en mogelijke iWmo standaard.

2. ICT

De uitvoeringstoets bevatte een tweetal ICT componenten, te weten kernfunctionaliteit gerelateerd aan de Wmo ivb en aanvullende functionaliteiten in het kader van verbeteringen van de bedrijfsvoering en/ of dienstverlening. De nadruk in dit plan van aanpak ligt op Wmo ivb gerelateerde kernfunctionaliteiten en is met meer diepgang geanalyseerd (gerefined) door de business analyse team en de betrokken ART-team (ICT-realiserende teams).

De resultaten van deze verdieping in het plan van aanpak resulteerden in een hernieuwd inzicht van de benodigde functionaliteit, een aangepaste ureschatting met de daarbij behorende kostenoverzicht. De ICT-kosten vallen lager uit dan oorspronkelijk aangegeven in de globale uitvoeringstoets.

De scope en omvang Wmo ivb is in de globale uitvoeringstoets afgestemd met de VWS, waarbij voor de omvang gebruik is gemaakt van zogenaamde t-shirt sizes en vanwege bestaande onduidelijkheden is gekozen voor de maximale inschatting binnen de bandbreedte van de t-shirt sizes. Het aangepaste concept AMvB heeft de onduidelijkheden inmiddels weggenomen. Ten opzichte van de UVT is duidelijker geworden wat de functionele wijzigingen zijn en via meerdere analyserondes zijn de inschattingen verfijnd en deze zijn in lijn met historische realisatiecijfers. Hiermee is de hardheid van de inschattingen verhoogd en zijn de onzekerheidsmarges verkleind. De hardheid van de kosten voor ICT is ingeschat op 90%, dus met een onzekerheidsmarge van 10% ten aanzien de realiseerbaarheid in termen van scope, tijd en geld.

De realisatie bestaat uit 15 epics, in de vorm van MVP (minimal viable product, een basale versie van een product die zo snel mogelijk beschikbaar wordt gesteld aan de gebruiker) verdeeld over meerdere fases. De eerste fase bevat 8 epics waarin de functionaliteiten worden ontwikkeld en geïmplementeerd waarvan het essentieel is dat het op 1 januari 2026 gerealiseerd zijn. Deze fase legt de fundering waarop verdere uitbreidingen in de tweede fase van implementatie gebouwd worden. De tweede en derde fase bevatten de overige functionaliteiten, waarmee gezorgd wordt voor een gestructureerde en efficiënte aanpak die resulteert in een hoge kwaliteit en volledigheid van het dienstverlening.

De ICT kosten van het project overstijgen de grens van 5 miljoen en zullen als groot project worden aangemeld bij het Rijks ICT-dashboard.

3. Samenloop

In de uitvoeringstoets en het plan van aanpak is conform afspraak gekeken naar de uitvoeringsrisico's en de beheersing daarvan, de gevolgen voor de informatie-uitwisseling binnen de keten, de gevolgen voor de organisatie van het CAK, mede in relatie van de veranderopgave voor het CAK.

Vanwege het aantal veranderinitiatieven zoals de implementatie van de wet MEBV en door Life Cycle activiteiten op systeem- en applicatiesoftware in combinatie met de doorlooptijd van de realisatie Wmo IVB is samenloop onvermijdelijk. Er is bovendien een dwingende samenloop met het focusgebied Vereenvoudiging ICT, met name voor wat betreft het rationalisatieprogramma (domein Financiën, domein Klantdienstverlening, domein Vastleggen en Beschikken en de migratie naar nieuwe doelplatformen). Het realiseren van wetswijzingen heeft binnen het Portfolioproces de hoogste prioriteit, oftewel Wmo ivb gaat in geval van samenloop voor andere veranderinitiatieven.

Door deze samenloop bestaat het risico dat de doelen van rationalisatie niet gerealiseerd kunnen worden in de tijdspanne van de realisatie Wmo IVB. Voor de komende jaren kan dit leiden tot een minder gerationaliseerd IT-landschap en dat dit op een later moment alsnog zal moeten plaatsvinden, met consequenties voor planningen, beschikbare budgetten in termen van kosten en batenrealisatie. Hiertoe wordt een memo opgesteld en afgestemd met VWS (opdrachtgever Rationalisatie) waarin de laatste inzichten ten aanzien van samenloop zijn verwerkt en een voorstel wordt uitgewerkt op basis van twee scenario's, te weten scope-beperking of het naar achteren schuiven van einddatum (verlenging V-ICT traject).

Adviezen

Kostprijsbewaking / berichtenstandaard / keten

Gedurende het opstellen van de uitvoeringstoets en plan van aanpak is de samenwerking in de keten voor het tijdig implementeren van de Wmo IVB regelmatig aan de orde gesteld. Samenwerking is van cruciaal belang en wordt als een belangrijke voorwaarde onderkend. Goede afspraken over samenwerking in de keten, de verantwoordelijkheden in de keten, inclusief de planningen van bijbehorende berichtenstandaarden zijn cruciaal voor het halen van de invoeringsdatum 1 januari 2026. In het risicolog wordt hier uitgebreid bij stil gestaan. De risicoanalyse gaat erg uit van de happy flow met mitigerende maatregelen zoals extra en tijdige communicatie etc. De kans wordt reëel geacht dat het niet komt tot bindende afspraken en dat de invoeringsdatum in gevaar komt. Door het CAK wordt een handmatige terugvaloptie uitgewerkt. Deze is echter nog niet uitgewerkt en gemeenten hebben weerstand tegen handmatig werk. Daarnaast heeft CAK een voorstel gedaan om toch via een gestandaardiseerd bericht tot uitwisseling te komen. Dit voorstel ligt op dit moment van schrijven van dit oordeel voor ter bespreking.

Advies: Ga door met onderzoeken en bespreken welke maatregelen genomen kunnen worden voor het geval dat de realisatie in de keten niet volgens de happy flow verloopt.

ICT

We hanteren het principe Privacy & Security by design. Dit heeft tot gevolg dat de BIA en DPIA bij de start van het project moeten zijn uitgevoerd. Uit deze analyses kunnen immers extra risico's en dus maatregelen voortvloeien. De timing van de activiteiten in het plan is niet duidelijk.

Advies: Voer voor aanvang van het realisatietraject een BIA en DPIA uit, zowel op programma- als op epic-niveau.

Samenloop

De prioriteit van de invoering van Wmo ivb heeft mogelijk ook gevolgen voor andere veranderinitiatieven zoals het programma Rationalisatie. Op het moment dat samenloop zich daadwerkelijk voordoet, kan dat tot schade leiden bij andere projecten in de vorm van extra kosten bij bijvoorbeeld rationalisatie van het financieel domein in geval van uitstel.

Wmo ivb kan ook in productie zonder gerationaliseerd financieel domein. Mogelijkerwijs kan dit leiden tot extra investeringen in de vorm van rework, dat nu nog niet te becijferen of geprognostiseerd is en niet is opgenomen in de business case.

Advies: voer een analyse uit om inzicht te krijgen in de implicaties van samenloop op rationalisatie en de invoering van Wmo ivb. De invoering kan CAK breed consequenties hebben die door de eigenaar geaccepteerd moeten worden.

Bijlage A Toetsingskader en beoordeling CIO oordeel

	Nr	Toets	Toelichting	Score
Business Case	1	De aanleiding, doelstelling en beoogd resultaat zijn helder beschreven en aan elkaar te relateren.	Ja	
	2	Alle stakeholders en hun belang zijn in kaart gebracht. Rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn helder vastgelegd.	Ja	
	3	De kosten en hun 'hardheid' zijn inzichtelijk en onderbouwd. Het is nodig wordt aangegeven of, wanneer en hoe het mogelijk is de 'hardheid' te verhogen.	De ICT-kosten zijn in meerdere rondes van globaal (uvt) naar verfijnd. De basis wordt gevormd door aantal te realiseren epics en is in meerdere analyse (refinement) rondes vastgesteld door het BAT-team en ART-teams. De uitkomsten zijn geaccordeerd.	
	4	De baten zijn waar mogelijk uitgedrukt in geld als dat niet kan zijn de kwalitatieve baten concreet gespecificeerd op een wijze die achteraf geverifieerd kan worden.	nvt	
Afhankelijkheden/ risico	5	Het is duidelijk wie verantwoordelijk is om de baten te realiseren. Deze heeft een duidelijk belang om de baten te realiseren en committeert zich aan de concrete doelstellingen.	Ja	
	6	De belangrijkste risico's zijn in kaart gebracht en het risicomanagement (mitigatie, acceptatie) is geborgd	Er is een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd, met de daarbij behorende mitigerende maatregelen.	
Scope & Omvang	7	Het verandergebied is het gehele keten- en/of bedrijfsproces. De impact van de gewenste verandering op het verandergebied is vastgesteld. Binnen het geraakte verandergebied wordt ge-scoped.	Het betreft de totale Wmo-regeling, dus zowel de CAK processen, de burgers en de ketenpartners.	
	8	Grotere epics kunnen verdeeld worden in afgebakende delen die elk leiden tot concreet bruikbare producten (MVP) voor de doelgroep.	Er zijn 15 epics gedefinieerd, beschreven als MVP. Realisatie van de epics gebeurt in 3 fases.	
	9	De scope is beschreven als op te leveren diensten en/of producten alsmede applicaties-features.	De wijzigingen die voortvloeien uit de wetswijziging zijn door het CAK onderverdeeld in vijftien inhoudelijke onderwerpen waarbinnen de functionaliteit, maar ook bijvoorbeeld werkprocessen worden aangepast. In de UvT Wmo ivb zijn functionaliteiten gedefinieerd die nodig zijn om de invoering van de Wmo ivb mogelijk te maken	
	10	De scope is zo klein mogelijk gehouden (MVP), gegeven de gestelde doelen en (financiële) kaders.	Er zijn 15 epics gedefinieerd, beschreven als MVP. Het financiële kader volgt uit de analyse van de epics.	

Standaard	11	Voor zover van toepassing wordt gebruik gemaakt van de voor de rijksoverheid vastgestelde standaarden en het specifieke (IT) uitvoeringsbeleid ⁹ .	1) Er loopt nog een discussie in de keten met betrekking tot iEB-berichtenstandaard. Om in het kader van KPB terugkoppeling naar de gemeenten mogelijk te maken is een aanpassing van de berichtenstandaard wenselijk. 2) We hanteren het principe privacy&security by design. Dit heeft tot gevolg dat de BIA en DPIA bij de start van het project moet worden uitgevoerd en niet dus halverwege of aan het eind. Uit deze analyses kunnen immers extra risico's en dus maatregelen voortvloeien.	
Haalbaarheid	12	Wanneer de oplossingsrichting niet voldoet aan de doelarchitectuur is de EA daarmee akkoord en zijn er afspraken gemaakt hoe de oplossing alsnog 'onder architectuur' gebracht wordt.	Oplossingsrichting voldoet aan EA.	
	13	De maakbaarheid van het totaal aan (non)-functionele wensen is getoetst.		

⁹ Zie bijlage A

Bijlage II – Vergelijking functionaliteiten Wmo ivb – PEB HH

Functionaliteit	Onderdeel PEB HH	Onderdeel Wmo IVB
Verbetering facturen (no regret)	V	V
Automatisering peiljaarverleggingen (no regret)	V	V
Duidelijker beschikken (no regret)	V	V
Rekentool	V	V (onderdeel communicatie)
Basis van de regeling (vastleggen & beschikken)	V	V (EB klant bepalen)
Financiële processen	V	V
Aanpassingen MPR/MijnCAK	V	V (onderdeel communicatie)
Rapportages	V	V (onderdeel financiële processen)
Ketentesten	V	V
Nazorg	V	V
Functionele inhoudelijke terugkoppeling (FIT)		V
Kostprijsbewaking		V
Kostprijsbewaking via FIT		V
Overige uitingen aanpassen (o.a. communicatie AOW-meerpersoonshuishouden)		V
APT tool		V
Digitaliseren ZGI proces		V
Registratie wettelijk vertegenwoordigers		V
E-herkenning		V
E-mandate machtigingen		V
Signaleringsfunctionaliteit berichtenverkeer		V
Verlagen bewaartermijnen		V
AOW-brief		V

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
(VWS)

Postbus 20350
2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

Datum
29 juli 2024
Kenmerk
TIS/U202400408
Telefoon
06 ...
Bijlage(n)

Verzoek om bestuurlijke reactie op het concept Besluit vervanging
abonnementstarief Wmo 2015

Geachte [REDACTED]

Hierbij ontvangt u, op uw verzoek d.d. 27 juni 2024 (met uw kenmerk 3861669-1067966-DMO), onze bestuurlijke weging op het concept Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Op 12 juli jongleden heeft uw ministerie de VNG uitvoeringstoets op het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015, waarin u in uw brief van 21 juni 2024 (met 3857676-1067830-DMO) om heeft verzocht, reeds ontvangen.

Alle acties gericht op invoering per 2026

In onze eerdere brief van 6 februari 2024, met daarin onze bestuurlijke weging bij het wetsvoorstel zelf, heeft de VNG aangegeven verheugd te zijn met het voorstel om per 2026 weer een inkomensafhankelijke bijdrage voor de Wmo in te voeren. En dit zijn wij nog steeds. De VNG hecht er veel waarde aan dat de inkomens/vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo per 2026 weer ingevoerd wordt. In onze ogen zal de invoering er aan bijdragen dat de Wmo toegang biedt voor inwoners die niet in staat zijn deze ondersteuning zelf op andere wijze te organiseren en het echt nodig hebben. Wij werken graag met het departement en andere uitvoerders verder aan een snelle en gezamenlijke invoering en een voor ook gemeenten uitvoerbare wet.

Paar algemene punten vooraf: lokale beleidsruimte en tijdigheid

Wij zien dat met het voorliggende concept Besluit en het eerdere wetsvoorstel de (beleids-) ruimte voor gemeenten voor lokale keuzes en lokale (politieke) inkleuring minder wordt. Voor de VNG een punt van zorg. Er komt nu meer landelijke uniformiteit. Wij vinden dat dit niet past bij een gedecentraliseerde wet als de Wmo. De VNG is er voorstander van dat (administratieve) processen waar alle gemeenten mee werken meer worden gestandaardiseerd, maar dit mag niet ten koste

gaan van de lokale beleidsruimte en lokale inkleuring: laat bepaalde keuzes, met betrekking tot de eigen bijdragen, aan het College van B&W en/of de gemeenteraad.

Met het Wetsvoorstel en het Besluit wordt de uitvoering van het eigen bijdrage proces voor gemeenten complexer. Om dit goed te laten verlopen en ook voor een goede start per 2026 is het een voorwaarde dat alle ICT, software, functionaliteiten, het berichtenverkeer, de iEB, et cetera, op tijd klaar is. Meer specifiek is het voor gemeenten van belang dat de benodigde automatisering van ook het gemeentelijk werkproces bij de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen tijdig (vòòr de zomer van 2025) gerealiseerd kan worden.

Wij merken dat er naast veel 'waarom en wat' vragen er ook veel 'hoe dan' vragen leven bij gemeenten. Het is daarom ook om op korte termijn te starten met het meenemen van alle gemeenten in wat zij moeten weten en moeten gaan doen in de voorbereiding op de invoering per 2026. Graag maken wij verdere afspraken over wat er nodig is voor de implementatie bij gemeenten, hoe we het implementatieproces inrichten en de financiering daarvan (zie ook hierna: in- en uitvoeringskosten gemeenten).

Naast de eerdere uitvoeringstoets op het Wetsvoorstel en nu op het Besluit en deze bestuurlijke waardering bij het Besluit, heeft u eerder ook via de internetconsultatie van de VNG en gemeenten zelf, reacties ontvangen op het concept Besluit. Gemeenten geven aan dat zij zorgen hebben over een hogere regeldruk, inrichtingskosten, uitvoeringslasten en de hoogte van geplande ex ante uitname uit het gemeentefonds. Dit blijven stuk voor stuk relevante zaken om in het verdere traject gezamenlijk uit te werken.

Bestuurlijke weging waarop het Besluit nog aan te passen

De belangrijke conclusie uit de eerdere VNG uitvoeringstoets op en onze eerdere bestuurlijke weging bij het Wetsvoorstel was dat het voorgelegde wetsvoorstel uitvoerbaar is, maar ook dat de invulling op onderdelen anders zou moeten en dat de uitvoerbaarheid op een aantal onderdelen voor gemeenten beter kan. Dat geldt eigenlijk nog steeds.

In deze bestuurlijke weging bij het Besluit ga ik in op de zaken die wij in de eerdere uitvoeringstoets en in onze bestuurlijke weging op het Wetsvoorstel naar voren hebben gebracht, die voor ons nog steeds open staan, relevant zijn voor gemeenten en nu ook terugkomen in het Besluit.

Voor wat voor gemeenten van belang is verwijs ik u ook naar bij VNG bijdrage aan de Internetconsultatie op het concept Besluit en naar de VNG uitvoeringstoets op het concept Besluit.

Wij zouden graag zien dat op onderstaande punten het nu voorliggende concept Besluit wordt aangepast. Aanpassingen die in onze ogen een tijdige implementatie en invoering per 2026, niet in de weg hoeven te zitten.

1. *Schrap de uitzonderingspositie voor de meerpersoonshuishoudens waarvan ten minste één van beide partners niet AOW-gerechtigd is.*

Zoals ook eerder bij het wetsvoorstel is aangegeven dringen gemeenten aan te stoppen met de uitzonderingspositie voor deze categorie huishoudens. Het is goed om te lezen de wetgever de huidige uitzondering, waarbij deze hele categorie geen eigen bijdrage voor de Wmo hoeft te

betalen, nu voor een deel heeft aangepast. Mensen uit deze categorie, met een inkomen tot 170% van het sociaal minimum, blijven echter nog steeds geheel uitgezonderd van het betalen van een eigen bijdrage. Voor mensen met een hoger inkomen dan deze 170% geldt per 2026 wel een eigen bijdrage, maar volgens weer andere parameters dan voor de andere categorieën. Wij denken nog steeds dat het onderscheid voor gemeenten slecht is uit te leggen aan hun inwoners. Ons verzoek is daarom ook nu om te komen tot één eigen bijdrageregeling die voor alle mensen van dezelfde leeftijdsgroepen gelijk is. Hierover is in 2023 ook bijna unaniem een motie over aangenomen in de ALV van de VNG. Gemeenten geven aan dat het discriminerend is voor inwoners zonder partner met een beperking die, door het niet hebben van de partner, wel een eigen bijdrage moeten betalen. Met een groeiende groep alleenstaanden is het niet uitlegbaar dat inwoners die een partner hebben een voordeel krijgen, vanwege het hebben van de partner.

2. *Laat optie open voor inning door het CAK van de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie.*

Wij pleiten er sterk voor dat de in het concept Besluit voorgenomen lijn, dat de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen (met een duurzame hulpverleningsrelatie) per 2026 niet meer via het CAK kan worden vastgesteld en geïnd, wordt aangepast. Onze nadrukkelijke oproep is om het aan het college van B&W te laten om te bepalen: of zelf innen van de eigen bijdrage, of via het CAK (en dan vanzelf de inkomensafhankelijke eigen bijdrage).

3. *Over voorgestelde werkwijze bij een maatwerkvoorziening met lage ondersteuningsbehoefte in relatie tot hoger inkomen en daarmee hogere eigen bijdrage dan kostprijs.*

In het concept Besluit is nu bepaald dat, in het geval de kostprijs voor een maatwerkvoorziening lager is dan de hoogte van de eigen bijdrage, een gemeente deze eigen bijdrage zelf kan innen bij de client. Gemeenten geven nu aan dat deze werkwijze (het zelf gaan innen) bijna niet uitvoerbaar is. Bij de andere optie, het innen door het CAK (met mogelijk hogere eigen bijdrage dan de kostprijs, afhankelijk van het inkomen/vermogen) leeft de vraag bij gemeenten of dit juridisch houdbaar is en bij wie cliënten dan in bezwaar en beroep gaan. De derde optie in het Besluit is dat cliënten zelf de afweging maken om de ondersteuning zelf (met eigen middelen) in te kopen. Wat in onze ogen een begaanbare optie is, mits mensen het inderdaad zelf kunnen regelen.

4. *Geen eigen bijdrage voor voorzieningen (bij woningaanpassing) voor Wmo cliënten tot 18 jaar.*

De VNG roept op om het besluit bij gemeenten te laten, om al dan niet de eigen bijdrage te innen bij woonvoorzieningen voor cliënten jonger dan achttien jaar. Het eventueel toch willen vragen van een eigen bijdrage aan de ouders is alleen relevant bij de woningaanpassingen. Laat de ruimte om hierin maatwerk te bieden voor deze specifieke groep bij gemeenten. De nu in het Besluit voorgestelde werkwijze om de meerwaarde (als gevolg van de woningaanpassing) bij de verkoop van het huis over te maken aan de gemeente lijkt een dode letter en moeilijk uitvoerbaar.

5. *Wmo vervoer en de eigen bijdrage.*

Over Artikel 3.7.3 bestaat enige verwarring en wij willen daarom graag bevestiging dat onze zienswijze correct is. Wij gaan ervan uit dat dit artikel betrekking heeft op het vervoer van en naar de dagbesteding (als maatwerkvoorziening) en dat het in dat geval niet is toegestaan nog een

aparte eigen bijdrage voor het vervoer op te leggen. Wij wijzen erop dat het voor gemeenten van groot belang is dat zij voor het collectief Wmo vervoer (regiotaxi) net als nu een bijdrage ter hoogte van het OV tarief kunnen blijven vragen en dat dit tarief kan worden geheven naast de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor andere Wmo maatwerkvoorzieningen. Wij zien onze zienswijze graag bevestigd.

6. *Kortere termijnen voor gemeenten, van 12 naar 3 maanden.*

Veel gemeenten moeten hiervoor nog steeds het berichtenverkeer en contracten met hun zorgaanbieders en leveranciers anders gaan inrichten. Dat kost tijd, ook voor alle aanbieders die Wmo ondersteuning en voorzieningen/hulpmiddelen leveren. ons voorstel is nog steeds om de termijn van zes maanden te hanteren. Mocht er toch vastgehouden worden aan de nu voorgestelde termijnen, dan pleiten wij er voor dat het CAK in 2026 nog niet op de termijnen handhaaft. Daarnaast willen wij afspraken maken over wanneer gemeenten, door toedoen (fouten of vertragingen) van anderen in de keten, de eigen bijdragen mislopen en zij deze inkomsten toch kunnen ontvangen.

7. *Pauzebeleid, nihilstelling en de uitvoerbaarheid.*

De VNG merkt dat het per 2026 voorgenomen 'pauzebeleid' nog veel vragen oproept bij gemeenten, met name over wat het precies is en hoe het uitgevoerd moet gaan worden. Idem als het gaat over het voorstel in het concept Besluit om geen eigen bijdrage te innen (door een nihilstelling) als iemand langer dan een maand geen gebruik kan maken van een hulpmiddel/voorziening (denk aan traplift, scootmobiel) omdat deze stuk is en er geen tijdige vervanging is. De communicatie, het berichtenverkeer tussen gemeenten en aanbieders van de hulpmiddelen / woningaanpassingen moet hierop nog helemaal worden aangepast en geautomatiseerd. In de implementatie moet hier tijdig aandacht voor zijn en ook op dit onderdeel alle gemeenten tijdig worden meegenomen.

8. *Kostprijsbewaking / Huurhulpmiddelen.*

In de aanloop naar het Wetsvoorstel en nu ook weer met betrekking tot het voorliggende Besluit is er veel commentaar vanuit gemeenten op de wijze van kostprijsbewaking bij 'huurhulpmiddelen' en vooral het berekenen van de totaal kostprijs bij huur. Uw ministerie heeft in een eerdere reactie aangegeven waarom VWS niet wil meegaan in het geboden alternatief. Wij vinden dit vanuit de uitvoerbaarheid nog steeds een zorgpunt. Graag verwijst de VNG bij deze naar de inbreng van de gemeente Apeldoorn op de huidige consultatie bij het concept Besluit. Daarin wordt nogmaals en helder bepleit waarom het voor gemeenten die werken met de huurconstructie (in bruikleen), en het gaat hier om groot deel van alle gemeenten, veel werkbaarder en logischer is als zij wel de maandelijkse kosten bij het CAK kunnen opvoeren.

9. *Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen.*

Uit de uitvoeringstoets op de het Besluit komt helder naar voren dat dit veel gaat vragen van de gemeentelijke uitvoering. Ik benadruk dat voor de kostprijsbewaking tijdige (vòòr de zomer 2025) automatisering een randvoorwaarde is voor gemeenten om op 1 januari 2026 hiermee te kunnen starten. Zonder automatisering zal het in beeld brengen van de status van de kostprijsbewaking en

het proces van serieel aanleveren van kostprijzen op huishoudensniveau handmatig moeten plaatsvinden. Dat is, zeker voor de grotere gemeenten, bijna onuitvoerbaar.

10. *Het begrip 'huishouden'*

Het nu, met het Besluit, geïntroduceerde begrip 'huishouden' roept veel vragen op bij gemeenten. Het past niet bij hoe gemeenten nu werken (alles gaat op clientniveau) en heeft uitvoeringsconsequentie voor gemeenten. We moeten op korte termijn hierover en de uitvoerbaarheid hiervan voor gemeenten verder afspraken maken.

11. *In- en uitvoeringskosten voor gemeenten.*

De regering verwacht geen structurele toename van de uitvoeringskosten van gemeenten die dwingend uit dit Besluit (en het Wetsvoorstel) voortvloeien. Als VNG verwachten wij dat wel, gelet op de aangegeven punten in de uitvoeringstoetsen bij het wetsvoorstel en het concept Besluit. We vragen daarom nader onderzoek naar de uitvoeringskosten en afspraken om gemeenten daadwerkelijk te compenseren als de structurele uitvoeringskosten er wel degelijk zijn. Dit geldt ook voor de invoeringskosten die gemeenten moeten maken in 2025. Bij het eerdere, uiteindelijk niet ingediende, wetsvoorstel voor een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor alleen de huishoudelijke hulp werd deze geraamd op een bedrag tussen € 0,6 á € 2,4 miljoen. Onderzocht moet worden wat deze worden bij het huidige wetsvoorstel en het Besluit.

Afsluitend

Gemeenten staan dus nog positief tegenover de herinvoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage, maar de zorg over regeldruk, de inrichting(skosten), de uitvoering(slasten) en de tijdige voorbereiding en implementatie zijn nog niet weggenomen. Uit de reacties van gemeenten en uit de uitvoeringstoets op het Besluit maak ik op dat tijdigheid een noodzaak is en ook de oproep om het uitvoering voor gemeenten niet te complex te maken. Het tijdig bouwen van de software voor onder andere de kostprijsbewaking, het tijdig gemeenten meenemen in wat zij zelf moeten gaan doen is noodzakelijk om tot in- en uitvoering over te kunnen gaan. Daarnaast zouden gemeenten het Besluit dus op onderdelen nog aangepast willen zien. Aanpassingen die in mijn ogen een tijdige implementatie niet in de weg hoeven te staan.

We moeten dus gezamenlijk, met ook gemeenten zelf en met de andere ketenpartners, nog voortvarender en met oog voor de uitvoerbaarheid, aan de slag met de uitwerking en invoering. Graag ontvang ik uw reactie op deze bestuurlijke weging en verneem graag welke onderdelen in het Besluit u bereid bent aan te passen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Directeur Beleid

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
(VWS)

Postbus 20350
2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

Datum
6 augustus 2024
Kenmerk
TIS/U202400414
Telefoon
06 ...
Bijlage(n)
1

uitvoeringstoets VNG Realisatie in het kader van het Besluit
vervanging abonnementstarief Wmo

Geachte

Hierbij ontvangt u, de door u op 21 juni 2024, verzochte VNG uitvoeringstoets op het concept Besluit als onderdeel van het wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo. De eerdere conceptversies en de nu definitieve uitvoeringstoets zijn reeds eerder aan uw betrokken medewerkers ter beschikking gesteld.

In onze eerdere brief van 6 februari 2024, met daarin onze bestuurlijke weging bij het wetsvoorstel, heeft de VNG aangegeven verheugd te zijn met het voorstel om per 1 januari 2026 weer een inkomensafhankelijke bijdrage voor de Wmo in te voeren. Dat is nog steeds het geval. In onze ogen zal de invoering er aan bijdragen dat de Wmo toegang biedt voor inwoners die niet in staat zijn deze ondersteuning zelf op andere wijze te organiseren en het echt nodig hebben. Wij werken graag samen verder met het departement en de andere uitvoerders aan een snelle en gezamenlijke invoering én aan een voor ook gemeenten uitvoerbare wet.

Een belangrijke conclusie uit de eerdere VNG uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel is dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is, maar ook dat de uitvoerbaarheid op onderdelen voor gemeenten beter kan. Dat geldt ook nu voor de uitkomst van de uitvoeringstoets op het concept besluit. Ik licht er een paar punten uit:

1. Het is van belang dat per 2026 bij de het onderdeel kostprijsbewaking gemeenten niet handmatig hoeven te werken: zorg voor een tijdige automatisering van het berichtenverkeer op dit punt. Vooral voor de grote(re) gemeenten zal het handmatig verwerken van berichten een probleem worden.

2. Wij pleiten ervoor dat het College van B&W zelf kan beslissen of zij de vaststelling en inning van de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie door het CAK willen laten doen, of dat zij dit zelf gaan uitvoeren. In het concept Besluit, in de Nota van Toelichting, staat nu "Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor inning". Gemeenten die het aangaat geven aan dat zij hierop niet zijn ingericht en willen dat de vaststelling en inning ook per 2026 via het CAK kan lopen.
3. Gemeenten geven aan dat het voor hen moeilijk uitvoerbaar zal zijn om zelf de eigen bijdrage te gaan innen bij die mensen met kleine maatwerkvoorziening waarbij de kostprijs lager zal zijn dan de hoogte van de eigen bijdrage. Dit zal vooral kunnen spelen bij mensen met een hoger inkomen. Bij de andere optie, het laten vaststellen en innen door het CAK (met dan mogelijk een hogere eigen bijdrage dan de kostprijs, leeft de vraag bij gemeenten of dit juridisch houdbaar is en bij wie cliënten dan in bezwaar en beroep gaan.

Naast de nu opgeleverde uitvoeringstoets op het concept besluit en de bestuurlijke waardering bij het concept Besluit, heeft u ook via de internetconsultatie van de VNG en gemeenten reacties ontvangen op het concept. Gemeenten geven daarin aan dat zij zorgen hebben over een hogere regeldruk en de inrichtings- en uitvoeringskosten en over het verwachte gedragseffect. Zorgen die mogelijk weggenomen kunnen worden als wij met elkaar de invoering goed voorbereiden en inrichten. Ik wil u vragen om te beoordelen welke voorgestelde aanpassingen in het concept Besluit, aanpassingen die gemeenten helpen, kunnen worden gedaan en ons daarvan op de hoogte te stellen. Verder van belang om dus niet alleen de ICT, het iEB, het IWmo berichtenverkeer et cetera, op tijd op orde te hebben, maar ook om alle gemeenten op beleids- én uitvoerend niveau tijdig mee te nemen in wat er gaat veranderen en wat zij moeten doen in de voorbereiding en straks in de uitvoering.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Directeur Beleid

Uitvoeringstoets

Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015

Versie 1.1

Samenvatting

Het ministerie van VWS is voornemens met ingang van 1 januari 2026 het huidige abonnementstarief voor Wmo voorzieningen te vervangen door een systematiek van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb). Eind 2023 is hiertoe een wetsvoorstel geschreven. In februari 2024 heeft VNG Realisatie een uitvoeringstoets uitgevoerd op dit wetsvoorstel. Inmiddels is in vervolg op het wetsvoorstel het 'Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015' geformuleerd, waarin de nadere regels die gelden voor de uitvoering van de ivb zijn beschreven.

Deze uitvoeringstoets beschrijft de uitvoeringsconsequenties, de randvoorwaarden en risico's van het Besluit voor de gemeentelijke uitvoering. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van half mei 2024 tot half juli 2024. Voor deze uitvoeringstoets zijn interviews gehouden met 14 gemeentelijke organisaties (waarvan twee samenwerkingsverbanden), 5 verschillende softwareleveranciers, het CAK, het Zorginstituut Nederland en het Ketenbureau i-Sociaal Domein. Dit heeft een breed en gedetailleerd inzicht opgeleverd van de impact van de diverse maatregelen op de gemeentelijke uitvoering. .

Kostprijsbewaking hulpmiddelen en woningaanpassingen vraagt veel van de gemeentelijke uitvoering

Voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, gaat gelden: het totaalbedrag dat een cliënt aan ivb betaalt, mag de totaalkostprijs van deze voorzieningen niet overstijgen. Gemeenten zijn straks verplicht de hiertoe benodigde kostprijsbewaking door het CAK uit te laten voeren. Gemeenten kunnen *per huishouden* één kostprijs tegelijk laten bewaken door het CAK. Per huishouden dient de gemeente maximaal één kostprijs aan het CAK door te geven. Bij meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen per huishouden moeten de kostprijzen serieel (achtereenvolgend) aan het CAK worden doorgegeven en dus niet gelijktijdig, overlappend of cumulatief. Voor de start van de ivb dienen gemeenten de kostprijzen van de hulpmiddelen en woningaanpassingen die reeds uitstaan bij het CAK aan te leveren (initiële vulling).

Dit alles heeft grote uitvoeringsconsequenties:

- Gemeenten moeten een methodiek vaststellen voor het bepalen van de kostprijzen. Het vaststellen van kostprijzen is complex. Met name als de gemeente deze voorzieningen op huurbasis betreft van aanbieders heeft het veel haken en ogen. Dit vraagt de nodige expertise, aandacht, tijd en extra administratie. Gemeenten vinden het daarom belangrijk dat er tijdig een handreiking met richtlijnen komt voor het goed en eenduidig vaststellen van kostprijzen.

- Gemeenten verwachten dat de kostprijsbewaking en het effect ervan op de ivb bij veel cliënten tot vragen zal leiden en zich tot de gemeente zullen richten. Dit kost extra uitvoeringscapaciteit.
- Omdat gemeenten *per huishouden* één kostprijs tegelijk kunnen laten bewaken door het CAK, moeten gemeenten bij huishoudens waar meerdere voorzieningen lopen zelf alle kostprijzen van deze voorzieningen bijhouden. Wanneer de eerste kostprijs bereikt is, kan de gemeente een nieuwe kostprijs doorgeven, mits het onderliggende hulpmiddel/woningaanpassing nog geleverd is. Dit is een nieuwe taak voor gemeenten, waarbij zij aangeven dat het in beeld brengen van het bereiken van de kostprijs en het aanleveren van de volgende kostprijs alleen geautomatiseerd uitvoerbaar is.
- Dat betekent dat gemeenten afhankelijk zijn van een tijdige aanpassing van de huidige gemeentelijke systemen en software door hun softwareleveranciers om deze taken doelmatig uit te kunnen voeren.

Tijdige automatisering is hierbij een absolute randvoorwaarde

Een belangrijke randvoorwaarde voor gemeenten om op 1 januari 2026 te kunnen starten is dat de automatisering van de gemeentelijke taken (in beeld krijgen van de status van de kostprijsbewaking en het serieel aanleveren van kostprijzen) tijdig, namelijk voor de zomer van 2025 gerealiseerd is. Gemeenten zien hier een aanzienlijk risico. Zonder automatisering zal het in beeld brengen van de status van de kostprijsbewaking en het proces van serieel aanleveren van kostprijzen op huishoudensniveau handmatig moeten plaatsvinden. Dat is, zeker voor grote gemeenten, onuitvoerbaar.

Aangezien de softwareleveranciers aangeven minimaal een half jaar nodig te hebben om de automatisering op tijd op te leveren en het bouwen van de automatisering alleen mogelijk is met een aangepast iEB bericht, dient dit digitale bericht tijdig (idealiter najaar 2024) klaar te zijn zodat de softwareleveranciers aan de slag kunnen om dit tijdig te implementeren.

Huidige gemeentelijke administratie niet op huishoudensniveau

Een zorg die gemeenten uitspreken is dat het Besluit gemeenten vraagt om het serieel aanleveren van kostprijzen op *huishoudensniveau*. De huidige gemeentelijke administratie van maatwerkvoorzieningen is ingericht op cliënt en BSN-niveau. Gemeenten zien hier risico's voor de automatisering van het proces en vragen zich af van welke definitie hierbij wordt uitgegaan en of deze is te implementeren in de systemen. Met het oog op de implementatie is het belangrijk dat zowel CAK als de softwareleveranciers hier tijdig aandacht voor hebben.

Gemeenten denken dat het logischer en vooral efficiënter is als de diverse onderdelen met betrekking tot kostprijsbewaking die nu bij de gemeenten belegd worden, door het CAK zouden worden uitgevoerd.

De mogelijkheid die het Besluit biedt aan gemeenten om zelf een eigen bijdrage op te leggen blijkt niet realistisch

Het wetsvoorstel en het Besluit biedt gemeenten de mogelijkheid (KAN bepalingen) om zelf een eigen bijdrage op te leggen en te innen.

Maatwerkvoorzieningen voor cliënten met een lage ondersteuningsbehoefte en een hoog inkomen

In specifieke situaties kan de maandelijkse ivb voor hulp bij het huishouden, dagbesteding of individuele begeleiding hoger zijn dan de maandelijkse kostprijs ervan. Dit zal het geval zijn bij cliënten met een lage ondersteuningsbehoefte en een hoog inkomen. Het CAK zal hier niet op toezien. Gemeenten kunnen ervoor kiezen deze situaties zelf te signaleren en zelf een eigen bijdrage op te leggen. Gemeenten bevestigen dat dit een zeer geringe doelgroep betreft. Echter *als* de gemeente gebruik wil maken van deze KAN bepaling vinden zij de impact op de gemeentelijke uitvoering onevenredig groot en nagenoeg onuitvoerbaar. Gemeenten kunnen deze doelgroep niet goed identificeren en moeten een inningsproces inrichten waarbij de softwarematige ondersteuning deels of geheel gebouwd moet worden, terwijl het CAK hier juist een systeem voor heeft. Het innen kost gemeenten extra tijd en leidt tot extra kosten. Bovendien vraagt het om periodieke checks op wijzigingen in de situatie van de cliënt en het huishouden. Tot slot zien gemeenten een potentieel juridisch risico als zij geen gebruik maken van deze KAN bepaling. Gemeenten hebben vanuit uitvoeringsperspectief de voorkeur om deze mogelijkheid in het Besluit in zijn geheel te schrappen.

Algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie

Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie ontstaat voor gemeenten een andere werkwijze. Op dit moment geldt voor deze voorzieningen het huidige abonnementstarief. De nieuwe ivb zal echter niet van toepassing zijn op algemene voorzieningen. Als de gemeente een eigen bijdrage wil opleggen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie zal de gemeente volgens het Besluit de hoogte van de eigen bijdrage zelf moeten vaststellen (deze mag niet hoger zijn dan de kostprijs), opleggen en innen. Ook moeten gemeenten zelf voorkomen dat de eigen bijdrage cumuleert met andere eigen bijdragen en ivb's.

De gemeenten waarmee is gesproken geven aan dat in het geval zij zouden willen kiezen voor een eigen bijdrage voor een dergelijke voorziening, zij de hiertoe benodigde gemeentelijke werkzaamheden naar aanleiding van het Besluit niet realistisch achten. Ten eerste zou ook hiertoe

een nieuw inningsproces ingericht moeten worden. Het innen is een nieuwe taak, die gemeenten veel tijd gaat kosten. Daarnaast is de hoogte van de eigen bijdrage gerelateerd aan de kostprijs moeilijk vast te stellen. Tenslotte is een check op cumulatie van eigen bijdragen op *huishoudensniveau* voor gemeenten arbeidsintensief en mogelijk onuitvoerbaar voor wat betreft de Wlz eigen bijdragen in verband met AVG-restricties.

Pauzeren van eigen bijdrage vraagt goede afspraken met zorgaanbieders

In uitzonderlijke situaties kan de eigen bijdrage gepauzeerd worden. De gemeenten moet deze situaties signaleren en doorgeven aan het CAK zodat deze de eigen bijdrage tijdelijk kan stopzetten en op het signaal van de gemeente weer kan starten. Het Besluit bepaalt dat bij de start en stop van de eigen bijdrage gekeken moet worden naar de daadwerkelijke levering van de voorziening. In de huidige praktijk hanteren gemeenten verschillende criteria. Gemeenten hebben op dit moment veelal geen zicht op het moment van levering of het uitblijven daarvan. Gemeenten moeten hierover nadere afspraken maken met de leveranciers zodat zij deze informatie tijdig ontvangen. Gemeenten geven hierbij aan dat het zou helpen dat hiertoe het berichtenverkeer iWmo op wordt aangepast.

De overige onderdelen van het Besluit hebben een geringe impact op de gemeenten en lijken eenvoudig uit te voeren.

Belangrijkste aanbevelingen

- Ga alleen over tot invoering van het wetsvoorstel en het Besluit op 1-1-2026 als gemeenten de garantie hebben dat de benodigde automatisering van met name het gemeentelijke werkproces in verband met de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen tijdig (voor de zomer van 2025) gerealiseerd kan worden.
- Overweeg de KAN bepaling dat gemeenten zelf een eigen bijdrage kunnen bepalen voor huishoudelijke hulp, dagbesteding en individuele begeleiding in het geval de ivb hoger is dan de kostprijs te schrappen. Heroverweeg het innen van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie via het CAK te laten blijven verlopen.
- Zorg tijdig voor een handreiking en richtlijnen voor het vaststellen van kostprijzen van hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- Zorg tijdig voor een planning voor gemeenten waarin wordt ingegaan op de fasering van voorbereidende activiteiten, waaronder de initiële vulling.
- Zorg tijdig voor landelijke communicatiemiddelen om cliënten te informeren over de wijzigingen.
- Het eerdere advies een Artikel 2 onderzoek uit te laten voeren waarin de incidentele en structurele uitvoeringskosten in kaart gebracht kunnen worden blijft actueel. Op basis hiervan kunnen gemeenten een passende compensatie ontvangen.

- Ook het eerdere advies om een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gedragseffecten van dit wetsvoorstel en Besluit blijft actueel. De gedane aannames hebben immers grote consequenties hebben voor gemeenten.

Inhoudsopgave

Uitvoeringstoets	1
Samenvatting	2
Inhoudsopgave	7
1. Inleiding	10
1.1. Achtergrond	10
1.2. Doel en vraagstelling	10
1.3. Afbakening onderzoek (scope)	11
1.4. Aanpak	11
1.5. Leeswijzer	12
2. Het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015	13
2.1. Achtergrond	13
2.2. Hoofdpunten uit het Besluit	15
2.3. Samenhangende ontwikkelingen en regelgeving	23
3. Impact van het Besluit	25
3.1. Hoogte van de ivb	25
3.2. Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb	25
3.2.1. Impact als de gemeente wel een afwijkende eigen bijdrage oplegt	26
3.2.2. Impact als de gemeente geen afwijkende eigen bijdrage oplegt	28
3.3. Algemene voorzieningen	28
3.4. Anticumulatie	29
3.5. Ontheffing, vrijstelling, nihilstellingsgronden	31
3.6. Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen	31
3.6.1. Bepalen van de kostprijs	31
3.6.2. Gevolgen kostprijsbewaking	33
3.6.3. Seriële aanlevering kostprijs	34
3.7. Landelijke regels voor starten, stoppen en pauzeren ivb of eigen bijdrage	34

3.8.	Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage	35
3.9.	Heldere termijnen meldingen en besluiten	36
3.10.	Peiljaar bij cliënten die voor het eerst inkomen hebben	36
3.11.	Afbouw compensatie vervallen ouderentoeslag (cvo) en afschaffing extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt (evv)	36
4.	Implementatie	37
4.1.	Lokaal beleid.....	37
4.2.	Automatiseren van gemeentelijke processen.....	39
4.3.	Tijdige implementatie iStandaarden	40
4.4.	Initiële aanlevering kostprijzen	41
4.5.	Aanpassen werkprocessen	42
4.6.	Medewerkers	43
4.7.	Juridisch.....	43
4.8.	Communicatie.....	43
5.	Conclusies en aanbevelingen	45
5.1.	Conclusies	45
5.1.1.	Welke organisaties zullen het Besluit uitvoeren?	45
5.1.2.	Is helder wat de opgedragen taak is?	45
5.1.3.	Is de gemeentelijke organisatie voldoende toegerust voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering?	46
	Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente door de nieuwe regelgeving?	46
	Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?	47
	Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?	48
	Hoe kunnen veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?	50
5.1.4.	Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?	51
5.1.5.	Wat zijn de verwachte effecten van de gewijzigde regelgeving?	51
5.1.6.	Is voorzien in duidelijk, uitvoerbaar en kosteneffectief overgangsrecht?	52

5.1.7. Veranderen de antwoorden op de vragen als er nieuwe toetreders komen/nieuwe toepassingen zijn in het beleidsveld?.....	52
5.1.8. Welke mogelijkheden zijn er om bij te sturen indien aannames die zijn gedaan in de vragen alsnog niet blijken te kloppen?	52
5.2. Aanbevelingen	52
Bijlage A: Gesprekspartners	54

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

Het ministerie van VWS heeft een wetsvoorstel opgesteld voor de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage binnen de Wmo, ter vervanging van het huidige Wmo-abonnementstarief. VNG Realisatie heeft hierop eerder een uitvoeringstoets gedaan, die in februari 2024 opgeleverd is ([Uitvoeringstoets Inkomens en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo](#)).

Onderdelen uit het wetsvoorstel zijn door het ministerie van VWS nader uitgewerkt in lagere regelgeving: het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Op dit Besluit heeft VNG Realisatie in de periode van half mei tot en met half juli 2024 een (aanvullende) uitvoeringstoets gedaan. De uitkomsten van deze uitvoeringstoets staan in deze rapportage beschreven.

1.2. Doel en vraagstelling

Het doel van deze uitvoeringstoets was om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid en de impact voor gemeenten van het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Daarnaast geeft de uitvoeringstoets aanbevelingen voor een succesvolle implementatie van het Besluit bij gemeenten.

De onderzoeksvragen die in deze uitvoeringstoetsen beantwoord worden, zijn:

1. Welke organisaties zullen het Besluit uitvoeren?
2. Is helder wat de opgedragen taak is?
3. Is de organisatie voldoende toegerust voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering?
 - a. Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente bij inwerkingtreding van het voorstel?
 - b. Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?
 - c. Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?
 - d. Hoe kunnen de veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn daarbij de randvoorwaarden en risico's?
4. Wat zijn de ingeschatte kosten voor uitvoering?
5. Wat zijn de verwachte effecten van het Besluit?
6. Is voorzien in duidelijk, uitvoerbaar en kosteneffectief overgangsrecht?
7. Veranderen de antwoorden op de vragen als er nieuwe toetreders komen/nieuwe toepassingen zijn in het beleidsveld?

8. Welke mogelijkheden zijn er om bij te sturen indien de aannames die gedaan zijn in de vragen alsnog niet blijken te kloppen?

1.3. Afbakening onderzoek (scope)

De uitvoeringstoets onderzoekt de impact op gemeenten en wat nodig is voor een goede invoering bij gemeenten. De focus ligt daarbij dus op de gemeentelijke uitvoering. Inhoudelijke beleidsvragen zijn geen onderdeel van het onderzoek.

Deze uitvoeringstoets is aanvullend op de uitvoeringstoets die eerder dit jaar is uitgevoerd op (het contourenvoorstel bij) het wetsvoorstel voor de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo. Deze uitvoeringstoets was dan ook primair gericht op die elementen in het Besluit nieuw zijn of een nadere uitwerking zijn van aspecten die in het wetsvoorstel op hoofdlijnen beschreven stonden.

Buiten scope zijn de volgende punten:

- Het opstellen van een implementatieplan. De analyse geeft hier uiteraard input voor, maar de analyse zelf is geen implementatieplan.
- Een analyse van het doenvermogen onder (groepen van) inwoners.
- Impact van het Besluit op ketenpartners. Als onderdeel van de uitvoeringstoets zijn ook gesprekken gevoerd met relevante ketenpartners, zoals het CAK en Zorginstituut Nederland, maar de impact van het wetsvoorstel voor deze ketenpartners is buiten scope van deze uitvoeringstoets.
- De uitvoeringstoets Inkomens en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo had als aanbeveling het opstellen van een overgangsregeling in overweging te nemen. Bij de start van het onderzoek was hier nog geen besluit over genomen. Daarom viel dit buiten de scope van deze uitvoeringstoets.

1.4. Aanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van half mei 2024 tot en met half juli 2024. De kern van de uitvoeringstoets bestond uit semigestructureerde interviews met diverse gemeenten op basis van een uitgewerkte topiclijst. Dit leverde een beeld op van de impact van het Besluit, zodat een effectieve analyse mogelijk was.

De uitvoeringstoets is begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit vertegenwoordigers vanuit het ministerie van VWS, CAK, Zorginstituut Nederland, Ketenbureau i-Sociaal Domein, VNG en VNG Realisatie. De rol van de begeleidingscommissie bestond uit het begeleiden van het onderzoeksproces, het vaststellen van het plan van aanpak en het beoordelen van de bruikbaarheid van de uitkomsten van het onderzoek en de aanbevelingen voor eventuele vervolgstappen. De inhoudelijke beoordeling van de resultaten van de uitvoeringstoets was geen taak van de begeleidingscommissie.

Het onderzoek bestond uit drie fasen:

- De **inventarisatiefase** was gericht op het vaststellen van de aanpak, verkenning en voorbereiding door middel van deskresearch en expertgesprekken. Dit resulteerde in een vastgesteld plan van aanpak, de selectie van gemeenten en de uitwerking van gespreksonderwerpen voor de te houden interviews in een topiclijst. Deze topiclijst is afgestemd met de begeleidingscommissie.
Bij de selectie van gemeenten is zoveel als mogelijk aangesloten bij de gemeenten die ook deelnamen aan de eerste uitvoeringstoets op het wetsvoorstel.
- In de **analysefase** is met 14 gemeentelijke organisaties (waarvan twee samenwerkingsverbanden) een (groeps)interview gevoerd met verschillende medewerkers die in hun werk met de wijzigingen te maken krijgen zoals Wmo-consulenten, backofficemedewerkers, kwaliteitsmedewerkers en beleidsmedewerkers. In bijlage A is een overzicht van de geïnterviewde partijen opgenomen. Daarnaast zijn interviews gehouden met 5 verschillende softwareleveranciers, met het CAK, het Zorginstituut Nederland en het Ketenbureau i-Sociaal Domein.
- In de **rapportagefase** zijn de resultaten van de uitvoeringstoets voorgelegd aan de geïnterviewde gemeenten tijdens een klankbordbijeenkomst, waarvoor alle geïnterviewde gemeenten waren uitgenodigd. De resultaten van de uitvoeringstoets zijn tot slot in voorliggende rapportage opgenomen.

1.5. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van de aanleiding om te komen tot het Besluit en de inhoud van het Besluit op hoofdlijnen. Hoofdstuk 3 geeft voor de verschillende onderdelen van het Besluit een beschrijving van de impact op gemeenten en de belangrijkste aandachtspunten. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens de aandachtspunten van de implementatie van het Besluit beschreven. Hoofdstuk 5 geeft tot slot de conclusies van deze uitvoeringstoets weer, door middel van beantwoording van de onderzoeksvragen.

2. Het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015

Dit hoofdstuk is een feitelijke beschrijving van de achtergrond en de belangrijkste hoofdpunten van het Besluit.

2.1. Achtergrond

Wat

Met het wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo 2015 wordt het abonnementstarief afgeschaft en voor maatwerkvoorzieningen vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (hierna: ivb). Het Besluit Vervanging abonnementstarief Wmo 2015 beschrijft de regels die hierbij gelden. Het uitvoeringsbesluit Wmo 2015 wordt hiertoe op onderdelen gewijzigd.

Waarom

Met de vervanging van het abonnementstarief door een ivb wil het ministerie van VWS, gemeenten een instrument in handen geven om de geconstateerde aanzuigende werking (relatief veel uit hogere inkomens) van het abonnementstarief (met name bij huishoudelijke hulp) tegen te gaan en als gevolg daarvan de oplopende kosten te verminderen en de beschikbaarheid van Wmo ondersteuning beter te borgen. Daarnaast beoogt de nieuwe regelgeving dat cliënten met een maatwerkvoorziening naar draagkracht een eigen bijdrage betalen voor de geleverde ondersteuning.

Op welke wijze

Het ministerie van VWS introduceert de ivb voor maatwerkvoorzieningen, zonder beschermd wonen of opvang. Voor deze voorzieningen geldt op dit moment nog het abonnementstarief (een vaste eigen bijdrage van € 20,60 per maand (prijspeil 2024)). De ivb is niet van toepassing op algemene voorzieningen. Gemeenten bepalen straks zelf of en voor welke algemene voorziening een eigen bijdrage geldt. Echter gaan ook hier enkele landelijk uniforme regels gelden (zie paragraaf 4.2).

Het Besluit geeft zoals gezegd uitwerking aan de regels die gelden bij het de introductie van de ivb en de wijze waarop onder andere gemeenten hiermee dienen om te gaan. Daarnaast reguleert het Besluit op enkele onderdelen de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen.

Gemeenten behouden enige beleidsruimte wat betreft de vraag aan welke cliënten de ivb zal worden opgelegd:

- Cliënten zijn voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang alleen een ivb verschuldigd, indien de gemeente dit bij verordening heeft bepaald.
- Gemeenten kunnen er hierbij voor kiezen om voor de ene maatwerkvoorziening wel en voor de andere geen eigen bijdrage te vragen. Ook hebben gemeenten hierbij de mogelijkheid om uitzonderingen te maken voor groepen cliënten of een individuele cliënt.

Met uitzondering van deze beleidsruimte vormt het Besluit landelijke uniforme regels. Deze regels hebben betrekking op de onderwerpen beschreven in paragraaf 2.2.

Wie

Het Besluit Vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is van belang voor:

- Alle Nederlandse gemeenten; zij bepalen of en welke Wmo ondersteuning een inwoner nodig heeft en contracteren zorgaanbieders om deze ondersteuning te leveren.
- Het CAK, die de ivb berekent en int, de kostprijs voor hulpmiddelen en woningaanpassingen bewaakt en gemeenten hierover tijdig dient te informeren en de ivb pauzeert wanneer dit nodig is.
- Het Zorginstituut Nederland die de standaarden beheert voor het berichtenverkeer tussen CAK, gemeenten en zorgaanbieders.
- Ketenbureau i-Sociaal Domein die de samenwerking in de keten bewaakt en toeziet op de administratieve lasten voor gemeenten en zorgaanbieders.
- Zorgaanbieders die de ondersteuning leveren aan cliënten en een taak hebben in de uitwisseling van informatie bij het starten, stoppen en pauzeren van hulp.
- Softwareleveranciers die ervoor zorgen dat de regels die gelden voor de werkprocessen softwarematig ondersteund kunnen worden.

Wanneer

De beoogde inwerkingtreding van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage is 1 januari 2026. Mede op basis van de uitkomsten van deze uitvoeringstoets moet blijken of deze ingangsdatum haalbaar is.

Met welke middelen

De uitvoeringstoets Inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo geeft een beschrijving van de berekening die het Ministerie van VWS gebruikt om de uitnamen van 225

miljoen euro uit het Gemeentefonds te beargumenteren. Die beschrijving is bij dit Besluit ook relevant.

2.2. Hoofdpunten uit het Besluit

Het besluit beschrijft de regels met betrekking tot de uitvoering van de ivb en alles dat daarmee samenhangt. In deze paragraaf zijn deze samengevat.

Aanmelding CAK

Net als nu het geval is, stellen gemeenten vast of en welke Wmo ondersteuning bij een inwoner nodig is. In het geval dat de gemeente een maatwerkvoorziening indiceert en hiertoe een eigen bijdrage wil opleggen, meldt zij de inwoner aan bij het CAK. Wmo voorzieningen voor minderjarigen en maatwerkvoorzieningen uitsluitend bestaande uit een rolstoel zijn uitgesloten van een ivb.

Hoogte van de ivb

Het CAK stelt vervolgens de hoogte van de ivb vast, legt deze op en int de ivb. De systematiek van het vaststellen van de hoogte van de ivb is onafhankelijk van het aantal geleverde uren ondersteuning en van het aantal voorzieningen dat wordt afgenomen.

De hoogte van de ivb wordt als volgt bepaald:

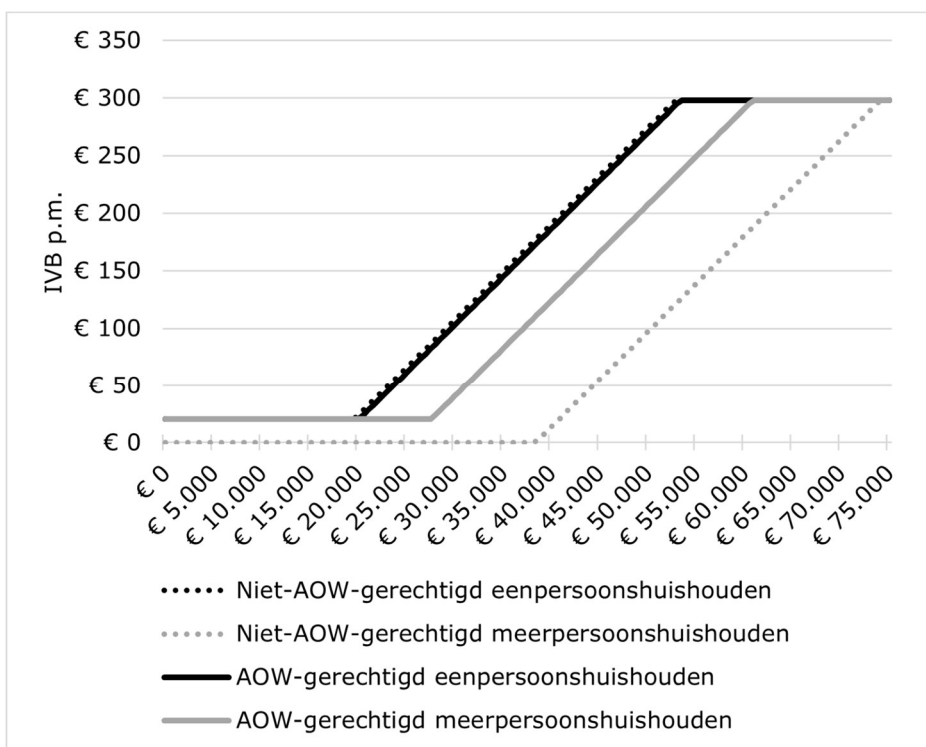
- Inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum betalen een eigen bijdrage van € 20,60 per maand (huidige abonnementstarief, prijspeil 2024).
- Inwoners met een inkomen boven 120% van het sociaal minimum betalen per maand een eigen bijdrage van € 20,60 plus een twaalfde deel van een marginaal tarief van 10% van het deel van het inkomen boven 120% van het sociaal minimum (het inkomensbegrip dat hier van toepassing is bevat ook een vermogenscomponent, zie hieronder)
- De maximale eigen bijdrage die een inwoner moet betalen bedraagt € 298 per maand (prijspeil 2024).

Voor niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens start het marginale tarief pas bij een inkomen van 170% van het sociaal minimum. Tot 170% van het sociaal minimum betalen zij geen eigen bijdrage. Boven 170% van het sociaal minimum betalen zij alleen het marginale tarief tot het maximale tarief.

Het voornemen is om de hiervoor genoemde bedragen bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel (per 2026) te indexeren naar het dan geldende prijspeil.

Onder “inkomen” wordt hier het fiscale verzamelinkomen (vermeerderd met een vermogensinkomensbijtelling van 4% over het vermogen in box 3 boven het heffingsvrij vermogen) verstaan. De eigen bijdrage is dus niet alleen afhankelijk van het inkomen uit arbeid of uitkering maar ook van het vermogen.

In onderstaande grafiek is het verloop van de ivb weergegeven (Bron: concept Nota van Toelichting Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015).

Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb

Voor inwoners met een lage enkelvoudige Wmo-ondersteuningsvraag (niet zijnde hulpmiddelen en woningaanpassingen) kan de ivb voor de maatwerkvoorziening boven de kostprijs uitkomen. Het gaat naar verwachting om inwoners met een ondersteuningsvraag van:

- Minder dan 1 uur individuele begeleiding per week
- Minder dan 2 dagdelen dagbesteding per week
- Minder dan 2 uur huishoudelijke hulp per week

Gemeenten kunnen er in dit geval voor kiezen om de cliënt niet aan te melden bij het CAK en zelf een eigen bijdrage te vragen, bijvoorbeeld ter hoogte van de maandelijkse kostprijs. Zij moeten

deze eigen bijdrage dan zelf opleggen en innen, al dan niet via de aanbieder. Het CAK kan deze afwijkende eigen bijdrage niet innen.

Als gemeenten geen gebruik maken van deze uitzondering, kan de cliënt ervoor kiezen om toch gebruik te maken van de Wmo en de bijbehorende ivb (die in dit geval hoger is dan de kostprijs) te betalen. De cliënt kan er ook voor kiezen om de hulp zelf particulier in te kopen.

Ook bij een maatwerkvoorziening vervoer kan de gemeente een afwijkende eigen bijdrage vragen, bijvoorbeeld een lage rit- of kilometerprijs. Dit kan alleen wanneer de maatwerkvoorziening geen andere vormen van ondersteuning bevat waarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is. Ook in dit geval moet de gemeente (al dan niet via de aanbieder) de eigen bijdrage zelf opleggen en innen.

Algemene voorzieningen

In de huidige situatie bepalen gemeenten of en voor welke algemene voorziening zij een eigen bijdrage willen opleggen. Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie geldt nu het abonnementstarief; de inning verloopt via het CAK. Is er geen sprake van een duurzame hulpverleningsrelatie dan is het aan de gemeente om de hoogte van de eigen bijdrage vast te stellen en dienen zij zelf zorg te dragen voor de inning ervan.

De toekomstige ivb is niet van toepassing op algemene voorzieningen. Nieuw wordt dat gemeenten voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie per voorziening zelf de eigen bijdrage moeten vaststellen en verantwoordelijk worden voor de inning ervan (waarbij het mogelijk is die via de aanbieder te laten verlopen). Net als nu het geval is, mag de eigen bijdrage niet hoger zijn dan de kostprijs en moet deze financieel passend zijn voor de doelgroep van de algemene voorziening.

Anticumulatie

Er gelden landelijke regels om stapeling van de ivb met andere eigen bijdragen te voorkomen. Het is de bedoeling dat een cliënt (en diens eventuele echtgenoot/ partner samen) slechts één eigen bijdrage hoeft/hoeven te betalen, ook als zij gebruik maken van meerdere soorten voorzieningen. Hiervoor geldt de volgende anticumulatieregeling (zie onderstaande figuur: de eigen bijdrage die hoger in de figuur staat, is voorliggend aan de daar onderstaande eigen bijdrage(n)).

Het CAK voert de anticumulatieregeling uit voor zover het de maatwerkvoorzieningen betreft.

Anticumulatie algemene voorzieningen

Eventuele eigen bijdragen voor algemene voorzieningen zonder duurzame hulpverleningsrelatie mogen wel cumuleren met andere eigen bijdragen. Echter eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie mogen niet cumuleren met elkaar en met andere bijdragen. Bij samenloop is er geen eigen bijdrage verschuldigd:

- Indien de cliënt of zijn echtgenoot/partner door de gemeente een maatwerkvoorziening is toegekend en bij het CAK is aangemeld voor een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening.
- Indien de cliënt of zijn echtgenoot/partner is geïndiceerd voor Wlz-zorg.
- Verder is geregeld dat de cliënt en diens echtgenoot/ partner samen voor niet meer dan één algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie een eigen bijdrage verschuldigd zijn (welke door het college wordt aangewezen).

In het wetsvoorstel vervanging abonnementstarief (onderdeel R) is een wettelijke grondslag opgenomen op basis waarvan de gemeente voor dit doel een zogenoemde Wlz-Registertoets kan uitvoeren en/of zogenoemde Wlz-Signalen kan raadplegen.

Ontheffing, vrijstelling, nihilstellingsgronden

Gemeenten kunnen ontheffing verlenen:

- Bij onvoldoende betalingscapaciteit van de cliënt;

- Wanneer de gemeente vaststelt dat de eigen bijdrage kan leiden tot zorgmijding en dit gelet op voortdurende of meervoudige problematiek van de cliënt nadelige gevolgen zou hebben voor de doelstellingen van een integrale dienstverlening of de veiligheid en leefbaarheid van zijn omgeving;
- Wanneer de gemeente op advies van een instelling van oordeel is dat de eigen bijdrage kan leiden tot mishandeling, verwaarlozing of schade aan de opvoeding of ontwikkeling van kinderen.

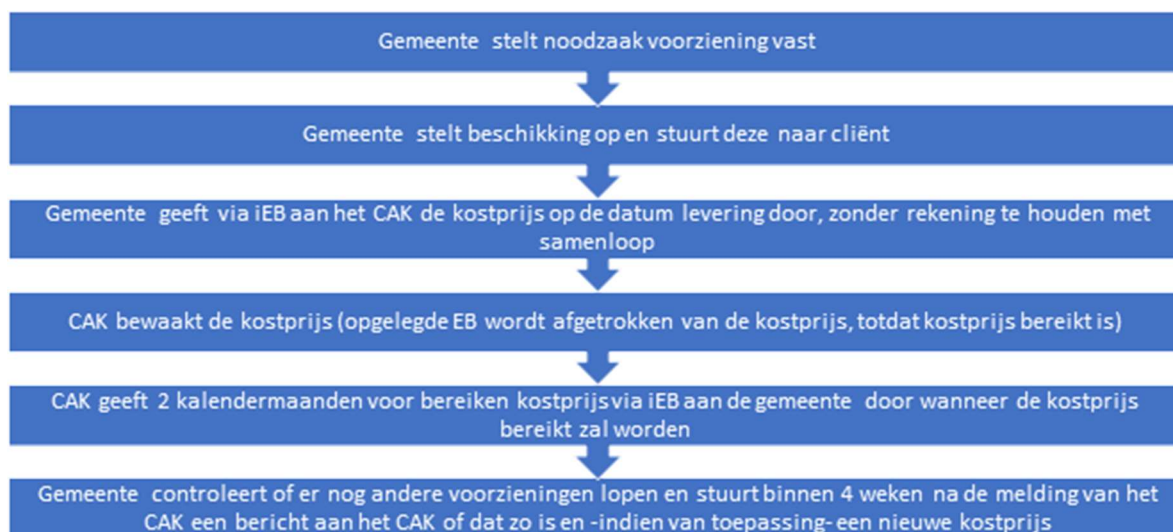
Daarnaast kunnen gemeenten (net als nu) minimabeleid toepassen. Dit betekent dat de ivb onder een bepaald inkomen op nihil gesteld wordt.

Cliënten met een maatwerkvoorziening die uitsluitend bestaat uit een rolstoel, betalen (net als nu) geen eigen bijdrage.

Dit Besluit bevat tot slot ook een nieuwe ontheffingsmogelijkheid. Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is geregeld dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Bereiken zij de leeftijd van achttien jaar, dan vervalt die vrijstelling. Dat geldt nu ook als de cliënt een woningaanpassing of een hulpmiddel heeft ontvangen voordat hij achttien werd. In zo'n geval zal hij alsnog een eigen bijdrage moeten gaan betalen voor die woningaanpassing of dat hulpmiddel nadat hij achttien is geworden. Nieuw is dat dit besluit de mogelijkheid creëert om in voorkomende gevallen op basis van een hardheidsclausule in deze situatie ontheffing te verlenen van de eigen bijdrage.

Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen

Voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, is landelijk bepaald dat het totaalbedrag dat een cliënt aan ivb betaalt, wordt beperkt tot de kostprijs van die hulpmiddelen en woningaanpassingen: het totaalbedrag dat een cliënt aan ivb betaalt mag de kostprijs van deze voorzieningen niet overstijgen. Hiervoor wordt kostprijsbewaking ingericht, waarbij gemeenten de kostprijzen bij het CAK aanleveren en het CAK de kostprijsbewaking uitvoert. Het proces van kostprijsbewaking ziet er als volgt uit:

Hierbij gelden de volgende landelijke regels:

- Gemeenten dienen in situaties waarin er een hulpmiddel of woningaanpassing wordt verstrekt, eenmalig één kostprijs door te geven aan het CAK. De kostprijs is dus geen periodiek bedrag, zoals een huurbedrag per maand. De gemeente heeft ruimte om te bepalen uit welke componenten de totale kostprijs die wordt doorgegeven is opgebouwd.
- Bij het bepalen van de kostprijs moet rekening worden gehouden met de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op het moment van aanvang van de levering.
- Die waarde hoeft niet per individueel hulpmiddel of woningaanpassing afzonderlijk exact te worden bepaald. Gemeenten kunnen de kostprijs per type hulpmiddel of woningaanpassing (nieuw of tweedehands) ook op gestandaardiseerde wijze bepalen, zoals dat ook gebruikelijk was in de periode voorafgaand aan de invoering van het abonnementstarief.
- Gemeenten kunnen *per huishouden* één kostprijs tegelijk laten bewaken door het CAK. Per huishouden dient de gemeente maximaal één kostprijs aan het CAK door te geven.
- Bij meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen *per huishouden* moeten de kosten serieel (achtereenvolgend) aan het CAK worden doorgegeven en dus niet gelijktijdig, overlappend of cumulatief. De kostprijs voor een tweede voorziening kan dus pas doorgegeven worden als de gemeente van het CAK bericht heeft gekregen dat de kostprijs voor de eerste voorziening bereikt is. Een tweede kostprijs kan alleen worden doorgegeven als op dat moment het betreffende hulpmiddel of de betreffende woningaanpassing nog steeds wordt geleverd (de actuele leveringssituatie is relevant). Als dat zo is wordt evenwel de kostprijs doorgegeven die actueel was op het moment van de aanvang van de levering.

Landelijke regels voor starten, stoppen en pauzeren eigen bijdrage

Het Besluit geeft landelijke regels voor het start- en stopmoment van de eigen bijdrage en voor het pauzeren van de eigen bijdrage in situaties waarin de levering in natura van een *maatwerkvoorziening* of een *algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie* tijdelijk wordt onderbroken.

- De eigen bijdrage start bij de *daadwerkelijke levering* in natura van de maatwerkvoorziening of algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie.
- De eigen bijdrage stopt *nadat de levering is geëindigd*.
- De eigen bijdrage wordt gepauzeerd als de feitelijke levering ten minste eenendertig dagen (of een volledige kalendermaand wanneer die korter duurt) tijdelijk onderbroken wordt.

Er zijn twee redenen voor het pauzeren van de ivb:

- Een opname in een instelling voor intramurale zorg die eenendertig dagen of langer duurt, waardoor ondersteuning niet wordt geleverd;
- Als de aanbieder minstens eenendertig dagen geen enkele vorm van feitelijke ondersteuning aanbiedt, bijvoorbeeld vanwege een overmachtssituatie.

Voor wat betreft de maatwerkvoorzieningen geldt dat de gemeente de pauzering meldt bij het CAK, dat vervolgens (zonder inhoudelijke toetsing) de ivb pauzeert. In het geval een gemeente kiest voor een eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie zal zij zelf moeten toezien op de start, stop en pauzering.

De ivb voor een geleverd hulpmiddel of een woningaanpassing kan niet gepauzeerd worden wanneer het hulpmiddel of de woningaanpassing weliswaar correct geleverd is, maar desondanks tijdelijk niet gebruikt wordt door de cliënt. De feitelijke leveringssituatie is relevant. Als de kostprijs van geleverde hulpmiddelen of woningaanpassingen bereikt is, maar de ivb nog doorloopt voor andere voorzieningen waarvoor geen kostprijsbewaking geldt, dan kan de ivb toch gepauzeerd worden indien de levering van deze andere voorzieningen onderbroken wordt.

Er is ook een pauzemogelijkheid via nihilstelling mogelijk voor de situatie dat een woningaanpassing of hulpmiddel langdurig (meer dan 31 dagen) niet gebruikt kan worden t.g.v. lang wachten op reparatie of vervanging

Voor pgb's wordt de eigen bijdrage gestart op het moment dat het pgb wordt verleend. De daadwerkelijke levering van de ondersteuning is bij pgb's dus niet bepalend voor de start en stop

van de eigen bijdrage. De eigen bijdrage stopt alleen als recht op pgb stopt of wordt opgeschort middels college besluit. Een pgb kan niet worden gepauzeerd. Zie lid 4 van artikel 3.8b van de concept AMvB.

Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage

De maximumtermijn voor het opleggen van een eigen bijdrage met terugwerkende kracht wordt verkort van 12 maanden naar 3 maanden. De termijn voor de herziening van een eigen bijdrage met terugwerkende kracht blijft 36 maanden maar kan worden verkort tot 3 maanden (voorheen 12 maanden) wanneer sprake is van een verhoging van de eigen bijdrage, mits de verhoging met terugwerkende kracht plaatsvindt als gevolg van een vertraging of fout in de keten en die vertraging niet aan de cliënt te wijten is. Voor beschermd wonen blijven de bovengenoemde maximumtermijnen 12 maanden, vanwege parallellen met de Wlz.

Het CAK behoudt daarnaast de discretionaire bevoegdheid om deze termijnen – al dan niet op aanvraag van de cliënt – verder in te korten (of eventueel tot nul maanden terug te brengen) als zich bij een cliënt bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen.

Heldere termijnen meldingen en besluiten

Het Besluit bevat enkele termijnen voor meldingen en besluiten:

- Gemeenten moeten binnen 4 weken na start levering een bericht doorgeven aan het CAK (dit is niet nieuw).
- Nieuw is, dat deze uiterste termijn van 4 weken voor gemeenten ook gaan gelden voor het melden aan het CAK van de datum waarop:
 - een persoonsgebonden budget volgens de beschikking ingaat;
 - er grond ontstaat of vervalt voor het toepassen van een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van de eigen bijdrage (en het CAK hiervan niet zelf op de hoogte kan zijn).
 - de voorziening na een onderbreking weer wordt hervat (indien dit gevolgen kan hebben voor de eigen bijdrage van de cliënt);
 - de levering van de voorziening eindigt;
 - een persoonsgebonden budget volgens beschikking eindigt.
- Gemeenten moeten eveneens binnen 4 weken reageren op informatieverzoeken van het CAK (bijvoorbeeld bij bezwaren van cliënten).
- Het CAK moet een besluit over vaststelling of herziening van EB zo snel mogelijk nemen, doch uiterlijk binnen 8 weken (in plaats van alleen 'zo snel mogelijk', zoals het nu in de regelgeving staat).

- De cliënt moet de eigen bijdrage binnen 30 dagen betalen.

Peiljaar bij cliënten die voor het eerste inkomen hebben

Bij cliënten tussen 18 en 21 jaar wordt de hoogte van de eigen bijdrage voortaan berekend op basis van het inkomen en vermogen over peiljaar t-2 (en niet meer op basis van het (verwachte) inkomen over jaar t (18-19-jarigen) of t-1 (20-jarigen)). Dit betreft zowel de Wmo 2015 als de Wlz.

Compensatie vervallen ouderentoeslag (cvo) en extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt (evv)

De compensatie vervallen ouderentoeslag (cvo) betreft een aftrekpost voor pensioengerechtigden in de berekening van de eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen op grond van de Wmo 2015. Dit besluit schaft de cvo af. De cvo wordt in de periode 2026–2028 in drie stappen afgebouwd.

De extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt (evv) was een vrijstelling van het vermogen dat meetelde voor het bepalen van de vermogensinkomensbijtelling (VIB) en daarmee ook meetelde voor het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage voor zorg op grond van de Wlz en voor beschermd wonen en opvang op grond van de Wmo 2015. Met dit besluit is de evv per 2026 afgeschaft.

Zowel de afschaffing van de evv als de afbouw van de cvo hebben een nagenoeg nihil effect op de opbrengsten van eigen bijdragen voor beschermd wonen op grond van de Wmo 2015.

2.3. Samenhangende ontwikkelingen en regelgeving

Er spelen verschillende ontwikkelingen die samenhangen met dit wetsvoorstel. Hieronder is een korte uitwerking gegeven van de relevante ontwikkelingen en bewegingen.

Onder gemeenten is er een beweging richting de Wmo preventief en/of afbouwend inzetten. Het is hierbij van belang dat algemene voorzieningen laagdrempelig toegankelijk zijn. Ook wordt er gestreefd naar integraal werken om dit mogelijk te maken. Deze ontwikkeling vindt breed plaats maar verschilt alsnog sterk per gemeente.

Personeelstekort is een breed ervaren probleem bij gemeenten. Het lukt ze vaak niet het juiste en voldoende personeel te vinden voor het uitdijende takenpakket. Vaak moeten nieuwe werkzaamheden door medewerkers gedaan worden die reeds in dienst zijn. Het personeelstekort speelt ook bij particuliere zorgaanbieders. Het komt voor dat zij moeite hebben te voldoen aan de zorgvraag met het beschikbare personeel dat ze hebben.

Vergrijzing is een ontwikkeling die al een lange tijd speelt maar ook voor dit wetsvoorstel relevant is. Op 1 januari 2023 was 20,2% van de Nederlandse bevolking ouder dan 65 jaar, dit is meer dan 7% meer dan in 1990¹. Als gevolg van de vergrijzing is er een steeds grotere groep die beroep doet op de Wmo. Dit leidt ook weer tot hogere kosten voor de Wmo, meer vraag naar personeel in de zorgsector en verhoogde druk op de uitvoering bij gemeenten.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>

3. Impact van het Besluit

In dit hoofdstuk wordt de impact van de verschillende onderdelen van het Besluit beschreven.

3.1. Hoogte van de ivb

De nieuwe systematiek betekent dat een deel van de bestaande cliënten een hogere eigen bijdrage gaat betalen. Dit kan in individuele gevallen fors oplopen: de maandelijkse eigen bijdrage kan immers stijgen van € 20,60 naar maximaal € 298,- (prijspeil 2024). Voor gemeenten zal dit betekenen dat zij naar verwachting veel vragen van cliënten krijgen over deze stijging. Ook wanneer de communicatie over de wijziging grotendeels vanuit het CAK zal plaatsvinden, zullen cliënten zich ook vaak tot de gemeente richten. De gemeente is voor veel inwoners toch het eerste aanspreekpunt.

Specifiek voor de groep niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens verandert de systematiek ook. Zij zijn nu vrijgesteld van het betalen van een eigen bijdrage, maar gaan in de nieuwe systematiek vanaf de inkomensondergrens van 170% van het bestaansminimum ook een eigen bijdrage betalen. Ook deze kan oplopen tot maximaal € 298,- per maand. Gemeenten verwachten ook van deze groep vragen over waarom zij plotseling van geen eigen bijdrage betalen naar mogelijk maximaal € 298,- per maand aan ivb gaan betalen. Bovendien is het verschil tussen de niet AOW-gerechtigde meerspersionshuishoudens en andere huishoudens moeilijk uitlegbaar. Gemeenten geven aan dat zij vragen zullen krijgen over waarom bij deze specifieke huishoudens het marginale tarief pas bij een inkomen van 170% van het sociaal minimum start.

De hogere eigen bijdrage die een deel van de cliënten gaat betalen zal waarschijnlijk ook tot gevolg hebben dat cliënten scherper zullen opletten of hun eigen bijdrage wel klopt. Dit kan met name bij pauze gevolgen hebben. Wanneer een cliënt in de huidige situatie geen feitelijke levering van Wmo-ondersteuning heeft, dan scheelt het wel of niet pauzeren van de eigen bijdrage € 20,60 per maand. Als het gaat om hogere bedragen, dan zal de cliënt ook sneller in discussie gaan over het al dan niet terecht pauzeren van de eigen bijdrage. Dit kost gemeenten extra tijd en capaciteit.

3.2. Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb

Met het Besluit is vastgelegd dat gemeenten beleidsruimte hebben om in bepaalde gevallen een afwijkende eigen bijdrage, tot de hoogte van de kostprijs, op te leggen. Dit geldt onder andere voor cliënten met een lage ondersteuningsbehoefte en een relatief hoog inkomen/vermogen. Gemeenten

zullen beleid moeten ontwikkelen op de mogelijkheid om een afwijkende eigen bijdrage te innen (zie hoofdstuk 4).

3.2.1. Impact als de gemeente wel een afwijkende eigen bijdrage oplegt

Als de gemeente ervoor kiest om een afwijkende eigen bijdrage op te leggen aan cliënten met een lage ondersteuningsvraag en een relatief hoog inkomen/vermogen, dit betreft waarschijnlijk een kleine groep, dan heeft dit grote uitvoeringsconsequenties voor gemeenten.

Identificatie van de doelgroep

- Het is voor gemeenten ten eerste zeer complex om de doelgroep te identificeren. Wmo-consulenten hebben geen zicht op het inkomen en vermogen van cliënten. Wmo consulenten kunnen cliënten adviseren in de algemene zin over de eigen bijdrage of samen met de cliënt de CAK-rekentool gebruiken. Dit kan alleen als de cliënt hier om vraagt en bereid is om zijn/haar inkomens- en vermogensgegevens te delen met de Wmo-consulent. De Wmo-consulent mag deze gegevens niet opvragen bij de cliënt en kan ze ook niet checken. Dit maakt het lastig voor de Wmo-consulent om een betrouwbare berekening te maken van de verwachte eigen bijdrage. Bovendien is deze werkwijze erg foutgevoelig. De berekening die de Wmo-consulent met de cliënt moet maken blijft afhankelijk van de informatie over inkomen en vermogen die de cliënt aanlevert. Als deze informatie (deels) niet klopt, dan kan dit leiden tot het innen van een 'verkeerde' eigen bijdrage.
- Voor Wmo-consulenten is het maken van een dergelijke berekening van de verwachte eigen bijdrage iets waar zij vaak niet de benodigde kennis voor hebben.
- Voor het bepalen van de doelgroep moet gekeken worden op huishoudensniveau. Als er in het huishouden van de cliënt immers andere voorzieningen zijn waarvoor al een eigen bijdrage betaald wordt, dan komt de cliënt niet in aanmerking door de afwijkende eigen bijdrage. In veel gevallen heeft de Wmo-consulent hier bij het keukentafelgesprek wel zicht op, maar voor een eventuele Wlz-indicatie is dit niet direct duidelijk. De consulent kan hierbij afgaan op wat de cliënt hierover zegt, maar omdat de wijze van inning van de eigen bijdrage hiervan afhangt, is een formele Wlz-check aan te raden. Dit betekent een extra stap. Hierbij is een belangrijke randvoorwaarde dat de gemeente een voldoende juridische grondslag heeft om de Wlz-check voor de partner van de cliënt uit te voeren, ook wanneer deze partner geen gebruik maakt van Wmo-voorzieningen. Wanneer de cliënt deel uitmaakt van een huishouden niet zijnde diens partner, is deze check niet uitvoerbaar.

Opleggen en innen van de afwijkende eigen bijdrage

Als de gemeente de doelgroep heeft geïdentificeerd, dan moet de gemeente zelf de afwijkende eigen bijdrage opleggen en innen. Dit heeft grote uitvoeringsconsequenties voor gemeenten, omdat zij in de huidige situatie binnen de Wmo geen proces kennen voor het innen van bedragen bij cliënten. Gemeenten hebben hierbij twee opties:

- Zij kunnen ervoor kiezen om het proces van het opleggen en innen van de eigen bijdrage binnen het Wmo-werkproces nieuw in te richten. Dit betekent dat dit moet worden ingebouwd in de Wmo-applicatie, maar ook dat er extra taken voor medewerkers bij komen (opleggen, factureren, bijhouden wie betaald heeft en wie niet, versturen van herinneringen en aanmaningen, incasso en betalingsregelingen).
- Gemeenten kunnen er ook voor kiezen om het proces van het opleggen en innen over te dragen aan een andere afdeling waar een vergelijkbaar proces al wel bestaat, zoals bijvoorbeeld de afdeling Werk & Inkomen Afhankelijk van het softwarepakket dat de gemeente hanteert kunnen ze dit proces mogelijk met beperkte aanpassingen opnemen in hun bestaande werkproces. Als de gemeente een softwarepakket hanteert dat geen werk en inkomen module aanbiedt, moet er een nieuw inningssysteem gebouwd worden. Deze optie vraagt wel om extra overdrachtsmomenten tussen afdelingen en applicaties. Ook dit heeft impact. Enkele grote gemeenten geven aan dat het zelf innen een onmogelijke opgave is.

Tussentijdse check op wijzigingen

Ook nadat de gemeente de doelgroep heeft geïdentificeerd en is begonnen met het opleggen en innen van de afwijkende eigen bijdrage, zijn er nog consequenties voor de gemeentelijke uitvoering. De situatie van de cliënt kan immers in de loop van de tijd wijzigen:

- Het inkomen/vermogen van de cliënt kan wijzigen. Hierdoor kan het zijn dat de ivb, wanneer deze door het CAK opgelegd en geïnd zou worden, niet langer boven de kostprijs uit zou komen. De cliënt moet in dat geval alsnog aangemeld worden bij het CAK. Een dergelijke wijziging in inkomen/vermogen moet door de cliënt zelf doorgegeven worden aan de gemeente, omdat de gemeente hier zelf geen zicht op heeft. De gemeente moet vervolgens opnieuw beoordelen of de wijziging in het inkomen/vermogen leidt tot een andere afweging in de keuze qua eigen bijdrage systematiek (ivb via het CAK of afwijkende eigen bijdrage via de gemeente). Wanneer cliënten wijzigingen in inkomen/vermogen niet doorgeven kan er geen herbeoordeling plaatsvinden. Het risico hierbij is dat cliënten mogelijk te veel of eigen bijdrage betalen.
- Ook de ondersteuningsvraag van de cliënt/huishouden kan wijzigen. Als de ondersteuningsvraag toeneemt, dan kan de ivb via het CAK toch de geëigende wijze zijn om

een eigen bijdrage op te leggen en te innen. De gemeente moet dit dus bij elke wijziging in de ondersteuningsvraag opnieuw beoordelen. Als de ondersteuningsvraag wijzigt naar een meervoudige ondersteuningsbehoefte dient de cliënt overgedragen worden naar het CAK.

Als de beleidskeuze om cliënten met een lage ondersteuningsvraag en een relatief hoog inkomen/vermogen een afwijkende eigen bijdrage op te leggen echt consequent doorgevoerd wordt, dan betekent dit ook dat de tussentijdse check uitgevoerd moet worden voor cliënten die wel aangemeld zijn bij het CAK. Ook bij hen kan de situatie wat betreft inkomen/vermogen of ondersteuningsvraag immers wijzigen. Dit is een extra taak voor gemeenten.

3.2.2. Impact als de gemeente geen afwijkende eigen bijdrage oplegt

De impact die in de voorgaande paragraaf beschreven is, leidt ertoe dat de meeste geïnterviewde gemeenten verwachten dat zij geen gebruik zullen maken van de beleidsruimte om een afwijkende eigen bijdrage op te leggen aan cliënten met een lage ondersteuningsvraag en een relatief hoog inkomen/vermogen. Dit betekent dat zij deze cliënten via het reguliere proces aanmelden bij het CAK en dat deze cliënten (potentieel) een ivb gaan betalen die boven de kostprijs ligt.

Hoewel dit voor gemeenten veel beter uitvoerbaar is, zien zij hierbij wel een juridisch risico. Omdat de wet gemeenten de mogelijkheid biedt om een afwijkende eigen bijdrage op te leggen, verwachten gemeenten dat er cliënten zullen zijn die op basis hiervan bezwaar gaan maken als de gemeente geen gebruik maakt van deze mogelijkheid. Hoewel de wet zegt dat het de verantwoordelijkheid is van de cliënt om gebruik te maken van de Wmo, ook wanneer de ivb boven de kostprijs uitkomt, vragen gemeenten zich af of zij hierbij voldoende sterk staan wanneer een dergelijke casus voor de rechter komt.

Het schrappen van de mogelijkheid tot het opleggen van een afwijkende eigen bijdrage bij cliënten met een lage ondersteuningsbehoefte en een relatief hoog inkomen/vermogen zou dit juridische risico wegnemen. Aangezien gemeenten, vanwege de grote uitvoeringsconsequenties, inschatten dat zij geen gebruik zullen maken van deze mogelijkheid, heeft het voor gemeenten vanuit uitvoeringsperspectief de voorkeur om deze mogelijkheid in zijn geheel te schrappen.

3.3. Algemene voorzieningen

De ivb zal onder het Besluit niet van toepassing zijn op algemene voorzieningen. In het geval gemeenten een eigen bijdrage willen opleggen voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie, heeft dit de nodige uitvoeringsconsequenties voor gemeenten:

- Gemeenten moeten een inningsproces inrichten om de eigen bijdrage zelf te factureren (contante inning ter plaatse is geen optie) te controleren of de betaling binnen en waar nodig reminders en aanmaningen sturen. Dat is een extra administratieve taak, dat structureel fors extra tijd kost.
- Gemeenten moeten voor deze voorzieningen zelf de hoogte van de eigen bijdrage vaststellen. Deze mag niet hoger zijn dan de kostprijs. Gemeenten geven aan dat het ingewikkeld is om een eigen bijdrage te bepalen op basis van de kostprijs per client. De kosten van een algemene voorziening zijn immers veelal onafhankelijk zijn van het aantal deelnemers.

3.4. Anticumulatie

De check op anticumulatie wordt in de meeste gevallen door het CAK gedaan. In bepaalde gevallen moet de check op anticumulatie door gemeenten worden gedaan. Dit is het geval bij:

- Maatwerkvoorzieningen waarbij een afwijkende eigen bijdrage opgelegd wordt.
- Algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie waarbij een eigen bijdrage gevraagd wordt.

Maatwerkvoorzieningen met een afwijkende eigen bijdrage

Hierbij kan gedacht worden aan de doelgroep die in paragraaf 3.2 beschreven is: cliënten met een lage ondersteuningsvraag en een relatief hoog inkomen/vermogen. Als de gemeente aan deze groep een afwijkende eigen bijdrage oplegt, gaan de gemeenten waarmee gesproken is ervan uit dat zij zelf een check op anticumulatie dienen uit te voeren. Voor Wmo-voorzieningen is deze check niet erg ingewikkeld wanneer het om een eenpersoonshuishouden gaat, omdat bij het keukentafelgesprek de ondersteuningsbehoefte besproken wordt. Wanneer het om een meerpersoonshuishouden gaat kan dit zeer ingewikkeld zijn, voornamelijk wanneer de huisgenoot niet de partner van de cliënt is. Als er sprake is van meerdere Wmo-voorzieningen, dan behoort de cliënt überhaupt niet tot deze doelgroep (met een enkelvoudige en lage ondersteuningsvraag) en wordt de cliënt dus aangemeld bij het CAK. Het CAK doet vervolgens de check op anticumulatie.

De check op een Wlz-indicatie, voor de cliënt zelf of voor iemand anders binnen het huishouden, is wel een extra stap voor gemeenten. Ook de tussentijdse check op wijzigingen, zoals in paragraaf 3.2 reeds beschreven is, is een extra stap voor gemeenten.

De check op anticumulatie is zeer moeilijk uitvoerbaar bij een maatwerkvoorziening vervoer. Het Besluit benoemt dat de gemeente bij de maatwerkvoorziening vervoer een afwijkende eigen bijdrage mag vragen (bijvoorbeeld een rit- of kilometerprijs), maar dat deze dan door de gemeente zelf of door de aanbieder geïnd moet worden. In de huidige situatie gebeurt dit ook al veel: de

vervoerder int hierbij de rit- of kilometerprijs. Als in deze situatie een check op anticumulatie moet plaatsvinden, dan is dat niet uitvoerbaar. De vervoerder zou dan moeten checken of de cliënt andere voorzieningen heeft lopen, niet alleen voor de Wmo maar ook voor de Wlz en niet alleen op cliëntniveau maar ook op huishoudensniveau. Dit kan de vervoerder niet checken, waardoor de anti-cumulatieregels in deze situatie niet uitvoerbaar zijn. Bovendien zou dit betekenen dat een cliënt met andere voorzieningen onbeperkt (gratis) gebruik zou kunnen maken van een maatwerkvoorziening vervoer. Ook vanuit het perspectief van wenselijkheid/uitlegbaarheid plaatsen gemeenten hierbij hun vraagtekens. De geïnterviewde gemeenten zijn daarom van mening dat de maatwerkvoorziening vervoer uitgesloten zou moeten worden van de check op anticumulatie.

Algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie

Als gemeenten ervoor kiezen om een eigen bijdrage te vragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie, dan moeten zij deze eigen bijdrage zelf vaststellen, opleggen en innen en dus ook zelf of de aanbieder de check op anticumulatie doen. Bij algemene voorzieningen zonder duurzame hulpverleningsrelatie mag wel sprake zijn van cumulatie.

De Nota van toelichting bij het Besluit (p. 4) geeft de volgende beschrijving van algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie:

“Algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie onderscheiden zich van andere algemene voorzieningen doordat zij in de kern bestaan uit een hulpverleningsrelatie die naar haar aard persoonlijk en voortdurend is. Een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie is een voorziening waarop de cliënt structureel is aangewezen, die niet is ingericht op tijdelijk, vrijblijvend, onregelmatig of incidenteel gebruik en waar burgers in beginsel met een stabiele frequentie en intensiteit gebruik van maken. Voorbeelden van voorzieningen die als algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie kunnen worden aangeboden, zijn huishoudelijke hulp en vormen van dagbesteding.”

Gemeenten geven aan dat zij op basis van deze beschrijving niet in alle gevallen kunnen vaststellen of er sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie. Omdat dit bepalend is voor het wel of niet van toepassing zijn van anticumulatie-regels, en gemeenten hier nadrukkelijker een rol krijgen, is het belangrijk dat hier voor gemeenten meer duidelijkheid over komt. Anders kan hier discussie over ontstaan met cliënten, omdat het voor hen bepalend kan zijn of zij wel of niet een (extra) eigen bijdrage moeten betalen.

Ook de check op cumulatie op huishoudensniveau die bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie uitgevoerd moet worden, heeft impact voor gemeenten. Dit is een extra check die gemeenten moeten uitvoeren, waarbij de eerdergenoemde bezwaren ook hier

gelden. Niet alle gemeenten kunnen de aanmeldingen bij het CAK op huishoudensniveau vaststellen. Gemeenten vragen zich af of zij die informatie kunnen opvragen bij het CAK. Daarnaast roept de Wlz-check voor partners die nog niet bij de gemeente bekend zijn, bij de geïnterviewde gemeenten vragen op qua uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid.

3.5. Ontheffing, vrijstelling, nihilstellingsgronden

Gemeenten kunnen reeds ontheffing van het betalen van een eigen bijdrage verlenen als er sprake is van onvoldoende betalingscapaciteit, het risico tot zorgmijding of bij mogelijke risico's voor een kind. Dit Besluit voegt een mogelijkheid tot vrijstelling toe bij cliënten die achttien jaar oud worden en daarvoor al een woningaanpassing of een hulpmiddel hadden gekregen. De geïnterviewde gemeenten geven aan dat dit een beleidskeuzes is en verder geen verwachte uitvoeringsconsequenties heeft.

3.6. Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen

De impact van de kostprijsbewaking voor gemeenten is tweeledig. Allereerst is het bepalen van de kostprijs complex voor gemeenten, met name als zij voorzieningen huren van leveranciers. Verder heeft het serieel doorgeven van de kostprijs aan het CAK de nodige uitvoeringsconsequenties. Deze worden hieronder beschreven.

3.6.1. Bepalen van de kostprijs

Met het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is bepaald dat er één totaalkostprijs per keer bewaakt wordt. Gemeenten moeten deze totaalkostprijs zelf vaststellen. Gemeenten kunnen voorzieningen kopen en in bruikleen geven of voorzieningen huren van de leverancier. Diverse gemeenten passen zowel koop als huur toe. In enkele onderdelen van de kostprijsbepaling voorzien de geïnterviewde gemeenten knelpunten, deels alleen voor huurconstructies en deels onafhankelijk van de constructie.

Algemeen

Gemeenten moeten de totale kostprijzen van verschillende voorzieningen vaststellen. Per soort voorziening zijn er verschillende categorieën, denk aan bijvoorbeeld nieuwe scootmobielen, tweedehands scootmobielen, luxe scootmobielen, basis scootmobielen, etc. Deze kostprijzen moeten mogelijk ieder jaar geïndexeerd worden, afhankelijk van de gemeente en/of leverancier. Gemeenten kunnen ervoor kiezen om met gestandaardiseerde kostprijzen te werken. Dit kan de administratieve lasten voor de gemeenten wat verlichten maar dit kan ook nadelen hebben voor de

cliënt, aldus gemeenten: ‘Je wilt als inwoner niet het gemiddelde betalen als je een goedkope scooter hebt’.

De kostprijs kan berekend worden op basis van verschillende componenten zoals de koop- of huurprijs van de voorziening, het onderhoudscontract en verzekeringen. Gemeenten kunnen deze componenten bovendien bij verschillende partijen belegd hebben. Dit kan betekenen dat de totale kostprijs, berekend door gemeenten en waarop het CAK de betaalde ivb van de cliënt op afletert, niet altijd gelijk staat aan de kosten die de gemeente per partij/component maakt. Daarom moeten gemeenten in deze gevallen de kostprijs en de daadwerkelijke kosten voor de gemeente per partij/component apart bijhouden. Dit is een extra administratieve taak voor gemeenten.

Gemeenten vragen zich aanvullend nog af hoe ze moeten omgaan met accessoires, zoals een zuurstoffleshouder, een kinderzitje of een orthopedische rugleuning bij een scooter, bij hulpmiddelen en woningaanpassingen die later pas toegevoegd worden. Het is nu niet duidelijk hoe zit dit kunnen meenemen in de totale kostprijs.

Koopvoorzieningen

Wanneer het koopvoorzieningen betreft is het bepalen van de kostprijs relatief uitvoerbaar. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld de aanschafwaarde van de voorziening doorgeven. De enige complicerende factor is dat bij een koopconstructie een onderhoudscontract hoort, wat het vaststellen van de kostprijs weer ingewikkelder maakt. Om het onderhoudscontract mee te nemen in de berekening van de kostprijs moet een looptijd van het contract vastgesteld worden. Aan de hand daarvan kan een totale kostprijs berekend worden.

Gehuurde voorzieningen

Wanneer het huurvoorzieningen betreft (voorzieningen die de gemeente huurt van de zorgaanbieder/leverancier) is het bepalen van de kostprijs een stuk ingewikkelder. Gemeenten mogen zelf bepalen welke componenten ze meenemen in de berekeningen van de totaalprijs. De geïnterviewde gemeenten hebben verschillende componenten genoemd, zoals de economische of de ingeschatte levensduur van het hulpmiddel (verwacht of gemiddeld), de kosten van het onderhoudscontract, de kosten voor verzekeringen etc. Alleen het vermenigvuldigen van de maandelijkse huurprijs met het aantal maanden van de gemiddelde afschrijvingstermijn is niet voldoende om tot een dekkende totaalkostprijs te komen aangezien de kosten voor verzekeringen en het onderhoudscontract hier niet in meegenomen worden. Bovendien is voor gemeenten nog onduidelijk hoe zij de jaren waarmee ze het maandelijkse huurbedrag, onderhoudscontract en verzekeringen mee moeten vermenigvuldigen, goed kunnen vaststellen of inschatten.

3.6.2. Gevolgen kostprijsbewaking

Gemeenten moeten de totale kostprijs aanleveren bij het CAK. Het CAK lettert hierop af totdat de kostprijs is bereikt. Zodra de kostprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing binnen twee maanden bereikt zal worden, stuurt het CAK een iEB bericht aan de gemeente waarin aangegeven wordt dat de kostprijs over twee maanden bereikt is. Hierop dient de gemeente te controleren of deze cliënt/huishouden nog andere hulpmiddelen of woningaanpassingen heeft lopen. Wanneer de cliënt helemaal geen voorzieningen meer heeft (of alleen reeds afgeletterde voorzieningen) laat de gemeente aan het CAK weten dat de inwoner niet langer een ivb-plichtige voorziening heeft. Als er geen ander hulpmiddel/woonaanpassing is, maar nog wel een andere maatwerkvoorziening, laat de gemeente weten dat er niet langer kostprijsbewaking plaatsvindt maar wel ivb geïnd moet worden.

Wanneer een cliënt een nieuw hulpmiddel krijgt terwijl de kostprijs van het vorige hulpmiddel al bereikt is, moet de gemeente hier een signaal over krijgen van de leverancier. Omdat de cliënt een nieuw hulpmiddel krijgt moet de gemeente de kostprijs hiervan doorgeven aan het CAK, waar vervolgens weer op afgeletterd wordt. Dit gebeurt in de huidige situatie nog niet. Nu zijn gemeenten vaak niet betrokken of op de hoogte van de levering van hulpmiddelen. Dit zorgt voor extra werk en capaciteit van de gemeente en de leverancier.

Financiële gevolgen gemeenten bij huur

Bij hulpmiddelen waar gemeenten een huurconstructie voor hebben met de leverancier kunnen er financiële gevolgen zijn voor zowel gemeenten als cliënten

Een risico voor gemeenten kan zich voordoen wanneer de gemeente een kostprijs berekent op een inschatte levensduur van een hulpmiddel. Wanneer een cliënt het desbetreffende hulpmiddel langer gebruikt dan de inschatte levensduur of de periode waarin de cliënt de ivb betaalt tot de kostprijs bereikt is, moet de gemeente zelf de kosten van verzekeringen en het onderhoudscontract betalen. Dit is een financieel risico voor gemeenten maar voordelig voor cliënten.

Een financieel risico voor cliënten kan zich voordoen wanneer de aanbieder van hulpmiddelen werkt met een depot. In deze gevallen doet het er voor de huurprijs voor gemeenten vaak niet toe of een hulpmiddel nieuw of tweedehands is, maar een tweedehands hulpmiddel kan wel eerder vervangen moeten worden. De cliënt krijgt dan een nieuw hulpmiddel, maar de huurprijs voor gemeenten blijft gelijk. Als de cliënt een hoge ivb betaalt, heeft die na 2 of 3 jaar de kostprijs van bijvoorbeeld een scootmobiel bereikt (afbetaald). De cliënt heeft dan veel meer aan ivb betaald dan de gemeente kwijt is aan huur. Als het hulpmiddel vervangen wordt, zou de cliënt opnieuw moeten gaan betalen, totdat de kostprijs weer bereikt is. De cliënt heeft dan in een korte tijd twee

scootmobielen 'afbetaald'. Dit is aanzienlijk meer dan de kosten die de gemeente voor die twee scootmobielen gehad heeft. Dit is een risico voor cliënten maar voordelig voor gemeenten.

Moeilijk uitlegbare situaties voor cliënt

In de huidige situatie is de eigen bijdrage van cliënten stabiel en constant. In de toekomstige situatie kan het voorkomen dat cliënten een instabiele en niet constante ivb hebben. Bijvoorbeeld cliënten met een hoge ivb kunnen de kostprijs bereikt hebben voor het einde van de vastgestelde levensduur. De cliënt stopt dan met het betalen van de ivb. Wanneer de vastgestelde levensduur bereikt is, kan de gemeente ervoor kiezen een nieuwe scootmobiel te leveren. Hiervoor zal de gemeente opnieuw een kostprijs aanleveren bij het CAK. Waarop de cliënt weer ivb moet gaan betalen. Dit kan tot veel vragen leiden bij de cliënt.

Naast de hierboven beschreven situatie zijn er meerdere situaties en constructies te bedenken wat betreft de berekening van een totaal kostprijs en de kostprijsbewaking waarbij er scheve situaties voor cliënten ontstaan. Het doorgeven van de totaalkostprijzen aan het CAK kan verschillende mate van impact hebben, dit is afhankelijk van de wijze waarop gemeenten omgaan met huurconstructies. In de gesprekken gaven gemeenten aan dat een handreiking zeer wenselijk is voor dit soort situaties.

3.6.3. Seriële aanlevering kostprijs

Vanaf de ingang van dit Besluit moeten gemeenten de kostprijzen serieel doorgeven aan het CAK, indien er meerdere hulpmiddelen/woningaanpassingen zijn in het huishouden. Het is onduidelijk of het voor gemeenten toegestaan is om correcties van de eerder aangeleverde kostprijs tussentijds door te geven. Mocht dit niet toegestaan zijn, kan dit tot problemen veroorzaken.

Omdat het CAK slechts een kostprijs tegelijk gaat ontvangen, moeten gemeenten bij huishoudens waar meerdere voorzieningen lopen zelf alle kostprijzen bijhouden. Wanneer de eerste kostprijs bereikt is, kan de gemeente een nieuwe kostprijs doorgeven, mits het onderliggende hulpmiddel/woningaanpassing nog geleverd is. Dit is een nieuwe taak voor gemeenten. De geïnterviewde gemeenten hebben hier de vraag bij waarom dit bij gemeenten belegd wordt en niet bij het CAK.

3.7. Landelijke regels voor starten, stoppen en pauzeren ivb of eigen bijdrage

Met dit Besluit zijn de regels wat betreft starten, stoppen en pauzeren landelijk geüniformeerd. De strakkere definities wat betreft de feitelijke levering zijn op zich helder.

Dit Besluit regelt dat de ivb voor maatwerkvoorzieningen in natura of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie alleen gepauzeerd kunnen worden als de feitelijke levering van de ondersteuning ten minste eenendertig dagen (of een volledige kalendermaand wanneer die korter duurt) tijdelijk wordt onderbroken. Hiervoor kunnen twee redenen zijn zoals beschreven in hoofdstuk 2. Deze situaties komen relatief weinig voor. Wanneer ze toch voorkomen zien gemeenten enkele knelpunten.

Werkafspraken met aanbieders

Gemeenten zijn vaak niet betrokken bij de levering van een hulpmiddel/voorziening. Dit gaat direct tussen de cliënt en de aanbieder/leverancier. Daarom is de gemeente vaak niet op de hoogte van pauzes en de reden hiervoor. Omdat de gemeenten met het Besluit een pauze moeten melden bij het CAK in het geval de aanbieder ten minste eenendertig dagen of een volledige kalendermaand geen ondersteuning levert, is het des te belangrijk dat zorgaanbieders gemeenten tijdig informeren over start, stop en de redenen van het stoppen van de ondersteuning. Alleen dan kan de gemeente het CAK tijdig informeren. Dit vraagt bij diverse gemeenten om strakkere werkafspraken met de aanbieders/leveranciers. Dit vraagt van gemeenten ook extra tijd voor controle. Enkele gemeenten vragen zich af of het berichtenverkeer iWmo hierop kan worden aangepast, omdat dit de gemeente veel werk bespaart en mogelijk leidt tot een beter en actueler inzicht.

Bericht van de inwoner

Gemeenten merken op dat zij een effectievere werkwijze moeten implementeren om tijdig te signaleren dat een cliënt naar alle waarschijnlijkheid voor langere periode, door bijvoorbeeld een opname in een ziekenhuis geen gebruik kan maken van de voorziening. Voor de reguliere maatwerkvoorzieningen zou dit signaal in de huidige situatie al via het berichtenverkeer van de aanbieder moeten komen. Voor hulpmiddelen zal de inwoner hierin mogelijk wel een rol moeten spelen.

3.8. Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage

De maximumtermijnen waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht opgelegd kan worden, wordt verkort. Ook kunnen gemeenten in bepaalde gevallen de termijn voor de herziening van een eigen bijdrage met terugwerkende kracht verkorten. De geïnterviewde gemeenten geven aan dat dit de werkdruk zal verhogen maar dat het verder geen andere uitvoeringsconsequenties lijkt te hebben.

3.9. Heldere termijnen meldingen en besluiten

Het Besluit bevat enkele termijnen voor het maken van meldingen en het doorgeven van besluiten. Ook dit verhoogt de werkdruk bij gemeenten maar lijkt verder geen andere uitvoeringsconsequenties te hebben. De geïnterviewde gemeenten geven wel aan dat zij deels afhankelijk zijn van zorgaanbieders op dit gebied. Om hieraan te kunnen voldoen zullen de gemeenten scherpere afspraken moeten maken met zorgaanbieders.

3.10. Peiljaar bij cliënten die voor het eerst inkomen hebben

Bij cliënten tussen 18 en 21 jaar wordt de hoogte van de eigen bijdrage voortaan berekend op basis van het inkomen en vermogen over peiljaar t-2. Aangezien het CAK de hoogte van de eigen bijdrage vaststelt heeft dit geen uitvoeringsconsequenties voor gemeenten. De berekening ligt volledig bij het CAK en ligt dus buiten scope van deze uitvoeringstoets.

3.11. Afbouw compensatie vervallen ouderentoeslag (cvo) en afschaffing extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt (evv)

De afbouw van de cvo en de afschaffing van de evv voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt heeft geen uitvoeringsconsequenties voor gemeenten. Deze afbouw ligt volledig bij het CAK en ligt dus buiten scope van deze uitvoeringstoets.

4. Implementatie

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste aandachtspunten, risico's en randvoorwaarden voor de implementatie van het nieuwe wetsvoorstel, inclusief het Besluit.

4.1. Lokaal beleid

Gemeenten dienen op enkele onderdelen lokaal beleid te formuleren of hun huidige beleid aan te passen en dit vast te leggen in hun Wmo verordening of beleidsregels. We beschrijven de belangrijkste beleidskeuzes. Dit opstellen van nieuw of aangepast beleid dient tijdig te gebeuren. Diverse gemeenten hebben aangegeven dat bij de beleidsbepaling, afstemming met andere gemeenten noodzakelijk is. In generieke zin hebben gemeenten tussen de 9 en 12 maanden nodig om nieuw beleid op te stellen en vast te stellen. Dit betekent dat de verschillende opties voor gemeenten begin 2025 helder moeten zijn, zodat het nieuwe beleid per 1 januari 2026 in kan gaan.

Algemeen

Gemeenten dienen per verordening vast te leggen dat inwoners die in aanmerking komen voor een Wmo voorziening een ivb verschuldigd zijn.

Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb

De mogelijkheid die in de wet gecreëerd wordt voor gemeenten, brengt met zich mee dat gemeenten hier beleid op moeten ontwikkelen. In dit beleid moeten zij in ieder geval ingaan op de volgende vragen:

- Gaat de gemeente wel of niet gebruik maken van de mogelijkheid om een afwijkende eigen bijdrage op te leggen en te innen en in welke situaties?
- Als hiervoor gekozen wordt, wat is dan de hoogte van deze afwijkende eigen bijdrage? In het Besluit wordt gesproken over een eigen bijdrage ter hoogte van de (maandelijkse) kostprijs, maar de kostprijs is niet altijd eenvoudig vast te stellen. In het lokale beleid zal dus moeten vastgelegd worden hoe de hoogte van de eigen bijdrage bepaald moet worden.
- Als de gemeente gebruik maakt van de mogelijkheid een afwijkende eigen bijdrage op te leggen, gaat de gemeente dit dan proactief doen voor de gehele doelgroep of reactief naar aanleiding van bijvoorbeeld vragen van cliënten? De eerste optie legt een grotere

verantwoordelijkheid bij de gemeente neer en heeft daarmee ook grotere uitvoeringsconsequenties dan de tweede optie.

Eigen bijdrage voor algemene voorzieningen

Het wetsvoorstel en het Besluit brengen met zich mee dat gemeenten ook voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie, lokaal beleid moeten ontwikkelen of wijzigen. In dit beleid moeten zij in ieder geval ingaan op de volgende vragen:

- Gaat de gemeente een eigen bijdrage opleggen of handhaven voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie?
- Bij welke algemene voorzieningen is er sprake van een duurzame hulpverleningsrelatie? Aangezien de gemeente nadrukkelijker een rol krijgt bij het voorkomen van cumulatie van eigen bijdragen, is mogelijk meer dan nu het geval is van belang dat gemeenten hier de goede keuzes maken in hun verordening. Zoals eerder opgemerkt blijkt dit in de praktijk niet altijd eenvoudig. Gemeenten hebben behoefte aan een nadere analyse van de huidige richtlijnen en operationalisaties. Wat is de hoogte van de eigen bijdrage voor deze voorzieningen in relatie tot de kostprijs van de voorziening? Zoals eerder is vastgesteld geven gemeente aan dat de kostprijs niet altijd eenvoudig is vast te stellen. Gemeenten geven aan dat het goed zou zijn als hier een richtlijn of landelijke aanpak voor wordt ontwikkeld

Kostprijsbewaking hulpmiddelen en woningaanpassingen

Ook in verband met de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen door het CAK is lokaal beleid nodig. In dit beleid moeten gemeenten in ieder geval ingaan op de vraag welke methodiek zij hanteren voor het berekenen van de totaal kostprijs in het geval van koop en in het geval dat de gemeente deze voorzieningen huurt van de leverancier.

In hoofdstuk 3 is uiteengezet gezet dat het complex is voor gemeenten om een totaal kostprijs te bepalen in het geval zij deze voorzieningen huren van een leverancier. Diverse gemeenten waarmee is gesproken pleiten dan ook voor een landelijke methodiek met een duidelijke handreiking om dit goed te kunnen implementeren. Een handreiking met onder andere richtlijnen voor:

- De levensduur en hoe om te gaan met voorzieningen die langer gebruikt kunnen worden dan de levensduur;
- Kostprijzen voor nieuwe en tweedehands voorzieningen;

- Kostprijzen voorzieningen die al geruime tijd in gebruik zijn (onder andere in verband met het serieel moeten aanleveren van kostprijzen bij het CAK).

4.2. Automatiseren van gemeentelijke processen

Het Besluit vraagt op onderdelen om aanzienlijke aanpassingen in de applicaties en systemen die gemeenten gebruiken bij de uitvoering van het wetsvoorstel en het Besluit. Het is belangrijk dat gemeenten en softwareleveranciers voldoende doorlooptijd hebben om deze aanpassingen te implementeren.

Inningsproces als gemeenten zelf een eigen bijdrage opleggen

De mate waarin de huidige software/systemen een eventueel eigen inningsproces voor eigen bijdragen op dit moment kunnen ondersteunen, verschilt per softwareleverancier. Sommige leveranciers hebben een debiteurenmodule die met enkele aanpassingen ingezet zou kunnen worden. Mogelijk dat het bewaken van de betalingen dan nog handwerk blijft. Daar zou iets voor gebouwd moeten worden. Voor andere leveranciers zal hiertoe een nieuwe module gebouwd moeten worden.

Aanpassen gemeentelijke software administratie maatwerkvoorzieningen

Gemeenten geven aan dat de beoogde gemeentelijke taken bij de kostprijsbewaking door het CAK alleen geautomatiseerd uitvoerbaar is. Het betreft:

- Automatisering van het signaleren van de status van de kostprijsbewaking (bijna) bereiken van de kostprijs).
- Automatisering van de controle en het serieel aanleveren van kostprijzen op huishoudensniveau.

Het handmatig uitvoeren van deze werkzaamheden is zeer arbeidsintensief en complex. Bovendien is het risico op fouten groot, wat nadelige consequenties voor cliënten heeft. Met name grote gemeenten geven aan dat dit voor hen handmatig niet uitvoerbaar is.

Voor de automatisering zijn gemeenten afhankelijk van de softwareleveranciers. Zij moeten de automatisering voor gemeenten realiseren. Softwareleveranciers geven aan minimaal een half jaar nodig te hebben om de software voor hun klanten aan te passen. Uitgaande van de start van de ivb op 1 januari 2026 én een benodigde initiële aanlevering van kostprijzen door gemeenten (kostprijzen van reeds uitstaande hulpmiddelen en woningaanpassingen) mogelijk in oktober 2025 betekent dat de leveranciers voor de zomer van 2025 de software moeten opleveren (alle

gemeenten zullen voor de zomer van 2025 over moeten zijn om in oktober initieel te kunnen aanleveren).

Nadere analyse gemeentelijke administratie maatwerkvoorzieningen op huishoudensniveau?

Voor zowel de seriële aanlevering van de kostprijzen voor hulpmiddelen als voor een eventuele toets op cumulatie door gemeenten zelf, is het van belang dat gemeenten inzicht hebben in het voorzieningengebruik op huishoudensniveau.

In hoofdstuk 3 is bij verschillende onderdelen van Besluit beschreven dat gemeenten nu geen of slechts beperkt inzicht hebben op het voorzieningengebruik op huishoudensniveau. De huidige gemeentelijke administratie en systemen voor maatwerkvoorzieningen zijn immers ingericht op cliënt en BSN-niveau. Bovendien staan hier geen eigen bijdragen in. Afhankelijk van de softwareleverancier zijn er wel verbindingen mogelijk om te zien welke indicaties er zijn per adres.

Gemeenten en softwareleveranciers geven aan dat de [definitie](#) die het CAK formeel hanteert zich moeilijk laat inbouwen in de systemen (deze gegevens staan niet altijd in bestaande administraties). Gemeenten geven aan dat deze definitie ook handmatig niet controleerbaar en werkbaar is, ook niet in het keukentafelgesprek.

Gemeenten en softwareleveranciers voorzien dat de automatisering van het aanleverproces kostprijzen en een gemeentelijke toets op cumulatie van kostprijzen hierdoor ingewikkeld zal worden. Zij zien het risico op veel handwerk voor gemeenten, verschillende interpretaties van het begrip huishouden en daarmee het risico op fouten. Gemeenten zijn benieuwd hoe het CAK de definitie geautomatiseerd toepast en geven aan dat op dit punt nadere analyse en afspraken nodig zijn. Dit zouden de softwareleveranciers dan nog moeten aanpassen/mogelijk maken in de software. Gemeenten pleiten voor een eenduidige definitie in het Besluit die in de praktijk uitvoerbaar is.

4.3. Tijdige implementatie iStandaarden

Met het oog op het wetsvoorstel en het Besluit zijn wijzigingen in de iStandaarden nodig. Onder andere vanwege de verplichte kostprijsbewaking door het CAK, de landelijke regels dat de feitelijke levering van zorg de start en stop van de ivb bepaalt en het recht op pauze. Het is noodzakelijk dat deze wijzigingen op tijd klaar zijn en zijn geïmplementeerd door alle ketenpartners om de invoering van het wetsvoorstel ivb per 1 januari 2026 te kunnen ondersteunen. De belangrijkste wijziging voor gemeenten betreft het signaal van het CAK dat de kostprijs (bijna) bereikt is. Dit dient tijdig klaar te zijn voor een tijdige aanpassing van de gemeentelijke software en het testen ervan.

Softwareleveranciers geven aan dat om te kunnen starten met de realisatie van de software de berichtdefinities bekend moeten zijn (bij voorkeur zijn definitieve specificaties van de nieuwe versie van de berichtenstandaard gepubliceerd). Dit betekent dat de definitieve specificaties met een nieuw of gewijzigd digitaal bericht/signaal in verband met de kostprijsbewaking idealiter per oktober 2024 beschikbaar zouden moeten zijn. Hierbij is het ook van belang dat er heldere afspraken gemaakt worden over de volgorde van aanleveren van kostprijzen, bijvoorbeeld op datum van levering. Ook moet het bekend zijn wanneer de testfaciliteiten gereed zijn om de software te testen.

Extra impact wanneer niet alle ketenpartijen klaar zijn per 1 januari 2026

Indien de aanpassingen in het berichtenverkeer niet tijdig gepubliceerd zijn of niet tijdig geïmplementeerd zijn in de keten, voorzien gemeenten en softwareleveranciers veel handwerk voor gemeenten bij de uitvoering van deze werkwijze:

- Gemeenten moeten in dit geval handmatig controleren of en welke kostprijzen bereikt zijn. Hiervoor moet ingelogd worden in het CAK-portaal waar gemeenten vervolgens de rapportages moeten downloaden. Uit die rapportages moeten gemeenten handmatig herleiden welke kostprijzen bereikt zijn. Dit handwerk kost veel tijd en is bovendien zeer foutgevoelig. Met name bij grote gemeenten is dit niet werkbaar.
- Gemeenten moet in dit geval handmatig controleren of de cliënt en het huishouden nog andere voorzieningen heeft lopen waar een ivb voor betaalt moet worden wanneer hij/zij de kostprijs van de voorgaande voorziening bereikt heeft.
- Voor de beide hierboven genoemde handmatige taken moeten de gemeenten werkprocessen inrichten. Dit zijn extra werkzaamheden die gemeenten moeten doen boven op het inrichten van de werkprocessen voor wanneer alle ketenpartners gereed zijn voor implementatie.
- Omdat gemeenten tijdelijke met een andere werkwijze aan de slag moeten gaan dan momenteel het geval is, maar die ook anders is dat de werkwijze wanneer alle ketenpartners gereed zijn voor implementatie, zijn er in dat geval twee overgangsmomenten voor gemeenten. Medewerkers moet daarom twee keer ingelicht worden over de veranderende werkwijze.
- Softwareleveranciers geven aan dat ook in dit geval een softwarematige oplossing moet komen om de tijdelijke overbruggingsperiode te ondersteunen. Met name voor het signaleren van welke kostprijs aangeleverd moet worden nadat de voorgaande kostprijs bereikt is.

4.4. Initiële aanlevering kostprijzen

Aangezien de meeste gemeenten nog geen gebruik maken van de kostprijsbewaking hulpmiddelen en woningaanpassingen door het CAK en dit met het wetsvoorstel en het Besluit verplicht wordt, zal een groot deel (ruim 80%) van de gemeenten bij de start van de ivb een initiële vulling moeten

uitvoeren. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat dit al mogelijk is op de huidige iStandaarden berichtenverkeer. Voor de gemeenten betekent dit het volgende:

- Samen met de zorgaanbieders inventariseren welke hulpmiddelen en woningaanpassingen exact uitstaan (gemeenten hebben bijvoorbeeld veelal geen zicht op welke scootmobiel exact door de aanbieder is afgegeven).
- Het (opnieuw) berekenen van de kostprijzen van uitstaande voorzieningen. Hierbij is het van belang dat gemeenten helder hebben hoe zij de actuele kostprijs berekenen van de voorzieningen die inmiddels al geruime tijd in gebruik zijn. Zoals in paragraaf 4.1 al is opgemerkt, hebben gemeenten hierbij een goede handreiking nodig.
- Tijdig handmatig registreren van de vastgestelde kostprijzen in hun systemen.

Aangezien – zeker de grote - gemeenten verwachten dat dit veel werk zal zijn, is het van belang dat de methode van kostprijsberekening zo snel mogelijk helder is, zodat zij zo snel mogelijk kunnen starten. Hierbij is het ook van belang dat VNG en CAK tijdig afstemmen wanneer de initiële aanlevering bij het CAK binnen moet zijn en of er al dan niet sprake is van een gefaseerde aanlevering. Gemeenten geven aan dat zij hierbij een duidelijke handreiking nodig hebben waarin wordt ingegaan op de fasering en planning en voorbereidende activiteiten.

4.5. Aanpassen werkprocessen

De mate waarin gemeenten hun primaire werkprocessen moeten aanpassen zal voor een deel afhangen van lokale beleidskeuzes, met name – zoals in de voorgaande paragraaf beschreven – hoe zij omgaan met de mogelijkheid om af te wijken van de ivb en de eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie. Vooral de eerste vraagt om een forse aanpassing van het primaire proces. De benodigde aanpassingen zijn in hoofdstuk 3 beschreven. Voor beide geldt dat de gemeenten de eigen bijdragen moeten vaststellen en een nieuw inningsproces in de backoffice moeten inrichten of dit deels of geheel onderbrengen bij andere teams (financieren, handhaving). Dit betekent een uitbreiding van taken (periodiek vaststellen van de eigen bijdragen in relatie tot de kostprijzen van de voorziening, administratie, factureren, bijhouden wie heeft betaald/niet betaald, versturen van herinneringen, incasso, betalingsregelingen). In het geval gemeenten bij de uitvoering samenwerken in een regionaal samenwerkingsverband zijn de maatwerkvoorzieningen veelal regionaal belegd. De algemene voorzieningen worden veelal uitgevoerd door de afzonderlijke gemeenten.

Voor een groot deel van de gemeenten vraagt ook de verplichte kostprijsbewaking door het CAK bij hulpmiddelen en woningaanpassingen om een aanpassing van het primaire proces, namelijk het periodiek vaststellen van de kostprijzen, het tijdig aanleveren van de kostprijs en datum van levering bij het CAK en het monitoren en regie voeren op het gebruik van overige hulpmiddelen en woningaanpassingen binnen het huishouden en het doorgeven van correcties op de kostprijzen, mits dit is toegestaan.

Afhankelijk van lokale beleidskeuzes verwachten gemeenten minimaal 6 maanden nodig hebben om de werkprocessen in te richten.

4.6. Medewerkers

De interviews geven het beeld dat medewerkers in de uitvoering de nieuwe werkwijze ingewikkeld vinden. Mede afhankelijk van lokaal beleid krijgen zij nieuwe taken met diverse keuzemomenten. Daarom is het belangrijk dat medewerkers die met de nieuwe werkwijze aan de slag gaan voorafgaand aan de implementatie een goede uitleg krijgen van de nieuwe regels met een heldere instructie van de werkwijze. Landelijke ondersteuning hierbij vinden gemeenten welkom.

Daarnaast houden gemeenten er rekening mee dat zij – afhankelijk van lokale beleidskeuzes – de nieuwe taken niet kunnen opvangen binnen de huidige formatie.

4.7. Juridisch

In het geval de gemeente zelf een check moet doen op samenloop in eigen bijdragen, kan de gemeente gebruik maken van de Wlz-registertoets. In het Wlz register zijn alle besluiten over de toegang tot zorg vanuit de Wet Langdurige Zorg (Wlz) te vinden. Gemeenten geven aan dat de AVG bepaald dat zij niet bevoegd zijn de Wlz-check te doen voor leden van het huishouden die nog niet bij de gemeente bekend zijn. Het Besluit bepaalt echter dat de gemeente een check moet doen op samenloop van eigen bijdragen op huishoudensniveau. Gemeenten willen de zekerheid dat zij die bevoegdheid wel krijgen om het Besluit op dit onderdeel wel te kunnen uitvoeren.

4.8. Communicatie

De overgang van het abonnementstarief naar de nieuwe situatie brengt voor een deel van huidige gebruikers van Wmo voorzieningen een grotere verandering van de eigen bijdrage met zich mee. Dat vraagt om tijdige en heldere communicatie over de wijzigingen. Gemeenten vinden het belangrijk dat bij de implementatie van de ivb ook het ministerie en het CAK zorgdragen voor een duidelijke communicatiecampagne richting inwoners. Gemeenten zullen ook lokaal de nieuwe situatie moeten uitleggen aan de bestaande cliënten en de algemene communicatie (bijvoorbeeld

op gemeentelijke website) op een heldere manier moeten aanpassen. Hierbij verwachten gemeenten zij ook gebruik kunnen maken van landelijk beschikbaar communicatiemateriaal.

Gemeenten verwachten met name van inwoners die nu al gebruik maken een Wmo voorziening en voor wie de eigen bijdrage aanmerkelijk hoger zal worden veel vragen. Dit zal per gemeente verschillen. Diverse gemeenten waarmee is gesproken verwachten dat dit tijdelijk veel zal vragen van het klantcontactcentrum, maar van de backoffice voor meer complexe of specifieke vragen. Dit vraagt voor die gemeenten naar verwachting een tijdelijke inzet van extra capaciteit.

Daarnaast zullen, met het oog op de implementatie, alle gecontracteerde zorgaanbieders tijdig geïnformeerd moeten worden over de veranderingen.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zijn de conclusies weergegeven door middel van de beantwoording van de onderzoeksvragen voor deze analyse. Vervolgens zijn de belangrijkste aanbevelingen samengevat.

5.1. Conclusies

5.1.1. Welke organisaties zullen het Besluit uitvoeren?

De uitvoering van het Besluit is belegd bij alle gemeenten en het CAK. Gemeenten bepalen net als nu het geval is of en welke Wmo ondersteuning een inwoner nodig heeft en contracteren zorgaanbieders om deze ondersteuning te leveren. Daarnaast krijgen gemeenten een aantal nieuwe taken, waarvan de belangrijkste zijn:

- Het verplicht (serieel) doorgeven van kostprijzen aan het CAK van de verstrekte hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- Het desgewenst (KAN bepaling) zelf opleggen en innen van een eigen bijdrage in specifieke situaties.
- Het desgewenst zelf opleggen en innen van een eigen bijdrage voor algemene voorzieningen.

Elk van deze onderdelen betekent een nieuwe of gewijzigde werkwijze van gemeenten.

Het CAK berekent en int de ivb, checkt op cumulatie van ivb's, bewaakt voor hulpmiddelen en woningaanpassingen dat cliënten niet meer betalen dan de kostprijs, zorgt voor het tijdig informeren van gemeenten hierover en pauzeert de ivb wanneer dit nodig is.

Zorgaanbieders die de ondersteuning leveren aan cliënten hebben een taak in de uitwisseling van informatie bij het starten, stoppen en pauzeren van hulp.

5.1.2. Is helder wat de opgedragen taak is?

Het algemene beeld dat uit deze uitvoeringstoets naar voren komt, is dat gemeenten het vervangen van het abonnementstarief voor een inkomens en vermogensafhankelijke bijdrage verwelkomen. Gemeenten ervaren het wetsvoorstel en het Besluit echter als complex. Met name door de uitzonderingen en het feit dat er – weliswaar ook afhankelijk van gemeentelijk lokaal beleid – twee processen naast elkaar gaan lopen, namelijk het CAK-proces voor inning van de ivb en het gemeentelijk proces in het geval de gemeente zelf een eigen bijdrage oplegt, het serieel aanleveren

van de kostprijzen van hulpmiddelen en woningaanpassingen, en de diverse checks die hierbij horen. Het voorstel impliceert veel aanpassingen van processen en systemen bij 342 gemeenten. Gemeenten vragen zich af of het niet veel efficiënter zou zijn als de diverse onderdelen die nu bij de gemeenten belegd worden, door het CAK zouden worden uitgevoerd.

5.1.3. Is de gemeentelijke organisatie voldoende toegerust voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering?

Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente door de nieuwe regelgeving?

In de werkwijze van gemeenten veranderen een aantal zaken, deels afhankelijk van lokale beleidskeuzes. De belangrijkste zijn:

- In specifieke situaties kan de maandelijkse ivb voor hulp bij het huishouden, dagbesteding en individuele begeleiding hoger uitpakken dan de maandelijkse kostprijs ervan. Dit zal het geval zijn bij cliënten met een lage ondersteuningsbehoefte en een hoog inkomen. Het CAK zal hier niet op toezien. Desgewenst kan de gemeente dit zelf signaleren om vervolgens zelf een eigen bijdrage te bepalen voor deze situaties en deze zelf innen. Hoewel deze keuze nog om een lokaal beleidsproces vraagt, is de verwachting dat slechts weinig gemeenten hier gebruik van zullen maken, mede in verband met de uitvoeringsconsequenties ervan.
- Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie zal de eigen bijdrage niet meer via het CAK verlopen. Als gemeenten een eigen bijdrage voor algemene voorzieningen opleggen, dienen zij deze zelf te gaan innen. Dat is een nieuwe taak.
- Gemeenten worden verplicht de kostprijsbewaking met betrekking tot hulpmiddelen en woningaanpassingen via het CAK te laten verlopen. Hiertoe dienen gemeenten eenmalig per voorziening een totaalkostprijs door te geven aan het CAK. Gemeenten kunnen *per huishouden* één kostprijs tegelijk laten bewaken door het CAK. Bij meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen in het huishouden moet de gemeente de kostprijzen serieel (achtereenvolgend) aan het CAK doorgeven.
- Met het oog op de start, de stop en de eventueel pauze van de ivb dienen de gemeenten voortaan uit te gaan van de daadwerkelijke levering van de voorziening.
- Gemeenten kunnen in voorkomende gevallen op basis van een hardheidsclausule ontheffing verlenen van de ivb voor hulpmiddel of woningaanpassing op het moment dat de client 18 jaar wordt.
- De maximumtermijn voor het opleggen van een eigen bijdrage met terugwerkende kracht wordt verkort van 12 maanden naar 3 maanden. De termijn voor de herziening van een eigen bijdrage met terugwerkende kracht blijft 36 maanden maar kan worden verkort tot 3 maanden (voorheen 12 maanden) wanneer sprake is van een verhoging van de eigen bijdrage, mits de verhoging

met terugwerkende kracht plaatsvindt als gevolg van een vertraging of fout in de keten en die vertraging niet aan de cliënt te wijten is. Voor beschermd wonen blijven de bovengenoemde maximumtermijnen 12 maanden, vanwege parallellen met de Wlz.

Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?

Het Besluit heeft forse impact op de uitvoering van gemeenten. De nieuwe taken voor gemeenten in verband met de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen hebben de grootste impact op de gemeentelijke uitvoering. Gemeenten moeten beleid bepalen als het gaat om de werkwijze bij het bepalen van deze totaalcostprijzen, deze vaststellen voor de voorzieningen die zij verstrekken en al uitstaan en deze registreren. Daarnaast moeten gemeenten controleren of er binnen het huishouden van de cliënt nog andere van deze voorzieningen lopen, en als dit het geval is, bijhouden wanneer welke van deze kostprijzen aan het CAK moeten worden doorgegeven. Bij de start van de nieuwe werkwijze moet de gemeente zorgen voor een initiële vulling van de kostprijzen van de hulpmiddelen en woningaanpassingen die nu al uitstaan bij cliënten. Deze taken vragen om een forse aanpassing van de gemeentelijke processen, administratie en systemen.

Voor een deel zal de impact van het Besluit afhangen van lokale beleidskeuzes over hoe gemeenten om willen gaan met de mogelijkheden om zelf een eigen bijdrage op te leggen. Dit vraagt een lokaal beleidsproces.

Als de gemeente er voor kiest zelf een eigen bijdrage op te leggen in de specifieke gevallen dat de maandelijkse ivb van een maatwerkvoorziening (uitgezonderd hulpmiddelen en woningaanpassingen) hoger uitpakt dan de maandelijkse kostprijs, dan moet de gemeente processen inrichten om deze doelgroep te identificeren, te checken op cumulatieve van eigen bijdragen, de eigen bijdrage te innen en te monitoren of er iets wijzigt in de situatie van de cliënt en het huishouden waardoor hij/zij bijvoorbeeld overgedragen moet worden naar het CAK. Deze taken verhogen de werklust van consulenten en vragen extra administratie en automatisering.

Als de gemeenten kiest voor een eigen bijdrage te vragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie dan moeten zij zelf een eigen bijdrage bepalen die niet hoger is dan de kostprijs ervan en zelf processen inrichten om de eigen bijdrage te innen. Daarnaast dienen gemeenten voor deze voorzieningen zelf een check te doen op cumulatieve van eigen bijdragen op huishoudensniveau, inclusief een Wlz check. Ook deze taken verhogen de werklust en vraagt extra administratie.

Voor wat betreft het tijdig aangeven bij het CAK van de start, de stop of een eventuele pauze van de ivb moet de gemeente op de hoogte zijn van de feitelijke leveringen van voorzieningen. Dat is

nieuw (nu gaat dit vaak direct tussen cliënt en leverancier en zit de gemeente daar niet tussen) en vraagt van gemeenten om dit goed in te regelen.

Voor wat betreft de overige onderdelen van het Besluit zal de impact naar verwachting gering zijn.

Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?

Op dit moment zijn gemeenten niet toegerust om hun nieuwe taken bij het invoeren van de Wmo ivb op een doeltreffende wijze uit te voeren.

Kostprijsbewaking hulpmiddelen en woningaanpassingen

De beoogde gemeentelijke taken in verband met de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen hebben zoals gezegd de grootste impact op de gemeentelijke uitvoering. Gemeenten zijn hier vooralsnog niet op ingericht, het vraagt veel aanpassingen en gemeenten zien hier de nodige uitdagingen. Gemeenten zijn op dit onderdeel voor een belangrijk deel afhankelijk van de softwareleveranciers.

Vaststellen van de kostprijzen

- Gemeenten dienen zelf een werkwijze te bepalen voor het bepalen van de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing. Gemeenten worstelen met name met het vaststellen van de kostprijs in het geval deze voorzieningen door de gemeente worden gehuurd. De nieuwe werkwijze kan in bepaalde situaties een financieel risico betekenen voor de gemeente en in bepaalde gevallen leiden tot een moeilijk uitlegbare situatie voor de cliënt.
- Het vraagt van de gemeente periodiek een exercitie om samen met de leveranciers van de voorzieningen de kostprijzen te bepalen en desgewenst jaarlijks te indexeren.

Serieel aanleveren van de kostprijzen

Gemeenten zien dit als een groot vraagstuk. Het serieel aanleveren van kostprijzen in het geval er in het huishouden van de cliënt gebruik wordt gemaakt van meerdere hulpmiddelen en voorzieningen zien gemeenten als zeer complex. Zij geven aan dat dit handmatig niet uitvoerbaar is, dus geautomatiseerd moet gebeuren. Zij spreken de hoop uit dat de softwareleveranciers hier voldoende kunnen betekenen.

Initiële vulling

Voor de start van de nieuwe werkwijze is een initiële aanlevering nodig bij het CAK van de kostprijzen van voorzieningen die nu al uitstaan. Zeker voor grote gemeenten is dit veel werk. Gemeenten zijn zoekende hoe zij de kostprijzen vaststellen van deze voorzieningen.

Zelf een eigen bijdrage opleggen in plaats van ivb (geringe enkelvoudige ondersteuningsvraag en hoog inkomen en vermogen)

Gemeenten bevestigen dat doelgroep 'cliënten met een lage ondersteuningsvraag en een relatief hoog inkomen/vermogen', naar verwachting zeer gering zal zijn. Echter *als* de gemeente ervoor kiest voor deze geringe doelgroep zelf een eigen bijdrage op te leggen ter hoogte van de kostprijs van de voorziening, dan heeft dit grote uitvoeringsconsequenties voor gemeenten. Gemeenten geven aan dat dit nagenoeg onuitvoerbaar is: gemeenten kunnen deze doelgroep niet goed identificeren (zij hebben onvoldoende mogelijkheden om het inkomen betrouwbaar vast te stellen), voor een geringe doelgroep moet deels of geheel een inningsproces worden ingericht waarbij de softwarematige ondersteuning van dit proces deels of geheel gebouwd moet worden. Het innen kost gemeenten extra tijd en leidt tot extra kosten. Het is naar verhouding te arbeidsintensief om periodiek een benodigde tussentijdse check op wijzigingen in de situatie van de cliënt te doen en bovendien zien gemeenten een potentieel juridisch risico als zij geen gebruik maken van deze KAN bepaling. Gezien de grote uitvoeringsconsequenties voor een vermoedelijk zeer kleine doelgroep, heeft het voor gemeenten vanuit uitvoeringsperspectief de voorkeur om deze mogelijkheid in zijn geheel te schrappen.

Maatwerkvoorziening vervoer

Het Besluit benoemt dat de gemeente bij een *maatwerkvoorziening* vervoer een afwijkende eigen bijdrage mag vragen (bijvoorbeeld een rit- of kilometerprijs), maar dat deze dan door de gemeente zelf of door de aanbieder geïnd moet worden. Gemeenten dienen met het Besluit een check te doen naar de samenloop met andere eigen bijdragen.

In de huidige situatie vragen veel gemeenten een rit- of kilometerprijs voor vervoer, die de vervoerder int. De check op cumulatie is zeer moeilijk uitvoerbaar bij een vervoersvoorziening. Bovendien zou dit betekenen dat een cliënt met andere voorzieningen onbeperkt (gratis) gebruik zou kunnen maken van het vervoer. Gemeenten vragen zich af of de rit dan wel kilometerprijs wel als ivb dan wel eigen bijdrage beschouwd moet worden en of het vervoer waar zij nu de rit- of kilometerprijs voor vragen wel gezien kan worden als maatwerkvoorziening of dat het een algemene voorziening is.

Algemene voorzieningen met duurzame hulpverleningsrelatie

Ook het zelf opleggen van een eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie heeft de nodige uitvoeringsconsequenties.

Het vaststellen van een individuele eigen bijdrage in relatie tot de kostprijs is complex. Een check op cumulatie van eigen bijdrage bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie op *huishoudensniveau* is arbeidsintensief en op onderdelen (namelijk Wlz eigen bijdragen) mogelijk niet uitvoerbaar in verband met AVG-restricties. Voor het innen van de

eigen bijdrage zal de gemeente een nieuw proces moet inrichten (nieuwe taken) wat extra werk zal opleveren. Gemeenten schatten in dat zij (mede vanwege de uitvoeringsconsequenties) geen of weinig eigen bijdrage voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie zullen opleggen. Gemeenten vragen het ministerie te heroverwegen de inning van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie via het CAK te blijven laten verlopen.

Hoe kunnen veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?

Met betrekking tot de implementatie van het wetsvoorstel en het Besluit geven gemeenten enkele belangrijke randvoorwaarden en risico's mee.

Randvoorwaarden

Om het voorstel succesvol te kunnen implementeren moet in ieder geval voldaan zijn aan de volgende randvoorwaarden:

- Softwareleveranciers zorgen voor tijdige automatisering van de gemeentelijke taken voor het serieel aanleveren van kostprijzen. Handmatig is dit niet uitvoerbaar. Dit vraagt een tijdige automatisering van zowel de controle op het bereiken van de kostprijs als het proces van serieel aanleveren van kostprijzen op huishoudensniveau. De gemeentelijke systemen dienen hierop, rekening houdend met een initiële aanlevering in Q4 2025 en de start op 1-1-2026, voor de zomer van 2025 te zijn aangepast.
- Het CAK zorgt hiertoe voor tijdige aanpassing en implementatie van het berichtenverkeer. De softwareleveranciers hebben minimaal een half jaar nodig om de automatisering te realiseren en te testen. Voor de automatisering is het implementeren van een aangepast iEB bericht randvoorwaardelijk. Dit betekent dat de definitieve specificaties met een nieuw of gewijzigd digitaal bericht/signaal idealiter per oktober 2024 beschikbaar zouden moeten zijn zodat de softwareleveranciers hiermee aan de slag kunnen.
- VNG, eventueel in samenwerking met andere ketenpartners, zorgen tijdig voor een handreiking en richtlijnen voor het vaststellen van kostprijzen hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- De gezamenlijke partijen zorgen tijdig voor een duidelijke planning en fasering voor gemeenten van de voorbereidende activiteiten, waaronder de initiële vulling.
- Het zorginstituut Nederland bekijkt de mogelijkheden voor een aanpassing van het iWmo berichtenverkeer zodat gemeenten nadere afspraken kunnen maken met zorgaanbieders over aanleveren van gegevens en gemeenten tijdig inzicht hebben in de start, stop en tijdelijke stop (inclusief reden daarvan) van de daadwerkelijke levering. Het ministerie zorgt tijdig voor landelijke communicatiemiddelen om cliënten te informeren over de wijzigingen.

Risico's

Het grootste risico dat gemeenten zien, is dat de benodigde automatisering van de gemeentelijke processen in verband met de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen niet tijdig gereed is. Hetzij doordat het aangepaste iEB bericht niet tijdig gereed is, hetzij doordat softwareleveranciers de benodigde aanpassingen niet tijdig geïmplementeerd krijgen. In dat geval zal het in beeld krijgen van het bereiken van de kostprijzen en het serieel aanleveren van kostprijzen handmatig moeten plaatsvinden. Hierdoor ontstaat een groot risico op fouten en bovendien is dit dermate arbeidsintensief dat het, zeker voor grote gemeenten, onuitvoerbaar wordt.

Een zorg die gemeenten hierbij uitspreken, is het gegeven dat zij de kostprijzen op het niveau van het huishouden moeten bijhouden en aanleveren. De huidige gemeentelijke administratie van maatwerkvoorzieningen is ingericht op cliënt en BSN-niveau. Gemeenten zien hier risico's voor de automatisering van het proces en vragen zowel CAK als de softwareleveranciers hier tijdig aandacht voor te hebben. Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?

5.1.4. Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?

Net zoals aangegeven is in de uitvoeringstoets op de contouren van het wetsvoorstel, kan ook op basis van deze uitvoeringstoets van het Besluit geen kwantitatief beeld gegeven worden van de eenmalige en structurele uitvoeringskosten voor gemeenten van de invoering van de ivb. Gemeenten geven wel aan dat zij aanzienlijke eenmalig extra kosten verwachten voor de implementatie en extra structurele kosten door extra taken en werkzaamheden, deels afhankelijk van lokaal beleid en deels afhankelijk van de mate waarin met name de administratieve processen geautomatiseerd kunnen worden. Wanneer gemeenten vanwege het niet tijdig gereed hebben van de software voor automatisering twee overgangsmomenten door moeten gaan, kunnen de implementatiekosten hoger zijn dan wanneer zij een overgangsmoment hebben. Het advies om een Artikel 2 onderzoek uit te laten voeren waarin de impact op incidentele en structurele uitvoeringskosten, en eventuele inkomsten, in kaart gebracht kunnen worden blijft actueel. Op basis hiervan kunnen gemeenten een passende compensatie ontvangen.

5.1.5. Wat zijn de verwachte effecten van de gewijzigde regelgeving?

Het doel van het ministerie van VWS met het voorliggende wetsvoorstel en besluit is het grotendeels ongedaan maken van de aanzuigende werking die optrad na het invoeren van het invoeren van het abonnementstarief in 2015. Zoals in de [uitvoeringstoets inkomens- en](#)

vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo aangegeven werd, geven gemeenten aan dat zij verwachten dat de 'omgekeerde aanzuigende werking' lager zal zijn dan verwacht. Dit heeft te maken met een aantal zaken:

- De financiële prikkel voor cliënten om zelf Wmo-zorg op te particuliere markt in te kopen is te beperkt
- Het aanbod van Wmo-zorg op de particuliere markt is beperkt
- Wmo-cliënten zijn vaak gewend aan die zorg die zij reeds via de Wmo ontvangen. Omdat dit als comfortabel ervaren kan worden bestaat de kans dat cliënten om deze reden niet zullen overstappen.

Tot op heden is er geen inzicht in de gedragseffecten, terwijl de gedane aannames grote consequenties hebben voor gemeenten. Daarom geven de gemeenten het dringende advies om een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gedragseffecten van dit wetsvoorstel.

5.1.6. Is voorzien in duidelijk, uitvoerbaar en kosteneffectief overgangsrecht?

Het vaststellen van de impact van een overgangsregeling was geen onderdeel van deze uitvoeringstoets (buiten scope).

5.1.7. Veranderen de antwoorden op de vragen als er nieuwe toetreders komen/nieuwe toepassingen zijn in het beleidsveld?

Omdat er vooralsnog geen nieuwe toetreders dan wel toepassingen te verwachten zijn, is deze vraag niet relevant

5.1.8. Welke mogelijkheden zijn er om bij te sturen indien aannames die zijn gedaan in de vragen alsnog niet blijken te kloppen?

Het ministerie van VWS beoogt een 'omgekeerde aanzuigende werking' met dit wetsvoorstel. De aanname die hierbij gemaakt lijkt te zijn, is dat het invoeren van een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage een bepaald gedragseffect zal veroorzaken. Indien dit gedragseffect zich niet zal voordoen zullen de kosten van geleverde voorzieningen voor gemeenten niet verminderd worden en zullen de opbrengsten waarvan uitgegaan wordt niet gerealiseerd worden. Gemeenten hebben in dat geval niet de mogelijkheid dit zelf financieel op te vangen.

5.2. Aanbevelingen

Met het oog op de invoering van het wetsvoorstel en het Besluit op 1 januari 2026 zijn op basis van deze uitvoeringstoets de volgende aanbevelingen geformuleerd:

VNG Realisatie

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435, 2500 GK Den Haag
070 373 8008 | realisatie@vng.nl

- Ga alleen over tot invoering van het wetsvoorstel en het Besluit op 1-1-2026 als gemeenten de garantie hebben dat de benodigde automatisering van met name het gemeentelijke werkproces in verband met de kostprijsbewaking van hulpmiddelen en woningaanpassingen tijdig (voor de zomer van 2025) gerealiseerd kan worden.
- Overweeg de KAN bepaling dat gemeenten zelf een eigen bijdrage kunnen bepalen voor huishoudelijke hulp, dagbesteding en individuele begeleiding in het geval de ivb hoger is dan de kostprijs te schrappen.
- Heroverweeg het innen van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie via het CAK te laten blijven verlopen.
- Zorg tijdig voor een handreiking en richtlijnen voor het vaststellen van kostprijzen van hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- Zorg tijdig voor een planning voor gemeenten waarin wordt ingegaan op de fasering van voorbereidende activiteiten, waaronder de initiële vulling.
- Zorg tijdig voor landelijke communicatiemiddelen om cliënten te informeren over de wijzigingen.
- Het eerdere advies een Artikel 2 onderzoek uit te laten voeren waarin de incidentele en structurele uitvoeringskosten in kaart gebracht kunnen worden blijft actueel. Op basis hiervan kunnen gemeenten een passende compensatie ontvangen.
- Ook het eerdere advies om een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gedragseffecten van dit wetsvoorstel en Besluit blijft actueel. De gedane aannames hebben immers grote consequenties hebben voor gemeenten.

Bijlage A: Gesprekspartners

Organisatie	Naam
Apeldoorn	Heleen Jutten, Marjan van Rootselaar, Pamela Timmermans, Rob Walgemoed
Amsterdam	Stefan Carr, Sylvia van de Watering
De Dienst Noardwest Fryslân	Annemarie ter Mors, Esther van Rheenen, Christian
De Wolden Hoogeveen	Kees Kiestra, Gerarda Bijl
Drechtsteden	Anu Bahadoer, Linda Vonk
Groningen	Maarten Boxtel, Marga Wessels
Heerde	Ties Buimer
Leeuwarden	Christien Bajema, Hanna Hiemstra, Janne de Roode
Montferland	Maaïke Evers, Frank de Weerd
Opmeer	Mirjam Abdoelrahman
Roosendaal	Marjan Vergouwen, Sharon Schroevers,
Utrecht	Jaap Meijer

Begeleidingscommissie

Het proces van de uitvoeringstoets is begeleid door een begeleidingscommissie die samengesteld is vanuit de volgende organisaties:

Organisatie	Naam
Ministerie van VWS	Andries Daudey, Frank Hoogendijk, Naika le Brun
CAK	John de Nijs, Ton Klapwijk Daphne Koch en/of Michiel Borgers
Zorginstituut Nederland	Roberto Lambooi, Anita Kamies
Ketenbureau i-Sociaal Domein	Evert Dekkers
VNG	Ronald Bellekom
VNG Realisatie	Ellen Koster

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Maatschappelijke Ondersteuning
T.a.v. [redacted]
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Behandeld door

Telefoonnummer

E-mailadres

Kenmerk

488863/1539328

Datum

12 juli 2024

Onderwerp

Reactie op Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015

Geachte [redacted]

Per brief van 7 juni 2024 met kenmerk 3842995-1067122-DMO verzoekt u de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) een toezichts- en handhaafbaarheidstoets uit te voeren op het ontwerp van het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 (hierna: AMvB).

Op 24 februari 2024 stuurden wij u onze uitvoeringstoets met kenmerk 478890/1516205 op het conceptwetsvoorstel afschaffing abonnementstarief Wmo 2015 (inmiddels Wetsvoorstel vervanging abonnementstarief Wmo 2015). Wij zien dat een groot deel van onze opmerkingen uit deze uitvoeringstoets zijn verwerkt in de AMvB.

Gezien de sterke samenhang tussen het wetsvoorstel en de AMvB acht de NZa een nieuwe uitvoeringstoets niet nodig. Desondanks signaleren wij in de uitwerking van de AMvB enkele aandachtspunten. Deze hebben wij als opmerkingen toegevoegd aan de tekst in de nota van toelichting. Zie hiervoor de bijlage.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Zorgautoriteit,

[redacted]
unitmanager Toezicht Wlz-uitvoerders en CAK
directie Toezicht

Bijlage:

Nota van toelichting inclusief opmerkingen NZa

Nota van toelichting

Inhoudsopgave

I. Algemeen deel

1. Inleiding
2. Hoofdpijnen van het besluit
 - 2.1 Wettelijke context eigen bijdragen
 - 2.2 Doelen en uitgangspunten eigenbijdragesystematiek
 - 2.3 Hoogte van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb)
 - 2.4 Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb
 - 2.5 Anticumulatie
 - 2.6 Ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden
 - 2.7 Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen
 - 2.8 Landelijke regels voor het starten, stoppen en pauzeren eigen bijdrage
 - 2.9 Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage
 - 2.10 Heldere termijnen meldingen en besluiten
 - 2.11 Peiljaar bij cliënten die voor het eerst inkomen hebben
 - 2.12 Afbouw compensatie vervallen ouderentoeslag en afschaffing extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt
3. Verhouding tot nationale regelgeving
4. Verhouding tot de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
5. Caribisch Nederland
6. Gevolgen voor burgers en uitvoering
 - 6.1 Gevolgen voor burgers
 - 6.2 Gevolgen voor aanbieders
 - 6.3 Gevolgen voor gemeenten
 - 6.4 Gevolgen voor het CAK
7. Gevolgen voor de regeldruk
8. Toezicht, handhaving en rechtsbescherming
 - 8.1 Toezicht en handhaving
 - 8.2 Rechtsbescherming
9. Financiële gevolgen
 - 9.1 Financiële effecten burgers
 - 9.2 Financiële effecten aanbieders
 - 9.3 Financiële effecten gemeenten
 - 9.4 Financiële effecten CAK
 - 9.5 Financiële effecten Rijksoverheid
10. Advies en consultatie
11. Monitoring en evaluatie
12. Overgangsrecht en inwerkingtreding

II. Artikelsgewijs

Algemeen

1. Inleiding

Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is het abonnementstarief afgeschaft en voor maatwerkvoorzieningen vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (hierna: ivb). In de memorie van toelichting bij die wet is uiteengezet dat de personele en financiële houdbaarheid en de beschikbaarheid van maatschappelijke ondersteuning onder druk staan. Dit is mede het gevolg van de "aanzuigende werking" van het in 2019 ingevoerde abonnementstarief, een vaste eigen bijdrage van € 20,60 per maand (prijspeil 2024). De afschaffing van het abonnementstarief en de invoering van de ivb moeten deze aanzuigende werking grotendeels ongedaan maken en daarnaast het principe herstellen dat cliënten met een maatwerkvoorziening naar draagkracht een eigen bijdrage betalen voor de geleverde ondersteuning. Daardoor zal de beschikbaarheid van maatschappelijke ondersteuning beter gewaarborgd kunnen worden voor burgers die ondersteuning nodig hebben en niet zelf kunnen regelen en daardoor zijn aangewezen op (gemeentelijke) voorzieningen.

In verband met het afschaffen van het abonnementstarief en het vervangen van het abonnementstarief voor maatwerkvoorzieningen door de ivb, wordt met de onderhavige algemene maatregel van bestuur (hierna: amvb) – op basis van de delegatiegrondslagen die met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 zijn geïntroduceerd – het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 aangepast. Voor zover nodig, zijn als gevolg daarvan ook aangepast sommige bepalingen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 over de eigen bijdragen voor beschermd wonen en voor opvang, welke eigen bijdragen al gerelateerd waren aan het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn of haar eventuele echtgenoot.¹ Het gaat daarbij onder andere om een vereenvoudiging van het vaststellen van eigen bijdragen voor cliënten die voor het eerst inkomen hebben, alsmede om een aantal technische wijzigingen. Verder is de eigenbijdragesystematiek voor beschermd wonen en opvang in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 met dit besluit grotendeels ongemoeid gelaten. Vergelijkbare bepalingen in het Besluit langdurige zorg (hierna: Blz) zijn eveneens aangepast.

Verder zijn met voorliggend besluit nog twee wijzigingen aangebracht in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Blz met betrekking tot de eigen bijdragen voor beschermd wonen en voor opvang. Het gaat om het afbouwen van de "compensatie vervallen ouderentoeslag" (hierna: CVO) voor pensioengerechtigden en om het afschaffen van de "extra vermogensvrijstelling" (hierna: EVV) voor niet-pensioengerechtigden. Deze afbouw van de CVO en afschaffing van de EVV staan los van de Wet vervanging abonnementstarief 2015.

Ten slotte nog het volgende: naast de wijziging van eigen bijdragen, introduceert de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 ook de mogelijkheid voor gemeenten om van de eigenaar van een woning een vergoeding te vragen voor de waardevermeerdering van die woning die het gevolg is van een tot een maatwerkvoorziening behorende woningaanpassing. Deze mogelijkheid wordt bij verordening nader ingevuld, binnen het gegeven wettelijke kader. In het voorliggende besluit is geen gebruik gemaakt van de delegatiegrondslag het wettelijke kader uit te werken. Dat zal alleen gedaan worden als de ontwikkelingen in de praktijk daartoe aanleiding geven.

2. Hoofdpijnen van het besluit

2.1 Wettelijke context eigen bijdragen

In dit hoofdstuk worden de hoofdpijnen van het besluit toegelicht. Eerst wordt de wettelijke context rond de eigen bijdragen voor maatschappelijke ondersteuning kort uiteen gezet. Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is het onderscheid blijven bestaan tussen eigen

¹ De betekenis van het begrip echtgenoot binnen de Wmo 2015 – en daarmee ook binnen deze amvb – is omschreven in artikel 1.1.2 van die wet.

bijdragen voor maatwerkvoorzieningen en voor algemene voorzieningen als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo 2015). Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die op basis van onderzoek² naar onder andere de individuele ondersteuningsbehoefte en mogelijkheden zijn toegesneden op de individuele cliënt. Algemene voorzieningen hebben een laagdrempelig, voorliggend en preventief karakter en zijn gericht op bepaalde doelgroepen (in plaats van individuen).

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen

In het kader van de Wmo 2015 worden de volgende soorten maatwerkvoorzieningen onderscheiden, waarvoor de eigen bijdragen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 verschillend zijn uitgewerkt:

- maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang;
- maatwerkvoorzieningen met beschermd wonen;
- maatwerkvoorzieningen met opvang.

Voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang gold voorheen het abonnementstarief. Voor deze voorzieningen is de ivb geïntroduceerd, waarvoor met dit besluit regels zijn gesteld.

De beleidsruimte voor gemeenten wat betreft de eigenbijdragesystematiek voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang is met dit besluit nader afgebakend. Gemeenten behouden enige beleidsruimte wat betreft de vraag aan welke cliënten de ivb zal worden opgelegd. Cliënten zijn voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang alleen een ivb verschuldigd, indien de gemeente dit bij verordening heeft bepaald. Gemeenten kunnen er hierbij voor kiezen om voor de ene maatwerkvoorziening wel en voor de andere geen eigen bijdrage te vragen. Ook hebben gemeenten hierbij de mogelijkheid om uitzonderingen te maken voor groepen cliënten of een individuele cliënt. Gemeenten houden daarmee beleidsruimte om maatwerk toe te kunnen passen en rekening te kunnen houden met de menselijke maat bij de uitvoering van de regelgeving. Op andere onderdelen is gekozen voor landelijke uniformiteit. Dit met het oog op de uitvoerbaarheid van de ivb, die door het CAK wordt vastgesteld en geïnd, en ter bescherming van cliënten. Concreet leidt dat tot de volgende landelijk uniforme regels waar geen lokale beleidsruimte (meer) mogelijk is:

- Alle parameters die voor de berekening van de ivb van belang zijn, worden in landelijke regels vastgelegd, inclusief de inkomensgrens vanaf waar de ivb begint op te lopen.
- Verder gelden landelijke regels om stapeling van de ivb tegen te gaan met eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang in het kader van de Wmo 2015 en voor zorg in het kader van de Wlz.
- Ook gelden landelijke regels die de cliënt beschermen tegen (de impact van) eventuele vertraging en/of fouten van de overheid bij het opleggen van de ivb.
- Voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, is landelijk bepaald dat het totaalbedrag dat een cliënt aan ivb betaalt, wordt beperkt tot de kostprijs van die hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- Op de verschuldigdheid van de ivb zijn landelijke uitzonderingen gemaakt, bijvoorbeeld voor minderjarigen. Voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit een rolstoel is landelijk bepaald dat geen ivb verschuldigd is.

De systematiek rondom de eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang is – behoudens de vereenvoudiging van het vaststellen van eigen bijdragen voor cliënten die voor het eerst inkomen hebben en een aantal technische aanpassingen – met dit besluit ongemoeid gelaten: deze eigen bijdragen waren al gerelateerd aan het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot en met dit besluit is dat zo gebleven. Relevant om hierbij op te merken is dat de eigenbijdragesystematiek bij beschermd wonen en opvang al sinds de introductie van de Wmo 2015 anders is dan bij de maatwerkvoorzieningen waarvoor met dit besluit de ivb is ingevoerd.

² Conform artikel 2.3.2 Wmo 2015.

Omdat beschermd wonen lijkt op zorgvormen die in het kader van de Wlz worden geleverd, komen de regels in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Blz voor de betreffende eigen bijdragen overeen. Deze gelijkenis is er ook op uitvoerend niveau en in de ICT-systemen van het CAK. Met dit besluit is daar niet aan getornd. Waar (technische) wijzigingen zijn aangebracht in bepalingen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 over de eigen bijdragen voor beschermd wonen, zijn vergelijkbare bepalingen in het Blz eveneens aangepast.

Eigen bijdrage voor algemene voorzieningen

De ivb is niet van toepassing op algemene voorzieningen. Gemeenten bepalen of voor algemene voorzieningen een eigen bijdrage geldt en zo ja, voor welke algemene voorzieningen en voor welke cliënten en hoe hoog een eventuele eigen bijdrage is. Ook zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de inning (waarbij het mogelijk is die via de aanbieder te laten verlopen).

Deze beleidsruimte is met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 op de volgende manier nader afgebakend.

Ten eerste mag de eigen bijdrage die een gemeente voor een algemene voorziening vraagt niet hoger zijn dan de kostprijs en moet die financieel passend zijn voor de doelgroep van de algemene voorziening.

Ten tweede gelden er specifieke randvoorwaarden voor eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie: die eigen bijdragen mogen niet cumuleren met elkaar en met andere bijdragen. Daarnaast is de periode waarover die eigen bijdrage verschuldigd is (wanneer de eigen bijdrage start, stopt of wordt gepauzeerd) op landelijk niveau gereguleerd. Algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie onderscheiden zich van andere algemene voorzieningen doordat zij in de kern bestaan uit een hulpverleningsrelatie die naar haar aard persoonlijk en voortdurend is. Een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie is een voorziening waarop de cliënt structureel is aangewezen, die niet is ingericht op tijdelijk, vrijblijvend, onregelmatig of incidenteel gebruik en waar burgers in beginsel met een stabiele frequentie en intensiteit gebruik van maken. Voorbeelden van voorzieningen die als algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie kunnen worden aangeboden, zijn huishoudelijke hulp en vormen van dagbesteding.

Met de voornoemde keuzes is invulling gegeven aan de uitgangspunten dat de eigenbijdragesystematiek voor algemene voorzieningen ondersteunend blijft aan het voorliggende, laagdrempelige en preventieve karakter van die voorzieningen en dat gemeenten zo veel mogelijk ruimte wordt gegeven voor innovatieve invulling van algemene voorzieningen.

2.2 Doelen en uitgangspunten eigenbijdragesystematiek

Doelstellingen

Met het afschaffen van het abonnementstarief en het invoeren van de ivb voor maatwerkvoorzieningen worden zowel strategische doelen, als een aantal concrete resultaten ("outcome-doelstellingen") en instrumentele doelen nagestreefd. De strategische doelen zijn het vergroten van de beschikbaarheid van voorzieningen voor burgers die daarop zijn aangewezen en het versterken van de financiële houdbaarheid van voorzieningen op macroniveau en op lokaal niveau. Het is essentieel dat deze doelstellingen worden gerealiseerd op een manier die rekening houdt met de financiële draagkracht van burgers.

Meer concreet worden de volgende resultaten ("outcome-doelstellingen") nagestreefd. Ten eerste het grotendeels ongedaan maken van de "aanzuigende werking" die het abonnementstarief heeft gehad op de vraag naar voorzieningen op grond van de Wmo 2015. Hierdoor kan de schaarse capaciteit die beschikbaar is voor het aanbieden van voorzieningen weer (meer) gericht worden ingezet voor burgers die om financiële of andere redenen niet zelf in hun ondersteuningsbehoefte kunnen voorzien (bijvoorbeeld als zij een beperkt sociaal netwerk hebben). Een tweede resultaat dat wordt nagestreefd is om de kosten van geleverde voorzieningen voor gemeenten te

verminderen en de opbrengsten van de daaraan verbonden eigen bijdrage te vergroten (ten opzichte van ongewijzigd beleid). Zodoende wordt een stevigere balans gecreëerd tussen de financiën waar gemeenten over kunnen beschikken en de taken waar zij voor staan. Deze beoogde resultaten zijn gekwantificeerd in paragraaf 9.3 van deze nota van toelichting.

Om deze resultaten mogelijk te maken wordt beoogd om gemeenten het instrumentarium te geven waarmee zij van burgers een financiële bijdrage kunnen vragen die past bij hun financiële draagkracht wanneer zij een beroep doen op voorzieningen. Zodoende kunnen gemeenten burgers stimuleren om zelf in hun ondersteuningsbehoefte te voorzien wanneer burgers daarvoor een beroep kunnen doen op hun sociale netwerk of deze ondersteuning particulier kunnen bekostigen. Dit zijn de zogenoemde output-doelstellingen van het afschaffen van het abonnementstarief en de introductie van de ivb.

Uitgangspunten

Voor de vormgeving en invulling van de nieuwe eigenbijdragesystematiek zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de eigen bijdrage wordt afgestemd op de financiële draagkracht van de burger;
- de toename van de stapeling³ van eigen bijdragen voor de burger wordt waar mogelijk beperkt;
- onnodige complexiteit wordt vermeden om uitvoeringsproblematiek uit het verleden (met nadelige consequenties voor de burger) in de toekomst te voorkomen;
- er is ruimte voor maatwerk en de menselijke maat in de uitvoering en toepassing.

In de volgende paragrafen wordt toegelicht hoe met deze amvb – binnen de geschetste wettelijke context – uitwerking is gegeven aan de hiervoor genoemde doelstellingen en uitgangspunten.

2.3 Hoogte van de ivb

De hoogte van de ivb is een centraal onderdeel van het voorliggende besluit. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe de ivb is opgebouwd en welke huishoudtypes daarbij worden onderscheiden.

Alle bedragen in deze paragraaf zijn weergegeven alsof de ivb in 2024 toegepast zou worden. Deze bedragen zijn bij inwerkingtreding van dit besluit bijgesteld op basis van het actuele prijspeil (2026) en zullen elk jaar worden geactualiseerd. Zo zullen de minimum- en maximumbedragen ieder jaar worden geïndexeerd aan de hand van de consumentenprijsindex (CPI). Hiermee wordt de indexatiesystematiek van de ivb vergelijkbaar met de indexatiesystematiek van de eigen bijdragen voor beschermd wonen en voor zorg in het kader van de Wlz.

Maatwerkvoorzieningen moeten, voor iedereen die ze nodig heeft, toegankelijk blijven. Daarom is gekozen voor een eigen bijdrage (ivb) die vanaf een bepaalde inkomensgrens geleidelijk (lineair) oploopt met het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot in de zin van artikel 1.1.2 Wmo 2015. Op deze manier betalen huishoudens een eigen bijdrage die is gebaseerd op de financiële draagkracht van het huishouden.

De ivb is niet gekoppeld aan de hoeveelheid ondersteuning die een cliënt daadwerkelijk ontvangt. Deze keuze is gemaakt met het oog op de gewenste eenvoud voor zowel burgers als uitvoering.

³ Onder de stapeling van eigen bijdragen wordt verstaan de totale hoogte van eigen bijdragen over een zelfde termijn. Het gaat hier dus om de *som* van de betreffende eigen bijdragen. In de context van deze amvb wordt onder "stapeling" niet verstaan het totale *aantal* eigen bijdragen dat over een bepaalde termijn verschuldigd is. De inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage in de Wmo 2015 kan stapelen met het eigen risico in de Zorgverzekeringswet (hierna: Zvw) en eigen bijdragen in de Zvw, zoals eigen bijdragen voor extramurale farmacie en hulpmiddelen. Vanwege anticumulatiebepalingen kan de inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage in de Wmo 2015 niet stapelen met eigen bijdragen voor de Wlz of eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang in de Wmo 2015.

Voordat het abonnementstarief werd ingevoerd, waren cliënten ook een inkomensafhankelijke eigen bijdrage verschuldigd. Destijds was de vaststelling van de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen echter wel gekoppeld aan het aantal uur ondersteuning dat een cliënt daadwerkelijk ontving. Dit leidde tot veel vertraging bij het opleggen van de eigen bijdrage, een hoge foutgevoeligheid, en als gevolg daarvan tot stapel- en correctiefacturen voor cliënten. Om stapel- en correctiefacturen in de toekomst zoveel als mogelijk te beperken, is er daarom voor gekozen geen koppeling te hanteren tussen de hoogte van de eigen bijdrage en het aantal daadwerkelijke ontvangen uren ondersteuning. Dit beperkt de complexiteit van de systematiek, en draagt voor cliënten bij aan de voorspelbaarheid van de hoogte van de ivb.

De hoogte van de ivb is dus alleen afhankelijk van het bijdrageplichtig inkomen (zie de artikelen 1.1, 3.2a en 3.9 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015). Indien de cliënt een echtgenoot⁴ heeft, gaat het om het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen. Het bijdrageplichtig inkomen bestaat ten eerste uit het verzamelinkomen of, als dat ontbreekt, het belastbaar loon. Het bijdrageplichtig inkomen bestaat verder uit een vermogensinkomensbijtelling (VIB). Deze VIB bestaat hoofdzakelijk uit 4% van de rendementsgrondslag boven de vermogensgrens zoals vastgesteld in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, van de Wet inkomstenbelasting 2001.

Aan de wijze van berekening van het bijdrageplichtig inkomen, dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook al van belang was voor de berekening van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen, verandert niets met het voorliggende besluit, behalve dat de zogenoemde compensatie vervallen ouderentoeslag (CVO) wordt afgebouwd en de zogenoemde extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt (EVV) wordt afgeschaft. Dit wordt in paragraaf 2.12 nader toegelicht.

De inkomensgrens waarboven de ivb oploopt, is gekoppeld aan het sociaal minimum, dat afhankelijk is van de samenstelling van het huishouden.⁵ De ivb onderscheidt de volgende huishoudens, waarbij onder een pensioengerechtigde wordt verstaan de persoon die de leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet (hierna: AOW) heeft bereikt (zie artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015):

- éénpersoonshuishoudens van een pensioengerechtigde;
- éénpersoonshuishoudens van een niet-pensioengerechtigde;
- meerpersoonshuishoudens waarvan beide echtgenoten pensioengerechtigd zijn;
- meerpersoonshuishoudens waarvan tenminste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is.

Huishoudens met een bijdrageplichtig inkomen tot 120% van het sociaal minimum⁶ betalen een eigen bijdrage die gelijk is aan het abonnementstarief dat tot het moment van inwerkingtreding van voorliggend besluit gold voor maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie (€ 20,60 per maand). Dit is de minimum eigen bijdrage. Er is gekozen voor een grens van 120% van het sociaal minimum, omdat deze grens nu regelmatig wordt toegepast door gemeenten in het kader van minimeleiders.⁷ De inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum was voor AOW-gerechtigden ook van toepassing in de periode voorafgaand aan het abonnementstarief.

Voor meerpersoonshuishoudens waarvan tenminste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is, geldt een afwijkend regime: voor hen geldt een andere inkomensgrens, namelijk 170% van het sociaal minimum, en geldt dat zij onder die inkomensgrens geen eigen

⁴ De betekenis van het begrip echtgenoot binnen de Wmo 2015 – en daarmee ook binnen deze amvb – is omschreven in artikel 1.1.2 van die wet.

⁵ Zie artikel 1.1.2 Wmo 2015 voor een nadere definiëring van de personen die tot een huishouden behoren.

⁶ Met het sociaal minimum wordt bedoeld op de normen die zijn gebaseerd op de Toeslagenwet (voor niet AOW-gerechtigden) en de Algemene Ouderdomswet (voor AOW-gerechtigden). Deze bedragen worden ieder jaar opnieuw vastgesteld.

⁷ <https://www.nibud.nl/onderwerpen/inkomensondersteuning/gemeentelijke-regelingen/>

bijdrage hoeven te betalen. Ten tijde van het abonnementstarief hoefde deze groep geheel geen eigen bijdrage te betalen. Van zo'n volledige vrijstelling is bij de ivb geen sprake meer. Met de introductie van de ivb wordt de situatie hersteld van vóór de invoering van het abonnementstarief. De combinatie van een vrijstelling en een hogere inkomensgrens was per 2017 geïntroduceerd als financiële compensatie voor eenverdienerhuishoudens waarbij één van de partners chronisch ziek is en wordt nu om vergelijkbare overwegingen opnieuw ingevoerd.⁸

Dit besluit bevat een grondslag om de bedragen die horen bij de bovengenoemde inkomensgrenzen jaarlijks bij ministeriële regeling vast te stellen aan de hand van de ontwikkeling van het sociaal minimum voor verschillende typen huishoudens. Daarbij wordt steeds uitgegaan van het sociaal minimum van twee kalenderjaren geleden. De reden daarvoor is dat voor het vaststellen van de ivb in principe ook steeds wordt uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens van twee kalenderjaren voorafgaand aan het kalenderjaar waarop de maandelijkse eigen bijdrage van toepassing is (de zogenoemde "t-2-systematiek"). Hier wordt later in deze nota van toelichting verder op ingegaan.

De bedragen die horen bij de inkomensgrenzen voor de verschillende huishoudentypen zijn (gegeven het sociaal minimum 2022 en de van toepassing zijnde, bovengenoemde percentages):

- a) voor een éénpersoonshuishouden van een pensioengerechtigde: € 20.099 per jaar (120% sociaal minimum);
- b) voor een éénpersoonshuishouden van een niet-pensioengerechtigde: € 19.568 per jaar (120% sociaal minimum);
- c) voor een meerpersoonshuishouden waarvan beide echtgenoten pensioengerechtigd zijn: € 27.578 per jaar (120% sociaal minimum);
- d) voor een meerpersoonshuishouden waarvan tenminste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is: € 38.348 per jaar (170% sociaal minimum).

Voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen dat boven 120% respectievelijk 170% van het sociaal minimum ligt, neemt de eigen bijdrage lineair toe met het bijdrageplichtig inkomen. Deze cliënten betalen – bovenop de eigen bijdrage die onder de betreffende inkomensgrens voor hen zou gelden – maandelijks een twaalfde gedeelte van 10% van het deel van hun bijdrageplichtig jaarinkomen dat boven de van toepassing zijnde inkomensgrens uitkomt. De maximale eigen bijdrage per maand is € 298. Deze 10% wordt het marginale tarief genoemd.

Er is gekozen voor een marginaal tarief van 10%, omdat hiermee wordt aangesloten bij het marginale tarief zoals dat nu ook van toepassing is bij de eigen bijdragen voor beschermd wonen in het kader van de Wmo 2015 en voor zorg in het kader van de Wlz. De maximale eigen bijdrage van € 298 per maand is bij benadering gelijk aan de maandelijkse kosten⁹ voor gemeenten voor twee uur huishoudelijke hulp per week¹⁰, uitgaande van 4,35 weken per maand.

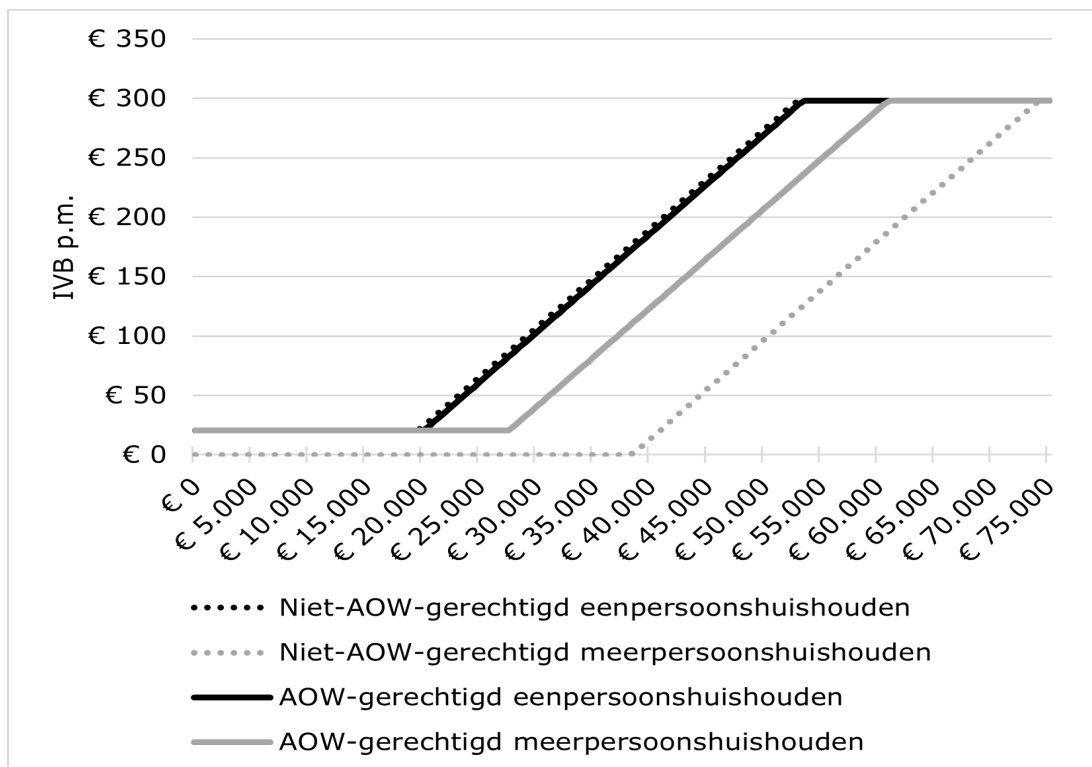
Het maximeren van de eigen bijdrage draagt er aan bij dat de eigen bijdrage in redelijke verhouding blijft staan tot de kosten van de ontvangen hulp en ondersteuning, zonder dat daarvoor een ingewikkelde systematiek nodig is die de hoogte van de eigen bijdrage koppelt aan de omvang en kosten van de geleverde ondersteuning.

Figuur 1. Hoogte van de ivb per maand in prijspeil 2024 bij verschillende jaarinkomens (t-2) en huishoudtypen

⁸ Zie Kamerstukken II 2016/17, 34 550 XVI, nr. 10 en Stb. 2016, 527

⁹ Op basis van data uit het rapport Evaluatie AMvB reële prijs Wmo 2015 is een beredeneerde inschatting gemaakt van het gemiddelde uurtarief voor gemeenten voor één uur huishoudelijke hulp (prijspeil 2021). Zie: Kamerstukken II 2019/20, 29 538, nr. 320. Vervolgens is dit tarief geïndexeerd naar prijspeil 2024. Het gaat om een geschat gemiddeld uurtarief; in individuele gemeenten kan het uurtarief hoger of lager liggen.

¹⁰ Dit is het aantal uur huishoudelijke hulp dat voor de gemiddelde cliëntsituatie nodig is om zorg te kunnen dragen voor een schoon en leefbaar huis volgens het normenkader "Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning 2019, met aanvullende instructie 2022". Dit normenkader is in opdracht van de gemeente Utrecht ontwikkeld en wordt ook door andere gemeenten in het land gebruikt.

Om een beeld te geven van hoe de systematiek in de praktijk uitwerkt, is in figuur 1 een visualisatie weergegeven van de systematiek van de ivb, uitgaande van de minimum- en maximumbedragen voor de ivb naar prijspeil 2024 (t), bijdrageplichtige inkomens in het peiljaar 2022 (t-2) en het sociaal minimum voor verschillende huishoudtypen in 2022 (t-2). In hoofdstuk 9 wordt nader ingegaan op de financiële effecten van de nieuwe ivb per inkomenscategorie en huishoudtype.

Peiljaar t-2 en peiljaarverlegging

Zoals reeds is aangegeven wordt voor het vaststellen van de ivb in principe uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens van twee kalenderjaren voorafgaand aan het kalenderjaar waarover de ivb verschuldigd is. Deze zogenoemde “t-2”-systematiek werd op grond van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 ook voorafgaand aan de inwerkingtreding van onderhavig besluit al toegepast op andere eigen bijdragen die afhankelijk zijn van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Veronderstelling hierbij is dat dit inkomen en vermogen van twee kalenderjaren geleden (t-2) een goede indicator is van de financiële draagkracht van de cliënt in het lopende jaar (jaar t). Indien het inkomen en/of vermogen van de cliënt ten opzichte van t-2 echter is gedaald, komt deze veronderstelling mogelijk niet overeen met de werkelijkheid. Cliënten kunnen het CAK daarom verzoeken om de eigen bijdrage vast te stellen op basis van het bijdrageplichtig inkomen in het lopende jaar. Dit wordt een peiljaarverlegging genoemd. Deze mogelijkheid bestond al en is opgenomen in de artikelen 3.9 en 3.14 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Een peiljaarverlegging is mogelijk indien het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt in het lopende jaar naar verwachting ten minste € 3.105,80 (op jaarbasis, prijspeil 2024) lager zal zijn dan het bijdrageplichtig inkomen van twee kalenderjaren eerder. Een aangevraagde peiljaarverlegging wordt alleen door het CAK uitgevoerd als dit in het voordeel van de cliënt is. Als de cliënt bij een verzoek om een peiljaarverlegging dus een inkomen en vermogen doorgeeft dat hoger is dan dat van twee jaar geleden, voert het CAK de peiljaarverlegging niet uit. Dit ter bescherming van de burger.

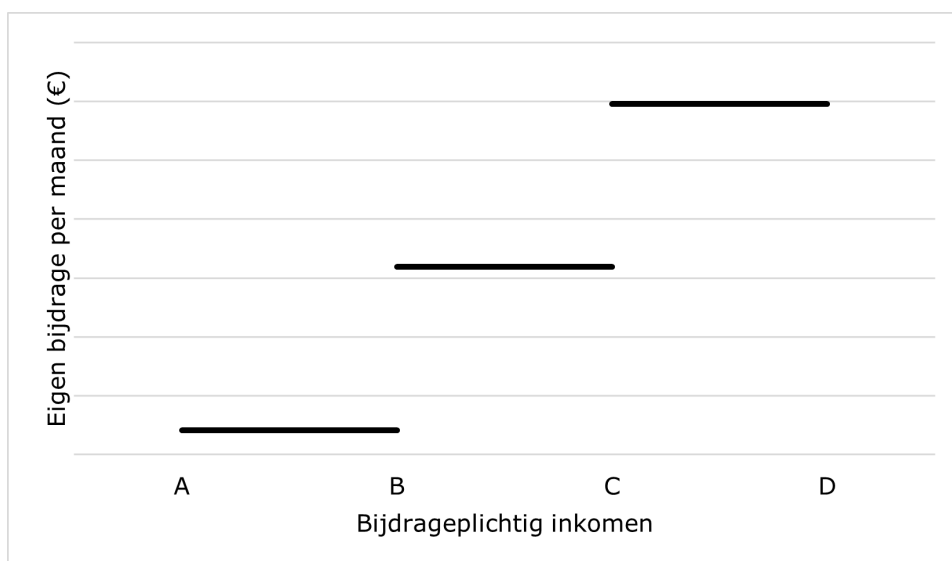
Inkomen in peiljaar t-2 nog niet bekend

Dit besluit bepaalt dat het CAK de ivb ieder jaar voor het daaropvolgende kalenderjaar opnieuw berekent. Geregeld is dat indien blijkt dat bij deze jaarlijkse berekening het inkomen of het vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot over het nieuwe peiljaar nog onbekend zijn, de eigen bijdrage die de cliënt in het komende jaar moet betalen gelijk is aan de eigen bijdrage die de cliënt in de laatste maand van het voorafgaande jaar betaalde, zij het dat wel rekening wordt gehouden met indexatie van de minimum- en maximum-ivb die, zoals reeds aangegeven, eveneens elk jaar plaatsvindt.

Overwogen alternatief

Naast de gekozen vormgeving van de ivb, waarbij de ivb geleidelijk (lineair) oploopt met het bijdrageplichtig inkomen, is een alternatieve vormgeving overwogen in de vorm van een getrapte ivb. Een getrapte ivb kan op verschillende manieren worden uitgewerkt. Ter illustratie wordt een van de mogelijkheden hieronder toegelicht. In deze getrapte variant wordt aan de minimum eigen bijdrage van € 20,60 per maand een middelhoog en een hoog tarief toegevoegd. Lage inkomens zouden dan een eigen bijdrage gelijk aan het voormalige abonnementstarief blijven betalen (net als in de lineaire variant). Het hoge tarief zou worden vastgesteld op € 298 per maand, wat gelijk is aan de maximum eigen bijdrage. De hoogte van de middelhoge eigen bijdrage betreft een nadere ontwerpkeuze, evenals de inkomensgrenzen vanaf waar de middelhoge en hoge eigen bijdrage van toepassing zijn. Figuur 2 geeft een visualisatie van het concept van een getrapte ivb.

Figuur 2: Visualisatie getrapte ivb

De regering heeft evenwel gekozen voor de lineaire vormgeving. De belangrijkste reden voor deze keuze is dat een getrapte ivb grote gevolgen kan hebben voor groepen cliënten die met hun bijdrageplichtig inkomen tegen "de randen van de traptreden" aan zitten. Voor die groepen kan een kleine verhoging van het bijdrageplichtig inkomen of een eventuele correctie hiervan grote financiële consequenties hebben. Hierdoor kan het voorkomen dat een kleine loonstijging leidt tot een andere, en daardoor veel hogere, eigen bijdrage, waardoor een cliënt na de loonstijging netto slechter af is. Daarmee verwacht het CAK bij een getrapte eigenbijdragevariant meer vragen, klachten, bezwaren en meer verzoeken van cliënten om peiljaarverleggingen dan bij de lineaire variant. Ook in de ICT-systemen van het CAK zorgt een getrapte vormgegeven eigen bijdrage voor

extra complexiteit, omdat er bij een getrapte ivb in de ICT meer stappen nodig zijn om de eigen bijdrage vast te kunnen stellen dan bij een lineaire vormgegeven ivb.¹¹

De getrapte variant heeft wel als voordeel dat de hoogte van de eigen bijdrage voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen dat wat verder afligt van "de randen van de trap treden" niet fluctueert bij kleinere wijzigingen in het bijdrageplichtig inkomen en daarmee (binnen bepaalde marges) stabiel is dan de lineaire variant. Dit voordeel weegt echter niet op tegen de bovengenoemde nadelen.

2.4 Mogelijkheden om een andere eigen bijdrage op te leggen dan de ivb

Gemeenten kunnen voor de maatwerkvoorzieningen waarvoor de ivb geldt in principe geen andere eigen bijdrage dan de ivb opleggen. Met deze amvb worden twee uitzonderingen hierop geregeld:

1. een uitzondering voor de situatie dat de ivb hoger is dan de kostprijs van de voorziening; en 2.
- een uitzondering voor een maatwerkvoorziening vervoer.

Uitzondering wanneer ivb hoger is dan kostprijs voorziening

Voor de uitzonderlijke situatie dat de ivb die een cliënt naar verwachting verschuldigd is, hoger is dan de verwachte kosten van de ondersteuning die hij ontvangt, is voor gemeenten de mogelijkheid gecreëerd om dan, in plaats van de ivb, desgewenst een maandelijkse eigen bijdrage aan de cliënt te vragen ter hoogte van deze maandelijkse kostprijs. Gemeenten zijn niet verplicht van deze mogelijkheid gebruik te maken. Gemeenten die van deze mogelijkheid gebruik maken, zullen deze eigen bijdrage ter hoogte van de maandelijkse kostprijs dan zelf moeten opleggen en innen, al dan niet via de aanbieder van deze voorziening. Dit kan niet via het CAK.

De achtergrond hiervan is als volgt. Het vermijden van onnodige complexiteit is een uitgangspunt bij de vormgeving van de ivb. Om die reden is ervoor gekozen om de hoogte van de ivb niet (mede) afhankelijk te maken van de omvang van de ondersteuning die aan een cliënt wordt geleverd in het kader van een maatwerkvoorziening. Dit was voorafgaand aan de invoering van het abonnementstarief nog wel het geval (toen op de betreffende maatwerkvoorzieningen ook een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage van toepassing was). Dat leidde indertijd tot vertraging en fouten in de uitvoering met stapel- en correctiefacturen voor cliënten tot gevolg. De hierboven genoemde keuze voor eenvoud betekent dat er bij de ivb niet, zoals voor de introductie van het abonnementstarief, landelijk door het CAK in de gaten zal worden gehouden dat het totaal van de betaalde eigen bijdrage de kostprijs van het aantal uren geleverde ondersteuning niet te boven zal gaan. Voor ondersteuning in de vorm van hulpmiddelen en woningaanpassingen is dit wel uitvoerbaar en kunnen de bovengeschetste problemen worden vermeden. Voor die laatstgenoemde vormen van ondersteuning zal een dergelijke "kostprijsbewaking" daarom wel plaatsvinden (zie paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting).

Met de aanvullende keuze om de eigen bijdrage te maximeren op € 298 per maand (prijsspeil 2024, zie paragraaf 2.3) waarborgt de regering dat voor het overgrote deel van de cliënten de verschuldigde ivb de kosten van de geleverde ondersteuning niet overstijgt, zonder dat daarvoor een complex systeem van kostprijsbewaking op basis van geleverde uren ondersteuning noodzakelijk is. Toch kunnen zich uitzonderingssituaties voordoen waarbij de ivb die een cliënt verschuldigd is, (beperkt) hoger is dan de kostprijs van de ondersteuning die hij ontvangt. Op basis van data van het CAK uit 2018 is geanalyseerd voor welk aandeel van de toenmalige cliëntpopulatie huishoudelijke hulp, dagbesteding en individuele begeleiding, de eigen bijdrage op basis van de nieuwe systematiek hoger zou zijn dan de kostprijs. Dit betreft 1,6%, waarvan 1,0%-

¹¹ Op blz. 41 van haar uitvoeringstoets bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 onderstreept het CAK het belang van de keuze voor een eigen bijdrage die lineair in plaats van getrapt toeneemt met het bijdrageplichtig inkomen. Daarbij verwijst het CAK naar ervaringen die in het verleden zijn opgedaan met de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Thuiszorg (AWBZ), die gebaseerd was op inkomenscategorieën. Het CAK benoemt in dit kader "de mentale en administratieve lasten die een systematiek van inkomenscategorieën met zich meebracht" voor burgers.

punt cliënten met uitsluitend huishoudelijke hulp en 0,6%-punt cliënten met ofwel uitsluitend dagbesteding ofwel uitsluitend individuele begeleiding.

Gelet op bovengenoemde percentages, gaat het hier om een naar verhouding klein deel van de cliëntpopulatie. Het gaat om cliënten met een enkelvoudige lichte ondersteuningsvraag¹² (in de vorm van bijvoorbeeld minder dan circa 2 uur per week huishoudelijke hulp, 1 uur individuele begeleiding per week of minder dan 2 dagdelen dagbesteding per week), die verder geen andere vorm van ondersteuning in hun maatwerkvoorziening ontvangen én die gelet op hun inkomen en vermogen een relatief hoge eigen bijdrage verschuldigd zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om cliënten met een beginnende ondersteuningsvraag of om ggz-cliënten waarbij een gemeente een “waakvlamfunctie” met lichte begeleiding in de beschikking heeft opgenomen.

Omdat voor deze cliënten de kostprijs lager is dan de ivb, zouden zij in principe financieel in staat moeten zijn de betreffende ondersteuning zelf te bekostigen. Tijdens het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 zouden gemeenten deze burgers dan ook in overweging kunnen geven de betreffende voorziening particulier in te kopen.¹³

Om gemeenten in de gelegenheid te stellen in deze situatie eventueel ook andere keuzes te maken (afgestemd op de lokale situatie) is met deze amvb voor gemeenten de mogelijkheid gecreëerd om desgewenst bij verordening te bepalen dat bij de betreffende cliënten alleen de kostprijs van de ondersteuning als eigen bijdrage in rekening wordt gebracht, in plaats van de ivb. Deze mogelijkheid kunnen gemeenten dan bijvoorbeeld gebruiken voor alle cliënten die dit betreft of alleen voor cliënten die een bepaalde maatwerkvoorziening nodig hebben (bijvoorbeeld alleen maatwerkvoorzieningen waarvoor de lokale en/of regionale particuliere markt volgens het college niet genoeg is ontwikkeld), of bijvoorbeeld voor alleen cliënten met onvoldoende doenvermogen om de hulp particulier in te kopen. Gemeenten zijn niet verplicht gebruik te maken van deze mogelijkheid.

Indien een gemeente geen gebruik maakt van deze mogelijkheid – en een cliënt de ondersteuning ook niet zelf kan of wil inkopen – kan de cliënt er altijd voor kiezen om toch de maatwerkvoorziening aan te vragen en na toekenning daarvan de ivb te betalen die (enigszins) hoger is dan de kostprijs. Zeker indien, zoals bijvoorbeeld bij beginnende dementie, uitbreiding van de ondersteuning op afzienbare termijn te verwachten valt (zodat op termijn de ivb *onder* de kostprijs van de ondersteuning zou gaan vallen) kan dit bezien vanuit de cliënt een praktische oplossing zijn. Weliswaar is deze dan op korte termijn duurder uit, maar hij hoeft de ondersteuning dan niet particulier in te kopen en hij zal dan al bij de gemeente bekend zijn op het moment waarop uitbreiding noodzakelijk blijkt.

Uitzondering maatwerkvoorziening vervoer

Gemeenten hebben de mogelijkheid om in het kader van een maatwerkvoorziening vormen van vervoer aan te wijzen waarvoor een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt (en/of diens echtgenoot) en die niet door het CAK wordt geheven en geïnd. Deze mogelijkheid bestond ook al ten tijde van het abonnementstarief. Hierdoor blijft het mogelijk voor gemeenten om voor een maatwerkvoorziening vervoer alleen een lage rit- of kilometerprijs in rekening te brengen in plaats van de ivb. Overigens kan aan cliënten alleen een kilometerprijs of ritprijs gevraagd worden voor vervoer in het kader van een maatwerkvoorziening als die maatwerkvoorziening geen andere vormen van ondersteuning bevat, waarvoor een eigen bijdrage verschuldigd is.

2.5 Anticumulatie

¹² Het gaat hier om een ondersteuningsvraag niet zijnde ondersteuning in de vorm van hulpmiddelen en/of woningaanpassingen, want daarvoor zal kostprijsbewaking worden uitgevoerd.

¹³ Als er geen mogelijkheid is de ondersteuningsvraag met een (groter) beroep op het eigen netwerk op te vangen.

In de praktijk kan het voorkomen dat huishoudens gelijktijdig zowel gebruik maken van ondersteuning vanuit de Wmo 2015, als van zorg in het kader van de Wlz. Ook komt het soms voor dat een cliënt uit hoofde van de Wmo 2015 beschermd wonen ontvangt en tegelijkertijd een andere ondersteuning in het kader van een maatwerkvoorziening geleverd krijgt. Om te voorkomen dat deze cliënten hierdoor meerdere eigen bijdragen moeten betalen, bevat het besluit voor dit soort situaties een anticumulatieregeling.

Maatwerkvoorzieningen

Deze anticumulatieregeling houdt in dat in het geval een huishouden gelijktijdig gebruik maakt van een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo 2015 en van zorg in het kader van de Wlz, het huishouden alleen de eigen bijdrage voor zorg in het kader van de Wlz hoeft te betalen. De eigen bijdrage voor Wlz-zorg is met andere woorden voorliggend aan de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo 2015, ongeacht de hoogte van de eigen bijdrage voor Wlz-zorg. Voor de eigen bijdrage op grond van de Wmo 2015 geldt ook dat er maar één eigen bijdrage per huishouden is verschuldigd. Hierbij zijn de eigen bijdragen voor beschermd wonen en opvang voorliggend aan de ivb en gaat de eigen bijdrage voor beschermd wonen voor op de eigen bijdrage voor opvang.

Algemene voorzieningen

De ivb is niet van toepassing op algemene voorzieningen. Voor algemene voorzieningen kunnen wel andere eigen bijdragen van toepassing zijn. Als gemeenten ervoor kiezen om een eigen bijdrage te vragen voor een algemene voorziening zijn zij zelf verantwoordelijk voor de vaststelling en de inning.

Eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die niet gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie kunnen wél met elkaar, met eigen bijdragen voor andere voorzieningen en met eigen bijdragen voor Wlz-zorg cumuleren. Veelal gaat het bij eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die niet gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie over lage nominale bedragen voor vrijblijvend, onregelmatig of incidenteel gebruik van de voorziening. En omdat deze eigen bijdragen veelal bij ieder gebruik van een algemene voorziening aan de aanbieder worden betaald, is anticumulatie in de praktijk niet uitvoerbaar. Een cliënt kan immers in een maand gebruik maken van de diensten van meerdere aanbieders. Anticumulatie is hier bovendien niet aangewezen, omdat de cliënt bij gebruik van dit soort voorzieningen veelal kosten bespaart die hij anders zelf zou hebben moeten maken. Zo is een bijdrage voor iedere geconsumeerde maaltijd in een buurthuis redelijk omdat de cliënt anders zelf de ingrediënten voor zijn maaltijd had moeten kopen.

Anders dan bij overige algemene voorzieningen is er bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie naar de aard van de voorziening echter sprake van een voorziening waar burgers in beginsel met een stabiele frequentie en intensiteit gebruik van maken en waar geen sprake is van vrijblijvend, onregelmatig of incidenteel gebruik. Indien een gemeente hiervoor een eigen bijdrage vraagt, zal dat er dus naar alle waarschijnlijkheid toe leiden dat de cliënt maandelijks een nagenoeg stabiel bedrag aan eigen bijdrage verschuldigd is. Aldus ontstaat een maandelijks vaste last. Om stapeling hiervan met andere vaste, maandelijks eigen bijdragen te voorkomen, wordt met dit besluit geregeld dat gemeenten er bij dit type voorzieningen voor moeten zorgen dat er geen samenloop kan plaatsvinden met een eigen bijdrage voor een andere algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie, noch met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening en/of voor zorg in het kader van de Wlz:

- bij samenloop met een eigen bijdrage voor een andere algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie wijst de gemeente aan voor welke van deze algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie de eigen bijdrage van toepassing is;
- bij mogelijke samenloop met een maatwerkvoorziening of met zorg in het kader van de Wlz is geen eigen bijdrage voor de algemene voorziening met duurzame hulpverleningsrelatie verschuldigd.

Om te kunnen bepalen of sprake is van mogelijke samenloop met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening in het kader van de Wmo 2015 of voor zorg in het kader van de Wlz hoeft niet vastgesteld te worden dat de bijdragen daadwerkelijk verschuldigd zijn. Het is immers de bedoeling om samenloop te voorkomen:

- of sprake is van mogelijke samenloop met een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening kan door de gemeente worden nagegaan op basis van een aanmelding van de cliënt bij het CAK;
- of sprake is van mogelijke samenloop met een eigen bijdrage op grond van de Wlz kan door de gemeente worden nagegaan op basis van een indicatiebesluit van het CIZ.

Vershil

De regering benadrukt dat er een verschil is met de anticumulatiebepalingen voor eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen. **Voor de uitvoering van die laatstgenoemde bepalingen, moet het CAK namelijk wel vaststellen of cliënten daadwerkelijk een eigen bijdrage voor beschermd wonen in het kader van de Wmo 2015 of voor zorg in het kader van de Wlz verschuldigd zijn.** Omdat gemeenten echter geen zicht hebben op het al dan niet daadwerkelijk verschuldigd zijn van voornoemde eigen bijdragen is hier echter omwille van de uitvoerbaarheid niet voor gekozen bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie.

2.6 Ontheffings-, vrijstellings- en nihilstellingsgronden

In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zijn situaties aangewezen waarin een cliënt de eigen bijdrage niet verschuldigd is. Dit houdt in dat een cliënt in specifieke situaties ontheffing kan worden verleend van de ivb dan wel dat groepen cliënten vrij (kunnen) worden gesteld van het betalen van de ivb.

Een cliënt wordt ontheffing verleend als het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) van oordeel is dat er onvoldoende betalingscapaciteit aanwezig is bij de cliënt, of als het college van oordeel is dat de eigen bijdrage kan leiden tot zorgmijding en dat nadelige gevolgen zou hebben voor de doelstellingen van een integrale dienstverlening of de veiligheid en leefbaarheid van de omgeving van de cliënt. Ook wordt een cliënt ontheffing verleend als het college, na advies van een instelling voor algemeen maatschappelijk werk, de Raad voor de Kinderbescherming of Veilig Thuis, van oordeel is dat de verschuldigdheid van de eigen bijdrage kan leiden tot mishandeling, verwaarlozing of ernstige schade voor de opvoeding en ontwikkeling van een minderjarige door de ouder. Deze ontheffingsmogelijkheden bestonden reeds voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit en zijn ongewijzigd.

Met dit besluit wordt ook een nieuwe ontheffingsmogelijkheid geïntroduceerd. Met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is geregeld dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Bereiken zij de leeftijd van achttien jaar, dan vervalt die vrijstelling. Dat geldt ook als de cliënt een woningaanpassing of een hulpmiddel heeft ontvangen voordat hij achttien werd. In zo'n geval zal hij alsnog een eigen bijdrage moeten gaan betalen voor die woningaanpassing of dat hulpmiddel nadat hij achttien is geworden. Dit besluit creëert de mogelijkheid om in voorkomende gevallen op basis van een hardheidsclausule in deze situatie ontheffing te verlenen van de eigen bijdrage.

Cliënten met een maatwerkvoorziening die uitsluitend bestaat uit een rolstoel, zijn op basis van dit besluit geen eigen bijdrage verschuldigd. Deze vrijstelling is overeenkomstig de situatie voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit. Gemeenten hebben geen beleidsruimte om hier van af te wijken.

Daarnaast is het op basis van dit besluit voor gemeenten mogelijk om zogenoemd minimabeleid toe te passen op de ivb. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit was dit ook al mogelijk in relatie tot het abonnementstarief. Dit houdt in dat voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen dat lager is dan een door de gemeente bij verordening bepaalde inkomensgrens, de ivb op nihil gesteld wordt. Gemeenten krijgen niet de mogelijkheid om de berekeningswijze van de ivb aan te passen. Dat zou er namelijk voor zorgen dat de ivb per

gemeente zou kunnen gaan verschillen en dat de vaststelling en inning van de ivb zodoende voor het CAK onuitvoerbaar zou worden.

2.7 Kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen

Bij hulpmiddelen en woningaanpassingen zal bewaakt worden dat het totaal van de door de cliënt voor deze voorzieningen maandelijks betaalde eigen bijdragen de kostprijs van deze voorzieningen niet zal overschrijden. De regering kiest hiervoor omdat deze kostprijsbewaking relatief goed uitvoerbaar is en eraan bijdraagt dat de betaalde ivb voor een cliënt in redelijke verhouding blijft staan tot de kostprijs van de voorziening. Deze vorm van kostprijsbewaking bestond al in de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit en ook reeds voorafgaand aan (de invoering van) het abonnementstarief.

Gemeenten konden er – voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit – voor kiezen om kostprijsbewaking van een hulpmiddel of woningaanpassing zelf uit te voeren, of dit door het CAK te laten doen. De wijze waarop het CAK de kostprijsbewaking uitvoerde was in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 vastgelegd. Met onderhavig besluit is geregeld dat alleen het CAK de kostprijsbewaking nog uitvoert. Alleen het CAK is hiertoe in staat, aangezien gemeenten de hoogte van de ivb die een cliënt verschuldigd is niet kennen. Gemeenten dienen in situaties waarin er een hulpmiddel of woningaanpassing wordt verstrekt, de kostprijs daarvan door te geven aan het CAK. Alleen het CAK kan op basis van de individuele hoogte van de ivb per cliënt in de gaten houden of het totaalbedrag aan eigen bijdragen die kostprijs niet overstijgt. Dat beziet het CAK voor één hulpmiddel of woningaanpassing tegelijk. De gemeente geeft voor dat hulpmiddel of die woningaanpassing eenmalig één kostprijs door aan het CAK. De kostprijs is daarmee geen periodiek bedrag, zoals een huurbedrag per maand. De gemeente heeft ruimte om te bepalen uit welke componenten de totale kostprijs die wordt doorgegeven is opgebouwd. Gemeenten kunnen de kostprijs per type hulpmiddel of woningaanpassing op gestandaardiseerde wijze bepalen, zoals dat ook gebruikelijk was in de periode voorafgaand aan de invoering van het abonnementstarief.

Als de gemeente de kostprijs heeft doorgegeven aan het CAK, voert het CAK vervolgens de kostprijsbewaking uit en meldt een gemeente twee kalendermaanden vooraf wanneer de kostprijs bereikt zal worden. De gemeente gebruikt dit signaal van het CAK om te controleren of de cliënt op het moment van het bereiken van de kostprijs nog andere bijdrageplichtige vormen van maatschappelijke ondersteuning heeft lopen. Geregeld is dat een gemeente binnen vier weken moet reageren op het signaal van het CAK en moet aangeven of er aanleiding is de eigen bijdrage te stoppen of niet. **Als de cliënt geen** andere bijdrageplichtige vormen van maatschappelijke ondersteuning heeft lopen, stopt de eigen bijdrage.

De verplichting voor de gemeente om binnen vier weken na de melding van het CAK een terugkoppeling te geven aan het CAK van de uitkomst van de beoordeling van de actuele leveringssituatie van de cliënt, biedt extra bescherming aan de burger tegen eventuele onoplettendheid van de gemeente. Het CAK kan op grond van deze terugkoppeling een goed geïnformeerd besluit nemen over het al dan niet voorzetten van de eigen bijdrage. Vanuit het oogpunt van het voorkomen van regeldruk is het de bedoeling dat deze communicatie tussen gemeenten en CAK via het elektronische berichtenverkeer verloopt.

In het onderhavige besluit is geregeld dat gemeenten één kostprijs tegelijk kunnen laten bewaken door het CAK en dat bij meerdere hulpmiddelen en/of woningaanpassingen de kostprijzen serieel (achtereenvolgend) aan het CAK moeten worden doorgegeven en niet gelijktijdig, overlappend of cumulatief. **Hier is voor gekozen omdat dit transparantie creëert richting de cliënt** (en de gemeente) voor welk hulpmiddel of welke woningaanpassing de kostprijsbewaking actief is en voor welke (nog) niet. Daarnaast vermindert deze ontwerpkeuze de benodigde complexiteit en kwantiteit van het berichtenverkeer tussen gemeente en CAK en daarmee de kans op fouten.

Overwogen alternatieven

Wat betreft de kostprijsbewaking voor hulpmiddelen en woningaanpassingen heeft VNG Realisatie

eerder de aanbeveling gedaan om te onderzoeken of van kostprijsbewaking kan worden afgezien bij eigen bijdragen voor hulpmiddelen die op basis van een huurconstructie aan cliënten in bruikleen worden gegeven. Reden voor deze aanbeveling is dat – hoewel de voorgestelde systematiek van kostprijsbewaking ook uitvoerbaar is bij huurconstructies – de systematiek er bij huurconstructies volgens VNG Realisatie bijvoorbeeld toe kan leiden dat het moment waarop door de gemeente een nieuwe kostprijs aan het CAK wordt doorgegeven niet altijd goed aansluit bij het moment waarop bij een cliënt een oud hulpmiddel wordt vervangen door een nieuwe. Dit kan verwarrend zijn voor de cliënt.

In de ogen van de regering zijn de issues die gemeenten hier voorzien, op te lossen via goed contractmanagement met de leveranciers van de betreffende hulpmiddelen. De regering vindt het niet wenselijk om bij hulpmiddelen die op basis van een huurconstructie in bruikleen worden gegeven bij een cliënt af te zien van kostprijsbewaking. De wijze waarop een gemeente de verstrekking van hulpmiddelen organiseert en financiert mag niet van invloed zijn op het totaal aan eigen bijdragen die de cliënt voor het hulpmiddel betaalt.

2.8 Landelijke regels voor starten, stoppen en pauzeren eigen bijdrage

Dit besluit regelt de landelijke uniformering van het start- en stopmoment van de eigen bijdrage en stelt landelijke regels rond het pauzeren van de eigen bijdrage in situaties waarin de levering in natura van een maatwerkvoorziening of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie tijdelijk wordt onderbroken. Het doel hiervan is om op dit punt eenduidigheid te creëren tussen gemeenten.

De uniformering van het start- en stopmoment en van de pauzering van de eigen bijdrage creëert meer zekerheid voor de cliënt en vereenvoudigt de communicatie met de cliënt vanuit gemeenten en het CAK. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit gingen gemeenten in de praktijk verschillend om met het starten van de eigen bijdrage. Zo startte in sommige gevallen de eigen bijdrage vanaf het afgeven van de beschikking, in andere gevallen vanaf de intake en in weer andere gevallen vanaf het moment waarop daadwerkelijk ondersteuning werd geleverd. In sommige gemeenten leidde dit tot situaties waarbij wel een eigen bijdrage werd betaald terwijl (nog) geen ondersteuning werd ontvangen door de cliënt. Verder gingen gemeenten bij een tijdelijke onderbreking van de ondersteuning verschillend om met het pauzeren van de eigen bijdrage.

Start- en stopmoment

Dit besluit regelt dat de eigen bijdrage pas verschuldigd is als de levering in natura van een maatwerkvoorziening of een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie daadwerkelijk is gestart. Het intakegesprek of andere werkzaamheden gerelateerd aan de toegang tot de ondersteuning worden in deze context niet gezien als het leveren van ondersteuning. De eigen bijdrage stopt nadat de levering is geëindigd.

Pauzering

Met dit besluit wordt ook geregeld dat de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening in natura of voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie gepauzeerd moet worden als de feitelijke levering van de ondersteuning ten minste eenendertig dagen (of een volledige kalendermaand wanneer die korter duurt)¹⁴ tijdelijk wordt onderbroken. Dit besluit regelt dat er twee redenen kunnen zijn voor het pauzeren van de eigen bijdrage, namelijk:

¹⁴ Het gaat om een onderbreking van tenminste eenendertig dagen of van tenminste een volledige kalendermaand die korter duurt dan eenendertig dagen. Dit laatste ziet op situaties waarin de onderbreking van de ondersteuning aanvangt op de eerste dag van een korte maand en eindigt op de laatste dag van die maand. Er is dan nog geen sprake van eenendertig dagen onderbreking, maar wel van een onderbreking van een volledige kalendermaand. Aangezien de eigen bijdrage per hele kalendermaand verschuldigd is, zal ook voor deze gevallen een recht op pauze ontstaan.

- een opname in een instelling voor intramurale zorg die eenendertig dagen of langer duurt, waardoor ondersteuning niet wordt geleverd;
- als de aanbieder minstens eenendertig dagen geen enkele vorm van feitelijke ondersteuning biedt, bijvoorbeeld vanwege een overmachtssituatie.

In beide situaties komt de cliënt voor een pauze van de eigen bijdrage in aanmerking. Wanneer de situatie zich voordoet dat de levering van de ondersteuning om één van deze redenen gedurende tenminste eenendertig dagen tijdelijk wordt onderbroken, dan doet het college daarvan een mededeling aan het CAK. **De mededeling van het college zal niet inhoudelijk worden getoetst door het CAK alvorens tot pauzering van de eigen bijdrage wordt overgegaan.**

Indien er tijdens eenendertig dagen¹⁵ wel gedeeltelijk ondersteuning wordt geboden, wordt de eigen bijdrage niet gepauzeerd. Dat geldt ook voor situaties waarbij één ondersteuningsvorm van de maatwerkvoorziening gedurende eenendertig dagen volledig wordt onderbroken, maar een andere ondersteuningsvorm waar ook een bijdrageplicht voor geldt in diezelfde periode geen onderbreking van de feitelijke levering kent.

De ivb voor een geleverd hulpmiddel of een aangebrachte woningaanpassing kan niet gepauzeerd worden wanneer het hulpmiddel of de woningaanpassing weliswaar correct geleverd is, maar desondanks tijdelijk niet gebruikt wordt door de cliënt. De reden hiervoor is dat het feitelijk gebruik van een hulpmiddel of woningaanpassing door de cliënt niet bepalend is voor de levering ervan: als een scootmobiel door de cliënt bijvoorbeeld tijdens de wintermaanden gedurende eenendertig dagen niet wordt gebruikt, heeft dat geen invloed op de feitelijke leveringssituatie. De scootmobiel blijft dan namelijk geleverd aan cliënt.

Als een maatwerkvoorziening alleen een of meer hulpmiddelen of woningaanpassingen bevat waarvoor de in paragraaf 2.7 beschreven kostprijsbewaking is voltooid, maar de cliënt in het kader van die maatwerkvoorziening daarnaast ook een of meer andere vormen van ondersteuning ontvangt waarvoor de ivb verschuldigd is, kan de ivb wel worden gepauzeerd. De ivb wordt dan niet meer betaald voor een hulpmiddel of woningaanpassing, maar enkel nog voor een vorm van ondersteuning waarvoor de feitelijke levering kan worden onderbroken.

Bij het pauzeren van de eigen bijdrage loopt de beschikking waarmee de maatwerkvoorziening is toegekend, gewoon door. De beschikking wordt tijdens de pauzering van de eigen bijdrage niet opgeschort en bij het hervatten van de levering van de ondersteuning is geen nieuwe beschikking nodig.

Persoonsgebonden budget (pgb)

Een maatwerkvoorziening voor maatschappelijke ondersteuning kent twee verstrekkingvormen, namelijk het in natura verstrekken van maatschappelijke ondersteuning en het beschikbaar stellen van een pgb zodat een cliënt zelf die maatschappelijke ondersteuning kan betrekken (zie artikel 2.3.6 Wmo 2015). Ook voor een maatwerkvoorziening die in de vorm van een pgb wordt verstrekt, is een eigen bijdrage verschuldigd. Voor het pgb is in dit besluit geregeld dat de verschuldigdheid van de bijdrage start vanaf het moment waarop het pgb is verleend.

Cliënten met een pgb zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van de maatschappelijke ondersteuning. Hiervoor wordt een budget aan de cliënt verstrekt, dat beschikbaar is bij de Sociale verzekeringsbank (hierna: SVB). De cliënt kan zelf bepalen welke hulpverlener hij wanneer contracteert, en in welke gevallen de hulpverlener wordt doorbetaald indien de ondersteuning enige tijd niet geleverd wordt. Het ligt daarom in de rede om de plicht tot het betalen van een eigen bijdrage in te laten gaan op het moment waarop het budget is verleend en om geen regels te stellen over de pauzering van de eigen bijdrage. De eigen bijdrage voor het pgb stopt alleen op het moment waarop het recht op het pgb wordt stopgezet of opgeschort middels een besluit van het college.

¹⁵ Of gedurende een kalendermaand, als die korter is dan eenendertig dagen.

Overwogen alternatief

Met betrekking tot het pauzeren van de eigen bijdrage is overwogen om gemeenten een mogelijkheid te geven om – aanvullend op de landelijke regels hieromtrent – bij verordening omstandigheden te benoemen waarin sprake is van gegronde redenen voor een pauzering van de eigen bijdrage. Reden om dit te overwegen was dat gemeenten hiermee een bepaalde ruimte zouden houden voor lokaal maatwerk. Uiteindelijk is hier niet voor gekozen. Ten eerste omdat het belang van zekerheid en duidelijkheid voor de cliënt en een eenduidige communicatie zwaar weegt. Ten tweede omdat een veelvoud aan gegronde redenen voor het pauzeren van de eigen bijdrage (die per gemeente verschillen) naar verwachting een hogere administratieve last voor aanbieders van maatschappelijke ondersteuning met zich mee zou brengen, aangezien de vaststelling of sprake is van een gegronde reden vermoedelijk vaak via de aanbieder zal moeten verlopen en de aanbieder daarover dan per gemeente andere afspraken zou moeten maken. Dit zou onwenselijke administratieve lasten opleveren.

2.9 Begrenzing terugwerkende kracht bij start en herziening eigen bijdrage

Om de kans op en impact van stapel- en correctiefacturen voor de cliënt te verkleinen, is met dit besluit geregeld dat de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd (voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang en voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie) is verkort van twaalf maanden naar drie maanden. Ook is geregeld dat de termijn van zesendertig maanden waarmee deze eigen bijdragen met terugwerkende kracht kunnen worden herzien, **wordt verkort naar drie maanden, wanneer aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan**: (1) **de herziening leidt tot een hogere eigen bijdrage**, (2) de herziene eigen bijdrage kon door een ernstige tekortkoming of vertraging in de gegevensverwerking niet eerder worden vastgesteld en (3) deze tekortkoming of vertraging is niet aan de cliënt te wijten.¹⁶ Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit kon het CAK onder deze voorwaarden de termijn van terugwerkende kracht van een herziening ambtshalve nog beperken tot twaalf, in plaats van drie maanden.

Deze maatregelen verkleinen de impact voor burgers van een eventuele vertraagde of onjuiste gegevensaanlevering en vormen een (financiële) stimulans voor gemeenten om de gegevens die nodig zijn voor het opleggen, innen of herzien van de eigen bijdrage tijdig en correct aan het CAK te leveren. Het CAK behoudt daarnaast de discretionaire bevoegdheid om deze termijnen – al dan niet op aanvraag van de cliënt – verder in te korten (of eventueel tot nul maanden terug te brengen) als zich bij een cliënt bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen.

De onderbouwing voor de bovengenoemde termijn van drie maanden is als volgt:

- wat betreft de start van de eigen bijdrage was voorafgaand aan de inwerkingtreding van onderhavig besluit reeds in artikel 2f Uitvoeringsregeling Wmo 2015 geregeld dat gemeenten, uiterlijk binnen één maand na de dag waarop een voorziening was verstrekt, gegevens aan het CAK moesten aanleveren voor de vaststelling en de inning van het toenmalige abonnementstarief. Met dit besluit is deze termijn van een maand omgezet in de meer eenduidige termijn van vier weken en opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.
- Na de melding van de gemeente dat de maatwerkvoorziening is verstrekt, moet het CAK vervolgens zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen een termijn van acht weken, een besluit nemen over de vaststelling van de eigen bijdrage. Mede gelet op de geautomatiseerde gegevensuitwisseling met de Belastingdienst wordt dit werkbaar geacht.

¹⁶ Indien van deze specifieke omstandigheden geen sprake is, kan een eigen bijdrage met een terugwerkende kracht van 36 maanden worden herzien. Als een herziening leidt tot een lagere eigen bijdrage en de hierboven genoemde specifieke omstandigheden doen zich voor kan het CAK deze termijn ambtshalve of op aanvraag van de cliënt verlengen tot vijf jaar. Dit was voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit reeds zo geregeld.

- Bij elkaar opgeteld resulteren bovengenoemde uiterste termijnen van vier en acht weken in een termijn van (afgerond) drie maanden.¹⁷

Een kortere termijn dan drie maanden is niet wenselijk. Mede omdat gemeenten afhankelijk kunnen zijn van aanbieders voor informatie over de start van de levering van de voorziening is het niet redelijk om de genoemde termijn van vier weken voor het aanmelden van een cliënt bij het CAK verder te verkorten. Ook een eventuele verdere inkorting van de hiervoor genoemde termijn van acht weken voor het CAK, is niet wenselijk. Volgens artikel 4:13, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht (Awb) is een redelijke termijn voor het afgeven van een beschikking door een bestuursorgaan na de ontvangst van een aanvraag in elk geval na acht weken verstreken. Deze termijn is evenwel van toepassing vanaf het moment waarop het bestuursorgaan over alle relevante informatie beschikt. Het CAK wordt echter geacht om binnen acht weken zowel alle relevante informatie te verzamelen die nodig is voor het vaststellen van de eigen bijdrage (zoals informatie van de Belastingdienst), als de beschikking af te geven. Hiermee wordt het CAK dus reeds een zwaardere norm opgelegd dan de uiterste termijn die in bovengenoemd artikel van de Awb wordt genoemd. Dit past bij de primaire eis, namelijk dat zo spoedig mogelijk wordt besloten over de eigen bijdrage. De termijn van acht weken is een uiterste termijn.

Gemeenten hebben in overweging gegeven de termijn van terugwerkende kracht waarmee de ivb kan worden opgelegd of aangepast niet naar drie maanden in te korten, maar naar zes maanden. Hier is niet voor gekozen. De termijn van drie maanden sluit, zoals toegelicht, aan bij de verplichting voor gemeenten, zoals die reeds voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit gold, om binnen een maand na de start van de voorziening het CAK hierover in te lichten. Er is geen aanleiding om deze termijn (die met onderhavig besluit is vastgesteld op vier weken) te verruimen. Dit is niet in het belang van de cliënt.

Begrenzing terugwerkende kracht eigen bijdrage beschermd wonen

De hiervoor genoemde begrenzing van drie maanden van de termijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd of herzien, is niet van toepassing op eigen bijdragen voor beschermd wonen. Voor deze eigen bijdragen blijft de betreffende termijn gelijk aan twaalf maanden (gelijk aan de termijn die geldt in het Blz), zoals ook voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit het geval was.

De reden hiervoor is dat de eigenbijdragesystematiek voor beschermd wonen overeenkomt met de eigenbijdragesystematiek binnen de Wlz en niet met de ivb. Zowel de start- en stopmomenten, de hoogte van de bijdrage als de termijn van terugwerkende kracht zijn anders. Het CAK voert de eigenbijdrageregelingen voor beschermd wonen en Wlz-zorg uit vanuit één geïntegreerd systeem. De genoemde termijn van drie maanden is voor de eigen bijdragen in het kader van de Wlz voor nu niet realistisch. Dat komt onder andere omdat een deel van de eigen bijdragen in het kader van de Wlz mede afhankelijk is van de hoeveelheid zorg die wordt geleverd. Die hoeveelheid zorg kan pas na afloop van een kalendermaand worden vastgesteld, waarvoor bovendien een extra gegevensverwerking nodig is die tijd vraagt.

2.10 Heldere termijnen meldingen en besluiten

Dit besluit stelt een aantal concrete (uiterste) termijnen voor de aanlevering van gegevens en voor het nemen van beslissingen over de eigen bijdrage. Deze heldere termijnen geven duidelijkheid aan de uitvoerende partijen en cliënten. Het opnemen van heldere termijnen in de regelgeving vormt een kernelement van de waarborging van een tijdige en juiste vaststelling (en herziening) van eigen bijdragen. Het gaat hierbij:

¹⁷ Omdat de eigen bijdrage per kalendermaand wordt geïnd en niet per week, wordt de termijn van terugwerkende kracht waarmee een eigen bijdrage kan worden opgelegd of aangepast, uitgedrukt in maanden in plaats van weken.

- deels om termijnen die reeds van toepassing waren voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit;
- deels om een uitbreiding van de werkingssfeer van die termijnen (i.c. het aantal gegevensaanleveringen waarop die – reeds bestaande – termijnen betrekking hebben);
- deels om een concrete invulling van termijnen die (voorheen) meer open geformuleerd waren.

In deze paragraaf wordt dit nader toegelicht.

Ook voor de inning en betaling van de eigen bijdrage zijn in dit besluit termijnen opgenomen. Deze termijnen waren ook reeds van toepassing voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit.

Hieronder wordt nader ingegaan op de hierboven staande punten.

Gegevensaanlevering gemeenten en beslistermijn

Zoals al vermeld in paragraaf 2.9 van deze nota van toelichting, is in dit besluit bepaald dat gemeenten binnen vier weken de datum aan het CAK moeten doorgegeven waarop de levering van de voorziening aan een cliënt begint. Deze termijn is afgeleid van de termijn van een maand die hiervoor eerder was opgenomen in art. 2f Uitvoeringsregeling Wmo 2015.

Met de inwerkingtreding van dit besluit is de bovengenoemde norm van vier weken – uit oogpunt van consistentie – ook van toepassing op de uiterste termijn waarbinnen gemeenten aan het CAK de datum moeten melden waarop:

- een persoonsgebonden budget volgens de beschikking ingaat;
- er grond ontstaat of vervalt voor het toepassen van een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van de eigen bijdrage (en het CAK hiervan niet zelf op de hoogte kan zijn).
- de voorziening na een onderbreking weer wordt hervat (indien dit gevolgen kan hebben voor de eigen bijdrage van de cliënt);¹⁸
- de levering van de voorziening eindigt of, indien een maatwerkvoorziening in de vorm van een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de datum waarop het budget volgens beschikking eindigt.

Gemeenten moeten ook binnen een termijn van vier weken reageren op informatieverzoeken van het CAK, bijvoorbeeld naar aanleiding van een bezwaar van een cliënt bij het CAK dat de start- of stopdatum van de eigen bijdrage niet overeenkomt met de start- of stopdatum van de levering van de voorziening. Dit besluit regelt de bevoegdheid van het CAK om na het verstrijken van deze termijn op basis van de informatie die door de cliënt is aangeleverd en eventuele overige beschikbare informatie, het bezwaar van de burger af te handelen, ook als de gemeente nog niet op het informatieverzoek van het CAK heeft gereageerd. Gebleken is dat de burger in dit soort situaties meestal gelijk heeft. De situatie waarin de burger door een vertraagde reactie van een gemeente onnodig lang moet wachten op de correctie van een feitelijk foutieve start- of stopdatum van de eigen bijdrage zal door deze maatregel kunnen worden voorkomen.¹⁹

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit gold voor het CAK op basis van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 de norm dat een besluit over de vaststelling of herziening van een eigen bijdrage “zo spoedig mogelijk” moest worden genomen. Met dit besluit is dat nog steeds zo

¹⁸ Voor het melden aan het CAK van de startdatum van een tijdelijke onderbreking geldt voor gemeenten een uiterste termijn van acht weken. De reden voor deze afwijkende termijn is dat een onderbreking van de levering van een voorziening minimaal 31 dagen of een kalendermaand moet duren voordat deze kan leiden tot een pauzering van de eigen bijdrage (zie paragraaf 2.8). Uiterlijk vier weken daarna moet het college de onderbreking melden. Samen is dat – afgerond – acht weken na de start van de onderbreking.

¹⁹ Als de gemeente – na het verstrijken van de termijn – eventueel toch nog aanvullende informatie aanlevert bij het CAK op basis waarvan blijkt dat de burger toch bijdrageplichtig was in de periode waarover het signaal van de burger ging, dan kan het CAK in die gevallen de eigen bijdrage naderhand alsnog opleggen. De termijn waarmee de eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd is dan echter gemaximeerd op drie maanden.

maar is daar de uiterste termijn van acht weken aan toegevoegd. Het gaat dan om acht weken na de hierboven genoemde meldingen van gemeenten, of nadat het CAK op de hoogte is gekomen van feiten of omstandigheden die aanleiding geven voor een herziening van de eigen bijdrage. Deze acht weken beslistermijn voor het CAK en de vier weken aanlevertermijn voor gemeenten tellen bij elkaar op tot een periode van twaalf weken. Die periode is bij benadering gelijk aan de maximum termijn van drie maanden waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht mag worden opgelegd (zie paragraaf 2.9). Mochten partijen dus niet voldoen aan de gestelde termijnen dan heeft dit geen extra negatieve impact voor de cliënt.

Tot slot zijn ook in relatie tot het onderwerp kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen heldere termijnen opgenomen in dit besluit. In paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting is daar reeds op ingegaan.

Inning / betaling

In dit besluit is geregeld dat de cliënt de eigen bijdrage in principe binnen dertig dagen betaalt nadat deze in rekening is gebracht. Het CAK kan ook een langere betalingstermijn bepalen of een betalingsregeling treffen met de cliënt.

2.11 Peiljaar bij cliënten die voor het eerst inkomen hebben

In dit besluit is geregeld dat voor het vaststellen van de ivb of een eigen bijdrage voor beschermd wonen of voor zorg in het kader van de Wlz in principe voor alle cliënten wordt uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens van twee kalenderjaren voorafgaand aan het kalenderjaar waarvoor de eigen bijdrage verschuldigd is. Dat wil zeggen dat gebruik wordt gemaakt van inkomens- en vermogensgegevens over peiljaar t-2, tenzij een cliënt een zogenoemde peiljaarverlegging aanvraagt en die aanvraag door het CAK wordt goedgekeurd. In dat geval wordt uitgegaan van inkomens- en vermogensgegevens over het lopende kalenderjaar (jaar t). De mogelijkheid tot het aanvragen van een peiljaarverlegging is toegelicht in paragraaf 2.3 van deze nota van toelichting.

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit was het echter nog zo geregeld dat als een cliënt of diens echtgenoot voor het eerst inkomen had in het jaar waarvoor een eigen bijdrage verschuldigd was, voor de berekening van de eigen bijdrage altijd moest worden uitgegaan van het verwachte inkomen en vermogen over het lopende kalenderjaar (jaar t). Ook in het daarop volgende jaar moest voor de berekening van de eigen bijdrage worden uitgegaan van het verwachte inkomen en vermogen in het meest actuele (lopende) kalenderjaar. Ten slotte gold ook in het derde jaar waarin een cliënt of diens echtgenoot voor het eerst inkomen had een afwijkend regime. In dat (derde) jaar moest voor de berekening van de eigen bijdrage worden uitgegaan van het (verwachte) inkomen en vermogen in het daaraan voorafgaande kalenderjaar (t-1). Deze systematiek was uitvoeringstechnisch complex en leidde in de toepassing tot relatief veel stapel- en correctiefactoren en een fors beroep op het doenvermogen bij de betreffende cliënten.

Omdat het voor het CAK in de praktijk niet uitvoerbaar was om vast te stellen of een cliënt of diens echtgenoot voor het eerst in zijn leven inkomen genoot, paste het CAK deze systematiek in de praktijk (alleen) toe bij cliënten in de leeftijd van achttien tot en met twintig jaar. Binnen de groep achttien- tot en met twintigjarigen is relatief vaak sprake van een fluctuerend inkomen. Dat leidde in de praktijk tot relatief veel herzieningen van de hoogte van de eigen bijdrage in de eerste drie jaren dat een eigen bijdrage verschuldigd was. Het betrof zowel hogere, als lagere vaststellingen, met respectievelijk vorderingen en restituties tot gevolg. Hierdoor kon bij cliënten grote onduidelijkheid ontstaan over het openstaande bedrag aan eigen bijdragen. Dat leidde vervolgens weer tot onrust en zorgen bij deze cliënten en – als zij deze bedragen niet tijdig voldeden – tot betalingsachterstanden.

Het beroep dat op deze manier werd gedaan op het doenvermogen van deze groep en de bijbehorende mentale belasting acht de regering in het bijzonder onwenselijk, omdat hier sprake was van een samenloop met het bereiken van de achttienjarige leeftijd, wat wordt aangemerkt als

een levensgebeurtenis²⁰ en het hier deels ook ging over cliënten met een grotere mentale kwetsbaarheid (cliënten die beschermd wonen nodig hebben).

Daarom is met dit besluit nu geregeld dat ook voor deze cliënten de eigen bijdrage zal worden vastgesteld op basis van het inkomen en vermogen in het peiljaar t-2. De meeste cliënten hebben voor het bereiken van de leeftijd van eenentwintig jaar geen inkomen of vermogen in het jaar t-2. In die gevallen – of als er bij de Belastingdienst geen inkomen of vermogen bekend is – zal de eigen bijdrage op het minimum niveau worden vastgesteld. Op de inkomsten uit eigen bijdragen heeft dit naar verwachting weinig impact, omdat bij cliënten in de leeftijd tussen de achttien en eenentwintig jaar in totaal een beperkt bedrag aan eigen bijdragen werd geïnd.

2.12 Afbouw compensatie vervallen ouderentoeslag en afschaffing extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt

De compensatie vervallen ouderentoeslag (hierna: CVO) betreft een aftrekpost voor pensioengerechtigden in de berekening van de eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen op grond van de Wmo 2015. De extra vermogensvrijstelling voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt (hierna: EVV) was een vrijstelling van het vermogen dat meetelde voor het bepalen van de VIB en daarmee ook meetelde voor het bepalen van de hoogte van de eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz en voor beschermd wonen en opvang op grond van de Wmo 2015. Met dit besluit is de EVV per 2026 afgeschaft. Dit besluit schaft ook de CVO af. De CVO wordt in de periode 2026–2028 in drie stappen afgebouwd.

De volgende alinea's lichten toe waarom de CVO en de EVV ooit zijn ingevoerd en waarom is besloten tot afschaffing ervan.

CVO

Tot en met 2015 werd in de fiscaliteit voor pensioengerechtigden met een laag inkomen het heffingsvrije vermogen verhoogd met de zogenoemde ouderentoeslag. Per 2016 is deze toeslag afgeschaft. Daarmee daalde het heffingsvrije vermogen en steeg de grondslag voor zowel het verzamelinkomen, als de VIB. Dit zou leiden tot hogere eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen op basis van de Wmo 2015. Om deze doorwerking te voorkomen, bestaat sinds 2018²¹ de CVO in de berekening van deze eigen bijdragen.

Diverse ontwikkelingen in de periode na 2018 hebben de CVO inmiddels overbodig gemaakt. Zo is in de fiscaliteit het heffingsvrije vermogen fors verhoogd en is voor de eigen bijdragen het percentage voor de VIB gehalveerd. Ook is het vermogen verhoogd dat niet meetelt bij de berekening van de VIB. In 2018 was het heffingsvrije vermogen (zowel binnen de fiscaliteit, als voor de eigen bijdragen) € 24.437²² en het VIB-percentage 8%. Inmiddels bedraagt het heffingsvrije vermogen € 50.560²³, is de VIB verlaagd naar 4% en wordt alleen het vermogen boven € 31.747²⁴ meegenomen als grondslag voor de VIB. Vermogen is de afgelopen jaren dus een kleinere rol gaan spelen in de fiscaliteit en de eigen bijdragen, waardoor de effecten van het afschaffen van de ouderentoeslag feitelijk al zijn gecompenseerd. Tevens kent de CVO technische imperfecties waardoor cliënten mét vermogen soms een lagere eigen bijdrage verschuldigd zijn dan cliënten zonder vermogen (bij eenzelfde inkomen uit pensioen, uitkering of arbeid), wat niet goed uitlegbaar is. Daarom wordt de CVO beëindigd. Aangezien het in één keer afschaffen van de CVO grote financiële effecten voor cliënten kan hebben, wordt de CVO in drie stappen afgebouwd in de periode 2026-2028.

²⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/levensgebeurtenissen/overzicht-levensgebeurtenissen>

²¹ Voor de eigen bijdragen Wlz en beschermd wonen in de Wmo 2015 wordt gekeken naar het verzamelinkomen en vermogen van twee jaar eerder. Aangezien de ouderentoeslag is vervallen in 2016, is de CVO per 2018 ingevoerd voor deze eigen bijdragen.

²² Bedrag 2016 in verband met de t-2 systematiek.

²³ Bedrag 2022 in verband met de t-2 systematiek.

²⁴ Bedrag 2022 in verband met de t-2 systematiek.

Per 2013 is de VIB ingevoerd, waardoor vermogen zwaarder mee ging tellen bij de berekening van de eigen bijdragen. In verband hiermee is per 2014 voor de berekening van deze eigen bijdragen een extra vermogensvrijstelling ingevoerd voor de groep niet-pensioengerechtigde cliënten. Reden om voor deze specifieke groep de EVV in te voeren, was dat deze groep doorgaans gedurende een langere periode eigen bijdrage verschuldigd is dan ouderen en de invoering van de VIB daardoor voor deze groep de meest langdurige effecten had op de hoogte van de eigen bijdragen. Vanwege de in de vorige alinea reeds beschreven ontwikkelingen in de regelgeving voor eigen bijdragen, wordt vermogen inmiddels minder zwaar meegewogen bij de berekening van eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen en opvang op basis van de Wmo 2015. Hierdoor is de noodzaak voor de EVV inmiddels verdwenen. Daarom is de EVV afgeschaft per 2026. Anders dan bij de CVO, is de EVV in één keer volledig afgeschaft, omdat de financiële effecten voor cliënten kleiner zijn dan bij de CVO. De financiële effecten zijn beschreven in hoofdstuk 9 van deze nota van toelichting.

3. Verhouding tot nationale regelgeving

Dit besluit is gebaseerd op de Wmo 2015 en de Wlz. Die wetten bieden de kaders op grond waarvan en waarbinnen de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen en voor langdurige zorg verder worden uitgewerkt bij of krachtens amvb. In de artikelen 2.1.4, vierde lid, 2.1.4a, tweede lid, en vijfde lid, en 2.1.4b, vijfde lid, Wmo 2015 en artikel 3.2.5 Wlz staan daarvoor de benodigde delegatiegrondslagen. Deze uitwerking is met voorliggend besluit hoofdzakelijk neergelegd in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Blz. Alleen enkele details, zoals de jaarlijkse actualisering van minimum- en maximumbedragen en inkomensgrenzen, worden bij ministeriële regeling geregeld.

De ivb is afhankelijk van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Voor het bepalen van het inkomen en vermogen is aangesloten bij bestaande regelgeving, zoals de Wet op de loonbelasting 1964, de Wet financiering volksverzekeringen en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen. Voor het onderscheiden van de verschillende soorten huishoudens en het bijbehorende sociaal minimum is aangesloten bij de Algemene Ouderdomswet en de Toeslagenwet.

4. Verhouding tot de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Het CAK heeft als wettelijke taak het vaststellen en innen van de ivb. Vanuit het college ontvangt het CAK daarom per cliënt meldingen over de aanvang, de pauzering en de beëindiging van een maatwerkvoorziening waarvoor de ivb geldt. Indien kostprijsbewaking van toepassing is, geeft het college ook de kostprijs door van het hulpmiddel of de woningaanpassing die aan de cliënt is geleverd. Voor zover nodig, vermeldt het college ook de relevante data omtrent de levering. Er wordt geen inhoudelijke informatie verstrekt over de geleverde maatschappelijke ondersteuning.

Om de hoogte van de ivb voor een maatwerkvoorziening te kunnen vaststellen, is het noodzakelijk dat het CAK nagaat tot welk huishoudtype een cliënt behoort en een toets uitvoert op het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. De daartoe benodigde gegevens ter identificatie van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, zoals het burgerservicenummer, naam, adres, woonplaats, huwelijkse staat, datum van geboorte en eventueel overlijden, en zijn inkomens- en vermogensgegevens worden hiertoe aan het CAK verstrekt vanuit de Basisregistratie Personen en door verschillende organisaties, te weten het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, de SVB en de Belastingdienst. Omdat het CAK ook de eigen bijdragen voor de Wlz vaststelt, kan het CAK op basis van die data de anticumulatie van de eigen bijdragen vanuit de Wmo 2015 en Wlz bewaken.

Het verstrekken van alle bovenstaande gegevens in het kader van de ivb zal via reeds bestaande koppelingen in de ICT-systemen verlopen, waaronder het elektronisch gegevensverkeer via het

Berichtenverkeer Eigen Bijdrage. De grondslagen voor de uitwisseling van persoonsgegevens zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Wmo 2015 en het Besluit SUWI.

Er zijn ook persoonsgegevens die niet worden uitgewisseld met het CAK. Het gaat hierbij om de gegevens die nodig zijn om een eigen bijdrage vast te stellen en te innen voor algemene voorzieningen en voor maatwerkvoorzieningen waarvoor de gemeente gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid in plaats van de ivb een eigen bijdrage te heffen die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. De gegevens blijven dan bij het college of de instantie die voor het college een eigen bijdrage vaststelt en int.

Deze gegevensverwerkingen betreffen een gerechtvaardigd doel in de zin van artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de AVG nu de verwerking daarvan noodzakelijk is voor de op grond van de wettelijk aan het CAK, het college en de instanties toegekende taak tot het vaststellen en innen van eigen bijdragen voor voorzieningen en vergoedingen voor woningaanpassingen. Waar het gaat om gegevens betreffende de gezondheid wordt de verstrekking gerechtvaardigd door artikel 9, tweede lid, onderdeel h, van de AVG. Het gaat hier om het beheren (in stand houden) van sociale diensten.

5. Caribisch Nederland

De Wmo 2015 is niet van toepassing op Caribisch Nederland. Onderhavig besluit, dat is gebaseerd op de Wmo 2015, is daarom eveneens niet van toepassing op Caribisch Nederland. De voorgenomen ontwikkeling van de maatschappelijke ondersteuning voor de BES-eilanden voorziet in de mogelijkheid daarbij een eigen bijdrage in te voeren.²⁵

6. Gevolgen voor burgers en uitvoering

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op gevolgen van dit besluit voor burgers en de betrokken uitvoerende partijen (gemeenten, aanbieders en het CAK). In de memorie van toelichting bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 is reeds ingegaan op de te verwachten gevolgen van de afschaffing van het abonnementstarief, de invoering van de ivb en de daarbij behorende maatregelen, zoals verwoord in dit besluit. Voor zover zaken reeds aan de orde zijn gesteld in die memorie van toelichting wordt in dit hoofdstuk volstaan met een samenvatting daarvan. In dit hoofdstuk wordt niet ingegaan op de gevolgen voor de regeldruk en de financiële gevolgen en de arbeidsmarktgevolgen voor aanbieders. Die komen in de hoofdstukken 7 en 9 aan de orde.

6.1 Gevolgen voor burgers

Los van de financiële gevolgen en de gevolgen op de regeldruk heeft dit besluit gevolgen voor het beroep dat wordt gedaan op het zogenoemde doenvermogen van burgers. Onder doenvermogen worden zowel begripsvermogen, handelingsvermogen als alertheid en assertiviteit verstaan.²⁶ Het CAK heeft in zijn uitvoeringstoets een zogenoemde doenvermogenstoets uitgevoerd, waarvan de uitkomsten in de bovengenoemde memorie van toelichting zijn verwerkt.

Beroep op begripsvermogen en ondersteuning daarbij

Het uitgangspunt dat de hoogte van de eigen bijdrage afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de burger, is een uitgangspunt dat op zichzelf naar verwachting door veel burgers als eerlijk en begrijpelijk zal worden ervaren. Toch vraagt de ivb wel meer van het begripsvermogen van de burger dan het voormalige abonnementstarief. De exacte hoogte van de ivb is voor burgers vooraf minder duidelijk. Er is niet meer, zoals voorheen, sprake van een vast bedrag dat voor eenieder gelijk is, maar het inkomen en vermogen van het huishouden bepaalt de hoogte. Om de burger zo

²⁵ Kamerstukken II 2022/23, 36 200-XVI, nr. 9.

²⁶ In deze betekenis van het woord wordt dus met een mentale belasting van de burger ook een beroep op het doenvermogen van de burger gedaan.

veel mogelijk te ondersteunen bij het beroep dat hiermee wordt gedaan op diens begripsvermogen, zal het CAK een online rekentool ter beschikking stellen waarmee de eigen bijdrage vooraf door burgers zelf is in te schatten. Ook wordt de berekening van de ivb op de beschikking uitgelegd. Daarnaast hebben cliënten op grond van artikel 2.2.4 Wmo 2015 recht op onafhankelijke cliëntondersteuning.²⁷ Deze cliëntondersteuning is in ieder geval op verzoek aanwezig bij het onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 (het zogenoemde keukentafelgesprek), waarbij ook wordt onderzocht en besproken welke eigen bijdrage de cliënt ongeveer kan verwachten (zie derde en vierde lid van het laatstgenoemde artikel).

Op andere vlakken wordt met dit besluit het beroep op het begripsvermogen van de burger enigszins verminderd. Door de landelijke uniformering van het start- en stopmoment en de mogelijkheden voor pauzering van de eigen bijdrage, vallen de verschillen tussen gemeenten op dit vlak weg en ontstaat er meer duidelijkheid en zekerheid voor de cliënt.

Beroep op handelingsvermogen en alertheid en ondersteuning daarbij

In voorkomende gevallen wordt er als gevolg van dit besluit meer van de alertheid en het handelingsvermogen van cliënten gevraagd. Dit speelt in verschillende situaties:

Een aantal burgers zal – door de invoering van de ivb – een hogere eigen bijdrage gaan betalen wanneer zij een beroep doen op ondersteuning op grond van de Wmo 2015. Voor een deel van hen zal de afweging relevant zijn of zij in verband daarmee al dan niet particulier hulp willen en/of kunnen organiseren door een groter beroep te doen op hun sociale netwerk en/of door zelf hulp te gaan bekostigen. Dit doet een beroep op het handelingsvermogen en de alertheid van deze burgers.

Mocht de bijdrage anders zijn dan verwacht dan kunnen cliënten naar de gemeente of het CAK bellen en/of in bezwaar gaan. Hoewel dit niet anders is dan voorheen, zal het aantal vragen en bezwaren van cliënten – als gevolg van de nieuwe ivb-systematiek – naar verwachting wel toenemen. Tegen alle besluiten die het CAK neemt, dus zowel vaststellingsbeschikkingen (de cliënt ontvangt een brief over de vastgestelde eigen bijdrage) als inningsbeschikkingen (de facturen), kunnen cliënten bezwaar maken. De wijze waarop dat kan, staat in een bezwaarclausule onderaan de beschikking.

Verder zijn voor het beroep op het handelingsvermogen en alertheid van de burger de volgende zaken nog relevant:

Voor het berekenen en opleggen van eigen bijdragen dient het CAK zich te baseren op de basisregistraties waarin de gegevens worden opgeslagen die daarvoor relevant zijn. Het gaat hierbij om persoonsgegevens zoals NAW en gegevens over het inkomen en vermogen. Deze gegevens ontvangt het CAK van respectievelijk de BRP en de Belastingdienst. Hoewel deze gegevens meestal correct zijn, moet de burger bij het ontvangen van de beschikking nog wel controleren of de juiste gegevens zijn gebruikt. De berekening van de eigen bijdrage wordt, zoals hierboven vermeld, op de beschikking uitgelegd om burgers hierbij te ondersteunen.

Daarnaast blijven er – net als voorheen onder het abonnementstarief – twee situaties bestaan waarbij ook van de burger zelf informatie nodig is. Dit is conform de praktijk bij inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdrageregelingen op grond van de Wlz en voor beschermd wonen op grond van de Wmo 2015. Het CAK attendeert burgers actief om alert te zijn op deze situaties. Dit om te voorkomen dat de eigen bijdrage achteraf herzien moet worden en dat de cliënt als gevolg daarvan met een correctiefactuur wordt geconfronteerd.

Ten eerste gaat het hierbij om informatie over wijzigingen in de huishoudenssamenstelling, in het bijzonder bij samenwonen zonder huwelijk of zonder geregistreerd partnerschap, omdat het CAK

²⁷ Voor cliëntondersteuning geldt geen eigen bijdrage, en dat blijft krachtens voorliggend wetsvoorstel zo.

die informatie niet uit de BRP kan halen. Bij de zogenoemde startbrief en bij de (jaarlijkse) beschikkingen wijst het CAK de burger er actief op om dergelijke wijzigingen – waar ze aan de orde zijn – bij het CAK te melden.²⁸

Ten tweede gaat het hierbij om informatie over het inkomen van burgers die bij het CAK een peiljaarverlegging aanvragen of hebben aangevraagd. Zoals vermeld in paragraaf 2.3 van deze nota van toelichting, wordt de ivb in beginsel berekend op basis van het bijdrageplichtig inkomen in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarvoor de ivb wordt vastgesteld (t-2). Als er sindsdien een inkomensdaling heeft plaatsgevonden kan de cliënt dat bij het CAK melden met het verzoek om een zogenoemde peiljaarverlegging. Hierbij wordt de eigen bijdrage – in het voordeel van de cliënt – op basis van het lagere inkomen in het lopende kalenderjaar (t) vastgesteld. De mogelijkheid van een peiljaarverlegging bestond al voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit, en was toen relevant in het kader van de uitvoering van zogenoemd minimabeleid.²⁹ Nu de hoogte van de eigen bijdrage (de ivb) varieert met het bijdrageplichtig inkomen, zijn er echter meer situaties waarin het voor een cliënt relevant is om van deze mogelijkheid gebruik te maken. Het is belangrijk dat de burger hier voldoende alert op is. Daarom attendeert het CAK burgers bij de beschikking actief op de mogelijkheid om een peiljaarverlegging aan te vragen. Ter bescherming van burgers past het CAK een aangevraagde peiljaarverlegging alleen toe als deze daadwerkelijk in het voordeel van de cliënt blijkt te zijn.

Als het inkomen van een cliënt, na een peiljaarverlegging, lopende het jaar toch hoger blijkt te zijn dan aanvankelijk door de cliënt aan het CAK was doorgegeven, is het in het belang van de cliënt dat hij dat tijdig doorgeeft aan het CAK, omdat de cliënt anders, na afloop van het jaar (op basis van gegevens van de Belastingdienst) met een correctiefactuur kan worden geconfronteerd. Ook op het belang hiervan wordt de burger door het CAK actief geattendeerd. Dat gebeurt bij het bevestigen van de (initieel aangevraagde) peiljaarverlegging.³⁰

Overige maatregelen om mentale belasting te beperken

Dit besluit bevat ook enkele maatregelen die bijdragen aan de beperking van de mentale belasting van burgers. Het terugbrengen van de maximum termijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd van twaalf naar drie maanden (zie paragraaf 2.9 van deze nota van toelichting) biedt bescherming aan burgers tegen eventuele vertraging of fouten in de uitvoering van de ivb of eventuele eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie. De regels en termijnen die met dit besluit worden gesteld rond het afhandelen van bezwaren van burgers (zie paragraaf 2.10 van deze nota van toelichting) zorgen ervoor dat de situatie kan worden voorkomen waarin de burger, door een vertraagde reactie van een gemeente, onnodig lang moet wachten op bijvoorbeeld de correctie van een feitelijk foutieve start- of stopdatum van de eigen bijdrage.³¹

6.2 Gevolgen voor aanbieders

Dit besluit kan gevolgen hebben voor de contracten van aanbieders van Wmo-ondersteuning met gemeenten. Zo zullen gemeenten die dat nu nog niet doen in verband met dit besluit duidelijke

²⁸ Als een burger een ongeregistreerd partnerschap eenmaal bij het CAK heeft gemeld, legt het CAK een koppeling aan met de gegevens van de betreffende partner, waardoor het CAK vanuit het BRP een melding krijgt wanneer de betreffende partner eventueel naar een ander adres verhuist.

²⁹ Dit betreft beleid van gemeenten – uitgevoerd door het CAK – om cliënten met een bijdrageplichtig inkomen onder een bepaalde grens, vrij te stellen van het betalen van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang.

³⁰ Het is ook in het belang van de burger om een eventuele inkomensdaling in het aangepaste peiljaar bij het CAK te melden, zodat de eigen bijdrage daarop tijdig kan worden verlaagd. Als de cliënt dat niet op tijd doet, kan hij wel de te veel betaalde eigen bijdrage achteraf gerestitueerd krijgen.

³¹ Als de gemeente – na het verstrijken van de termijn – eventueel toch nog aanvullende informatie aanlevert bij het CAK op basis waarvan blijkt dat de burger toch bijdrageplichtig was in de periode waarover het bezwaar van de burger ging, dan kan het CAK de eigen bijdrage naderhand alsnog opleggen. De termijn waarmee de eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd is dan echter gemaximeerd op drie maanden.

contractafspraken moeten maken met aanbieders over het tijdig aanleveren van gegevens over wanneer de ondersteuning start, stopt en wordt gepauzeerd. Ook zullen gemeenten – afhankelijk van hoe zij de verstrekking van hulpmiddelen en woningaanpassingen organiseren in het kader van maatwerkvoorzieningen – mogelijk afspraken willen maken met leveranciers van hulpmiddelen en/of woningaanpassingen over de aanlevering van gegevens die nodig zijn voor de kostprijsbewaking die bij hulpmiddelen en woningaanpassingen plaatsvindt (zie paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting). Afhankelijk van deze contractafspraken kan het zijn dat aanbieders hun administratieve processen op onderdelen moeten aanpassen.

Verder is het denkbaar dat aanbieders van ondersteuning met een kritischer houding te maken krijgen van cliënten, wanneer die – in vergelijking met de huidige situatie – meer eigen bijdrage moeten betalen voor een voorziening. Daarentegen kan de (voorgenomen) verduidelijking van het startmoment voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage voor aanbieders juist tot gevolg hebben dat aanbieders hier minder vragen over ontvangen van cliënten.

6.3 Gevolgen voor gemeenten

De invoering van de ivb, zoals in dit besluit geregeld, verandert in de kern niet veel aan het werkproces bij gemeenten. Gemeenten melden, net als voorheen bij het abonnementstarief, bij het CAK welke cliënt een maatwerkvoorziening ontvangt en geven daarbij een startdatum door. Het CAK berekent en int vervolgens de eigen bijdrage, en draagt de opgehaalde eigen bijdrage af aan de betreffende gemeente. Als de maatwerkvoorziening stopt geeft de gemeente dit door en stopt het CAK de eigen bijdrage.

Bij de implementatie van de ivb zullen medewerkers van de gemeente wel geïnstrueerd moeten worden over de nieuwe regels: gemeenten verwachten dat de wijziging tot veel vragen van cliënten zal leiden. Onder burgers die een hogere eigen bijdrage gaan betalen zal er ook onvrede zijn. Dat vraagt om goede communicatieve vaardigheden bij medewerkers van gemeenten. Daarnaast houden gemeenten er rekening mee dat de invoering van de ivb, al dan niet tijdelijk, kan leiden tot meer bezwaren van burgers.

De grootste gevolgen van dit besluit voor gemeenten zijn verbonden aan het onderdeel kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen (zie paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting) en aan de regels rond het pauzeren van de eigen bijdrage en de uniformering van het start- en stopmoment eigen bijdrage (zie paragraaf 2.8 van deze nota van toelichting). Gemeenten zullen hier hun interne processen en software op moeten aanpassen en in voorkomende gevallen mogelijk ook hun contractafspraken met aanbieders. Zo zullen gemeenten die dat nu nog niet doen, duidelijke contractafspraken moeten maken met aanbieders over het tijdig aanleveren van gegevens over wanneer de ondersteuning start, stopt en wordt gepauzeerd.

Gemeenten die algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie aanbieden en hier een eigen bijdrage voor vragen zullen ook uitvoering moeten geven aan de anticumulatiebepalingen die in dit besluit zijn opgenomen. Dit vraagt dan om aanpassing van hun werkprocessen en software.

6.4 Gevolgen voor het CAK

De invoering van de ivb betekent dat de werkprocessen en de ICT van het CAK op onderdelen moeten worden aangepast. Het CAK zal, voor alle cliënten die een maatwerkvoorziening ontvangen waarvoor de ivb verschuldigd is, een toets op het inkomen en vermogen uitvoeren via een koppeling met de Belastingdienst. Deze koppeling wordt niet voor het eerst gemaakt, maar werd ten tijde van het abonnementstarief, voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit,

ook al gebruikt in het kader van de uitvoering van (eventueel) "minimabeleid"³² van gemeenten en voor de uitvoering van de eigenbijdrageregeling voor beschermd wonen.

Zoals toegelicht in paragraaf 2.7 van deze nota van toelichting is een andere consequentie van dit besluit dat het CAK voor alle gemeenten de kostprijsbewaking bij hulpmiddelen en woningaanpassingen uitvoert. Dit is een proces dat – voorafgaande in de inwerkingtreding van dit besluit – in de kern reeds bestond bij het CAK, maar dat – als gevolg van dit besluit – nu op grotere schaal wordt toegepast. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit konden gemeenten er ook voor kiezen om de kostprijsbewaking zelf uit te voeren. Die mogelijkheid is met dit besluit komen te vervallen.

Het CAK verwacht dat de ivb tot een toename van het contact tussen het CAK en cliënten zal leiden (vanwege een toename van het aantal vragen van cliënten en mogelijke onvrede onder cliënten) met een piek bij de invoering van de ivb. Daarentegen zal de landelijke uniformering van de regels rond het starten, stoppen en pauzeren van de eigen bijdrage er naar verwachting toe leiden dat het CAK hier op termijn structureel minder vragen van cliënten over ontvangt en dat het CAK die vragen beter zal kunnen beantwoorden.

Het CAK verwacht – ten opzichte van de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit – meer bezwaren en verzoeken van cliënten te zullen ontvangen om aanpassing van de eigen bijdrage. De in dit besluit opgenomen termijnen zullen er naar verwachting toe leiden dat het CAK in voorkomende gevallen sneller zal kunnen reageren op bezwaren van cliënten.

Het verleggen van het peiljaar voor cliënten die voor het eerst inkomen hebben naar peiljaar t-2 (zie paragraaf 2.11 van deze nota van toelichting) heeft een verlagend effect op de werklast voor het CAK. De systematiek zoals die voorafgaand aan de inwerkingtreding besluit was voorgeschreven, leidde voor deze groep tot veel tussentijdse wijzigingen in de eigen bijdrage, alsmede tot correctiefacturen en dientengevolge tot problemen bij de inning. De werklast voor het CAK die hiermee samenhangt valt weg.

Door de afbouw van de CVO en de afschaffing van de EVV, wordt het vaststellen van de eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen en opvang op grond van de Wmo 2015 eenvoudiger. Daar heeft de burger ook baat bij, omdat deze maatregel de uitlegbaarheid van de wijze waarop de eigen bijdrage wordt vastgesteld verbetert.

7. Gevolgen voor de regeldruk

Voor burgers met een bijdrageplichtig inkomen boven 120% van het sociaal minimum die gebruik maken van de Wmo 2015, zal de regeldruk met de invoering van de ivb toenemen, doordat voor hen de complexiteit van de eigenbijdragesystematiek van de Wmo 2015 toeneemt.³³

Behalve van de bovengenoemde structurele toename van de regeldruk is er ook sprake van een eenmalige, incidentele toename van de regeldruk: er gaat voor maatwerkvoorzieningen een nieuwe eigenbijdragesystematiek gelden en ook bestaande cliënten zullen daar (eenmalig) kennis van moeten nemen.

³² Dit houdt in dat gemeenten die dat willen per huishoudtype een grens kunnen vaststellen voor het bijdrageplichtig inkomen waar beneden cliënten geen eigen bijdrage hoeven te betalen.

³³ Voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen tot 120% van het sociaal minimum is geen sprake van een toename van de regeldruk, omdat voor hen de hoogte van de eigen bijdrage niet wijzigt: voor hen geldt het vaste minimum tarief, dat op het niveau van het abonnementstarief (inclusief indexatie) wordt vastgesteld. Met het onderhavige besluit verandert er materieel ook niets voor niet-AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens met een inkomen tot 170% van het sociaal minimum die een maatwerkvoorziening ontvangen: zij waren voorheen geen abonnementstarief verschuldigd en nu geen ivb. Echter, bij een verandering van huishoudsituatie en/of bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, is voor hen (als hun inkomen hoger is dan 120% sociaal minimum) de financiële impact op de te betalen eigen bijdrage wel substantieel groter dan die voorheen was, ten tijde van het abonnementstarief.

De totale toename van de regeldruk voor cliënten is in de memorie van toelichting van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 gekwantificeerd. Deze bedraagt structureel € 1.115.614 en incidenteel € 2.556.226.

Aanbieders worden eenmalig belast met het kennisnemen van de regeling voor de ivb. Dit leidt (zoals onderbouwd in de bovengenoemde memorie van toelichting) eenmalig tot een toename van de regeldruk met circa € 25.000.

Wat betreft het doorgeven van het starten, stoppen of onderbreken van de ondersteuning wordt gebruik gemaakt van het berichtenverkeer Wmo, zoals dat ook voorafgaand aan de inwerking-treding van dit besluit bestond. Daardoor wordt hier in principe geen verzwaring van regeldruk voorzien.

8. Toezicht, handhaving en rechtsbescherming

8.1 Toezicht en handhaving

De controle op een juiste uitvoering door het college van burgemeester en wethouders van de regels voor de eigen bijdragen en het vaststellen van het beleid en de verordening daaromtrent ligt primair bij de gemeenteraad. Daar waar gemeenten duidelijk de wettelijke kaders omtrent de eigen bijdragen overschrijden, kan de minister van VWS optreden als interbestuurlijk toezichthouder. De minister van VWS zal hierbij de stappen van de interventieladder interbestuurlijk toezicht doorlopen.

Het toezicht op de uitvoering van wettelijke regelingen door het CAK is op basis van artikel 16 van de Wet marktordening gezondheidszorg (hierna: Wmg) belegd bij de Nederlandse Zorgautoriteit (hierna: NZa).

Toezicht en handhaving jegens burgers is niet aan de orde. De vaststelling en inning van de ivb is een proces dat vrijwel volledig wordt uitgevoerd zonder dat de cliënt verplicht is daarvoor iets te ondernemen. Slechts in een relatief klein aantal gevallen is informatie van de cliënt nodig om de eigen bijdrage correct vast te stellen, zoals bij sommige wijzigingen in de samenstelling van een gezamenlijke huishouding. Het CAK zal cliënten daarop attenderen, zodat herziening van de eigen bijdrage met terugwerkende kracht zoveel mogelijk wordt voorkomen.

8.2 Rechtsbescherming

Het vaststellen van de eigen bijdrage is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Dat geldt ook voor een herziene vaststelling van de eigen bijdrage. Verder is de eigen bijdrage een bestuursrechtelijke geldschuld in de zin van de Awb. Tegen besluiten over de eigen bijdrage staat op grond van de Awb bezwaar en beroep open en bij een spoedeisend belang kan een voorlopige voorziening gevraagd worden.

Behalve bezwaar en (hoger) beroep tegen besluiten, biedt de Awb de cliënt ook de mogelijkheid een klacht in te dienen over de wijze waarop het CAK, het college of een andere instantie zich met betrekking tot het opleggen van een eigen bijdrage jegens hem of een ander heeft gedragen. Daarnaast kan op grond van de Awb de nationale of gemeentelijke ombudsman verzocht worden een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen.

9. Financiële gevolgen

De wijzigingen in dit besluit hebben financiële gevolgen voor cliënten, aanbieders, gemeenten en het CAK. Deze gevolgen worden hieronder per groep toegelicht.

9.1 Financiële effecten burgers

Voor alle bedragen die in deze paragraaf worden genoemd, geldt dat die zijn weergegeven in prijspeil 2024. Het voornemen is om deze bedragen bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel (per 2026) te indexeren naar het dan geldende prijspeil en vervolgens jaarlijks te indexeren.

Invoering van de ivb

Een deel van de huishoudens dat gebruik maakt van de Wmo 2015 gaat als gevolg van deze wijziging een hogere eigen bijdrage betalen dan het abonnementstarief. Huishoudens met een bijdrageplichtig inkomen tot de inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum, blijven dezelfde eigen bijdrage betalen. Voor de huishoudens met een hoger bijdrageplichtig inkomen zal de eigen bijdrage hoger worden. De eigen bijdrage bedraagt maximaal € 298 per maand. Aangezien het huidige abonnementstarief € 20,60 bedraagt, gaan cliënten boven de inkomensgrens als gevolg van deze maatregel er dus maximaal € 277,40 per maand op achteruit ten opzichte van de huidige situatie.

Voor niet AOW-gerechtigde meerspersoonshuishoudens blijft de eigen bijdrage € 0 tot de inkomensgrens van 170% van het sociaal minimum. Met ingang van 2017 betaalde deze groep met een inkomen tot € 35.000 geen eigen bijdrage, om eenverdienershuishoudens waarbij één van de partners chronisch ziek is tegemoet te komen.³⁴ Om de complexiteit van de uitvoering te beperken is met de invoering van het abonnementstarief in 2019 deze inkomensgrens geschrapt, waardoor vanaf dat moment de gehele groep niet AOW-gerechtigde meerspersoonshuishoudens geen eigen bijdrage betaalde. Met het onderhavige besluit is de uitzonderingspositie voor deze groep weer hersteld naar de situatie zoals die van toepassing was vóór invoering van het abonnementstarief.

In de volgende tabel zijn de financiële effecten voor verschillende huishoudtypen en huishoudinkomens nader in beeld gebracht.

Tabel 1: Financiële effecten ivb (afgerond op hele euro's) ³⁵

Huishoudtype	Inkomen	Per maand			Per jaar (bij gebruik gedurende het hele jaar)	
		Huidige EB	Nieuwe EB	Toename EB	Toename EB	Toename EB als % besteedbaar inkomen
Niet AOW-gerechtigde alleenstaanden (circa 35%)	Bijstand	21	21	-	-	0,0%
	AO-uitkering; 75% WML	21	21	-	-	0,0%
	AO-uitkering; 100% WML	21	46	25	299	1,5%
	AO-uitkering; 120% WML	21	83	63	750	3,4%
	AO-uitkering; 150% WML	21	140	119	1.427	5,4%
	Werkende; WML	21	40	20	235	1,0%
	Werkende; 120% WML	21	94	73	879	3,3%
	Werkende; modaal	21	171	150	1.802	5,7%
	Werkende; 2 x modaal	21	298	277	3.329	6,4%
Niet AOW-gerechtigde meerspersoonshuishoudens (circa 5%)	Bijstand	-	-	-	-	0,0%
	alleenverdiener; WML	-	-	-	-	0,0%
	alleenverdiener; modaal	-	-	-	-	0,0%
	alleenverdiener; 1,5 x modaal	-	146	146	1.749	4,4%

³⁴ Kamerstukken II 2016–2017, [34 550 XVI, nr. 10](#)

³⁵ Afkortingen: EB = eigen bijdrage, AO-uitkering = uitkering bij arbeidsongeschiktheid, WML = wettelijk minimumloon.

	alleenverdiener; 2 x modaal	-	298	298	3.573	7,2%
AOW-gerechtigde alleenstaanden (circa 45%)	AOW	21	21	-	-	0,0%
	AOW + € 5.000	21	30	9	109	0,5%
	AOW + € 10.000	21	67	46	552	2,2%
	AOW + € 20.000	21	141	120	1.439	4,6%
AOW-gerechtigde meerpersoons-huishoudens (circa 15%)	AOW	21	21	-	-	0,0%
	AOW + € 10.000	21	56	36	427	1,4%
	AOW + € 20.000	21	130	110	1.314	3,5%
	AOW + € 30.000	21	204	183	2.201	5,1%

Vanwege de verplichte indexatie van de minimum en maximum eigen bijdragen op grond van de Wet vervanging abonnementstarief 2026 zal de ivb elk jaar worden aangepast op basis van de CPI. Jaarlijks wordt ook de absolute hoogte van de inkomensgrenzen voor de ivb opnieuw vastgesteld, zodat die meebewegen met de ontwikkeling van het sociaal minimum.

Afbouw van de CVO

Door de afbouw van de CVO kunnen de eigen bijdragen voor pensioengerechtigden voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen op grond van de Wmo 2015 (geleidelijk) stijgen. Óf er sprake is van een toename van de eigen bijdrage is afhankelijk van verschillende factoren, namelijk of er eventueel ook sprake is van een pensioengerechtigde partner, de hoogte van het verzamelinkomen, de hoogte van het vermogen (en eventueel de verdeling ervan over de partners) en het type eigen bijdrage.

Om in aanmerking te komen voor de CVO moet de cliënt (en eventueel diens partner) in 2024 onder de inkomensgrens van € 21.479 zitten.³⁶ Tabel 2 toont het effect van de afbouw van de CVO op de hoogte van de eigen bijdrage voor een aantal combinaties van huishoudtype (alleenstaanden of meerpersoonshuishouden), type eigen bijdrage (hoge of lage eigen bijdrage) en vermogen. De tabel geeft voor de jaren 2026-2028 zowel informatie over de (gemiddelde) *jaarlijkse* stijging van de eigen bijdrage als de *totale* stijging.

Voor alleenstaande cliënten onder de hiervoor genoemde inkomensgrens met een vermogen in 2024 tot € 31.748 bedraagt de CVO € 0, waarmee de doorwerking op de hoogte van de eigen bijdragen gelijk is aan € 0. Bij een vermogen vanaf € 62.448 wordt het maximale bedrag aan CVO bereikt, namelijk € 1.700³⁷. Bij de hoge eigen bijdrage werkt dit bedrag geheel door in de uiteindelijke eigen bijdrage per jaar. Bij de lage eigen bijdrage werkt de CVO middels het marginaal tarief van 10% voor € 170 door op de uiteindelijke eigen bijdrage per jaar ($€ 1.700 * 10\%$).

Aangezien de CVO tot € 1.700 kan oplopen, zou het in één keer afschaffen van de CVO grote financiële effecten hebben. Daarom is ervoor gekozen om de CVO in drie stappen af te bouwen. Voor een alleenstaande cliënt met de maximale CVO en een hoge eigen bijdrage betekent dit in de periode 2026-2028 een jaarlijks gemiddelde toename van eigen bijdrage van € 567. In totaal zal deze eigen bijdrage met € 1.700 per jaar toenemen. Voor een alleenstaande cliënt met de maximale CVO en een lage eigen bijdrage betekent dit in de periode 2026-2028 een jaarlijks gemiddelde toename van de eigen bijdrage van € 57. In totaal zal deze eigen bijdrage met € 170

³⁶ Of iemand onder of boven de inkomensgrens zit, wordt bekeken door op het verzamelinkomen 4% van de grondslag sparen en beleggen in mindering te brengen. Dit totaal wordt vervolgens met de inkomensgrens vergeleken.

³⁷ Dit bedrag wordt in mindering gebracht op het verzamelinkomen om zo het bijdrageplichtig inkomen te bepalen, waarna de eigen bijdrage per jaar wordt berekend. De eigen bijdrage per maand bedraagt een twaalfde gedeelte van de eigen bijdrage per jaar.

per jaar toenemen. Voor meerpersoonshuishoudens bedragen de effecten maximaal tweemaal het effect van alleenstaanden.

Tabel 2: Effecten afbouw CVO (effecten 2024, afgerond op hele euro's)

Type EB	Vermogen	Gemiddelde toename EB p.j. 2026-2028	Cumulatieve toename EB p.j. per 2028
Alleenstaanden onder de inkomensgrens*			
HEB	Minder dan € 31.748**	-	-
	€ 42.000	137	410
	€ 52.000	288	864
	Meer dan € 62.448**	567	1.700
LEB/VPT/MPT/PGB	Minder dan € 31.747**	-	-
	€ 42.000	14	41
	€ 52.000	29	86
	Meer dan € 62.448**	57	170
Meerpersoonshuishoudens*** onder de inkomensgrens*			
HEB****	Minder dan € 63.495**	-	-
	€ 84.000	273	820
	€ 104.000	576	1.728
	Meer dan € 124.897**	1.133	3.400
LEB/VPT/MPT/PGB	Minder dan € 63.495**	-	-
	€ 84.000	27	82
	€ 104.000	58	173
	Meer dan € 124.897**	113	340

Afkortingen: EB = eigen bijdrage, HEB = hoge eigen bijdrage voor zorg met verblijf, LEB = lage eigen bijdrage voor zorg met verblijf, VPT = volledig pakket thuis, MPT = modulair pakket thuis, PGB = persoonsgebonden budget.

* De effecten worden getoond voor pensioengerechtigde personen/huishoudens die vanwege de hoogte van het verzamelinkomen recht hebben op de CVO (in 2024 is dat het geval bij een verzamelinkomen per persoon dat lager is dan € 21.479).

** Dit zijn de grenzen waarbij respectievelijk het minimale en maximale effect van de CVO wordt bereikt (voor de situatie 2024, waarbij er wordt gekeken naar de relevante vermogensgrens in 2022). Deze grenzen zullen voor de jaren 2026 en verder hoger liggen.

*** Bij meerpersoonshuishoudens is uitgegaan van een 50/50-verdeling van het vermogen over de partners. In de praktijk wordt echter uitgegaan van de verdeling die in de fiscaliteit is gekozen. Een optimale verdeling in de fiscaliteit is niet per definitie ook de optimale verdeling bij de CVO. De bedragen in de tabel geven voor de meerpersoonshuishoudens dan ook de maximale effecten weer.

**** De HEB bij meerpersoonshuishoudens komt alleen voor indien beide partners zijn opgenomen in een zorginstelling.

Tabel 3 toont het aantal huishoudens dat op peildatum 1 januari 2024 in aanmerking kwam voor de CVO in de Wlz. Tevens toont de tabel het aandeel huishoudens dat een hoge eigen bijdrage betaalt waardoor de CVO volledig doorwerkt in de eigen bijdrage. In de tabel is het volgende te zien:

- 25.200 alleenstaanden komen in aanmerking voor de CVO, waarvan 15.200 (60%) voor het maximumbedrag van € 1.700.
 - o Van deze 15.200 cliënten betaalt 67% de hoge eigen bijdrage, waardoor voor hen de afbouw van de CVO tot een geleidelijke stijging van de eigen bijdrage met € 1.700 per jaar zal leiden.
- 9.000 meerpersoonshuishoudens komen in aanmerking voor de CVO, waarvan 5.000 huishoudens (56%) een CVO van € 1.700 krijgen en 1.100 (12%) een CVO van € 3.400.

- Bij de meerpersoonshuishoudens is zichtbaar dat het aandeel huishoudens dat de hoge eigen bijdrage betaalt zeer laag ligt. Dit betekent dat er slechts een zeer beperkt aantal huishoudens is waarbij de hoogte van de CVO volledig doorwerkt in de eigen bijdrage. Het overgrote deel betaalt de lage eigen bijdrage waarbij de CVO niet voor 100%, maar – vanwege het marginale tarief – voor 10% doorwerkt in de eigen bijdrage.

Tabel 3: Aantal huishoudens met CVO in Wlz (peildatum 1 januari 2024, aantallen afgerond op honderdtallen)³⁸

Hoogte CVO	Alleenstaanden		Meerpersoonshuishoudens	
	Aantal	Aandeel HEB	Aantal	Aandeel HEB
€ 1 - € 499	5.100	78%	1.200	0%
€ 500 - € 999	2.800	80%	800	0%
€ 1.000 - € 1.699	2.000	81%	700	1%
€ 1.700	15.200	67%	5.000	0%
€ 1.701 - € 3.399			200	0%
€ 3.400			1.100	0%
Totaal	25.200	72%	9.000	0%

Afkortingen: HEB = hoge eigen bijdrage

Afschaffing van de EVV

Door de afschaffing van de EVV kunnen de eigen bijdragen voor niet-pensioengerechtigde cliënten voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen en opvang op grond van de Wmo 2015 stijgen. Of er sprake is van een toename van de eigen bijdrage is afhankelijk van verschillende factoren, namelijk of er sprake is van een partner (en dienst leeftijd en zorggebruik), de hoogte van het vermogen (en eventueel de verdeling ervan over de partners), en het type eigen bijdrage (hoge of lage eigen bijdrage).

Tabel 4 toont het effect van de afschaffing van de EVV op de hoogte van de eigen bijdrage voor zorg op grond van de Wlz en beschermd wonen op grond van de Wmo 2015 vanaf 2026 voor een aantal combinaties van huishoudtype (alleenstaanden of meerpersoonshuishoudens), type eigen bijdrage (hoge of lage eigen bijdrage) en vermogen. Voor alleenstaande cliënten met een vermogen in 2024 tot € 31.748 bedraagt de EVV € 0. Dit is namelijk de grens tot waar vermogen voor de VIB al is vrijgesteld voor de eigen bijdragen. Bij een vermogen van meer dan € 42.596 bereikt de EVV het maximum van € 10.850. Bij de hoge eigen bijdrage werkt dit bedrag via de VIB van 4% voor € 434 door in de uiteindelijke eigen bijdrage per jaar ($€ 10.850 * 4\%$). Bij de lage eigen bijdrage werkt de EVV middels de VIB van 4% en het marginaal tarief van 10% voor € 43 door op de uiteindelijke eigen bijdrage per jaar ($€ 10.850 * 4\% * 10\%$). Voor meerpersoonshuishoudens bedragen de effecten maximaal tweemaal het effect van alleenstaanden. Anders dan bij de CVO, wordt de EVV in één keer volledig afgeschaft, omdat hier kleinere financiële effecten optreden.

Tabel 4: Effecten afschaffing EVV (effecten 2024, afgerond op hele euro's)

Type EB	Vermogen	Toename EB p.j. per 2026
Alleenstaanden		
HEB	Minder dan € 31.748*	-

³⁸ Aangezien een zeer beperkt aantal huishoudens met beschermd wonen in de Wmo 2015 in aanmerking komen voor de CVO, toont de tabel uitsluitend aantallen voor de Wlz.

	€ 37.000	210
	Meer dan € 42.596*	434
LEB/VPT/MPT/PGB	Minder dan € 31.748*	-
	€ 37.000	21
	Meer dan € 42.596*	43
Meerpersoonshuishoudens**		
HEB***	Minder dan € 63.494*	-
	€ 74.000	420
	Meer dan € 85.193*	868
LEB/VPT/MPT/PGB	Minder dan € 63.494*	-
	€ 74.000	42
	Meer dan € 85.193*	87

Afkorting: EB = eigen bijdrage, HEB = hoge eigen bijdrage voor zorg met verblijf, LEB = lage eigen bijdrage voor zorg met verblijf, VPT = volledig pakket thuis, MPT = modulair pakket thuis, PGB = persoonsgebonden budget.

* Dit zijn de grenzen waarbij respectievelijk het minimale en maximale effect van de extra vermogensvrijstelling wordt bereikt (voor de situatie 2024, waarbij er wordt gekeken naar de relevante vermogensgrens in 2022). Deze grenzen zullen voor de jaren 2026 en verder hoger liggen.

** Bij meerpersoonshuishoudens is uitgegaan van een 50/50-verdeling van het vermogen over de partners. In de praktijk wordt echter uitgegaan van de verdeling die in de fiscaliteit is gekozen. Een optimale verdeling in de fiscaliteit is niet per definitie ook de optimale verdeling bij de CVO. De bedragen in de tabel geven voor de meerpersoonshuishoudens dan ook de maximale effecten weer.

*** De HEB bij meerpersoonshuishoudens komt alleen voor indien beide partners zijn opgenomen in een zorginstelling.

Tabel 5 toont het aantal huishoudens dat op peildatum 1 januari 2024 in aanmerking kwam voor de EVV in de Wlz of beschermd wonen in de Wmo 2015. Tevens toont de tabel het aandeel huishoudens dat een hoge eigen bijdrage betaalt waardoor de EVV volledig doorwerkt in de eigen bijdrage:

- Respectievelijk 22.400 en 200 alleenstaande cliënten in de Wlz en beschermd wonen in de Wmo 2015 kwamen in aanmerking voor de maximale EVV.
 - o 78% en 88% van deze cliënten betalen de hoge eigen bijdrage, waardoor de afschaffing van de EVV tot een stijging van de eigen bijdrage op jaarbasis met € 434 (2024) leidt.
- In de Wlz komen 1.200 meerpersoonshuishoudens in aanmerking voor de EVV, waarvan voor 500 huishoudens één keer de maximale EVV geldt, voor 400 huishoudens tweemaal de maximale EVV geldt en voor 300 huishoudens een ander bedrag. De aantallen voor beschermd wonen in de Wmo 2015 zijn zeer beperkt.
 - o Bij de meerpersoonshuishoudens is zichtbaar dat het aandeel huishoudens dat de hoge eigen bijdrage betaalt zeer laag ligt. Dit betekent dat er slechts een zeer beperkt aantal huishoudens is waarbij de hoogte van de EVV voor 100% doorwerkt in de eigen bijdrage. Het overgrote deel betaalt de lage eigen bijdrage waarbij de EVV – vanwege het marginale tarief – voor 10% meetelt in de eigen bijdrage.

Tabel 5: Aantal huishoudens met EVV (peildatum 1 januari 2024, aantallen afgerond op honderdtallen)

Hoogte EVV	Alleenstaanden		Meerpersoonshuishoudens	
	Aantal	Aandeel HEB	Aantal	Aandeel HEB
Wlz				
Eenmalig maximale EVV	22.400	78%	500	0%
Tweemaal maximale EVV			400	0%
Overig	-	81%	300	0%

Totaal	22.400	78%	1.200	0%
Beschermd wonen Wmo 2015				
Eenmalig maximale EVV	200	88%	-	0%
Tweemaal maximale EVV			-	0%
Overig	-	100%	-	0%
Totaal	200	88%	-	0%

Afkortingen: HEB = hoge eigen bijdrage

9.2 Financiële effecten aanbieders

In globale lijnen zullen de afschaffing van het abonnementstarief en de invoering van de ivb vooral voor aanbieders van huishoudelijke hulp een drukkend effect tot gevolg hebben op de vraag naar hun dienstverlening op basis van de Wmo 2015. Verwacht wordt dat circa 124.000 van de huidige cliënten als gevolg van de aanpassing van het abonnementstarief naar een ivb, geen beroep meer zullen doen op de Wmo 2015. Dit betreft naar verwachting circa 100.000 cliënten huishoudelijke hulp en circa 40.000 cliënten hulpmiddelen en diensten. Omdat sommige cliënten tot beide groepen behoren (en dus zowel huishoudelijke hulp als hulpmiddelen en/of diensten ontvangen) gaat het in totaal om circa 124.000 cliënten.

Anderzijds zal er de komende jaren ook sprake zijn van een toenemende vraag naar maatschappelijke ondersteuning als gevolg van de vergrijzing van de bevolking. Daarnaast zullen de ontwikkelingen op het gebied van het scheiden van wonen en zorg als gevolg van het Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (hierna: WOZO) mogelijk gevolgen hebben voor de vraag naar maatschappelijke ondersteuning. Verder is er nu sprake van wachtlijsten, waarmee een bepaalde vraag naar ondersteuning gemoeid is.

In de arbeidsmarktprognose 2023 in het kader van het Arbeidsmarktprogramma Zorg en Welzijn (hierna: AZW) is in het scenario Nieuw Beleid de aanpassing van het abonnementstarief naar een inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdragesystematiek meegenomen³⁹. De uitkomsten van deze prognose laten zien dat de vraag naar zorghulpen (de beroepsgroep waar ook huishoudelijke hulpen onder vallen) binnen de thuiszorg per saldo in 2026 met circa 3% zal afnemen. In 2028 zal de vraag naar zorghulpen binnen de thuiszorg weer ongeveer op het niveau van 2025 liggen. De verwachting is daarom vooralsnog dat het scenario van incidentele vraaguitlevering in 2026 binnen de Wmo 2015 als gevolg van de omzetting van het abonnementstarief naar een inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdragesystematiek niet op grote schaal tot ontslagen gaat leiden. Uiteraard zal de vraaguitlevering per individuele aanbieder verschillen en kan deze voor individuele aanbieders groter uitvallen dan het landelijk gemiddelde. De verwachting is echter dat ook in dat geval de vraaguitlevering grotendeels opgevangen kan worden via het natuurlijk verloop onder huishoudelijke hulpen.

9.3 Financiële effecten gemeenten

De structurele kosten voor gemeenten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zijn eerder geraamd op 440 miljoen euro.⁴⁰ De verwachting is dat door de afschaffing van het abonnementstarief en de invoering van de ivb (conform dit besluit), deze structurele kosten – op 50 miljoen euro na – zullen wegvallen. Dat betekent dat een structurele (netto) kostendaling bij gemeenten wordt verwacht van 390 miljoen euro. De verwachting is dat dit voor circa 80% een

³⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/12/21/kamerbrief-over-arbeidsmarktprognose-zorg-en-welzijn-2023>

⁴⁰ Deze raming is ook het uitgangspunt geweest voor de 110 miljoen euro die in het kader van het IZA per 2025 aan gemeenten wordt toegekend. Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg>.

gedragseffect zal betreffen (een daling van de kosten als gevolg van een minder groot beroep op Wmo-voorzieningen) en voor circa 20% een financieringseffect (meer eigenbijdrageopbrengsten).

De bovengenoemde structurele (netto) kostendaling wordt gedeeltelijk uitgenomen uit het Gemeentefonds. De structurele uitname betreft 225 miljoen euro per jaar met ingang van 2026. Het gaat hierbij om een uitname van alle middelen die het Rijk in het verleden aan het Gemeentefonds heeft toegevoegd in verband met de invoering van het abonnementstarief en van de extra middelen die het Rijk hiervoor per 2025 nog zal toevoegen (zoals toegezegd in het IZA)⁴¹ op de hiervoor genoemde 50 miljoen euro⁴² na.⁴³

De verwachting is dat de geraamde structurele netto besparing bij gemeenten (van 390 miljoen euro) niet in het eerste jaar al volledig gerealiseerd zal worden, maar dat – net als bij het abonnementstarief – het structurele effect geleidelijk bereikt zal worden, waarbij wel de verwachting is dat in het jaar van invoering meer dan 225 miljoen euro kostendaling bij gemeenten zal worden gerealiseerd.

Het dempende effect van de ivb op het aantal burgers dat een beroep doet op de Wmo 2015 heeft ook een dempend effect op de uitvoeringskosten voor gemeenten. Daar staat tegenover dat er ook factoren zijn die verband houden met de invoering van de ivb – en breder, met dit besluit – die voor hogere uitvoeringskosten kunnen zorgen. Zo is de verwachting dat de ivb leidt tot meer vragen en bezwaren van burgers, wat een beroep doet op de competenties van personeel en de personele capaciteit. In hoeverre gemeenten voor het overige nog met hogere structurele uitvoeringskosten te maken (kunnen) krijgen is voor een belangrijk deel afhankelijk van hoe gemeenten invulling geven aan de beleidsruimte die hun met dit besluit geboden wordt. De regering ziet geen aanleiding om per saldo een structurele toename van de uitvoeringskosten van gemeenten te verwachten die dwingend uit dit besluit voortvloeit.

Om uitvoering te kunnen geven aan de bepalingen in dit besluit zullen gemeenten op onderdelen hun ICT moeten aanpassen (zie paragraaf 6.3). Gemeenten moeten hun software in het kader van nieuwe releases van de berichtenstandaard (voor de communicatie met aanbieders en het CAK) reeds regelmatig aanpassen waardoor de regering hier voorsnog geen meerkosten verwacht. De (eenmalige extra) kosten van de instructie en training van Wmo-consultanten, front-office medewerkers en professionals in de wijken is door VNG Realisatie eerder (bij het eerdere, uiteindelijk niet ingediende wetsvoorstel voor een ivb voor alleen huishoudelijke hulp⁴⁴) geraamd op € 0,6 á € 2,4 miljoen.

9.4 Financiële effecten CAK

Het CAK heeft de incidentele implementatiekosten en structurele beheerskosten van de invoering van de ivb in haar uitvoeringstoets bij de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 als volgt geraamd (bedragen in miljoenen euro's, afgerond op 1 decimaal, prijzen 2024):

Tabel 4. Implementatiekosten en structurele beheerskosten CAK

	2024	2025	2026	2027	2028 (struct)
Implementatiekosten in € (incidenteel)	3,5	8,8	4,2	0,4	-

⁴¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg>.

⁴² Deze 50 miljoen euro betreft het deel van de kostenstijging die zich bij gemeenten heeft voorgedaan als gevolg van de invoering van het abonnementstarief, dat niet ongedaan gemaakt wordt met de afschaffing van het abonnementstarief en de (her)invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage.

⁴³ Voor de overige 165 miljoen euro is bij de invoering van het abonnementstarief in het kader van het Interbestuurlijke Programma (IBP) afgesproken dat dit gefinancierd zou worden uit het accres van het Gemeentefonds. Zie Kamerstukken II 2021/22, 29 538, nr. 329.

⁴⁴ Kamerstukken II 2022/23, 29 538, nr. 346.

Beheerskosten in €	-	-	8,1	7,6	7,3
Totaal per jaar in €	3,5	8,8	12,3	8,0	7,3

De financiële dekking voor deze verwachte kosten voor het CAK is onderdeel van de Voorjaarsnota 2024 en de 1^e suppletoire begroting VWS 2024 die ter goedkeuring zijn voorgelegd aan het parlement.

9.5 Financiële effecten Rijksoverheid

De afbouw van de CVO en de afschaffing van de EVV zorgen voor toenemende opbrengsten van eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz. Aangezien de CVO in drie stappen wordt afgebouwd, neemt de opbrengst van eigen bijdragen voor Wlz-zorg geleidelijk toe van € 9,2 mln in 2026, naar € 18,3 mln in 2027 tot structureel € 27,5 mln vanaf 2028. Het afschaffen van de EVV leidt tot een toename van de opbrengst van eigen bijdragen voor zorg op grond van de Wlz van structureel € 6,8 mln vanaf 2026.

Zowel de afbouw van de CVO, als de afschaffing van de EVV hebben een nagenoeg nihil effect op de opbrengst van eigen bijdragen voor beschermd wonen op grond van de Wmo 2015. Enerzijds komt dit door de aanzienlijk lagere cliëntaantallen in beschermd wonen binnen de Wmo 2015 dan in de Wlz.⁴⁵ Daarnaast hebben cliënten in beschermd wonen in de Wmo 2015 doorgaans een lager bijdrageplichtig inkomen. Zoals eerder toegelicht, treedt er pas een effect op in de eigen bijdragen als iemand een vermogen heeft van minstens € 31.748 (in 2024).

10. Advies en consultatie

PM

11. Monitoring en evaluatie

De monitoring en evaluatie van dit besluit zal worden betrokken bij de evaluatie van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, zoals in de memorie van toelichting bij die wet beschreven.

12. Overgangsrecht en inwerkingtreding

De beoogde inwerkingtredingsdatum van dit besluit is 1 januari 2026, tegelijk met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. Er is voldoende tijd geboden voor de implementatie van het voorliggende besluit. De voorbereidingen voor het daaraan ten grondslag liggende wetsvoorstel zijn gestart in 2023. Het besluit zelf is in afstemming met uitvoeringsorganisaties in het voorjaar van 2024 opgesteld, direct waarna de internetconsultatie, toetsing en advisering zijn gestart.

Voor enkele wijzigingen ten aanzien van de eigen bijdrage is voorzien in overgangsrecht. Voor maatwerkvoorzieningen die al werden geleverd, gaat het om de start en pauzering van de ivb alsmede de kostprijsbewaking. Daarnaast is de afbouw van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag vervat in overgangsrecht. Een en ander wordt uiteengezet in de artikelsgewijze deel van deze nota van toelichting.

Een overgangsregime voor de verlaging van het aantal kalendermaanden waarover een eigen bijdrage in het verleden verschuldigd kan raken van twaalf maanden zoals gold voor het abonnementstarief naar drie maanden zoals geldt voor de ivb, is niet nodig geacht. Er is geen aanleiding om eerder vastgestelde eigen bijdragen te wijzigen. Die bijdragen zijn verschuldigd in verband met geleverde voorzieningen. Bovendien zijn die bijdragen beperkt tot het

⁴⁵ In 2024 zijn er circa 11.000 cliënten met beschermd wonen in de Wmo 2015.

abonnementstarief van € 20,60 per maand (prijspeil 2024). De ivb kan daarentegen oplopen naar een maandelijks bedrag van € 298 (prijspeil 2024).

Evenmin is overgangsrecht nodig voor het afschaffen van de extra vermogensvrijstelling voor de cliënt die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en zijn echtgenoot. De noodzaak van deze vrijstelling is immers verdwenen.

II. Artikelsgewijs

Vooraf

Met de "Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015" is aan artikel 1.1.1, eerste lid, Wmo 2015 het begrip "eigen bijdrage" toegevoegd. Dat begrip geldt ook voor het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Met voorliggende aanpassing van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is waar nodig "bijdrage" gewijzigd in "eigen bijdrage". Dit wordt hieronder verder niet meer toegelicht.

Het CAK stelt eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen vast. Daarnaast zijn er eigen bijdragen voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen die worden vastgesteld en geïnd door het college of door een andere instantie in plaats van het college. Dit kan ingevolge artikel 2.1.4b, eerste lid, Wmo 2015 een aanbieder zijn of een openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie, centrumgemeente of een orgaan of persoon als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze wordt in het vervolg van deze nota van toelichting kortweg aangeduid met "instantie".

Artikel I

Onderdeel A

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om in de omschrijving van het begrip "belasting" een kennelijke verschrijving te corrigeren. Voor de gevallen waarin over het peiljaar geen aanslag of navorderingsaanslag inkomstenbelasting is of wordt vastgesteld, werd verwezen naar het inkomensgegeven, bedoeld in artikel 21, onderdeel e, onder 2°, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Dat gegeven betreft echter geen belasting, maar het belastbare loon. De verwijzing is vervangen door eenzelfde bepaling als in het Blz is opgenomen, namelijk de in dat jaar ingehouden loonbelasting, bedoeld in artikel 20 van de Wet op de loonbelasting 1964, vermeerderd met de in dat jaar ingehouden premie voor de volksverzekeringen bedoeld in artikel 9 van de Wet financiering sociale verzekeringen. Voor de cliënt heeft dit geen gevolgen, omdat het CAK in de praktijk al uitging van de begripsomschrijving zoals die na deze wijziging is komen te luiden.

In verband met de introductie van het begrip "eigen bijdrage" in artikel 1.1.1, eerste lid, Wmo 2015, vervalt het begrip "bijdrage".

Vanwege de afschaffing van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag is het begrip "compensatie vervallen ouderentoeslag" geschrapt.

Onderdeel B

Het opschrift van hoofdstuk 3 is gewijzigd. Het eerdere opschrift luidde "Bijdrage in de kosten van een maatwerkvoorziening of een persoonsgebonden budget". Niet alleen was wijziging nodig om van "Bijdrage" "Eigen bijdragen" te maken, zoals hierboven al toegelicht, maar ook omdat het persoonsgebonden budget slechts een verstrekkingvorm van de maatwerkvoorziening is en omdat hoofdstuk 3 tevens betrekking heeft op algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie.

Onderdelen C en D

De vernummering van paragraaf 1 tot paragraaf 1a hangt samen met de nieuw ingevoegde paragraaf 1b.

Artikel 3.1 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelde welke paragrafen van hoofdstuk 3 van toepassing waren op welke soorten eigen bijdragen. Een dergelijke bepaling is niet meer nodig, omdat uit de opschriften van de verschillende paragrafen van hoofdstuk 3 en de tekst van de artikelen duidelijk blijkt welke eigen bijdragen voor welke soorten voorzieningen gelden.

Het nieuwe artikel 3.1 bepaalt dat de regels over de eigen bijdragen die in hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zijn opgenomen, gelden voor algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen. De bepalingen over de eigen bijdrage in hoofdstuk 3 zijn nu als volgt ingedeeld:

- algemene regels voor de hieronder genoemde voorzieningen (paragraaf 1a, artikelen 3.1 t/m 3.7; zie artikel I, onderdelen C t/m K);
- regels voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie (paragraaf 1b, artikelen 3.7a en 3.7b; zie artikel I, onderdeel L);
- regels voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang (paragraaf 2, artikelen 3.8 t/m 3.10a; zie artikel I, onderdeel M t/m S);
- regels voor maatwerkvoorzieningen met beschermd wonen (paragraaf 3, artikelen 3.11 t/m 3.19; zie artikel I, onderdelen T t/m DD);
- regels voor maatwerkvoorzieningen met opvang (paragraaf 4, artikel 3.20; zie artikel I, onderdelen EE en FF).

Voor een goed begrip van de structuur van hoofdstuk 3 is van belang dat een cliënt slechts één maatwerkvoorziening heeft en daarvoor één eigen bijdrage verschuldigd kan zijn. Een maatwerkvoorziening is, gelet op de omschrijving daarvan in artikel 1.1.1 Wmo 2015, immers een geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen. De nieuwe opschriften van de paragrafen maken duidelijk welke paragraaf geldt in welke situatie. Zo geldt paragraaf 3 zodra een cliënt beschermd woont, ongeacht de vraag of hij daarbij ook nog andere maatschappelijke ondersteuning, bijvoorbeeld een hulpmiddel, krijgt. En indien de cliënt opvang als maatwerkvoorziening heeft en daarnaast begeleiding, geldt paragraaf 4 en niet paragraaf 2. Paragraaf 1a geldt voor alle genoemde voorzieningen, tenzij daarvan in de andere paragrafen van wordt afgeweken.

Onderdeel E

Artikel 3.2 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bepaalt hoe het vermogen wordt berekend dat in aanmerking wordt genomen voor de vaststelling van het bijdrageplichtig inkomen dat daarvan afhankelijk is.

Het eerste lid, onderdeel b, regelde de extra vermogensvrijstelling voor de cliënt die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en zijn echtgenoot. Dit onderdeel is vervallen vanwege het schrappen van deze vermogensvrijstelling. Ten behoeve van de leesbaarheid is het eerste lid opnieuw vastgesteld. Aangezien dat artikellid niet meer uit onderdelen bestaat, is de verwijzing in het vierde en vijfde lid aangepast.

Voor het berekenen van de vermogensgrondslag wordt in principe uitgegaan van de rendementsgrondslag op 1 januari van het peiljaar (t-2). Indien een verzoek van de cliënt tot peiljaarverlegging naar het lopende jaar door het CAK is gehonoreerd, regelt het derde lid van artikel 3.2 dat wordt uitgegaan van de verwachte rendementsgrondslag over het lopende jaar (t) voor zover de te verwachten rendementsgrondslag meer bedraagt dan het van toepassing zijnde bedrag in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, Wet inkomstenbelasting 2001. Ook voor de ivb is peiljaarverlegging mogelijk. Daarom is aan artikel 3.2, derde lid, een verwijzing toegevoegd naar artikel 3.9, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Dit is het artikellid waarin de mogelijkheid voor peiljaarverlegging voor de berekening van de ivb is geregeld.

De verwijzing naar artikel 3.15, tweede lid, is geschrapt. Dat artikel is met voorliggend besluit immers komen te vervallen. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdeel Z.

Onderdeel F

Artikel 3.2a Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 beschreef de berekening van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag. Met de afschaffing van deze compensatie zijn het eerste en tweede lid van dat artikel overbodig geworden. Artikel III bevat het overgangsrecht voor het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag.

Gehandhaafd is de bepaling omtrent de vermogensinkomensbijtelling, die voorheen als derde lid deel uitmaakte van artikel 3.2a.

Onderdelen G, H en I

Artikel 3.3 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit, ging over de termijn waarbinnen de cliënt een vastgestelde eigen bijdrage moet betalen en over de mogelijkheid van verrekening van vorderingen op of van de cliënt. Die bepalingen zijn, met wijzigingen ten gevolge van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, verplaatst naar een logischere plek binnen hoofdstuk 3, paragraaf 1a, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, namelijk naar het nieuwe artikel 3.6a dat volgt op bepalingen waarin wordt geregeld wanneer het CAK eigen bijdragen vaststelt of herziet.

In het eerste lid van artikel 3.3 (voorheen artikel 3.4) zijn drie wijzigingen aangebracht. Ten eerste is – conform de reikwijdte zoals neergelegd in artikel 3.1 – “dit besluit” vervangen door “dit hoofdstuk”.

Ten tweede is het woord “vastgesteld” vervangen door de woorden “al dan niet na herziening wordt vastgesteld”. Het eerste lid zal immers veelal een situatie betreffen waarin de cliënt al een eigen bijdrage verschuldigd is, maar de hoogte daarvan gewijzigd moet worden omdat zijn burgerlijke staat is veranderd of omdat hij een bepaalde leeftijd heeft bereikt. Het gaat dan niet om een eerste vaststelling, maar om een vaststelling na een herziening. Voor het geval een eigen bijdrage verschuldigd wordt na het vervallen van een vrijstellings- of ontheffingsgrond als bedoeld in artikel 2.1.4a, tweede lid, eerste volzin, Wmo 2015, of in de artikelen 3.8, vierde lid, 3.12, zesde lid, of 3.20, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, zal het echter niet gaan om een vaststelling na herziening, maar om een vaststelling. Tijdens de vrijstelling of ontheffing is men immers geen eigen bijdrage verschuldigd. Dit is bijvoorbeeld aan de orde indien een cliënt aan wie een maatwerkvoorziening werd toegekend, achttien wordt. Vanaf dat moment vervalt zijn op artikel 2.1.4a, tweede lid, eerste volzin, Wmo 2015 gebaseerde vrijstelling van de eigen bijdrage en wordt hij derhalve een eigen bijdrage verschuldigd.

Ten derde wordt ook naar het nieuwe artikel 3.10a Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 verwezen. Dit artikel regelt, net zoals artikel 3.18 dat voor de eigen bijdrage voor beschermd wonen doet, de jaarlijkse herziening van de hoogte van de ivb.

Het tweede lid van artikel 3.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelde wanneer een herziening naar aanleiding van een wijziging in de omstandigheden van de cliënt of zijn eventuele echtgenoot in aanmerking dient te worden genomen. Dit artikellid is vervallen omdat hierover regels zijn opgenomen in artikel 3.6 dat over herzieningen gaat.

Het tweede lid van artikel 3.3 (nieuw) is een precisering ten opzichte van het artikel 3.4, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit. Die bepaling bevatte een zeer ruime verplichting voor de cliënt om alle feiten en omstandigheden die relevant zijn voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage te melden. Dat is echter niet nodig. Het CAK, het college of de instantie beschikken reeds over vrijwel alle gegevens voor het vaststellen van de eigen bijdrage. Alleen informatie over duurzaam gescheiden leven of een gezamenlijke huishouding is niet altijd bekend. Daarom moet de cliënt het melden als zich daarin een wijziging voordoet die van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

Onderdeel J

Artikel 3.4

Eerste lid

Er zijn eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen die het CAK vaststelt en int. Omdat met voorliggend besluit in artikel 3.5 is geregeld dat de ingangsdatum van een eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor een maatwerkvoorziening afhankelijk is van de datum waarop de cliënt voor het eerst daadwerkelijk ondersteuning wordt geleverd, regelt het eerste lid van artikel 3.4 dat het college het CAK of de instantie op de hoogte stelt van deze datum. Deze melding dient binnen vier weken na aanvang van de levering gedaan te worden.

Cliënten kunnen ontslagen worden van de verschuldigdheid van een eigen bijdrage. Wanneer voor een groep cliënten een uitzondering wordt gemaakt op de hoofdregel dat een eigen bijdrage verschuldigd is, zoals voor minderjarigen, wordt dat een vrijstelling genoemd. Een uitzondering voor een individuele cliënt, bijvoorbeeld in verband met de betalingscapaciteit, heet een ontheffing. Daarnaast kent het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 de nihilstelling. Weliswaar is de cliënt een eigen bijdrage verschuldigd, maar deze is dan op € 0 gesteld. Nihilstelling wordt bijvoorbeeld toegepast bij pauzering van de eigen bijdrage. Als het college weet van een reden voor een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling, dan geeft het college dat door aan het CAK of de instantie. Het zijn namelijk het CAK en de instantie die een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling afgeven met betrekking tot de eigen bijdragen die zij vaststellen. Indien de vrijstelling, ontheffing of nihilstelling afhangt van de beoordeling door het college of van omstandigheden waar het college gelet op artikel 3.8, vierde lid, wel, maar het CAK of de instantie geen kennis van heeft, wordt zo'n besluit genomen op basis van een mededeling van het college.

Gelet op de verschillen tussen de bijbehorende eigen bijdragen, zal het college bij de melding aan het CAK in ieder geval aan moeten geven of de geleverde maatwerkvoorziening al dan niet gepaard gaat met beschermd wonen. Als beschermd wonen wordt geleverd, is de eigen bijdrage voor beschermd wonen van toepassing en niet de ivb. Als een cliënt aansluitend op beschermd wonen op zichzelf gaat wonen en daarbij een maatwerkvoorziening ontvangt, zal aan het CAK moeten worden doorgegeven dat een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen geleverd wordt. In dat geval zal de eigen bijdrage voor beschermd wonen moeten worden omgezet in een ivb.

Indien een cliënt een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen heeft, hoeft het college aan het CAK niet aan te geven welke maatschappelijke ondersteuning geleverd wordt. De ivb daarvoor is immers niet afhankelijk van de soort (of hoeveelheid) maatschappelijke ondersteuning die geleverd wordt. Als een cliënt bijvoorbeeld huishoudelijke hulp ontvangt en daar begeleiding bijkomt, zal dat niet gemeld hoeven te worden. In die situatie blijft de ivb van toepassing. Alleen in het kader van de kostprijsbewaking zal aan het CAK kenbaar gemaakt worden dat een hulpmiddel of woningaanpassing wordt geleverd. Het CAK hoeft dan echter niet te weten welk hulpmiddel of welke woningaanpassing geleverd wordt. Kostprijsbewaking is geregeld in artikel 3.8c.

Uiteraard maakt het college aan het CAK geen melding van de startdatum van een voorziening waarvoor de eigen bijdrage wordt vastgesteld en geïnd door het college of de instantie.

Indien de cliënt een pgb ontvangt, is de ingangsdatum van de eigen bijdrage niet afhankelijk van de datum waarop de cliënt voor het eerst daadwerkelijk ondersteuning ontvangt, maar van de datum waarop dat budget volgens de verleningsbeschikking ingaat. Als de cliënt een pgb heeft, kan hij immers zelf besluiten wanneer hij de door hem ingekochte ondersteuning laat ingaan. Het CAK, het college of de instantie zijn daarvan niet op de hoogte. Om deze reden is bepaald dat als de cliënt een pgb heeft, het college de begindatum meldt van de periode waarvoor dat budget door het college bij beschikking is toegekend. Die datum markeert ook de start van de termijn van vier weken voor de melding door het college aan het CAK of de instantie.

Tweede lid

Het is mogelijk dat de levering van de voorziening wordt onderbroken. Een onderbreking kan leiden tot pauzering van de eigen bijdrage. In dergelijke gevallen maakt het college melding van de onderbreking bij het CAK of de instantie die de eigen bijdrage voor de voorziening vaststelt en int. Het college geeft eerst de datum door waarop de onderbreking is begonnen, en later de datum waarop de onderbreking is geëindigd. Een eventuele onderbreking van de levering van een voorziening die met een pgb wordt bekostigd, heeft geen gevolgen voor de eigen bijdrage.

Ook deze meldingen zijn aan een uiterste termijn gebonden. Om tot een pauzering van de eigen bijdrage te kunnen leiden, dient een onderbreking minimaal 28 à 31 dagen te belopen, afhankelijk van het moment waarop de onderbreking begint. Uiterlijk vier weken daarna moet het college de onderbreking melden. Samen is dat – afgerond – acht weken na de start van de onderbreking. Voor de melding van het einde van de onderbreking geldt een uiterste termijn van vier weken daarna.

Derde lid

Het is mogelijk dat gedurende de levering van een voorziening een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van toepassing wordt op de cliënt. Een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling kan afhangen van de beoordeling door het college of van omstandigheden waar het college gelet op artikel 3.8, vierde lid, of artikel 3.8b wel, maar het CAK of de instantie geen kennis van heeft. Het derde lid regelt dat het college dan meldt dat een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling aan de orde is en daarbij ook doorgeeft op welke datum de oorzaak van de vrijstelling, ontheffing of nihilstelling intrad. De melding moet binnen vier weken na die datum gedaan worden. Als er geen reden meer is voor de vrijstelling, ontheffing of nihilstelling, doet het college daarvan mededeling aan het CAK, wederom onder vermelding van de datum waarop de oorzaak van de vrijstelling, ontheffing of nihilstelling ophield te bestaan. Ook voor deze melding geldt een uiterste termijn van vier weken daarna.

Vierde lid

Als de levering eindigt van een voorziening waarvoor het CAK of een instantie de eigen bijdrage vaststelt en int, meldt het college dat ingevolge het vierde lid binnen vier weken aan het CAK of de instantie. Daarbij geeft het college de datum door waarop de levering eindigt of is geëindigd. Indien de cliënt een pgb ontvangt, is de einddatum van de eigen bijdrage afhankelijk van de einddatum van de periode waarvoor dat budget bij beschikking van het college is verstrekt.

Vijfde lid

De procedures voor het vaststellen en innen van de (herziene) eigen bijdrage verlopen voor het merendeel aan de hand van informatie die de daarbij betrokken organisaties elkaar verstrekken. Voor een adequate uitvoering van deze procedures is het van belang dat het college desgevraagd het CAK en de instantie tijdig van volledige en juiste informatie voorzien. Het vijfde lid stelt het college hiervoor een termijn van vier weken.

Als deze termijn wordt overschreden, is het CAK of de instantie bevoegd te beslissen op basis van de beschikbare informatie. Vaak is een verzoek om informatie ingegeven door een bezwaar van de cliënt dat bepaalde gegevens niet kloppen waardoor de eigen bijdrage niet correct is, bijvoorbeeld dat de start- of stopdatum van de eigen bijdrage niet overeenkomt met het feitelijke begin of eind van de levering van de voorziening. Uit de huidige praktijk blijkt dat de cliënt in dit soort situaties meestal gelijk heeft. Met deze bepaling wordt voorkomen dat de cliënt nadeel ondervindt van een gebrekkige informatie-uitwisseling met het college.

Indien het college vervolgens alsnog gegevens aan het CAK of de instantie verstrekt waaruit blijkt dat een op basis van de eerder beschikbare informatie vastgestelde (herziene) eigen bijdrage onjuist is, dan zal het CAK of de instantie het eerdere besluit herzien. De periode waarover de eigen bijdrage dan verschuldigd is, vloeit voort uit artikel 3.6. Voor de toepassing van dat artikel wordt hier opgemerkt dat in het geval het college zich niet heeft gehouden aan de termijn van vier

weken voor het verstrekken van de door het CAK of de instantie verzochte informatie, er slechts in uitzonderlijke omstandigheden eventueel sprake van zal kunnen zijn dat een tekortkoming of vertraging in de gegevensverwerking aan de cliënt te wijten is.

Zesde lid

Het zesde lid biedt de grondslag om – indien nodig – nadere regels te stellen over de informatie-uitwisseling tussen het college enerzijds en het CAK of de instantie anderzijds.

Zevende lid

Voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang en voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie nemen het CAK en de instantie zo spoedig mogelijk na een melding van het college een besluit over de verschuldigdheid van de eigen bijdrage door de cliënt. Indien een eigen bijdrage verschuldigd is, vermeldt het besluit ook de hoogte van de eigen bijdrage. Het CAK en de instantie zijn afhankelijk van gegevens die vooral aangeleverd worden door derden zoals de Belastingdienst en in zeer beperkte mate door de cliënt. Het is de bedoeling dat deze gegevens voortvarend worden uitgevraagd om vervolgens de eigen bijdrage vast te stellen. Mede gelet op de geautomatiseerde gegevensuitwisseling met de Belastingdienst en andere betrokken organisaties, kan de eigen bijdrage uiterlijk binnen acht weken na de melding van het college worden vastgesteld door het CAK of de instantie. Een zo snel mogelijke vaststelling is in het belang van de cliënt. Daarnaast hangt de uiterste termijn van acht weken samen met de termijn van vier weken voor de melding door het college en met de maximale periode van drie voorafgaande kalendermaanden waarover ingevolge artikel 3.5 voor dergelijke voorzieningen alsnog een eigen bijdrage verschuldigd is na de vaststelling ervan. Als het langer duurt voordat het CAK of de instantie de eigen bijdrage vaststelt, dan loopt de gemeente inkomsten uit eigen bijdragen mis. Het is van belang om dat te voorkomen.

Ook voor voorzieningen met beschermd wonen is een besluit zo snel mogelijk na de melding van het college, doch uiterlijk binnen acht weken wenselijk. Dat biedt het CAK voldoende tijd om de benodigde gegevens te vergaren en vervolgens de cliënt binnen afzienbare termijn duidelijkheid te verschaffen over zijn eigen bijdrage. Zo kan worden voorkomen dat de gemeente inkomsten misloopt.

Achtste lid

Besluiten over eigen bijdragen die door het college zelf worden vastgesteld en geïnd, worden zo spoedig mogelijk genomen nadat het college de beschikking heeft over de daarvoor benodigde gegevens. Van het college mag verwacht worden dat de eigen bijdrage voortvarend wordt vastgesteld. Niet alleen de cliënt heeft daar belang bij, ook de inkomsten van de gemeente zijn daarmee gediend. Gemeenten zijn soms deels afhankelijk van gegevens van derden. Wanneer dat aanbieders zijn, kunnen gemeenten daarover bindende afspraken maken. Zodra alle daarvoor benodigde gegevens beschikbaar zijn, dient het college uiterlijk binnen acht weken een besluit te nemen. Dan is – naar analogie van artikel 4:13, tweede lid, Awb – een redelijke termijn verstreken en behoort de cliënt duidelijkheid verschaft te zijn over zijn eigen bijdrage.

Artikel 3.5

Eerste en derde lid

In het eerste lid van artikel 3.5 Uitvoeringsbesluit Wmo is geregeld dat een eigen bijdrage voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand, indien op die dag de levering van maatschappelijke ondersteuning start of het pgb ingaat (onderdeel a). Begint de levering of het pgb op de tweede of volgende dag van een kalendermaand, dan is de eigen bijdrage vanaf de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand verschuldigd (onderdeel b). Aldus is grotendeels aangesloten bij de ingangsdatum van het abonnementstarief dat voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit

voor deze voorzieningen gold. Verschil is echter dat de datum waarop de maatschappelijke ondersteuning voor het eerst is geleverd of een pgb ingaat bepalend is voor de datum met ingang waarvan de eigen bijdrage wordt geheven, terwijl voordien bepalend was het "ingangstijdstip" dat het college aan het CAK had doorgegeven. In de praktijk vulden gemeenten dit ingangstijdstip verschillend in, met als gevolg dat soms een eigen bijdrage werd gevraagd voordat de cliënt daadwerkelijk maatschappelijke ondersteuning had ontvangen. Voor maatschappelijke ondersteuning in natura is dit ten gevolge van het nieuwe artikel 3.5, eerste en derde lid, niet meer mogelijk. Voor het persoonsgebonden budget geldt de datum waarmee het pgb volgens de verleningsbeschikking ingaat. De feitelijke levering van de voorziening valt onder de eigen regie van de cliënt en is niet relevant voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage. Een cliënt met een pgb kan namelijk zelf bepalen vanaf welk moment hij de door hem met dat budget ingekochte maatschappelijke ondersteuning ontvangt.

De eigen bijdrage voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang geldt altijd voor een hele kalendermaand.

In het derde lid is geregeld dat de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang verschuldigd is met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin het beschermd wonen of opvang voor het eerst is geleverd. Indien voor het beschermd wonen een pgb is verstrekt – voor opvang gebeurt dit in de praktijk niet – gaat de eigen bijdrage in met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin het budget volgens de verleningsbeschikking ingaat. Wat betreft de ingangsdatum van de eigen bijdrage voor beschermd wonen wijkt dit niet af van de situatie voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de hoogte van de eigen bijdrage voor beschermd wonen in die eerste kalendermaand wordt berekend op basis van het aantal dagen dat in die eerste kalendermaand beschermd wonen wordt geleverd. Dit is geregeld in artikel 3.19, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. De ingangsdatum van de eigen bijdrage voor opvang is met het tweede lid duidelijker geregeld dan voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit in het toenmalige artikel 3.5, zesde lid.

In zowel het eerste, als het derde lid is er rekening mee gehouden dat het voorkomt dat de gegevens die nodig zijn voor de vaststelling van een eigen bijdrage met forse vertraging bij het CAK of de instantie binnenkomen. Zonder nadere regels zou dit ertoe kunnen leiden dat de cliënt over een langdurige periode in het verleden een eigen bijdrage zou moeten betalen. In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit luidde, was de periode waarover met terugwerkende kracht een eigen bijdrage kon worden opgelegd beperkt tot twaalf maanden, gerekend vanaf de maand waarin het besluit tot vaststelling aan de cliënt is verzonden. Voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang is deze termijn teruggebracht tot maximaal drie kalendermaanden voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld. Voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang blijft deze termijn min of meer gelijk: twaalf kalendermaanden voorafgaande aan de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld.

Tweede en vierde lid

Er zijn situaties waarin de termijn van drie of twaalf kalendermaanden voor de terugwerkende kracht waarmee een eigen bijdrage verschuldigd kan worden, te lang is. Op grond van het tweede en vierde lid kan ambtshalve of op aanvraag van de cliënt die periode worden verkort of zelfs worden bepaald dat de eigen bijdrage pas ingaat op de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de eigen bijdrage is vastgesteld. Verkorting van de termijn van twaalf maanden is mogelijk indien de eigen bijdrage wegens ernstige problemen in de gegevensaanlevering niet eerder kon worden vastgesteld, dit niet aan de cliënt is te wijten en er zich bovendien bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de cliënt. Een vergelijkbare bepaling stond in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat tot de inwerkingtreding van voorliggend besluit luidde. Bij de termijn van drie maanden kan geen sprake zijn van een

verlate vaststelling, zodat daar alleen de voorwaarde geldt van bijzondere of verzwarende omstandigheden voor de cliënt.

Vijfde lid

Indien de levering van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie of van een maatwerkvoorziening stopt, eindigt de bijdrageplicht met ingang van de eerste dag van de daaropvolgende kalendermaand. Ook bij beëindiging wordt de hoogte van de eigen bijdrage voor beschermd wonen berekend naar het aantal dagen dat beschermd wonen in die laatste kalendermaand is geleverd; dit is geregeld in artikel 3.19, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. In geval van een pgb eindigt de bijdrageplicht met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de periode eindigt waarvoor het budget bij beschikking van het college is verstrekt.

Het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dit voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit luidde, bevatte geen regels over de datum waarop de bijdrageplicht eindigde. Met het vijfde lid wordt dit nu geregeld. Aan een beschikking, inhoudende dat een eigen bijdrage eindigt, zal overigens een herziening ten grondslag liggen. Artikel 3.6 bevat regels die bij de herziening in acht moeten worden genomen.

Zesde lid

Is een cliënt vrijgesteld of ontheven van de bijdrageplicht, dan is hij geen eigen bijdrage verschuldigd. Bij een nihilstelling is wel een eigen bijdrage verschuldigd, maar is het bedrag gelijk aan nul. Het zesde lid bepaalt dat een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling ingaat met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin de grond voor vrijstelling, ontheffing of nihilstelling zich voordoet tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de vrijstelling, ontheffing dan wel nihilstelling eindigt. In beginsel zal het CAK of de instantie zich baseren op een melding van het college uit hoofde van artikel 3.4 dat sprake is van een grond voor vrijstelling, ontheffing of nihilstelling. De in het zesde lid opgenomen ingangs- en stopdata gelden zowel indien een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling al bij aanvang in dient te gaan, als wanneer de cliënt eerst een eigen bijdrage verschuldigd is en zich vervolgens een grond voor vrijstelling, ontheffing of nihilstelling voordoet. Hierdoor wordt voorkomen dat cliënten waarvoor al direct een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling geldt, toch nog eerst een maand eigen bijdrage moeten betalen.

Artikel 3.6

Eerste lid

Artikel 3.6 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 gaat over de herziening van eigen bijdragen. Het betreft alle eigen bijdragen waarvoor hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geldt, dus niet alleen voor eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen, maar ook voor eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Herziening van de eigen bijdrage is aan de orde zodra er iets in de situatie van de cliënt of, indien hij een echtgenoot heeft, zijn echtgenoot wijzigt dat gevolgen heeft voor de eigen bijdrage van de cliënt. Er zal bijvoorbeeld ook sprake zijn van een herziening indien de burgerlijke staat van de cliënt of zijn eventuele echtgenoot wijzigt of indien het bijdrageplichtig inkomen verandert. Ook is herziening aan de orde als regelgeving ten aanzien van de eigen bijdrage wijzigt, zoals bij de jaarlijkse indexering met inachtneming van de artikelen 3.7, 3.10a en 3.18 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Bij een herziening wordt een besluit genomen tot vaststelling van de eigen bijdrage.

Het spreekt voor zich dat het CAK, het college of de instantie een eigen bijdrage niet eerder kan herzien dan dat zij van de noodzaak tot herziening op de hoogte zijn gekomen en dat zij zo spoedig mogelijk daarna een besluit nemen. Voor herzieningen geldt – net als in artikel 3.4, zevende en achtste lid, is bepaald voor vaststellingen door het CAK, het college en de instantie – een uiterste beslistermijn van acht weken.

Tweede lid

Het tweede lid regelt wanneer een herziening ingaat. De herziening als gevolg van de jaarlijkse indexering geldt vanzelfsprekend per 1 januari van het nieuwe kalenderjaar. Eveneens vanzelfsprekend is dat de herziening vanwege de definitieve bepaling van het bijdrageplichtig inkomen na een peiljaarverlegging betrekking heeft op dezelfde periode als waarvoor de eigen bijdrage is vastgesteld op basis van de voorlopige inschatting van het bijdrageplichtig inkomen. Voor andere herzieningen is aangesloten bij hetgeen in artikel 3.5 geregeld is voor het moment waarop de eigen bijdrage voor het eerst verschuldigd is, waarop de eigen bijdrage eindigt of waarop een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling van toepassing wordt.

Derde tot en met zesde lid

Het komt voor dat het CAK, het college of de instantie met een (forse) vertraging op de hoogte komt van feiten of omstandigheden die tot herziening aanleiding geven. Het derde lid bevat de hoofdregel dat een herziening niet langer terugwerkt dan 36 kalendermaanden voor de maand waarin het besluit tot herziening wordt vastgesteld. Leidt de herziening ertoe dat de eigen bijdrage die de cliënt over een periode in het verleden verschuldigd is, lager is dan het oorspronkelijk vastgestelde bedrag, dan zal het CAK of eerderbedoelde instantie het verschil aan de cliënt restitueren. Leidt het tot de conclusie dat een cliënt te weinig in rekening is gebracht, dan zal het verschil alsnog bij de cliënt worden geheven en geïnd.

Met de verwijzing naar artikel 3.5, eerste tot en met vierde lid, is geëxpliciteerd dat die bepalingen voorrang hebben op artikel 3.6, derde lid. Het is dus niet mogelijk met een herziening op grond van artikel 3.6 de cliënt alsnog een eigen bijdrage op te leggen over meer kalendermaanden voorafgaand aan de oorspronkelijke vaststelling dan artikel 3.5 toestaat. Artikel 3.5 beschermt de cliënt tegen het heffen van een eigen bijdrage over een periode die zich te ver uitstrekt in het verleden. Deze bescherming kan niet ondergraven worden door middel van een herziening.

Op deze hoofdregel worden in het vierde en vijfde lid, net zoals dat gebeurde in artikel 3.6 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit, uitzonderingen gemaakt.

Het vierde lid gaat over de situatie waarin de herziening uitwijst dat de cliënt over voorbije maanden zou moeten bijbetalen. Indien de lange periode tussen het optreden van de feiten of omstandigheden die aanleiding geven tot de herziening en de daadwerkelijke herziening het gevolg is van een ernstige tekortkoming of vertraging in de gegevensverwerking en dit niet aan de cliënt te wijten is, wordt de terugwerkende kracht ambtshalve beperkt tot drie kalendermaanden indien de herziening een eigen bijdrage betreft voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie of voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Voor een maatwerkvoorziening voor beschermd wonen of opvang wordt de terugwerkende kracht ambtshalve teruggebracht tot twaalf kalendermaanden (onderdeel a). De periode waarover de cliënt met terugwerkende kracht moet bijbetalen kan ambtshalve of op verzoek van de cliënt nog verder worden verkort tot minder dan die drie of twaalf kalendermaanden, indien voldaan wordt aan bovengenoemde voorwaarden en er tevens sprake is van bijzondere of voor de cliënt verzwarende omstandigheden (onderdeel b). Dan is het ook mogelijk af te zien van terugwerkende kracht door de periode te verkorten tot nul kalendermaanden.

Het vijfde lid gaat over de situatie waarin de cliënt ten gevolge van de herziening geld terug krijgt over de voorbije maanden. Ambtshalve of op aanvraag kan de terugwerkende kracht van 36 kalendermaanden met een aantal kalendermaanden worden verlengd als de herziene eigen bijdrage vanwege een ernstige tekortkoming of vertraging in de daarvoor benodigde gegevensverwerkingen niet eerder kon worden vastgesteld en deze tekortkoming of vertraging niet aan de cliënt te wijten is.

Het zesde lid geeft de cliënt vijf jaar de tijd om een aanvraag in te dienen voor een verlenging van de periode van 36 kalendermaanden. Deze termijn gaat lopen op het moment dat de cliënt op de

hoogte was of kon zijn van de feiten en omstandigheden die aanleiding geven tot herziening van de eigen bijdrage.

Artikel 3.6a

Artikel 3.6a regelt de inning, betaling en verrekening van de eigen bijdragen. Voorheen was dit geregeld in artikel 3.3 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Eerste lid

De vastgestelde eigen bijdrage wordt maandelijks bij de cliënt in rekening gebracht.

Tweede en derde lid

Het tweede en derde lid regelen wanneer de cliënt moet betalen. In beginsel belooft de betalingstermijn dertig dagen na facturatie. Eventueel kan de cliënt bij facturatie een langere betalingstermijn worden geboden.

Het komt voor dat het CAK met een (forse) vertraging op de hoogte komt van feiten of omstandigheden die leiden tot een eerste vaststelling van een eigen bijdrage of tot een herziening van de eigen bijdrage. Ingevolge de artikelen 3.5 en 3.6 wordt de (herziene) eigen bijdrage dan met ingang van een kalendermaand in het verleden vastgesteld, waardoor de eigen bijdrage met terugwerkende kracht verschuldigd is. Dan kan de eigen bijdrage over die periode niet elke maand geïnd en betaald worden. Om die reden bepaalt het derde lid dat eigen bijdragen over perioden die liggen voor de maand waarin een eigen bijdrage wordt vastgesteld of herzien, uiterlijk moeten worden betaald binnen dertig dagen nadat de aldus vastgestelde of herziene eigen bijdrage aan de cliënt in rekening is gebracht.

Vierde, vijfde en zesde lid

Het vierde, vijfde en zesde lid regelen de verrekening van eigen bijdrage met andere vorderingen op of van de cliënt. Die mogelijkheden verschillen voor het CAK en voor het college en de instantie. Het CAK heeft ook als taak het innen van de eigen bijdragen op grond van de Wlz. Het vierde lid geeft het CAK de bevoegdheid met vorderingen uit hoofde van die wet te verrekenen. Het college en mogelijk de instantie geeft uitvoering aan de Participatiewet, behalve als het een cliënt betreft die de thuissituatie heeft verlaten in verband met risico's voor zijn veiligheid als gevolg van huiselijk geweld. Het vijfde lid geeft het college en de instantie de bevoegdheid met vorderingen op grond van die wet te verrekenen. Verrekening met vorderingen op grond van de Wmo 2015 zelf, is ingevolge genoemde leden altijd mogelijk voor het CAK, het college of de instantie, en is zelfs geboden wanneer een eigen bijdrage met terugwerkende kracht wordt geïnd.

Zevende lid

Het zevende lid bepaalt, wellicht ten overvloede, dat een betalingsregeling getroffen kan worden met een cliënt. Het CAK, het college en de instantie kunnen dat uit eigen beweging aanbieden. De cliënt kan er ook om verzoeken. Een betalingsregeling kan nodig zijn wanneer een eigen bijdrage wordt geïnd die met terugwerkende kracht verschuldigd is of wanneer de cliënt bijvoorbeeld vanwege schuldenproblematiek een geringe betalingscapaciteit heeft.

Onderdeel K

Artikel 3.7, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bepaalt dat een aantal in hoofdstuk 3 van dat besluit opgenomen bedragen ieder jaar geïndexeerd wordt aan de hand van de prijsindex voor de gezinsconsumptie. De berekende bedragen worden naar beneden afgerond op een veelvoud van € 0,2. Aan de opsomming van de bedragen die op deze wijze worden geïndexeerd, zijn toegevoegd de bedragen, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, en het bedrag, genoemd in het tweede lid van dat artikel. Het gaat hier om de bedragen die van belang zijn voor het minimum en het maximum van de ivb voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang.

In het tweede lid is de verwijzing naar artikel 3.2, eerste lid, onderdeel b, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geschrapt. Die bepaling is immers vervallen wegens het schrappen van de extra vermogensvrijstelling voor de cliënt die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en zijn echtgenoot.

De wijziging in het derde lid van artikel 3.7 hangt samen met het feit dat artikel 3.15 met voorliggend besluit is komen te vervallen.

Het nieuwe vierde lid regelt de jaarlijkse bijstelling van de inkomensgrenzen die in artikel 3.8, eerste lid, worden gesteld voor het bepalen van de eigen bijdrage. De hoogte van deze inkomensgrenzen corresponderen met het sociaal minimum voor verschillende typen huishoudens. Het sociaal minimum wordt elk jaar gewijzigd. Deze wijziging is gekoppeld aan de ontwikkelingen van verschillende inkomensbestanddelen voor elk type huishouden. Voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt, wordt gerefereerd aan het inkomen en de vakantie-uitkering volgens de Toeslagenwet. Voor cliënten die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, wordt gerefereerd aan het pensioen en de vakantie-uitkering volgens de Algemene Ouderdomswet. Voor deze categorie cliënten wordt in 2026 daarnaast rekening gehouden met de bijstelling van de inkomensondersteuning op grond van die wet; dit is eveneens een brutobedrag. Het recht op deze ondersteuning bestond tot en met het jaar 2024 (Stb. 2022, 542 en Stb. 2023, 155). Dat jaar is in 2026 het peiljaar t-2. Vanaf 2027 is de inkomensondersteuning niet meer relevant. De jaarlijkse bijstelling van de inkomensgrenzen in artikel 3.8, eerste lid, geschiedt bij ministeriële regeling.

Onderdeel L

De nieuwe paragraaf 1b van hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bevat twee artikelen die van belang zijn voor de eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie. Tot de inwerkingtreding van de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 en van voorliggend besluit gold daarvoor het abonnementstarief, dat door het CAK werd vastgesteld en geïnd. Sinds de inwerkingtreding van die wet en dit besluit bepaalt de gemeenteraad bij verordening of en voor welke algemene voorzieningen een eigen bijdrage dient te worden betaald en hoe hoog die is. Gelet op artikel 2.1.4, derde lid, Wmo 2015 geldt daarbij de kostprijs als maximum en moet de eigen bijdrage financieel passend zijn voor de doelgroep van die voorziening. De eigen bijdragen voor algemene voorzieningen worden sinds de inwerkingtreding van eerdergenoemde wet en van voorliggend besluit door of namens het college vastgesteld en geïnd.

Artikel 3.7a

Artikel 3.7a, eerste lid, onderdeel a, regelt dat geen eigen bijdrage verschuldigd is voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie, indien de cliënt of zijn echtgenoot tevens bij het CAK is aangemeld voor het heffen en innen van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening.

Onderdeel b van het eerste lid bepaalt dat ook geen eigen bijdrage verschuldigd is voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie, indien de cliënt of zijn echtgenoot een maatwerkvoorziening wordt geleverd waarvoor het college of, na aanmelding door het college, een instantie een eigen bijdrage kan heffen. Hierbij geldt een uitzondering voor een maatwerkvoorziening die slechts vervoer omvat. Vaak zal het gaan om een bijdrage per rit. Dergelijke bijdragen kunnen wél cumuleren met bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Het eerste lid, onderdeel c, zorgt ervoor dat evenmin een eigen bijdrage verschuldigd is voor een algemene voorziening die gepaard gaat met een duurzame hulpverleningsrelatie, indien de cliënt of zijn echtgenoot is geïndiceerd voor Wlz-zorg.

Opgemerkt wordt dat de onderdelen a, b en c van het eerste lid zo zijn geformuleerd dat samenloop van deze eigen bijdragen bij voorbaat wordt voorkomen. Het daadwerkelijk verschuldigd zijn van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening of voor Wlz-zorg is niet vereist. Dat zo'n eigen bijdrage mogelijk opgelegd zou kunnen worden, bijvoorbeeld blijkens een aanmelding bij het CAK of een indicatie voor Wlz-zorg, volstaat. Dit heeft, zeker voor Wlz-zorg ook een praktische reden, namelijk het beperken van de gegevensuitwisseling die nodig is voor het vaststellen van eigen bijdragen.

In dit verband is ook van belang dat een cliënt waaraan een maatwerkvoorziening wordt geleverd, altijd wordt aangemeld bij het CAK of de instantie die tot taak heeft de eigen bijdrage daarvoor vast te stellen. Ook in gevallen waarin een vrijstelling, ontheffing of nihilstelling aan de orde is, zal door het voorkomen van samenloop geen eigen bijdrage verschuldigd zijn voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie.

Verder volgt uit het tweede lid van deze samenloopbepaling dat eigen bijdragen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie niet kunnen cumuleren. Als er meerdere van dergelijke voorzieningen worden geleverd, wijst het college één van die voorzieningen aan waarvoor de bijbehorende eigen bijdrage verschuldigd is.

Artikel 3.7b

Artikel 3.7b Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelt een vrijstelling voor de eigen bijdrage indien de feitelijke levering van een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie onder bepaalde omstandigheden tijdelijk en geheel onderbroken is. In deze gevallen geldt een vrijstelling vanaf de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de volledige levering van die voorziening is gestopt tot de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de onderbreking is geëindigd en de levering geheel of gedeeltelijk is hervat. Aan de vrijstelling en aan de beëindiging van de vrijstelling gaan herzieningen vooraf. In artikel 3.6, tweede lid, onderdeel c, is geregeld dat een herziening vanwege een vrijstelling ingaat met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin de vrijstelling van toepassing is. Dat is de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering van de voorziening is onderbroken. Eveneens uit artikel 3.6, tweede lid, onderdeel c, vloeit voort dat een herziening vanwege de beëindiging van de vrijstelling ingaat met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de vrijstelling niet meer van toepassing is. Dat is de kalendermaand volgende op de maand waarin de onderbreking van de levering van de voorziening is geëindigd.

In verband met de toepassing van deze vrijstelling per kalendermaand, is bepaald dat een tijdelijke onderbreking eenendertig aaneensluitende dagen of meer belooft. Afhankelijk van de dag waarop de onderbreking aanvangt, kan dat spaak lopen bij kalendermaanden met minder dan eenendertig dagen, zoals februari. Als de onderbreking aanvangt op de eerste dag en eindigt op de laatste dag van zo'n maand, dan wordt er feitelijk een volledige kalendermaand geen voorziening geleverd, maar zou toch geen vrijstelling van de eigen bijdrage van toepassing worden omdat er nog geen eenendertig dagen zijn verstreken. Daarom is voor die situaties met de zinsnede "of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand" een uitzondering gemaakt waardoor de vrijstelling geldt als de levering van de voorziening wel gedurende een gehele kalendermaand is onderbroken, maar nog geen eenendertig dagen.

Over de verhouding tussen de vrijstelling en de samenloop van eigen bijdragen wordt het volgende opgemerkt. Bij een onderbreking wordt de algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie tijdelijk en geheel niet geleverd. Er kan dan geen samenloop plaatsvinden met de levering van andere voorzieningen. Indien de cliënt en zijn eventuele echtgenoot twee of meer algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie geleverd krijgen en de levering van de door het college voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage op grond van artikel 3.7a, tweede lid, aangewezen voorziening wordt onderbroken, vervalt die aanwijzing. Er kan dan een eigen bijdrage verschuldigd zijn voor de andere voorziening; indien dat voor meerdere voorzieningen geldt die geleverd worden, zal het college één ervan aanwijzen.

Er kunnen twee redenen zijn voor deze vrijstelling van de eigen bijdrage. De eerste is tijdelijk verblijf van een cliënt dat medisch noodzakelijk is in verband met de geneeskundige zorg of chirurgische tandheelkundige hulp van specialistische aard. Te denken valt aan opname in een ziekenhuis of een revalidatie-instelling. Die zorg wordt vergoed uit hoofde van de zorgverzekering. Als de levering van de algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie volledig wordt onderbroken wegens verblijf van de cliënt dat ten minste eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, een volledige kalendermaand duurt, geldt de vrijstelling van de eigen bijdrage. De tweede reden is daarnaast dat levering van de voorziening door omstandigheden in het geheel niet mogelijk is. Bijvoorbeeld vanwege een gebrek aan capaciteit van de aanbieder die de maatschappelijke ondersteuning moet leveren. Is de aanbieder wel in staat de voorziening geheel of gedeeltelijk aan te bieden en het aanbod daadwerkelijk gestand te doen, maar wordt door de cliënt geen gebruik gemaakt van dat concrete aanbod, dan is geen sprake van een onderbreking van de levering die tot een vrijstelling van de eigen bijdrage leidt. Behalve door een daadwerkelijke gehele of gedeeltelijke hervatting van de levering, eindigt een onderbreking ook als een concreet aanbod daartoe wordt gedaan.

Onderdeel M

Verwezen wordt naar de toelichting op artikel I, onderdelen C en D.

Onderdeel N

Artikel 3.8

Eerste en tweede lid

Artikel 3.8 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelt de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit gold daarvoor het abonnementstarief. Met dit besluit wordt de eigen bijdrage voor deze maatwerkvoorzieningen weer inkomens- en vermogensafhankelijk, tenzij daarop – voor zover mogelijk binnen de kaders die artikel 3.8a daarvoor stelt – bij verordening uitzonderingen zijn gemaakt.

Voor ongehuwde cliënten vanaf de pensioengerechtigde leeftijd (eerste lid, onderdeel a), voor ongehuwde cliënten beneden de pensioengerechtigde leeftijd (eerste lid, onderdeel b) en voor gehuwde cliënten die beiden de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt (eerste lid, onderdeel c) geldt dat de eigen bijdrage € [PM1] per kalendermaand bedraagt zolang hun (in artikel 3.9 geregelde en voor gehuwden gezamenlijke) bijdrageplichtig inkomen niet meer is dan de 120% van het voor hen geldende sociaal minimum. In het eerste lid, onderdelen a, b en c, is voor iedere groep opgenomen bij welk bedrag deze inkomensgrens ligt. Indien het bijdrageplichtig inkomen van betrokkenen hoger is dan 120% van het toepasselijke sociaal minimum, wordt de maandelijkse eigen bijdrage van € [PM1] vermeerderd met een twaalfde deel van 10% van het verschil tussen het bijdrageplichtig inkomen en deze 120% van het toepasselijke sociaal minimum. Op jaarbasis is de eigen bijdrage dus twaalf maal € [PM1] plus 10% van het bijdrageplichtig jaarinkomen boven 120% van het toepasselijke sociaal minimum, maar omdat de eigen bijdrage per maand in rekening wordt gebracht, wordt dit bedrag door twaalf gedeeld. De eigen bijdrage wordt echter ingevolge het tweede lid van voorliggend artikel gemaximeerd op € [PM6] per maand.

Onderdeel d van het eerste lid regelt de eigen bijdrage voor gehuwden van wie ten minste een der echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt. In dat geval bedraagt de eigen bijdrage € 0 als het (gezaamenlijk) bijdrageplichtig inkomen niet meer dan 170% van het voor hen geldende sociaal minimum bedraagt. Bij een hoger inkomen bedraagt de eigen bijdrage een twaalfde deel van 10% van het verschil tussen het bijdrageplichtig inkomen en 170% van het voor hen geldende sociaal minimum. Voor deze groep geldt dus geen minimum eigen bijdrage van € [PM1]. Wel is hier de eigen bijdrage ingevolge het tweede lid gemaximeerd op € [PM6] per maand.

De minimum- en maximum eigen bijdrage en de bedragen die 120% respectievelijk 170% van het toepasselijke sociaal minimum weergeven, worden op grond van artikel 3.7, eerste en vierde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 jaarlijks geactualiseerd.

Derde lid

Op grond van artikel 3.8, tweede lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit, konden bij verordening de eigen bijdrage op nihil worden gesteld voor cliënten behorende tot de groepen, bedoeld in de onderdelen a, b en c van het huidige artikel 3.8, eerste lid, indien het (voor gehuwden: gezamenlijke) bijdrageplichtig inkomen lag beneden een bij die verordening vastgestelde grens. Die grens mocht per groep verschillen. Aldus konden gemeenten beleid voor minima voeren. Voor cliënten behorende tot de groep, bedoeld in het huidige artikel 3.8, eerste lid, onderdeel d, dat wil zeggen gehuwden van wie ten minste een der echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt, was dit niet geregeld. Dat kwam omdat deze cliënten toen nog vrijgesteld waren van de bijdrageplicht.

De bovengenoemde mogelijkheid is met voorliggend besluit in het derde lid van artikel 3.8 opgenomen. Omdat gehuwden van wie ten minste een van beide echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt sinds de inwerkingtreding van voorliggend besluit vanaf een bepaald gezamenlijk bijdrageplichtig inkomen een eigen bijdrage verschuldigd zijn die meer dan € 0 bedraagt, krijgt de gemeente ook voor hen de mogelijkheid om de bijdrage op nihil te stellen.

De nihilstelling van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang, die afhankelijk is van het inkomen en het vermogen van de cliënt en zijn echtgenoot, wordt door het CAK uitgevoerd. Alleen het CAK kan immers het bijdrageplichtig inkomen berekenen. Zoals in artikel 3.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is geregeld, dient een college al zijn cliënten voor wie het CAK de wettelijke taak van vaststelling en inning van de eigen bijdragen heeft, aan het CAK te melden. Als de desbetreffende gemeente minimabeleid voert en het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt dan wel het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen van de cliënt en zijn echtgenoot onder de door de gemeente bij verordening geregelde toepasselijke grens valt, is sprake van een nihilstelling en zal het CAK de eigen bijdrage op € 0 vaststellen.

Vierde lid

Artikel 2.1.4a, tweede lid, eerste volzin, Wmo 2015 regelt dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdragen voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit bevatte het toenmalige artikel 3.8, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 een vrijstelling voor cliënten jonger dan achttien jaar, behalve voor woningaanpassingen indien de gemeente bij verordening had bepaald dat de ouders de bijdrage daarvoor verschuldigd waren. Voor dat laatste geval bevatte het voormalige artikel 2.1.5 Wmo 2015 dan weer een aantal regels. Besloten is om deze ingewikkelde en lastig uitvoerbare constructie te vervangen door een heldere in artikel 2.1.4a, tweede lid, van de wet opgenomen regel, inhoudende dat cliënten jonger dan achttien jaar nooit een eigen bijdrage verschuldigd zijn. Tegelijkertijd is in het nieuwe artikel 2.1.5 van de wet de mogelijkheid voor de gemeente ingevoerd om van de eigenaar van een woning een vergoeding te vragen indien blijkt dat een woningaanpassing tot waardevermindering van de woning heeft geleid op het moment dat de woning in andere handen overgaat. Deze mogelijkheid geldt ook voor woningaanpassingen die voor cliënten jonger dan achttien jaar zijn aangebracht.

Aan artikel 2.1.4a, tweede lid, tweede volzin, Wmo 2015 wordt invulling gegeven door in artikel 3.8, vierde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 gevallen te regelen waarin geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang verschuldigd is. Het gaat hier om een vrijstelling van de bijdrageplicht (onderdelen a, b, c, d en e) of om ontheffing daarvan (onderdelen f tot en met i).

Artikel 3.8, vierde lid, onderdeel a, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bepaalt allereerst dat een cliënt is vrijgesteld van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang indien hij of zijn eventuele echtgenoot een eigen bijdrage verschuldigd is voor Wlz-zorg,

zoals berekend volgens artikel 3.3.2.1 of 3.3.2.2 Blz. De cliënt is ingevolge onderdeel a ook vrijgesteld van een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang als zijn eventuele echtgenoot een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen verschuldigd is.

Relevant hierbij is dat – anders dan bij de anticumulatie van eigen bijdragen voor algemene voorzieningen die gepaard gaan met een duurzame hulpverleningsrelatie zoals geregeld in artikel 3.7a – hier niet geldt dat er al een vrijstellingsgrond is zodra een cliënt of zijn echtgenoot bij het CAK is aangemeld in verband met de eigen bijdrage voor beschermd wonen of zodra hij of zijn echtgenoot een Wlz-indicatie heeft. Voor de hier geregelde anticumulatie geldt dat de cliënt of zijn echtgenoot daadwerkelijk een bijdrage voor beschermd wonen verschuldigd is of voor zorg in het kader van de Wlz. Omdat het CAK zowel de bijdrageplicht voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang heft als die voor maatwerkvoorzieningen met beschermd wonen en voor Wlz-zorg, is deze bepaling voor het CAK uitvoerbaar.

Onderdeel b regelt dat geen eigen bijdrage verschuldigd is indien de cliënt of zijn echtgenoot gedurende twee of meer nachten aaneengesloten in de maand in een instelling voor opvang verblijft en uit dien hoofde een eigen bijdrage verschuldigd is.

Onderdeel c regelt dat geen eigen bijdrage verschuldigd is indien de cliënt bij wijze van maatwerkvoorziening uitsluitend een rolstoel geleverd wordt.

In artikel 3.8, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit waren twee vrijstellingsgronden opgenomen die met de inwerkingtreding van voorliggend besluit zijn vervallen. De eerste vrijstellingsgrond betrof gehuwden van wie ten minste een van beide echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt (artikel 3.8, derde lid, onderdeel f, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit luidde). Deze vrijstellingsgrond is vervallen omdat van deze gehuwden met de inwerkingtreding van voorliggend besluit een eigen bijdrage wordt geheven, zoals bepaald in het eerste lid, aanhef en onderdeel d, van artikel 3.8. Daarbij geldt dat de bijdrage nihil is zolang het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen van de gehuwden niet meer is dan 170% van het voor hen geldende sociaal minimum. De tweede vrijstellingsgrond stond in artikel 3.8, derde lid, onderdeel i, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit luidde. Het betrof een in verband met de epidemie van COVID-19 ingevoerde vrijstelling voor de maanden april en mei van het jaar 2020. Deze vrijstelling is uitgewerkt en kon daarom vervallen.

De ontheffingsgronden die in de onderdelen d, e en f van artikel 3.8, vierde lid, zijn geregeld, golden ook al onder het abonnementstarief. In navolging van hetgeen voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit in artikel 3.8, zevende lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 was geregeld, maakt het vijfde lid het mogelijk bij ministeriële regeling te bepalen hoe het college de betalingscapaciteit beoordeelt voor de toepassing van deze ontheffingsgrond in onderdeel g. Met onderdeel h is verduidelijkt dat de ontheffing vanwege nadelige gevolgen betrekking heeft op een cliënt met een voortdurende of meervoudige problematiek. De verschuldigdheid van de eigen bijdrage kan door die problematiek leiden tot nadelige gevolgen voor het realiseren van een geslaagde integrale dienstverlening aan de cliënt of voor de veiligheid en leefbaarheid van zijn omgeving. Als die niet opwegen tegen het belang van de verschuldigdheid van de eigen bijdrage, dan kan ontheffing verleend worden.

Ontheffingsgrond g is nieuw. Zoals hiervoor is aangegeven, is inmiddels op het niveau van de wet geregeld dat cliënten jonger dan achttien jaar geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening verschuldigd zijn. Bereiken zij die leeftijd, dan vervalt die vrijstelling. Het is mogelijk dat de cliënt een woningaanpassing of een hulpmiddel heeft ontvangen voordat hij achttien werd. In zo'n geval zal hij alsnog een eigen bijdrage moeten gaan betalen voor die woningaanpassing of dat hulpmiddel nadat hij achttien is geworden. Onderdeel g behelst een hardheidsclausule die de mogelijkheid geeft tot ontheffing van de eigen bijdrage.

Vrijstellingen en ontheffingen worden verleend door het CAK, dat zich daarvoor baseert op een melding door het college. In de gevallen waarin de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening

zonder beschermd wonen of opvang door het college wordt geheven en geïnd, kan het college de vrijstelling of ontheffing zelf toepassen.

Onderdeel O

Artikel 3.8a

Artikel 3.8a Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 betreft eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang die niet afhankelijk zijn van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Deze eigen bijdragen gelden alleen voor bij verordening aangewezen vormen van maatschappelijke ondersteuning. Artikel 2.1.4a, vijfde lid, onderdeel b, tweede subonderdeel, Wmo 2015 biedt daarvoor de grondslag. Ingevolge artikel 2.1.4b, derde lid, onderdeel b, van die wet worden deze eigen bijdragen door het college vastgesteld en geïnd.

Eerste lid

Onderdeel a

Onderdeel a van het eerste lid bepaalt dat bij verordening vormen van vervoer kunnen worden aangewezen waarvoor een in die verordening te bepalen eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt of, indien de cliënt een echtgenoot heeft, van hun gezamenlijke inkomen en vermogen. De cliënt wordt dan ook niet door het college aangemeld bij het CAK voor het opleggen van een eigen bijdrage. Op grond van het eerste lid, onderdeel a, zullen gemeenteraden vormen van vervoer kunnen aanwijzen waarvoor zij een eigen bijdrage per rit of kilometer kunnen vragen. Hoewel iets dergelijks ook als algemene voorziening kan worden vormgegeven, is deze mogelijkheid – die was neergelegd in artikel 3.8, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voorafgaande aan dit besluit luidde – behouden. Er zijn namelijk gemeenten die cliënten alleen voor een eigen bijdrage per rit of kilometer in aanmerking willen laten komen, indien na een onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 is vast komen te staan dat zij daar behoefte aan hebben. In dat geval zal het vervoer als een maatwerkvoorziening worden verstrekt. Als de maatwerkvoorziening naast vervoer nog andere maatregelen bevat, is het gelet op de aanhef van het eerste lid niet mogelijk bij verordening te bepalen dat een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot.

Als een gemeenteraad gebruik wil maken van de bevoegdheid die in onderdeel a geregeld is, is hij niet verplicht om al het vervoer dat in de gemeente tot een maatwerkvoorziening kan behoren, aan te wijzen. Is sprake van structureel vervoer, dan ligt een eigen bijdrage ter hoogte van de ivb mogelijk meer in de rede. Wellicht ten overvloede wordt hier nog opgemerkt dat het in onderdeel a bedoelde vervoer niet gaat om (mobiliteits)hulpmiddelen waarmee de cliënt zichzelf kan vervoeren, zoals een aangepaste fiets of een scootmobiel.

Onderdeel b

De in artikel 3.8, eerste en tweede lid, geregelde ivb is onafhankelijk van de omvang en het type maatschappelijke ondersteuning dat in de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen en opvang is opgenomen. Ook indien het gaat om ondersteuning die periodiek in de vorm van uren dienstverlening wordt geleverd, zoals huishoudelijke hulp of begeleiding, is de ivb niet afhankelijk van de hoeveelheid ondersteuning die wordt geleverd. Indien een cliënt slechts weinig van dergelijke periodieke ondersteuning ontvangt en er sprake is van een hoog bijdrageplichtig inkomen, is het niet uitgesloten dat de maandelijkse kostprijs van de ondersteuning lager is dan de ivb die de cliënt verschuldigd zou zijn. Aan gemeenten wordt de mogelijkheid geboden in zo'n geval slechts de kostprijs van de in de maatwerkvoorziening besloten liggende vorm van maatschappelijke ondersteuning bij wijze van eigen bijdrage in rekening te brengen. De gemeenteraad dient daartoe ingevolge het eerste lid, onderdeel b, bij verordening te bepalen voor welke vormen van maatschappelijke ondersteuning dit geldt. Er zou bijvoorbeeld alleen gekozen kunnen worden voor vormen van maatschappelijke ondersteuning waarvoor de lokale of regionale particuliere markt onvoldoende is ontwikkeld.

Heeft de gemeenteraad deze mogelijkheid gebruikt en ontstaat tijdens het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015, de indruk dat de cliënt behoefte heeft aan een maatwerkvoorziening met maatschappelijke ondersteuning waarvoor de matiging van de eigen bijdrage tot de maandelijkse kostprijs geldt en dat de ivb die hij ingevolge artikel 3.8, eerste en tweede lid, zou moeten betalen hoger zou kunnen zijn dan die kostprijs, dan kan in dat onderzoek met de cliënt besproken worden wat de cliënt wenst. Eén van de mogelijkheden is dat de cliënt een aanvraag voor de maatwerkvoorziening indient, waarna hem een eigen bijdrage ter hoogte van de maandelijkse kostprijs in rekening wordt gebracht. Een andere mogelijkheid zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat de cliënt besluit om zelf ondersteuning in te kopen.

Gemeenten worden in staat geacht tijdens het onderzoek een inschatting te maken van de kostprijs. Er ontstaat dan immers al een beeld van de behoeften en voorkeuren van de cliënt, van zijn eigen mogelijkheden voor zelfredzaamheid en participatie en van de eventueel te leveren maatwerkvoorziening. Op basis van ervaringen met eerder geleverde voorzieningen, die in de toekenningsbeschikkingen gespecificeerd behoren te zijn, en de kosten die de gemeente daarvoor heeft gemaakt, kan bij benadering worden aangegeven wat de kostprijs van de aan de cliënt te leveren voorziening zou kunnen zijn.

Opgemerkt wordt dat de medewerkers van de gemeente die het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 verrichten, niet beschikken over het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt (of, indien de cliënt gehuwd is, over het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen van hem en zijn eventuele echtgenoot). De vraag of de ivb die de cliënt zou moeten betalen hoger uit zou komen dan de kostprijs van zijn maatschappelijke ondersteuning, zal derhalve moeten worden gebaseerd op een inschatting. Het college kan de cliënt daartoe gelet op artikel 2.3.2 in verbinding met artikel 5.1.1 Wmo 2015 vragen om gegevens omtrent het inkomen te verstrekken, zoals een aanslag inkomstenbelasting over het peiljaar t-2 of een loonstrook uit dat jaar. Een cliënt is niet verplicht om aan dat verzoek te voldoen, maar indien diens gevolg niet aannemelijk kan worden dat zijn ivb hoger zou worden dan de kostprijs van de maatschappelijke ondersteuning die tot zijn maatwerkvoorziening behoort, zal hij geen gebruik kunnen maken van de in het eerste lid, onderdeel b, bedoelde optie.

Een cliënt voor wie deze optie wordt ingezet, wordt niet aangemeld bij het CAK. Gelet op artikel 2.1.4b, derde lid, onderdeel b, Wmo 2015 heeft het college namelijk de taak dergelijke eigen bijdragen vast te stellen en te innen, wat gelet op artikel 3.4, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 met zich brengt dat deze cliënten niet bij het CAK worden aangemeld.

Tweede lid

Ingevolge het tweede lid kan de gemeenteraad de mogelijkheid van een eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot, beperken tot cliënten die behoren tot door hem bij verordening aangewezen groepen. Het kan hierbij om inkomensgroepen gaan, maar dat hoeft niet. Er kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan cliënten die onvoldoende doenvermogen hebben om de benodigde maatschappelijke ondersteuning zelf in te kopen.

Derde lid

Net als voor de ivb, zijn er situaties die zich lenen voor een ontheffing van de eigen bijdrage die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Daarom zijn de ontheffingsgronden als bedoeld in artikel 3.8, vierde lid, onderdelen d, e en f, hier van overeenkomstige toepassing verklaard. De ontheffingsgrond met betrekking tot hulpmiddelen en woningaanpassingen in onderdeel g van dat artikellid is niet van overeenkomstige toepassing verklaard. Voor hulpmiddelen en woningaanpassingen kan immers geen eigen bijdrage ingesteld worden die onafhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot.

Artikel 3.8b

Voor de toelichting op artikel 3.8b Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 wordt verwezen naar de toelichting op het deels gelijklopende artikel 3.7b, dat betrekking heeft op een vrijstelling voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie. Behalve dat artikel 3.8b betrekking heeft op een pauzering van de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang, is een belangrijk verschil dat hier een uitzondering geldt voor een maatwerkvoorziening die in de vorm van een persoonsgebonden budget is verstrekt. Cliënten met een pgb voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang kopen hun maatschappelijke ondersteuning immers zelf in en kunnen diensgevolge zelf met hun aanbieders afspreken wat er zal gebeuren als de ingekochte ondersteuning tijdelijk niet geleverd kan worden. Als afgesproken is dat dan niet betaald hoeft te worden, kan de budgethouder het geld dat op die manier wordt bespaard, gebruiken voor de inkoop van vervangende ondersteuning.

De pauze geldt voor maatwerkvoorzieningen slechts als de gehele voorziening niet meer wordt geleverd. Dat wil zeggen dat alle onderdelen van de maatwerkvoorziening feitelijk niet meer worden geleverd. Een verschil met algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie is wel dat in het kader van een maatwerkvoorziening hulpmiddelen en woningaanpassingen kunnen worden geleverd. Belangrijk hierbij is om op te merken dat het feitelijk gebruik van een hulpmiddel of woningaanpassing door de cliënt niet bepalend is voor de levering ervan. Als een scooter door de cliënt bijvoorbeeld tijdens de wintermaanden gedurende een periode niet wordt gebruikt, heeft dat geen invloed op de feitelijke leveringssituatie. De scooter blijft dan geleverd aan cliënt. Er is geen sprake van een onderbreking en de eigen bijdrage zal in dit voorbeeld dus niet worden gepauzeerd.

Bij het beantwoorden van de vraag of de gehele maatwerkvoorziening is onderbroken, blijven buiten beschouwing de hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvan de kostprijsbewaking reeds voltooid is. Met andere woorden: als de levering wordt voortgezet van hulpmiddelen en woningaanpassingen waarvan de kostprijs inmiddels niet meer door het CAK bewaakt wordt en de levering van alle andere componenten van de maatwerkvoorziening is onderbroken, dan wordt dat beschouwd als een onderbreking van de gehele maatwerkvoorziening.

Het langdurig onderbreken van de feitelijke levering van een hulpmiddel of woningaanpassing hoort niet voor te komen. Voor de uitzonderlijke situatie dat dit door overmacht of fouten in de uitvoering eventueel toch gebeurt, wordt echter geregeld, dat ook dan recht op pauzering van de eigen bijdrage ontstaat.

Bij de uitvoering van de pauzering wordt onderscheid gemaakt tussen maatwerkvoorzieningen zonder of met hulpmiddelen of woningaanpassingen waarvan de kostprijs bewaakt wordt door het CAK. Bevat de maatwerkvoorziening niet dergelijke hulpmiddelen of woningaanpassingen, dan wordt de pauzering geëffectueerd door een vrijstelling. Indien de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang een hulpmiddel of woningaanpassing bevat waarvan de kostprijs bewaakt wordt door het CAK, dan zal de kostprijsbewaking gecontinueerd moeten worden als de levering van de maatwerkvoorziening na de pauze wordt voortgezet. Daarom wordt in die gevallen de eigen bijdrage gepauzeerd door deze op nihil te stellen. Dan kan het CAK ook tijdens de onderbreking doorgaan met het bijhouden van de eigen bijdrage die in rekening is gebracht.

Net als bij algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie geldt de pauzering vanaf het moment dat de onderbreking langer duurt dan eenendertig opeenvolgende dagen of, indien dat korter is, dan een volledige kalendermaand. En ook hier zijn er dezelfde twee redenen voor een pauzering van de eigen bijdrage. De eerste is bij tijdelijk verblijf van een cliënt dat medisch noodzakelijk is in verband met de geneeskundige zorg of chirurgische tandheelkundige hulp van specialistische aard. Daarnaast is de tweede reden dat er geen levering plaatsvindt en er ook geen enkel concreet aanbod tot gehele of gedeeltelijke levering is gedaan. Als de aanbieder wel in staat is de voorziening geheel of gedeeltelijk aan te bieden en het aanbod daadwerkelijk gestand te doen, maar de cliënt geen gebruik maakt van dat concrete aanbod, dan is geen sprake van een onderbreking van de levering die tot een pauzering van de eigen bijdrage leidt. Behalve door een daadwerkelijke gehele of gedeeltelijke hervatting van de levering, eindigt een onderbreking ook als een concreet aanbod daartoe wordt gedaan.

Over de verhouding tussen de pauzering en de samenloop van eigen bijdragen wordt het volgende opgemerkt. Bij een onderbreking wordt de maatwerkvoorziening tijdelijk en geheel niet geleverd. Voor de samenloop met een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie heeft dat geen gevolgen. Hiervoor is gelet op artikel 3.7a, eerste lid, immers niet vereist dat de maatwerkvoorziening wordt geleverd. Voor de samenloop met andere maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang heeft een onderbreking van één die voorzieningen evenmin gevolgen als de levering van de andere maatwerkvoorziening wordt voortgezet. De ivb is gelet op artikel 3.8, eerste en tweede lid, immers niet afhankelijk van de soort of de omvang van de maatschappelijk ondersteuning.

Artikel 3.8c

Eerste lid

Een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang kan een of meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen bevatten. Uit artikel 2.1.4a, vierde lid, Wmo 2015 volgt dat voor zo'n hulpmiddel of woningaanpassing nooit meer dan de kostprijs aan eigen bijdrage geheven mag worden. Artikel 3.8c Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelt hoe wordt bewaakt dat de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing niet wordt overschreden. Overigens is dit alleen van belang voor maatwerkvoorzieningen waarvoor een ivb geldt; ingevolge artikel 3.8a is het namelijk alleen mogelijk bij verordening te bepalen dat voor maatwerkvoorzieningen zonder een hulpmiddel of woningaanpassing een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele partner.

Omdat het CAK – en niet het college – weet hoe hoog de ivb is die bij een cliënt in rekening is gebracht, bewaakt het CAK of het totaalbedrag van de aan de cliënt in rekening gebrachte eigen bijdragen op enig moment de kostprijs overschrijdt. Daartoe dient het CAK van het college de kostprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing te ontvangen, alsmede de datum waarop is gestart met levering van hulpmiddelen of woningaanpassingen aan de cliënt. Het eerste lid verplicht het college dan ook om deze aan het CAK te melden. Door middel van de zinsnede “de datum van aanvang van de levering in het kader van die maatwerkvoorziening” is rekening gehouden met de mogelijkheid dat de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing aan een cliënt is aangevangen toen deze een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang ontving. Tijdens het leveren van een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang vindt geen kostprijsbewaking plaats van een hulpmiddel of woningaanpassing. De kostprijsbewaking begint als de levering van de maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang eindigt en overgaat in een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. De datum waarop dat gebeurt, wordt dan beschouwd als de datum waarop de levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing aanvangt.

Tevens is er rekening mee gehouden dat beide echtgenoten een hulpmiddel of woningaanpassing geleverd kunnen krijgen in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Aangezien de ivb is gebaseerd op het gezamenlijk inkomen en vermogen, vindt ook dan voor één hulpmiddel of woningaanpassing de kostprijsbewaking plaats.

Kostprijsbewaking is ook mogelijk bij hulpmiddelen of woningaanpassingen die aan een cliënt met een pgb worden geleverd.

Kostprijsbewaking wordt uitgevoerd voor één hulpmiddel of woningaanpassing tegelijk. Indien de cliënt of de gehuwde cliënten per dezelfde datum meerdere hulpmiddelen of woningaanpassingen geleverd krijgen, kiest het college voor welk hulpmiddel of woningaanpassing de kostprijs aan het CAK als eerste wordt doorgegeven. Wanneer de kostprijsbewaking daarvoor is afgerond, kan het andere hulpmiddel of de andere woningaanpassing worden doorgegeven, mits dat dan nog geleverd wordt. Ook voor het geval hulpmiddelen en/of woningaanpassingen achtereenvolgens worden geleverd, voorziet artikel 3.8c, eerste tot en met vierde lid, in een cyclus van kostprijsbewaking.

Per hulpmiddel of woningaanpassing dient één kostprijs te worden doorgegeven aan het CAK voor de kostprijsbewaking. Op grond van artikel 2.1.4a, vierde lid, Wmo 2015 legt het college bij

verordening vast op welke wijze de kostprijs van een hulpmiddel en een woningaanpassing wordt berekend. In artikel 2.1.4.a, vijfde lid, onder a, Wmo 2015 staat dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld kunnen worden over de berekening van de kostprijs. Artikel 3.8c van dit besluit is daarop gestoeld. Het gaat bij de kostprijsbewaking om de kostprijs die gerelateerd is aan de redelijkerwijs aannemelijke waarde van het hulpmiddel of de woningaanpassing op het moment van aanvang van de levering. De waarde hoeft niet voor elk individueel hulpmiddel of elke woningaanpassing afzonderlijk exact te worden bepaald. Indien het college bijvoorbeeld een tweedehands hulpmiddel aan een cliënt levert dat eerder aan een andere cliënt beschikbaar is gesteld, ligt het in de rede er bij het bepalen van de kostprijs acht op te slaan wat een tweedehands hulpmiddel doorgaans nog waard is. Gemeenten kunnen de kostprijs van (zowel nieuwe als tweedehandse) hulpmiddelen per type hulpmiddel of woningaanpassing op gestandaardiseerde wijze bepalen.

De gemeente heeft ruimte om te bepalen uit welke componenten een kostprijs is opgebouwd. Een gemeente kan een hulpmiddel kopen, huren of op een andere manier verkrijgen. Bij koop kan voor het bepalen van de kostprijs gebruik gemaakt worden van de aanschafprijs. Bij huur, lease of andere wijzen van verkrijging waarbij sprake is van periodieke betalingen zal ten behoeve van de kostprijsbewaking toch één kostprijs aan het CAK doorgegeven moeten worden. Dat kan bijvoorbeeld per soort hulpmiddel of woningaanpassing berekend worden door het maandelijkse huur- of leasebedrag te vermenigvuldigen met het aantal maanden van de gemiddelde afschrijvingstermijn. Een andere mogelijkheid is om bij huur, lease of andere wijzen van verkrijging in het geval van een nieuw hulpmiddel of nieuwe woningaanpassing uit te gaan van de catalogusprijs van het hulpmiddel of de woningaanpassing. Bij het berekenen van de kostprijs kunnen ook kosten worden betrokken voor het duurzaam gebruik van het hulpmiddel. Voorbeelden zijn kosten voor onderhoud – of de gemiddelde (marktconforme) afkoopsom daarvoor – en verzekeringen. Dergelijke kosten kunnen – afhankelijk van de keuze die de gemeente bij verordening heeft gemaakt – als onderdeel worden gezien van de kostprijs.

De burger mag van het college verwachten dat de wijze van berekenen van de kostprijs zoals vastgelegd in de verordening al in het keukentafelgesprek aan de orde komt, zodat een burger met een ondersteuningsvraag zich vooraf al op de hoogte kan stellen van wat bij benadering de kostprijs zal zijn die via de eigen bijdrage geïnd zal worden. De burger kan met inachtneming van deze kostprijs en met inachtneming van de verwachte hoogte van de ivb, die eveneens aan de orde komt in het keukentafelgesprek en met de rekentool van het CAK in te schatten is, een afweging maken of hij het hulpmiddel of de woningaanpassing via de Wmo geleverd wil krijgen.

Tweede en derde lid

Het tweede en derde lid regelen hoe de kostprijsbewaking plaatsvindt nadat het college de kostprijs van een hulpmiddel of woningaanpassing aan het CAK heeft gemeld. Het tweede lid bepaalt dat het CAK vanaf het moment van aanvang van de levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing bijhoudt welke bedragen maandelijks aan ivb bij de cliënt in rekening worden gebracht. Indien de levering van een hulpmiddel of woningaanpassing aan een cliënt is aangevangen toen deze een maatwerkvoorziening met beschermd wonen of opvang ontving, wordt het bijgehouden vanaf de datum van aanvang van de levering van de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Het CAK telt deze maandelijkse bedragen bij elkaar op. Het is de bedoeling dat de bijdrageplicht eindigt zodra dit gecumuleerde bedrag de kostprijs zou overschrijden. Het is echter niet de bedoeling dat de bijdrageplicht eindigt indien de cliënt naast het hulpmiddel of de woningaanpassing waarvoor de kostprijsbewaking eindigt, nog een andere vorm van maatschappelijke ondersteuning in zijn maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang geniet. Dit kan een heel andere vorm van maatschappelijke ondersteuning zijn, maar ook kan het gaan om een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing. Bij aanmelding van een tweede- of volgende kostprijs hoeft de datum van aanvang van levering van het hulpmiddel of de woningaanpassing niet gemeld te worden, omdat deze datum in het verleden ligt en de tweede of volgende kostprijsbewaking immers niet vanaf die datum door het CAK zal worden uitgevoerd, maar aansluitend op de vorige kostprijsbewaking.

Slechts de gemeente is op de hoogte van de precieze vormen van maatschappelijke ondersteuning die de cliënt bij wijze van maatwerkvoorziening ontvangt. Daarom bepaalt het derde lid dat het CAK het college waarschuwt indien het totaal van de ivb die sinds de melding, bedoeld in het eerste lid, bij de cliënt in rekening is gebracht, de kostprijs dreigt te overschrijden. Het CAK doet dit twee maanden voor de kalendermaand waarin de ivb de kostprijs naar verwachting van het CAK zou overschrijden. Het CAK kan zich onmogelijk aan deze termijn houden als de ivb binnen twee maanden de kostprijs overstijgt. In dat geval zal het CAK dit onmiddellijk melden. Het gaat hierbij altijd om een verwachting van het CAK, omdat hier geen zekerheid over bestaat.

Het is mogelijk dat er tijdens de periode van kostprijsbewaking een vrijstellings-, ontheffings- of nihilstellingsgrond opkomt. In dat geval zal de kostprijsbewaking voor het hulpmiddel of de woningaanpassing worden opgeschort totdat de eigen bijdrage weer ingaat na toepassing van een vrijstelling of ontheffing, dan wel weer hoger wordt dan € 0 na een nihilstelling.

Overigens wordt opgemerkt dat artikel 3.8c op laatstgenoemd punt afwijkt van wat voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit in artikel 3.10b, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 was geregeld. Op grond van laatstgenoemd artikellid ging de kostprijsbewaking door tijdens een vrijstelling of ontheffing van de bijdrageplicht of een nihilstelling, alsof de eigen bijdrage voldaan werd. Besloten is om deze virtuele kostprijsbewaking af te schaffen, omdat er niet daadwerkelijk een eigen bijdrage wordt geheven en geïnd en het bovendien van het CAK vergt om eigen bijdragen te administreren van cliënten die niet bijdrageplichtig zijn.

Vierde lid

Nadat het college de melding van het CAK, bedoeld in het derde lid heeft ontvangen, gaat het college na of de cliënt nog andere vormen van maatschappelijke ondersteuning ontvangt, dan het hulpmiddel of de woningaanpassing waarvoor de kostprijsbewaking geldt. Het college dient binnen vier weken na de melding van het CAK een terugmelding te doen. Er kunnen zich verschillende situaties voordoen.

Onderdeel a betreft de situatie waarin de cliënt een ander hulpmiddel of een andere woningaanpassing geleverd krijgt. Het college laat dat dan weten aan het CAK. Daarbij wordt in de volgorde van aanvang van levering ook de kostprijs vermeld van het hulpmiddel of de woningaanpassing naar de waarde ten tijde van de aanvang van levering ervan. Er kunnen alleen voorzieningen worden aangemeld voor kostprijsbewaking die op het moment van aanmelding daadwerkelijk geleverd worden. Wordt een hulpmiddel inmiddels niet meer geleverd, dan kan de gemeente niet alsnog de kostprijs daarvan in rekening brengen. Daarom is het van belang dat het college bij het bereiken van een kostprijs de actuele leveringssituatie van de cliënt toetst. De inning van de ivb wordt gecontinueerd en de kostprijsbewaking gaat over op het andere hulpmiddel dat of de andere woningaanpassing die als eerstvolgende geleverd is en nog steeds daadwerkelijk geleverd wordt. Het is niet nodig dat de datum van aanvang van de feitelijke levering van dit hulpmiddel of die woningaanpassing aan het CAK wordt doorgegeven. De kostprijsbewaking wordt immers voortgezet vanaf de kalendermaand waarin het totaalbedrag aan opgelegde eigen bijdrage de kostprijs van het vorige hulpmiddel of de vorige woningaanpassing zou overschrijden. Met ingang van die kalendermaand telt het CAK de maandelijks in rekening gebrachte eigen bijdrage bij elkaar op tot de kostprijs van het andere hulpmiddel of de andere woningaanpassing zal worden bereikt, waarvan het CAK wederom twee maanden tevoren melding maakt.

Onderdeel b betreft de situatie waarin de cliënt een maatwerkvoorziening geleverd krijgt die alleen bestaat uit de eerder gemelde hulpmiddelen of woningaanpassingen. Het college laat dat dan aan het CAK weten. Het CAK herzielt de eigen bijdrage vervolgens op zo'n manier, dat geen eigen bijdrage meer verschuldigd zal zijn vanaf de eerste dag van de kalendermaand waarin het totaalbedrag aan ivb dat sinds de melding, bedoeld in het eerste lid, in rekening is gebracht, de kostprijs zou overstijgen. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de ivb nooit hoger is dan de kostprijs. De datum met ingang waarvan de eigen bijdrage niet meer verschuldigd is, wijkt dan af van de hoofdregel van artikel 3.5, vijfde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, die luidt dat de verschuldigdheid van de eigen bijdrage eindigt in geval van stopzetting van de levering van de

voorziening. Een en ander onder voorbehoud van wijzigingen van de maatwerkvoorziening na de terugmelding door het college en voor het staken van de kostprijsbewaking.

Onderdeel c betreft de situatie waarin de cliënt behalve de eerder gemelde hulpmiddelen en woningaanpassingen ook andere diensten of maatregelen geleverd krijgt in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. De ivb wordt gecontinueerd, maar het CAK zal de kostprijsbewaking staken met ingang van de kalendermaand waarin het totaal bedrag aan opgelegde eigen bijdrage de kostprijs van het vorige hulpmiddel of de vorige woningaanpassing zou overschrijden. Ook hier wordt het voorbehoud gemaakt voor eventuele wijzigingen van de maatwerkvoorziening na de terugmelding door het college en voor het staken van de kostprijsbewaking. Als er in de tussentijd bijvoorbeeld toch weer een hulpmiddel geleverd wordt, dan zal de kostprijsbewaking worden voortgezet.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het CAK wel administreert dat de ivb de kostprijs van de geleverde hulpmiddelen en woningaanpassingen heeft overschreden. Indien de levering van de andere diensten of maatregelen eindigt en de levering van de hulpmiddelen en woningaanpassingen wordt voortgezet, is de cliënt immers geen ivb meer verschuldigd.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat zich bij voltooiing van de kostprijsbewaking voor een bepaald hulpmiddel of een bepaalde woningaanpassing nog andere situaties zouden kunnen voordoen die het college ook aan het CAK moet doorgeven. De melding is dan echter niet gebaseerd op artikel 3.8c, vierde lid, maar op artikel 3.4. Het gaat namelijk om situaties waarin de maatwerkvoorziening waarvoor een ivb verschuldigd is, eindigt:

- de cliënt krijgt geen ander hulpmiddel of een andere woningaanpassing geleverd, maar een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang waarvoor de gemeente bij verordening heeft bepaald dat een eigen bijdrage geldt die niet afhankelijk is van het inkomen of vermogen. Het college laat dat op grond van artikel 3.4, vierde lid, dan weten aan het CAK. Het CAK stopt de ivb op grond van artikel 3.5, vijfde lid, met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering van de voorziening eindigt en het college start met het heffen van een eigen bijdrage als bedoeld in artikel 3.8a, eerste lid, overeenkomstig de daarvoor geldende verordening;
- de cliënt krijgt in het geheel geen maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang meer geleverd. Deze situatie lijkt sterk op de situatie in onderdeel b. Het verschil is dat tegelijkertijd met voltooiing van de kostprijsbewaking de levering van het betreffende hulpmiddel of de betreffende woningaanpassing stopt. Het college meldt dat aan het CAK op grond van artikel 3.4, vierde lid. De cliënt is dan op grond van artikel 3.5, vijfde lid, geen ivb meer verschuldigd met ingang van de eerste dag van de kalendermaand volgende op de maand waarin de levering van de voorziening eindigt;
- de cliënt krijgt een maatwerkvoorziening met beschermd wonen geleverd. Het college meldt dat aan het CAK op grond van artikel 3.4, eerste lid. De cliënt is aan het CAK geen eigen bijdrage meer verschuldigd op grond van artikel 3.8, maar op grond van artikel 3.11. Voor het geval de verschuldigdheid van deze eigen bijdragen overlappen in de maand waarin de maatwerkvoorziening met beschermd wonen start, volgt uit de samenloopbepaling in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel a, dat alleen de eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening met beschermd wonen verschuldigd is;
- de cliënt krijgt een maatwerkvoorziening met opvang geleverd. Het college meldt dat aan het CAK op grond van artikel 3.4, vierde lid. De cliënt is aan het CAK geen eigen bijdrage meer verschuldigd op grond van artikel 3.8, maar aan het college op grond van artikel 3.20. Voor het geval de verschuldigdheid van deze eigen bijdragen overlappen in de maand waarin de maatwerkvoorziening met beschermd wonen start, volgt uit de samenloopbepaling in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel b, dat alleen de eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening met opvang verschuldigd is.

Tot slot is het mogelijk dat na afloop van de kostprijsbewaking later – dus niet aansluitend op de beëindiging van de kostprijsbewaking – opnieuw een of meer hulpmiddelen en/of woningaanpassingen geleverd worden in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Dat kan een vervanging zijn van een eerder geleverde hulpmiddel of woningaanpassing en/of een ander hulpmiddel of andere woningaanpassing. Dan doet het college

daarvoor op grond van het eerste lid een melding aan het CAK en begint een nieuwe kostprijsbewaking te lopen.

Vijfde lid

Indien nodig kunnen op grond van het vijfde lid bij ministeriële regeling kaders worden gesteld waarbinnen de gemeenteraad bij verordening kan bepalen hoe de kostprijs wordt berekend.

Op grond van artikel 2.1.4a, vierde lid, Wmo 2015 wordt bij verordening bepaald op welke wijze de kostprijs wordt berekend. Aldus kan de gemeenteraad desgewenst voorkomen dat de kostprijs voor ieder individueel hulpmiddel afzonderlijk moet worden berekend. In de verordening kan bijvoorbeeld een kostprijs per productcategorie worden opgenomen, uitgaande van gestandaardiseerde prijzen. Op die manier hoeft de gemeente niet bijvoorbeeld per merk en model scooter een afzonderlijke kostprijs vast te stellen, maar kan zij volstaan met één kostprijs voor scooters, ongeacht merk en model. Het voorgaande geldt overigens ook voor woningaanpassingen, voor zover het althans gaat om woningaanpassingen die niet uniek zijn, zoals het aanbrengen van een eenvoudige traplift in een rijtjeshuis. Daarnaast kan de gemeente in de verordening bepalen dat ook kosten van onderhoud en voor een verzekering deel uitmaken van de kostprijs.

Op grond van artikel 2.1.4a, vijfde lid, onderdeel a, Wmo 2015 kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wel kaders gesteld worden waarbinnen de gemeenteraad kan bepalen hoe de kostprijs wordt berekend. Artikel 3.8c, vijfde lid, bevat de grondslag om dat bij ministeriële regeling te kunnen doen, ter uitwerking van of in aanvulling op hetgeen al in artikel 3.8c is geregeld. Deze mogelijkheid is gecreëerd voor het geval zich onverhoopt ongewenste situaties voordoen.

Onderdeel P

Artikel 3.9 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 regelt het bijdrageplichtig inkomen dat het CAK bij de berekening van de ivb voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang gebruikt. Voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit gold voor deze soort maatwerkvoorziening het abonnementstarief, dat niet afhankelijk was van het inkomen of vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot. Artikel 3.9 was toen slechts van belang voor het antwoord op de vraag of het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot zo laag was, dat – indien de gemeenteraad minimabeleid voerde – de nihilstelling van artikel 3.8, tweede lid, van het toenmalige besluit zou moeten worden toegepast. Nu voor de door het CAK te heffen en innen ivb voor de maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen en opvang het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot altijd van belang is, is de reikwijdte van artikel 3.9 uitgebreid.

Onderdeel Q

Artikel 3.10, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit luidde, regelde dat de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang gelijk was aan het abonnementstarief indien het bijdrageplichtig inkomen van de cliënt of, indien hij een echtgenoot had, het gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen niet kon worden vastgesteld omdat inkomensgegevens of de rendementsgrondslag ontbraken. Onder het abonnementstarief betekende dit slechts dat eventueel minimabeleid van de gemeenten in dit geval niet werd toegepast. Op grond van artikel 3.10, tweede lid, werd het minimabeleid echter alsnog toegepast, als uit later beschikbare gegevens omtrent het inkomen en de rendementsgrondslag en daarmee uit een later berekend bijdrageplichtig inkomen bleek dat het bijdrageplichtig inkomen beneden de door de gemeente vastgestelde grens lag.

Artikel 3.10, eerste lid, is met voorliggend besluit zo gewijzigd, dat het CAK bij onbekendheid van inkomen of rendementsgrondslag en daarmee van het bijdrageplichtig inkomen de ivb vaststelt op

de minimum-ivb. Het oude artikel 3.10, tweede lid, is naast artikel 3.6 niet meer nodig. Nadat het inkomen of de rendementsgrondslag alsnog bekend zijn geworden, zal het CAK de eigen bijdrage herberekenen, waarna de eigen bijdrage, gelet op artikel 3.6, eerste lid, zal worden herzien als die herberekening tot wijzigingen in de eigen bijdrage dient te leiden.

Onderdeel R

Eerste lid

Artikel 3.10a Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit, regelde dat de eigen bijdrage steeds over een hele maand moet worden betaald, ook als de cliënt slechts gedurende een deel van een maand maatschappelijke ondersteuning kreeg. Dit artikel keert niet terug. Uit de nieuwe artikelen 3.5 en 3.6 volgt immers al dat een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang altijd een hele maandbijdrage is.

Het nieuwe artikel 3.10a, eerste lid, bepaalt, net zoals artikel 3.18 dat beoogt voor de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen, dat het CAK de eigen bijdrage ieder jaar voor het daaropvolgende kalenderjaar opnieuw berekent. Indien dit tot wijziging van het bedrag leidt, zal het CAK de eigen bijdrage gelet op artikel 3.6, eerste lid, vervolgens dienen te herzien. Het zal hierbij vaak gaan om het verwerken van de gevolgen van indexering.

Indien het college of de instantie ingevolge artikel 3.8a, eerste lid, de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang vaststelt en int, is deze niet afhankelijk van het inkomen of vermogen van de cliënt. Om die reden legt het eerste lid van artikel 3.10a de colleges en instanties geen jaarlijkse plicht tot herberekening op.

Tweede lid

Blijkt bij de jaarlijkse berekening dat het inkomen of de rendementsgrondslag van de cliënt en zijn eventuele echtgenoot over het nieuwe peiljaar nog onbekend zijn, dan zorgt het tweede lid van artikel 3.10a er, zo nodig in afwijking van artikel 3.10, eerste lid, voor dat de eigen bijdrage die de cliënt in het komende jaar moet betalen gelijk is aan de bijdrage die de cliënt in de laatste maand van het voorafgaande jaar betaalden, zij het dat wel rekening wordt gehouden met indexatie van de minimum- en maximum-ivb die op grond van artikel 3.7 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 zal hebben plaatsgevonden.

Onderdeel a van het tweede lid zorgt ervoor dat cliënten die in de maand voorafgaande aan de eerste kalendermaand waar de herberekening voor geldt de minimum-ivb, bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, tweede subonderdeel, verschuldigd waren, vanaf die eerste kalendermaand nog steeds de minimum-ivb verschuldigd zijn, maar dan de minimum-ivb die ingevolge indexatie voor dat nieuwe kalenderjaar geldt.

Onderdeel b bewerkstelligt dat cliënten die in de maand voorafgaande aan de eerste kalendermaand waar de herberekening betrekking op heeft een eigen bijdrage van € 0 gold, deze in laatstbedoelde maand € 0 blijft. Het gaat hier om gehuwde cliënten van wie ten minste een der echtgenoten de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt en wier gezamenlijke bijdrageplichtig inkomen ten hoogste het bedrag beloopt dat ingevolge artikel 3.8, eerste lid, onderdeel d, eerste subonderdeel, in het voorafgaande kalenderjaar gold.

Onderdeel c geldt voor alle cliënten die meer betaalden dan het voor hen geldende minimum. Zij blijven de eerste tijd de bijdrage betalen die zij over de laatste maand van het voorafgaande kalenderjaar betaalden, met dien verstande dat minimaal het geïndexeerde bedrag, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, en maximaal het geïndexeerde bedrag, genoemd in artikel 3.8, tweede lid, geldt.

Nadat het inkomen en de rendementsgrondslag alsnog bekend zijn geworden, zal het CAK de eigen bijdrage nogmaals berekenen. Daarna zal de eigen bijdrage, gelet op artikel 3.6, eerste lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, moeten worden herzien als die berekening tot wijzigingen in de eigen bijdrage dient te leiden.

Onderdeel S

Artikel 3.10b Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is vervallen. Het regelde de kostprijsbewaking. Regels daarover zijn nu opgenomen in artikel 3.8c Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Onderdeel T

Verwezen wordt naar de toelichting op artikel I, onderdelen C en D.

Onderdelen U en V

De wijzigingen in de artikelen 3.11 en 3.12 zijn redactioneel van aard.

Onderdeel W

Het schrappen van artikel 3.13, eerste lid, onderdeel b, vierde en vijfde subonderdeel, houdt verband met het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag. Artikel III bevat het overgangsrecht voor het afschaffen van deze compensatie.

Onderdeel X

De wijzigingen in artikel 3.14 zijn redactioneel van aard.

Onderdeel Y

Artikel 3.14a is geschrapt in verband met het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag. Artikel III bevat het overgangsrecht voor het afschaffen van deze compensatie.

Onderdeel Z

Artikel 3.15 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bepaalde hoe de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen werd vastgesteld indien een cliënt voor het eerst inkomen geniet. Zo'n cliënt heeft in het peiljaar, dat wil zeggen in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarover de eigen bijdrage verschuldigd is, geen inkomen. Hetzelfde geldt voor het daaropvolgende kalenderjaar. In eerdergenoemde artikelen was geregeld dat voor de vaststelling van het bijdrageplichtig inkomen in het eerste kalenderjaar waarvoor de eigen bijdrage moest worden vastgesteld dan uitgegaan moest worden van het inkomen dat de cliënt en zijn eventuele echtgenoot dan over dat kalenderjaar naar verwachting zouden genieten, alsmede van het in dat jaar te verwachten vermogen, verminderd met de over dat jaar naar verwachting verschuldigde of ingehouden belasting. In het tweede kalenderjaar waarvoor de eigen bijdrage moest worden vastgesteld, gold hetzelfde, maar dan met het inkomen en vermogen en de belasting die voor dat jaar verwacht worden. Voor de berekening van de eigen bijdrage over het derde jaar werd ook uitgegaan van de gegevens over het tweede kalenderjaar.

Deze artikelen hadden in de praktijk enkel materiële gevolgen voor cliënten in de leeftijd tussen de achttien en eenentwintig jaar die voor het eerst inkomen kregen. Omdat het inkomen van deze cliënten in de eerste jaren in de praktijk vaak fluctueert, leidden deze artikelen tot veel herzieningen in de eerste drie jaren dat eigen bijdragen verschuldigd waren. Het betrof zowel hogere, als lagere vaststellingen, met respectievelijk vorderingen en restituties tot gevolg. Elke herziening kon een stapelfactuur uitlokken, waarbij er grote onduidelijkheid ontstond over het openstaande bedrag aan eigen bijdrage. Dat leidde vervolgens weer tot onrust en zorgen bij deze

cliënten en, als zij deze bedragen niet tijdig voldeden, tot betalingsachterstanden. Daarom is besloten artikel 3.15 te laten vervallen.

In plaats daarvan gaat ook voor deze cliënten het inkomen en vermogen in het peiljaar t-2 gelden. Dit zal door het CAK worden uitgevraagd bij de Belastingdienst. Indien de Belastingdienst over de desbetreffende gegevens beschikt, zal het CAK de eigen bijdrage kunnen vaststellen.

Indien geen gegevens over inkomen en vermogen beschikbaar zijn, zoals voor cliënten die voor het eerst inkomen genieten in het eerste jaar waarin zij beschermd wonen geleverd krijgen, wordt de eigen bijdrage ingevolge artikel 3.17 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 vastgesteld op de minimumbijdrage voor beschermd wonen, zoals deze in artikel 3.12, derde lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geregeld is. Vanaf het derde jaar waarin zij maatschappelijke ondersteuning ontvangen, hebben ze een vastgesteld inkomen in het peiljaar, namelijk het eerste jaar waarin de cliënt dat inkomen is gaan genieten, en gaat het CAK uit van dat inkomen, tenzij een peiljaarverlegging wordt aangevraagd.

Op de inkomsten uit eigen bijdragen heeft het vervallen van artikel 3.15 naar verwachting weinig impact, omdat bij cliënten in de leeftijd tussen de achttien en eenentwintig jaar in totaal een beperkt bedrag aan eigen bijdragen werd geïnd. Bovendien wegen die opbrengsten niet op tegen de lasten voor deze groep cliënten en de uitvoeringskosten bij het CAK.

Onderdeel AA

Artikel 3.16 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is aangepast omdat artikel 3.15 is vervallen. In het eerste lid is de verwijzing naar dat artikel geschrapt en het tweede lid is overbodig geworden.

Onderdelen BB tot en met FF

De wijzigingen in de artikelen 3.17 tot en met 3.20 Uitvoeringsbesluit zijn redactioneel van aard. Verder wordt over onderdeel CC opgemerkt dat op grond van artikel 3.18, eerste lid, de eigen bijdrage jaarlijks opnieuw wordt berekend voor het daaropvolgende kalenderjaar. Als gevolg van de jaarlijkse indexering van de bedragen die gehanteerd worden bij de berekening van de eigen bijdrage, zal dat leiden tot een herziening van de vastgestelde eigen bijdrage.

Artikel II

In de paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 Blz is de eigen bijdrage geregeld in de kosten van Wlz-zorg. Deze eigen bijdrage wordt geheven en geïnd door het CAK en is mede afhankelijk van het inkomen en vermogen van de verzekerde en diens eventuele echtgenoot. Met artikel II worden deze paragrafen aangepast, zodat de systematiek van de eigen bijdragen voor Wlz-zorg overeenkomt met de wijze waarop dat met het voorliggende besluit is geregeld voor de eigen bijdrage voor maatschappelijke ondersteuning. Hieronder worden de wijzigingen voor het Blz kort aangestipt, in aanvulling op de toelichting op artikel I met betrekking tot vergelijkbare wijzigingen van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Onderdeel A

Vanwege de afschaffing van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag is het begrip "compensatie vervallen ouderentoeslag" geschrapt.

Onderdeel B

Artikel 3.3.1.2, eerste lid, onderdeel b, Blz regelde de extra vermogensvrijstelling voor de verzekerde die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en zijn echtgenoot. Dit onderdeel is vervallen vanwege het schrappen van deze vermogensvrijstelling. Ten behoeve van

de leesbaarheid is het eerste lid opnieuw vastgesteld. Aangezien dat artikellid niet meer uit onderdelen bestaat, is de verwijzing in het vierde en vijfde lid aangepast.

Omdat artikel 3.3.2.5 Blz vervalt, is de verwijzing naar die bepaling geschrapt uit artikel 3.3.1.2, derde lid.

Onderdeel C

Artikel 3.3.1.2a Blz beschreef de berekening van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag. Met de afschaffing van deze compensatie zijn het eerste en tweede lid van dat artikel overbodig geworden. Artikel III bevat het overgangsrecht voor het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag.

Gehandhaafd is de bepaling omtrent de vermogensinkomensbijtelling.

Onderdeel D

In artikel 3.3.1.3 Blz zijn enkele leden vervangen om de redactie meer in overeenstemming te brengen met de vergelijkbare bepalingen in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Het is nog steeds het CAK dat vaststelt of en in welke omvang de verzekerde een eigen bijdrage verschuldigd is. Geëxpliciteerd is dat de eigen bijdrage maandelijks wordt geïnd. De betalingstermijn blijft dertig dagen. Wel is de aanvang van die termijn verduidelijkt. Deze begint te lopen vanaf het moment dat het CAK de maandelijks te betalen eigen bijdrage in rekening brengt. Artikel 3.3.1.3, tweede lid, Blz zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit, zou zo gelezen kunnen worden dat het CAK de eigen bijdrage maandelijks vaststelt. Dat is echter niet het geval. Het CAK neemt een beschikking tot vaststelling van de eigen bijdrage en gaat vervolgens over tot maandelijks inning. Het CAK heeft nog steeds de mogelijkheid om een langere betalingstermijn te bieden. Ook is, net als in artikel 3.6a, zevende lid, Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, bepaald dat het CAK een betalingsregeling kan aanbieden. De grondslag voor verrekening van vorderingen op of van de cliënt is geactualiseerd door de verwijzingen naar de de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Wet maatschappelijke ondersteuning te schrappen. Het CAK blijft bevoegd tot verrekening met vorderingen uit hoofde van de Wlz en de Wmo 2015.

Onderdeel E

In het eerste lid van artikel 3.3.1.4 Blz is tot uitdrukking gebracht dat de eigen bijdrage voor een eerste keer wordt vastgesteld en vervolgens bij eventuele herzieningen.

In het tweede lid van genoemd artikel is, net als in artikel 3.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, de informatieplicht gepreciseerd die op de verzekerde rust. Artikel 3.3.1.4, tweede lid, Blz zoals dat luidde voor inwerkingtreding van voorliggend besluit bevatte een zeer ruime verplichting voor de cliënt om alle feiten en omstandigheden die relevant zijn voor de verschuldigdheid van de eigen bijdrage te melden. Dat is echter niet nodig. Het CAK beschikt reeds over vrijwel alle gegevens die nodig zijn voor het vaststellen van de eigen bijdrage. Alleen informatie over duurzaam gescheiden leven of een gezamenlijke huishouding is niet altijd bekend. Daarom moet de verzekerde het melden als zich daarin een wijziging voordoet die van belang is voor de vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.

Onderdeel F

Artikel 3.3.1.5 Blz regelt wanneer de eigen bijdrage ingaat en over welke periode in het verleden nog een eigen bijdrage opgelegd kan worden. De redactie van deze bepaling is gelijk getrokken met artikel 3.5 Uitvoeringsbesluit Wmo. Dat brengt materieel geen veranderingen met zich.

Onderdeel G

Artikel 3.3.1.6 Blz is integraal vervangen, wederom teneinde bepalingen in het Blz en het Uitvoeringsbesluit Wmo zoveel mogelijk gelijklopend te krijgen. Dit artikel regelt de herziening

van de eigen bijdrage. Het CAK gaat daartoe over wanneer feiten of omstandigheden daar aanleiding voor geven. Dat is ook het geval bij wijziging van wet- en regelgeving, zoals de jaarlijkse indexering van de bedragen die voor de berekening van de eigen bijdrage gelden. Dan wordt bij de herziening vastgesteld welke eigen bijdrage over het nieuwe kalenderjaar verschuldigd is. Andere herzieningen, bijvoorbeeld bij wijziging van de burgerlijke staat van de verzekerde, gaan in per de maand waarin de feiten of omstandigheden optreden die aanleiding geven voor de herziening.

Een herziening werkt nog steeds maximaal 36 kalendermaanden terug. Het startmoment van deze termijn is wel aangepast. Aangesloten is bij het moment van de herziene vaststelling, in plaats van de verzending ervan aan de verzekerde.

De mogelijkheid om de termijn te verkorten tot 12 kalendermaanden, is blijven bestaan. Voor de verzekerde is deze mogelijkheid uiteraard van belang als de herziening leidt tot een hogere eigen bijdrage. De redenen om de termijn te verkorten, zijn ongewijzigd. Kortweg gaat het om gebreken in de benodigde gegevensverwerkingen die niet aan de verzekerde te wijten zijn. In de praktijk maakte het CAK altijd gebruik van de bevoegdheid om de termijn ambtshalve indien aan de daarvoor geldende voorwaarden voldaan werd. In het vierde lid is nu vastgelegd dat het CAK dit in die gevallen moet doen. Een verzoek van de verzekerde is daarvoor niet meer nodig. Als zich bijzondere of verzwarende omstandigheden voordoen voor de verzekerde kan de termijn nog verder worden verkort. Dit is nog wel een bevoegdheid van het CAK gebleven, waar ambtshalve of op verzoek van de cliënt gebruik gemaakt kan worden.

De mogelijkheid om de termijn te verlengen voor het geval de eigen bijdrage lager uitvalt als gevolg van de herziening, is eveneens gehandhaafd. Dat kan het CAK uit eigen beweging doen of op verzoek van de verzekerde. Een dergelijk verzoek moet wel worden ingediend binnen vijf jaar nadat de verzekerde bekend was of kon zijn met de feiten of omstandigheden die aanleiding geven tot de herziening.

Eventuele verrekening met andere vorderingen is nu niet meer geregeld in artikel 3.3.1.6 Blz, maar in artikel 3.3.1.3 Blz.

Onderdeel H

In artikel 3.3.1.7, tweede lid, Blz is de verwijzing naar artikel 3.3.1.2, eerste lid, onderdeel b, geschrapt, aangezien die bepaling is vervallen wegens het schrappen van de extra vermogensvrijstelling voor de cliënt die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en zijn echtgenoot.

Omdat artikel 3.3.2.5 Blz vervalt, is de verwijzing naar die bepaling geschrapt uit artikel 3.3.1.7, derde lid.

Onderdeel I

Artikel 3.3.2.3, eerste lid, onderdeel b, vierde en vijfde subonderdeel, Blz vervallen in verband met het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag. Om diezelfde reden is artikel 3.3.2.4a geschrapt. Artikel III bevat het overgangsrecht voor het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag.

Onderdeel J

Verwezen wordt naar de toelichting op artikel I, onderdeel Z, waarmee het gelijkkluidende artikel 3.15 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is geschrapt. Gevolg van het vervallen van artikel 3.3.2.5 Blz is dat voor verzekerden die voor het eerst een inkomen krijgen, artikel 3.3.2.7 Blz is gaan gelden. Gedurende de eerste twee kalenderjaren waarin zij voor het eerst een inkomen hebben, betalen ze diensgevolge de minimumbijdrage, zoals deze in artikel 3.3.2.2, derde lid, Blz geregeld is. Zij hebben in die jaren immers geen inkomen over het peiljaar t-2. Vanaf het derde jaar waarin zij inkomen genieten, hebben ze inkomen in het peiljaar (namelijk het eerste jaar waarin de verzekerde dat inkomen is gaan genieten) en gaat het CAK uit van dat inkomen. Indien het inkomen in het derde jaar naar verwachting aanzienlijk lager zal zijn dan het inkomen over het

eerste inkomensjaar (t-2), kan de verzekerde op grond van artikel 3.3.2.3, tweede lid, of artikel 3.3.2.4, tweede lid, Blz een peiljaarverlegging aanvragen.

Onderdeel K

Artikel 3.3.2.6 Blz is gewijzigd in verband met het vervallen van artikel 3.3.2.5. In het eerste lid is de verwijzing naar het vervallen artikel geschrapt. Het tweede lid is overbodig geworden.

Onderdeel L

Op grond van artikel 3.3.2.8, eerste lid, Blz wordt de eigen bijdrage jaarlijks opnieuw berekend voor het daaropvolgende kalenderjaar. Als gevolg van de jaarlijkse indexering van de bedragen die gehanteerd worden bij de berekening van de eigen bijdrage, zal dat leiden tot een herziening van de vastgestelde eigen bijdrage.

Artikel III

Het eerste en tweede lid voorzien in overgangsrecht in verband met het afschaffen van de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag bij de berekening van de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening met beschermd wonen op grond van de Wmo 2015 en van de eigen bijdrage op grond van de Wlz. Deze voorziening wordt in drie stappen afgebouwd. In het eerste jaar is het bedrag van de compensatie 33% lager, in het tweede jaar 67% lager en vanaf het derde jaar is er geen compensatie meer voor het vervallen van de ouderentoeslag. Deze overgangsperiode geldt voor zowel bestaande, als nieuwe cliënten en verzekerden. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de compensatie voor het vervallen van de ouderentoeslag in het geheel niet van toepassing is op eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen.

Het derde lid bepaalt dat de ivb voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie en voor maatwerkvoorzieningen zonder beschermd wonen of opvang die al werden geleverd voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit eerst ingaat vanaf die inwerkingtreding. Overigens kunnen reeds ingediende aanvragen tot verkorting van de periode waarover een eigen bijdrage over het verleden verschuldigd is, worden beoordeeld aan de hand van het huidige Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

Het vierde lid regelt dat een onderbreking van de levering van een voorziening op het moment van inwerkingtreding van dit besluit als de eerste dag wordt aangemerkt van een periode die ten minste eenendertig dagen moet belopen om de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie (artikel 3.7b) of een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang (artikel 3.8b) te pauzeren. Voor de inwerkingtreding van voorliggend besluit gold het minimum van eenendertig dagen niet. Daarom is bepaald dat deze termijn niet eerder kan starten dan per inwerkingtreding van voorliggend besluit.

Het vijfde lid regelt hoe de kostprijsbewaking aanvangt van een hulpmiddel dat of woningaanpassing die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit werd geleverd in het kader van een maatwerkvoorziening zonder beschermd wonen of opvang. Als de kostprijsbewaking werd uitgevoerd door het CAK, geeft het college geen kostprijs door en continueert het CAK de lopende kostprijsbewaking. Als de kostprijsbewaking werd uitgevoerd door de gemeente, geeft het college de resterende kostprijs door zodat het CAK de kostprijsbewaking kan overnemen.

Een overgangsregime voor de verlaging van het aantal kalendermaanden waarover een eigen bijdrage in het verleden verschuldigd kan raken van twaalf maanden zoals gold voor het abonnementstarief naar drie maanden zoals geldt voor de ivb, is niet nodig geacht. Er is geen aanleiding om eerder vastgestelde eigen bijdragen te wijzigen. Die bijdragen zijn verschuldigd in verband met geleverde voorzieningen. Bovendien zijn die bijdragen beperkt tot het abonnementstarief van € 20,60 per maand (prijspeil 2024). De ivb kan daarentegen oplopen naar een maandelijks bedrag van € 298.

Artikel IV

Het is de bedoeling dit besluit tegelijk in werking te laten treden met de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015. De daadwerkelijke inwerkingtreding zal bij koninklijk besluit worden geregeld, waarbij zo nodig – net als bij genoemde wet – verschillende artikelen of onderdelen daarvan op een ander tijdstip in werking kunnen treden dan andere.

Artikel V

Dit besluit heeft als citeertitel "Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015".

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

M. van Ooijen

Opmerkingen NZa:

Blz. 3:

Valt weliswaar buiten ons toezicht, maar bij ons roept dit de vraag op wie de kostprijs bepaalt? Is het de echte kostprijs of de (commerciële) prijs die de gemeente betaalt?

Blz. 13:

Zover wij weten zijn dit twee verschillende systemen bij het CAK. Dit ook i.v.m. privacy. Burgers moeten bijvoorbeeld ook opnieuw hun machtiging voor automatisch incasso indienen bij overgang van Wmo naar Wlz.

Zijn er voldoende grondslagen om deze gegevens onderling uit te wisselen? Zo niet dat vraagt dat om bestandsvergelijkingen. Aan deze bestandvergelijkingen kleven risico's. Daarom de aanbeveling om de uitwisseling van deze informatie goed in te richten.

Blz. 14:

Tekstsuggestie: "Als, voor zover bekend bij het CAK, de cliënt geen ...".

Blz. 14:

Wij vragen ons af of deze aanpak niet juist verwarrend en ontransparant kan uitpakken. Er lijkt een eigen bijdrage te zijn tot de maximale kostprijs, maar effectief zijn het er (onbegrensd) meer. Ook qua uitvoering heeft dat gevolgen, want het CAK zal telkens een eind en een start bericht sturen. Of zien wij dat verkeerd? De hoeveelheid brieven wordt dan al snel onoverzichtelijk. En hoe weet een cliënt dan hoe ver hij/zij is met afbetalen van het geheel en is het inzichtelijk wat hem/haar nog staat te wachten?

Blz. 16:

Dit kunnen wij volgen maar hebben daarbij wel de vraag: laten gemeenten aan het CAK weten waarom (niet) gepauzeerd wordt? Belletjes en klachten komen wel bij het CAK terechtkomen (zij sturen immers de brieven). Voor de cliënt creëert dit een hoog risico op kastje-muur-scenario.

Blz. 17:

Dit wijkt af van hoe het is de Wlz is. Wij zien hierin wel een risico, namelijk als bijvoorbeeld een fout in de uitvoering zoals bij het issuedossier DGL/SVB zowel de Wlz als de Wmo klanten raakt, er een ongelijke behandeling bestaat. Overigens begrijpen wij ook dat juridisch gezien er voor de Wmo en Wlz verschillende werkwijzen kan worden gekozen, maar qua uitvoering kan het een risico opleveren.

Blz. 17:

Mogelijk zijn hierbij de volgende rechtelijke uitspraken relevant, omdat de rechter gelijke bepalingen uit het Blz toetst aan het gelijkheidsbeginsel:

- Rechtbank Den Haag ECLI:NL:RBDHA:2023:22214
- Rechtbank Gelderland 8 juni 2022 zaaknummer: ARN 21/3835

Zowel de rechtbank Gelderland als de rechtbank Den Haag gingen in hun uitspraak in op de vraag of de beperking van de restitutietermijn een schending van het gelijkheidsbeginsel oplevert.

De rechtbank Gelderland oordeelde op 8 juni 2022 dat cliënten waarbij sprake is van restitutie niet vergelijkbaar zijn met die van cliënten aan wie een naheffing is opgelegd. Er is volgens de rechter geen sprake van rechtsongelijkheid. De situatie van de eiser is op gelijke wijze behandeld en afgedaan als de situatie van andere cliënten die recht hebben op restitutie. De rechtbank oordeelde dat daarom geen sprake is van rechtsongelijkheid en verklaarde het beroep ongegrond.

De rechtbank Den Haag daarentegen kwam op 4 september 2023 tot een ander oordeel, namelijk dat wél sprake is van schending van het gelijkheidsbeginsel. Deze rechtbank beschouwt personen die een te laag bedrag aan eigen bijdrage hebben betaald en de personen die een te hoog bedrag aan eigen bijdrage hebben betaald tot één groep, namelijk: personen die in verband met onjuiste statusvermelding bij het CAK gedurende enige tijd niet het juiste bedrag aan eigen bijdrage hebben betaald. De rechtbank oordeelt dat sprake is van een verschil in behandeling van personen die een te laag bedrag aan eigen bijdrage hebben betaald en personen die een te hoog bedrag hebben betaald. Het CAK heeft hierbij geen redelijke en objectieve rechtvaardiging voor die ongelijke behandeling gesteld en onderbouwd. De rechtbank oordeelde daarom dat het Blz zoals dat gold, strijdig is met het gelijkheidsbeginsel.

Het CAK heeft aangegeven in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak van de rechtbank Den Haag. Het CAK geeft aan dat hiervoor doorslaggevend is dat het CAK als uitvoerder van wet- en regelgeving nu te maken heeft met juridisch twee verschillende uitspraken die elkaar tegenspreken.

Er is nog geen uitspraak gedaan in hoger beroep.

Blz. 18:

Zie opmerkingen hiervoor.

Blz. 19:

als de gemeente te laat reageert, kan na de te late reactie van de gemeente alsnog met 3 maanden terugwerkende kracht een bijdrage worden opgelegd. Hier zien wij uitvoeringsrisico's: kan leiden tot vele wijzigingen (want gemeente reageert niet dus aanpassing, gemeente reageert toch dus weer een aanpassing, waardoor je het risico hebt op meer bezwaren van cliënt die het niet meer kan volgen etc. En wat nou als de gemeente in het nieuwe bezwaar opnieuw niet tijdig reageert?). Ook lezen wij in de voetnoot dat het CAK 'naderhand' een bijdrage alsnog kan opleggen. Wordt van het CAK verwacht dat zij daarvoor beleid opstellen?

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg
Mevrouw V. Maeijer MA
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/MK/bs/ATR3432/2024-U059

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 5 juli 2024
Betreft Besluit vervanging abonnementsstarief Wmo 2015

Geachte Maeijer,

Op 4 juni 2024 is aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voor advies voorgelegd de *wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 en het Besluit langdurige zorg in verband met de vervanging van het abonnementsstarief door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage, het afbouwen van de compensatie vervallen ouderentoeslag en het afschaffen van de extra vermogensvrijstelling (Besluit vervanging abonnementsstarief Wmo 2015)*. De reactietermijn voor de internetconsultatie voor dit besluit eindigt op 16 juli 2024.

Aanleiding en context

Het *Wetsvoorstel vervanging abonnementsstarief Wmo 2015* schaft het abonnementsstarief af voor alle Wmo-voorzieningen. Het doel is het grotendeels ongedaan maken van de 'aanzuigende werking van dit tarief' en het 'bevorderen van de financiële houdbaarheid van Wmo-voorzieningen'. Deze aanzuigende werking betrof met name de huishoudelijke hulp. Daarbij is gekozen om van burgers in het vervolg naar financiële draagkracht een grotere bijdrage te vragen. ATR heeft begin dit jaar over het onderliggende wetsvoorstel geadviseerd.¹ Geadviseerd is het wetsvoorstel niet in te dienen omdat de voorgelegde consultatieversie een groot aantal tekortkomingen in de onderbouwing kende. Het wetsvoorstel ligt op dit moment voor advies bij de Raad van State.

Inhoud besluit

Het nu voorgelegde besluit past het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 aan. Het bevat allereerst de vastlegging en uitwerking van de hoofdlijnen zoals die in de toelichting op het wetsvoorstel zijn geschetst. De invulling van de inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage (ivb) ziet er volgens het besluit als volgt uit. De inkomensgrens waarboven de ivb gaat oplopen, is gekoppeld aan het sociaal minimum. Dat sociaal minimum is afhankelijk van de samenstelling van het huishouden. De ivb onderscheidt de volgende huishoudens, waarbij onder een pensioengerechtigde wordt verstaan de persoon die de leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de AOW heeft bereikt:

¹ Brief van 18 januari 2024 aan de Staatssecretaris van VWS, kenmerk MvH/RvZ/MK/bs/ ATR3253/2024-U008, www.atr-regeldruk.nl

- éénpersoonshuishoudens van een pensioengerechtigde;
- éénpersoonshuishoudens van een niet-pensioengerechtigde;
- meerpersoonshuishoudens waarvan beide echtgenoten pensioengerechtigd zijn;
- meerpersoonshuishoudens waarvan tenminste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is.

Huishoudens met een bijdrageplichtig inkomen tot 120% van het sociaal minimum betalen een eigen bijdrage die gelijk is aan het abonnementstarief dat tot het moment van inwerkingtreding van voorliggend besluit geldt voor maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie. Dit tarief is € 20,60 per maand (cijfers 2024). Dat is de minimum eigen bijdrage. Er is gekozen voor een grens van 120% van het sociaal minimum, omdat deze grens nu al regelmatig wordt toegepast door gemeenten in het kader van minimabeleid. Voor meerpersoonshuishoudens waarvan tenminste één van beide echtgenoten nog niet pensioengerechtigd is, geldt een andere inkomensgrens, namelijk 170% van het sociaal minimum. Onder deze inkomensgrens hoeven zij geen eigen bijdrage te betalen. Ten tijde van het abonnementstarief hoefde deze groep in het geheel geen eigen bijdrage te betalen. Van zo'n volledige vrijstelling is bij de ivb van dit besluit dus geen sprake meer. Met de introductie van de ivb wordt de situatie hersteld van vóór de invoering van het abonnementstarief.

Het besluit bevat verder de juridische grondslag om de bedragen en grenzen van het besluit periodiek aan te passen. Daarnaast bevat het regels over de (anti-)cumulatie met andere eigen bijdragen (bijvoorbeeld die van de Wlz en Wmo beschermd wonen) en de mogelijkheden voor gemeenten tot het verlenen van (gedeeltelijke) vrijstellingen van de ivb voor individuen en groepen ingezetenen. Ook is in het besluit een categorale vrijstelling voor minderjarigen opgenomen. Zij zijn dus geen eigen bijdrage verschuldigd.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nut en noodzaak: is er een taak voor de overheid en is regelgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

Vooraf

Gezien de toename van de uitgaven aan Wmo-voorzieningen en een aantal andere ontwikkelingen, waaronder de toename van het aantal ouderen en hulpbehoevenden in Nederland, is voorstelbaar dat wettelijke maatregelen nodig zijn om deze uitgaven te beperken. Het college heeft de wenselijkheid hiervan in zijn advies over het wetsvoorstel als vertrekpunt genomen. In dat advies is ingegaan op nut en noodzaak van de voorgestane herintroductie van een ivb, het concrete doel ervan, de mogelijke alternatieven en de doenbaarheid (werkbaarheid) voor burgers. Daarin is ook benadrukt dat er alternatieven zijn die, anders dan dit voorstel, wel aan de eisen van eenvoud voor burgers

voldoen. Het zijn alternatieven waarmee de doelen van het voorstel in dezelfde mate worden gerealiseerd, zonder dat het de effectiviteit van de regeling aantast. Samenvattend oordeel van het advies was daarom om het wetsvoorstel niet in te dienen (een dictum 4). Het college acht de adviespunten over de genoemde aspecten onverminderd relevant maar zal deze in het nu voorliggende advies over het besluit niet herhalen. Kortheidshalve verwijst het voor zijn oordeel over de genoemde aspecten naar het eerdere advies over het wetsvoorstel.

1 Nut en noodzaak

Het besluit legt het systeem en de invulling van de ivb bij Wmo-maatwerkvoorzieningen vast. Systeem en invulling ervan zijn ook al in de consultatieversie van het wetsvoorstel opgenomen en beschreven. Deze hoofdlijnen zijn meegewogen in onze beoordeling van de regeldrukgevolgen van het wetsvoorstel. Voor deze beoordeling verwijst het college kortheidshalve naar het advies op de wet.

Het besluit bevat verder de definitieve grenzen en bedragen van het systeem. Die zijn ten opzichte van die van de toelichting op het wetsvoorstel geïndexeerd. Zij vallen daarvoor hoger uit. Zo is de maximale eigen bijdrage inmiddels € 298,- per maand (was ten tijde van de consultatieversie van de wet circa € 275,-). Ook bevat het besluit de bevoegdheid voor gemeenten om individuen en groepen ingezetenen van het betalen van een eigen bijdrage vrij te stellen. Ook geeft het besluit de bevoegdheid aan gemeenten om voor algemene voorzieningen een eigen bijdrage te vragen. Het besluit stelt daar wel nadere voorwaarden aan. Daarnaast bevat het besluit de details van de anticumulatieregelingen in geval van samenloop met andere eigen bijdragen (onder andere met die voor de Wlz en Wmo beschermd wonen). In algemene zin motiveert het besluit per onderwerp waarom de uitzonderingen, afwijkingen en detailleringen noodzakelijk en gewenst zijn. In zoverre geeft de onderbouwing van nut en noodzaak ervan geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Toch plaatst het college bij de opgenomen onderbouwing van de afzonderlijke onderdelen een kanttekening. Bij geen van de onderbouwingen is namelijk expliciet zichtbaar of en in welke mate de toename van de complexiteit voor de burger in de weging van nut en noodzaak van het onderdeel een rol heeft gespeeld. Inzicht hierin is noodzakelijk omdat de toelichting als één van de vier uitgangspunten bij de inrichting en invulling van de ivb formuleert dat 'onnodige complexiteit wordt vermeden om uitvoeringsproblematiek uit het verleden (met nadelige consequenties voor de burger) in de toekomst te voorkomen'.² Dat is met name ook van belang om de effectiviteit van het stelsel van Wmo-voorzieningen te kunnen borgen. De toelichting zou daarom bij elk onderdeel expliciet moeten aangeven en motiveren dat geen onnodige complexiteit bij opname in het besluit optreedt en dat er in de toekomst geen problemen met de uitvoering zullen zijn. Een dergelijke motivering is zeker ook aangewezen nu veel van de uitzonderingen, afwijkingen en detailleringen ook al voor 2019 van kracht waren en daarmee in feite een herintroductie zijn. De complexiteit ervan was in 2019 één van de aanleidingen om tot de introductie van het eenvoudiger abonnementstarief over te gaan.

² Zie blz. 5 Concept-NvT op het Besluit

1.1 Het college adviseert bij elk afzonderlijk onderdeel van het besluit (afwijking, uitzondering en detaillering) de toename van de complexiteit voor de burger expliciet en zichtbaar in de weging van nut en noodzaak te betrekken.

1.2 Het college adviseert daarbij specifiek te motiveren dat het onderdeel niet tot complexiteit en uitvoeringsproblemen gaat leiden.

2 Minder belastende alternatieven

Waar dat aan de orde is, brengt de toelichting de (weging van) mogelijke alternatieven in beeld. Daarom geeft de toelichting op dit punt geen aanleiding tot opmerkingen.

3. Werkbaarheid en merkbaarheid

Burgers

In ons advies over het wetsvoorstel hebben wij al geconstateerd dat het voor burgers tot een toename van de complexiteit leidt. De toelichtingen op de wet en op het besluit onderkennen dat. De toename van de complexiteit geldt in principe voor alle mogelijk rechthebbende burgers. Zij neemt vooral toe voor cliënten met een inkomen boven 120% van het sociaal minimum en voor hen die met meerdere (voorzieningen en) eigen bijdragen te maken hebben (de anticumulatiebepalingen). Deze cliënten moeten nu weer zelf gaan beoordelen wat voor hen voordeliger is: zelf de voorziening 'inkopen' of toch gebruik maken van de regeling van de Wmo2015. Van burgers wordt daartoe in het nieuwe stelsel het volgende verwacht: het inschatten of er een aanspraak is, het inschatten hoe hoog de bijdrage zal worden, het inschatten hoe samenloop in bijdragen bij meerdere voorzieningen zal uitpakken, het beoordelen welke wijzigingen in de samenstelling van het huishouden moeten worden doorgegeven, het bepalen wat nodig is om bij een inkomensdaling een peiljaarverlegging te vragen en tenslotte – bij toekenning – het controleren van de juistheid van de eigen bijdrage. Het blijkt dat zonder deskundige hulp en ondersteuning een deel van de cliënten niet in staat is om zelfstandig systeem en invulling van de eigen bijdrage te begrijpen en de genoemde handelingen uit te voeren die op basis van de nieuwe regeling van hen worden verwacht. Daarmee slaagt het nieuwe stelsel niet voor de doenvermogenstoets. Het college blijft daarom van mening dat de in het besluit gemaakte keuzes haaks staan op de aanbevelingen uit de zogeheten Toeslagenaffaire en de voornemens van het kabinet gericht op de vereenvoudiging van financiële toeslagen en ondersteuningsregelingen³. Het kabinet lijkt deze spanning met de uitkomsten van en aanbevelingen uit de Toeslagenaffaire overigens anders te beleven en waarden: eenvoud is voor het kabinet geen absoluut uitgangspunt.⁴ Het gaat volgens het kabinet om een balans tussen menselijke maat en uitvoerbaarheid.

Vanuit de constatering dat niet alle burgers het systeem van de eigen bijdrage bij Wmo-voorzieningen zullen begrijpen, is het risico op non-gebruik zeer reëel. Het risico bestaat dat mensen die hulp nodig hebben, geen contact met de gemeente zoeken omdat ze niet

³ Zie onder meer het Eindverslag Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/20201217_eindverslag_parlementaire_ondervragingscommissie_kinderopvangtoeslag.pdf

⁴ Zie blz. 23 MvT Wetsvoorstel versie Raad van State, www.wetten.nl

op de hoogte zijn van de mogelijkheden of al zijn afgehaakt bij de verkenning van de mogelijkheden omdat het allemaal veel te ingewikkeld is. Het Wmo-stelsel is er juist op gericht om iedereen die ondersteuning behoeft en onvoldoende mogelijkheden heeft om daar zelf in te voorzien, deze ondersteuning te bieden. De complexiteit van het stelsel kan de effectiviteit ervan onder druk zetten (zie ook onder 1.1). De toelichting onderkent dit risico niet, waardoor de analyse van de effecten op de doenbaarheid in dit opzicht tekortschiet. Daarbij is relevant op te merken dat de facilitering van mogelijke Wmo-gebruikers die thans in de toelichting is beschreven (bijvoorbeeld de ondersteuning bij het keukentafelgesprek), deze groep niet zal bereiken, omdat zij uitsluitend is gericht op de groep die de weg naar de gemeente wel weet te vinden.⁵

3.1 Het college adviseert om in de analyse van de effecten voor het doenvermogen van bovengenoemde groep burgers het risico van non-gebruik te betrekken en te beschrijven hoe de regeling (ook) voor hen werkbaar is te maken.

Gezien de ervaringen uit het verleden verdient het aanbeveling, zoals ook al ter gelegenheid van het wetsvoorstel is geadviseerd, om de doenvermogenstoets aan te vullen met een praktijkproef of praktijksimulatie onder burgers. Dat adviespunt is niet opgevolgd. Het lijkt er op dat volstaan is met de opdracht aan het CAK om bij de uitvoeringstoets ook te kijken vanuit het perspectief van de burger. Omdat het toch om het begrip en handelen, en mogelijk non-gebruik, van de burger gaat ligt het naar de mening van het college meer voor de hand om dat bij burgers zelf, en niet de instanties (via een uitvoeringstoets) te checken.

3.2 Het college adviseert om in het kader van de doenvermogenstoets een praktijkproef of praktijksimulatie onder burgers uit te voeren.

Bedrijven (zorgaanbieders)

De gevolgen voor zorgaanbieders blijven beperkt tot het kennis nemen van en het geven van informatie over de nieuwe regelgeving, mocht een cliënt daar behoefte aan hebben. Het besluit brengt daarin geen verandering. Aannemelijk is dat aanbieders voldoende in staat zijn om informatie over de regeling te verwerven en deze desgevraagd aan hun cliënten te geven. De werkbaarheid voor zorgaanbieders geeft daarom geen aanleiding tot opmerkingen.

4 Berekening regeldrukgevolgen

De toelichting verwijst voor de gevolgen voor de regeldruk voor burgers en bedrijven (zorgaanbieders) naar de toelichting op het wetsvoorstel. De toelichting bij de wet beschreef de invulling van het stelsel al in grote lijnen. Zij bevatte dan ook al de berekening van de regeldrukgevolgen. De wijzigingen in het stelsel leiden tot een toename van de regeldruk voor zowel burgers als bedrijven. De toename van de eenmalige regeldruk voor burgers is geraamd op € 2.556.226,-. De structurele toename bedraagt naar

⁵ Diverse adviesorganen hebben dit risico in hun rapportages over soortgelijke financiële regelingen eerder onder de aandacht gebracht. Zie CPB, Gebruik (en niet gebruik) van toeslagen in Nederland, november 2019; CPB en SCP, Kansrijk armoedebestrijd, juni 2020; WRR, Eigen schuld, 2016.

verwachting € 1.115.614,-. De eenmalige regeldruk (vooral kennisnemingskosten) voor zorgaanbieders is geraamd op circa € 25.000,-. Er treedt voor hen structureel geen extra regeldruk op. Beschrijving en berekening van de gevolgen voor de regeldruk geven geen aanleiding tot opmerkingen.

Dictum

De toetsing in dit advies blijft beperkt tot de nadere invulling in het besluit van het systeem van de eigen bijdrage bij Wmo-voorzieningen. De verplichting daartoe is verankerd in het wetsvoorstel, waarover ATR reeds in een eerder stadium heeft geadviseerd. Net zoals bij het wetsvoorstel het geval was, kent de onderbouwing van het besluit een aantal tekortkomingen: (1) de toename van de complexiteit voor burgers is in de weging van nut en noodzaak van elk afzonderlijk onderdeel van het besluit niet expliciet zichtbaar; (2) bij de effecten op het doenvermogen van burgers blijft het risico op non-gebruik onbenoemd, zo ook de maatregelen om dit non-gebruik onder burgers te voorkomen; en (3) bij het bepalen van de doenbaarheid is de burger niet actief betrokken geweest (er is geen praktijkproef of simulatie uitgevoerd). Het is noodzakelijk deze tekortkomingen weg te nemen om goed onderbouwde besluitvorming mogelijk te maken.

Gelet op het bovenstaande is het dictum van dit advies:

Het besluit niet vaststellen, tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden.

Het college benadrukt dat dit dictum geen uitspraak is over de wenselijkheid van maatregelen om het beroep op Wmo-voorzieningen te beperken. Het brengt tot uitdrukking dat de onderbouwing van de maatregelen van dit besluit onvoldoende is voor een goede besluitvorming. Het college voegt daar aan toe dat het ook bij zijn advies blijft om de onderliggende wet niet in te dienen. Het voorstel is voor burgers te complex, terwijl er zijn alternatieven zijn die wel aan de eisen van eenvoud en werkbaarheid voldoen. De inhoud van het besluit en ons advies daarover leiden niet tot een andersluidend oordeel over dit wetsvoorstel.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Het verneemt graag van u op welke wijze u met onze adviespunten rekening houdt. Verder verzoekt het u om een eventuele wijziging van het voorstel voor te leggen aan het college, opdat wij kunnen beoordelen of een aanvullende zienswijze noodzakelijk is.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn
en Sport
Drs. M. van Ooijen
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Per mail:

Postbus 16001
3500 DA Utrecht

Bezoekadres:
Kleinesingel 1-3
3572 CG Utrecht

030 888 38 88
secretariaatmensenrechten.nl
www.mensenrechten.nl

Onderwerp	Uw brief van
Wetgevingsadvies Besluit	.
vervanging abonnementstarief	Uw kenmerk
Wmo 2015	.

Datum
27 juni 2024
Ons kenmerk
2024/045/VZ/ARS

Geachte staatssecretaris Van Ooijen,

Op 4 juni 2024 is het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 in consultatie gegaan (Besluit). Het Besluit bevat, op basis van de delegatiegrondslagen die de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 introduceert, aanpassingen van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. In het kort regelt het Besluit de wijze waarop de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage, die het huidige abonnementstarief in de Wmo 2015 vervangt, wordt ingevoerd. Het College voor de Rechten van de Mens (College) maakt graag van de gelegenheid gebruik om te reageren op deze consultatie. Dit doet het vanuit zijn rol als onafhankelijk toezichthouder op de uitvoering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (VN-verdrag handicap).

Eerder heeft het College ook geadviseerd over de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 (Wetgevingsadvies).¹ In dit Wetgevingsadvies heeft het College in het licht van het VN-verdrag handicap verschillende zorgen geuit over het vervangen van het abonnementstarief in de Wmo door een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage. Deze zorgen worden niet weggenomen met het voorliggende Besluit. Daarom doet het College, in lijn met zijn advies over de Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015, de volgende aanbeveling:

- Neem in de toelichting op het Besluit een expliciete beoordeling in het licht van het VN-verdrag handicap op.

¹ College voor de Rechten van de Mens, *Advies over het voorstel Wet afschaffing abonnementstarief Wmo 2015*, februari 2014 ([Wetgevingsadvies Wet afschaffing abonnementstarief Wmo 2015 | College voor de Rechten van de Mens \(mensenrechten.nl\)](#)).

Beoordeling in het licht van het VN-verdrag handicap

Het College heeft geadviseerd om bij de ontwikkeling van wet- en regelgeving die betrekking heeft op mensen met een beperking een zichtbare beoordeling uit te voeren in het licht van het VN-verdrag handicap. Op deze manier kan inzichtelijk worden gemaakt dat en hoe een voorstel bijdraagt aan de uitvoering van het VN-verdrag handicap in Nederland en welke keuzes en overwegingen daarbij zijn gemaakt. Het College heeft de handreiking 'Wetgeving en het VN-verdrag handicap' ontwikkeld met handvatten voor het uitvoeren van een dergelijke beoordeling.²

Het Besluit raakt aan de positie van mensen met een beperking. Mensen met een (levenslange en levensbrede) beperking moeten vaker dan anderen voor langere tijd (soms levenslang) aanspraak maken op voorzieningen uit de Wmo. Zoals het College in zijn Wetgevingsadvies uiteenzet, is niet uit te sluiten dat de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage leidt tot een stapeling van zorgkosten en negatieve financiële gevolgen voor mensen met een beperking. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de bevordering van de rechten en grondbeginselen uit het VN-verdrag handicap. In het licht hiervan doet het College de aanbeveling om ook in de toelichting op het Besluit op te nemen hoe de voorgestelde maatregelen zich verhouden tot het VN-verdrag handicap.

Mocht u naar aanleiding van dit advies vragen of opmerkingen hebben dan kunt u hiervoor contact opnemen met Luna Vollebregt, beleidsadviseur, l.vollebregt@mensenrechten.nl of 030 888 38 88.

Hoogachtend,

Jos Silvis
Interim voorzitter

² College voor de Rechten van de Mens, *Handreiking Wetgeving en het VN-verdrag handicap*, 2022 ([Handreiking 'Wetgeving & het VN-verdrag handicap' | College voor de Rechten van de Mens \(mensenrechten.nl\)](#)).

Aan

Staatssecretaris LMZ

Deadline: 17 april 2025

nota

Aanbieding aan de Tweede Kamer van het ontwerp
Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015

TER BESLISSING

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning

Ontworpen door

Datum

8 april 2025

Kenmerk

4085654-1080729-DMO

Zaaknummer

1080729

Bijlage(n)

- Brief aan Tweede Kamer
- Bijlagen bij Kamerbrief:
 - Concept-Besluit
 - Concept-Nota van toelichting;
 - Ontvangen adviezen:
 - ATR
 - CAK (twee brieven met elk een bijlage)
 - CRM
 - NZa (brief met bijlage)
 - VNG Realisatie (brief met bijlage)
 - VNG (bestuurlijke reactie in kader van UDO)

1. Aanleiding

Op 26 maart 2025 is het voorstel van Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 (hierna: wetsvoorstel) ingediend bij de Tweede Kamer. Dat wetsvoorstel wordt uitgewerkt in het Besluit vervanging abonnementstarief Wmo 2015 (hierna: besluit). Bijgaand ontvangt u het ontwerp van dat besluit.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd het ontwerpbesluit met de bijgevoegde korte aanbiedingsbrief zo spoedig mogelijk naar de Tweede Kamer te zenden, zodat het betrokken kan worden bij de behandeling van het wetsvoorstel.

Toelichting

Vanwege de sterke inhoudelijke samenhang tussen het wetsvoorstel en het ontwerpbesluit, maakt dit naar onze inschatting een betere parlementaire behandeling van het wetsvoorstel mogelijk:

- In de memorie van toelichting van het wetsvoorstel is reeds uitgebreid op hoofdlijnen beschreven wat er in het besluit komt te staan. Door het ontwerp van het besluit na te sturen, wordt voor de Tweede Kamer zichtbaar hoe we dit dienovereenkomstig concreet hebben uitgewerkt.

Bij de bespreking van het wetsvoorstel in de CSD en bij de aanbieding aan de RSD is reeds aangegeven dat het ontwerpbesluit zal worden aangeboden aan de Tweede Kamer t.b.v. de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel.

Ook vanuit de uitvoerende partijen (zoals CAK en gemeenten) is er behoefte aan spoedige openbaarmaking van het ontwerpbesluit, zodat dit bij de verdere voorbereidingen op de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb) kan worden betrokken.

Ons **advies** is om het ontwerpbesluit **uiterlijk op 17 april a.s.** naar de Tweede Kamer te sturen, dat wil zeggen:

- tijdens de termijn tot 14 mei 2025 waarbinnen de Tweede Kamer schriftelijke vragen verzamelt bij het wetsvoorstel;
- ruim voor het meireces van de Tweede Kamer dat 25 april start.

Om de ivb per 1 januari 2027 in te kunnen voeren (de beoogde invoeringsdatum) dienen de uiteindelijke Wet vervanging abonnementstarief Wmo 2015 en het bijbehorende besluit uiterlijk 1 april 2026 te worden gepubliceerd in het Staatsblad. Daarvoor is het nodig dat de parlementaire behandeling voortvarend verloopt.

Datum
8 april 2025

Kenmerk
4085654-1080729-DMO

3. Kernpunten

Proces

Het concept van het besluit is van 4 juni tot en met 16 juli 2024 opengesteld voor internetconsultatie. Verder zijn er toetsen en adviezen uitgebracht door het CAK, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG), het Adviescollege toetsing regeldruk (hierna: ATR) en het College voor de Rechten van de Mens. De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) is om een toezichts- en handhavingstoets gevraagd, maar heeft laten weten een toets op het ontwerpbesluit niet nodig te achten, vanwege de toets die de NZa eerder al bij het wetsvoorstel heeft uitgebracht en vanwege de sterke samenhang tussen wetsvoorstel en ontwerpbesluit.

De opbrengst van de internetconsultatie, toetsing en advisering is verwerkt in bijgaand ontwerpbesluit. Het ontwerpbesluit laat zien hoe de regering voornemens is invulling te geven aan het wetsvoorstel. Zodra de Tweede Kamer het wetsvoorstel heeft aangenomen, kan het ontwerpbesluit voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State. Het is de bedoeling dat het besluit, net als het wetsvoorstel, uiterlijk 1 april 2026 wordt gepubliceerd in het Staatsblad en op 1 januari 2027 in werking treedt.

Het concept van het besluit dat ter consultatie, toetsing en advisering is voorgelegd, bevatte twee onderwerpen die zijn afgesplitst in een tweetal separate algemene maatregelen van bestuur omdat inwerkingtreding daarvan per 1 januari 2026 wenselijk wordt geacht.

- Het betreft ten eerste de afbouw van de compensatie vervallen ouderentoeslag (hierna: CVO) en de afschaffing van de extra vermogensvrijstelling (hierna: EVV). Het ontwerp van die algemene maatregel van bestuur is in het kader van een voorhangprocedure op 17 februari aan het parlement aangeboden.¹
- Ten tweede wordt in een separate algemene maatregel van bestuur geregeld dat ook voor burgers die voor het eerst inkomen en/of vermogen genieten de hoofdregel geldt, dat de eigen bijdrage wordt gebaseerd op het bijdrageplichtig inkomen in het tweede kalenderjaar voor het jaar waarin de maatschappelijke ondersteuning wordt ontvangen (t-2). Nu is de eigen bijdrage in dergelijke gevallen gebaseerd op het bijdrageplichtig inkomen in het jaar t of t-1.

Inhoud

Het wetsvoorstel schaft het huidige abonnementstarief van € 21 per maand af. Voor maatwerkvoorzieningen wordt het abonnementstarief vervangen door een

¹ Kamerstukken II 2024/25, 34 104 nr. 426.

ivb. Langs de lijnen die in de memorie van toelichting zijn uitgezet, worden in het ontwerpbesluit de eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen en voor algemene voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie uitgewerkt. Het ontwerpbesluit wijzigt het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 (hierna: Ub Wmo 2015) en is vooral technisch van aard. De onderwerpen die geregeld worden, zijn:

- de hoogte van de ivb en de jaarlijkse indexering;
- de mogelijkheid voor gemeenten om in plaats van de ivb een lagere eigen bijdrage in te stellen die niet afhankelijk is van inkomen en vermogen, namelijk in het uitzonderlijke geval dat de ivb naar verwachting hoger is dan de kostprijs van de ondersteuning en voor vervoer;
- het tegenaan van samenloop van eigen bijdragen;
- de gronden waarop gemeenten burgers een ontheffing kunnen verlenen;
- het borgen dat men voor maatwerkvoorzieningen die uitsluitend bestaan uit hulpmiddelen en woningaanpassingen in totaal niet meer aan ivb betaalt dan de kostprijs van die hulpmiddelen en woningaanpassingen.
- termijnen waarbinnen een besluit genomen wordt over het opleggen van eigen bijdragen;
- de periode waarover de eigen bijdrage, rekening houdend met vrijstellingen, ontheffingen, pauzeringen, nihilstellingen en herzieningen, verschuldigd is;
- de inning en betaling;
- een meldplicht voor de burger: deze is teruggebracht tot een wijziging van het huishoudenstype, indien relevant voor de eigen bijdrage;
- de meldingen die gemeenten aan het CAK doen ten behoeve van het opleggen van eigen bijdragen die afhankelijk zijn van inkomen en vermogen;

Datum
8 april 2025

Kenmerk
4085654-1080729-DMO

Als gevolg daarvan zijn ook aangepast sommige technische bepalingen in het Ub Wmo 2015 over de eigen bijdragen voor beschermd wonen en voor opvang, alsmede sommige bepalingen in het Besluit langdurige zorg (hierna: Blz) over eigen bijdragen voor langdurige zorg. Het betreft hier eigen bijdragen die al gerelateerd waren aan het inkomen en vermogen.

Aansluitend bij de meer gedetailleerde inhoud van het ontwerpbesluit bevat de nota van toelichting op onderdelen ook meer gedetailleerde informatie dan de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.

- Zo is in paragraaf 9.1 een tabel opgenomen waarin, uitgesplit naar inkomensniveau en huishoudenstype, de financiële effecten van de invoering van de ivb als percentage van het besteedbaar inkomen is weergegeven, waar de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel meer op hoofdlijnen inzicht gaf in de financiële effecten voor de burger.
- Dit sluit aan bij het feit dat de exacte berekeningswijze van de ivb met deze amvb wordt geregeld.

Opbrengst consultatie en reactie daarop

In de nota van toelichting wordt in hoofdstuk 10 ingegaan op de inhoud van de ontvangen toetsen, adviezen en reacties in het kader van de internetconsultatie en wordt beschreven hoe die in het ontwerpbesluit zijn verwerkt.

In paragraaf 10.2 van de nota van toelichting is ingegaan op het advies van het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Het ATR heeft geadviseerd het besluit

niet vast te stellen, tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden. Gelet op dit dictum wordt het advies hier nader belicht. Zoals beschreven in paragraaf 10.2 zijn de adviespunten van het ATR overgenomen en verwerkt in de nota van toelichting. Ook is opvolging gegeven aan het advies van het ATR door een aantal zogenoemde klantreizen uit te voeren met kleine groepen Wmo-cliënten.

Datum
8 april 2025

Kenmerk
4085654-1080729-DMO

Het ATR gaf in haar advies aan dat de nota van toelichting bij het besluit op zichzelf al per onderdeel (uitzondering, afwijking, detaillering) de noodzakelijkheid en wenselijkheid daarvan al motiveerde, maar dat daarbij niet expliciet zichtbaar was gemaakt hoe een toename van complexiteit voor de burger daarin was meegewogen. Het ATR heeft geadviseerd dat alsnog te doen. Ook heeft het ATR geadviseerd per onderdeel te motiveren dat de complexiteit niet tot uitvoeringsproblemen leidt.

Verder miste het ATR in de nota van toelichting aandacht voor het risico op 'non-gebruik' wanneer sommige burgers niet kunnen overzien wat de ivb voor hen betekent en daarom afhaken en zich niet bij de gemeente melden om maatschappelijke ondersteuning aan te vragen. Het ATR adviseert om dit risico bij de analyse van de effecten voor het doenvermogen te betrekken en te beschrijven hoe de regeling (ook) voor deze groep 'werkbaar' is te maken. Ook adviseert het ATR (daarbij) een praktijkproef of praktijksimulatie onder burgers uit te voeren.

In paragraaf 10.2 is toegelicht dat n.a.v. het ATR-advies in de nota van toelichting scherper zichtbaar is gemaakt welke onderdelen van het besluit wel en niet leiden tot een toename van complexiteit en hoe dat is meegewogen bij de weging van nut en noodzaak. Hieruit komen de volgende rode lijnen naar voren:

- Veel van de uitzonderingen die in dit besluit zijn opgenomen, zijn ook nu al van toepassing op het abonnementstarief leiden nu niet tot uitvoeringsproblemen en leiden daarom niet tot een toename van complexiteit.
- Op een aantal onderdelen leidt het ontwerpbesluit ten opzichte van nu tot een afname van de complexiteit voor cliënten en/of tot een afname van hun mentale belasting:
 - o de moeilijk uitlegbare vrijstelling voor zogenoemde niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens komt te vervallen;
 - o de regels rond het starten en pauzeren van de eigen bijdrage zijn verhelderd en landelijk geüniformeerd;
 - o het verkorten van de maximumtermijn waarmee een eigen bijdrage met terugwerkende kracht kan worden opgelegd van twaalf naar drie maanden: dit schept helderheid en beschermt de cliënt tegen de impact van vertragingen en onjuistheden in de uitvoering;
 - o de heldere termijnen voor meldingen en besluiten leiden tot een snellere vaststelling of herziening van de eigen bijdrage.²
- Niet alle complexiteit raakt de client in negatieve zin. Soms leiden regels juist tot een betere cliëntbescherming en/of meer opties tot persoonlijk maatwerk aan de burger. Belangrijke voorwaarde voor de uitvoerbaarheid is dat die regels in nauwe afstemming met de uitvoerende partijen worden ontwikkeld. Dat is bij dit besluit gebeurd.

² Zo leiden deze termijnen er bijvoorbeeld toe dat burgers niet onnodig lang hoeven te wachten op de correctie van een foutieve start- of stopdatum van de eigen bijdrage wanneer de gemeente niet reageert op een informatieverzoek van het CAK.

In relatie tot het risico op 'non-gebruik' is toegelicht dat maatregelen worden genomen om de mensen die dit betreft te bereiken langs de lijnen van de aanbevelingen van het SCP in het rapport *Zien, luisteren en helpen* (2024), namelijk door:

- na te gaan hoe deze mensen bereikt kunnen worden op een manier die aansluit bij hun behoeften.
- ondersteuning niet alleen via (digitale) loketten te bieden, maar ook op mensen af te stappen.
- om ervaringsdeskundigen te betrekken.

Dit is in paragraaf 10.2 van de nota van toelichting verder geconcretiseerd.

Datum
8 april 2025

Kenmerk
4085654-1080729-DMO

Inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van consultatieversie

Naar aanleiding van en in vervolg op de internetconsultatie, toetsing en advisering zijn diverse verbeteringen aangebracht in het ontwerpbesluit. Het betreft onder meer:

- het, conform de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel, schrappen van de uitzondering op de ivb voor niet-AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens en het aanpassen de minimum-ivb, maximum-ivb en de inkomensgrens tot waar de cliënt niet meer dan de minimum-ivb verschuldigd is;
- het flexibeler maken van de mogelijkheid voor gemeenten om een lagere eigen bijdrage dan de ivb te vragen (die niet afhankelijk is van inkomen en vermogen) in de uitzonderlijke situatie dat verwacht wordt dat de ivb van de cliënt hoger zal zijn dan de kostprijs van de ondersteuning die hij ontvangt.
 - o Uit de consultatie kwam naar voren dat veel gemeenten verwachten geen gebruik te zullen maken van die mogelijkheid, vanwege het niet goed kunnen identificeren van de doelgroep en vanwege de uitvoeringslasten in verhouding tot de naar verwachting zeer geringe omvang van de doelgroep.
 - o Om de uitvoerbaarheid te vergroten en de problemen rond het identificeren van de doelgroep te verhelpen is het ontwerpbesluit in reactie daarop aangepast:
 - Er is meer flexibiliteit voor gemeenten ingebouwd om zelf de doelgroep af te bakenen en de hoogte van de eigen bijdrage te bepalen, mits de eigen bijdrage maar lager is dan de verwachte ivb en niet meer bedraagt dan de verwachte maandelijkse kostprijs.
 - Dit is toegelicht in de paragrafen 2.4 en 10.4 van de nota van toelichting.
 - Het bureau van de VNG bevestigt dat dit een verbetering is.
- het detailleren van het proces van kostprijsbewaking voor hulpmiddelen en woningaanpassingen, ten behoeve van een betere uitvoering en bescherming van de cliënt, met inbegrip van het overgangsrecht terzake;
- het verduidelijken wanneer de verschuldigdheid van de eigen bijdrage wordt gepauzeerd in verband met een onderbreking van de ondersteuning;
- het regelen van het verloop van de informatie-uitwisseling als beschermd wonen en opvang worden aangeboden door een andere gemeente dan waarvan de cliënt ingezetene is;
- het achterwege laten van een volledige uniformering van de periode waarover de eigen bijdrage verschuldigd is, omdat dit voor beschermd wonen en langdurige zorg (nog) niet realiseerbaar is voor de uitvoeringspraktijk.

Vanzelfsprekend is ook de nota van toelichting op bovengenoemde punten aangepast. Daarnaast is de nota van toelichting bijgewerkt:

- de wijzigingen van (de memorie van toelichting bij) het wetsvoorstel zijn verwerkt;
- de bedragen, percentages en cijfers zijn geactualiseerd.

Datum

8 april 2025

Kenmerk

4085654-1080729-DMO

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Waarschijnlijk bestaat er wel politiek draagvlak voor de doelstellingen van het wetsvoorstel en het besluit, maar wordt verschillend gedacht over de wenselijkheid van de ivb en wat de beste vormgeving van de ivb is.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

De reacties uit de internetconsultatie en de inhoud van de ontvangen toetsen en adviezen, zijn besproken en van een reactie voorzien in hoofdstuk 10 van de nota van toelichting.

c. Financiële en personele gevolgen

De financiële gevolgen voor cliënten, aanbieders, gemeenten en het CAK zijn beschreven in hoofdstuk 9 van de nota van toelichting.

Op macroniveau zijn de financiële effecten van de ivb geraamd op een structurele afname van € 390 miljoen van de netto kosten voor gemeenten. In verband daarmee is een uitname uit het Gemeentefonds ingeboekt van structureel € 225 miljoen vanaf 2027. In 2026 resteert een besparingsverlies van € 225 miljoen vanwege het opschuiven van de invoeringsdatum naar 2027. Daarnaast zijn er ook nog uitvoeringskosten (voornamelijk bij het CAK).

d. Juridische aspecten haalbaarheid

Het ontwerpbesluit wordt niet aan de Tweede Kamer aangeboden in het kader van een voorhangprocedure. De aanbieding kan de behandeling van het wetsvoorstel vereenvoudigen doordat daarmee bij voorbaat een aantal vragen over de vormgeving van de ivb wordt beantwoord die naar aanleiding van het wetsvoorstel zouden kunnen opkomen. Bovendien wordt inzichtelijk gemaakt wat er – in aansluiting op de huidige systematiek van de Wmo 2015 en de Wlz – op het niveau van de wet en van het besluit wordt geregeld. Dit biedt Kamerleden aanknopingspunten om gewenste wijzigingen eventueel neer te leggen in een amendement bij het wetsvoorstel of een motie over de uitwerking in het besluit.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Deze nota is afgestemd met de directies FEZ, MEVA, WJZ en Z. Dat het ontwerpbesluit wordt aangeboden aan de Tweede Kamer is aangekondigd in de CSD en bij aanbieding van het wetsvoorstel aan de RSD. Waar nodig zijn geactualiseerde onderdelen van het ontwerpbesluit nog separaat voorgelegd aan de ministeries van BZK, FIN en SZW. In het kader van de wetgevingstoets is het ontwerpbesluit ook voorgelegd aan JenV. Daarnaast zijn de wijzigingen van het ontwerpbesluit ten opzichte van de internetconsultatieversie op uitvoerbaarheid gezien door het CAK. Op onderdelen is ook de VNG betrokken.

f. Gevolgen administratieve lasten

De gevolgen voor de regeldruk zijn beschreven in hoofdstuk 7 van de nota van toelichting.

Datum
8 april 2025

g. Toezeggingen
Geen.

Kenmerk
4085654-1080729-DMO

h. Fraudetoets

Het risico op fraude bij de ivb wordt aanmerkelijk beperkt doordat de toets op inkomen en vermogen door het CAK plaatsvindt op basis van gegevens van de Belastingdienst en doordat de mogelijkheid bestaat om de eigen bijdrage te herzien.

i. Arbeidsmarkteffecten zorg- en welzijnsveld

In de arbeidsmarktprognose 2023 in het kader van het Arbeidsmarktprogramma Zorg en Welzijn is in het scenario Nieuw Beleid de vervanging van het abonnementstarief door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdragesystematiek meegenomen. In de arbeidsmarktprognose 2024 is geen scenario opgenomen waarin nieuw beleid is meegenomen. De doorrekening in de arbeidsmarktprognose 2023 geeft echter nog steeds een goede indicatie van de verwachte arbeidsmarkteffecten van de invoering van de ivb.

De uitkomsten van de prognose uit 2023 laten zien dat de vraag naar zorg hulpen (de beroepsgroep waar ook huishoudelijke hulpen onder vallen) binnen de thuiszorg in het ingangsjaar met circa 3% zou afnemen. Binnen enkele jaren daarna zou de vraag al weer boven het niveau van voor de invoering van de nieuwe eigenbijdragesystematiek liggen. De verwachting is daarom vooralsnog dat het scenario van incidentele vraaguitval binnen de Wmo 2015 als gevolg van de omzetting van het abonnementstarief naar een inkomens- en vermogensafhankelijke eigenbijdragesystematiek niet op grote schaal tot ontslagen gaat leiden. Uiteraard zal de vraaguitval per individuele aanbieder verschillen en kan deze voor individuele aanbieders groter uitvallen dan het landelijk gemiddelde. De verwachting is echter dat ook in dat geval de vraaguitval grotendeels opgevangen kan worden via het natuurlijk verloop onder huishoudelijke hulpen.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.